

KASIRGA TABURU

mehmet sebatlı

İrfan | EDEBİYAT

Mehmet Sebatlı

Kasırga Taburu

Aramedebiyat

Özgürlük Mücadelesinin binlerce emek kahramanına ithaf olunur...

Kasırga Taburu

Mehmet Sebatlı

Aram Yayıncılık 53
© Aram Yayıncılık
Aram Yayıncılık: Ocak 2003

Baskı ve Cilt: Berdan Matbaacılık

ISBN: 975-8242-53-9

Aram Yayıncılık
Evliya Çelebi Mah. Aybastı S. No:19/5
Beyoğlu-İstanbul
Tel: 0212 292 89 40
Fax: 0212 292 89 41

I.Bölüm

GÜZ HAMLESİ

-I-

Zagros dağları güneyden kuzeye doğru bir duvar gibi uzanır. Arka arkaya yaslanmış yüksek, dorukları çatal kayalıklı bu dağlar silsile halinde uzanırken Irak, İran ve Türkiye sınırlarının ortasında kalır. Botan dağlarına kadar bütün gün batısı, kuzeyde Çatak ve Başkale topraklarına, güneyde ise Barzan mıntıkasına kadar genişleyen dağlı, ırmaklı, tepeli bölge Behdinan'dır. Şemdinli kasabası Behdinan'ın ortasına düşer. Daha beride, günbatıda, Behdinan'ın ortasında çok ulu dağlar yükselir. Buzul Cilo Dağı en yüksekleridir. Ama ikisi var ki, göz kamaştırıcı duruşlarıyla uzun uzun anlatmaya değer.

Bu iki dağı birbirinden Basya Irmağı ayırır. Dağlardan birinin doruğu kah bir tepsiye, kah gövde üstündeki başa, ya da muhteşem bir kaleye benzetilir. Ötekinin sivri kayalıklı doruğu ise yaz kış karlıdır. Eteklerine doğru alacalanır.

Güneye düşeni Govendê Dağıdır. Ardına Şemdinli kasabasını alarak kuzeyden Govendê'ye bakanı ise Çarçela'dır. Buna bir de Çarbukan Dağı derler.

Türkiye ve Irak sınırı Govendê'yi tam ortadan ikiye ayırır. Sınırı gösteren taşlar dağın eteklerine kadar dikilmiş. Irak'ın egemenliğindeki Kürdistan toprağı hemen oradan, Govendê'nin güneye bakan eteklerinden itibaren başlar. Burada da insanın karşısına gene yüksek iki dağ çıkar. Biri silsile halindeki Adilbeg Dağı, öteki de kimsenin sevmediği çorak Barzan Dağıdır.

Mêroz aşiretinin köyleri, güneyde birer yeşil nokta misali Govendê'nin eteğinin dibindeki toprağa yapışmışlardır. Gerdiler gün doğuya, Herkiler ise suyun öte yakasına, kuzeye düşer-

ler. Bu üç büyük aşiret dağı ortalarına alarak ötede beride uzanan geniş, yeşil tepe dolu, ova dolu vadilere dağılmışlar. Ta Xakurkê'den başlayıp Govendê'nin eteklerine dek uzanan sonsuz yeşillikteki engebeli ovaya aşağı yukarı Gerdilerin otuz kadar köyü kurulmuştur. Hacibeg Çayı Gerdiyan aşiretinin ortasından geçer, daha güneyde Avaşin'le birleşir. Hem aşağı, hem yukarı Gerdilerin köyleri bir köymüş gibi yaşayıp dururlar. Düğün dernekleri bir arada yapılır. Ve bundandır ki, şimdi otuz köyün otuzu da silah alıp koruculaşmıştır.

Şafağın tatlı ve pembe ışığı doğudaki Zagros dağlarının doruklarından fışkırarak gün batıdaki Cilo'nun, Çarçela'nın ve Govendê'nin kayalıklarına art arda vurur. Sonra da etraftaki Adilbeg ve Barzan Dağının dorukları ışır.

Buradaki dağların hepsi bir yana, Govendê bir yana. Onun benzeri, yahut onun kadar hoş, bakanı şaşırtan bir dağ daha yoktur bu engin, bu tepeli, vadili ve ovalı Kürt toprağında. Govendê'yi Govendê yapan şey, onun ayrı dünyaları insana yaşatan o muhteşem doruğudur. Uzaktan bakıldığında doruğu kimisinde bir şeye, kimisinde başka bir şeye benzetilir. Hemen hemen gören herkes teslim eder ki, bu doruk kocaman, yüksekçe bir kaleye benzer. Etrafı kaya bloklarıyla çevrili, uzaktan dümdüz görünen tepesi kuzeye doğru azıcık meyillidir. Yalnız üstüne çıkan birisi için doruk eğimsiz, dümdüzdür.

Kuzey yönündeki Gerdiyan yamacından yukarı doğru çıkıldığında adım başı yükselen meşeler çoğu kez doruğun görülmesini engeller. Bazen çok dik, bazen de küçük tepeleri andıran eğimiyle yamaçları yükselir. Baharın son demine kadar yamaçtaki derin çukurlardan kar kalkmaz. Bundan olsa gerek, Gerdiyan yamaçları ağaçlı ve çalılıdır. Daha yukarılara doğru meşeler seyrekleşir.

Güneye bakan yamaçlarsa çıplak, gri ve toprağı çoraktır. Ta doruğa kadar bütün yamaç, kayasıyla, toprağıyla birlikte griye kesmiştir. Salt tek tük meşe ağaçları gri yamaçta insana yeşili hatırlatır. Bir de bütün yamaç sel yataklarıyla aşındıkça aşınmış-

tır. Bundandır ki, sel suları bu yamaçtan daha şiddetli akar. Meşelerin seyrekleştiği yerde kimi su dolu, kimi kupkuru, çok derin çukurlar vardır. Baharda kar, yağmur suyu ile dolar bu çukurlar. Yaza doğru ise, çukurdaki suyun yüzeyi önce yeşil yosun tutar. Arkasından da kokmaya başlar ve öyle kokar ki, insanın burun direklerini kırar zannedersiniz.

Kuzey yamaçlarından çıkanlar henüz doruğa varmadan, dik kayalıkların oraya vardıktan sonra tamamen nergize kesmiş meydanlar görürler. Arılar, kelebekler bir uğultu içinde çiçekten çiçeğe konar dururlar. Baharları burada her şey, dağ, taş, kaya her şey nergiz kokar. Nergizleri bir gül kadar açılır, bir gövde kadar yükselirler. Nergizden sonra soryaz, sırık ve guhreşk otları çok biter. Soryazın lezzetinde bir başka ot daha gelmemiştir yeryüzüne. Soryazı çobanlar pişirir, lokmayla yerler. Sonra sosin, tolik, tirşok, pırpar çok biter burada. Binevş, sorgulin ve beybun çiçekleri bütün yeri yeşilliğe, havayı hoş kokularına boğarlar. Bir de isimsiz, hiçbir yerde görülmeyen çeşitten çiçekler, otlar her bir yanı doldururlar.

Doruğun çalılıklarla kaplı kökünde yüzlerce pınar kaynar. Çağlayarak yamaçlardan aşağılara süzülürler. Govendê çiçek, Govendê su yatağı ama Govendê bir o kadar da susuz. Doruk-ta bir pınar, bir çaykara görmeye hasrettir insan. Susuz Govendê doruğunda biten çiçeğin ömrü bundandır ki, otuz günü geçmez. Ve aynı Govendê, eteğindeki sayısız köyü yörenin en sulu, en yeşil yerleri haline getiren Govendê'dir. Herguş bunlardan biridir. Sulu köyün evleri yeşillikten gözükmez

Meşelerin tek tük olduğu, su dolu çukurların adım başı bulunduğu yerde birden insanın karşısına o yüksek, muhteşem doruk çıkar. Ağır ağır insanın başı havaya kalkar. En alçak yeri kırk metrenin altında olmayan apartman duvarını andıran bu kayalık, yedi kapı dışında tırmanma için geçit vermez. Yol bilenler olmasa buralardan doruğa çıkmak için saatlerce kapı aramak gerek. Bütün doruk ak, gri kayalıktır. Kaya çatlaklarında yaban incirleri, kirlangıç, kartal yuvaları... Sırtları simsiyah,

kart kertenkeleler gizlenip ortaya çıkarlar. Sonra insanın kulaklarına belli belisiz bir uğultu gelir. Bu ses, muhteşem doruğun sokaklara benzeyen ara yollarında durmadan vınlayarak esen rüzgarın sesidir. İnsanın kulağı henüz uğultuya alışmadan, karşı karşıya kayalara tünemiş, öten bülbül, keklik sesleri gelir. Bir de her adım atışta insanın ayağının dibinden pırrrt diye bir keklik sürüsü kanatlanır.

Kaleyi andıran doruğa fırdolayı yedi ayrı kapıdan girilir. Gerdilerin berisindeki Kelêtê köyünün üç mahallesinden üç ayrı kapı açılır. Gilane kapısı da Gerdiyan'a düşer. Bir de güneyde Herguş, Mawata ve Bena kapıları vardır.

Gilane kapısı, yeşillik içinde kaybolmuş Gilane köyünün son evlerinin epeyi yukarısındadır. Köyün aşağıdaki evleri aşıldıktan sonra insanın önüne, yönleri Xakurkê'ye dönmüş yatık dağların sırtlarıyla bu sırtlarla çevrili dümdüz bir vadi çıkar. Vadinin tam orta yerinde büyük bir köy ve köyün dibinde de duvarları beyaz kireçten, uzunlamasına bir kışla vardır. Bu azgın bir alaydır ve bulunduğu köyden dolayı buna Rubarok Alayı derler. Rubarok'un az ilerisinde sık meşelikli bir vadi göz kamaştırır. Buradan günün yirmi dört saati, böğüren yaban domuzu sesleri duyulur. Kürtler, Deşta Heyatê der buraya. Govendê ne kadar uluysa bu vadi o kadar derindir.

Bu doruğun, gövdeden göğe olan yüksekliği yüz metre dolayındadır. Çevresinin de en az elli kilometre çapında olduğu söylenir. Yaklaştıkça, bu kocaman kalenin, irili ufaklı kale benzeri yüksekçe kaya bloklarından oluştuğu görülür. İlkin her şey büyük ustalık ve yılların insan emeğiyle yapılmış gibi gelir insana. Ama sonra, şahane doruğun üzerinde insanın gözü gezdikçe, her şeyin kendi doğasında olduğu görülür.

Govendê'nin en yukarısında, dorukta insan kendini Antik Yunan sitelerinde zanneder. Düzgün kaya blokları, yerlere döşeli kocaman düz kayalar, her şey insan ustalığının ürünüymüş gibidir. Uzun, dolambaçlı kavşaklı sokaklarında çoğu kez insan yolunu kaybeder. Bütün taşlar, kayalar beyazdır. Bembeyaz

şehrin zeminindeki kayaların üstü dalga dalga yeşil yosunludur. Bir de kökleriyle kaya boşluklarına yapışmış çok meşe vardır. Durmadan vınlayarak sokak aralarından esen rüzgarlar her vakit insanın burnuna çok hoş nergis ve süpürge otu kokularını getirir. Süpürge otu kokusu ile kekik kokusu birdir, ayırt edilemez.

İnanılmaz ama doruğun üstünde tepesi toprak bir tümsek vardır. Sanki dağ doruğu değil de nergiz bahçesi. Buraya Zozana Herguşê derler. Bu toprağı buraya Herguş köylülerinin atalarının yamaçlardan sırtlayarak getirdiklerine inanılır.

İnsan, Govendê'nin doruğuna çıktı mı, bir daha asla inmek istemez. O an insanın içini bir heyecan, garip, hiç yaşanmamış duygular doldurur. Mağrur, zapt etmiş, mühim sırları çözmüş bir bilgenin güven dolu aydınlığı insanın yüzünde ışır. Bütün çevre o an insanın elinin altındadır sanki. Köyler küçücük birer yeşil nokta gibi öte beriye dağılmışlar. Ak bulutlar kayalıklara değeceklermiş gibi insanın burnunun dibinde salınıp durur. Ve gün doğuda, dağın eteğinden ta Xakurkê'ye kadar sonsuz bir yeşillik içinde uzanan engebeli Gerdiler Vadisi durgun bir denizi andırır. Bir de doruğu karlı Çarçela, Adilbeg ve Barzan dağları bütün heybetleriyle yanı başınızda göğe yükselirler. Çoğu zaman bunların dorukları sisten, dumandan gözükmez. Ve bin bir ipilti içinde, türlü seslerle uğuldayarak, yan yana akan iki ırmağın, dağların arasını az geçe nasıl birleştiği görülür. Mêroz köyleri ve Mamreşo Tepesi insanın ayağının dibindeymiş gibi durur.

Çarçela ise hep alacadır. Bütün yamaç topraklı, yama misali karlı ve çimlidir. Govendê'ye nazaran daha yüksek, daha çıplak ve çoraktır. Doruklarına doğru gidildikçe ağaca, çalıya rastlamak mümkün değil. Dağın uzaktan görünüşü, gelinliklerini giymiş dört gelinin devinimsiz, nazlı duruşunu hatırlatır insana. Rivayet edilir ki, Govendê'nin doruğu kol kola halaya durmuş insan kalabalığıdır. Halayı Çarçela'nın doruğundaki dört gelin için çekerlermiş. Çarçela'nın doruğu dört başlı çataldır.

Günün ilk pembe ışıkları parmak misali bu çatalların arasından fışkırır, daha aşağılara, eteklere kollar halinde parçalı düşer. Durmaksızın, zamanlı zamansız yağan kar Çarçela'yı zapt eder. Henüz yerdeki kar erimeden bir bakmışsın ki, bir perde kar daha yağmış. Derken bir daha, bir daha... En altta yılların karı buzlanarak kalır. Ve havaların ısınmasıyla birlikte bir sel misali yamaçlardan aşağılara coşkun pınarlar akar. Yaza doğru bütün kar suyu toprağın altına çekilir. Sonra adım başı pınarlar aşağılarda, dağın eteklerine yapışmış köylerin dört bir yanında kaynarlar.

Gün batısı ve gün doğusundan akan ırmaklar Çarçela'nın eteklerini aşana kadar birçok pınar ve çaykara alırlar. Süt emziren ana gibi bütün köyleri, sularla besler.

Bir gün içinde doruktan eteklerine kadar Çarçela'da üç, dört mevsimi yaşamak mümkün. Doruk her zaman için kıştır. Sert, dondurucu rüzgarlar bitmek bilmezler. Buradaki sırtlar yeşil çimli, hemen kırk elli adım ötedeki koyaklar ise karla örtülüdür. Doruğun dibi, eteklerine dek parça parça karlı, çimli, çalılıktır. Eteklerde, daha aşağılarda insan kendini bahardaymış gibi hisseder. En aşağılarda ise çatır çatır sıcaklardan, kızgın güneşten insan adım atamaz.

Genişleyen, daralan, yatağını derine kazan, sonra bazen yüzeye çıkan sık meşelikli bir vadi, uzun uzadıya, gün doğudan gelerek iki dağ arasından daha batıya doğru uzanır. Dağların batısını az buçuk geçene kadar bu vadiden pek çılgın olmayan sakin, ağır bir su akar. Vadiye de, içinden akan suya da Basya derler. Suyun gözesi Zagros dağlarındadır. Buralardan fışkıran kaynak suları kol kol akarak Bêgoza çayına katılırlar. Bêgoza Şemdinli dağlarında kaynar. Sonra da Çarçela'nın kaynak suları kollar halinde Bêsosin köyü yakınlarında ana yatağa katılarak Basya Irmağını meydana getirir. Ermeni köyü olan Nağayla'dan kaynayan köpüklü Nağayla çayı da katılınca Basya kabarır. Tam sınırın dibinde, Çarçela'dan kaynayan ve sınırı çizen Herki suyu da gelir burada vadideki suya katılır. Durgun olan su bir

müddet köpüklenip, coşkunca akar. Derken, tekrar ağır ağır akmaya devam eder. Kar suları, yağmur suları aldıkça Basya kabarır. Çılgınca akar. Yatağını genişletir ve kıyılarını döver. Bundandır ki, kıyı yıldan yıla kemiriliyormuş gibi genişleyerek açılır. Basya'nın bir de her biri üç-dört kilo gelen iri pullu, ala balıkları meşhurdur.

Basya Vadisine sokulan tepelerin kavisleri bir sağa bir sola kıvrılarak göze hoş gelen bir manzara yaratırlar. Her taraf meşeliktir, suyun kıyısına ulu ceviz ve çınar ağaçları kocaman gölgelerini düşürürler. Basya Vadisinin kıyıları yer yer öyle yüksek, sık kavak, çınar ve ceviz ağaçlarıyla doludur ki, buralara gün ışığı vuramaz. Her tarafta can, her tarafta ses vardır. Vadi çevresi vadiden daha uğultuludur. Suyun sesine arı vızıltısı, bülbül, keklik, kara karga şakırdamaları, domuzların, ala geyiklerin ve uzun, tüylü kuyruklarıyla tilkilerin ulumaları da eklenince vadi karışık bir ses cümbüşüne boğulur. Düzgün sıralar halinde yaban domuzları bir boydan bir boya vadiyi doludizgin dolanırlar. Domuz bahçe ve sebze düşmanıdır. Bu yüzden çoğu köy evinde domuz kurşunu sıkan eski beşli tüfekler vardır. Ve suyun kıyılarında her zaman, şişmiş, etrafa dayanılmaz kokular yayan domuz ölülerine rastlanır. Salt bununla kalmıyor, koyun boğazlayan kurtlar, tavuk yutan tilkiler kum gibi kaynar. Basya Vadisinin bir de geyikleri meşhurdur. Gür bir ağacın dallarını andıran boynuzlarını havaya dikerek Govendê'den Basya Vadisine, oradan Gerdiyan mıntıkasıyla vadiyi birbirinden ayıran Zozana Silo tepelerine koşturup dururlardı. Ama savaş bu geyiklerin de sonunu getirdi.

Vadi iki dağı birbirinden ayırmakla kalmaz, oraların en büyük iki aşireti olan Gerdiyan mıntıkasıyla Herkilerin toprağı arasından akar, karşı karşıya yaşayan iki aşireti de birbirinden ayırır.

Basya Irmağı ceviz ve çınar ağaçlarının kökünden, yüksek sivri kayaların dibinden batıya doğru akarken, iki dağın uzantıları olan Leylek ve Bayrak Tepesi arasında kalan derin bir vadi-

yi daha geçer, oradan güneye doğru iner. Burada yine iki aşireti birbirinden ayırır; Muzuriler ile güney Herkileri.

Derin vadi az buçuk geride kalınca, birden hırçın bir suyun gümbürtüsü gelir insanın kulağına. Kuzeyden Basya Irmağına doğru dikine akan bu köpüklü, delice su Avaşin Irmağıdır. Masmavidir. Sanki denizden kopup geliyormuş gibi.

Kaynağını, buzul dağı diye bilinen Cilo Dağının kar sularından alır Avaşin. Bir müddet hiç toprak yatak görmeden delice, Cilo'nun eteklerini ören kayalıklarda akar. Köpüklenir; bazen mecal bulup toprağa kaçar. Sonra, Şukê Biryê köyleriyle Çarçela'nın batı yakası arasında bir yerde pek kıvrılmadan düz akar. Dar yatağı çok biçimlidir. Betondan yapılmış bir kanala benzer. Su bu kanalda bütün kuvvetiyle ağır bir gövde misali akar. Önüne gene kayalıklar çıkınca deliye döner, başını o kayadan bu kayaya vurur. Ve her daim köpüklü akar. Avaşin'de yüzmek, kulaçla karşı kıyıya geçmek her babayiğidin harcı değildir. Çok can, çok mal almıştır Avaşin.

Avaşin'in kıyılarını yer yer böğürtlenler, yaban asmaları ve kamışlar örter. Kıyısındaki kayaların sivrisinde sarı bal petekleri, peteklerin üstünde arılar vızıldar. Kayalar zımpara gibidir. Ne kayalara, ne bala kimse yanaşamaz. Onun içindir ki, insanın iştahını kabartan petekler güneşin ısıtmasıyla birlikte kendiliğinden kayadan aşağı damlar. Sonra da eşek arıları, yeşil sinekler gelir balın üstüne doluşurlar.

Suyu uzaktan bakıldığında masmavidir Avaşin'in. Onun en hoş görüntüsü Govendê doruğundan seyredildiği zamandır. Sanki mavi sırtlı bir yılan vadide ve sarp kayaların arasından kayıyor gibidir. Mavisi yoğundur ve çok bulanıkmış gibi görünür. Bir deniz parçası gibi masmavi Avaşin'in yanına yaklaşırsan pırıl pırıl bir su görürsün. Öyle berrak ki, çakıllı dibine ne düşse görünür. Avaşin'in öte yakasında, Çarçela'nın batıya bakan eteğinde önce Satê köyü, onun bir sırt yukarısında da Dê köyü bulunur. Herkilerin bu iki yeşil köyü kurnazlıkları ve çevirdikleri dolaplarıyla tanınırlar.

Avaşin, Basya Irmağına yaklaşır ama hemen katılmaz. Yan yana, suları birbirine karışmadan, iki ayrı renkte ırmaklar bir iki kilometre kadar akarlar. Bu manzara öyle hoş, öyle büyüleyicidir ki, insana şiirler söyletir, türküler yakturur. Biri uysal, biri hırçın. Biri masmavi, köpüklü; öteki gri, dalgaları kat kat... Dümdüz, atbaşı, yan yana akar dururlar, ta Mamreşo dolaylarına kadar. Sonra sınırları geçtikten sonra, Mamreşo dolaylarında Avaşin birden köpüklü başını sola, Basya'nın durgun dibine doğru sokar. Ve inanılmaz bir dalga yükselir. Su kabarır, tepeden tırnağa sancı çekiyormuş gibi köpüklenir. İki şehvetli gövdenin delice birleşmesi gibidir. Böyle huysuzca akar bir müddet. Sanki birleşme değil de boğuşmaymış gibi gelir insana. Aynı yatağa girmiş sular, bu cebelleşmeden sonra bir su olmuştur artık. Ve yavaş yavaş kendine gelir. Önce uyuklayan bir çocuk gibi yatışıp yatağını bulur. Sonra da rengini alır. Avaşin, Basya'ya baskın çıkmıştır: ikisinden teşekkül su gene masmavidir.

İşte bundan sonrasına da Küçük Zap derler. Ama Avaşin'in mavisinden ve coşkun akıntısından olacak ki, Küçük Zap'a yine Avaşin diyen çok kimse vardır. Küçük Zap'ta ebeveynleri gibi aşiretleri birbirinden ayırır. Küçük Zap'ın hışmına Barzanilerin bir kolu olan Muzuriler ile Rêkaniler uğrarlar.

Güney Kürdistan topraklarında akmaya devam eden Avaşin'ın kıyılarına yakın, bir bu tarafta, bir öte tarafta Rêkanilerle Muzurilerin yıkık yeşil köyleri kuruludur. Daha güneydeki Şeladizê dolaylarında Avaşin'e Bircella tarafından akıp gelen Çemcu suyu kavuşur. Kışın kabaran, yazın ayak topuğuna düşecek kadar çekilen Kinyaniş ve Bircella sularının devamıdır Çemcu. Çemcu suyunu ters istikamette kuzeye doğru takip ettiğinizde karşınızda harabeye dönmüş bomboş evleri ve verimli bağlarıyla yeşillik içindeki Rêkani ve Dostki aşiretlerinin insansız köylerini bulursunuz. Ne bir horoz öter, ne köpek havlar. Bircella suyu Pinyaniş aşiretinin kurulu olduğu köylerin oradan akar. Kaynağını kuzey Garê dağlarından alan çaylar ise Kinyaniş köyünün dibinde birleşerek Kinyaniş Irmağını oluştu-

rur. Kinyaniş köyü, ırmağın sınırları deldiği yerin az kuzeyine düşer. Su, başını aşağı tarafa vermiş hızla akarken, Kinyaniş sınırın sıfır noktasında, çıplak bir vadinin dibinde ölü bir köy gibi öylesine miskin akıp durur.

Kuzeyde Ertoş ve Kinyaniş, birkaç kilometre güneyde ise Nirve köyünün bahçeleri Kinyaniş çayından su alır. Daha batıdaki Pinyaniş aşireti köylüklerinden tutun, Şukê-Birye burnuna kadar uzanan mıntıka Bircella'dır. Adını aynı adlı Bircella köyünden alan bu mıntıka Çukurca ile Herki köyleri arasında kalır. Küçük Cilo dolayları, Erbiş, Ertoş, Kinyaniş köylerinden Çarçela'nın batı yakasına kadar genişler Bircella.

-II-

Ortalık bulutlu gök altında zifiri karanlıktı. Ve gece kurşun gibi yoğundu. Sessizlik insan kulağında çın çın ötüyordu. Çömelerek, bazen de yerde sürünerek sessizce ilerliyorlardı. Soluklarını dahi tutmuş, konuşmuyor, el işaretleriyle anlaşıyorlardı. Her on, on beş metreden sonra da dürbünle geceyi gözlüyorlardı. Şehit Doğan Tepesine de olay çıkmadan yaklaşınca, rüzgar esmez bir koyakta durdular.

Akşam, karanlık kavuşur kavuşmaz başlayan yeni keşfe Hozan da katılmıştı. Hozan'la Baran öteki keşif kolundan ayrılarak güneyden tabur binalarına bakan tepedeki siperlere doğru gidiyorlardı. Etrafta çırçır böceklerinin arada bir ötüşü dışında en ufak bir ses yoktu. Baran bir kez daha gece dürbünüyle önce ileriyi, sonra da etrafı dikizledi. Ardından dürbünü Hozan aldı. Aştıkları tepenin zirvesinde birbirini dikine kesen 'U' biçiminde siperler vardı. Hozan fısıltıyla Baran'ın kulağına eğildi:

"Şu mevzide olabilirler" dedi, "sessiz ol ve aman iz bırakmayalım."

Komutanının sözünü onaylarcasına başını salladı Baran. Dürbünü alıp tekrar oraya bakınca kaskatı kesilmiş gibi durdu. Hozan'ın omzunu dürtükledikten sonra sürünerek tepenin üstündeki sipere doğru gitti. Tam yaklaşınca Baran birden durdu. Beklenmedik bir şey görmüşe benziyordu. Kum torbalarının üstünde kendilerine dikilmiş bir namluydu bu. Usulca gövdesini yerden kaldırıp elini palaskasına asılı bombalara attı. Bu arada Hozan da tam arkasına kadar gelmişti. Gözgöze gelerek ne yapalım dercesine bakıştılar. İkisi de "makineli tüfek namlusudur" diye içinden geçiriyordu. Aynı anda el bombalarını kılıfla-

rından çekip hazır hale getirdiler.

Kararsızlık içinde geçen o bir anlık sürede ikisi de sessizliği bozmadı. Siperden kendilerine doğrultulmuş namlu on metre ötede karşılarındaydı. Her an için namlu ateşe başlayabilirdi. Namlunun başındaki düşman onları görmüş olabilir miydi? Bunu anlamak için bekledikleri o bir dakikalık zaman bitmiyordu. Hozan'ın kafasında binlerce ihtimal geçiyordu. Bir dakikalık zaman çoktan geçmiş ama namludan hâlâ ateş edilmemişti. Baran'ın heyecanlı soluğunu ensesinde hissedince dönüp baktı. Baran kararsız olduğu her nazarından belli boş gözlerle Hozan'a bakmaktaydı. Derken karar vermek üzere düşüncelere daldı. Hozan, "Bizi görmedikleri kesin. Görmüş olsalardı çoktan ateş ederlerdi", diye düşünürken, ansızın kafasında başka bir düşünce çaktı: Durdukları yer çıplaktı. Bir an daha beklemek intihardan öte bir şey değildi. Derhal orayı terketmeliydiler. "Geriye dönsek mi acaba?" diye sordu kendi kendine. Ama arkasına baktığında namlunun menzilinde uzun, çıplak bir hat gördü. "Geriye seğirtmek mümkün değil" dedi bu kez. Baran'ın elinden tekrar geçe dürbününü aldı. Bu kez daha dikkatlice baktı. Mevzide herhangi bir hareketlilik görünmüyordu, ses de işitilmiyordu fakat namlu hâlâ yerindeydi. Neden sonra Hozan, "Namlu süsü verilmiş bir şey olamaz mı?" diye yeni bir düşünceye vardı. Derken kendi düşüncesine kani olmuş gibi yüzü aydınlanıverdi. Baran'la göz göze gelerek ilerleme işareti verdi.

Baran göz açıp kapatıncaya dek yerinden sıçrayıp sağa seğirtti. Bombasını elinde tutuyordu. Dolanıp arkadan namlunun üstüne gidecekti. Yaklaşır yaklaşmaz durdu.

O an nefesini keserek geride bekleyen Hozan onun savunmasını yapmaktaydı.

Baran'ın öfkeyle homurdanan sesini işitti:

"Miratê!"

Baran'ın sesini duyar duymaz Hozan da mevziye yaklaştı.Mevzi bomboştu ve namlu sandıkları şey kesik bir su boru-

suydu. Akşamları bazen mevzilere gelip yerleşen askerler akıllanmışa benziyordu. Gün gözüyle gelip yerleştikleri mevzi çukurlarını karanlık çöker çökmez gizliden terk ediyorlardı. Sonra da işte böyle silah süsü verilen şeyleri bırakarak sözümona varlıklarını göstermek istiyorlardı. Henüz silinmemiş yeni potin izleri vardı çamurlu mevzi çukurunda. Bu da gösteriyordu ki, askerler her an için bir saldırı bekliyorlardı. Mevzi çukurunda konserve kutuları, yırtık çikolata naylonları ve bol miktarda sigara izmariti de vardı. Bir şey Baran'ın dikkatini çekti, atlayıp yerdekini aldı. Kaldırıp gözlerine yaklaştırdı. Bir gazete, ya da dergiye benziyordu. Bakar bakmaz öfkeyle yere attı. Kalkıp ayaklarıyla ezecekti ki, Hozan:

"Ne var heval, nedir o yere attığın?" diye sordu.

"Alçaklar!"

"Niye ne oldu?"

"Düşmandan yana biz şanslı değiliz heval. Baksana bunlar nelerle meşgul oluyor." İki yana başını sallayıp tekrar homurdandı. "Biz mezarlarını kazıyoruz, onlar savaş mevzisinde kadın madın resimleriyle zaman geçiriyor. Sizi gidi alçaklar, sizi"

Hozan, Baran'ın duyabileceği kadar fısıltıyla:

"Öyle şeyler yapma heval Baran! Keşifteyiz. İz bırakacak herhangi bir şey yapma!" diyerek sertçe uyardı.

Az sonra yanlarına öteki keşif ekibinin üyeleri vardı. Bir gece dürbünü de Ayhan'ın boynundaydı. Herkes çok dikkatlice olduğu yerde oturdu. Hozan dürbünü eline alıp, öteki tepe mevzilerinde olup bitenleri öğrenmek için yanında Baran ile birlikte gerisin geri gitti.

Tepe mevzilerinde askerlerin olmadığı artık kesinlik kazanmıştı. Sıra, vadideki tabur binalarını üç yandan çevreleyen yarım çembere benzeyen siper çukuruna ve tel örgülere gelmişti. Hozan ile Baran bir müddet tel örgülerinin paralelinde gezindiler. Teller jiletli tel denen kesici türdendi ve sık katlarla dürülmüş, yuvarlak halde insan beline kadar yüksekçe örülmüştü. Bunu geçebilmek için çok sayıda demir makasına ihtiyaç

olacaktı. Ama kirni yerleri seyrekti ve itinayla bir kişi rahatlıkla öteki tarafa geçebilirdi. Fakat bunun da riski vardı: Mayın...

En ilerideki keşif grubunun hemen yirmi metre yakınlarına kadar gelmişlerdi. Hozan onlara doğru sürünerek giderken elindeki çubukla tel örgünün kendine düşen tarafını eşeliyordu. Her halükarda tel örgünün çevresinde mayın tarlaları olabilirdi. İlerleyince öteki gruptan iki gerilla yaklaştı. Bunlar Şêro ile Rızgar'dı. Hozan'ın yaptığını onlar da yapıyordu. Beraber ayak uçlarıyla, ellerindeki çubuklarla mayın var mı, yok mu diye toprağı eşeleyerek bir uçtan bir uca tel örgünün çevresini dolanarak ileri hatlara ulaştılar.

Bir an durup beklediler. Tel örgünün karakol nizamiyesine yakın düşen ucundaydılar şimdi. Buraya kadar hemen yüz metre geride tek bir yerde mayın tarlasına rastlamıştılar. Bunun yerini de eylem zamanında işlerini kolaylaştırmak için gerilla usulünce Ayhan bellemişti. Hozan işaret parmağını ağzına götürerek daha sessiz olmaları için arkadakileri uyarıyordu. Diz üstü çömelmişler, başlarını o yana bu yana çevirerek ortalığı gözlüyorlardı. Aslında karanlıktan gözleyemiyor, salt kulak vermiş ortalığı dinliyorlardı. Pek uzak olmayan bir yerden arada bir kulaklarına pusuya yatmış asker fısıltıları geliyordu. Hozan eliyle, "ilerleyelim" gibisinden işaret yapınca biraz daha ilerlediler. Kanala hakim kayalıklara daha tam yaklaşamadan gece dürbünüyle ileriyi gözetleyen Hozan'ın omzunu birisi dürtükledi. Şêro gördüğü garip bir şeyi eliyle Hozan'a gösteriyordu. Önlerinde ince bir tel daha örülmüştü. Ama bunun farkı vardı. Hozan arkadaşlarına bakıp kulaklarına eğildi. Fısıltıyla, "Elektrikli tel olabilir, dikkat edin" dedi.

Telin uzunlamasına muhtelif bazı yerlerine bir parmak ucu küçüklüğünde yanmış lambalar asılıydı. Çok tuhaf bir şeydi bu lambalı tel. Neyin nesiydi? Basit bir elektrikli tel miydi? Yoksa dokununca mayın patlatan tel cinsi miydi? Ya da İsrail'den getirilen lazer ışıklı tel... Etrafını eşelediler ama mayına rastlamadılar. Küçücük lamba yandı ve söndü. Bu bir patlama sinyali

olabilirdi. Üçü de endişeyle birbirlerine bakıyordu. Hozan soru dolu yüzle Rızgar'a bakmaktaydı:

"Nedir bu meret!?"

Rızgar sırrı çözmüş değildi. O ölümcül anın kahreden heyecanı içinde fısıltıyla "Bilmem ki heval, acaba şey..." diyordu.

Mayın mı, bomba mı, her neyse ha patladı, ha patlayacaktı! Işık yanmıştı artık. Hozan, tuzak dolu tehlikeli bir alanda olduklarının farkına varmıştı. "Buradan bir an önce çıkmak gerekir" diye düşünüyordu. Düşünüyordu ama nasıl? Aniden kalkıp geriye mi atılsalar acaba? Yoksa sürünerek mi ? Ya mayın olsa. Diz üstü oturduğu yerden Hozan hâlâ bu duruma bir çare bulmaya çalışıyordu. Bir yandan da aniden patlayacak bombaların geceyi yırtan sessizliğini, karakoldan yükselecek alarm sirenlerini, birbiri peşisıra patlayacak gümbürtüleri ve kapanda patlayacak mayınlarla kendi akıbetlerini aklına getirdi.

Işık bir daha yandı ve söndü. İki çift göz Hozan'a alıcı bakışlarla baktı. Heyecanlı, soru dolu. Hozan da iki arkadaşına bakıyordu. Aha, şimdi patlayacak diye üçü de nefeslerini tutmuştu.

Hozan, alnından akan tozlanmış terlerin gözlerine dolduğunu, akarak burnunu ve yanaklarını gıdıkladığını duydu. Bu meret patlasaydı durumları karmakarışık olacaktı. Ve şu ana kadar sarfettikleri bütün emek heba olacaktı. Her şey bir yana, bulundukları yer beterin beteriydi. Çok yakındaki karakol binalarından asker ve köy etrafındaki siperlerden çete (korucu), sesleri duyunca Hozan'ın olabileceklere dair ihtimalleri daha da karanlığa bürünüyordu. Bir an, "Acaba çok mu ileri geldik?" diye kaygıyla hesap yaptı.

Tele asılı lamba hâlâ yanıp sönüyor ama patlamıyordu. "Bunda bir bit yeniği var" diye düşündü hemen. Ve ansızın terlerini kolunun yeniyle silerek, o endişe dolu anı bozdu:

"Teli geçeceğiz!" dedi Hozan, "Fakat çok dikkatli olun!"

Rızgar öne geçince Hozan kolundan tuttu.

"Dur, önce ben atlayacağım"

Heyecandan taş kesilen Rızgar bu durum karşısında ne ya-

pacağını bilemiyordu.Hozan bir çırpıda telin üstünden geçmiş ve hiçbir şey olmamıştı. Herkes derin bir nefes çekti ve teker teker telin üstünden geçtiler. Ama bir an sonra gene nefeslerini tuttular. Çünkü çok tehlikeli bir yerdeydiler ve hâlâ kritik alandan çıkmamışlardı. Çete köyü, pusudaki askerler ile karakol nizamiyesinin tam ortasına düşmüştüler. En ufak bir yanlışlık bir anda sessiz geceyi aleyhlerine döndürebilir, canlarına mal olabilirdi. Ne var ki, eylem için çok incelikli bilgiler gerekiyordu. Karakolu çevreleyen kanal, bunun içindeki mevziler, binaların etrafındaki çukurlar, askerlerin pusuya yattıkları yerler bir sır gibi önlerinde bekliyordu.

Bir an önce orayı terketmeleri gerekiyordu. Çıkmak istiyor ama başka yer bulamıyorlardı. On beş metre önleri sık kayalıktı. Hozan eliyle orayı işaret etti. Oraya karınca sessizliğiyle girip saklandılar. Şimdi sessiz geceyi dinleyebilirlerdi. Günbatıdan, yüz metre sollarına düşen çete köyünün ilk damından iki nöbetçi çetenin geceye kayıtsız sohbet sesleri geliyordu. Nizamiyeye yakın çete evlerinin lambalarıysa yanıyordu. Perdeleri olmadığı halde laroba ışığı çok ölgündü. Tam o anda tiz, tuhaf bir ses arada bir öten çırçır böceklerinin sesini bastırdı. İnleyen, yahut ürkmüş birinin sesiydi bu. Kulak kabarttılar. Şêro sesi algılayınca gün görmüş bir edayla başını salladı. Çok ağlamış, ağlamaktan sesi kısılmış bir çocuğun acı acı sesiydi. Yüz metre ilerisi ise siperler için kazılmış kanaldı. Gündüz keşfinde siperlerde asker olmadığını biliyorlardı. Bir süre sessizce orayı dinlediler. Fısıltı sesini rahatça duyuyorlardı şimdi. Rızgar sesini çıkarmadan homurdandı.

"Alçaklar!" dedi.

Hozan da en önemli sırrı çözmüş bir askerin zafer edasıyla başını salladı:

"Sizi gidi!" dedi ağzını kapatıp dişlerini sıkarak, "Demek karanlıktan karanlığa gelip yerleşiyorsunuz"

Gece keşfi sonucuna ulaşmış sayılırdı. Geri dönmenin zamanı gelmişti. Vakit bu arada epeyi ilerlemiş, gece yarısını çoktan

geçmişti. Son bir kez kanalı da uzaktan kol açan ettikten sonra hiç ses çıkarmadan gerisin geri gittiler. Öteki ekip de sorunsuz işini tamamlamıştı. Ellerinde gece keşfiyle ilgili çok somut ve detaylı bilgiler olduğu halde dokuz kişilik keşif grubu bu kez gün gözüyle keşfi yapacakları noktalarına doğru yürüdüler.

-III-

Noktaya ulaştıklarında gün ağarıyordu. Dağların ucu hafifçe ışıklanmıştı. Nokta, hem köye, hem karakola hakim olan tepenin ön yamacındaki ormanlık, kayalık bir yerdi.

Üçü hariç bütün ekip çantalarını yirmi metre ilerideki konaklama noktasına bırakmış, günün açmasını bekliyordu.

Hozan, Ayhan ve Rızgar doğrudan gözetleme noktasına gelmişlerdi. Burası ağaçlar arasına gömülmüş bir elin parmakları gibi sık kayalıktı. Kayaların sivrisine kesik meşe dallarını dikip kamuflaj yapmışlardı. Üst yamaçlardan üşütücü, soğuk bir yel esiyordu. Birkaç çalılığın içinden de hışırtı ve havalanmak isteyen kuş kanatlarının sesi geldi. Sabah oluyordu, toprak uyanıyordu. Dürbünlerini açık bıraktıkları deliklere koyup üç ayrı yeri yeniden dikizlemeye başladılar. Bu vakitte düşmanın ne yaptığı çok önemliydi. Karanlığın güne teslim olduğu bu vakit askeri literatürde önemli değişikliklerin yapıldığı ana tekabül eder.

Hozan tel örgünün son bulduğu yerdeki kanalı, Ayhan, Şehit Doğan Tepesini, Rızgar ise karşı tepenin yamaçlarını dikizliyordu. Epey süre dürbünleri indirmeden baktılar. Hiç bir hareket, ses yoktu. Neden sonra ilk haberi Rızgar verdi:

"Heval iniyorlar."

Hozan soru dolu nazarla bakınca Rızgar bu defa:

"Pusudan dönüyorlar" dedi dişlerini sıkarak.

Bir bölük kadar asker sallana sallana kuzeydeki tepeden yamaç aşağı karakol binalarına doğru gidiyordu.

Bir süre sonra Ayhan da sevinçli bir sesle;

"Gördüm" dedi, "Onları gördüm. Dünkü gibi Şehit Doğan

Tepesinde değiller. Daha aşağıdaki tepede mevzilenmiş, oradan çıkıyorlar. Miratê saydım onları! Tam otuz beş askerdi!"

Hozan hâlâ dünkü yere bakıyordu. Hareketliliğin olmadığı tek yer onun gözetlediği kanaldı. Epeyi bir süre sonra Ayhan'a dönüp başını salladı;

"Şimdi anladık" dedi, "Demek biz ayrılırken onlar çıkmış. Karanlık kavuşunca geliyor, kalkmadan da çıkıp gidiyorlar."

Bir süre sonra da;

"Artık akşama kadar bir değişiklik olmaz" diyerek ötekilere Serhıldan'ı çağırmalarını söyledi.

Serhıldan geldiğinde Hozan ona nerelere bakacağını bir bir anlattıktan sonra üçü hep birlikte kahvaltının yapıldığı konaklama yerine yollandılar. Eğilip çömeliyor, karşıdaki düşman dürbünlerinin menziline yakalanmamak için kayaların etrafını dolanıp gidiyorlardı.

Konaklama yeri iki katlı bir evin örtmesine benzeyen önü ağaçlı, kayalıklı bir düzlüktü. Önünden aşağıya dik bir yamaç iniyor, arka tarafta ise gene kayalıklı bir sırt yükseliyordu. Keşfi yaptıkları vadide akan ırmaktan su almayı unutmamışlardı. Mataralardaki suyu küçük demliğe boşaltıp Rizgar ile Ayhan. İki kişi de kuru dal toplamış getiriyordu. Duman tüttürmesin diye ilk elden dalların kabuğunu soydular. Duvar sütunu gibi yüksek iki kayanın arkasında dumansız gerilla ateşi yanmaya başladı. Demliğin kulpundan yaş meşe dalını geçiren Çukurcalı Xebat ile Şêro yalımların üstünden demliği, kaynayana dek kaldırmadılar. Ayhan çantasından ağzı düğümlü iki çaput çıkardı. Önce bir avuç dolusu çayı ardında da toz şekeri boşaltıp demliğe. Daha sonra elindeki kuru çırpıyla özenle karıştırdı. İkide bir demliğin kapağını açıp sabah çayının o hoş kokusunu ciğerlerine çekiyordu. Keşif ekibinin lojistiğine bakan Çukurcalı Xebat yiyecekleri çantasından çıkararak hazırlıyordu. Sabah kahvaltılarında çayla birlikte gerillada hiç eksik olmayan mirtoxe (unun kızartılmasından elde edilen yemek) vardı.

Ateşin etrafında dolanıp kahvaltıya oturdular. Çoğu zaman

birbiriyle özel şifreyle konuşan Baran ile Ayhan kahvaltı sofrasından anlaşmışlar gibi erkenden kalktılar.

Baran arkasındaki Ayhan'a döndü:

"Gel istersen birlikte karakolun son durumu üzerinde yoğunlaşalım"

"Yoğunlaşalım heval" dedi Ayhan sevinçle.

Eğilerek gözetleme noktasına geçtiler. Mevziden başlarını kaldırıp dürbünleriyle karakolu dikizlediler. Şimdi, gece göremedikleri bütün ayrıntıları rahatça görebiliyorlardı. Karakolun arkasındaki siperlerin ötesinde birkaç varil duruyordu. Varillerin yanında da yağ tenekeleri ve bir türlü kestiremedikleri küçük, kümes gibi yapılar vardı. Uzun bir süre dikizlediler ama ne olduğunu çıkaramadılar.

Baran, "Ne olabilir onlar?" diye sordu merakla.

"Bilmiyorum ama yakında öğreniriz."

"Orda mı içeceğiz sigaralarımızı?"

"Hayır" dedi Ayhan.

"Ya nerde?"

"İşimizi bitirince elbetteki havuzun başında sigaralarımızı içeceğiz. Ama oraya da bakacağız. O şeylerin içinde ne olduğunu öğrenemezsem içimde kalacak."

"Söz" dedi Baran, "Karakolu düşürdükten sonra sigaraları içer, oraya bakarız, sonra da..."

"Evet, sonra da?"

"Koğuşları teftişe çıkarız, bakalım nasıl yaşıyormuş bu askerler." Hemen sonra, aklına gece keşfinde gördüğü çıplak kadın dergileri gelince de askerlere güldü.

Ayhan, "Neden gülüyorsun, ne oldu?" deyince Baran, başını sallayıp gülerek Doğan Tepesinde Hozan'la birlikte karşılaştıkları olayları anlatmaya başladı. Gülümsemesini keserek namlu süsü verilmiş boruya anımsadı.

"Namluyu tam karşımızda görünce birden yerimde donup kalmıştım. Ne yapacağımı bilmiyordum. Durmuştum, arkadaşa bakıyordum. Hozan arkadaş olmasaydı o an hemen el bomba-

larımı çekip mevzinin üstüne gidecektim. Arkadaş bırakmadı beni. Ama iyi ki öyle yapmadım, çünkü akıl edip bakmaya gittiğimde su borusunu gördüm. Tam o an aklıma hemen Mahmut Kopar geldi. Boş mevziye saldırsaydım biz de film olurduk arkadaşların ağzında, dedim kendi kendime."

Ayhan konuşmasını kesen Baran'a sırtını dönerek dün gece gördükleri lambalı tellerin yandığı, nizamiyenin karşısındaki kayalıklı tepeye dürbünüyle baktı.

"Baksana ya!" dedi kendi kendine, hayret dolu yüksek sesle, "Tam da ortalarındaymışız."

Baran merak edip kendi kendine konuşan Ayhan'a seslendi:

"Ne oldu heval Ayhan, kendi kendine ne söyleniyorsun?"

"Dün geceki yerimiz ya! Gel bak hele. O miratê tuzaklı lambaların olduğu yere bak hele, tam nizamiyenin karşısındaymış. Yanında bir de çete mevzisi var, görüyor musun? Bir şey olsaydı işimiz yaş olurdu"

Ayhan bunları heyecanla anlatırken ona doğru gelen Baran birden irkilerek durdu. Bir ses duymuştu sanki. "Sen de duydun mu, heval Ayhan?" dedi bir anlık şaşkınlık içinde.

Ayhan arkasını dönüp, ne oldu, diye soramadan top seslerinin ardından seri tarama sesi geldi.

Konaklama noktasındakiler sofrayı kaldırmayıp geçici keşfi yapan Serhıldan'ın gelmesini beklemişlerdi. Ayhan ile Baran'ın gönderdiği Serhıldan, gelip kahvaltısını yapana dek ötekiler uykusuz gözlerini kapamış, birkaçı horlamaya bile başlamıştı.

Uykuya dalmış keşif ekibi de top sesiyle yerlerinden fırladı. Top sesi yakından geliyordu. Hozan hemen ilk iş telsizine sarılarak düşman kanallarını açtı. Zaman kaybetmeden sürünerek hareketlenen Baran az sonra arkadaşlarının yanına varmıştı.

Baran:

"Ses buradan değil, Ertoş karakolundan geliyor. Endişelenecek bir şey yok" cedi.

Hozan ise kulak verdiği düşman kanalından olayın detayını öğrenmeye çalışıyordu. Düşman kanalından bas bas bağıran

komutan ile endişeli bir çetenin karşılıklı anonsları duyuluyordu. Vatka askerlerin, Kaya ise çetelerin koduydu.

"Kaya, Kaya! Vatka Beş!"

"Kaya dinlemede!"

"Son durum nedir?"

"Teröristler şimdi Sêvê köyünü aşmış, bizim köyün sürüsünü boğaza doğru götürüyorlar. Havan topu onları aşıyor, nereye düşüyor belli değil"

"Teröristlerin peşini bırakmayın" diyordu Vatka.

"Sürüyü mutlaka alacağız."

"Takibi sürdürün size hemen takviye gönderiyoruz."

O vakit o çevrede Avaşin birliği bulunuyordu. Muhtemelen onlar olabilir diye düşünen Hozan, Avaşin grubuyla bağlantı kurmak için kanallara davrandı. Kanal devreye girer girmez karşıdan soluk soluğa koşan birinin boğuk sesi geliyordu.

"Şafak, Şafak iki!" diye heyecanla anons yapan sesi Hozan hemen tanıdı. Avaşin bölüğünün ikinci takım komutanı ve bölük komutanı yardımcısı Reşo'ydu bu.

Bu çağrıdan yanıt alamayan Reşo ikide bir "Şafak, Şafak dört! Durum nedir?" diye soruyordu. Reşo bölük komutanına ulaşamayınca Şafak dört kodlu tepecilere ulaşmaya çalışıyordu. Hozan araya girerek:

"Şafak iki, Agiri" diye anons yaptı.

"Şafak iki dinlemede"

"Durumunuz nedir?"

Reşo'nun sesi umutsuzdu.

"Oraya keşfe giden Şafak, dönüşte köyün sürüsünü bulup getiriyor. O uzun kulaklılar da peşlerine takılmış ateş ediyorlar, karakol da havan atıyor. Ben de tepeye yetiştirmeye çalışıyorum. Ama durum hiç de iyi değil"

Reşo'nun sesindeki titreme telsizden bile anlaşılıyordu. O boğuk, tok ses kararsızlık saçıyordu şimdi. Sesi işiten Hozan ondan yana kaygılanmaya başlamıştı bile.

Hozan Reşo'nun kritikleşen durumunu düşüne dursun, ya-

nubaşında elinde telsiziyle düşman kanallarını dinleyen Baran kendini tutamayarak kahkahayla gülüyordu. Hozan bir an kaygılı düşüncelerinden sıyrılarak Baran'a dönüp:

"Ne oldu heval?" diye sordu.

"Heval hele dinle asker ne diyor" dedi gülümseyerek.

Asker muhaberesi gerçekten traji komik bir durumdaydı. Hozan telsiziyle muhabereyi dinlediği andan itibaren düşüncelerle dolu az önceki yüzü değişiverdi. Şimdi o da gülümseyerek telsizi dinliyordu.

Bir asker habire, "Komutanım başımın üstünden izli mermiler uçuşuyor" diyor, öfkeli komutanı ise, "Ulan eşşeğin oğlu, gündüz izli mermi görünür mü? Hadi durma ilerle serseri!" diyerek askeri azarlıyordu.

Ama Hozan gülümsemesini kısa keserek tekrar kaygıyla aklına getirdiği Reşo ile temasa geçmek istedi. Az sonra Avaşin kanalıyla temas sağlayan Hozan bu kez karşısında bambaşka, havalar atan bir ses duydu. Başka biriyle konuşan Reşo meydan okuyordu.

"Uzun kulaklılar kaçmak istiyorlar ama mecal bulamıyorlar. Artık Reşo'nun insaf ve inisiyatifindeler."

Hozan, Reşo'nun bu ani değişen durumu karşısında şaşkına dönmüştü. "Az önce ağlamaklı sesi duyulan Reşo nasıl olur da şimdi böyle diyor?" diye soruyordu kendisine. Sonra da derinden gelen bir canlılıkla dopdolu gülümseyiverdi Hozan. Kendi kendine, "Öyle anlaşılıyor ki, grubuyla birlikte sürüyü önüne katan Avaşin bölük komutanı Xebat, tepeyi aşıp, güvenlikli yere ulaşmış olmalı." dedi.

Reşo'nun az bir sürede neden böyle havalı fiyakalar atmaya başladığı da meğer bundan kaynaklanıyordu.

Simsiyah sakalıyla Reşo canlı bir rüya gibi Hozan'ın gözlerinin önünde belirdi. Konuşurken sesiyle ortalığı ayağa kaldıran, boğuk sesli Reşo. Koca gövdesiyle her zaman insana yere devrilmesi güç Hitit heykellerini andırırdı. Bir ufak başarıyla zafer havasına giren yahut küçücük bir tehlikeyle de o Hitit heykeli

heybetinden eser kalmayan köylü Reşo...

Hozan'ın düşüncelerini gene Reşo ile ilgili ortalığa konuşan Rızgar'ın tiz sesi dağıttı.

"Gerçekten ben bu Reşo arkadaştan bir şey anlamadım. Acayip bir arkadaştır."

Şêro ise, yarı gülen sesiyle, "Ödümüzü kopardı ya! Bütün bölük imha oldu sandım" diyordu.

Serhildan oturduğu yerden ayağa kalktı. Reşo'nun son sözlerine kulp takmıştı.

"Sanki dünyayı fethetmiş, Şemdinli'yi düşürmüş! Miratê bir şey yapmamış ki, zafer sarhoşluğuna kapılıyor, ayakları havada nutuklar çekiyor."

Hozan, Reşo üstüne arkadaşlarının başlattıkları tartışmaları keserek "İşte görüyorsunuz" dedi, gözlerini onu dinleyenlerin yüzünde gezdirerek, "Bir komutanın ufku dar olsa, ufak zorluklara karşı elleri ayaklarına dolanır, ne yapacağını bilemez halde çaresizce söylenip durur."

Sanki bir şeyler düşünüyormuş gibi bir süre konuşmadan durdu. Düşüncelerini toparlayarak, "ama" dedi. Bir şeyin altına parmak basmak istiyordu, "Mesele Reşo arkadaşın kişiliği değil, onu tanıyoruz. Bireysel kaygısı yok, cesur bir arkadaştır, düşmandan kaçmaz, sonuna kadar direnir ama zır köylüdür. Kendini partide hiç geliştirmemiş. Çok dar olduğu için olayları serinkanlılıkla ölçüp biçmekten uzaktır. Küçük olaylar karşısında hemen paniğe kapılıyor. Zannediyordu ki, Şafak arkadaşın grubu hemen imha olacak."

Ötekiler Hozan'ı dikkatle dinliyorlardı. Konuşmasının en sonunda Hozan gülümseyerek başını salladı ve "Sen hep teoriyi reddediyordun Reşo, kendi kör pratiğini övüyordun, öyle değil mi? Bu sana ders olsun!" dedi.

Bu minval üzere ekip hummalı keşif faaliyetini üç gün üç gece sürdürdü. Üçüncü günün ikindisinde Ayhan son bilgeleri de ekleyerek durum değerlendirmesi yapmak üzere çantasından büyükçe bir kağıt çıkardı. Katlanmış kağıt gazete sayfası

büyüklüğünde elle yapılmış krokiydi. Kroki daha önceki keşif sonuçlarını gösteriyordu. Ekip krokinin üstüne eğilerek iki saat süren sıcak bir tartışma yaptı. Son keşifle birlikte karanlıkta kalan nokta hemen hemen yoktu. Yalnız keşfedilmedik tek bir yer, en kuzeye düşen sivri tepe kalmıştı. Ağır silahların nerelere yerleştirileceğinin kesinlik kazanması için arta kalan tepe mutlak surette kolaçan edilmeliydi. Orayı da keşfe gidelim, gitmeyelim tartışması uzamadan ekip gün kavuşunca Nirve köyüne gitmeden önce bu tepeye de uğramaya karar verdi.

-IV-

Küçük Cilo'daki toplanma alanına Behdinan Eyaletinin her tarafından birlikler geliyordu.

Şafakla birlikte, Avaşin, Zap ve kuzeyden gelen Geliyê Zap birlikleri Küçük Cilo'daki toplanma noktasına ulaşmıştı. Küçük Cilo isminin, ulu buzul dağı Cilo'yla herhangi bir ilişkisi yoktur. Çarpışmalara son derece elverişli kayalıklarıyla gerillalarca yıllar önce keşfedilen bu alana yöredeki Kürtler apayrı bir isim verirler. 1988 yılında Cilo adındaki arkadaşlarını şehit veren gerillaların komutanı Şehit Şehmus Yiğit (Harun) arkadaşın anısına, alana bu ismi vermişti. Şimdi peşi sıra gerillaların gelip konumlandığı nokta, iki yüksek tepenin ortasında kalmış sık kayalıklı, meşeli bir vadiydi. Aşağılarda yıkık bir köyün kalıntıları görünüyordu. Dik eğimli tepenin yamacından bir çaykara akıyordu; suyu pırıl pırıl, yatağı çakıllı. Çaykara yatağı boyunca kamışlar, bir adam boyu yüksekliğinde çimler vardı. Kökleri yeşil, gövdeleri sararmış çimler... Kamp, taşların kökünden kaynayan ve adına Belediye Çeşmesi denilen pınarın başında kurulmuştu. Ama gerillalar istedikleri an ayaklarının dibindeki Belediye Çeşmesinden su alamıyorlardı. Belediye Çeşmesi adını gerillalar takmıştı. Çeşme vakit akşam oldu mu akıyor, kuşluk vakitleri gün ısınır ısınmaz ise kesiliyordu. Bütün gün boyunca çağlayarak yukarılardan akan çaykaranın sesine arada bir viyaklayan kurbağa sesi katılıyordu. Esen yel, sararmış meşe yapraklarını döküp ötelere savuruyordu. Yapraklar uğultu içinde kâh havada uçuşuyor, kâh çalı kökünde, kaya diplerinde birikiyor, koyakları örtüyordu. Meşeli koyaklara sarı yapraklardan bir hoş örtü düşmüştü.

Kuzeyde, birkaç yüksek tepe aşıldıktan sonra meşhur Kinya-

niş taburu vardı. Güneydeki en yakın köy ise Nirve'ydi. İki yüzü aşkın gerilla üç küme halinde vadiye dağılmıştı. Ateş yakıp, çevresine toplanmışlardı.

Hozan'ın komutasındaki keşif ekibi bitkin bir halde, terden sırılsıklam olmuş, soluk soluğa sabaha karşı, Küçük Cilo'daki üslenme alanına ulaştı. Her tarafta manga düzenine göre uyuklayan gerillalar görünüyordu. İran malı, kenarları sırmalı kalın kefiyelerinin üstüne uzanarak sırt sırta vermişlerdi, üstlerinde de ya naylon, ya da aynı kefiyeden vardı. Bircella'da şafak vakitleri hava buz gibi soğuk ve dondurucuydu. Ama dağların soğuk ve sıcağına alışmış olan gerillalar havanın soğuk olmasına hiç aldırış etmeden uyuyorlar, hem de bazıları horluyordu bile.

Onları karşılayan nöbetçilerle birlikte bir müddet közlenmiş ateşin yanında oturdular. Ateşin başında, nöbetçi subayı Demhat yapayalnız oturmuştu. Parkesinin içinde şu kadarcık olmuştu. Gelenleri görünce ayağa kalkıp selamladı. Hozan ile göz göze gelince azıcık heyecanlanarak konuştu.

"Sizi yarın bekliyorduk heval. Ama erken geldiniz"

Hozan güvenli edasıyla gülümsüyordu. "Anlaşılmamak gerillanın felsefesidir. Hele keşifçiler için..."

Demhat kısa süre önce iyi bir eğitimden geçmesine karşın nedense neşesiz görünüyordu. Akademi'den tekrar savaş alanlarına döneli çok olmamıştı. Değişmiş, kitaplar okumaya, toplantılarda teorik konuşmalar yapmaya başlamış ve aydınlanmıştı. Yalnız o an, bir gerilla komutanının alışılmadık moralsiz halini yaşıyordu sanki. Hozan'ı gördüğüne sevinmişti. Hozan, bir süre ondan Parti Merkez okulundaki son durumu sordu. Yüzü aydınlanarak cevap verdi Demhat. Avucunda sakladığı sigarasının ateşi el hareketleriyle birlikte karanlıkta kırmızı çizgiler çiziyordu. Fısıltıyla konuşuyor, çok yakından olmasa sesi duyulmuyordu. Demhat konuşurken Hozan kımıltısız dinliyordu. En son Hozan;

"Oradan öğrenilenleri süreklileştirmek gerek" dedi ve etrafına bakındı. Ortalıkta gezinip nöbet devir teslimi yapan nöbetçi sayısının çokluğundan kampta kalabalık bir gerilla birliğinin

olduğu belliydi.

"Kimler var, kimler yok?" sorusunu Demhat, gene fısıltıyla cevapladı:

"Avaşin ve Zap birlikleri akşam gelmişti. Bütün arkadaşlar şimdi yatıyor. Gerdiyan'dan gelecek birlikler de az sonra varırlar."

Avaşin deyince Hozan'ın aklına Reşo geldi.

"Reşo arkadaş da geldi mi?"

"Evet geldi. Yanında da sürü vardı. Yatıyor, baksanıza horluyor."

"Ya hayvanlar?"

Demhat hâlâ Reşo'nun horlamasına gülüyordu. "Gönderdik onları. Akşam, karanlıkla birlikte bir manganın önüne katarak, Zap Karargahına doğru yola çıkardık."

"Öyle mi? İyi. Peki, ya sizin Bircella birlikleri?"

"Onlar da az sonra, Gerdiyan birliğiyle beraber gelirler."

Ekiptekiler bir taraftan işlerini başarıyla tamamlamanın kıvancı ve bir taraftan da herkese nasip olmayan keşif faaliyetine katılmanın gururuyla dopdoluydular. Çünkü keşif demek saldırı grubunda yer almak demek olduğu için gururlu havalarından yanlarından geçilmiyordu.

Yer bulup onlar da yattı. Nöbetçi gerillalar dışında herkes yatıyordu. Nöbetçiler yürürken meşelerin dibine birikmiş kuru yapraklara basıyorlardı.

Akşam beş ayrı yerde yakılmış olan ateşlerin közü sarı, kızıl ışıklarıyla rahatça seçilebiliyordu. Hafif derecede hâlâ yanmakta olan bu ateşlerle vadi, ışıkları yanık beş mahalleli küçük bir kasabayı andırıyordu.

Kuşluk vakti alana öteki birlikler de ulaştı. Bunlar Gerdiyan ve Bircella bölgelerindeki gerilla güçleriydi. Lojistikçi Rıfat, ekibiyle birlikte planlama alanına katırlarla durmaksızın cephane taşıyordu. Demir makaslarla birlikte telsiz için bol miktarda batarya da getirmişti.

Üslenme noktası Kinyaniş'e dört-beş saatlik yoldu. Toplan-

ma amacını sadece tabur ve bölük komutanları biliyordu. Öteki gerillalar, gizli telsiz konuşmalarının hemen ardından başlayan hızlı gece yolculuğunda ilk başta merakla, anlayamamışlar gibi birbirine bakınmış ama Küçük Cilo'daki üslenme yerine ulaştıklarında neler olacağını tahmin etmeye başlamışlardı.

Bölük düzenine göre beş ayrı yerde uyuklayan gerillalar uyanmıştı. Günün ilk işi eyalet yönetiminin hızla bir araya gelerek toplantı yapması oldu. Eyalet yönetimi kendileri için ayrılmış yüksekçe birkaç kaya arasındaki mağaraya benzer bir yerde toplantıya başladı. Çağlayarak akan çaykara birkaç adım önlerindeydi.

Savaşçılarsa onlarca manga halinde yaktıkları ateş etrafında halka olmuş, konuşuyordu. Kendi aralarında yaktıkları ateşin etrafını saran bayan gerillalar da, takım komutanı Berivan'ın konuşmasını sessizce dinliyorlardı. En gürültülü grup üç gün önceki Ertoş macerasını anlatan Reşo'nun etrafında toplanmıştı. Reşo, ellerini kaldırarak başarılı eylemini övgüyle anlatıyordu. Elli metre ötelerinde başka bir grup vardı. Bunlar en pişkin savaşçılardı. Onlara Hamid Çarçel'in ekibi deniliyordu. En hararetli tartışmayı bu takım yapıyordu.

Hamid Çarçel oturmamış, ayakta sigara sarıyordu:

"Buraya neden geldiğimizi kim biliyor?" diye sordu, "Bilene raxtını vermesem bana da Çarçel demesinler"

Ayhan ile Baran yan yana birbirlerine yapışık oturmuş, ateşe çalı atıyorlardı. Rizgar'la Şêro ise tam karşılarındaydı. Diğer keşifçiler gibi bunlar da hiç konuşmuyordu. Takım komutanı Harun gülerek:

"Bilmeyen varsa kendisine Apocuyum demesin valla" dedi. Harun yirmi yaşlarında, orta boylu, iki yıllık bir gerillaydı. Her zaman saldırı gruplarında yer alırdı.

Harun Şeref onu destekledi:

"Bilmeyecek ne var?"

Mahmutê Reş oturduğu yerden ayağa kalktı:

"He vallah!" dedi, biliyor da şakadan gizliyor havasında, "İki

aydır uğrayıp selam vermemiştik."

İnce, bir çocuğunkine benzeyen bir ses duyuldu. Konuşur konuşmaz da görünmek için ayağa kalktı:

"Bizi özlemişler şimdi, gelmişken bir uğrayalım" dedi.

Bir kahkaha koptu. Bunu söyleyen gerilla, orada bulunan bütün gerillalar içindeki en genç olanıydı. Küçücük, zayıf, sebi kadardı. Ama bunun küçüklüğüyle savaştaki başarısı ters orantılıydı. Küçük gövdesine bakanlar onun değil tüfek, çoban değneğini dahi taşıyamayacağını düşünürdü. Ama gel gör ki, altı aydır BKC (biksi) taşıyordu. Adı da kendi gibi çok ilginçti: Çekdar Özellokma. Olgun yaştaki gerillalarca en sevilen portatiflerden biriydi Çekdar. Komutanların yakın ilgisine nail olduğu ve eylemlerde her zaman en muhkem yerlere verildiği için ona Özellokma lakabını akranı olan portatifler takmıştı.

Mahmut gene araya girdi:

"Hem de kimler keşfe gitti biliyor musunuz?"

Çekdar Özellokma'nın incecik sesi kıvançla yanıt verdi.

"Baran ile Ayhan'ın aylardır nereyi keşfe çıktıklarını bilmeyen varsa silahını raxtını bıraksın babasının evine gitsin."

"Öyle değil mi arkadaşlar?" deyip sordu Mahmut, gözlerini Baran'la, Ayhan'ın üzerine dikerek.

Bu kez Özellokma iki keşifçiye döndü:

"Yerdeki karınca, gökteki kuş bile sizin üç gündür nerde olduğunuzu biliyor, niye saklıyorsunuz?"

Baran ile Ayhan'dan ses çıkmayınca Hamid Çarçel ortalığa bir şey sordu:

"Aklıma ne geldi biliyor musunuz?"

Mahmut:

"Ne geldi aklına ? Söyle de..."

"Rüstem arkadaşla sizin o meşhur eyleminiz..."

Bunu der demez oradakileri kahkahaya boğdu. Mahmut kıpkırmızı olmuştu ya, o da gülüyordu.

Çekdar Özellokma adeta yalvarırcasına:

"Hele anlat ya! Heval Mahmut, hele anlat nasıl olmuştu?" de-

yip Mahmut'un yeleğine yapıştı.

"Seni kırmayacağım heval Çekdar, madem o kadar istiyorsun..." dedi Mahmut ve başladı o akşamki gülünç baskını anlatmaya.

"Miratê, boş mevziye saldırmıştık ya! Askerlerin tepeye çıktıklarını inan bu gözümle gördüm, sonra da bildiğiniz gibi mevzi boş çıktı..."

Hamid Çarçel, "Ee nasıl oldu, anlat da bir de senden dinleyelim" der demez, Mahmut:

"Tamam o zaman" dedi tam ortaya gelerek, "Ama kimse sözümü kesmeyecek."

Kısacık boyu, ufak bir çocuğunkini andıran zayıf yüzü ve kalın bıyıklarıyla Mahmut, gün geçtikte tükenmiş, omuzları dertten çökmüş ve otuzunu çoktan geçmiş fukara bir köy erkeğine benziyordu. Dağ yaşamının zorlukları yirmi üç yaşında dört yıllık gerilla olan Mahmut'u yaşının çok üstünde gösteriyordu. Ateşe üfleye üfleye kaşları ve kirpikleri toz tabakası kaplamıştı. Güneşte yanmış sinsiyah yüzündeki terler kurumakla kalmamış bir yığın toz parçacığını şakaklarına, tıraşı uzamış yanaklarına sıvamış, yüzünün rengini değiştirmişti. Siyah, kıvırcık saçları ot parçacıkları ve ateş külünün tozuyla griye kesmişti.

"Oramar'daydık biliyorsun. Benim, heval Rüstem'dir, Ramazan'la takımıdır, bir de bizim biksici hevala Eylem. Yani hevalê Rüstem'in bölüğüyüz. Oramar çetelerinin araziye çıktıklarını duymuştuk, birkaçını silahıyla birlikte alıp köye inecektik. Bekle bekle gelmiyorlar. Üç gün, üç gece bekledik, bunlar gelmedi. Erzak da bitiyor, üçüncü günün akşamı beklemekten vazgeçtik velhasıl. Aras arkadaş tam o zaman aramasın mı. Rüstem arkadaşı görecektiniz, telsizde utancından cevap veremiyordu. Heval Aras da diyor, ne yapın edin, yarın akşama kadar bize ulaşın. Onlar Kaniya Ga'da bizi bekliyor. Ben Rüstem arkadaşa, o da bana bakamıyorduk. Elimiz boş, nasıl geri dönecektik. Neyse ertesi gün gene bekledik, baktık ki, bir şey yok, ikindide yola çıktık. Kimse kimseyle konuşmuyor. Yolu iyi bil-

diğim için ben öndeyim. Hep diyorum kendi kendime, nasıl gideriz bu halle, elimiz boş, silahlarımız soğuk... Bir şey yapmalıyız, yolda bari bir şeyler yapalım, belki birkaç silah koparırız diyorum kendi kendime. Hani Zozana Avaşin tarafından gelirken yollar kesişiyor ya, tam orda durdum. Hevalê Rüstem yaklaştı, 'Ne oldu, neden durdun?' deyince, ben de, 'Yolumuzu değiştirelim, bir iki gün geç gidelim ama bir şeyler koparalarak' dedim. Baktım Rüstem güldü, neyi kastetteğimi anlamış, fikrim hoşuna gitmişti. 'Tamam ama çabuk olalım' dedi. Neyse oraya yaklaştık. O sivri, en üst tepe var ya, onun sırtına vardığımızda hava daha kararmamıştı. Durdurdum arkadaşları, 'Siz bekleyin' dedim ve dürbünle gözetlemeye çıktım. Bir de baktım ki, güneye düşen tepeye, bir de yüz metre altımdaki tepeye düşman yavaş yavaş geliyor. Sevinçten kendimi kaybetmiştim. Bir solukta gittim haber verdim. Neyse biz hazırlığımız yaptık. Planlamayı da yaptık. Hemen iki saldırı mangası çıkardık. Birinin başında ben, diğerinde Ramazan. Hava kararmıştı artık. Gittik. Ben öndeyim. Yaklaştık asker mevzilerine. Çadırdan sesleri geliyordu. 'Şimdi ananız ağlayacak' dedim dudaklarımın arasından. Beş altı askerin tümsekteki mevziye girdiklerini karanlık çökmeden görmüştüm. Ben bunlara, Ramazan da sağımdaki çadıra doğru gittik. Hayalliyorum, silah kaldıracağız, diyorum; gözlerimin önüne M-16'lar, yelekler, kasaturalar, mataralar, sırt çantaları, patlamamış el bombaları geliyor, ağzım sulanıyor. Neyse yaklaştık, ilk taramayı ben yapacağım. Önce bombayla, sonra da kleşle. On metre kadar yaklaştım, bunlara ne oldu acaba dedim, çünkü ses mes kalmamıştı, acaba beni fark mı ettiler diye düşündüm ki, önümden birinin karartısı kaydı. Ya da bana öyle geldi. Elimdeki pimi çekilmiş bombayı hemen bunun kalktığı yerde attım. Ramazangil de taramaya başladı. Biz tanıyoruz, onlar karşılık vermiyor. Bir bomba daha attım. Mevzi falan kalmadı, ortalık alt üst oldu. Çadırlar, naylonlar havada uçuşuyordu. Karanlık gece gün gibi aydınlanmıştı. Karşılık vermediklerine göre hepsi ölmüş dedim kendi kendime. 'Ateşi

kes!' dedim. 'Mevzilere giriyoruz!..' Birine ben, diğerine Ramazan koştu. Her taraf karanlık, yerde bir şey göremiyorum. Elimi neye atıyorsam yanmış çadır parçası, kırık tahtalar, su boruları çıkıyor. Deliye dönmüştüm. Askerlere ait hiçbir şey yoktu. Tek bir yerde birkaç tane konserve kutusuyla, çikolata naylonu gördüm. Nasıl olur, kaçamazlar, nereye gitmiş olabilirler, nereden nasıl kaçarlar, diyordum. Velhasıl bir şey koparamadık, boşa çıkmıştık, asker diye boş mevzilere saldırmıştık, boş mevzilere...Utanç mızdan karargâha tekmil bile vermedik."

Hayıflanırcasına bir, "Yaa işte böyle arkadaşlar" dedikten sonra anlamlı bakışlarla, acaba bu kez nasıl olacak, gibisinden ötekilerin yüzlerine baktı.

Konuşuyor, sorular soruyor, eskiye gidiyor ama bir türlü orası dedikleri yerin adını söylemiyorlardı.

İsmini vermeden bahsettikleri yer alelade Kinyaniş Taburuydu. Kinyaniş, Türkiye-Irak sınırının tam dibinde bir vadidir. Batısında Çukurca, doğusunda Şemdinli vardır. Bircella denildi mi, akla ilkin meşhur Kinyaniş gelir. Orada yüz çeteli Kinyaniş köyü ve en az 400 askerin bulunduğu sıkı güvenlikli bir tabur vardır. Vadinin dibinden Kinyaniş Çayı akar. Kuzeyinde, yüksekçe bir tepenin doruğunda, bir kartal yuvasını andıran Ertoş çete köyü, güneyindeyse Nirve köyü vardır. Erbiş Taburu ise günbatıda kalır, Kinyaniş ile Şifraza mıntıkalarının arasına düşer. Buradan da patikalarla Çukurca'ya gidilir.

Kinyaniş köyünü çepeçevre sarmış dört tepenin ortasındaki çıplak vadide malum tabur kuruludur. Stratejik tepeler karakolu tehdit ediyor ama askerler mecal bulup o tepelerde bir türlü tutunamıyorlardı. Kinyaniş Taburu 1989 yılından beri gerilla darbeleri altında büzülmüş, içine kapanmıştı. Yıllardır, o civardan geçen her gerilla birliği, hele eyleme ihtiyacı varsa, Kinyaniş'e bir tokat atmadan geçmemiştir. Arazi çıplak olduğu için saldırıya son derece açıktır. Nirve köyünden güneyin derinliklerine uzanan kayalıklı, ormanlı tepeler sırtını dağlara yasladığı için bu tepeler gerilla saldırıları için bulunmaz bir çekil-

me güzergahı yaratıyor, askerin takibini ise imkansız hale getiriyordu. Kinyaniş askerleri ilk yıllar kendilerini korumak için çok geniş bir çemberle vadiyi kuşatmaya almışlardı. Ta, 1993 yılına kadar bu taburun savunma hatları, karakol merkezinden kilometrelerce uzaklıktaki tepelerden başlıyordu. O yıl bahardan itibaren Kinyaniş darbe üstüne darbe yedi. Çemberin halkalarını oluşturan tepeler vurularak birer birer düşürüldü ve hepsinden de onlarca silah kaldırıldı. Çemberi yırtan en son ve etkili darbe ise 1993'ün sonbaharındaki o unutulmaz eylemdi. Aydın Zaza ve Cesur'un tepeci çadırlarını yakarak sayısız askeri öldürdüğü eylemden sonra tepeler gerillanın eline geçti. Daha içlere doğru çekilen askerlere de aman verilmedi. Bir ay sonra, 1994 yılının ilk günlerinde Şehit Sadun ve yardımcısı Cesur'un komutasındaki birlikler içlere kayan askerleri akşama doğru vurmuş, kıran kırana, o güne dek Kinyaniş'in tanık olmadığı şiddette bir çarpışma yaşanmış ve mucize sayılacak kadar kısa bir zamandan sonra askerler arkalarında çok sayıda ölü bırakarak karakol merkezine çekilmişti. Burada 13 asker cenazesinin üzerine giden gerillalar o tepeye o günden itibaren, saldırı kol komutanı olan Doğan'ın şehit düşmesi nedeniyle Şehit Doğan Tepesi dediler. Saldırının ertesi günü Cesur düşmanın telsiz kanallarına girerek hallerini sordu. Telsizin karşı tarafında öfkeli bir ses Cesur'un kulaklarını çınlatıyordu. Bu ses Kinyaniş Tabur Komutanı Vatka'ya aitti.

"Aslanlarımın nasıl savaştığını gördünüz mü?" diyerek bağırıyordu.

Cesur gülerek cevap verdi:

"Aslanların 13 şaban verdikten sonra arkalarına bile bakmadan tabanları yağladılar. Aslanlar böyle mi olur?"

Vatka çok gururluydu. Cesur'un sözünün altında kalmak istemiyordu.

"Olur mu? Aslanlarım o ateş altında tam 15 dakika direndiler"

Askerlerin o mevzilerde 15 dakika kadar dayanmaları ger-

çekten kahramanlıktı. Vatka haklıydı ve bunun için bas bas bağırıyordu.

Böylece gerilla, Kinyaniş'in yumuşak karınlı bir yer olduğunu o vakit iyi anladı.

Bu yenilgi üzerine düşman ordusu, Kinyaniş'teki taburuna iki gün içinde seçme birliklerden oluşan bir kısım asker göndererek sayıyı tekrar dört yüze çıkarttı. Dört yüz asker, vadideki karakolu boş bırakarak kaybettikleri tepelere yeniden çıktılar. Bu haliyle Kinyaniş üssü, korkuyla dizlerini karnına çekmiş, başını eğmiş sefalet içindeki birini andırıyordu. Bir ay kadar sonra Oramar'dan gelerek komutasındaki birliğiyle birlikte güneye geçmekte olan Rüstem adlı bölük komutanıyla yardımcısı Mahmut, akşama doğru karakoldan çıkan askerlerin çevredeki tepelere çıktıklarını görmüşlerdi. Rüstem'in yardımcısı Mahmut ê Reş, "Geçerken hele şunlardan birkaç silah koparalım" diyerek, arkadaşlarını ikna etmişti. Gece olunca mevzilere iyice yaklaşıp el bombalarıyla darmadağın etmişlerdi. Bütün tepeyi iki- üç dakika içinde hallaç pamuğu gibi dağıtıp ele geçiren gerillalar mevzilerde bir şey bulamamışlardı. Meğer askerlerin akşama doğru tepeye çıkmaları bir aldatmacaymış. O günden sonra tepelere bir daha çıkmadı askerler. Bu tepeler giderek gerillanın karakolu vurduğu mevziler durumuna gelmiş ve askerlerce son zamanlarda tamamen boşaltılmıştı. Öyle olmuştu ki, bu tepelerden ateş edildiğinde karakoldaki askerlerden karşılık gelmez olmuştu.

Canı sıkılan gerilla gidip Kinyaniş'i vuruyordu. Çevredeki gerillaların telsizinden her zaman şu anonsları duyan Eyalet Yönetimindeki komutanlar bıyık altından gülmeden edemiyorlardı. "Heval, hele şu toplantıyı bir iki gün erteleyin de, bizim Kinyaniş'te biraz işimiz var, uğrayıp döneceğiz..."

Gerilla komutanları Kinyaniş'te askerin başına gelenleri itiraf edilmemiş açık bir yenilgi ve büzülme olarak değerlendiriyorlardı.

Kinyaniş'e vuralacak nihai darbenin planı ve bunun keşfi,

dört beş ay öncesinden, 1994 yılının ortalarından itibaren başlamıştı. Zaman bulduklarında keşif kolları çıkarılıyor ve büyük saldırı için gerekli bütün bilgiler peyderpey toplanıyordu. Bütün keşif çalışmalarında her zaman aynı ekip içinde Baran ve Ayhan ikilisi vardı. O tarihe dek gündüz yapılagelen keşifler, nihai baskın öncesinde geceleri de yapılmaya başlandı. Karakolun etrafına kazılmış mevziler, dibe inen tüneller, nöbetçi kulübeleri, projektörlerin yerleri ve dış tepelere çıkarılan tepecilerin dönerken saklandıkları mevzilerin dibine kadar inip, her gece askerlerin neler yaptığını öğrenmişlerdi. Aşağı yukarı her gün asker aynı şeyleri yapıyordu. Aynı ekip üç günlük son keşfi büyük bir gizlilik içinde yürütmüştü Hâlâ kalabalık savaşçı birliğine keşfin niyeti hakkında en ufak bir şey söylenmemişti.

-V-

Uzun boylu, dimdik cüsseli nöbetçi gerilla keskin bakışlarıyla çevreyi kontrol ediyordu. Sessiz durduğu gibi etrafta koşuşturan gerillaları seyrediyordu. Yanı başındaki tümsekteyse karargah güvenlik komutanı Fedakar, avucunda sımsıkı tuttuğu rolla telsiziyle tepecilerle ve çevredeki birliklerle irtibat halindeydi. Tepecilerden çevredeki güçlerin son durumlarıyla, düşmanın hareketi hakkında aralıksız bilgi alıyordu. Birkaç metre aşağıdaki kayaların arasında büyük telsiz tesisatı kurulmuştu. Masa işini gören kalıp taşın üstüne büyük telsiz konulmuştu. Orta boy araç aküsü ara kablo bağlantısı olduğu halde bitişikteki kayaya dayalıydı. Kısa radyo dalgaları üzerinden ses sinyalleri alan bu cihaz birbirine paralel bağlanmış iki adet anten vasıtasıyla çalışır haldeydi. Antenler birbirinden onar metre uzaktaki ağaç dallarına asılıydı. Üstbaştaki kayanın üzerindeyse güneşe doğrultulmuş, bir metre uzunluğunda, yarım metre eninde, güneş enerjisinden elektrik üreten siyahi renkte cihaz duruyordu. Cihaz, gökteki bulutların ardından iyice seçilmeye başlayan güneşin parlak ışınları altında göz kamaştırıyordu. Aküyü dolduran iki kablo bu teçhizatın ana bölümündeki yuvalara sıkıştırılmıştı. Böylelikle güneş enerjisiyle akü doluyor, büyük telsiz Ortadoğu'daki bir başka muhabere birimine kadar ulaşabiliyordu. İsmet'se bir elinde büyük cihazın apareti, öteki elinde kalem olduğu halde muhabere konuşmalarını açık duran teybe kaydediyordu.

Ağaçlar ağır ağır hışırtısız sallanıyordu. Yolları yakından geçebilecek takım ve mangalar karargah noktasından henüz uzaktayken yollarını değiştiriyordu. Çağlayarak kayalıklardan

akan çaykaranın sesi hariç ortalık tamamen sessizdi. Kayalıkta tam teçhizat çalışır haldeki büyük telsizin hışırtısı ise kayalıklar arasında kayboluyordu. Karargah noktasında olağanüstü bir durumun olduğu belliydi.

Komuta kademesi eylem öncesi son toplantısını muhabere tesisatından yirmi metre ötede etrafı kapalı başka bir kayalıkta yapmak için bir araya gelmişti. Eyalet komutanı Aras'ın başkanlığında yapılacak olan bu toplantıya bölük komutanlarının yanısıra keşif ekibinden de Hozan hazırdı.

Yanlarından çağlayarak akıp giden çaykaranın sesi arada bir tartışmaya hazırlanan komutanların ahengini bastırıyordu. Bir duvarın dümdüz yüzeyini andıran büyük kayanın yanıbaşında yükselen çınarın dallarına asılmış komutanlara ait ferdi telsizler hışırdıyordu. Bunlardan düşman kanalına güdümlü olanından düşman subaylarının anonsları duyuluyordu. Komutanlar pür dikkat kesilerek Eyalet Komutanı Aras'ın toplantı açılış konuşmasını dinliyorlardı.

Komutan Aras, Başkan Apo'nun bütün gerilla güçlerine hitaben yaptığı 'Sonbahar Hamlesi' talimatının özetini aktararak başladı. Ardından da, "Parti Önderliğimizin talimatı nettir" dedi, bağdaş kurduğu halde yerini düzeltirken, "Partimizin başlattığı sonbahar hamlesinin başarıyla sonuca ulaşması gerekir. Eyalet güçlerimiz yaz boyunca gerçekleştirdikleri küçük eylemlerle büyük tecrübe kazandı. Bazı istisnai başarısızlıklarla birlikte bütün eyalet güçlerimizin yoğun geçen yaz sezonunda piştiklerini belirtebiliriz. Hemen hemen düşman üzerinden silah kaldırmayan birlik kalmadı. Son operasyonda güçlerimiz iyi direndi. Şikefta Birindaran'daki Cesurgilin kaybı başarımızı kısmen gölgelemiş olsa da ilk defa sağlam bir karşı koyuş gösterdik, diyebiliriz. Hem geliştirdiğimiz yaz hamlesiyle hem de son operasyonla birlikte düşman güçleri oldukça yıpratılmıştır. Moral açısından zayıf düşmüştür. Düşmanın bu durumunu büyük eylemlerle derinleştirip sonbahar hamlesini başarıyla tamamlamamız gerekmektedir."

Bir an durup komuta kademesindeki arkadaşlarının yüzlerinden tepkilerini okumaya çalıştı. Tek tek hepsinin yüzünü süzdükten sonra gözlerini karşıya dikip tekrar söze başladı.

"Bu amaçla bildiğiniz gibi Kinyaniş Taburu üzerine bir çalışmamız oldu. Keşif çalışmaları tamamlandı. Eyalet yürütmesi olarak uygun gördük, fakat yeniden tartışarak son biçimi koymamız gerekiyor" diyerek sustu ve gözleriyle Hozan'a baktı. "Keşfi Hozan arkadaş yürüttü" deyince Hozan doğruldu. Elindeki katlanmış kağıdı açıp askeri tondaki yağmurluğun tam ortasına serdi.

Komutanlar fırdolayı battaniye niyetine yere serili yağmurluğun etrafına oturmuşlardı. Her biri yerinden doğrularak, Hozan'ın serdiği bir metrekare civarında olan kağıt üzerindeki krokiye başlarını eğmiş bakıyorlardı. En ince detayların dahi gözden kaçırılmadığı bu kroki birbirine yapıştırılmış dokuz ayrı dosya kağıdından yapılmıştı. Düşmana ait önemli hedefler belirgin çizgiler biçiminde kırmızı kalemle gösterilmişti

Keşif sonuçlarını anlatmaya başlayan Hozan'ı komutanlar dinlerken, yirmi metre ötelerinde iki portatifin görevlendirildiği ateşin üstündeki çay kaynamıştı.

Hozan keşif sonuçlarını anlatıyordu.

"Bu kez keşif çalışmalarında yeni bir tarz geliştirdik. Gündüz keşiflerinden ziyade gece keşfini esas aldık. Bundan dolayı keşif sonuçları tahmine yer bırakmaksızın kesin sonuçlarıyla toplanmıştır" dedikten sonra sustu. Çok ciddi bir havanın estiği toplantı en merak edilen bölüme geliyordu.

"Kinyaniş Taburu'nun tüm çevresi kontrol edildi," diye devam etti Hozan, "Şüphe çeken yerler ile mayın tarlalarının bir bir keşfi yapıldı. Tabur oldukça dar bir alanda ve asker sayısı üç yüz elli ile dört yüz dolayında. Tabur binaları ancak etraftaki tepeler düşerse yıkılır. Tepeler de birbirine çok yakın olduğu için bir anlamda bütün düşman gücünü bir yumruk gibi karşımızda göreceğiz. En ufak bir hata ve kaza şahadetlere yol açabilir. Onun için son derece dikkat gerekiyor. Saldırı grupları-

nın tamamının bu nedenle hedefi önceden bizzat görmeleri lazım."

Öteki komutanlar durup hep birden birbirlerinin gözlerinin içine baktılar. Eyalet Komutanı araya girdi:

"Olabilir" dedi, "Saldırı gruplarının hedefi görmelerini sağlamalıyız. Taburun bütün gücü..." diyerek, Hozan'a döndü, "Dediğiniz gibi daracık alanda hep bir aradaysa o zaman bu durum bize avantaj sağlar."

Bunu duyar duymaz yandaki Bircella Tabur Komutanı Welit endişelerini belirtti:

"Hayır" dedi, "Bu durum bizim için dezavantaj sağlamaz mı? Çünkü daracık yerde bu kadar asker gücü bir aradaysa bunun direnci de o kadar yüksek olmaz mı? Çok kayıp vermez miyiz?"

Hozan'ın tam karşısında oturan Zap Bölük Komutanı Metin araya girdi:

"Acaba neye güvenerek öyle dar alanda kalıyorlar? Esas tedbirleri neler olabilir?" Sorusunun uyandırdığı ciddi havadan etkilenerek devam etti: "Hayret bir şey! Bu düşman ordusundan bir şey anlamadım. Yıllarca bu tabur arka arkaya darbeler aldı, hâlâ diretiyor. Üstelik bu kadar sıkışmış daracık bir alanda neye güvenerek kalıyorlar." Cevap isteyen bir sessizlik çöktü. Metin devam ediyordu: "Bu bir gözükaralık mıdır, yoksa gaflet midir?"

Aras bağdaş kurduğu dizlerinden ikisine birden dirsekleriyle eğildi. Konuşacaktı. Öteki komutanlar dinlemeye hazırlanıp yerlerini düzelttiler. Sesini düzeltme niyetine hafif bir öksürükle başladı Aras.

"Metin arkadaş önemli bir konuya parmak bastı. Doğrudur, hal böyleyken, Kinyaniş Taburu neden kendisini gerillanın öldürücü insafına bırakmış olsun? Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi, düşman ordusu çaresizdir. Ne durabiliyor, ne de çekilebiliyor. Askeri kurala göre aslında çekilmesi gerekiyor. Hiç bir savaşta hiç bir askeri birlik, kendisini düşmanının başarılarına yol açacak sadırlar için açık hedef yapmaz. Ama düşman

ordusu çaresiz; çünkü Kinyaniş'i terkederse bir halka çözülecek. Güney ile Kuzey arasında uzanan elverişli dağ zinciri, gerillayı iç bölgelere, ta Yüksekova'ya kadar taşıyan dev bir hat biçiminde açılacak ve düşman ordusu bu sefer iç taraflarda, Kinyaniş benzeri durumlarla karşı karşıya gelecektir. İkincisi; sömürgeci zihniyet ölecek askerlerini düşünmez. Nasıl olsa ellerinde ölecek çok sayıda asker bulunmaktadır. Mantık budur, tabi böyle olunca da çekilmeyi gerekli görmüyor."

Aras'ın konuşması kafalarındaki bütün soru işaretlerini ortadan kaldırdı.

Avaşin Bölük Komutanı Xebat birkaç gün önceki Ertoş olayını anımsayarak:

"Mesela çeteler... Müdahale etmezler mi?" diye sordu.

Bircella Tabur Komutanı Welit, izin isteyerek söz aldı. Xebat'ın sorusuna yanıt niyetine:

"Sanmıyorum" dedi. "Bir ay önce onlarla görüşmemiz olmuştu. Ama eğer gene müdahale girişimleri olursa zararlı çıkarlar."

Tartışmanın esas noktadan uzaklaşabileceği hissine kapılan Hozan, Eyalet Komutanı Aras'dan izin istedi. Askeri vaziyette oturduğu yerden azıcık öne doğruldu ve arkadaşlarının yüzlerine baktı:

"Keşif boyunca" dedi. "Bende uyanan intiba şu oldu: Eğer biz ateş üstünlüğüne sahip olursak bütün bunları tersine çevirebiliriz" diyerek gerillanın teknik donanımını şart koşuyordu. "Bundan dolayı bence böyle bir tabur için teknik imkanlarımızdan gereken feragati yapabilmeliyiz. Bu nedenle bütün ağır ve otomatik silahlarımızın düşman silahlarını susturacak güçte olması gerekiyor."

Eyalet komutanının aklı bu fikre yattı. Ama önemli gördüğü bu konudaki merakını gidermek istiyordu:

"Kaba bir tahminle sizce ateş üstünlüğü sağlamak için ne kadar silah ve cephane gerekiyor?"

Hozan önceden bu konu üzerinde keşif ekibiyle birlikte ye-

terince yoğunlaştığı için hiç duraksamadan hazır cevap başladı konuşmasına:

"Otuz beş ile kırk arası B-7(roketatar), her birinin üzerinde on roket ve bir o kadar da BKC. Her biksi için de bin mermi..."

Gerdiyan Bölük Komutanı Eşref hafiften gülümseyerek;

"Biz bu kadar silahla taburu toz duman ederiz" deyince ötekiler de güvenle gülümsedi. Ardından ciddileşerek ekledi: "Fakat bir tabur için bu kadar cephane fazla değil mi?"

"Bence fazla değil" dedi Hozan, "Çünkü böyle korunaklı bir tabura karşı kesin ateş üstünlüğü gerekiyor. Aksi durumda kayıplarımız çok fazla olacak. Ayrıca eylem gece olacağı için doçka(bir tür uçaksavar) ile havan toplarını kullanmamıza gerek yok."

Ama Zap Bölük Komutanı Metin daha önceki tecrübelerine dayanarak partinin fazla cephane tüketilmesi konusundaki yaklaşımını ansıdı. Hozan'ın bu fikrine kaygılı bakıyordu.

"Ana Karargahı demez mi ki, kaba silah gücüyle taburu düşürdünüz?"

Hozan buna cevap olarak, "Sözkonusu tabur Kinyaniş olursa, hem de bu süreçte, kimse bir şey demez" dedi.

Eyalet komutanı ise saldırı için gerekli cephanenin miktarını ve bunun gereklerini düşünüyordu kendi kendine. Cephane konusunda son noktayı:

"Evet, bizim için süreç çok önemli. Ancak başarılı bir eylemle sonbahar hanilesini sürdürebiliriz. Kinyaniş gibi stratejik bir taburu düşürmek için gerekli olan cephaneyi gözden çıkarmalıyız"diyerek koydu.

Bircella Tabur Komutanı Welit Hozan'a dönüp:

"Peki düşmanın silah gücünü de tespit edebildiniz mi?" diye sordu.

"Evet" dedi Hozan, "Taburu koruyan beş tepedeki mevzilerde sandıklarla el bombaları, makineli tüfeklerin yanı sıra, stratejik bir noktada uçaksavar mevzisi, ayrıca 120'lik havan ve roketatarları var."

Eylem için gerekli olan silah ve mühimmat ile ilgili tartışmaya burada son verildi. Toplantının bu bölümü ortada netleşmemiş, ele alınmamış husus bırakmaksızın bitirildi. Bunun ardından toplantının öğlene kadar süren bölümüne yani eylemin somut planlamasına ve güç düzenlemesine geçildi.

Kesin başarı için düzenlemede yapılması düşünülen en çarpıcı yenilik, komuta kademesinin bizzat eylem içerisinde yer alması olacaktı. Geleneksel tarz böylelikle aşılıyordu. Öneriyi kısa bir süre önce toplanan eyalet yönetimi kendi arasında netleştirmiş ve ilk büyük eylemde uygulama kararını almıştı. Eyalet komutanının toplantıya sunduğu bu öneri ilk başta yeterince anlaşılmadığı için tartışmalara neden oldu. Ama tartışmanın en kızışmış anında sözü alan Eyalet Komutanı Aras, "Tecrübeli arkadaşların böylesine kapsamlı bir eylemde güçlerinin bizzat başında olmaları zorunludur" deyince öneri daha net olarak anlaşıldı. Toplantıda kararlaştırılan bu yeni düzenlemeye göre tabur ve bölük komutanları eylem içersinde olacak, takım komutanları ise bizzat saldırı gruplarının başını çekeceklerdi.

-VI-

Savaşçılar iki gündür bir şey yapamamanın verdiği sıkıntıyla Belediye Çeşmesinin başında birikiyorlardı. Zamanlarını çeşme başında birikerek, yanında ateş yakıp etrafında toplanarak, geçmişte kalan anıları tazeleyerek ve karşıdaki tepelerin çağrışımıyla anımsadıkları Şehit Cesur'u birbirlerine anlatarak geçiriyorlardı.

Hava bulutlu ve rüzgarlıydı. Vakit öğlendi, mutfakçılar öğle yemeğini çoktan ateşin üstünden indirmişlerdi. Eylemler öncesi yemek dediğin de ne ki... Ekmekle birlikte çay yanında patates püresi. Silah temizlemeyen, eline geçirdiği bir gazete sayfasını, yahut eskilerden kalma talimatları okumayanların tümü yakılan ateş etrafında toplanmıştı. Çekdar Özellokma ateş çevresinde toplanan grubun birkaç metre uzağında kendi başına bir taşın üstüne oturmuştu. Dalgın görünüyordu. Yanı başındaki grubun sesli ve hararetli tartışmalarına ilgisizdi. Toplantıyı bitiren komutanlar görününce Çekdar Özellokma oturduğu taşın üstünden fırladı. Hozan onlara doğru geliyordu. Çekdar birkaç adım öne geldi, heyecandan kendini tutamıyordu. Selam verir gibi saygıyla ayaklarını birleştirip başını eğdi.

"Heval Hozan, bir şey sorabilir miyim?"

"Buyur heval Çekdar, ne var?"

"Karar alındı mı heval? Yapacak mıyız?"

"Neden bahsediyorsun heval Çekdar?" diye sordu Hozan, oralı olmayarak.

Çekdar Hozan'ın yüzünden bir şeyler çıkardı. Az önceki ezik, ümitsiz halini bir tarafa bırakarak gülümser gibi yüzü aydınlandı. "Çoktandır Kinyaniş'teki askerlere uğramamıştık, kış

geliyor heval Hozan, ayıp olur yoksa".

Hâlâ Hozan'ın yaklaştığını farketmeyen Mahmut tartışmanın hararetine kaptırmıştı kendini. Harun Şeref'le yüksek sesle konuşuyordu. Sesleri olduğu gibi Hozan'ın kulağına geliyordu:

"Erzak lazım, lojistik lazım heval" diyordu Mahmut, "Uğrayıp ne eksiğimiz varsa koparalım."

Harun Şeref yerinden sıçradı, birkaç adım öne geçti:

"Arkadaşlar keşif yapa yapa hepsinin zürriyetini bile öğrenmiş, durmayalım."

"Orası mı, değil mi, onu öğrenseydik bari", dedi Küçük Harun.

Kapkara, yanık tenli Mahmut o tok sesiyle gene araya girdi:

"Birkaç gün önce miratê Geliyê Zap'tan, iki ay önce de Kinyaniş tepelerinden bir şey koparamadık, bari bu kez koparalım, ne olur!"

Harun Şeref kararlı bir sesle ekledi:

"Bu kez gücümüz var. Direnemezler bize. Ortadan kaldıracağız!"

Başka bir ses:

"İki gündür gece demeden gündüz demeden cephane taşınıyor. Büyük eylem olmasa ne içindir bu? Göreceksiniz, az sonra yönetim ilan edecek."

Hozan geldi, kalabalığın ortasında dimdik durdu, savaşçılar merak içinde etrafına toplandı. Duruşları düzelmişti, daha disiplinli ve saygılıydılar. Elleri esas duruştaymışlar gibi yanlarına yapışmış, sessizce dinlemeye başlamışlardı.

"Neden burada boş boş durup konuşuyorsunuz? Mangalarınızın başında olmanız gerekirdi. Bu kuralsızlığı niye yapıyorsunuz?"

Mahmut ilk sözü aldı.

"Heval buraya yeni gelmiştik biz..."

Sözlerini daha uzatacaktı ki, Hozan'ın resmi edası yumuşadı. Mahmut'un az önceki 'koparalım' sözünü hatırladı, ona bakıp gülümsedi:

"Senin işin gücün hep koparmada heval Mahmut" dedi, sonra kalabalığa dönerek, "Hepiniz kendi birliklerinize dağılın, hazırlıklı olun çünkü her an hareket edebiliriz."

İstedikleri yanıtı almış gibi herkes kıvançla dağılmaya başladı. Birliklerine giderlerken Belediye Çeşmesinin henüz yeni akmaya başlayan günün ilk suyuyla mataralarını doldurdular. Artık ortada merak edilecek bir şey kalmamıştı. Her ne kadar eylemin olup olmayacağı ve yeri konusunda yönetim tarafından henüz resmi bir açıklama yapılmamışsa da tahminler Kinyaniş'in üzerinde toplanmıştı.

Üçüncü günün ikindisinde gerillanın eylem hazırlığı sonuçlanmak üzereydi. Öğlene kadar dinlenen güçlere koordineyi yürütecek komutanlar burada bir oda genişliğindeki killi toprağın üstüne kurulan Kinyaniş Taburu'nun minyatürü gösterildi. Elinde uzun bir çubuk bulunan Hozan bütün detaylarıyla Kinyaniş minyatürünü savaşçılara anlatıyordu. Sanki gerçek Kinyaniş'e bakıyorlarmış gibiydiler. Yarım halka biçiminde birliklerinin düzenine göre toplanan üç yüze yakın gerilla savaş heyecanını şimdiden yaşamaya başlamıştı bile.

Yarım çember gibi karakolun etrafına kazılmış mevzi çukuru, tel örgüleri, karakol binaları, zemin kata açılan delikler, nöbetçi kulübeleri bir bir gösterilmişti. Mayınlı bölgeleri işaret eden yerlere, ucunda kırmızı bez parçası bulunan çubuklar dikmişlerdi. Karakolun hemen aşağısındaki Kinyaniş Köyü de küçültülmüş haliyle, ağacı ve damlarıyla birlikte gösterilmişti. Karakolu beş tepe koruyordu. Bu tepelerden ikisi güney tarafına, birisi kuzeye, biri ikisinin tam ortasına düşüyor, diğer tepe ise köy ile karakol arasında kalan batı tepesiydi. Tepeler küçük toprak tümsekleri biçiminde işaretlenerek üstlerindeki mevzi çukurları bir bir gösterilmişti. En önemli işaretler ise taburu ekstradan korumaya alan tel örgüsü ile yüzlerce metre uzunluğundaki mevzi kanaliydi. Bütün bu ayrıntılar tespit edilmişti ve şimdi savaşçılara anlatılıyordu. Düşmanın tepe mevzileri haricinde tel örgüsü, yarım ay gibi kazılmış uzun kanal, karakola

yakın pusu noktaları ve köye doğru uzanan tepede kurulmuş uçaksavar mevzisi gibi savunma hatları vardı. Tepelerdeki manevraları ise akli sıra gerillaya karşı uyguladığı kurnazlıktı.

-VII-

Dördüncü günün sabahı, Kinyaniş'i vuracak bütün birlikler tepeden tırnağa kadar silahlanmış halde hazır bekliyordu. Hava çok soğuktu. Alışılmış sonbahar günlerine benzemiyordu. Kış iniyordu Bircella'ya. Sert rüzgarlar esiyor, insanı bıçak gibi kesiyordu. Meşelerin kökünde birikmiş kuru yapraklar ortalıkta uçuşuyor, hışırtıları rüzgarın uğultusuna katılıyordu.

Havalar bayağı soğumuştu. Gerillalar lastik ayakkabı giymeye başlamıştı. Şalvar altına yünlü pijamalar ile kalın, pamuklu iç çamaşırlar depolardan çıkarılıp dağıtılıyordu. Bol kürklü gocuğu olanlar Zağroslardan esen soğuk havada, sabahın zemheri vaktinde kaygısızca uyuyabiliyordu. Sak giymeyen yok gibiydi hemen hemen. Sak dizleme çorabın Kürtçe'sidir. Bu saklar genellikle yünlü çoraptan olur ve onun üstüne de sıradan bir çorap çekilerek ağzı lastikle sıkıca bağlanır. Dizine sak çekmiş bir gerillanın havasından geçilemez. Gerillanın ayağı sıcak, ayakkabısı sağlamsa kaya, çalı demez, yağmura, soğuğa aldırmaz, ayaktan yana dertsiz, sorunsuz yürür. Soğuğun da, sıcağın da ayaktan başladığına inanan gerillalar lojistikçilere habire sak, gizlawêt lastik ayakkabı ve yedek çoraplar ısmarlıyordu.

Genel düzenleme okunduktan sonra saldırı grupları çıplak gözle Kinyaniş Taburu'nu gözetlemeye götürüldü. Grupların gün gözüyle hedef tepeleri, karakol binalarını görmeleri çok iyi hesaplanmış bir yöntemdi. Hem hedefe olan yabancılıkları kalmıyor, hem de cesaretlerini arttırıyordu. Görünen düşmandan korku duyulmaz çünkü. Bu gruplar dikkatle, yerde sürünerek keşif ekibinin gözlem yerinin dolaylarında dağılarak hedefi gözetlediler. Askerlerin nerede ve ne kadar olduklarını, nasıl

hareket ettiklerini öğreniyorlardı. Kayaların arkasından, çalıların içinden, dollardan akşamleyin vuracakları düşman askerlerinin, gizlendikleri siperlerin ve karakol binalarının nasıl olduklarını inceliyorlardı.

Birkaç saat sonra gruplar art arda Küçük Cilo'ya döndü.

Gitmeyenler, gidenlerden durumu soruyordu. Hemen hepsi böyle sürpriz bir keşfe gitmekten dolayı gururlanmıştı. Yüzleri gülüyordu, canlanmıştı çoğu. Yalnız, iki kişi Hozan'ın dikkatini çekti. Duruşlarında ve yüzlerinde kararsızlık gibi bir şey vardı. Sanki gözleri hedeften korkmuş gibiydi. Her eylem öncesinde görülen is insalardı bunlar. Hedef kimilerine cesaret verirken, birkaç kişiyi de korkutur. Bu bir gerçektir. Hozan bunu tecrübelerinden bildiği için fazla yadırgamadı. Miro ile ondan hiç ayrılmayan Ferhat'tı bu ikisi. Kendi kendine "bu ikisi yalnız kalmamalı, yanlarına cesur birisini vermeli" diye düşündü.

"Heval Hozan!"

Hozan, bu hesap soran sese doğru başını kaldırdı. Ansızın düşüncelerinden koptu. Bakınca Çekdar Özellokma'yla göz göze geldi.

"Heval Hozan?" dedi, bir şey soracakmış gibi.

"Söyle, ne var küçük Napolyon?"

"Kinyaniş'teki askerleri görmeye herkes gitti de bir biz kaldık. Bizi, biksicileri de niye keşfe götürmediniz ?"

"Sizi mi?" Şaşırmıştı Hozan, ne diyeceğini bilmiyordu sanki.

"Yoksa eylemde bize yer yok mu?"

"Var ama" dedi ve gözlerini Çekdar'ın bilye gibi dönen, soru dolu bakışlarından kaçırmak için eğilerek öne adım attı. "Aslında doğru ya, sizi de götürmeliydik... Ama siz pek önde olmayacağınız için..."

"Önde değil miyiz? Ya nerdeyiz?"

"Şimdi olmaz heval Çekdar, sabret düzenlemede öğrenirsin."

Komutanlara ne sormuşsa öğrenmiş, ne istemişse elde et-

miş Çekdar susar mı...

"Vallahi söyleyeceksin heval Hozan. Eğer bu gece biksimin namlusunu kızdırmasam ben de hakkımı arayacağım."

"Ne hakkı? Dava mı açacaksın?"

"Evet, neden olmasın. Saldırıda olmak, önde yürüyüp düşmanı vurmak her ARGK gerillası gibi benim de, bütün biksici arkadaşların da hakkı. Parti bu hakkı bize vermiş. Tüzükte de yazılmış..."

"Vay be, benim haberim yoktu Çekdar Özellokma'nın adının tüzükte geçtiğinden?" Alaylı alaylı gülümsedikten sonra Hozan ötekinin kızaran gözlerinin içine baktı. "Hangi tüzükte geçiyor bu Çekdar? Senin adın ordunun mu, yoksa partinin mi tüzüğünde geçiyor heval Çekdar?"

Çekdar kıpkırmızı olmuştu. Daha konuşacaktı. Eğer Hozan, "Tamam heval Çekdar, seni ön taraflara vereceğiz ama bekle önce bir sürprizimiz var" demeseydi, Çekdar istediği gerçekleşmeyinceye kadar Hozan'dan vazgeçmeyecekti.

Aslında bütün bunlar her komutan gibi Hozan'ın çok hoşuna gidiyordu. Çekdar her insana kendi coşkusunu da akıtıyordu. Keşiften moralsiz dönen Miro ve Ferhat gibi savaşçılar olacağına Çekdar gibi inatçı, tuttuğunu koparanlar olsun daha iyi, isterse komutanların yakasını bırakmasın, diye içinden geçirirken Hozan, düzenleme için içtimanın başlamakta olduğunu gördü.

Bu arada içtima alanına, tel örgüleri kesmek için yeterli miktarda demir makası getirilmişti. Baskının kısa zamanda sonuç alması için düşmanın beklemediği derecede bir ateş üstünlüğüne sahip olmak gerekiyordu. Bunun için roketler, bombalar, orta dereceli otomatik silahlar, her şey tam bir ateş üstünlüğüne göre hazırlandı. Sonuç olarak, saldırı için kırk adet B-7 roketatar, dört yüz adet roket, kırk adet biksi ve bunlara ait kırk bin mermi ile bine yakın el bombası getirilmişti.

Bütün içtima alanını çok heyecanlı bir bekleyiş sarmıştı. Savaşçılar içtimada dimdik, Eyalet Komutanı Aras'ın konuşması-

nı dinliyorlardı. Eyalet Komutanının konuşmasından sonra bütün gerillalar tek bir ağızdan slogan attılar. Daha sonra Hozan ile Welit içtimadaki birliklerin karşısına geçtiler. Herkes, birazdan saldırı, savunma, farklı noktaları taciz ve yol kesen grupların okuyacak olan Bircella Tabur Komutanı Welit'in ağzına bakıyordu. Keşifçiler gururla askeri duruşa geçmişlerdi, çünkü onların yerleri çoktan belliydi.

Adları okunanlar koşarak eylemde görevli kılındığı yerine geçiyordu. On beş dakika sonra bütün gerillalar içtimadaki bölük düzeninden eylem için yapılan düzenleme biçimine geçmişlerdi.

Şifreler okundu. Buna göre saldırı şifresi Cesur, geri çekilme her zamanki gibi Biji Serok Apo, şehit düşenler için Sor, yaralılar içinse Sêv şifreleri kullanılacaktı. Takviye gerektiren durumlar ise Havin şifresiyle belirlenmişti. Ayrıca düşmanın dinleyemeyeceği biçimde koordine ile telsiz bağlantısı kuracak her kol için farklı frekanslar ayarlanmıştı. Eylemin şifre ve parolalarının yazılı olduğu kağıtlar kol komutanlarına verildi. Her kol komutanında bir telsiz bulunuyordu. Kol komutanları ayak üstünde bir yandan savaşçılarına şifreleri kavratırken, diğer yandan telsiz hafızasına özgün frekanslarını kaydediyorlardı.

Planlamaya göre tabur esasen güney yönünden ateş altına alınacaktı. Beşi tepe, ikisi karakol binalarına olmak üzere saldırı birlikleri yedi kola ayrılmıştı. Karakol binalarına tasnif edilen kollar tepe mevzileri düşürüldükten sonra karakolun içlerine doğru hücuma geçeceklerdi. Bu eylemde yepyeni bir grup daha oluşturulmuştu. Adına Çekiç Güç deniliyordu. Çekiç Güç, sekiz biksi ve sekiz adet roketatarla güneydeki tepelerin arasında konumlanacaktı. İlerlemek isteyen gruplara böylelikle savunma görevi yapacak ve tepelere doğru açılacak düşman ateşini kıracaktı. Bu grupta, aralarında Eylem ve Çekdar Özellokma gibi ünlü biksicilerin bulunduğu en ateşli ve atik gerillalar vardı.

Saldırı iki aşamalı olacaktı. Beş tepeye on iki kişiden altmış

ve karakola girecek olan otuz atik gerilladan oluşan ilk doksan kişilik saldırı birliklerini, arkadan o kadar güçle yedek saldırı grupları izleyecekti. Savunma ve yol kesen grupları da belirlenmiş, bunlara ise Erbiş ve Ertoş karakollarını taciz etmek ve buralardan gelecek olan düşman takviye kuvvetlerini püskürtme görevi verilmişti. Savunmadakilerin üzerinde ikişer, saldırdakilerin üzerinde de onar el bombası vardı.

Erkenden hareket edecek olan Rabun komutasındaki kuzey tepesine saldıracak grup on iki kişiydi ve Avaşin güçlerinden seçilmiş yetkin gerillalardı. Arkadan bunları savunacak yedek saldırı grupları da gene onar kişilik iki gruptu. Bunlardan birinin başında herşeyini hızla bitiren Şemdin Bülbül vardı. Güneye düşen tepelerden birine takım komutanı Şahan ile yardımcısı Ayhan, ötekine de birliğiyle birlikte Serdar saldıracaktı. Gündoğudakine Miro ile Ferhat, köy ile karakol arasına düşen tepeye de Rojhat'ın birliği yönelecekti. Miro ile Ferhat'ın yanına ise saldırı gruplarındaki başarılarıyla ünlenmiş İhsan ve Baran verilmişti. İki yandan karakolu ve güneye düşen tepeleri vuracak olan bu güçler Zap, Bircella ve Gerdiyan bölgelerinden getirilen karışık birliklerden seçilmişti. Tepelerdeki direniş düştükten sonra karakol saldırı grupları hemen hücuma geçecekti. Bunlar üstlerinde onar bomba taşıyan harekette atik, çevik gerillalardı.

Planlamadan sonra kulislerde itiraz başladı. Saldırı gruplarında yer alamayan bir çok savaşçı torpil niyetine komutanlara yapışmıştı. Kimi küserek, kimi komutanlara yağ çekerek... Ayhan ile Baran aynı kollara verilmişler, itiraz ediyorlardı. Hozan'ın yanına geldiler. Baran yalvarırcasına:

"Heval ne olur, Ayhan ile ikimiz aynı kolda olalım" dedi.

"Hayır, olamaz" dedi Hozan.

Ayhan, gücenmeye başlamış gibi:

"Ama neden heval?" diye sordu.

"Çünkü ikiniz de karakolu en iyi tanıyan arkadaşsınız. Aynı kolda yer almanız mümkün değil. Biriniz kuzey kolunda, biri-

niz güney kolunda yer alacaksınız" Hozan, ikisinin güzel yoldaşlığını hatırlayınca durdu. Neden sonra gülümseyerek ekledi: "Herhalde saldırı sırasında da ahbap- çavuşluk yapmayı düşünmüyorsunuz?"

"Vallahi düşünüyoruz" dedi Baran. "Ama saldırıdan sonra. Karakolun arakasındaki havuzun başında oturup sigaralarımızı içeceğiz heval."

"O halde kabul. Saldırı bittikten sonra istediğiniz yerde buluşursunuz. Aynı yollardan aynı yere gideceksiniz. Zaten bütün ayrılıklar ve kavuşmalar böyle değil midir?"

Israrlarının bir işe yaramayacağını anladılar. Bu yüzden karakol düştükten sonra sözleştikleri yerde buluşmaya karar verdiler.

"Doğrudur heval" dedi Ayhan.

"Öyledir" dedi Baran, iç çekerek.

İkisi de manga komutanıydı. Baran on dokuz, Ayhan on sekizindeydi. 1991 yılında tesadüfen aynı dönemde Baran Cizre'den, Ayhan Nusaybin'den katılmıştı gerillaya. Tesadüfler birbiri ardınca sürmüş ve bu ikili tam üç yıl hep birlikte kalmış, aynı eylemlere katılmış, aynı takımlarda kalmış, aynı mevzilerde çarpışmalara girmişlerdi. Bazıları kıskanarak, çoğunluğu da gıptayla bakardı onlara. Ve ikisi de yaşlarına göre çok ağırbaşlı, dediklerini yapan savaşçılardı. Tatlı, sevimli yüzleri vardı. Bıyıkları henüz çıkmamış, yüzleri delikanlılık sivilceleriyle doluydu. Birbirlerine derecesiz bağlıydılar. Öyle ki, eleştiri ve özeleştiri toplantılarında örneğin Baran, Ayhan'ı eleştirdiğinde herkes hayrete düşerdi. Çünkü bu, insanın kendisini eleştirmesi gibi bir şeydi.

Bahar mevsiminden beri birlikte gece gündüz Kinyaniş'in keşfine çıkmışlardı. Çoktandır bir gün zamanı gelecek olan Kinyaniş eyleminde nereden vurup nereden çıkacaklarını bir bir hesaplamış, her zaman olduğu gibi eylem sonrasında baş başa oturup sigara içecekleri yeri bile belli etmişlerdi. Burası, karakolun arkasındaki havuzun başıydı.

-VIII-

Düzenleme belirlendikten sonra geçici dağılma oldu. Birkaç dakika içinde savaşçılar kümelenmişti. Herkes akşamki eylemi tartışıyordu. O, yalnız başına kalma zamanı bulmuştu. Gözlerden uzak bir yer ararken Belediye Çeşmesini gördü. Orda kimseler yoktu. Gidip çeşmenin kenarında oturdu, her zaman terli olan eliyle cebinden defterini çıkardı, sayfalarını açıp bekledi. Yoğunlaşıyordu, düşünceli, dopdolu ...

"Bugün tam iki ayımı tamamladım. Önderlik Sahası'ndan ülkeye gelişimin ikinci ayını. Her şeyi hayal ettiğim gibi görmedim burda. Savaşı yeni yeni öğreniyorum aslında. Savaşla ilgili nice klasik, belgesel ve roman okumuştum... Önderlik Sahası'nda yaşadığım yoğunlaşma sürecinde okuduğum sayısız çözümleme, pratikten gelen arkadaşların anıları ve nice şey duydum, okudum...

"İlk zorluğu elime silahı yeni aldığım ve jipten inerek dağ yolunu yokuş yukarı tırmandığımız yürüyüşte yaşadım. Benim gerillacılıktaki ilk yürüyüşümdü. Kaç kez tökezlediğimi, silahı taşıyan kolumun, kayışını astığım omzumun ne kadar yorulduğunu, uyuştuğunu yazıya dökemem. Dinlenmeden tam altı saat yol yürümüş ve ancak bir çay içimi süre için mola vermiştik. Sonra mayınlı yollar, projektörlerin aydınlattığı yamaçlar, düşman kışlalarının menzilindeki vadileri aştık... Ve upuzun bir ova yolculuğu. Ardından bir çok yoldaşımızın canını alan Ava Mezin. Suyu, ölümcül bir heyecanla soluyarak şişirilmiş lastikle geçtik. Dalgalar çarptığında üç bayan arkadaş birbirimize nasıl da kenetlenmiştik...

"Düzenlemeler biz daha Önderlik Sahası'ndayken yapıldığı

için ilk günden itibaren kendimi Zagros koşullarına göre ayarladım. Oradan gelen arkadaşlarla Behdinan Eyaleti'ndeki sorunlar üzerinde tartışıp yoğunlaşıyordum. Eyalet pratiğine 'Sınır gerillacılığı'nın damgasını vurduğu eleştirisi üzerinde yoğunlaşmam daha fazla olmuştu.

"Eyalete hem genel savaş pratiğine katılmak, hem de Özgür Kadın faaliyetlerini yürütmek için gönderilmiştik. Önderlik eyalete, buradaki yapıya, hakim tarza ilişkin bize geniş perspektif vermişti. Bu nedenle de eyalete pek yabancı olmadığım düşüncesine inandırmıştım kendimi. Buna, Önderliğin verdiği emek, yakın desteği, yaşadığım uzun yoğunlaşma devresi de eklenince kendime son derece güvenim artarak geldim. Hatta beraber geldiğimiz bazı arkadaşlar şakayla bana, "İddialı olmak iyi ama havalı olmak kötü" demişti.

"Alana gelir gelmez eyaletteki bayan yapısı hakkında Aras arkadaş bize bilgi verdi. Daha sonra da toplantı yapma kararı aldık ve beş bölgeden gelen arkadaşlarla toplantılar düzenledik."

"Eyaletteki savaşçı yapısı tahmin ettiğim gibiydi. Cesur, savaşçı, yoğun pratik içinde pişmiş. Ama kemikleşmiş bir anlayış hakim bu yapıda. 'Ben savaşıyorum, ben yapıyorum, ben yaratıyorum o zaman benim gibi olacak!' Kendini kaba savaşçılıkla sınırlandıran, içte didişen ve kendine sevdalı bir kadro tipi mevcut. Genel yapı içerisinde görebildiğim kadarıyla bir küçük- burjuva, köylü anlayışı ittifakına gidilmiş. Fakat bu, sonuçta feodal bir tarzda kendini örgütlemiştir. Bu anlayış çözümlemelerde yoğun ele alınmış, mahkum edilmiştir. Hâlâ yapının bunda diretmesi beni kaygılandırıyor. Özellikle dışarıdan gelen kadroyu kabullenmeme ve onu kendine benzetme çabaları beni zorlayacağa benziyor. Anlayışların bir kısmından nasibimi aldım: Pratiği olmayanların konuşma hakkı yok, eleştirme hakkı yok. Teorik olanlar savaşamaz, savaş pratik ister, bilmek yetmiyor..."

"Hakim mantık 'savaşın ağır yükünü taşıyan köylülüktür' biçiminde. Bayan yapısına yaklaşımda kabalık, gerilik ve feodal

namus anlayışı egemendir. Alandaki mevcut bayan tipi ise savaşta erkek karikatürü, yaşamda gelenekseldir. Anlaşılan müthiş ve yakıcı bir sınıf savaşımıyla karşı karşıyayım. Aydın özellikli arkadaşları küçümseme, onları ciddiye almama yaklaşımları onlarda da görülüyor. Partinin verdiği yetki olmasa bu arkadaşlara kendimi kanıtlayabilmem çok zor..."

"Behdinan Eyaleti'nin bir diğer özelliği de üniformaları. Erkek, bayan, bütün arkadaşlar tek tip üniforma giyiyor. Botan'dan veya Güney'den gelen arkadaşlar oldu mu, çok uzaktan bile elbiselerinden insan seçebiliyor. Üniformamız bal sarısına çalan, karıncalı, dayanıklı bir kumaştan yapılmış. Başka yerlerde elden ele kapışılan M-16 tüfeğini burada hemen hiç kimse kullanmıyor. Çünkü bu tüfek, 'çatışmaya girmeyen oportünistlerin silahı' olarak değerlendiriliyor. Ayrıyeten, saldırı gruplarında sürekli kalmak isteyen arkadaşlar rütbe almak istemiyor. 'Rütbem yükselirse ön saflara verilmem' diyor."

"Ben hâlâ ciddi bir eyleme girmiş değilim. Kendimi yapıya kabul ettirebilmem için savaş yeteneğimin olması şartmış gibi gizli bir anlayışın var olduğunu biliyorum. Ama duygusallığa kapılıp kendimi sırf kabul ettirmek için intiharvari davranışlara girmeyeceğim; soğukkanlı, ideolojik ve siyasi gerçekliği gözardı etmeyen bir tempoyla kendimi savaşa vereceğim. Uzun vadede kazanacağıma eminim ama kısa vadede çok zorlanacağım."

"Yola çıktığımız gün Başkan, 'Sana çok emek verdik, karşılığını gideceğin yerlerde ödeyeceksin. Sesin çıksın, ezdirme kendini, ne yere at kendini, ne de kadınlığınla kimseyi uğraştır. Size her türlü imkanı sunuyoruz, dağlar var, halk var, savaşım imkanları var, gidin adamakıllı savaşın, gelişin ve büyüyün. Özgür kadın kimliğiniz sizin en güçlü silahınız olsun...' demişti. Bir şeyler yapmak, verdiğim sözün gereklerini her an için yerine getirmek istiyorum ama ciddi bir gelişme kaydettiğimi söyleyemem. Elimde silahım var ama hâlâ düşmana kurşun sıkmış değilim. En önemlisi de bayan arkadaşların tümüne kendi-

mi kabul ettirmiş değilim. Ama savaşçılığıyla tanıdığımız ve bütün arkadaş yapısının saygı gösterdiği Eylem arkadaşla çok sıcak bir yoldaşlık bağını kurabildik."

"Bu akşam çok kapsamlı bir eylemimiz var. İçinde bulunduğumuz 94 yılında kendini gösteren taktik tıkanıklığı aşabilmemizde önemli bir eylem olacağı inancındayım. Bu eyleme gitmeyi çok istiyordum. Ama ben çok gerideki bir savunma grubunda olacağım. Yani 'adak' olamayacağım için neşem yok. Adak dedim de aklıma geldi. Partiyi tanıdığım günden beri bana ismimi soranlara "Adak" diyordum. O arkadaşa da adak'ın Arapça'sı neyse adım odur demiştim, ilk tanıştığımızda. Çok merak ediyordu. Neyse, adak, bir davaya, sevilen, hasret duyulan bir şeye kavuşabilmek için bahşedilen değerdir. Savaşan bir halkın hasreti kurtuluş günüdür. Adağı ise bağrında büyüttüğü evlatları. Kenan ülkesinin ebedi kurtuluşu için İbrani kavminin delikanlıları dağa çıkarak partizan oluyormuş. Partizanlar ülkelerini Roma sömürgeciliğinden kurtarana kadar üç şeyden uzak duracaklarına dair yemin içmişler. Bir; sakallarını kesmeyecekler. İki; o çağda su yerine içilen şarabı ağızlarına almayacaklar. Üç; elleri kadın vücuduna değmeyecek. Çok anlamlı ve derin bir tutku. Bu da başka çeşit adak."

"Üç yüz elli arkadaş çeşitli yerlerde görev alarak tabur baskını yapılacak. Herkes anlatamayacağım kadar sevinçli. Şahadetler, yaralanmalar kesin olacak. Bunu bile bile bütün arkadaşlar sevinçli. Tek tek arkadaşları süzüyorum. Yarın birkaçı aramızda olmayabilir, gülen bazı arkadaşlar yaralanabilir... Bu nasıl bir duygu, tanımlayamıyorum."

"İşte 'adamak' diye buna derim."

"İçtima yapılıyor, biraz sonra eylem noktasına yakın bir yere hareket edeceğiz. İlk kez böyle büyük bir eyleme, savunma grubunda bile olsam, gidiyorum."

11 Ekim,1994 - Küçük Cilo

Defterini kapayıp, içtima alanına geldi. İçtima alanında yoğun uğultu vardı. Silahlar son kez kontrol edilip mekanizmalar

şakırdıyordu. Ağır cephane sırtlayan arkadaşına birkaç gerilla hep birden yardım ederek yükünü sıkıca bağlıyordu. Son kez içilen sigaralarla birlikte fısıltıyla bütün ağızlar neşeli konuşuyordu. Gerilla tarzı savaşta bu an gibi heyecan verici, çabucak gelip geçen bir an daha yoktur. Son sözler verilir; en yakın arkadaşlar birbirine silahlarından parçalar ve kuşamlarından emanet bırakır. Ve herkes bir diğerine moral saçarken, ortalık neşe, heyecan ve moral cümbüşüne döner.

Birlikler hedefe erkenden ulaşabilmek için şimdiden karakol binalarına iki kilometre uzaktaki tepelerin ardına gidecekti. Eylem için son dağılma oradan olacaktı.

Bir ara komutanlar kenara çekilip yarım saat kadar baş başa görüştü. İçtima sıralarında gevşeme oldu ve herkes bir diğeriyle konuşmak için onun yanına gitti. Bayan gerillaların çoğu bir araya gelmişti. İçlerinden en neşelisi Evin ile Berivan'dı. Bunlar saldırı grubunda olmaktan dolayı fiyaka atıyorlardı.

"Göreceksiniz" diyordu Evin, "İlk tepeyi biz düşüreceğiz. Ben daha önce de Serdar arkadaşın grubunda saldırıda olmuştum."

"Biz de taburun içine gireceğiz, ne diyorsun!"

"Olsun, tepeler düşmeden siz nasıl girersiniz? Bize bağlısınız yani"

"Ama siz tepeyi düşürseniz de, düşürmeseniz de bizim için değişen bir şey olmaz. Bizim karakol binalarına girmemiz Miro arkadaşın grubuna bağlı."

Evin alaylı alaylı gülümsedi. Erkek gerillalara sesi gidiyor mu diye, baktı. Epeyi uzaktılar, sesini işitemezlerdi.

"Hiç inanmıyorum. Miro nerde, tepeyi düşürmek nerde!"

"Yaklaşımın doğru değil heval, neden eylem öncesinde böyle diyorsun? Belki ilk tepeyi o düşürür, belki de hiç olmasın, ne olur ne olmaz, şehit düşmek var."

Bir daha konuşmadı Evin ama Miro'nun tepeyi düşürmesine inanamıyordu.

En sessiz olanı Jiyan'dı. Yoksul bir çocuğun varlıklılara bak-

ması gibi aç gözlerle silahlarını sıkıca kuşanan saldırı gruplarındaki bayan arkadaşlarına bakıyordu. Gözlerinden umutsuzluk okunuyordu. Birkaç kez iç çekişini Eylem gördü. Az sonra yaklaşıp tam yanına sokuldu.

Biksici Eylem duygusunu dışarı vermeyen olgun gözleriyle sessizce Evin'i dinlerken ikide bir de sağındaki Jiyan'a dönüp bakıyordu. En son gelip sinirlerini yatıştırmaya çalıştı. Jiyan hâlâ neden saldırı gruplarına verilmediğine kızıyordu.

Eylem'e, "Seni nereye verdiler?" diye soruyordu.

"Çekiç Güç birliğine. Ya seni?"

Ve Jiyan'ın ağzından, tepki dolu birkaç sözcük çıktı:

"Neden acaba hâlâ savunmada tutuyorlar beni? Bir güvensizlik mi var? Ülke sahasına hep geri faaliyetlerde kalmak için mi geldim sanki...?"

"Beni de altı aydan fazla savunmada, yol kesen gruplarında tuttular heval. Ama sonra..."

Jiyan dopdoluydu. Eylem'in konuşmalarını ikide bir kesiyordu, sabredemiyordu.

"Hâlâ bana pratikçi değilmişim, hep teori yapıyormuşum gibi küçümseyici bakışlarla bakılıyor hevala Eylem. Bu bir anlayış sorunu yani... Görmedin mi beni hiçbir arkadaş önermedi. Yönetimdeki arkadaşları tartıştırmıyorum yapının bana..."

"Duygusal yaklaşıyorsun heval. Buna zaman lazım. Sanırım başka nedenleri de var."

Jiyan'ın gözleri sorularla dolu parladı.

"Ne gibi?"

"Daha önce de şahit olmuştum. Önderlik Sahasından gelen bayan arkadaşlara yaklaşım uzun vadeli oluyor. Daha çok YAJK kadrosu olmaları için yetiştiriliyorlar. Bir de çabuk şehit düşmemeleri için hemen öyle eylemlere verilmiyorlar. Başkan bu gibi erken şahadetlere çok kızıyor, biliyorsun."

Evin sevincini herkesle paylaşmak istiyordu. Daldan dala atlayan kuş gibi birinin yanından diğerine geçiyordu. Geliyor, bir arkadaşının karşısında duruyor, kendinden emin birkaç söz

söyleyip elini ötekinin silahına, raxtına, kefiyesine yahut beline asılı bombasına atıp iş olsun diye düzeltip gidiyordu.

Jiyan'ın karşısına geldiğinde gözlerini çok yukarı kaldırmak zorunda kaldı. Çünkü Jiyan ona göre çok uzun boyluydu, Evin'se küçücüktü; zayıftı. Evin on altı yaşında, kısa boylu, yüzü pürüzsüz, hiç keder yaşamamış gibi taptazeydi. Bakışları hep oyun kazanmış, yaşından olgun, cin gibi akıllı, gözlerinden zeka fışkıran, çocuksu bir saflıkla afacanlığı bir arada yansıtan güzellikteydi.

"Nasılsın hevala Jiyan?"

Jiyan onu çok severdi. Asık yüzü birden gülümsedi.

"İyiyim ama..."

"Ama ne demek hevala Jiyan? Saldırıda olmadığına mı üzülüyorsun? Sen aydın bir arkadaşsın, politiksin, neden öyle yüzün neşesiz olmuş ki? Şimdi olmasa başka sefere, gün mü yok sanki?"

Berivan tam Evin'in arkasındaydı, Evin sözünü bitirse hemen o konuşacaktı. Belinde bombalar asılı, iki elinin baş parmaklarını palaskasına asmış, askerce dimdik durmuş, Jiyan'a bakıyordu.

"Hevala Jiyan'ın üzüldüğü şeye bak hele. Bir de bizim en siyasi arkadaş olacaksın! Üzülsen de hepimiz adına, sevinsen de gene hepimiz adına olmalı. Eskiden hiçbir bayan arkadaş saldırı gruplarına alınmazdı. Şimdi iyi, sen eski günleri görseydin ne diyecektin, mesele erkek egemenliği, şu bu değil, bizim kendimizi kanıtlamamız. Kendi adına niye üzülüyorsun ki, biz de bayanız, buna sevin sen."

"Tabii" dedi Evin.

Jiyan bu kez gülümsedi.

"Sizin için hava hoş. Tok olan açlık nedir bilmez ki."

Evin hazır cevap verdi.

"Biz az aç kalmadık hevala Jiyan. Bana ne diyorlardı arkadaşlar, biliyor musun, 'sen daha küçüksün, büyü ondan sonra eylemlere girersin' yaa, ne diyorsun sen!"

Jiyan ikna olmuş gibi sustu. Aslında içine atmıştı, yalnız kaldığında her zamanki gibi tek başına düşünecekti.

Kısa bir müddet sonra içtima tekrar düzene sokuldu. Bu kez eski bölük ve takım sistemine göre değil, eylem düzenine göre sıralar oluşturuldu. Bir kol, başta saldırı grupları olmak üzere, peşinden de savunma grupları olduğu halde sıraya dizildi. Ve eylem için son düzenlemelerin yapılacağı noktaya doğru hareket ettiler.

-IX-

Gün kavuşmaya yüz tutunca hareketlilik başladı. Çantalar ve silahlar çoktan sırtlanmıştı. Sırt çantalarına gömülmüş yüzlerce roket mermisinin sapı karanlıkta hâlâ seçilebiliyordu.

Güney tarafına geçecek olan birlikler sıraya dizilerek kuzeye ve orta tepeye gitmekte olan arkadaşlarını uğurlamaya başladı. Herkes bir diğeriyle sertçe tokalaşıyor, 'Serkeftin' diyordu. Vedalaşma bitince ilk gruplar yola erken çıkmak üzere ayrıldı. Baran bu grupların içindeydi.

Gerdiyan, Bircella ve Zap'tan gelen birlikler güneyden saldırmak üzere yerlerinde kaldı. Bunların arasında ilginç bir gerilla vardı: Biksici Eylem. Gülümseyen yüzü gül gibi açılmış, sevinçten otuz iki dişi görünüyordu. Çekiç Güç grubunda yer almakla gururlanmıştı. Onlar da bir saat sonra hareket edecekleri tepelere doğru bakmaktaydılar.

Batmakta olan gün sararmıştı. Koyu gölgeler koyakları doldurmuştu. Aşağılardan yukarılara doğru arazi akşam karanlığına teslim oluyordu. Gözler hâlâ patika seçebiliyordu gerçi; ağaç kümeleri, höyükler ve tepeler tamamen ayırt edilebiliyordu.

Hiç yerinde durmasını bilmeyen Çekdar Özellokma ortalıkta dört dönüyordu. Saatine geçirdiği deri kılıfı ikide bir açıp saatine bakarken oflıyordu, "Mirate! Vakit geçmiyor ki!..." Biksiyi kalabalığın tam orta yerine bırakmıştı. Öyle titizlikle temizleyip yağlamıştı ki, hâlâ parlıyordu.

Komutanlarsa ayaktaydı. Eyalet komutanı Aras, hareket halindeki birliklerden düzenli tekmil almaya başlamıştı şimdiden. Hozan ile öteki komutanlar da ayaktaydı, koordine telsizini dinliyorlardı. Tam o sırada tepe nöbetçilerinden biri çağrı yaptı:

"Düşman bir şey sezmiş olacak ki, hareketlendi. İki helikopter gelip gitti."

Komutanlardan hazır olanlar aynı anda hızla bir araya gelerek durum değerlendirmesi yaptı. Keşif son derece gizli yürütülüp, artlarında dikkat çekecek iz dahi bırakmadıklarına göre bu hareketlilik neyin nesiydi? Ya hedef tepelerine doğru yola çıkan kuzey kolu açık hareket etmiş, ya da sonbaharın alışılmış olağan hareketliliğiydi. Ama her ne suretle olursa olsun Kinyaniş'e saldırı yapılacaktı. Hiç bir şey bunca hazırlıktan sonra onları bu saldırıdan alıkoyamazdı.

Bir süre sonra aynı tepeci gene aradı. Sesi, hayıflanmış gibi bir tondaydı.

"Birkaç arkadaş gelsin, iki şüpheliyi tutukladık. Hemen gelsin alsınlar"

Komutanların şifreli "Tutuklular kim?" sorusuna tepecinin verdiği yanıt ciddi bir talihsizliğin olduğunu gösteriyordu. Tutuklular Kinyaniş'ten iki çobandı. Gerillanın hareketliliğini görür görmez hayvanlarını bırakarak köye doğru koşmuş, bunun üzerine tepeciler de onları tutuklamıştı. Çobanların akşam eve dönmemeleri Kinyaniş'teki asker ve çetelerin havasını birden bire değiştirecekti. Nitekim az sonra öyle de oldu. Çünkü yarım saat sonra asker ve çete muhaberecilerinin panik içindeki konuşmalarını dinleyen gerillalar köydeki havanın olağanüstü derecede gergin olduğunu anlamakta gecikmediler. Çeteler karakol komutanlarına, onlar da çetelere çobanları sormaya başlamışlardı bile.

Kuzeydekilerin yerlerine ulaşıp saldırıya geçmeleri aşağı yukarı üç saati bulacaktı. Çünkü yol çok uzundu, güvenlik nedeniyle en az bir o kadar mesafeyi de dolanmaları gerekiyordu. Üstelik çökmekte olan karanlık vardı. Sırtladıkları ağır yük ise işin cabasıydı. Bir de düşman pusuları, kör kurşunlar, belalı mayınlar...

Yıldızlar tek tük çıkmıştı. Saldırıysa planlamaya göre ay ışığıyla birlikte başlayacaktı. Az sonra akşama has sessizlik çöktü

ve serin bir esinti başladı. İlk birliklerin ayrılmasından bir saat kadar sonra güney tepelerine ve tabur binalarına saldıracak birlikler de düzenli yürüyüş sırası halinde hazır bekliyorlardı. Eyalet komutanı sona kalan birliklerin karşısına geçti. Birkaç gerekli uyarı yaptıktan sonra:

"Bütün arkadaşlara başarılar" dedi.

Tepeden tırnağa silahlanmış gerillalar pek ses çıkarmadan hep birlikte komuta yanıt verdiler.

"Sağol!"

Düzenli sıra halinde bu birlikler de savaş alanlarına doğru hızla ve sessizce hareket ettiler. Hozan'la Welit yan yana, konuşarak güney tepelerine saldıracak birliklerle birlikte yürüyorlardı. Gücün başına geçmek üzere ilk adımdan sonra hızlandılar. Serdar'ın komutasındaki saldırı grubunu geçiyorlardı. Arkadan biri "heval" diye seslenmişti. Hozan dönüp baktığında düzenli sıranın dışına çıkan Serdar'ı gördü. Hozan durunca Serdar ona doğru hızlandı. Tam yaklaşınca çok sevdiği kırmızı detili, şarjörünü çıkarıp eline aldı. Hozan'a uzattı.

"Bu sizde kalsın heval Hozan. Şarjörleri değiştirelim."

Bir anlık şaşkınlıktan sonra Hozan Serdar'ın elindeki şarjörü aldı. Nedenine şimdilik tam anlam veremediği bu saygılı jestten çok etkilenmişti.

İki biksici, Çekdar ile Eylem art arda sıraya girerek hızla tepeye çıkan yolu adımlamaya başlamışlardı. On dakika kadar sonra baştaki öncüden sondakine doğru kulaktan kulağa sayım başlamıştı. Hedef yerleri yakın olsa da bir an önce mevzilenmek için gözlerinin görebileceği kadar hızla yol alıyorlardı.

Koordine merkezindeki Aras, bu arada hareket eden bütün birliklerle sıkı telsiz bağlantısı kuruyordu. Güneydekilerin yola çıkması henüz bir saati geçmemişti ki, Aras top sesleri duydu. Topla birlikte gökyüzüne üç yerden aydınlatma mermileri fırlatıldı. Ardından dört bir yandan patlayan kurşun sesleri, çiselemeye başlayan yağmur altındaki karanlık geceyi taradı. Karakol komutanı telsizde bas bas bağırıyordu:

"Alarma geçin! Haydi koçlarım hazırlanın, teröristler geliyor!"

Düşman subayı olası bir saldırıya karşı önceden askerlerini hazırlıklı olmaları yolunda uyarıyordu. Aradan bir kaç dakika geçtikten sonra havan topları patladı. Peş peşe Kinyaniş Taburu'ndan tepelere doğru atılan havanlar büyük bir gümbürtüyle toprağa düşüyorlardı.

Güney yönüne gitmekte olan birliklerin başında bulunan Hozan ve Welit ansızın yerlerinde durdular. Bütün gerillalar da hep birlikte şaşkınlık içinde durdular. Hozan elindeki telsizin tuşlarıyla uğraşarak düşman kanallarını buldu. Bas bas bağıran tabur komutanının sesi çınlıyordu telsizden. Anlaşmışlar gibi aynı düşünceyle Welit ile göz göze geldiler. Kol, tek sıra halinde yüzlerce metre uzanıyordu. Arka tarafa talimat gönderilip bütün kol oturtuldu.

"Kaya Kaya! Vatka!" anonsuyla köydeki çetelere çağrı yapılıyordu. "Köyden iki tim korucuyu derhal karakola gönderin. Diğer timleri de etraftaki tepelere gönderin."

Karşıdan gelen ses tedirgindi, bozuk bir Türkçeyle, "Tamam kumandanım., anlaşıldı" diyordu.

Hemen akabince Vatka, Ertoş Taburu'na seslendi.

"Vitkor Vitkor! Vatka!"

"Vitkor dinlemede"

"Büyük bir saldırıyla karşı karşıyayız. Bize derhal takviye gerekiyor!"

"Vatka Vatka! Vitkor! Alındı!"

Vitkor, onun telaşını yatıştırmak niyetiyle, "Sakin olun" dedi ve birkaç top daha patladı. Toplar korkunç gürültüleriyle oturmakta olan Hozan ve Welit'in komutasındaki gerillaların yakınına düştü.

Eylem sabote olmayla karşı karşıyaydı.

Welit bu esnada telsizden kuzey kol komutanı Eşref'in kanalını bulmuştu. Eşref o an orta tepe güçlerinden Baran'la tartışıyordu.

Durum anlaşılmıştı artık. Kuzeydekiler acele etmişti. Saldırı noktasına bir an önce erken ulaşalım derken, önde yürüyen Baran taburun projektör ışıklarına yakalanmıştı. Durumdan şüphelenen karakol komutanları teyakkuza geçmişti. Çobanların köye gitmemesi de ikinci uğursuzluk olmuştu. O vakit asker muhaberecileri de gerilla telsizlerini dinlemiş ve fısıltıyla şifreli konuşmalar duymuşlardı. Telsizde fısıltıyla konuşan taraf, fiziki anlamda yakın yerdedir anlamına gelmektedir. Bununla birlikte aynı telsiz merkezi onlarca kanala, yerlerine ulaşıp ulaşmadıklarını soruyordu. Kinyaniş'teki askerler ise bütün işaretleri doğru yorumlamış ve güçlerini gece yarısına varmadan alarma geçirmişti. Kritik bir durum başlamıştı. Gerilla için artık saldırının baskın niteliği kalmamıştı. Bundan sonrası tam bir düello olacaktı.

Şimdi, her iki rakip, karanlık gece altında birbirinin nefesini dinliyordu. Karakol komutanı hemen Kinyaniş Köyü'ndeki çete birliğinin yardıma gelmesini bekliyordu. Ama çeteler daha kurnaz davrandılar. Ertoş'la Şukê Biryê'nin başına gelenleri duymuş, gerillanın niyetini bir iyice anlamışlardı. Bunun için karakol komutanına "Tamam komutanım, siz ordan, biz burdan" diyerek muğlak bir cevap verdiler. İş olsun diye evlerinden çıkarak köyün sırtını yasladığı bir tepeye yollandılar.

Herkes savaş durumuna geçmişti.

Saldırının planlanmış vaktine yarım saat kaldığında, gerilla koordine merkezi saldırıyı başlatıp başlatmama konusunu tartışmak zorundaydı. Askerlerin önceden saldırıyı farketmesi ve en üst düzeyde alarma geçmesi, normal şartlarda gerilla saldırısının iptal edilmesini gerektiriyordu. İşin diğer bir tarafı da vardı ki, daha önemliydi. Aylar süren hazırlıklardan sonra Kinyaniş baskını yapılamadan ertelense, eyalet yönetimi hem savaşçılar karşısında oldukça zor durumda kalacaktı, hem de bir yıl öncesinden başlayarak adım adım yapılmış olan hazırlıklar boşa gidecekti. Hele eyleme kilitlenmiş bir gerillayı tetikte beklerken alıkoymak o gerillayı moralmen kurutmak demektir.

Moral ise gerillanın her şeyidir. Şimdi üç yüz gerilla bütün yürekleri, duyargaları ve beyinleriyle Kinyaniş'e kilitlenmişti. Koordine merkezi bütün bunları göz önüne getirmek, ona göre bir karar vermek zorundaydı.

Hiç de hoş olmayan bir durumdaydılar. Komutanlar tepelerde olup bitenlerden hiç bir şeyi göremiyor, o ana göre hızla karar alamıyor ve ellerinden gelebilecek şeyleri bizzatihi yapamıyorlardı. O kritik anda, koordine merkezindeki Hozan'ın gözlerinin önüne bir film şeridi gibi savaşçılarının coşkusu geldi geçti: Baran ile Ayhan Kinyaniş baskını için aylardan beridir yanıp tutuşuyorlardı. Sigaralarını sarmış elbiselerinin altına şimdiden zula etmişlerdi. Mahmut... Eylemsiz günler yüzü asılan, dünyaya küsen Mahmut... Nerde düşmana ait bir şey görse, heval koparalım diyen Mahmut şimdi gözünü düşman cephanesine, lojistiğine, varına yoğuna dikmişti. Ya biksici Eylem... Birçok erkeği utandıracak savaşçılığıyla, silahını sımsıkı tutmuş yürüyor ve gülümsüyordu. Çekdar Özellokma... Birliğinin en tatlı savaşçısı... Cesur portatif kanatlanmış uçuyor, Kinyaniş'e uğrayıp selam verelim, diyordu... Şahan çok heyecanlı, eylem diyor da başka bir şey demiyor... Serdar...

Eylem koordinesi arasında o kritik anda eylemi yapalım mı, yapmayalım mı tartışması başlamıştı. Hozan ile Welit bir karara varmak üzereydiler. Tam o an Aras Hozan'ı aradı.

"Durum nedir, ne anladınız?"

"Kuzeydeki kol görülmüş, bütün karakol güçleri korucularla birlikte alarma geçmiş. Eylemin sürpriz yanı kalmadı. Ancak kaba bir yönelim yapabiliriz."

"Siz ordasınız, daha hakimsiniz, ne düşünüyorsunuz? Devam edelim, mi etmeyelim mi?"

Hozan cevap vermeden önce Welit'le bakıştı. Bu bağlayıcı kararı birlikte almaları gerekiyordu. Daha birkaç dakika önce Welit ile tartışıp sonuca ulaşmışlardı. Aynı kararı şimdi Aras'a aktaracaktı.

"Eğer ilerleme devam ederse çok kanlı bir çatışma olacaktır.

Geri çekilme ise moralleri doruğa çıkan güçleri çok yıpratacaktır. Bunun etkisini uzun zaman yaşayacaklar."

"Evet..."

Hozan'ın aklına bir an için yaptıkları keşif, coğrafya üstündeki muazzam hakimiyetleri, ellerindeki patlamaya hazır kesin ateş üstünlüğünü sağlayacak cephane ve gerillaların coşkusu geldi. Düşüncelerinde haklı olduğu hissiyle öneriyi kesin bir dille aktardı.

"Her şeye rağmen saldırıyı başlatmakta kararlıyız."

Ama Aras daha ihtiyatlı davranmak gerekliliğini hatırlatıyordu. "Şimdilik bekleyin, ikinci bir talimata kadar hareket etmeyin" diyerek diğer kol komutanlarıyla görüşmek üzere kanal değiştirdi. Teker teker bütün kol komutanlarının görüşlerini aldıktan sonra Aras tekrar Hozan'ı aradı.

"Tamam" dedi, "İlerleyebilirsiniz!"

Komuta kademesi aynı kararda birleşmişti: Geri dönüş olmayacak ve saldırı için bütün birlikler ileri gitmeye devam edecekti.

Bir an, Kinyaniş Vadisi'nden dağlara sıkılan tek yanlı ateş seyrekleşti. Arada bir, havanlar dış tepeleri dövüyor ve bir kaç makineli düzensiz, panik içinde kuzeye doğru, karanlığa kusuyordu.

Düzensiz ateş karşısında Aras'la koordine merkezindeki yardımcıları bir an bile olsa şaşkınlık yaşamıştı. Bu arada Aras'ı arayan güney öncülerinden biri hariç, ötekiler, hedef tepelerdeki yerlerini aldıklarını bildirdiler.

Tabur binalarını ortalarına alan öncüler üç dalga halinde ilerliyordu. Dalgalar üç, iki ve bir esasına göre belirlenmişti. Buna göre üç dalgası savunma gruplarının yerlerini alması demekti. İki, saldırı gruplarının yerini bulması, Bir ise saldırıya hazır durumuydu. Hücum tekmili, ancak bütün dalgaların ayrı ayrı "Uygundur" şifresini söyledikten sonra verilebilirdi. Bunun şifresiyse Cesur idi. Yarım saat kadar önce bütün kollar koordine merkezini arayarak, "Üç uygundur" demişti. İkinci bir

yarım saat içinde de sırayla bütün kollar "İki uygundur" şifresini vermeyi tamamladığında saldırı vakti neredeyse çatacaktı. Güneyden saldıracak kollardan biri, "Bir uygundur" dedi ama diğerinden haber yoktu. Aras, "Bir uygundur" tekmilini vermeyen kol ile telsiz bağlantısı kurdu. Gerideki kol komutanı Metin telsizin öte tarafındaydı:

"Bizim için Bir şu anda olmaz, mümkün değil" dedi.

"Neden mümkün değil?" diye sordu Aras.

"Açık alandayız, tepemizde projektör ışığı var, hareketsiz kaldık. Sanırım ulaşabileceğimiz son noktaya gelip dayanmışız. Bütün kollar Cesur'a geçince bir'e ulaşabiliriz."

Cesur saldırı emrinin şifresiydi.

Kısa bir sessizlikten sonra Aras, "Anlaşıldı" dediğinde 'Cesur' için geriye sayım başlamıştı.

Bu arada vakit epeyi ilerlemiş, saat gece yarısı On ikiyi buluyordu. Oysa ki, eylemin normal başlama saati akşam dokuzdu. Planlamaya göre bütün gruplar saat dokuza kadar süren karanlık vakitte hedef noktalarına elli metre yaklaşmalıydı. Çünkü saat dokuzdan itibaren ışımaya başlayan ay gizli hareketi imkansız kılıyor ve bir yandan da düşman hedeflerini daha net görmeyi kolaylaştırıyordu. Gecikme, baştaki talihsizlik nedeniyle başlayan ihtiyatlı, ağır ilerleme sonucu meydana gelmişti. İlerleyen saat şimdiden birçoğunda eylemin başarılı geçmesine dönük karamsar düşünceler uyandırmıştı ama geriye dönüşe has en ufak bir ikircik yoktu.

-X-

Ay çıkmıştı. Yıldızlarla kaplı göğün ortasında dolunay olmaya yakın ay ışıyordu.

Hiç bir yerden bir ses, bir çıtırtı dahi duyulmuyordu. Adeta sinek vızıldasa sesi duyulurdu. Ve heyecanlı bekleyiş bütün vadiye, tepelere, taşa, kayaya bile sinmişti sanki...

Hemen her grup hedef noktalarına yakın yerlere ulaşmıştı. Ancak tam bu sırada beklenmeyen bir talihsizlik oldu. Güneyden ilerleyen grupların birinin öncülüğünü yapan Harun araziye çıkan askere bomba atma mesafesi kadar yaklaşmıştı. O anda Harun 'iki' noktasını geçtiğinin farkında değildi. Mevzilenmek için bir kaç adım ilerlemişti ki, karşıdan gelen bir askerle burun buruna geldi. Şaşmadan ikisi de silahlarını doğrulttu. Aynı anda ikisi de tetiği bastı, asker korkunç bir çığlıkla düşerken, Harun ses çıkarmadan aldığı kurşunla yaralanıp geriye savruldu. Asker telsizleri hemen devreye girdi.

İlk çatışma bu oldu. Bu çatışma düellolu geceyi birbirine kattı. Kinyaniş Vadisi deprem olmuş gibi birbirine girdi. Karşı karşıya, yedi yüzü aşkın namlu canına tak etmiş gibi bağırmaya başladı. Her iki tarafın da tetikte bekleyen savaşçıları artık komutanlarının işaretini beklemeyecekti. Kıyamet kopmuştu.

Karakol komutanı telsizin başına geçti. Çevredeki bütün karakollardan, yandaki çete köyünden ve hatta çok uzaktaki Çukurca Alayından bile acil yardım istedi. Fakat aradığı bütün merkezler asıl ateşin kendi başlarında patlatıldığını söylüyordu. Etrafta bulunan en yakın Erbiş ve Ertoş Taburları da aynı anda öylesine çetrefilli bir taciz ateşi altına alınmışlardı ki, başlarını kaldıramıyorlardı. Aslında, Kinyaniş dışındaki karakol ve

çete köylerine ateş eden manga sayısı bir elin parmağını dahi geçmiyordu. Ne var ki, bir silaha karşılık bütün çevresini çılgınca ateş altına alan düşman birlikleri, kendi silahlarının çıkardığı gümbürtüler içinde korkmuş, habire patlatıyordu. Silah sesleri yankılandıkça da korkuları katlanıyordu. Karakollara uzaktan ateş eden bir gerilla mangası korkunç bir gümbürtünün kopmasına yetiyordu. Ondan sonra herkes ateş ediyor, kimin nereye, kime ateş ettiği ise belli olmuyordu.

Gerilla telsizleri hışır hışır çalışıyor, biri hariç öteki bütün kollar düzenli bir şekilde hedeflerine doğru ilerlediklerini bildiriyorlardı. Karakolların tümü, gerilla telsizlerindeki yoğun saldırı komutlarını dinliyor, her biri bu komutların kendilerini kuşatan gerilla birliklerine verildiğini düşünüyordu.

Gün batısı azıcık açık çembere benzeyen Kinyaniş Vadisi'nde göğüs göğüse çarpışmalar başlamıştı.

Kinyaniş Tabur komutanı yardıma kimselerin gelmeyeceğini anladığında can telaşına düştü.

Karakol binalarının sağına, tam karşıya düşen tepedeki Latif ve Hamid Çarçel'e bağlı Çekiç Güç birliği askerlere aman vermiyordu. Her biri bir yerden karakol mevzilerine doğrultulmuş sekiz ayrı B-7 ve biksi karşıdan bir kurşun mu patladı, aynı anda hep birden yaylım ateşine başlayıp susturuyorlardı. Ne var ki, hâlâ hiç bir tepe düşmemiş ve düşman taburu tam bir direnişteydi. Üstelik karakol binalarını koruyan mevziler betondan tahkim edildiklerinden dolayı bunca roketin, biksinin nefes aldırmayan ateşine rağmen hâlâ ayak diriyorlardı. Bunlar ancak ve ancak bütün tepeler düştükten, dış direniş kırıldıktan sonra susturulabilirdi.

Vakit gece yarısını geçmişti. Saatler biri gösterdiğinde birden ateş sesleri artı. Kuzey tepesinden bir anda karakol binalarının üstüne yağmur gibi kurşun yağdı. Bu aynı zamanda ilk tepenin düştüğünü gösteriyordu. Sevinmeye başlayan komutanlar MG-3 sesini duyar duymaz şaşkına döndüler. Çünkü MG-3, düşman ordusunun kullandığı makineli tüfektir. Kuzey tepesinden, az ön-

ce askerlerin elinde olan mevzilerden bir MG-3, gerillanın temel silahları olan biksiler, kleşler ve roketatarlar eşliğinde karakola kurşun sıkmaya başlamıştı. Tam o anda o koldan çağrı yapıldı. Koordine merkezindeki komutanların şaşkınlığı daha bir arttı. Çünkü çağrıyı kol komutanı olan Rabun yerine Şemdin Bülbül yapıyordu. İlk müjdeli tekmili veren Bülbül coşuyordu adeta:

"Heval bir arkadaşımız sor oldu ama tepeyi düşürdük" dedi sevinçten heyecanlanmış sesiyle, "Elimizde bir makineli, bir sandık bomba, iki tane de G-3 var, şimdi aşağıya iniyoruz."

Kol komutanı Rabun, ilk mevziyi düşürmeye çalışırken askerlerin ateşiyle kolundan yaralanmıştı. Yedek saldırı grubunun başını çeken Şemdin Bülbül geriden, hiç vakit kaybetmeden grubuyla birlikte müdahaleye gitmişti. İlk mevziden başlayarak son mevziye kadar, hepsini bir mevziymiş gibi önüne katıp en tepedekinin üstüne beş dakikada varmış, yerdeki makineliye abanıp başlamış sloganlar eşliğinde karakola onların silahlarıyla ateş etmeye.

İlk başta şaşkına dönen Hozan, Şemdin'in sesini duyar duymaz kıvanç duydu. Yanındaki Welit'e, "Baksana Bülbül yine sürpriz yaptı!" dedi, "Kinyaniş baskınına damgasını vurdu. Artık durdurulamaz, karakola kadar inecek."

Şemdin Bülbül taze anıları, cesareti ve geçen operasyondaki inisiyatif gücüyle birlikte Hozan'ın gözünde tüttü. Bunlar tesadüf olamazdı. Her eylemde öne çıkması rastlantı değildi. Bülbül, gerçekten de iyi savaşıyor ve hızla gelişiyordu. Savaşçılığıyla örnek alınabilecek bir arkadaş. Başlı başına bir savaş potansiyeli...

Güneye düşen iki tepeden de karakola şiddetli bir ateş başlamıştı. Her iki tepe birbirinin uzantısıydı. Karakol saldırı gruplarının binalara girebilmesi bu tepelerin düşmesiyle mümkündü.

Metin'in kolu ilk ateşle Harun adlı savaşçısını yaralı vermişti. Grup bundan sonra bir süre kararsızlık geçirmişti. Saldırı grup komutanı Şahan ikide bir, "Ne yapalım?" dercesine Ayhan'la göz göze geliyordu. Karakola doğru her yandan yoğun ateş edilmekteydi. Şahan grubunu arkasına alarak kayasız,

ağaçsız çıplak bir vadiden tepe zirvesindeki makinelilerin dibine ulaştı. Ama tepenin zirvesindeki en üst mevzi onları farketmişti. Makinelinin taramasıyla birlikte rasgele grubun öte berisine bombalar savurmaya başlamıştı akerler. Şahan ilk taramayla birlikte duraklamıştı. Silkindi sonra. Bir kez daha sızma yapmaya kalkıştı. Makinelinin yoğun ateşiyle karşılaşınca kendini yere attı.

Şimdi, dizlerinin üstüne çömelmişti; gövdesini mor benekli yosun tutmuş bir kaya örtüyordu. Ay ışığında rahatlıkla görebildiği üst mevziye bakmaktaydı. Makinelinin namlusundan fışkıran ateşi seyrederken "Bunu mutlaka düşürmeli, ne yapıp edip ateşini kesmeli" diye hayalliyordu. Çünkü bu mevzideki ateş devam ettiği sürece aşağıda bekleyen karakol saldırı grupları yerlerinden kımıldayamazdı. Karakol binalarının kaderi bu tepenin elindeydi.

Bir kez daha sızma yapmak için Ayhan'la birlikte yerinden kalkmaya çabaladı. Ama Ayhan tepeden kendilerine doğru bir cismin yuvarlanmakta olduğunu farketti. Hiç şaşmadan Şahan'ın üstüne atıldı ve onunla birlikte öteye atladılar. Dehşet içinde birkaç saniye geçti. Bunun el bombası olduğunu iyice biliyorlardı. İkisinin de alnından yüzlerine boncuk boncuk ter damlıyordu. Cisim tıkır tıkır, biraz önceki mevzilerine doğru yuvarlanmaktaydı. Derken, yosun tutmuş kayanın dibine kadar yuvarlayan cisim kayaya çarptı. Şahan kendinde olmayarak kulaklarını tıkadı. Ayhan'sa eliyle başını koruyordu. Taşa çarpan bomba büyük bir gümbürtüyle patladığında Şahan derin nefes alıp kolunun yeniyle alnındaki terleri siliyordu.

Ayhan:

"Sana bir şey oldu mu heval?" diye sordu.

"Kolumdan yaralandım" deyip sustu.

Ayhan derhal yetişip kuşağından bir metre uzunluğunda şutuk kesti. Şahan'ın kolunu usulca bağlarken Şahan sıkuğu dişlerinin arasından mırıldanıyordu:

"Alçaklar! Düşüreceğiz bu mevziyi!"

Makineliyse bir susup, bir tıkırdıyordu. Şahan, tepenin bu kez düşeceğinden tam emindi. Yanındaki Ayhan'a güveniyordu. Ona dönerek:

"Heval sen dene" dedi.

Ayhan çömeldi, el bombalarından birini alıp pimini çekti, kabzasını sıkı tutuyordu. Bombanın pimi çekilmişti. Bu kesin gidiş demekti. Sonra uzandı. O ana kadar Şahan'ın yardımcısı Fedakar onun yanına ulaşmıştı. Ayhan sol omzunun üstünden arkaya bakıp, "Ben giderken sen de arkadan savunmamı yap" dedi. Dirsek yordamıyla tepedeki mevziye doğru kıvrılarak süründü.

Şahan diken üstündeymiş gibi rahat değildi, hızla soluklanıyordu. Dört beş dakika sonra Ayhan namlusu kızmış makinelinin tam dibindeydi. Makinelinin üstündeki asker fısıltılarını şimdi daha iyi duyuyordu. Bombayı yuvarlatan askerin hangisi olduğunu seçmeye çalışıyordu. Buradan eliyle savursa bomba yedi metre yukarıdaki mevzinin tam ortasına düşebilirdi. "Yeter" dedi kendi kendine. Kolunu doksan derece kaldırıp dirseğini kırmaksızın beş saniye sonra patlayacak olan bombasını yukarıya savurdu. Makineli tüfek arada bir hâlâ kustuğu için askerler fırlatılan bombayı farkedemedi. Bomba panik yaratmadan sessiz sedasız düştüğü mevzinin tam ortasında patladı.

Patlama sesiyle birlikte Ayhan, "Biji Serok Apo!" sloganını haykırdı. Sonra alt üst olan mevziyi taradı. Koşup mevziye girdi. Yerde paramparça olmuş kanlar içinde üç asker cesedi vardı. Kanlanmış silahları almaya davranırken arkadaşları yanına kadar ulaşmıştı.

Ayhan dişlerini gıcırdatarak hırsla arkadaşlarıyla birlikte bu kez en tepeden alta doğru mevzilere bombalar savurdu. Tepeden başlarına fırlatılan bombalara dayanamayan sekiz asker mevzisi üstten alta doğru tek tek düşerken bu tepeden on dakika sonra karakola her çeşit namludan mermiler yağmaya başladı.

Uzaktaki tepede ise kıran kırana çarpışmalar başlamıştı. Koordine merkezi buradan bir türlü net haber alamıyor, her defa-

sında anonsları yanıtsız kalıyordu. Ayhangilin düşürdüğü tepeden canlarını kurtaran askerler ortalığa dağılmıştı. Kimisi Serdar'ın komutasındaki grubun saldırdığı tepe mevzilerine doğru koşarken, kimisi de araziye doğru yayıldı. Meydana gelen karışıklık sonucu asker ve gerilla iç içe girmişti. Birkaç mevzi art arda düşünce hızını alamayan kol komutanı Serdar arkadaşlarına seslendi:

"Avcı kolu gibi ilerleyelim!" diyerek araziye yayılan askerlerin üzerine gitti.

Oradan oraya panik içinde koşturan askerlerle bir anda göğüs göğüse giren Serdar aynı anda bir çok namlunun menzilinde olduğunu bilmiyordu. Serdar, birkaç adım atamadan araziye yayılmış askerlerin yaylım ateşiyle yere düştü. Diğer grubun komutanı Agir de aynı anda karakoldan açılan uçaksavar ateşiyle karşı karşıya gelerek yaralandı.

Agir'ın yere düşen telsizini hemen o an ona yetişen bayan gerilla Evin eline almıştı. Agir'a çağrı yapan Hozan, Evin'in cevabıyla karşılaşınca şaşırdı. "Durumunuz nasıl?" diye sorunca Evin hazır cevap:

"Tepe temizlendi. On'a yakın silah kaldırdık. Kalan asker karakola doğru kaçtı. Bizde de bir Sor, bir Sêv var" dedi.

İlk şehit haberiydi bu. Serdar geldi Hozan'ın gözlerinin önüne. Grup komutanlarından biri oydu. Welit ile göz göze geldiler.

"Kimdir o arkadaşlar?"

"Serdar Sor, Agir Sêv oldu"

'Serdar Sor' sözlerini duyan Hozan yüreğinde bir sızı hissetti.

Welit kendi telsiziyle Evin'e talimat verdi. "Sor ve Sev olan arkadaşları hemen çekin. Siz de iyice mevzilenin. İkinci bir talimata kadar ordan ayrılmayın."

Tepelere sızma yapan gerillalar el bombalarıyla mevzilere saldırıyor, mevziler kısa süren direnmeden sonra susunca da karakoldan rasgele tepelere doğru bombaatarlar faaliyete geçiyordu.

Saldırının başlamasından yarım saat kadar sonra biri hariç

tepelerdeki bütün mevziler sustu.

Gün doğudaki tepede ise belirsizlik sürüyordu. Askerlerin ilk yöneldiği tepeydi bu. Ve ara vermeden saatler sonra hâlâ o tepeden sökülememişti. Sökülmesi şurda kalsın, oradaki gerillaya adım attırmıyordu. Bir de orada koordine merkezinin anlayamadığı bir belirsizlik vardı. Kimin kimi galebe çaldığı belli değildi hâlâ. Aras durmadan ordaki kol komutanıyla telsiz bağlantısı kuruyor, "Heval durumunuz nedir? Neden sesiniz çıkmıyor?" diye soruyor ama hışırdayan telsizden bir türlü net yanıt alamıyordu.

Bu kolun ileri grubu ilk andan itibaren kararsızlık göstermişti. Bunca zamana rağmen hâlâ bir adım dahi ilerleyememişti. Korku hakim olmuştu bu koldaki saldırı grubuna. Bir grubun komutanı korkuya kapılmışsa savaşçıları ne yapsa da iflah olamazlar. Miro da, yardımcısı Ferhat da can derdine düşmüşlerdi. Korku başlarına musallat olmuştu.

Grubun komutanı ile yardımcısı daha önce yargılamalık pratikleri olan gerillalardı. Miro Gerdiyan'dan, Ferhat Herki bölgesinden gelen manga komutanıydı. Kendilerini ispatlamak için partiden bir şans daha isteyen bu iki gerilla birbirlerini iyi yönde etkilerler diye aynı kola verilmişti. Gel gör ki, planlamadaki hesap savaştaki hesaba uymadı. Ve geçmiş başarısız pratiklerini aratmayacak bir durumun içine girmişlerdi. İçlerinde Baran ve İhsan gibi çok cesur gerillalar olmasına rağmen kol bir türlü kararsızlık çemberini yırtıp mevzilere saldıramıyordu.

İhsan on sekiz yaşında dört yıllık gerillaydı. Portatif değildi artık. İhsan demek cesaret, İhsan demek saldırı, İhsan demek sızma demekti. Saldırı gruplarının adeta demirbaşı olan İhsan'ı komuta kademesi bu son Kinyaniş baskınında savunmadaki geri gruplarda tutmak istiyordu. Ama Miro ve Ferhat'ın geçmişteki basiretsizliğini iyi bilen savaşçı yapı planlamada buna itiraz ederek, "İhsan olmasa bir mevzi bile düşüremezler ama İhsan olsa tepeyi ele geçirirler" demiş ve İhsan'ı bu kolun içine aldırmayı başarmışlardı.

Zaman ilerliyor, öteki tepeler düşerken bu tepe gerillaya nefes aldırmıyordu. Ne Miro, ne Ferhat hiç bir şey yapamıyorlardı. Durmuştular. Taş gibi hareketsizdiler. Düşman makinelisi göz açtırmadan tıkırdıyordu, onlara bir fiske bile sıktırmıyordu. Kurt dumanlı havayı sever misali, yoğun taramayla düşman gittikçe kendine cesaret veriyordu. Gerillada ise telaş başlamıştı. Baran'la İhsan birbirine bakıp bakıp duruyorlardı. Öfkeden titremeye başladı İhsan. Ortalığa bağırdı:

"Böyle gitmez! Kalkalım! Saldırıya geçelim!"

Baran daha yüksek bir sesle taşın arkasına saklanmış Miro'ya bağırdı:

"Heval Miro?"

Ne yapabilirler, nasıl ilerleyebilirler, onu sormak istiyordu. Miro'dan bir ses çıkmadı. Yapıştığı taşın arkasında yumulmuş, şu kadarcık olmuştu. İhsan bir şey yapamamanın gelememenin sıkıntısıyla kendini yiyordu. Öfkeyle, durmadan üstlerine yaylım ateşi açan makineli tüfeği Miro'ya gösterdi.

"Bunun üstüne git, yoksa hepimizi biçecek" dedi.

Makineli kudurmuşçasına, şeridi tükenmiyormuşçasına onları aralıksız tarıyordu. En uygun yerde bulunan Miro bunun üstüne gidemediği gibi kimseye ne yapabileceğini dahi söyleyemiyordu, ürkmüştü. İhsan'a bakıp dudakları titreyerek:

"Canımı yerde mi buldum ben? Nasıl giderim bunun üstüne!" deyince İhsan'ın tepesi attı.

"Öyle ha! Canını yerde bulmadın ha!"

Dişlerini sıkmıştı İhsan. Çok öfkelenmişti. Korkudan başını kaldıramayan Miro'nun üstüne gidecekti ki, son anda vazgeçti. Önce çantasından demir makas çıkardı, mevzinin etrafında tel örgü vardı, kesmeden ilerleyemezdi. Sağa sapıp süründü, telleri buldu. Bir kişinin rahatça geçebileceği kadar kesti rulo teli. Teli geçerek tehlike dolu mevzi alanına girdi. Birkaç metreden sonra kalkıp ansızın yerinden fırladı. Ayağa kalkması demek açıkça intihar etmesi demekti. Çünkü daha yüksekte bulunan makineli tam karşıdaydı. Komutanlarına verdiği, "Tamam he-

val söz, fazla ileri gitmeyeceğim" sözünü unutarak elinde bombasıyla bu makineli mevzisine koştu. Mevziye savurduğu bomba gümbürtüyle patladı. Mevzi alt üst olmuştu. Ama yan mevzideki başka bir makineli vahşi bir yaratık gibi kalkarak alt üst olan mevzinin üstüne giden İhsan'ın ince, uzun bedenini delik deşik etti. Son nefesini verene kadar İhsan, inlemeler, debelenmeler içinde "Bij...Bijî... Sss... Serok" sloganını tamamlamaya çalıştı. Ve sloganı dilinin ucunda kalarak İhsan, mutlu sonsuzluğa teslim etti canını.

Şehidi almaya Baran davrandi hemen. Upuzun, kanlar içinde uzanmış İhsan'ın başucuna yaklaşır yaklaşmaz elektriğe çarpılırcasına aldığı kurşunlarla geriye fırladı.

Saat sabahın üçüne gelmişti. Gün doğudaki tepe hâlâ düşmemişti. Karakol binalarına, uçaksavar mevzisinin üstüne gitmeye çalışan karakol saldırı grubu bu tepenin ateşi nedeniyle bir türlü ilerlemeye mecal bulamıyordu. Bu nedenle ön taraftan karakol binalarına girilemiyordu. Geri çekilme vaktiyse her gittikçe kendini hissettiriyordu. Sabah olmadan, geri çekilme yapılmadan son ve etkili bir hamle şarttı.

Rojhat'ın birliği de ilk patlamaların ardından acele ettiği için bir yaralı vermişti. Sonra birlik bizzat koordine merkezinin perspektifleriyle uçaksavar mevzisini ortalarına alarak dört bir yandan karşı ateş başlattı. On dakika kadar sonra çevredeki grupları arayan Rojhat müjdeli haberi verdi.

"Cesur arkadaş toprağında rahat uyusun, o tepeyi, uçaksavarıyla birlikte ele geçirdik" dedi. Düşmanın direncini çok kısa sayılacak zamanda kırmışlardı.

Saat tam üçü gösterdiğinde arka taraftan Rojhat'ın grubu da ele geçirdiği tepe mevzilerinden karakol binalarına ateş etmeye başlamıştı. Kinyaniş korucuları ise orada değillermiş gibi sessiz, sağırdılar hâlâ. Hiçbir kurşun patlatmıyorlardı, köyün ışıkları ise tamamen sönmüştü. Köy ıpıssızdı, ölü gibiydi. Ve cehennem gibi geceye kayıtsız duruşlarına devam ediyorlardı.

Çevredeki mevziler birer birer düşüyor, askerler gerilla dar-

beleriyle dökülüyorlardı.

Ama gün doğuya düşen kol kendi tepesini düşürememişti. Derken telsiz bağlantısı kuruldu ve karşılıklı çarpışma orda da başladı.

Güney yönünden sızma yapan karakol saldırı grupları, diğer adıyla öncüler, uçaksavar mevzisi düştükten sonra karakolun dışındaki tel örgüleri keserek mayın tarlalarını kazasız geçti. Yan yana, sessizce ve son hızla Berivan ile Şervan ilerlediler ve karakolu çevreleyen kanalların dibine vardılar. Arkadan çevirme yaparak karakolun duvarları dibindeki makineli mevzilerini düşürmek için önde bu ikişi, arkada onları izleyen ellerinde bombalarıyla üç kişi uygun bir ilerleme patikası bulmayı becermişler, mevzilere doğru yaklaşıyorlardı. Berivan ile Şervan kleşlerinin namlularını karakolun arkasındaki mevzilerin üstüne doğrultmuşlar, vur ha vur ediyorlardı. Yarış havasında siperleri tarıyor, adım adım ilerliyorlardı. Ama askerler o yana da dönmüş ateş ediyordu. Düşman mevzisinden bir anda bir makineli ayağa kalktı. Şervan onu görür görmez bağırdı:

"Heval Berivan yere yat! Delirmiş bu! Ne yapıyor bu?"

Makineli ayağa kalkmış, bütün gövdesi dışarıda, onlara doğru tarak tarak kurşun boşaltıyordu. Berivan o an kendini taşın arkasına atmasaydı bedeni delik deşik olacaktı.

Şervan sağındaki Berivan'a seslendi:

"Bir şeyin yok ya..."

"Yok" dedi Berivan. "Onu bana bırak, sen taramaya başla"

Şervan, makinelinin üstüne kleşi sürünce Berivan mecal bulup belinden çıkardığı bir bombayı mevziye savurdu, savurmasıyla birlikte, "Biji Serok Apo!" dedi. Bomba patladığında mevziden havaya askerin, makinelinin, taşın, toprağın binbir parçası çamur içinde yükseldi.

Şemdin Bülbül tam o sırada koordine merkezini ikinci defa aradı:

"İnlerine yaklaş yoruz!"

Kinyaniş Tabur baskını tarihine ilk tepeyi düşüren komutan

olarak geçen Şemdin Bülbül, komutasındaki grubuyla birlikte Kinyaniş Tabur binalarına doğru eğilmiş yamaçtan vadiye indi, tel örgülerini atlayıp kanala vardı, orayı da olaysız aşarak tabur binalarının kuzey tarafına dayandı.

Ortadaki tepede devam eden çatışmayı Ayhan duyunca Baran'ın başına bir şeylerin geldiğini düşünmeye başlamıştı. Düşmeyen bu tepe yüzünden gerillalar taburun güney bölümlerine giremiyorlardı. Tabur sahasında kala kala, ikide bir öksürüp duran hasta bir insana benzeyen bir tek makineli kalmıştı. Taburun yıkık ana binası içinde kalan tek makineli küçücük bir mazgaldan boşluktaki karanlığa ateş edip duruyordu. Ana binanın tavanı çökmüş, her tarafı duman almış, yangın alev alev yapının duvarlarını yalıyordu. Bina roket mermileriyle harap olmuştu.

Grupla birlikte doruktaki ve alttaki sekiz mevziyi düşüren Ayhan, Baran'la sözleştikleri havuzun oralara baktı. Düşman taburunda direniş hâlâ devam ettiği için gidemiyordu oraya. Baran'ın tepesinden ise hâlâ tek tük silah sesleri geliyordu. Ayhan oraya gözünü dikti, bütün gücünü kulaklarına vererek geceyi dinledi. Gece sona eriyordu, şafak attı atacaktı. Bir süre önce art arda duyulan bomba ve kurşun sesleri daha az, bitmeye yüz tutmuş halde duyuluyordu. Tepedeki biksiden de hiç ses gelmiyordu, susmuştu. Öfkeyle burnundan soluyor, ayaklarının ucunu yerlere vuruyordu. O an Ayhan'ın içinde korktuğu şey koptu: Baran sağ olsa, tek başına da kalsa kesin görünürdü... Çünkü söz verdi, çünkü sözüne sadık, çünkü benimle eylemin zaferini paylaşacaktı...

Tabur binaları Çekiç Güç'ün yakın ateşi sonucu alev almıştı. Dört bir yanından dumanlar çıkıyor, peş peşe patlama sesleri geliyordu. Çekiç Güç birliği ise buna doymuyor, nişan alaraktan pencerelerden, deliklerden, duvar yarıklarından içlere hâlâ bombalar atıp, kurşun sıkıyordu.

Bu arada zaman epeyi ilerlemişti. Adım adım karakol binalarına yaklaşan gerillalar durmak nedir bilmiyor, bu gidişle tabu-

run bütün yapılarını tamamen düşürmeye niyetlendikleri anlaşılıyordu. Ama koordine merkezi ilerlemenin bu şekilde sürmesi durumunda gün ışığına yakalanmanın işten bile olmadığı düşüncesindeydi. Öyle ya, Şervan, grubunun içinde karakol binalarına yaklaşmış, dakikada kendi kolu olan Hozan arayarak, "Heval az kaldı, az sonra karakol elimizde, düşmana bol bol cenaze gidecek... Heval az kaldı "diyordu.

Son ve ortak bir saldırı dalgasının yeterli olduğunda birleşen koordine merkezi tam bu sırada ilerleyen birliklerin tümüne hitaben anons yaptı.

"Bütün kollara!" diye başladıkları anonslarını, "Son ve etkili bir darbelemeden sonra Bijî Serok Apo!" diyerek bitirdi. Bijî Serok Apo geri çekilme şifresiydi.

Her bir yandan bir anda zafer sloganları eşliğinde Kinyaniş tabur binalarının üstüne biksiden MG-3'e, el bombalarından roketlere kadar her çeşit silah namlusu ateş açtı. Kinyaniş Vadisi gökte vızıldayarak uçuşan izli mermilerin ışığıyla aydınlanırken, silah sesleri kapanış seansını yapmakta olan senfoni orkestrası gibi sabahlamak üzere olan geceyi doldurdu. Saat sabahın üçünü çeyrek geçtiğinde koordine merkezinin emriyle geri çekilme kademe kademe başladı.

Gerillaların silahları az buçuk susunca taburdaki silah sesleri de kesildi. Binalardan biri hariç, üçü alev içindeydi. Ortadaki tepenin düşmemesi nedeniyle gerilla karakolun tamamına girememiş, karakol kanallarının yarısı ele geçirilmiş, daha ileri gidilememişti.

Gerilla bütün saldırı kollarında üç şehit vermişti, ikisi hafif yedi kişi de yaralanmıştı. Baran hariç öteki iki şehidin cenazelerini arkadaşları almıştı. Ortada ne Baran'ın cenazesi vardı, ne de yaralı bedeni. Ne de hakkında en ufak bir şey bilen kimse... Asker kayıpları ise saymakla bitmiyordu. Hâlâ kuytularda inleyen yaralıların sesleri geliyordu. Asker ölülerinin üzerinden yirmi altı adet ferdi silah kaldırılmıştı.

Önce iki şehidin bedenleri kaldırıldı. Sonra yedi yaralı. İh-

san'ın kanlı gövdesi hâlâ çarpışmanın devam ettiği alandaydı. Ne gerilla ulaşıp şehidi alıyor, ne de düşman yaklaşıp bütün hırsını o cansız bedenden alabiliyordu. Düşmanın bu huyunu gerillalar iyi biliyordu. Yenilgi başlarına vurduğunda bütün öfkelerini ellerine geçen şehit naaşlarından alırlardı.

Yalnız başına onaltı yaşındaki genç Evin, yaralı Agir'i ilk fırsatta karakoldan ateş eden uçaksavardan kurtarıp emin bir yere çekmişti. Aynı Evin, arkadaşları karakolun dibinden gerilere doğru çekilme yaparlarken yaralıyı sırtlayıp götürerek, geri dönüp Serdar'ın şehit naaşını taşıyan arkadaşlarına yardımcı oluyordu. Yaralı arkadaşını tepenin arkasına kadar getirebilmişti.

-XI-

Gruplar vadi içindeki Kinyaniş korucu köyünün sırtlarını aşıp güney yönüne yüzlerini çevirdiklerinde şafak atmak üzereydi. Hozan ile Welit kendilerini aşağı bırakmadan sınırın sıfır noktasındaki tepe zirvesinde durdular. Arkada kimse kalmış mı, kalmamış mı niyetiyle geriye bakındılar. Arkadaşlarından hiç kimse yoktu. Ama dün geceden beri hınca hınç ateş altına aldıkları Kinyaniş karakolu enkaz, her bir yanından ateş yalımları yükselir, bin bir yerdeki yıkıntıları arasından duman tüter halde kendi başına kalmıştı.

Bütün gruplar vadiden ve çarpışmaların olduğu tepelerden önceden çıkarılmıştı. İlkin silah kaldıran gruplar ayrılmıştı. Artlarından şehit ve yaralıları taşıyanlar. En sona ise iki kola ayrılan savaşçısı, komutanıyla bütün gruplar.

Tepe bir hayli yüksekti. Buradan günün doğuşu, batışı bir hoş seyredilirdi. Welit burayı iyi biliyordu. Usul usul açılıveren gökte yıldızlar kayboluyordu. Şimdi Welit gözlerini kırpmadan gökteki ihtişamı seyre dalmıştı. Birer birer yiten yıldızlardan sonra bir tanesi bir müddet yalnız kalıyordu, her şafak söker-ken tam bu vakitte. Yine her şafak söktüğünde, tam bu vakitte koyu gök önce laciverde, maviye, ardından da soluk bir maviliğe bürünürdü. Gözlerini gezdirip sabah yıldızını arıyordu Welit. Parlak, açık mavi gökte ipiltili ışığıyla, ufuklarda ışıyan, sabah yıldızını... Bakmaya alışkın insanın içini huzurla doldurur bu yıldız. Kimileri tat veren anılarına ayartırlar. Ama gerilla için yorgunluğun tadının hissedildiğini anımsatır. Ve şöyle on dakika gibi ancak parlayabilen yıldızı, kafasını pek kaldırmadan ,buldu Welit.

Hozan'a dingin bir sesle, "Görüyor musun heval Hozan? Sabah yıldızı çıktı. Artık sabah oluyor" dedi.

Nirve'ye doğru ilerleyen gruplara bakıp dalmıştı Hozan. Yorgun başını kaldırıp o da baktı.

Az sonra beraber uzaklaşıp giden grupların ardından kendilerini yamaç aşağı bıraktılar.

Gün doğudaki dağların dorukları önce kızıllaştı, ardından pembe bir ışık içine gömüldü. Soğuk, buz kesen yeller esmeye başlamıştı.

Geri çekilmekte olan grupların durumuyla, düşmanın olası hareketlerini öğrenmek isteyen Eyalet Komutanı Aras telsizle komuta kademesinin öteki üyelerine ulaşmaya çalışıyordu. Baş aşağı inen bir patikadan Nirve Köyü'ne doğru giden Hozan ile Welit'in telsizleri çağrı yaptı. Eyalet komutanı Aras, Hozan'a:

"Durumunuz nedir? Herhangi bir sorun var mı?" diye soruyordu.

Hozan kısaca, "Her şey yerinde, sorun yok. Noktaya doğru ilerliyoruz" dedi.

Bundan memnun kaldığı ses tonundan anlaşılan Aras bir dahaki konuşmasında:

"Acaba düşman ne yapıyor? Öğrenmemiz gerekiyor. Gizli kanallarına girip bakın hele" dedi.

Hozan, bir şey soracak oldu. Eyalet Komutanı üsteledi.

"Hemen şimdi."

Düşmanın son durumunu merak ediyordu. Ne yapıyor, ya da ne yapabilirlerdi? Takviye birlikleri imdatlarına yetişebilir miydi? Kayıpları, moralleri, düşünceleri nelerdi?...

Hozan durmuş, el telsizinin tuşlarıyla uğraşıyordu. İki saat kadar önce bu kanala girmişti gene. Miro'ya ulaşayım derken telsiz hafızasından düşman kanalını yanlışlıkla kaybetmişti.

"Buldum" dedi Hozan kendi kendine ve dinlemeye başladı.

Telsizden türlü sesler geliyordu. Anlaşılan, tabur komutanı ile yardımcısı düzeyindeki başka bir komutan karşılıklı konuşuyorlardı. Hep birlikte düşman komutanının sesini dinlemeye

başladılar.

Tabur Komutanı olacak kişinin sesi ağlamaklıydı. Telaşlı olduğu sesinden anlaşılan komutan anlaşılmaz derecede hızla konuşuyordu:

"Takviye ne oldu, takviye?" diye soruyordu.

"Gelmedi henüz komutanım. Geleceğe de benzemiyor."

"Çekildiler mi acaba? Silahları susmuş... Etrafı bir kolaçan et bakim. Benim yerim uygun değil... Havuzun arkasındayım."

"Tamam komutanım ama..."

Komutan, yardımcısını dinlemiyor, emir üstüne emir veriyordu havuzun arkasından.

"Köye de bir bakıver. Ne var, ne yok orda? Adamlar ölmüş mü, kalmış mı?"

"Yapamam komutanım."

"Ne var ki oğlum? Neden yapamazsın ? Korkuyor musun lan?"

"Hayır komutanım korkmuyorum. Çünkü..."

"Konuşsana lan, neden kalkıp bakmıyorsun?"

"Komutanım benim yerim de iyi değil çünkü. Ben de havuzun sağ tarafındayım..."

Düşmanın bu telaşına kahkahayla gülen gerilla komutanları için artık endişelenecek bir şey kalmamıştı. Geri çekilme endişesiz sürebilirdi. Düşmanın içinde bulunduğu komik durumu Hozan kısaca Aras'a iletti.

Gündoğuya düşen orta tepeye saldıran grup Ayhan'ın yürüdüğü istikamette yoktu. Ayhan, orta tepe güçlerinin kendi yanlarına gelmeyeceğini duyduğunda kol komutanının yanına gitti.

"Diğer yürüyüş koluna sorabilir misiniz?"

Öteki, Ayhan'ın niyetini hemen anladı.

"Tamam heval" diyerek, yürüyüş kolu komutanı ile telsiz bağlantısını kurdu.

İlgili kol komutanı kesin olmayan sonucu verdi:

"Heval Baran aramızda yok, büyük bir ihtimalle arkadaş şe-

hit düştü. Her şey tahmin, kesin olan bir şey yok, çünkü kimse onu görmemiş"

"Peki ilk çatışmada yaralandığı kesin mi?"

"Evet heval, ondan sonra onu gören olmadı. Geri çekilme emrini de verdik ama onu bulamadık."

Ayhan kolu kanadı kırık halde, takatsizce yürüyüşüne devam etti.

Yürüyüş sırasında yorgun gerillalar düzensiz sıra halinde vadide yayılmışlar, salt öncülerin bildiği yere doğru gidiyorlardı. Ayhan dizlerinde takat, gözlerinde fer yokmuşçasına tökezleyerek, gün ışıdığı halde önünü göremeyen biri gibi yürüyordu. Ama birkaç adım atışta hep dönüp arkasına, Baran gelecek mi, diye bakıyordu.

Bu grup tek sıra halinde, şehit Serdar ve iki yaralılarıyla birlikte kuzeydekilerin istikametinden farklı olarak eylem öncesindeki Küçük Cilo noktasına doğru gidiyordu. Ama önce Nirve'ye gideceklerdi. Bu yorgunluk onları ancak oraya atabilirdi. Hem de şehidi bir an önce gömecek uygun bir yer bulmalıydılar. Nirve köy mezarlığı en iyisiydi.

Gün usul usul ağarıyor, sabah oluyordu. Yel karşıki tepelerden esiyordu, üşütücü, teri soğutan...

Kol, dağınık sıralar halinde ağır, aksak yola dökülmüştü Çok yorgun olmalarına karşın durmadan yürüyorlardı. Düşman tehlikesini hâlâ atlatmış değillerdi. Yürümeselerdi bu zemheride bedenleri buz kesilirdi. Nedense yorgun bedenlerine azıcık can geldi. Terleri soğuyan birkaç kişi üst üste boğuk boğuk öksürdü. Derken karmakarışık, sırasız kalabalığın her bir yanından hapşıran ve öksüren gerillaların sesi duyuldu. Komutanlar uyarıyordu.

"Yürüyüş kolundayız. Öksürüğünüzü tutun arkadaşlar! Sıralar dağılmasın. Marş komutanları!"

Sonra bir ara sanki hızlandılar gibi capcanlı yürümeye başladılar. Sıralar da düzeldi sanki. Kimse kimseyle konuşmuyor, herkes önündeki bitmeyen yola bakıyordu, başını eğmiş... Ama

fazla sürmedi. Kimin öncü, kimin komutan olduğu belli değildi. Düşüp arkalarda kalıyorlar, komutanlara görünmemeye çalışarak birkaç soluk rahat nefes almak için dinleniyorlar, isteksizce kalkıp tekrar yola düşüyorlardı.

Yalnız yaralı ve şehitleri taşıyanlar tökezlemiyor, ambulans arabasının ilerleyişi gibi onları her gören yol açıp çekiliyordu. Art arda üç kişi şehidi omuzlarında taşıyordu. Bunca yorgunluğa, takatsiz gövdelerine rağmen taşıyıcılar uzun bir yol boyunca omuzlarındaki şehidi indirmeden, bir an olsun dinlenmeden yürüyorlardı. Yaralılarıysa, en güçlü gerillalar birer kişiyi sırtlayarak taşıyordu. Bunlar dönüşümlü yapıyor, biri yoruldu mu, öteki alıyordu.

Tepeleri, vadileri aştılar. Bir müddet güneye doğru akan Kinyaniş çayı boyunca yürüdüler. Yorgun argın ilerleyen kolda adım başı düşen, soluklanıp dinlenmek isteyenler oluyordu. Nirve Köyü'nün üst sırtlarına vardıklarında azıcık sevindiler. Eğer bir mola verilecekse en uygun yer burasıydı. Çekdar Özellokma'nın sıska gövdesi ufalmıştı, biksinin ucu yere sarkmıştı, düşmek üzereydi. Göz kapakları açılıp kapanıyordu. Herkesin yorgun gövdelerini o an uykunun o hoş, gemlenemez uyuşukluğu sarmıştı... Sabırsızca, komutanlara bakarak kendilerini bir an için yere atıp, uzanmayı diliyorlardı. İstisnasız her savaşçının yüzünde o an tek bir mana vardı. Mola...

Nirve'ye ulaştıklarında güneş epeyi yükselmişti.

Hozan ile Welit gruplara Nirve Köyü'nün sırtlarında, mezarlığın başucunda ulaştılar.

Terkedilmiş ıssız köy yeşillikten gözükmüyordu. Üç yüz, dört yüz metre kadar aşağıda kalıyordu. Gerillalar kümeler halinde ulu ceviz ağaçlarının altına yığılmışlardı. Cephane taşıyıcılar ikiz gövdeli bir ağacın altındaki sararmış yaprakların üstüne uzanmışlardı. Yanı başlarındaki kalın gövdeli cevizin altındaysa üstüne parti bayrağı örtülmüş Serdar şehitlere has soylulukve sessizlik içinde uzanıyordu. Çevresinde, gene uzanmış, göğüsleri körük gibi inip kalkan yorgun yedi gerilla vardı. Dok-

tor Mendo ile Doktor Sabri, en aşağı düşen ağaçların altında yaralıların ilk tedavilerini yapıyorlardı. Tam yanlarından çağlayarak akan bir su vardı. Su, narkozsuz yaralarını neşter eden makasın acısıyla inleyen yaralıların sesini bastırıyordu.

Hozan'ın elinde Serdar'ın kırmızı derili şarjörü vardı. Bakıyor, tek tek kulplarını, dikişlerini inceliyor ve ardından gözleri uzaklara, boşluğa takılıyor, dalıp gidiyordu. Bu pek güzel, kırmızı derili ve dayanıklı şarjörü eyleme gitmeden az önce Hozan'a kendi eliyle armağan niyetine vermişti Serdar. Şehit Serdar'ın bayrakla örtülmüş cansız bedeninin üstüne vardı. Şehitlerin silahları bir yana, yaralılarınki de bir yana konulmuştu. Serdar'la değiştirdiği şarjörünü şehitlerin silahları arasında tanıyan Hozan'ın yüreği cız etti. "Acaba heval Serdar şehit düşeceğini biliyor muydu ki, şarjörünü verdi bana? İçine ölüm kurdu mu düşmüştü ne..."diye içinden geçirirken anılar canlanıyordu kafasında.

Bütün gerillalar, şehitle yan yana, inleyen yaralıların sesi ile birlikte bir müddet, bulutların ardındaki gün ısınana dek uzandıkları yerden kalkmadılar.

Yaralılarla ilgilenmek isteyen iki komutan ulu ceviz ağacının altına gittiler. Sarı sonbahar gününün serin esintisi vardı ağacın altında. Dr. Mendo Agir'ın parçalanmış diz kapağına pansuman yapıyordu. Şahan sargılı kolunu hareket ettirmeden göğsüne koymuştu. Karnından yara alan öteki gerillanın karın boşluğu ameliyat edilmiş, kurşun çıkarılmıştı; Dr. Sabri özenle yara bölgesine dikiş atıyordu. Hozan, Şahan'ın başucuna gitti. Hasta, komutanını görür görmez ayağa kalkmak için çabaladı. Hozan eğilerek kalkmaması için omzuna dokundu.

"Geçmiş olsun heval Şahan. Nasılsın? Yara kolundan mı?"

Kan kaybeden Şahan'ın rengi solmuştu. İlk başta sesi az çıktı, sonra düzeldi.

"Önemli bir şey değil heval. Bomba parçası"

"Arkadaşlar pansumanı yapmış, iyi."

Welit'in ziyaret ettiği Agir neşesinden hiçbir şey yitirmeksi-

zin öteden çağırıyordu.

"Daha önce de yara almıştım ama diz kapağı gibi kötü bir yer yok. Dedem anlatıyordu, eskiden birbirine düşman kişiler diz kapağına kurşun sıkıyorlarmış. Hem sakat bırakıyor, hem de çok acı veriyor diye."

Şahan gülümsedi.

"Bilerek mi senin diz kapağını vurdular, diyorsun?"

"Neden olmasın."

"Ya kol? Hem de sağ kola ne demeli? Bir daha silah kullanamayacak mıyım yani?"

"Kol dediğin de nedir heval Şahan? Ben topal kalacağım..."

Şahan kendine tutamadı, dolu dolu gülümsüyordu.

"Yok ya, benimki hafif. Bir aya kalmaz eski halimdeyim"

"Benim de öyle. Belki dizimi bükemem ama yürür, koşarım"

Hâlâ dikişleri atılmakta olanı dayanamayıp kıvançla araya girdi.

"Ne diyorsunuz siz! Benimki hiçbir şey, üç gün sonra silahım üstümde, mangamın başındayım"

Welit Şahan'ın yanına geldi, Hozan da ötekileri ziyaret etmeye gitti.

"Neyse ki, kayıplarımız fazla yok. Üç şehidimizle birlikte yedi yaralı arkadaş var. En ağır yaralılar sizsiniz ama..."

Şahan onun sözünü tamamladı:

"Bizimkine de yara mı denir heval? Sizden daha dinçiz."

"Neyse, tekrar geçmiş olsun. Akşama yola çıkıyoruz, sizi yarına kadar Zap'taki hastaneye yetiştiririz, iyileşince tekrar görüşürüz. Biraz sonra Serdar arkadaşı toprağa vereceğiz, siz burada kalırsınız"

Gözleri dolan Şahan usulca başını salladı.

Sessiz adımlarla koşarak gelen Serhıldan Komutan Welit'in karşısına geçti, esas duruşta bekledi, saygılıca. "Arkadaşlar mezarı kazmış, bekliyorlar" dedi.

Bir çağrıyla herkes olduğu yerde ayağa kalktı hemen. Saygı duruşu, şehidin toprağa verileceği yerde yapılacaktı. Hiç kim-

se yüksek sesle konuşmuyor, sessiz, ağır ve ne yaptığını bilen adımlarla alana yürüyordu. Bayrağa sarılı naaş el yapımı dardestle sekiz gerillanın omuzlarında mezarı başına taşındı. Bu arada sessiz kalabalık içtima vaziyetini almıştı bile. Sessizlik derin, anlamlı ve yüce duygularla doluydu.

Bircella Tabur Komutanı Welit, üstüne parti bayrakları örtülmüş, şehitlere has soylulukla uzanmış Serdar'ın anısına etkileyici bir konuşma yaptı. Konuşmadan sonra şehit kefye ve yağmurluklara sarılarak törenle toprağa verildi. Welit'in komutuyla rahat- hazırol yapıldı ve tüfekler göğsün hizasında dikine tutuldu. Şehit yoldaşları için son uğurlamayı yapan içtimadaki bütün gerillalar gövdelerinin yarısını az öne eğmişlerdi. Herkes sağ ayağını bir adım öne atıp, önde iki eliyle tüfeğini sımsıkı tutmuştu. Ve saygı duruşu boyunca biksi namlusu yirmi bir pare mermi sıkarak aralıksız tıkırdadı.

O gün, Ana Karargah telsizine verilen tekmilde eylemden üç şehit, yedi hafif yaralı ve akıbeti bilinmeyen bir kayıpla çıkıldığı haberi verildi.

-XII-

Küçük Cilo'daki bildik noktaya önceden gelmiş olan Aras ile Botan eylemden dönen savaşçıları karşılıyorlardı. Bir şehidi de onlar yollarının üstü gömmüşlerdi, geri kalan yaralılar da yanlarındaydı. Hava kararmak üzereydi. İlk elden tedavileri kısmen yapılan yedi yaralı katırlara bindirilerek bir takımlık gücün nezaretinde Şikefta Birindara'daki Karargaha gönderildiler.

Akşamın ilk karanlığına kadar noktaya ulaşmayan grup kalmamıştı.

Küçük Cilo alanına ilk ulaşan grubun başında Ramazan vardı. Bitkin halde herkes üslenme hazırlıkları yapar, ya da yaralılarla ilgilenirken o yalnız başına ortalıkta dolanıyordu. Ramazan'ı hiç böyle öfkeli, öfkeden burnuyla soluyarak, gözleri ateş püskürterek kimse görmemişti. İçtima yapılana kadar kimseyle konuşmadı. Soranlaraysa İhsan'ın şahadetiyle, Baran'ın hâlâ kayıp oluşunu vesile göstermişti. Fakat Ramazan'ın bir gariplik, bir tuhaf yalnızlık içindeki hali bununla açıklanamazdı. Kolları da, kırılmışlar gibi, iki yanına sarkmıştı. Yalnız bir ara elli metre uzakta karşısına aldığı Xebat adlı bir gerillayla, ellerini sertçe ona doğru sallayarak konuştuğunu birkaç kişi gördü.

Her nedense Biksici Eylem de zaferle geçen eylemin ardındaki gururlu, kıvanç dolu havaya hiç yakışmayan bir haldeydi. Bir ara gözden uzak bir yere gitti. Neşesizdi; neşesizlikten öteye gergin görünüyordu. Benzi solmuştu, dört bir yanına da umutsuzluk, bunukluk yayıyordu. Oturup bir süre düşündü. Başını eğmiş, yüzünü iki avucu içine almıştı.

Bir süre sonra yanına Jiyan geldi. Eylem oturuşuna çeki düzen verip Jiyan'a oturması için yer gösterdi. Jiyan hemen girmedi ko-

nuya, uzun uzun sustu. Eylem'in ağzından kelime çıkarmanın ne kadar zor olduğunu bildiği için sabırsızlık etmek istemiyordu. Bu neşesizlik, bu kendi kendini kemirme eylem sonralarının olağan hali değildi. Bir şehide üzülürken olduğu gibi de değildi. Bunu Jiyan anlamıştı. Bir süre sessiz kaldıktan sonra karar verdi Jiyan. Ayası terlemiş elini Eylem'in sert elinin üstüne koydu, içten bir sesle:

"Hevala Eylem neyin var?" diye sordu.

Ses Eylem'i kendine getirdi. Derinlerden iç çekti. Bir şey diyecekti sanki ama göz göze geldikleri için ağzını açmadı. Gözleri ateş saçıyor gibi kıvılcımlanıyordu. Doluydular; ve pek meçhul manayla yüklüydüler. Jiyan bu gözlerin derinliğindeki manayı anlamadı ama Eylem'in ciddi bir sorunu olduğunu tahmin etti.

Eylem ilk ve son kez, bir defaya mahsus ağzını açtı.

"Şehit arkadaşlar yeni defnedildi, yaralılar inliyor, herkes savaşın yorgunluğuyla dinleniyor, ya ben... Kimdi o?"

Jiyan anlamış gibi başını sallamakla yetindi. Ondan sonra da bir şey sormadı. Kalkıp birkaç metre öteye gitti. Yeleğinin cebinden not defterini çıkarıp yazmaya başladı:

"Küçük Cilo alanındaki dünkü noktamızdayız. Kinyaniş eyleminin ertesi akşamı. Dün gece ben gene saldırı gruplarında yoktum. Her zamanki gibi savunma grubundaydım. Hâlâ neden savaşa alınamadığımı öğrenmiş değilim. Artık aynı eleştiriyi, işte, "Arkadaşın pratikleşme sorunu var" eleştirisini duymak istemiyorum gerçekten. O bir yana...

"Bütün arkadaşlar dinleniyor. Herkesin ağzından dün akşamki eylem duyuluyor. Arkadaşlar çok neşeliler. Hepsine imreniyorum. Üç şehit verdik. İkisini defnedebildik ama İhsan arkadaşı alamadık. Serdar arkadaş mezarı kazılana kadar üstünde parti bayrağıyla sükunet içinde yerde yatmıştı. Başından bir an olsun ayrılmadım.

"Bir bu var, bir de Eylem arkadaş... İçinde bir kurt var ama nedir tam olarak öğrenemedim. Ama tahmin etmek mümkün. Töhmet altında yaşamak kadar zor bir şey olmasa gerek. Hele asker

gibi yaşamak isteyen birisi için... Dayanılması gerçekten güç bir şey. Neydi acaba onu öyle üzen? 'Kimdi o?' demekle neyi kastediyordu acaba? Olamaz. Eylem arkadaş gibi askeri kişiliğiyle tanıdığımız birisinin basit bir olaydan ötürü üzülmesi mümkün değil. Hiç de iyi görünmüyordu. Sezgilerim beni çoğu kez en sevdiğim insanlardan dahi soğutmuştur ama ne yazık ki, genelde doğru çıkıyorlar. Yoksa Eylem... Hayır öyle düşünmek istemiyorum.

12 Ekim 1994, Bircella"

Jiyan bunları yazarken yirmi metre karşısında kendisine yan yan bakan Ramazan'la göz göze geldi. Jiyan'ın yüreği üst üste çarptı. Eylem'in yanında otururken de Ramazan'ın ters bakışını farketmişti. Yüreğinde, garip bir sızı hissetti. Bir de haklı olarak kuşkuya düştü. Jiyan birkaç kez başka taraflara baktıysa da Ramazan, ondan sert bakışlarını ayırmıyordu.

Ayhan ise salt sevgili arkadaşı Baran'ın bir sır gibi kalan şahadetine üzülmüyor, mezarsız kalmış olması onu daha da tasalandırıyordu. Bunu düşünmek bile kahredici geliyordu ona. Arada bir yüzü aydınlanıyor, "Gelecek, şehit olmamışsa kesin gelecek, bir gün erken bir gün geç mutlaka gelecek" diyor, sonra gene karamsarlık vantuz gibi onu içine çekiyordu. Bu sefer de, "Hiç olmazsa cenazesini bulsaydık, vahşilerin eline geçerse..." diye kaygılanıyordu.

Birlik, Küçük Cilo mıntıkasında dinlenmeyi o gece sürdürdü. Manga düzenine göre ateşler yakılmıştı. Onlarca ateş kümesinin etrafında biriken gerillalar eylemi değerlendiriyorlardı.

İkinci günün sabahında, Bircella Tabur Komutanı Welit'ın başkanlığında eylem değerlendirme toplantısı saat dokuz sularında başladı. Toplantı baştan sona kadar orta tepedeki başarısızlık noktasına kilitlendi. Miro'dan, savaşçısına kadar hepsi çok sert eleştiriler aldı. Rollerini oynamadıkları için orta tepe kolu savaşçıları teker teker özeleştiri platformuna alındı. Miro hemen tutuklanarak görevsiz kılındı. Savaşçılar İhsan'ın şahadetine neden olan Miro'ya çok öfkeliydiler. Hele, "Ben canımı yerde mi buldum" sözünü duyunca kendilerini tutamayarak Miro'nun en ağır

askeri cezaya çarptırılmasını önerdiler. Onunla birlikte Ferhat da uygulamaya alınarak toplantıdan tutuklu olarak çıkarıldılar.

İkindi vakti Küçük Cilo tepecileri uzaktan birinin aksayarak noktaya doğru gelmekte olduğunu haber verdiler. Haberi duyanlar önce önemsemedi. Ama Ayhan duyar duymaz yerinden fırladı ve tepeye koştu. Dürbünle bir de kendisi baktı. Gelenin başı eğikti, gövdesi iki büküldü ve aksıyordu. Bedeninin yarısı görünmesine rağmen Ayhan gelmekte olanı hemen tanıdı. Çığlık atarak, "Bu Baran!" dedi. "Kolay şehit düşmeyeceğini biliyordum"

Koşarak Baran'ı karşılamaya gitti. Gelen gerçekten de Baran'dı.

İlk çatışmada bacağından yaralanmış kan kaybından dolayı bayılmış, geri çekilme emri sırasında da arkadaşlarına yük olmamak için sesini çıkarmamış. Karakolun tam karşısındaki orta tepede, bir kuytuluğa saklanarak sabahı beklemiş. Yetmişe yakın cesedin gün boyunca taşındığını görmüş. O günü Baran, saklandığı yerden, harabeye dönmüş karakolu seyrederek geçirmiş. Karanlık çökerken yola çıkmış, bir buçuk günlük yürüyüşten sonra tahmin üzeri burayı bulmuş.

Ayhan arkadaşına kızıyordu.

"Şanssızlık işte" dedi Baran, "Miratê, yaralanmasaydım, değil o tepedeki askerler, tepenin kendisini devirir yine seninle sözleştiğimiz yerde olmasa da bir yerde buluşur, sigaralarımızı içerdik."

Baran'ın gelmesiyle gerilla birliklerinde eylem sonrası ikinci bir şenlik havası esti. İlk tedavisi yapıldıktan sonra Dr. Sabri'nin asıl tedaviyi yapması için diğer yaralılar gibi katıra bindirilerek Şikefta Birindara'daki karargahın konumlandığı noktaya doğru yola çıkarıldı.

Kinyaniş Taburu bu kez kendini bir daha toparlayamamacasına darbelenmişti.

-XIII-

Hanıl hanıl, Kürdistan'da bir seçim olsa, birkaçı da kendisini aday gösterse, ne vaat edecekler, seçim propagandalarında neyi öne çıkaracaklar, onu tartışıyorlardı. Tartışmayı, Rıfat yerine lojistiğe geçici bakan Menaf yönetiyordu. Konuyu da o açmıştı ya... Bir taraftan altında ateş yanan büyük, isten kapkara olmuş kazandan gözünü ayırmıyor, diğer taraftan da kimseye lafı kaptırmadan kendini tartışmanın sıcaklığına kaptırmış konuşuyor, konuştuğuna sonra kendi gülüyordu.

"Ey dağlarda yaşayanlar, diyeceğim. Eğer oyunuzu benim gibi köylüden yana bir adaya verirseniz bütün çektiğiniz cefalar son bulacaktır. Artık siyasi eğitim olmayacak, toplantılar uzun sürmeyecek, her gün pusu, hep saldırı grubu teminatını veriyorum. Bana oyunu vereni boynu bükük savunmada bırakmam. Bütün biksileri bana oy verenlere dağıtacağım. Kulak verin bu emekçi sese, diyeceğim. Ey gözünü budaktan ayırmaz, ağır yükten sırtı bükülmez, çatışmalarda burnu kanamaz yoldaşlarım, oyunuzu bana verin, Rıfat'ın cimriliğinden kurtulun. Sadece Rıfat'tan değil, onun bitmeyen, midemizi delik deşik eden murtoxesinden de kurtulacaksınız. Her sabah kahvaltısında önünüzde helva ve reçel olacaktır. Rıfat gibi kavurma tenekelerini yer altına saklatmayacağım, kim ne kadar düşman vursa, o kadar hak kazanacaktır. Kimsenin kazandığını başkası yemeyecektir. İşte gerçek sosyalizm, işte halkın, köylünün sosyalizmi, diyeceğim... Biz az konuşur, çok iş yaparız. Evet kıymetli hemşehrilerim, siz milletseniz ben de bu dediklerimi sizin için yapacak vekiliniz olacağım."

Menaf'ın feodal yanını iyi bilen Gülizar lafı kadınlara getirdi:

"İyi güzel de" dedi ve gülümsemesini kesip kadın usulü ciddileşti. "Bayan arkadaşlara ne vereceksin? Unutma ki, seçmenlerin yarısı her zaman bayandır"

Menaf cevap vermeden bir an durdu. Bu sorunun cevabı, eğer tartarak konuşmasa korktuğu noktalara gidebilirdi.

"Görevsiz bırakmam onları. Ellerinde silahları, üstlerinde üniformaları olacak. Tehlikesi olmayan geri cephelerde hepsini sorumlu kılacağım. Daha ne isteyecekler?" dedi.

Gülizar tepkiyle,

"Heval Menaf kusura bakma" dedi, "Ama bu kadar yıldır parti içindesin daha bir santim değişmemişsin. Şimdi bu çağda değil de feodal çağda olsaydık, senden müthiş bir komutan çıkardı. Ama şimdi..."

Sustu ve önündeki işine yöneldi. Gülizar bayan takımının lojistikçisiydi. Sırtını erkek arkadaşlarına dönerek eline yeni geçen kışlık giysileri ayırıyordu.

Şikefta Birindaran'daki hastane, kamp çeşmesinin bitişiğindeki mağaraydı. Mağara kayalıklar arasında olduğu için hava saldırılarına karşı korunaklı bir yerdi. Her tarafa hakim olan mağaranın kapısından kamp alanındaki bütün hareketlilik görünüyordu. Mağara, kamptaki bütün koğuşlardan daha temiz ve düzenliydi. Sıradan bir hastane gibi mağaranın da iç tarafı açık renk doğal kireçtendi. Önünde pek düzgünce, koruluk görevini yapan bir metre yüksekliğinde taş duvar örülmüştü. Kapıdan içeri adım atıldığında yerde özenle serilmiş yağmurluk ve çullar görülürdü. Ondan dolayı çamurlu ayakla kimsenin girmesine izin verilmiyordu. Kalın bir ceviz ağacından kesildiği halkalı düğümlerinden belli olan, uzunlamasına bir tabure sağdaki duvarın dibine kurulmuştu. Masa görevini gören bu taburenin üstünde çeşitli tıbbi ilaçlar durmaktaydı. Duvardaki çivilereyse henüz kullanılmamış birkaç plastik serum asılmıştı.

İkisi ayaklarından, ikisi kollarından, biri başına yediği şarapnelden, biri ise kaldırdığı ağır yüklerden dolayı disk kayması geçirmiş yaralı ve hastalar mağaranın dış kapısının önüne çıka-

nılmıştı. Hasta haliyle yatmalarına rağmen Menaf'a en çok gülen de onlardı. Doktor Mendo ise kıkır kıkır gülüyor, pansumanını yaptığı yaralıyı bırakıp Menaf'a kulak veriyordu.

Baran ile Şahan yan yana uzanmıştı. Sol kolundan aldığı yara hafif olmasına karşın Şahan başta çok kan kaybettiği için rengi solmuştu. Ama üç hafta içinde kendini toparlamış, yüzü dolmaya, canlanmaya başlamıştı. Menaf'a güle güle gözleri yaşlanmıştı.

Sesini düzelterek, Menaf'a döndü.

"Sanırım benim oyumu alamayacaksın"

Şahan, Kürtçe'yi anlıyor ama konuşamıyordu. O yüzden arkadaşlarıyla Türkçe konuşuyordu. Menaf'sa hiç bir zaman ağzına bir kelime Türkçe almazdı.

"Evet" dedi, yanında uzanan, baldırı pansumanlı Baran, "Şahan arkadaşın oyunu alman için politikanı değiştirmen lazım"

Sözün eğitim ve siyasete geleceğini sezen Menaf ötekilerin niyetini anladı da, anlamamazlıktan geldi.

"Nasıl yani?"

Şahan:

"Eğitimsiz bıraksan, siyasi yaşamı hiç uygulamasan sana neden oyumu vereyim ki..."

"Bir şeyi unutuyorsun Menaf!" dedi Baran, "Herkes senin gibi anti eğitimci, anti siyasetçi değil. Tamam?" Menaf önce yutkundu, ardından da onlara baskın çıkmak niyetiyle radikal kesildi.

"Demek öyle diyorsunuz. Ben şimdi size diyeyim de, kulağınızı iyi açın. Hadi hep askeri yaşam, hep eylem, hep pratik olmasın; istediğiniz kadar eğitim yapın, siyaseti tartışın. Tamam?"

"Tamam" dedi ötekiler, Menaf'ın sözü nereye getireceğini merak ediyorlardı.

"Hele gidin Gerdiyan'a. Museka çeteleri, ya da Rubarok Taburu üstünüze makineliyi sürsün, göz açtırmasın size, bombalar patlasın üstünüzde, ondan sonra eğitim deyin, siyaset de-

yin. Siz o zaman kleşe mi sarılırsınız, yoksa kitabı açıp eğitim mi yaparsınız? De söyleyin, ne yaparsınız?"

Önce var güçleriyle güldüler. Gülünce yaraları ağrıyordu. Gülmekteyken, arada bir "Haklısın valla, hem de çok..." diyorlardı. Sonra ikisi de birden sustu. Dinlemeye koyuldular.

Disk kayması geçirmiş olanı zoraki konuştu:

"Ya benim gibi mağdurlara ne vereceksin?"

"Size mi?" diye sordu Menaf, ağzını ıslatarak, "Artık kimse sırtında yük taşımayacak, besili ve kuvvetli katırlar, hatta ve hatta KDP'nin elindeki arazi vitesli ciplerden getireceğim."

Hastalardan biri Menaf'ın kırışık, domurlaşmış saçına takılınca, Menaf ona da çare getirdi.

"Her şey değişecek benim dönemimde. Eğer saçım kirliyse, gövdem bit doluysa bunun suçlusu ben değilim ki, siz de biliyorsunuz ki, bizim cimri lojistikçimiz Rıfat'tır. Boş mezar bulsa kendini içine atar o Rıfat. Neyse, herkese ayda bir kalıp hacı şakir sabunu."

Hastası sağlamı, tamamı otuz kişiydiler. Dokuzu yaralı, bir o kadarı iç hastalıktan dolayı yatalaktı. Bir de eli kolu pek iyi tutmayan, önceden yaralanmış birkaç gerilla vardı. Bunlar dışında iki kişi vardı ki, farklıydılar. Biri görevinden alınmış Başkale Bölgesi bölük komutanı Piro, öteki de çatışmalarda komutanların dinlemeyip başına buyruk davranan Aydın Zaza idi. Cezası da son büyük eylemlere girmemekti. Muhabereci, tepeci, basınyayıncılar derken sayıları bir takımı rahatlıkla geçiyordu. Bütün bunlar çatışmalara ve pusulara giremeyecek olan 'Ağır Güç'tü. İçlerinden en savaşkan olanı hiç şüphesiz Menaf'tı. Ama o da çoktan beridir Rıfat'ın lojistik birimine talipti.

Bu geçici alanda daha çok kalacaga benziyorlardı. Bir kere Dê- Satê eyleminin nasıl biteceğini bilmiyordu kimse. Kışı geçirecekleri kamp yeri hakkında da en ufak bir şey bilmiyorlardı. Bunu salt buradakiler değil, eyalet yönetimi dışında hiç kimse bilmiyordu. Bütün kış eğitim ve toplantılar yapacakları, yeni yıl için düzenleneler ve kongreyi karşılayacakları yerin gü-

venliği son derece önemliydi.

Sözü, çok gülmekten kendini tutamayan Doktor Mendo aldı. Suriye Kürtleri'ndendi, hastanede sağlıkçılık yaparken partiye katılmış, geldiği ilk günden itibaren mıntıka mıntıka dolaşarak yaralıları tedavi etmeye başlamıştı.

"Madem seçime adaylığını koyuyorsun, biraz da kendini seçmenlere tanıt hevalê Menaf. Seni tanımıyoruz etmiyoruz. Mesela neleri sever, neleri sevmezsin, gücün neye yeter, neye yetmez gibi."

Menaf hem gülüyor, hem konuşuyordu. Konuşurken sanki ağzında ıslak bir yiyecek, ya da dilinin altında, ağzının kenarlarında su varmışçasına sesler geliyordu. Bu da konuşmalarını daha çekici kılıyordu. Her zaman güleç olan yüzü resmi toplantılarda büzülür, gerilir, asılırdı. Doktorun dediğini işitince:

"Neyi kast ettiğini biliyorum ama seni kırmayacağım. Dur söyleyeyim. Ben deniz, öz be öz Savurluyum. Okul mokul görmedim. İşi, çalışmayı severim. İş konusunda daldan bükme değil, kökten yetişmeyim. Çantamda iki şeyim eksik olmaz: Parlatılmış kurşunlarım ve Şemdinli'nin sarı tütünü. Unutmadan hatırlatayım, Osmanlı paşaları bu tütünü sırf saraylarına süs versin diye Şemdinli'den İstanbul'a götürürlermiş"

Baran, Şahan'ın kulağına, "Menaf milletvekilliğini bıraktı, şimdi de başımıza tarihçi kesildi" dedi, gülerek.

Şahan uzandığı yerden seslendi:

"En sevdiğin şeyi neden söylemiyorsun heval Menaf."

Baran gene Şahan'ın sözünü destekledi:

"Evet Menaf sen en sevdiğin, çok istediğin şeyi söylemedin. Bunu bilmeyen de yok. Neden söylemiyorsun?"

Doktor Mendo, bilmiyormuş havasında davranıyordu:

"Nasıl yani? Menaf'ın gizlediği şeyler mi var?"

"Tabii" dedi Şahan, "Komutanlık..."

Ötelerden hızla yanlarına birisi geldi. Aydın Zaza'ydı bu. Menaf onu görünce homurdandı.

"Vallahi işimiz yaş. Bir bu eksikti."

Sözü Baran almıştı:

"Tabii ya" dedi, "Menaf öyle bir komutanlık hastası ki, ona hangi rütbeyi verseniz itiraz etmez. Şimdi tabur komutanlığı da verseniz, hayır demez. Komutan olmayı onun kadar isteyen birini daha görmedim ben."

Menaf ona yan gözle bakıyordu ama bir şey demedi. Dr. Mendo gene başa döndü:

"Neyse, anlaşıldı sanırım. Evet sevmediğin şeylere gelelim Menaf"

Menaf bir an duraksadı, sonra da:

"Bir de iki şeyi sevmem" dedi, neşesi düşmüştü azıcık. "İkisiyle de parti içinde karşılaştım. Biri Çarçela Dağı'na çıkan bitmez o meret Deryê Kera yolu, diğeri de..."

Durdu, etrafına baktı. Söyleyeyim mi, söylemeyeyim mi diye ikircikte girdi. Herkes susmuş bekliyordu. Öteden bir ses geldi. Bozuk, acemi bir Kurmanci şivesiyle birisi :

"Heval Menaf bir de eğitim ve resmi toplantıları sevmez" dedi.

"Evet" dedi Menaf, şakadan resmi bir tavır takınarak, "Bu arkadaş da seçim çalışmalarında bize yardımcı olacak sayın avukatımız Aydın Zazaʼdır."

Şahan gülüyordu.

"Kış geliyor, kamplara gireceğiz. Her gün eğitim olacak, ne yapacaksın?"

Menaf da ellerini çaresizce, ne yapalım, kader, gibisinden açtı, ateşin üstündeki kazanla ilgilendi.

Vakit öğlen olunca ateşin üzerindeki kazanı indirdiler. Menaf kapağı açıp yemeği kokladı. Çok lezzetliymiş gibi burnundan kokuyu ta ciğerlerine kadar iştahla çekerek,

"Size lezzetli bir pirinç pilavı yaptım" dedi, kaşıklayıp tadına baktı. Yemeğin lezzetiyle başını sağa sola çevirdi, "Aman dikkat edin, parmaklarınızı yemeyesiniz. Seçilirsem pirinç, tavuk, makarna eksik olmayacak. Lezzetli yemekler yiyip, büyük eylemler yapacaksınız"

Aydın Zaza, hafiften alaylıca:

"Bakalım hele, Rıfat arkadaş kadar güzel becermiş misin? Onun yaptığı yemekler bambaşkaydı gerçekten" dedi.

Menaf çok mağrur birisi olduğu için o an hemen savunmaya geçti.

"Öyle diyorsan yeme, heval"

Dört sofraya pirinç pilavı, ekmek, kuru soğan ve henüz yeşil birkaç domates koydu Menaf. Islık çalıyor, sofradan sofraya malzeme yetiştiriyordu.

Pilav lapa olmuştu. Hamur gibi yapış yapıştı. Üstelik yanık kokuyordu. Lapa pilavın ne demek olduğunu herkes az çok tecrübelerinden biliyordu. Havalar da alabildiğine soğumuş. Öksürmeyen ve karnını tutmayan yok gibiydi.

"Vallahi yemem bu pilavı. Ma heval Menaf, insan pilavı böyle mi yapar?" deyip sofradan kalktı Aydın Zaza. Kalkarken soğan ekmek almayı da unutmadı.

Menaf'ın duygularını az çok bilen Doktor birkaç kaşık yedi. Kusuru Menaf'a hissettirmeden o da kalktı. Hastalar zaten bir kaşık yedikten sonra ağrılarıyla ilgilenir görünerek çekilmişlerdi. Kala kala Menaf kaldı sofrada. Gururuna yedirmeyip önündeki tabağı silip süpürdü. Bitirince fiyaka niyetine şöyle tok karnıyla gerindi. "Oh be ne hoştu ya! Üç gün yemesem acıkmam artık" dedi.

Hava kararınca ortalık sessizliğe büründü. Ne öten kuş kaldı, ne viyaklayan kurbağa. Nedense çırçır böcekleri de susmuştu. Uzaktaki Kurê Jahro Dağı'nın doruğu hâlâ kızıl ışık içindeydi. Eteklerden yukarılara doğru bütün dağlar kararıyordu. Derken birkaç kez üst üste tilki uludu. Bu, ya acıkmıştı, ya da yediği bir şey dokunmuş ve hayvanı sancı tutmuştu.

Akşam yemeği vakti gelip çatınca Menaf ortalıkta görünmedi. O hariç ötekiler kuru ekmek, yeşil domates ve un helvası yediler.

Gece de Menaf görünmedi.

Henüz gün ışımamışken gitti bir kayanın dibine çömeldi.

Gocuğuna sarınmış, boynunu, yüzünü agalıyla örtmüştü. Sert bir rüzgar esiyordu. Menaf'ın agalı savruluyor, parkesinin rüzgara karşı duran yanları durmadan havalanıp gövdesine vuruyordu. Çok derin düşüncelere dalmıştı. Kapsamlı bir eylemde veya saldırı grubunda yer almadığı zamanlar böyle yapardı. Üzülür, kaç gün kaç gece kimseyle konuşmazdı. Sonra bir gün, hiç bir şey olmamış gibi neşelenerek yaşama katılırdı.

Kısa boylu ve boyuna göre, dağda yaşayan bir gerillanın normal ölçüsünün çök ötesinde kiloluydu. Yuvalarında küçücük, bilye gibi dönen gözleri vardı. Güldüğü zaman gözleri dolgun kapaklar altında kaybolurdu. Kocaman, kanatları geniş burnu yüzünün yarısını örtüyordu. Eyaletteki bütün gerillalar içinde üst baş temizliğine hiç dikkat etmeyen oydu. Hafif kızıla çalan saçları ot yığını gibi karışıktı. Ama bir özelliğiyle de eyaletin, belki de gerilla içinde, en temiz olanıydı. Silahını, fırsat bulsa belki günde on kez siler ve yağlardı. Elinden düşürmediği uzun bir diş fırçasıyla her zaman Menaf'ın silahını temizlediği görülürdü. En iyi silaha sahip olmak, silahın en güzeline sahip olmak en büyük sevdasıydı. Silahtan sonra Menaf rütbe sevdalısıydı. Ne var ki, en çok yükseldiği rütbe manga komutanlığıydı. Kariyeri seviyor, yalnız gereğini yapmıyordu.

Sabah içtimasında kırgın bir sesle tekmil verdi. Nöbetçi çavuş o an Aydın Zaza idi. Çavuştan izin isteyip mutfak nöbet listesini çıkaracağını söyledi.

Ama yapmadı, zaten kağıt, kalem gibi şeylerden oldum olası nefret ederdi. Aşağıya, meşelerin sıklaştığı koyağa gitti. Yüksekçe bir kayanın dibindeki geçip kuşağını çözdü. Bir süre eliyle karnını yoklayıp durdu. Anlamamış gibi, nic nic diyerek sessiz bir öfkeyle kafasını salladı. Ortalıkta kimsenin olmadığını anlayınca şalvarını çıkarıp çömeldi.

Bir saat sonra ancak çıkıp gelebildi. Yüzü dehşet içindeydi. Kan ter içinde kalmış, kaşları çatılmıştı. Yakından bakıldığında ise bu yüzde kine, nefrete benzer bir şeyin o an olmadığı rahatlıkla görülürdü.

Akşam oldu. O hâlâ kendi başına ortalıkta dolaşıyordu. Kafasını anlamsız bir şeyle karşılaşmış gibi sallıyor, aşağılara bir yerlere gidiyor, uzun bir süre kalıp tekrar geri geliyordu. Her dönüşünde yüzü daha da asılıyor, hatta o etli dudakları, şişkin avurtları ihtiyarlarınki gibi sarkıyordu. Bir de gittikçe rengi sararıyordu. O neşeli Menaf gitmiş, yerine suskun, acısını gizleyen biri gelmiş, ortalıkta sağır dilsiz dolaşıyordu.

Birkaç kere onun karanlığa gömülmüş halini Dr. Mendo ile bayan manga komutanı Gülizar sordular, ama açmadı. Salt omzunu kaldırarak, "Yok bir şeyim heval" dedi.

Menaf'ın durumundan kuşkuya kapılan Dr Mendo onu takibe aldı. Üçüncü günün sabahı Menaf'ın başına gelen belayı Dr. Mendo öğrendi. Kayanın dibinde belki bir saatten daha fazla ıkınıp zorlanan ama bir türlü bağırsaklarındakini boşaltamayan talihsiz Menaf'ın kabız olduğunu anladı.

Doktor onu karşısına aldı.

"Bak heval Menaf" dedi, kendini bilmezliğe vererek, "Sende bir hal var ama açmıyorsun. Seni üzen, meşgul enen bir sorunun varsa, senin yoldaşının açmalısın. Hastaysan eğer gene söylemelisin, çünkü ben doktorum. Hadi heval, seni dinliyorum"

"Biz devrimciyiz, ne sorunumuz olacak. Gerillanın özel sorunu olmaz heval Mendo!"

"O zaman? O değilse nedir öyleyse?"

"Bir şeyim yok heval. Miratê, olsa söylemez miyim, yani!"

"Öyleyse sen hastasın. Söyle hadi, nedir mesele ?"

Menaf susunca Doktor da sustu. Üstelese, Menaf inat etmiş katiyen söylemezdi. Zaten hayatta kabız olduğunu kabul etmezdi. Üstelik kadın gerillalar da vardı. En hassas olduğu noktada kendisinden açık davranmasını beklemek boşunaydı.

"Gerçi kış başlıyor, arada sırada soğuk alıp üşütmek normaldir. Sanırsam basit bir mide üşütmesidir, değil mi?"

Menaf'ın kederden her biri kan çanağına dönmüş gözleri güldü. Yerinden fırlayarak, sevinçle:

"Ben de öyle tahmin ediyorum", dedi.

"Bir de sen çok tütün içtiğin için bronşit de olabilir. Hı, istersen bronşit için hap vereyim?"

"Yok yok", dedi Menaf, bulduğu bir fırsatı kaçırmak istemezcesine, "Sen en iyisi mide hapı ver"

Doktor ayrıldı. Çantasından beş adet, iç içe giren tüplü fitil aldı. Açıktan Menaf'a sabun önerse, öteki küplere biner, gururundan elinin tersiyle iterdi. Dr. Mendo çok iyi biliyordu ki, bu hastalığın tedavisi için fitil kesinlikle ağızdan değil, makattan alınmalı. Yalnız bunu söylemesi durumunda Menaf'ın göstereceği tepkiyi tahmin ettiği için doktorluğundan taviz verme pahasına denemeyi kararlaştırdı. Tüplerin her birinin içine küçük parçalara ayırdığı sabun kırıntılarını koydu. Menaf'ın yanına vardı.

"Al heval" dedi, elini uzatıp, tabletleri Menaf'a verirken. "Bunları hemen şimdi üst üste içeceksin. Bol bol su içeceksin, suyu içip hapı aldıktan sonra da rahatlamak için dışarı çıkar, bir taşın arkasına geçersin. Ekmek bu hastalık için bire birdir, sebzeli yemekler, meyve kuruları, varsa taze meyveyi kabuğuyla birlikte yersin. Tamam mı?"

Menaf başını sallıyordu.

"Zaten lojistiğe de sen bakıyorsun, bunları rahatça bulursun. Bu tabletlerin beş tanesini de akşam içeceksin. Yanına bir şeyin kalmaz"

Bir tas suyla birlikte beş tableti mideye indirdi Menaf. Rengi solabileceği kadar solmuştu. Sanki bütün kanını çekmişler gibi.

İki, üç saat kadar sonra, basın- yayın çadırının önünde otururlarken herkesin gözü birazdan ani bir hareketle yerinden fırlayacak olan Menaf'taydı. Doktor herkesi haberdar etmiş, gelip o anı gülerek izlemeleri için her şeyi organize etmişti.

Menaf diz üstü çömelmişti. Çok da gergin görünüyordu. Konuşuyor ama ne dediği anlaşılmıyordu. Sanki ezbere konuşuyordu. Hiçbir şeye itiraz etmiyor, ne diyorlarsa başını eğerek

onaylıyordu. O zaman anlaşıldı ki, Menaf orada, ama aklı başka yerdeydi. Arada bir, çok ince bir sese, bir karıncanın yürüyüşü gibi, kulağını vermiş haliyle kaşları oynuyor, yüzü gerilip soluyordu.

Ani bir hareketle yerinden yaylandı. Bir eliyle karnını ovdu, diğeriyle belini tuttu. Şuursuzca bir şeyler söyledi ama pek anlaşılmadı. Yalnız, "Hele siz durun ben, ben... ah ah..."

Yarım saat kadar sonra kayanın dibinden rahatlamış halde çıkıp gelen Menaf gülümsüyordu.

-XIV-

Reşo sitem ediyor, homurdanıyordu. Hele elindeki testereye, kesmekte olduğu kalın çınar gövdesinin sertliğine baktıkça öfkesi daha bir artıyordu. Gün boyunca ağaçlar kesiyor, dallarını ayırıyor, düzgün gövdelerin kabuklarını soyuyor, her biri iki metre uzunluğunda kalın tahtalar çıkarıyordu. Birkaç adım ötede, kayaya yasladığı kleşine bakışları takılınca da deliye dönüyordu.

Haşim ile Fuat da onun gibi isteksizdiler ama öfkeyle söylenmiyorlardı. Olan olmuş, küsüp öfkelenmenin bir yararı yok, diye Reşo'yu teselli etmeye çalışıyorlardı ama nafile.

"Ah, ah" diye bir iç çekti gene. Elinin tersiyle alnındaki teri sildi, başını o yana, bu yana salladı. Bir süre cam gibi soluk, ifadesiz gözleriyle yerdeki kütüğe baktı. "Şuna bak hele ya!" diye yılan ıslığı gibi bir ses çıkardı. Durdu, bir şey demedi bir süre. Ötekilerden bir soru, onu haklı çıkaracak bir şey demelerini bekliyordu. "Bu kadar yıldan sonra hele gel marangozluk yap, ya!"

Konuşuyor, başını kaldırıp ötekilere bakıyordu.

"Neymiş, işte görevi başarmamışsın, köylüsün, siyaset bilmiyorsun... Ah Reşo ah, şu dil var ya, şu dil, insana neler vermez ki... Senin de şöyle bir metrelik dilin olsa, siyaseti gürül gürül konuşsan, şimdi nerede olurdun, biliyormusun? Gundi (köylü) gene gundi. Fukara gundi ne yapsın daha? Yükü kaldıran o, düşmanı kovalayan o, elinin içi gibi araziyi bilen o, neymiş, siyasi değilmiş, burnu havada değilmiş... Şunlara bak hele yahu! Şimdi düşman kleşten mi anlıyor, teoriden mi? Kafasına kurşunu sıkmazsan düşman subayının, istediğin kadar siyaset yap, eline ne geçer? Dünya alem biliyor ki, kurtuluş silahtadır... Olsun, siyaset yapılmasın demiyorum, o da olsun, ma şimdi onun zamanı mı, yok-

sa silahla düşmanı kovalamanın zamanı mı?..."

Durup gene, ne diyecekler diye, arkadaşlarının tepkisine baktı. Her zaman böyle yapardı. Onun için en doğru olan fikir, kendisinin ortaya attığı ve başkalarının onayladığı fikirdi. Duruyor, kendisi gibi yaptırımlı Haşim'e, Fuat'a bakıyor, onlardan bir umar bekliyordu. İçi şimdi dopdoluydu. İçini boşaltmazsa rahat edemeyecekti. Ötekileri konuşturmanın yolunu ararken düşünceden düşünceye geçiyordu. En sonunda buldu.

"Şimdi neredeler acaba? Dê- Satê'yi kuşatmaya alacaklardı, değil mi?" diye ortalığa sordu.

Haşim oturduğu yerden başını kaldırdı. Kayaları parçalamak için TNT kalıplarını bağlama işini bitirmiş, dinlenmek için Reşo'yla ekibinin çalışmasını seyretmeye gelmişti.

"Arkadaşlar kararlıydı Dê- Satê için, halletmeden gelmezler diyorum"

"Sadece Dê- Satê'yi değil" dedi Fuat yerdeki çamuru ayağıyla eşeleyerek. "Şukê-Biryê var, Bêdewê var, hepsine çözüm bulacaklar." O da kampın dersane bölümünü düzenleyen ekibin sorumlusuydu. İstirahat ederken Reşo'yu izliyordu.

Fuat, Şukê- Biryê deyince Reşo'nun rengi attı. Bunu, kendisine karşı söylediğini, alttan aldığını sandı.

"Ma, ne yapacaklar Şukê- Biryê'ye? Hiç bir şey. Adamlar silahı bırakmaya çoktan karar vermiş. Telsizle bana kaç kez söyledi adamlar, 'Heval köyümüzü vurmayın, bekleyin bir aya kadar, silahı da bırakırız, yurtsever de oluruz' diyorlardı. Emeği hiç bir zaman inkar etmemek lazım, insan hata yapar, eksiği de olur ama kimse kimsenin emeğini inkar edemez, tamam mı?"

Fuat susmuştu. Çünkü biliyordu ki, Reşo hiç bir zaman suçu kendisinde bulmaz, her şeyden haklı çıkmanın yolunu iyi bilen biriydi.

Haşim:

"Neden öyle birden savunmaya geçiyorsun ki, heval Reşo? Arkadaş bir şey demedi ki. Kimse senin emeğini de inkar etmiyor. Kaldı ki, biraz özeleştirel yaklaşmalısın kendine. Alttan alta karar-

ları tartıştırmak iyi değil heval!"

Reşo buna çok içerlendi. Ağzını açıp cevap verecekti ama son anda kendini tuttu. Ne diyorsa aleyhine dönüyordu. Yüreğini rahatlatacak bir ses işitmeyince elindeki testereyi bıraktı, onlara bir şey demeden arkasını dönüp aşağıya bıraktı kendini. Kamp alanından gözükmeyen, kuytu dinlenme yerine geldi, ölü gibi kendini yere attı. Sırtını yeşil, mor yosunlar tutmuş bir kayaya yasladı. Öne doğru uzattığı bacaklarını dizden bükerek karnına çekti. Ellerini de çaresiz birinin yaptığı gibi çökük göğsünün üstünde bağladı.

Aşağılarda, uzakta, vadide akan Avaşin'in uğultusuna kulak kesildi. Kayalıklı dik yokuşlar tırmanarak buraya gelmişlerdi. Avaşin zozanları tepeden tırnağa mora bürünmüştü. Uzun sürmeyecek, en çok iki ya da üç hafta sonra eteklerine kadar kara gömülecekti. Karın yağacağını haber veren, çok soğuk, bıçak gibi kesen rüzgarlar yükseklerden üstlerine doğru esiyordu. Şimdi Reşo da o köylülerden birisiymiş gibi, soğuklar estirdiği için dağa veryansın ediyordu kendi kendine.

Kendisiyle birlikte yirmi beş kişiydiler. Bir buçuk ay içinde bütün işi bitirmeleri gerekiyordu. Bütün gün bitkin düşüp takatsiz kalmalarına aldırmadan, birazcık olsun iyice bir dinlenip rahatlamadan beş haftayı geride bırakmışlardı. Bunca tepkisine, gerillacılıktan inşaat işçiliğine verilişini hazmedememesine rağmen, en çok çalışan da kendisiydi.

Bir saat mi, iki saat mi ne geçti, sırtını yasladığı kayanın dibinde Reşo kendinden geçti. Bir çocuk gibi mışıl mışıl solumaya başladı. Gür bıyıklarının altındaki etli, kalın dudakları gül gibi açılıp sönüyorlardı. Onu özeleştiriye kaldırmışlardı. O da dik durmuş, yüz kızartıcı bir münasebetsizlikten değil de askeri bir ihmalden dolayı yargılanıyor olmanın gururuyla başını eğmemişti. En çok bir uyarı cezası alacağını umarken beklemediği durumlarla karşılaşmıştı. Herkes bir cepheden onun başarısız pratiğini sert nutuklarla mahkum etmişti. Hatta, o çok teori yapan ama silahtan anlamayanlardan birisi, kalkıp, "Uygulamaya alınsın" demişti. Ya kızı-

lordu? Onların karşısına eksikliğe girmiş bir kişi çıkmasın! Suçu bir günlük uygulamaysa onlar kalkar, 'İdam!' derler. Parti olmasaydı ağızlarını açamazlardı ya, neyse... Allah'tan, o an, oturumu yöneten Hozan vicdan göstermiş, gittikçe sertleşen toplantının havasını yumuşatmıştı. Yoksa kızılordu onu katiyen en ağır suçlular gibi eli kolu bağlı, uygulama hapsine göndertirdi. İmdadına da tam vaktinde, Hozan'dan sonra Mahmut yetişmişti. Hele Mahmut onu tamamen savunmuş, pratiğini övüp göklere çıkarmıştı. Öyle ya, Kopar da kendisi gibi köylüydü. Köylünün derdini de köylü bilirdi. Zaten Mahmut demişti: "Reşo arkadaşın yerinde hangimiz olsaydık aynı şeyi yapardık. O vakit noktayı terk etmeseydi bütün iki takım imha olacaktı..." Ama Mahmut'un çabaları da para etmemiş, salt havayı birazcık yumuşatmıştı.

Birden hızla yerinden kalktı. Önce saatine baktı. Sonra da suç işlemiş bir çocuğun kaçamak bakışlarıyla etrafını süzdü. Çalışma alanına geldi hemen. Herkes işinin başındaydı. Hiç bir şey olmamış gibi, biraz önce homurdanan, öfkeyle soluyup söylenen o değilmiş gibi, işçiliğiyle övünmeye başladı. Günlerdir kendisini saran tepkili duygular onu yiyip bitirmişti. Keyifsizce çalışmış, suçu başkalarına yüklemişti.

Kalkarak kayıtsızca işine eğildi. Ağzında türküsü, elleri ustaca çalışmaya başladı.

İşini pür-u pak yaparken birden, kulak zarlarını yırtan korkunç bir patlama oldu. İstifini bozmadan dumanın yükseldiği yere dönerek söylendi:

"Bitmedi mi heval Haşim ? Senin yerinde kim olsaydı şimdi Govendê'yi yerle bir etmişti."

Ama yüz metre uzaktaki Haşim'in sesi duyması imkansızdı:

Yanında çalışanlardan bir savaşçı:

"Heval Reşo, sen önündeki işe bak. İki güne kadar bizimki biter. Valla bu gidişle seni gene kaldırırlar özeleştiriye. Bu sefer kesin görevden alırlar."

Bir süre sonra öğlen yemeği için ara verildi. Kaya patlatanlar ve koğuş açanların tamamı Reşogilin çalıştığı alana gelmişti. Ye-

meğin hazırlanmasını beklerken sohbet ediyorlardı.

Fuat:

"Heval Reşo, bizimki en geç yarın biter. Kocaman bir mağarayı bitirdik. Bu gece son kalan ufak tefek işi de bitirdik mi, yarın temizleriz ortalığı, takarız kırmızı kurdeleyi, açılışa hazırlarız."

Reşo:

"Ya büyük çadır? Güvenlik koğuşu, basın-yayın koğuşu? Onu herhalde ben yapmayacağım!"

Haşim, sevinçle:

"Çadır TNT'nin işi olmadığı için kimse benden sormaz" dedi.

Fuat'ın üzerine gitmekten zevk alan Reşo, kahkahayla gülmeye başladı.

"Çadır işi benim gibi marangozdan da sorulmaz. Öyleyse?.."

Fuat son olarak:

"Ama bütün kampın inşaatından sen sorumlusun heval Reşo, ona göre..." dedi.

Sorumluluk lafını duyan Reşo'nun yüreği azıcık kabardı, şöyle biraz şişindi.

"Biz daha işin başındayız" dedi derin sorumluluk havasıyla, "Önümüzdeki iş çok kapsamlı. Aras arkadaş bu işi bize teslim ederken tam teşekküllü bir kamp istemişti. Burada bu kış kaç arkadaşın kalacağını biliyor musunuz? En az yüzelli... Yaaa. Ona göre. Ma bizim yaptığımız daha ne ki..."

Oh çekerek Fuat'a baktı. "Heval Fuat, en az onbeş yeni koğuş daha yapmamız gerekiyor. Yönetimi, basın- yayını, mutfağı, fırını da ekleriseniz yirmiyi aşar."

Ne diyecekler diye herkesin yüzünü süzdü. "Bu gidişle" dedi, "Herhalde gelen arkadaşlar tamamlar."

Haşim araya girdi.

"En iyisi biz ilk başta yukarıdaki okul binasını tamamlayalım. Onu, yönetim yerini, mutfağı tamamladık mı, gerisi mesele değil. Arkadaşlar gelir, kendi koğuşlarını kendileri yapar"

Haşim ile Fuat da zayıf pratikleri sorgulanmış, geçici olarak kış kampının inşası için görevlendirilmişlerdi. Hamili, Hakkari

cephe faaliyetlerinden alınarak getirtilmişti. Fuat ise Xakurkê Kampındaki eğitim faaliyetlerini yürütürken girdiği eksiklikten dolayı görevinden bir süre için el çektirilmişti. Onlar Reşo gibi bağırıp çağırmıyor, herkes eylemdeyken kendilerinin burada oluşlarının hüznünü içlerine atıyorlardı. Reşo ise susup kimseyi dinlemeden bütün suçu, karanlık gecenin yağmuruna ve onu anlamadan görevsiz kılan yönetime yüklüyordu.

Burası gerillanın kışı geçirmesi için bire bir yerlerdendi. Çok önemli ve sorumluluğu ağır bir iş yapmaktaydılar. En az yüz elli komutanın üç- dört ay kalacağı bir kampı inşa ediyorlardı. Kamp; onar kişilik koğuşlar, hava saldırılarına karşı sağlam barınaklar da dahil çok kapsamlı olmalıydı. Yakın çevrede bulunan her biri yüz kişilik dolayında gücü barındıracak olan dört ayrı kamp yerinin ortasında, onlar tarafından korunan ve onları yönetecek olan tamamen komutanlardan oluşacak merkezi bir kamp olacaktı.

Avaşin'in yakınlarında böyle korunaklı, ormanı, kayası bol bir sırtı daha bulamazlardı. Ayrıca güvenlik için sonderece uygun bir araziye sahipti. Ortalık meşeden geçilmiyordu. Geriye doğru yaslanan orta yükseklikteki dağların kayalıklı, dik yamaçlarındaydılar. Geçen yılki kış kampından geriye yeraltı odaları olduğu bilinen birkaç çukurdan öte bir şey kalmamıştı. Odun boldu, güvenlik için de iyiydi. Ama suyu yoktu. Kar yağsa o sorun da ortadan kalkar ya, sarp uçurumlar işi bozuyordu. Zaten Reşo'nun iki katlı okul dershanesini kurduğu yer bir leyleğin yuvasını andırıyordu. Geçen yılki konferans salonunun kurulu bulunduğu yer ise daha tehlikeliydi. Meyilli toprak çatlamış, kayalar yukarıdan konferans salonunu tehdit ediyorlardı. Bir yağmur yağsa, şöyle taşkın bir sel çıksa heyelanın olmaması, ya da salonun üstüne keskin kayaların yuvarlanmaması işten bile değildi.

Kampı tam hazır hale getirmek için inşaat birliğinin önünde henüz çok büyük iş duruyordu.

II.Bölüm

KIŞ KAMPI

-I-

Güz mevsimi sona ermiş, uzunca bir kış mevsimi başlıyordu.

Artık buğusuz, güneşsiz ve soğuk günler geliyordu. Yüksekler de kar her bir yanı örtmeye başlamıştı. Vadilerde, yamaçlarda, Basya ve Avaşin boylarında son yağmurlar yağıyordu. Sis tabakası kalktığında Çarçela'nın çatal doruğu bembeyaz kara kesilmişti. Eteğine dek tüm yamaçları birkaç gün öncesine kadar hâlâ alacalıydı. Kar, Behdinan Dağları'na usul usul, göze görünmeden yağıyor, her bir sabahla birlikte apak örtü daha aşağılara iniyordu. Ve bir yağmaya başladı mı da durmak nedir bilmez, bütün her tarafı bir gövde yüksekliğinde örtünceye dek yağar.

Govendê yoğun sis altındaydı hâlâ, sisten hiçbir yeri görünmüyordu.

Avaşin'in derin vadilerineyse hâlâ yağmur yağıyordu. Vadiler derin, hava soğumuyor, kar perdeleri bir türlü tutunamıyordu. Yalnız her sabah, ortalığa dökülmüş sarı yaprakların, kurumuş otların, yapraksız çalıların üstünü çiy tutuyordu. Vadilerin üst tarafları ve meşelik yamaçlarıyla yükselen zozanlarsa apayrı bir dünyaymış gibi dondurucuydu. Buralara ilk kar düşer düşmez kartlaşır.

Gecelerin çok soğuk geçtiği Avaşin Zozanlarının üst taraflarına o gün ilk kar yağıyordu. Vadilerin üstünü buğu kaplamıştı.

Kış kamplarına doğru gerilla birlikleri yollara düşmüştü. Bütün bahar, yaz ve güzün yapılan eylemlerde saldırı grubunda yer alanlar, kaygısız ve neşeliydiler. Kaygısız ve neşeliydiler,

çünkü kış günlerinin sıkkınlığını hafifleten tek şeyleri yıl sonu yapılan eylemlerden arta kalan tatlı hatıraları olacaktı. Çetin geçen ayların ve günlerin hiç bir yorgunluk belirtisi yokmuş gibiydi. Kendilerine olan güvenlerini hiç yitirmeyecekler, eylem anını düşlerinde, hülyalarında taptaze tutacak ve huzurları kaçtığı an tetiğe çöktükleri o heyecanlı dakikaları anımsatan geçmişe dalıp gideceklerdi...

Ama çoğu, ta Newroz'a kadar uzayacak olan kışın nasıl geçeceğini neşesizce düşünüyordu. Çünkü kış eylemsiz, kış düşmandan çok doğal tehlikelerle dolu, hele Zagroslar gibi bir yerde oldu mu, kış çok soğuk, uzun ve sıkıcıdır. Nasıl geçecekti üç ay, hatta belki de dört ay! Namlular soğuyacaktı. Her taraf kar altında kalacaktı... Kimileri başarısız yaz pratiklerinin hesabını nasıl vereceğinin kaygısındaydı. Parti bu pratikleri nasıl değerlendirecek, ne gibi yöntemlerle yaklaşacaktı?... Başta portatifler olmak üzere yeni ve tecrübesiz olanlarsa, kış kampının romantizmini hayalliyordu. Bazılarıysa geçirdikleri aktif savaş ve pratik günlerinin yorgunluğunu giderebilecekleri, rahatça istirahat edecekleri, tehlikesiz soğuk gecelerde, sıcak koğuşta, temin edilmesi zor olan sigara paketlerini açarak, sigaralarını sobanın közüyle yakacakları dumanını ta ciğerlerine kadar kaygısızca çekecekleri o hoş günleri düşlüyorlardı. Koğuştaki sobanın etrafında halka olacak, koyu çaydan yudumlayacak, yazdan, güzden kalan anıları topluca otururak dillendireceklerdi. Komuta kademesi başta olmak üzere çoğunluk, geçmiş yılın pratiğini değerlendirmeyi, partinin yeni dönem çözümlemeleri temelinde iyi bir eğitimle güçlenme imkanını yakalamayı ve Kongre perspektifiyle başlayacak olan 1995 sürecinde savaşa daha güçlü bir girişin zeminini yakalamayı hayal ediyorlardı.

Kinyaniş'i bir daha kendine gelmemecesine darbeleyen gerillalar, muzaffer eylemin coşkusu ile azgın çetelere karşı, kışa kadar sürecek olan bir dizi yönelme harekatını başlatmışlardı. İlk yönelim Şuke- Biryê üstüne oldu. Yalnızca çete ve askerlerin kaldığı köy havanlarla dövülmüş ve kuşatmaya alınmıştı.

İkinci hedef olan Dê-Satê kuşatması için bir araya getirilen birlikler çetelerle sağlanan anlaşma sonucu kendi bölgelerine dağılmıştı. Hozan'ın komutasındaki on kişilik keşif ekibi Gerdiyan'ın yüreğindeki Bêsosin karakolunun keşfine çıkmıştı. Kampa en son hareket eden gruptu. Şemdinli-Rubarok yolunu kesmeye giden birlik ile Bêsosin keşfine çıkan keşif ekibi çalışmalarını henüz sonuçlandıramadan Ana Karargahtan gelen acil bir talimat ile beş kampın bulunduğu Avaşin Zozanlarına doğru yola çıkmıştı. Ekipteki herkeste çatışmaksızın, kış kamplarına ani yolculuğa çıkmayı hazmedemeyişin tuhaflığını sezmek mümkündü.

Avaşin ve Basya ırmaklarının birleştiği yerin daha güney boylarına tamamen Avaşin Zozanları denir. Kamp, Avaşin ve Basya'dan olma Küçük Zap'ın kıyısına, yukarılara doğru, iki kilometre uzaktaydı. Avaşin dolaylarının en korunaklı yerlerinden biriydi. Aşağıda, vadinin zemininden ırmak akıyordu.

Hozan ve ardındaki dokuz kişilik keşif ekibi Avaşin Vadisi'ndeki kayalıklarına ulaştıklarında, hışımla yağan yılın son yağmuruyla ıslandılar. Patikalar çamura belenmişti, yol boyunca kimi yerlerden sel suları çağlıyordu. Islanmış taşlar kaygandı. Kaymamak için epeyi cebelleşmeleri gerekiyordu. Hiç beklemeden yükselen sırtlara saptılar. Yağmur, kayalık ve sık ağaçlıklı dik yamaçlara doğru azalıyordu. Keşif ekibi kayalıklarla örülü dik bir yokuştan sonra meyilli bir araziye girdi. Soluklanmak için birkaç dakika ayak üstü durdular. Hozan çevreye bakınıyordu. Önlerindeki iki tepe geriye doğru yaslanıyor, meşelerle kaplı meyilli bir arazi oluşturduktan sonra yamaçlar tekrar dikleşiyordu.

Hozan orman içinde kurumuş ve devrilmiş ağaçlar gördüğünde, içinde uyanan hayretini gizleyemedi. "Odundan yana sıkıntımız olmaz galiba" dedi, "Çarpışma ve mevzilenme için de uygun. Ama su sıkıntısı çekebiliriz."

Ekip, kamp alanına çok yaklaşmıştı ki, yoğun uğultu duyuldu. Kamp alanı, sarp yokuştan sonra engebeli, az eğimli kaya-

lık yamaçtaydı. Alan, önleri açık, yüksekçe, mağara benzeri inlerle doluydu. Kimi kayalar üç katlı bir ev kadar yüksekti. Yan yana yükselen kayalıkların arasında çalılı, daracık patikalar kıvrılıyordu. Bir patikada ilerlerken kulaklarına yoğun uğultu gelmişti. Yoğun gürültü seslerini arada bir çalınan alkışlar, haykırılan sloganlar bastırıyordu. Bu ses neyin nesiydi? Bir ara çevreye kulak veren Hozan alkış seslerinin nereden geldiğini öğrenmeye çalıştı. Kamp alanına tam varmadan patika üstünde, kampın az aşağısına düşen bir yerde önü açık yüksek tavanlı bir mağara olduğunu hatırladı.

Sesler oradan geliyordu. Takvimi hatırlayınca dudaklarının arasından, "Moral olmalı" diye mırıldandı. Mağaraya doğru birkaç adım atınca biri seslendi;

"Geldiniz mi heval Hozan? Nerede kaldınız?"

Gülümseyerek onlara doğru gelen Ramazan'dı. Silahını eline almıştı, sol göğsünün üstündeki yelek cebinde telsizi hışırdıyordu. Ayakkabısı çamurluydu.

Selamlaştılar. Ramazan önlerine geçti ve mağaraya doğru yürüdüler.

"İsterseniz oraya gidelim. Arkadaşlar moral yapıyor. Partinin Kuruluş Yıldönümünü kutluyorlar."

Gitmeyip uzaktan, yağmur altında seyrettiler. Kutlama açık mağaranın, yüz kişinin rahatça sığabileceği genişçe bir salonu andıran orta bölümünde yapılıyordu. Sesler taş duvarlara çarpıp yankılanıyordu.

Ramazan, yeni gelen arkadaşlarına olup bitenleri anlatıyordu.

"Aras Arkadaş az önce partinin kuruluş yıldönümüne ilişkin güzel bir konuşma yaptı. Şimdi de skeç yapıyorlar, sonra da marş falan söylerler."

Hozan, durmaksızın yağan yağmurun altında moral etkinliğini seyrederken, kutlayanlar arasında Haşim'in onları gördüğünü ve el işaretleriyle bir şeyler söylemek istediğini farketti. Haşim, kampın inşaatından sorumlu olan takım düzeyindeki

komutanlardan biriydi. El işaretlerinden vazgeçen Haşim, az sonra yanlarına geldi. Sevinçli gözleri parlıyordu.

Tokalaşmak için saygılıca elini uzatarak, "Partinin 16. Kuruluş Yıldönümü kutlu olsun!" dedi. Teker teker bütün keşif ekibinin elini sıktıktan sonra bir ev sahibinin konuksever edasıyla Hozan'ın karşısına geçti;

"Heval ıslanmışsınız" dedi, sanki yeni farketmişti. "İsterseniz bizim koğuşa gidelim, kurutursunuz."

Öne geçerek kamp alanına doğru yollandılar.

Kamp alanında hâlâ inşaatın sürdüğüne dair işaretler vardı. Etrafta kazılmış kimi çukurların başında kürekler, yerden çıkarılmış kocaman taşlar, öte beriye dağınık halde çamur rengine belenmiş naylonlar duruyordu. Kesilmiş ağaçlar üst üste yığılmıştı, kırmızı çamuruyla adım atılamayacak hale gelmiş düz bir meydanda kimi ağaçların kökleri kazılmıştı. Ellerinde iş aletleri bulunan birkaç gerilla oradan oraya koşturuyordu. Herkes kutlamada olduğu için ortalık çok sessizdi.

İki gerilla yetişti, keşif ekibini alarak dinlenecekleri koğuşlarına götürdü. Keşif ekibinden Haşim'in peşinde kala kala yalnız Hozan, Ayhan ve Rênas kalmıştı.

Kamp inşaatçıları kendi koğuşlarını alanın en gözde yerinde yapmışlardı. Koğuş, okul salonu olarak inşa edilen yapının tam altındaki dik kaya yarlarının arasındaydı. Dıştan bakıldığında ilk başta koğuş olduğu hiç akla gelmezdi. Gür bir meşe ağacının aşağı sarkık dalları koğuşun ön bölümünü kamufle ediyordu. Yarın dışarda kalan üst kısmı, çalı ve odunlarla örtünmüş, iç taraftan da çamurla sıvanmıştı. Yalnızca orta boylu bir insanın geçebileceği yükseklikte kapı aralığı bırakılmıştı. Bu kapı aralığı da düzgün ağaçlardan yapılı, rahatça açılıp kapanabilen portatif bir kapıyla kapatılmıştı.

Haşim önden kapıyı açtı, Hozan'a duyurmamaya çalışarak içeri seslendi. Önde Hozan, peşinden Rênas ile Ayhan, en arkadan da Haşim koğuşa girdiler. İlk adımı atar atmaz Hozan'ın yüzüne sıcak bir hava vurdu. Ama sıcak hava ekşimiş sigara ko-

kusuyla doluydu. Tam orta yerde saç soba yanmaktaydı. Sobanın üstünde boyası atmış bol siyah noktalı, mavi renkli bir çinko çaydanlık duruyordu. Yere hasırlar ve köylerden getirildiği belli olan eskimiş çullar serilmişti.

Sobanın yanında iki kişi oturmuştu. Şimdi ayakta esas duruş-taymışlar gibi bekliyorlardı. Haşim saygılıca konuk arkadaşlarına yardımcı oluyordu.

"İsterseniz oturmadan önce yağmurluklarınızı çıkarın, daha rahat edersiniz."

Hozan ve iki arkadaşı ıslak yağmurluklarıyla birlikte ayakkabılarını, çoraplarını, yelek ve keffiyelerini de çıkarıp Haşim'in eline verdiler. Oturdukları sırada çaydanlık kaynamaya başlamıştı.

Hozan oturur oturmaz konuya girdi;

"Nasıl oldu? Kamp inşaatını bitirebildiniz mi? Kış bastı artık."

Haşim yarası olan biri gibi derin iç çekti;

"Hayır heval" dedi, biraz kızararak, "Planladığımız gibi olmadı. Ancak bir kısmını bitirebildik."

"Neden?"

"Miratê, buradaki kayalar çok sert çıktı. TNT bile etkili olmuyor. Bu kayalıklardan okul binası dışında sadece bir koğuş yapabildik. Ayrıyeten bize verilen takım çalışmıyordu ki. Hepsi yeni ve tecrübesizdi. Biz de fazla zorlamak istemedik."

Haşim'in gerekçeli yanıtı Hozan'ın hoşuna gitmemişti;

"Peki nasıl olacak?"

"Artık koğuşları toprak kazıp, yer altında yapabiliriz. Kayalar mümkün değil heval."

Biraz durdu ve Hozan'ın yüzüne baktı. Hozan susmuş, onu dinliyordu. Haşim devam etti;

"Herhalde gelen arkadaşlar kendi koğuşlarını kendileri yapar bu durumda."

"Peki okul binasını?" dedi Hozan, "Daha önce belirlenen yerde mi yaptınız, yoksa?..."

"Hayır orasına TNT kar etmedi ki. Olsa olsa orasını bir koğuş yapabiliriz."

Haşim hayıflanırcasına gülümsedi;

"Aras arkadaş bize okul için öyle acayip bir yer göstermişti ki... Orayı yapmak Reşo'nun bütün zamanına mal oldu. Fakat, sanırım yarına kadar bitirebilir. Çok ilginç bir yer, yarın görürsünüz."

Şimdi de hayıflanmıyor, içten gülümsüyordu.

Haşim çaydan sonra yere yemeği indirdiğinde dışarıdan sesler gelmeye başlamıştı. Moral dağılmış olmalıydı.

Yemeklerini yedikten sonra içeri diğer inşaat sorumlularından Fuat ile nöbetçi subayı Ramazan girdi.

Hozan birkaç soruyu da onlara sordu;

"Kimler geldi, kimler kaldı, heval Fuat?"

"Botan Arkadaşgilin grubu sizden hemen önce gelmişti. Başkale ve Şehidan grubu dün akşam ulaştılar. Bircella ve Zap grupları hâlâ gelmediler. Yüksekova Taburu'ndan gelecek olan arkadaşlar da büyük bir ihtimalle bu akşam ulaşırlar. Burada hazır olan arkadaşların sayısı yüzü geçti, bir o kadar arkadaş daha bekliyoruz. Çünkü sanıyorum Xakurkê ve Gerdiyan birlikleri de gelmemiş, bayanların da ancak yarısı gelmiş durumda."

Araya Ramazan girdi.

"Arkadaşlar iyi bir yönetim yeri yapmışlar. Sağlamdır. Çok güzel bir yer. Aras Arkadaş ile Botan Arkadaş ordalar, herhalde sizin gelişinizden haberleri yok. Oraya gitmeyecek misiniz?"

"Biraz daha kurunalım, ondan sonra."

-II-

Kampın ilk gecesinin üstüne koyu bir karanlık çökmüştü. Yağmur dinmiş, tek tük damlalar halinde yağıyordu şimdi. Gök hâlâ güney yönünden gelen ve ağır ağır Çarçela tarafına kaymakta olan şemsiye gibi kapkara bulutlarla örtülüydü. Ay yoktu ve karanlık her tarafa ağırlık gibi çökmüştü. Ve sessizdi gece. Nöbetçi devriyelerinin arada bir yanıp sönen el fenerleriyle, zaruri konuşmaları olmasa gecede yaşama dair en ufak bir belirti yoktu.

Yönetim odası, basın-yayın koğuşu ve güvenlikçi portatiflerin kaldığı koğuş kamp düzlüğünün yamaca yaslandığı yerde bulunuyordu. Burası kampın merkeziydi ve küçük bir tepeye yaslanmıştı. Yönetim yeri, ön cephesi açık yarı bir mağaraya benzer büyük bir kayanın altına oyulmuştu. Yan tarafı duvarla örülmüştü. İç kısmındaki duvar, tavan ve taban yüzeyleri, yağmur ve kar sularının sızmasına karşı yekpare çadırla kaplanmıştı.

Karanlık akşamın ilk saatlerinde kampın yönetim odasını duvara asılı gaz lambası aydınlatıyordu. Ortada duran büyük boy saç sobasının etrafında, Behdinan Eyalet Yürütmesinin üç üyesi, Aras, Botan ve Hozan bağdaş kurarak oturmuşlardı. Sağ taraftaki duvarın dibine masa görevini gören uzunlamasına bir tabure kurulmuştu. Komutanlara ait ferdi telsizler bu taburenin üstünde duvara yaslandırılmıştı. Büyük muhabere telsizinin anteni dışarıdaydı, kendisi ise sağ duvarda kör bir pencere olarak oyulmuş yerde duruyordu. Hemen üstteyse taş duvara çakılmış mıhlara asılı kefiye ve gocukları duruyordu. Ağaçlardan yapılı masanın üstünde birtakım arşiv belgeleri, el yapımı

gösterişsiz dolabın raflarında ise çeşitli kitaplar, daktilo edilmiş çözümlemeler ve arşive ait elle, daktiloyla yazılı tomarlarca kağıt vardı.

Oda geniş olmasına karşın çok sıcaktı. Yere döşeli battaniyelerin üstüne gülleri iri, yün hali serilmişti. Sobada hızla yanmakta olan odunların çıkardığı sesler arasında konuşmakta olan komutanların sesi daha yüksekti. Dışarıda hafif esen rüzgar, naylonun tepmesi, dış kapının taş eşiğine damlayan iri yağmur taneleri, alev almış odunların yandığı sobanın ve konuşmaların sesine karışıyor, odaya çok hoş bir ahenk veriyordu.

Aras:

"Bêsosin keşfi nasıl gitti heval Hozan? Ne söylenebilir?"

"Keşfi çok yakından yaptık. Gece keşfini de yaptık. Ama sonuç hiç tahmin etmediğimiz gibi. Sabah erken yaptıkları içtimayı tam izledik, sayıları kesinlikle yüz kişiden fazla değil."

Aras'ın yüzü düşüncelerle doluydu ama en çok neyi düşündüğünü belli etmiyordu. Botan'sa buna inanamıyordu, şaşırmıştı.

"Eğer sayıları yüz kişiyse bu hiçbir şey değil."

Aras:

"Ben de tahmin etmiyordum ama etraftaki çetelere güvenerek böyle bir akılsızlığı yapmış olabilirler."

Hozan:

"Kinyaniş'e nazaran buranın düşürülmesi daha kolay olduğu gibi bunu kışın ve az bir güçle yapmamız da mümkün. Arazisi de bunun için uygun"

Hozan'ın bu önerisine Aras itiraz etti.

"Şimdi olması mümkün değil. Kışın da olmaz. Çünkü yeni gelişmeler var, sizi ondan dolayı çağırdık."

Eliyle yeleğinin cebinden bir kağıt çıkardı Aras. Gözlerini kırpmadan sessizce okudu. Başını kaldırıp:

"Ana Karargahtan acil bir pusula geldi" dedi. "5.Kongre hazırlıkları başlamış. Büyük ihtimalle Haftanin'de olacak. Eyaletin dört yıllık raporunu yazıp bitirmemiz gerekir. Eyaleti temsilen

yirmibeş kişilik bir delegeyle katılacağız."

Hozan'a dikilmiş gözlerini Botan'a yöneltti bu kez:

"Rapor üzerinde biraz tartıştık gerçi ama bana öyle geliyor ki, esas raporu kongre zemininde yazarız."

Botan yalnızca başını salladı ve üçü de sustu. Sobadaki odunlar çatır çatır yanıyordu.

Hozan sessizliği bozarak:

"Kongreye gidecek delegeler ne zaman hareket edecek?" diye sordu sakince.

"En kısa zamanda. Hatta gecikiyoruz bile. Ama ondan da önemlisi kimlerin katılacağını bizim burda şimdi tespit etmemiz gerek."

Rüzgar hâlâ esiyordu, dinmemişti. Rüzgar naylonla örtülmüş kapıya her vurdukça başlarını çevirip o tarafa bakıyorlardı. Acıkmış bir tilki uzun uzun uludu. Onu bir başkası izledi... Rüzgar burunlarına taze et ve kan kokusu götürmüştü muhakkak. Uzakta, birkaç kez üst üste şimşek çaktı. Sonra rüzgar dindi ve bir daha kapıdan yana bakmadılar.

Önündeki kareli defterini dizinin üstüne koyarak sayfalarını açan Aras, bir şeyler karaladıktan sonra başını kaldırdı.

"Benim gitmem şart, Botan arkadaşın da." Kısa bir sessizlikten sonra Hozan'a bakıp, "Doğal olarak siz kalıyorsunuz" dedi. "Eyalet güçlerinin başında bir arkadaşın kalması gerekir."

Hozan bir şeyler düşündüğü için bir süre konuşmadı. Çünkü o da kongre gibi zirvesel bir parti toplantısına katılmak istiyordu. Kendi kendisini ikna etmiş gibi az sonra:

"Madem öyle uygun görüyorsunuz, o halde ben kalırım" dedi.

Kongreye gidecek on beş delegenin tespitinden sonra kampta kalacak gerillalardan bir kamp yönetiminin seçilmesi, eğitim programının planlanması, bu kampla birlikte diğer dört kampın toplanması, lojistik vb. kış hazırlıkları da tartışılıp karara bağlandı. Bu arada saat gece yarısını bulmuştu.

Akşamdan beri bozuk olan hava şafaktan sonra düzelmişti.

Gökte tek tük, o da küçük, kara bulut parçaları kalmıştı. Güneş günlerden sonra ilk kez çıkmıştı.

Sabah, doğan pırıl pırıl güneşle birlikte yönetim odasından dışarı çıktı Hozan. Güneş, ortalıktaki ayak izleri çukurlarında, sel yataklarında kalıp göllenmiş yağmur suyunun üstüne dik ışıyor, ipil ipil parlıyordu. Hozan hoş havayı görünce sevindi. Kollarını açıp gerindi, üst üste iki kez esnedi ve uyuşmuş boynunu birkaç kez yanlara döndürdü. Gözleri aşağıya kaydı. On metre aşağıdaki güvenlik mangasının üyesi portatiflerden Rabun yüzünü yıkıyor, diğer iki portatif odalarına odun taşıyordu. Güvenlikçilerin koğuşları henüz tamamlanmamıştı, gece boyunca yarı açık odada sobalarını hiç söndürmeden yatmışlardı. Rabun'un şikayetvari sesi yükseliyordu.

"Miratê böyle devam ederse Avaşin'de odun bırakmayız. Ma iki aydır burdaydılar, doğru dürüst bir koğuş yapmamışlar."

Bir süre ayak üstü portatiflerle sohbet eden Hozan'ın gözü güvenlik koğuşunun eksik kalmış duvarına takılınca aklına okul binası geldi. Orası ne durumdaydı acaba, gidip görmek isteği uyandı içinde. Rabun'a seslendi:

"Okul dersliği nasıl heval Rabun? Gördün mü? Geniştir herhalde..."

Rabun alaylı alaylı gülümsedi.

"Hayatımda öyle okul görmedim. Ders görülecek bir yere hiç de benzemiyor..."

"O zaman git Haşim arkadaşı çağır gelsin buraya. Merak ettim bu okulu, birlikte gider bakarız."

Yarım saat sonra Hozan, Rabun ve Haşim kamp alanının en yüksek kayalığının dibindeydiler. Kayalar güneşin altında ısınmıştı. Sanki buhar soluyorlarmış gibi üstlerinde belli belirsiz buğu vardı. Birkaç gerilla ellerindeki keserler ve testerelerle yere devrilmiş ağaçları kesiyordu. Yüksek mağara kapısının üst eşiğindeki iki gerilla ise aşağıdakilerin iple bağladığı ağaç gövdelerini yukarı çekiyordu.

Hozan'a rehberlik ediyordu Haşim:

"Reşo arkadaş dersliğin sıralarını diziyor şimdi."

Haşim öne geçti. Önde Haşim, arkada Hozan ile Rabun, okul binasının önüne geldiler. Okul binası, bir uçurumun tam ortasına, kaya blokları içeriye doğru oyularak yapılmıştı. Bir tek eksiği vardı, o da merdivendi. Okulun üstteki giriş kapısı dıştan doğal bir kaya oyuğundan öte bir şeye benzemiyordu. Kaya bloklarından oyulmuş kapının ağzına, babalara bağlanan kalın ipler sarkıtılmıştı. Hozan da, Rabun gibi, merdivensiz, ip sarkıtılmış giriş kapısını gördüğünde, olmamış, beğenmemiş gibi başını salladı yanlara doğru. Haşim bekliyordu bunu zaten.

"Burada duracağız" dedi Haşim. "Çünkü merdiven basamakları güvenli değil, iki elimizle ipi tutup öyle tırmanmamız gerekiyor."

"İple mi?" diye sordu Hozan. Şaşırmıştı.

Haşim kayaya tırmanıp yukarıdaki kalın keçi kılından ipi alıp çekti.

Hozan:

"Biz tarzancılık mı yapacağız burada heval? Başka giriş kapısı bulamadınız mı, burayı seçtiniz? Bu olsa olsa Reşo'nun kafasının altından çıkmış."

Haşim ilkin sustu, sonra da ezik bir sesle, "Biz de Reşo'yu uyardık" dedi kendini düzelterek, "Ama dinlemedi kimseyi. Hevalê Aras'la hevalê Botan burayı seçtiler, bana ne, dedi de başka bir şey demedi."

İple tırmanarak giriş kapısının önüne geldiler. Kapıdan içeri giren Haşim birkaç adım sonra, tam sola döndü. Salona açılan esas kapı bu değildi. Bu kapı, doğrudan salona değil, doksan derece sola doğru dönülerek salona giren koridora açılıyordu. Böylece bu kapı boşluğu, salonda oturanları olası düşman saldırısından koruyordu. TNT ile kayalar delinirken kapının kenarında fazladan bir boşluk meydana gelmişti. Bu boşluğu eliyle gösteren Haşim, kendinden emin bir ses tonuyla, "Reşo burayı da kum torbalarıyla doldurmuş. Arkadaşlar TNT'yi biraz ölçüsüz kullandılar da. Ama böyle yapması iyi" dedi.

Birkaç basamak merdiven çıkıp esas salona girdiler. Salona girdiklerinde Hozan'ın yüzündeki karamsarlık, asiklik birden silindi. Önlerinde geniş, büyülü bir salon uzanıyordu. İki katlı, dev bir salondu bu. Bir perdeye bakan iki katlı bir sinema salonunu andırıyordu. Divan, yerden oldukça yüksek bir yere, karşı kayaya oyulmuştu. Her iki kattakiler divanı rahatça görüyor, divan da kattakileri...Ama alt ve üst kattakiler birbirlerini göremezdi.

Haşim, salona ilgiyle bakan Hozan'ın yüzündeki memnuniyeti seziyordu.

Salonda yalnız başına çalışan Reşo oturma sıralarını düzeltiyordu. Gelip arkasında durmuş, onu seyredenleri hâlâ görmemişti. Kesik kesik bir türkü mırıldanıyordu.

Hozan merakla duvarlara, kurulmuş oturma sıralarına bir an önce bakmak istiyordu.

Reşo son anda gelenleri farketti. Her zaman gelip giden kişiler olduğunu düşünmüş olacak ki, bir süre oralı bile olmadı. Hozan öksürünce Reşo arkasını döndü.

"Rojbaş heval Reşo. Biziz, tanımadın mı?"

"Heval Hozan, siz misiniz? Ben, ehm, şey, tanımadım da..."

Reşo biçimden uzak, doğal biriydi. Duyguları her an için yüzünden okunurdu. Sıcak bir ses tonuyla hal hatır sordu.

"Ne zaman geldiniz heval?"

"Dün akşam. Haberin yok muydu?" derken Hozan'ın gözleri yeniden divanın üzerine dikilmişti. Divan hiç de iyi bir yerde değildi. Masa fena sayılmazdı. Ama oturma sırası her ne kadar alttan kum torbaları ve ağaç pervazlarıyla duvara sıkıca yaslandırılmışsa da alttaki on metrelik uçurum insanı korkutuyordu.

"Reşo bu nedir böyle!?"

Hiç istifini bozmayan Reşo:

"Divandır heval" dedi.

Hozan gene bir divana, bir alttaki çukura baktı. Sertçe Reşo'ya bakarak.

"Divan mı, tuzak mı?" dedi.

"Ne yapalım heval. Salon dardı, divanı yapacak başka yer yoktu."

Hozan'ın buna ikna olduğunu düşünerek devam etti.

"Heval bu salon var ya, tam bir ayımızı aldı. Tam bir ay bir şey yapmadık, bunu oyduk. İşte bu salonu çıkardık ortaya. Baktık bu sefer küçük. Ne yapalım dedik, kendi kendimize. Düşündük, çareler aradık. Tam o sırada aklıma bu plan geldi. Bu kez yukarı tırmandık, oraları oyduk. Ya merdiven? Onu da mecburen ön tarafa yaptık, arkaya olmuyordu. Sıraları da işte böyle dizdik. Yüz kişi buraya, elli kişi yukarıya rahat sığar. Değil mi heval?"

Hozan, okul binasını neden buraya kurdukları hakkında bir şey sormadı. Önce Haşim'e, sonra da saatine baktı ve:

"Gidelim" dedi.

*hâlâ konuşmasına devam etmek isteyen Reşo'nun sözü ağ*zında kalmıştı.

Öğle yemeği sırasında Geliyê Zap hastanesinden Dr. Mendo ile birlikte birkaç hasta ulaştı kampa. Baran ve bir başka gerilla katıra bindirilmişti. Arkalarından yavaş adımlara gelen Menaf'ın ve Başkale komutanlarından Piro'nun rengi hiç iyi göstermiyordu. İkisinin de yüzü asık ve mutsuzdu. Görevinden düşürülmüş Piro'nun her neyse, yalnız Menaf'ın neden neşesiz olduğu belli değildi.

Tam o sırada bir haftadan beridir Bedewê'deki alım- satım işlemlerini yapan lojistikçi Rıfat bağlantı kurdu. Yolda olduklarını, ancak yüklerinin ağır olmasından dolayı gecikeceklerini bildirdi. "Arkamızdan gelen bir grupla da iki yüz koyun getirtiyoruz" diyerek telsizini kapadı.

Gelenler sıcak karşılanıyordu. Sertçe ellerini sıkıp canla sarılıyorlardı. Sevinç dolu hava esiyordu. Behdinan Eyaletinin her yerinden gelen komutan ve komutan adaylarından bazıları, aylardan sonra ilk kez hep bir arada oluyorlardı. Görüşemedikleri günlerin hasretini gideriyorlardı.

Hemen herkes gelmişti. Gelenler geliyor, mevcut olanlar koşturup kampın eksik kalmış bölümlerini tamamlıyor, yorulunca da dinleniyor ama hiç biri lojistik ekibi kadar çalışmıyordu. Onlar kar düşmeden yüz elli kişilik kampın erzakını taşıma derdindeydiler. Katırlarla onlarca un torbası, şeker torbası, yağ tenekeleri taşınmıştı. Pirinci, bulguru, mercimeği ayırıyor, her bir erzakı ayrı depoya yerleştiriyorlardı. Ekmek fırını ilk ekmekleri o gün çıkardı. Dinlenmeden çalışan dört kişi ikindi vaktine kadar yüzelli adet gerilla ekmeği pişirmişti. Yemek ocağı niyetine etrafı duvarla örülü, üstü saçla kapalı, iki gözlü sıradan bir baraka yapılmıştı. Aynı anda dört ayrı ocakta ateş yakılabilirdi.

Geriye bir manga bayan gerilla kalmıştı.

-III-

Ertesi sabah, kamptan ayrılacak gruplar son hazırlıkları yapıyordu.

Bayan grubu gelmiş, lojistikçi Rıfat katırlarla taşıttığı yükünü çözmüş, son gelenler hep birlikte derin bir uykuya dalmıştı. Çoktandır birbirini görmemiş olanlar yan yana oturmuşlar, kimisi gruplar halinde, kimisi ikişer ikişer, gülerek, neşe içinde konuşuyorlardı. İçlerinde hiç konuşmayıp köşesine çekilenler de vardı. En çok da yaz boyunca pratikte zorlananlardı bunlar. Bir kış boyunca neler yapılacağına dair her kafadan bir ses çıkıyordu. Eğitim görerek güçleneceklerini hayal edenler her halükârda çoğunluktaydı. Ama tazeledikleri anılarında anlattıklarına bakılırsa savaşın sıcak havasından kopup, kendilerini pek hoşlanmadıkları eğitime yatırmaları mümkün görünmeyenler de vardı.

Öğleden sonra, gruplarıyla birlikte henüz ayrılmamış olan Aras ile Botan kamp yapısına yönelik bir konuşma yapmak istediklerini belirterek, "Bütün arkadaşlar yeni okul binasında hazır olsunlar" dediler.

Birer ikişer, herkes iple tırmanarak yeni okul binasına geçti. Homurdanmayan, Reşo'nun bütün pratiği gibi bu inşaatın da yargılamalık bir pratik olduğunu söylemeyen yok gibiydi. Bir çoğunun ağzından da şu sitemler çıkıyordu:

"Bir bu eksikti vallahi. İple çık, iple in!"

"Ma, merdiven yapamaz mıydınız?"

"İnsan savaştan uzak kaldı mı işte böyle şeyler yapar."

"İşte arkadaşlar! Reşo tipi bir pratik daha."

"Bağırıp çağıralım da hakiki Tarzana benzeyelim bari."

"Makinesi olan yok mu, tırmanırken hatıra fotoğrafımızı çeksin."

"Ya karda, yağmurda?"

"Nerde o mühendis arkadaşlar? İnsaf heval, insan böyle mi yapar?"

"Govendê'nin kalesi bile böyle değil, vicdan ya!"

"Başka yer yok muydu sanki, bu leylek yuvası dışında..."

"Buradan kim düşse en büyük parçası kulağı kalır."

"Dr. Mendo bile iyileştiremez düşeni!"

Sitemlerden birkaçını Reşo duydu. Hiç bir zaman kendisini haksız ve hatalı görmeyen Reşo, söylenenleri ciddiye almayan bir edayla sesini yükseltti.

"Heval hiç kaygılanmayın" dedi, "Bir hastane yeri yaptık ki, demeyin. Tam şu aşağıda." Eliyle de uçurumun en az onbeş metre dibini gösterdi, "Şurayı görüyor musunuz, tam oraya yaptık. İki tane de sedye var. Düşen hemen kendini hastanenin kapısında bulur. Düşünmedik değil, düşündük her bir şeyi..."

O da varolan durumla inceden alay ederek herkesle aynı düşündüğünü göstermeye çalışıyordu.

Yarım saat sonra, homurtularla herkes ilk oturumun yapılacağı salona doluşmuştu. Salonun giriş bölümünün sağ ve sol yönlerinde duvar diplerinde üst üste silahlar duruyordu. Gerillaların üstlerinde şarjörler, bombalar ve tabancaları kalmıştı. Salonda inanılmaz bir gürültü vardı. Herkes herkesle konuşuyordu. Kampın bütün inşaatını üstlenen Reşo'nun bu dershaneyi nasıl böyle iki katlı yaptığından sözediyordu çoğu. Yüksek sesle konuşuyorlardı. Bayan erkek karışıktılar. hâlâ eylem öncesi heyecanlı anın içindeymişler gibi sonderece sıradan, alışık havadaydılar ve dağ havasının o rahat, doğal halinden kopmamışlardı.

Yönetim üyeleri savaşçılardan yirmi dakika sonra okul salonuna girdi. Bu arada savaşçılar göz açıp kapatıncaya dek oturacakları sıraların önünde ayakta hazır beklemeye başlamışlardı bile. Bir anda, gürültülü salon sessizleşti.

Komutanlar bir süre ortamı izlediler. Gürültülü sesleri dışarıda duymuşlardı. Aras gülümseyerek Hozan'a bakıyordu.

"Onları eğitime ısıtmak kolay olmayacak."

Hozan yanıt verirken gelecek günlerin zorluklarını düşünmeye başlamış ve dalmış gibiydi.

"Evet!" dedi anlamlı anlamlı başını sallayarak, "Kolay olmayacak."

Komutanlar divanın önünde dimdik askeri duruşa geçince kampın askeri sorumlusu Resul yüksek sesle komut verdi:

"Şiyarbın!"

Kampta duyulan ilk askeri komuttu bu. Salonda heyecanlı, ciddi bir askeri hava esti bir anda. Bütün savaşçılar bir anda takım düzenini alıp dizilmişti. Hiç kimseden ses çıkmıyor, kimse yerinde kıpırdamıyordu. Dimdik durmuş, başlarını kaldırmış, Resul'un ağzından çıkacak ikinci komutu bekliyorlardı.

"Rawestin! Amadebin!"

Sesler yankılanıyor, bu da herkesi daha da heyecanlandırıyordu.

"Buyurun. Bütün arkadaşlar yerlerine oturabilir."

Aras başkanlığında bütün kampın katıldığı uzun bir toplantı yapıldı. İlk toplantıydı ve sürpriz bazı kararların açıklanacağı havası vardı bütün yapıda. Onun için toplantıları sevmeyenler bile pür dikkat kesilerek dinlemeye koyuldu. Konuşmasına Behdinan Eyaletindeki bütün savaşçı ve komutan yapısını selamlayarak başladı Aras. Sesini pek yükseltmiyordu ama gene de sesi bütün salonda, sanki hoparlör varmış gibi yankılanıyordu.

"Biz burada 1994 yılı savaş pratiğini eyaletimiz adına resmen kapatmış bulunuyoruz. Şahadetlerimiz oldu, yaralanan bazı arkadaşlarımız oldu. Hiç şüphesiz savaşın gereklerini yerine getirmeyen bazı tiplerin kaçış ve ihanetleri de oldu. Ve en önemlisi de, düşmanın bütün imha operasyonlarına, devreye soktuğu her türlü işbirlikçi unsurlara karşın partimiz ve eyaletimiz açısından önemli gelişmeler yaratılmıştır. Elbette ki, par-

tinin tasvip etmeyeceği, eyaletin savaş kapasitesini gerileten birçok tarz ve davranış eksikliği de yaşandı..."

Konuşmasının sonunda yakın bir zamanda partinin 5. Kongresinin toplanacağını da ima ettikten sonra, çünkü düşmanı şaşırtmak için kongre hazırlıkları çok gizli yürütülüyordu, birkaç gün içinde gidiş gelişler nedeniyle bir takım yeni düzenlemelerin olabileceğini söyledi. Bir anda herkes yanındakine bakmaya başladı. Başlar eğilip yana çevrildi. Her biri bir diğerinin kulağına bir şeyler fısıldıyordu. En arkalarda, Menaf'ın, Piro'nun, Hamit Çarçel'in, Reşo ve iş arkadaşlarının oturduğu sıralardan çıt çıkmıyordu. Dik oturmuşlar, eğilmiyorlar, kimseyle de konuşmuyorlardı. Bayanların tümü solda, kendilerine bütün bir kış için tahsis edilmiş olan sıralarında iç içe oturmuşlardı. Ayaklarının altına, samanın karıştırılmış nemli, kara bir toprak serpilmişti. Erkeklerle aralarında kocaman bir saç sobası duruyordu. Borular, salonun taş tavanında çok sayıda dirsekle fırdolayı dönderilerek kurulmuştu. En az yirmi metre döndükten sonra borular, sağdaki duvarda oyulmuş bir delikten dışarı çıkıyordu.

İki saat kadar süren ilk toplantıda kimse söz almadı.

Bütün kamp yapısı Aras ve Botan'ın bu konuşmasından kamp bünyesinde sökü değişikliklerin olacağını, muhtemelen Eyalet yürütmesi üyelerinden Hozan dışındaki iki üyesinin resmen açıklanmamış kongreye gideceklerini anlamışlardı.

Böylece, kış boyunca kamp ve eyalet yönetiminden birinci derecede Hozan'ın sorumlu kılınacağı kesin bir hal alıyordu. Bunun için, sonuçlar henüz belli olmadan, gerillalar arasında kimin gidip kimin kalacağı tartışmaları başladı. Hozan'ın kalacağına kesin gözüyle bakanların başını daha çok eğitim, toplantı ve siyasete antipatileri olan köylü kökenli gerillalar çekiyordu. Menaf ilk kez sessizliğini bu tartışmada bozdu:

"Kurtulduk vallahi. Ne eğitimi, ne toplantısı heval? Bu sene kış boyunca eylem..."

Etrafına bakıp sözlerinin uyandırdığı tepkiyi gözledi. Baktı ki, ilgilenen yok, tekrar söze girdi, bu kez sesini yükseltti:

"Göreceksiniz, hevalê Hozan kar demeden kış demeden eylem üstüne eylem yaptıracak. Ma, hepiniz bunu istemiyor musunuz? Kaç tane aydın var aramızda? Parmakla saysan gene az. O zaman, o zaman kim isteyecek eğitimi? Hiç kimse. Siz, Heval Hozan'ı benim kadar tanımazsınız."

Mahmut, ağır başlı bir tavır takınarak, sanki gizli, henüz açıklanmamış bir şeyi biliyormuş da onu söyleyecekmiş gibi, Menaf'ın söylediklerine arka çıktı:

"Doğrudur. Biz heval Hozan ile birlikte Avaşin'de, Gerdiyan'da çok kaldık. Eğitime ayıracağı zamanı eylemlere ayırırdı. Eğitim yaptığı günü hatırlamıyorum. Size söyleyeyim mi, heval Hozan da bizdendir."

Menaf'ın gururu okşandı. Gözleriyle birini aradı. Hamit Çarçel gülümseyerek bakıyordu;

"Ya sen? Sen ne diyorsun heval Çarçel?"

"Heval Hozan mı?" diye sorarak söze başladı Hamit Çarçel. Kendinden emin bir hali vardı. Söyleyeceklerinin kesin kes doğruluğuna inan bir yüz takınmıştı. "Heval Hozan ve eğitim?" Gülünç bir şeymiş gibi gülmeye başladı. Ötekiler de henüz ne diyeceğini anlayamadan gülmeye başladı. "Yaz boyunca her gün eylem üstüne eylem yapan bir arkadaş nasıl olur da kışı eylemsiz geçirir? Heval Hozan da biliyor ki, Kürdistan silahla kurtulur, eylemle kurtulur."

Dediğine önce kendisi, sonra da ötekiler güldüler. Hamit Çarçel söz hakkı yakalamıştı ya, bırakmak istemiyordu.

"Ne eğitimi, meğitimi! Heval Hozan nerede, eğitim nerede?"

Menaf'sa coşuyordu, sanki gerçekten eğitimler olmayacakmış da, silahlar kuşanıp hemen şimdi eyleme gideceklermiş havasındaydı. Korkusu da eğitim sonrası yapılan eleştiri ve özeleştirilerdi. Aslında Menaf savaşta pek güçlü bir komutan sayılmazdı. Onun derdi kışı siyasi bir ortamda, eğitimle geçirmemekti. Eylem, silah ve savaştan bunca bahsetmesinin nedeni ise gerillada kutsallık derecesinde yücelmiş bu kavramlarla

kendi bilinçaltındaki kaygılarını bastırmaktı. Orada kendisinden çok daha savaşçı ve savaşta tecrübeli komutanlar vardı ya, Menaf onların eğitime ve siyasete pek ısınmamış yüreklerine sesleniyordu, bir çeşit sözcüleri oluyordu. Sözlerini doğrulatmak için birini daha aradı, Ramazanı buldu.

"Sen söyle heval Ramazan" dedi Menaf, "Sen de heval Hozan'ı tanıyorsun. Nasıldır, hele söyle."

Ramazan ordaydı ama gözleri başka yere takılıydı. Ne tartıştıklarını da duymuyor gibiydi. Kinyaniş eyleminin ertesi günü nasıl keyifsizdiyse hâlâ öyleydi. Kapkaraydı yüzü. Tek başına dolaşmaya başlamıştı, sürekli bir iç hesaplaşma yaşıyor gibiydi. Huzuru yoktu. Ötede, bir taş atımı kadar sağda, kayalık bir duldanın önündeki meşe ağaçlarının dibinde bayanlar toplanmışlardı. Ramazan onlardan yana, daha çok, bayanların içine girmiş gülerek konuşan Xebat'a bakıyordu. Xebat'ı uzun zamandır takibe almıştı. Niyetini de biliyordu. Ama ötekine, o savaş aşığı, çatışmalarda erkekleri utandıran bayana hayıflanıyordu. Söylesem mi, söylemesem mi, diye de kendisini dayanılmaz bir ikirciğin içine sokmuştu;

"Ne dediniz heval?" diye sordu, yeni uykudan uyanmış gibi.

Menaf;

"Heval Hozan'ı sen iyi tanıyorsun. Bu kış bize ne yapacak? Eğitimi mi sever, yoksa bizim gibi eylem yapmayı mı?"

"Ha, heval Hozan mı?" dedi ve azıcık düşüncesi oraya geldi. Sonra ciddileşerek Menaf'a taraf konuştu:

"Vallahi hiç biriniz heval Hozan'ı tanımıyorsunuz. O hiç bir zaman kendine göre kural belirlemez. Her komutan arkadaşın bir kaç huyu vardır, sever sevmez gibi, onun yok. Hiç de sizin dediğiniz gibi değil. Eylem yapmayı sever, ama eğitim zamanında da eğitimi yapar. Hele siz bir görün."

Menaf, inadına, "Göreceğiz" dedi.

Ramazan keskin bir ifadeyle, "Göreceğiz, hem de nasıl! Bahara kadar eğitim yapmasak bana da Ramazan demesinler!" dedi.

En arkadan, kalabalığı yararak öne geldi Çekdar Özellokma: "Eğitimse eğitim, toplantıysa toplantı!" dedi. Kalabalığın tam ortasına geçmişti. Kalabalığa hitap ettiği için biraz heyecanlıydı. "En doğru şey neyse parti onu yapar. Eğitim dense eğitim yaparız. Eylem dense eyleme gideriz." Sonra yüzünü Menaf'a çevirdi. "Kampın ilk günü kulise başlamışsın heval Menaf. Hiç de hayırlı değil. Bunu ne biz biliriz heval Menaf, ne de heval Hozan bilir. Tamam mı?"

Menaf şaşırıp kaldı, Özellokma'nın orada olabileceğini hiç beklemiyordu. "Sen nerden çıktın ya! Sen de mi burdaydın?" dedi ve sustu.

"Tabi buradaydık. Arkadaşları eğitimciymiş, eylemciymiş diye ayırmak da iyi değil ha!"

Menaf giderek yenildiğini, istemediği bir durumun başladığını sezinliyordu. Sert konuşsa, şöyle, keşke hiç eğitim olmasa, dese, olmaz. Eğer dese, işin sonunda özeleştiri denen o dayanılmaz şey vardı. En iyisi susmak, diye içinden geçirdi. Ama Özellokma'nın sözünün altında da kalamazdı;

"Çekdar Özellokma arkadaşımız daima en taze, daha kimselerin bilmediği haberleri bilir. İstihbarat müdürü gibi maşallah. O ne dese doğrudur, ben inanıyorum."

Kollarını sallayarak, hüzünle kalabalıktan ayrılıp giderken, "Ne yapalım" dedi, "Öyle olsun..."

Birbirini izleyen iki gün içinde gruplarıyla birlikte Aras ve Botan kongreye katılmak üzere hafif yağmurlu sabah vakitlerinde kamptan ayrıldılar.

-IV-

Hozan elindeki deftere başını eğmiş bir şeyler yazarken yeni yönetimin diğer dört üyesi sessiz bekliyorlardı.

Dışarıda hava açıktı ve herkes bir işle meşguldü. Yan taraftaki basın- yayın çalışanlarıyla güvenlik birimindeki portatiflerin sesi yönetim odasının sakin ortamına olduğu gibi geliyordu. Bu nedenle de arada bir işittikleri sese kulak veriyorlar, gülümseyip birbirine bakıyorlar, yoğunlaşmakta olan Hozan'ı farkedince de önlerine bakıyorlardı.

"Arkadaşlar kongreye gittiler. Kongrenin nasıl geçeceğini bilmediğimiz için arkadaşların büyük ihtimalle Şubat ayına kadar geri dönmeyeceklerini düşünüyorum. Parti, kongre çalışmalarını gizli tuttuğu için yapıya açıklamadık. Bunu yalnız yönetimde hazır bulunan arkadaşlar biliyor. Sorumluluklarımız ciddi. Kampı bundan böyle burada hazır bulunan arkadaş yapısı yönetecektir. Yapının çoğu bildiğiniz gibi pratikten gelen arkadaşlardır. Bunun için de fazla kurala gelmiyor. Köylülük hakimdir. Bu yapının bahara kadar güçlü bir eğitimden geçebilmesi için yönetim olarak elimizden geleni yapmak zorundayız. Bugün çevredeki diğer kamplarla da konuştum. Orada sorun çıkaran bazı arkadaşlar var. Welit arkadaş Bircella güçlerinden sorun çıkaran bazılarını buraya göndermek istiyor. Büyük ihtimalle birkaçını getireceğiz."

Gözleri büyüyerek, derin sorumluluk duyarak dinliyorlardı. Kongreyle ilgili söylenenler hepsinde gözle görülür güven duygusu uyandırmıştı.

"Evet arkadaşlar bu konuda ne diyorlar?"

Resul kabarmış bir güven duygusuyla ilk sözü aldı:

"Üç dört gündür yapının içindeyim. İlk izlenimim hiç de iyimser değil. Hâlâ yapıda eğitim ortamına ısınma gibi bir hava yok. Arkadaşlar kendilerini hâlâ pratikte hissediyor. Sorunlu kişiler de gelirse kampın şimdiden sorunlu olan yapısı bizi daha da uğraştıracak"

"Diğer kampları da düşünmemiz gerekiyor" dedi Hozan, "Bizim yönetim olarak imkanlarımız var ama oradaki sorumlu arkadaşlar zorlanabilir."

Kısa bir sessizlikten sonra Hozan toplantının asıl gündemine girdi.

"Kampı resmen açmadan önce birtakım eksikleri tamamlamamız gerekiyor. Okul binasının yeri hiç uygun değil. En başta yeni bir derslik inşa etmemiz lazım. Koğuşlar yetersiz, mesela bayan arkadaşlar için uygun bir yeri en kısa zamanda kurmak gerekiyor. Bununla birlikte lojistik sorunu var. Hava koşulları bozulmadan bu sorunu da halletmek zorundayız. Arkadaşlar buna ilişkin düşünce ve önerilerini sunabilirler."

Nalin hemen elini kaldırdı. Hozan izin verince doğrudan koğuş sorununa girdi.

"Doğrudur. Bayan arkadaşlar iki gündür dışarıda kalıyor. Koğuş sorununu bir an önce halletmemiz gerek. Kamp inşaatından sorumlu arkadaşları eleştirmek, hatta rapor sürecine almak gerekiyor. Bayan arkadaşların geleceğini bildikleri halde hiçbir hazırlık yapmamışlar."

Resul, Nalin'in fazla ileri gittiğini düşünerek;

"Bayan arkadaşların koğuş sorunu gibi kampın genel sorunları da var" dedi. "Birini öne çıkartıp, ötekileri geri planda tutmak da doğru değil. Bence bu toplantıda Hozan arkadaşın belirttiği noktaları teker teker tartışıp bir planlamaya gitmek lazım."

"Resul arkadaşın önerisine katılıyorum" dedi Xelil Rüstem. Avaşin Bölgesi lojistik sorumlusuydu.

"O zaman lojistikle başlayalım. Xelil arkadaş bize lojistiğin son durumuyla ilgili bilgi verebilir."

"Mele Reşit ile Aziz Heval Çemcu'da pazarlık işiyle uğraşıyor. Bir aya kadar ihtiyacımız olan her şeyi oradan satın alabiliriz. Kampın bütün ihtiyaçlarını ısmarladık, Mele Reşit yakında ulaştıracağını söylüyordu. Bazı sobalar eksik, o sorun olabilir. Fakat buna da çözüm bulduk, yıkık Bêgaltê Köyü'nden getirtip eksiği kapatmayı düşünüyoruz. Bütün koğuşlar için birer halı da getirebiliriz. Köylüler bırakıp gitmiş, böylece yere sereceğimiz şeyler de hallolur."

Şimdiye kadar olumlu rapor veren Xelil Rüstem aniden ciddileşti:

"Ama esas sorun depolarda mevcut olan erzaktır. Arkadaşlar depolardaki su kanallarını sağlam yapmamış. Yağmur ve karla birlikte bu sorun ortaya çıkabilir. Yani, özcesi depolardaki bütün erzakımız tehlikeyle karşı karşıya. Onun için ilk elden buna çözüm bulmak zorundayız."

Hozan kızarak:

"Bu nasıl olur?" dedi Xelil'in gözlerinin içine bakıyordu, "Eğer durum gerçekten böyleyse lojistik birimini soruşturmaya almak lazım."

Lojistik faaliyetine tepkili olan Xelil kızarmıştı. Hozan sonra yatışmış gibi oldu.

"Koyunlar ne oldu?"

"Kesim ve kavurma grupları oluşturuldu. Rıfat arkadaş grupların sorumlusudur. Bir hafta içinde bitirilecek."

Reşo'nun yaptığı okul binasının uygun olmadığı görüşünde bütün yönetim hemfikirdi. Böylece yeni bir okul salonunun inşası için tartışmalar başladı. Eski derslik güneşli günlerde kullanılmak üzere kalacak, yeni yapılacak derslikse yağışlı günlere uygun şekilde en geç bir hafta içinde yapılacaktı. Zira, yağışlı günlerde herhangi bir düşman saldırısı beklenmediği için bu dersliğin açıkta yapılmasında hiçbir sakınca olamazdı. Reşo'nun uçurumun ortasında Vietnam tarzında yaptığı sevimli salon da güneşli günlerde kullanılacaktı. Koğuşlar tamamen yeraltında yapılacak ve en az on kişilik kapasitesi olacaktı. Bütün

bunların yanı sıra kamp misafirhanesi, basın- yayın odası, fırın, mutfak ve revir bölümlerinin de bu süre içerisinde inşa edilmesi karar altına alınarak toplantı dağıldı.

Hozan yönetim üyeleriyle birlikte dışarı çıkmayıp odada yalnız başına kalmıştı. Önündeki tutanakları ve birtakım raporları gözden geçiriyordu. Yönetim odasının naylonla örtülmüş kapısında birinin tasvirini farketti. Gelen, kapıya yaklaşıp seslenmek üzereyken Hozan çağırdı.

"Evet heval. Buyrun."

İçeri güvenlik biriminden Serhıldan girdi;

"Heval, Rıfat arkadaş sizinle görüşmek istiyor. Dışarıda bekliyor."

"Rıfat mı? Hemen gelsin!"

Hozan zaten lojistik ile ilgili detayları Rıfat'la konuşmak istiyordu.

Yönetim odasının giriş bölümünde arka arkaya açılan iki kapı vardı. Diğer birçok yeraltı koğuş odalarında olduğu gibi, ilk kapıdan girenler dışarıdan getirdikleri kar ve çamurla birlikte ayakkabılarını da çıkarıp ikinci kapıdan öylece giriyorlardı. Rıfat silahını indirmiş, ikinci kapının ağzında dimdik duruyordu. Ayakkabısını çıkarmıştı. Çamur lekeleriyle belenmiş çorabını dizine kadar çekmişti.

Rıfat'ın önemli bir iş konuşacağı, bir sıkıntısının olduğu yüzünden okunuyordu. Hozan, bir an, acaba ne var, Rıfat ne diyecek, diye içinden geçirdi.

"Durma, gel içeri heval Rıfat!"

Rıfat içeri girip ayakta bekledi.

"Ne var heval Rıfat?"

"Ben tenekeleri isteyecektim. Kavurma etleri için bize en az elli tane büyük yağ tenekesi lazım. Eğer onay verirseniz Mele Reşit'ten ısmarlarız."

"Kampın diğer malzemeleri tamam mı? Eksik bir şey kaldı mı?"

"Sobalar eksik, naylon eksik..."

"O zaman bütün ihtiyaçları liste haline getir. Çemcu'ya gön-

der, Mele Reşit'ten acil iste. Ben de kendisiyle konuşurum."

Rıfat evet anlamında başını sallıyordu. Hozan, yeni bir şey hatırlar gibi:

"Koyunların son durumu nedir heval Rıfat? Ne yaptınız?"

"Ağır gidiyor heval. Kesici arkadaşların sayısı az. Henüz on beş tanesini kestik, bu gidişle çok uzayacak."

"Zaman alacak diyorsun... Peki ya kar yağarsa? Hayvanlar ne yiyecek, aç kalacaklar, etleri de yenmez..."

"Doğrudur heval, onu da düşündük" dedi Rıfat, hiç düşünmeden, "Koyunların tamamını kar yağmadan keseriz, etlerini kara gömersek bozulmadan kalır."

"Bozulmaz ama tilkiler bırakır mı? Nasıl koruyacaksın? Tamam o zaman, git Xelil Arkadaşa, sana fazladan bir grup arkadaş versin, zaman kaybetmeden hemen kesimi bitirin, teneke-ler yakında gelir."

Rıfat'ın çıkıp gitmesi gerekiyordu. Ama durmuştu, bir şeyi daha söylemek istiyordu. Nasıl söyleyeceğini tartar gibiydi. En son utangaç bir yüz ifadesiyle:

"Size söylemem gereken bir şey daha var heval" dedi, "Başkale'den ve Şehidan'dan gelen arkadaşlar bana para verip Çemcu'dan silahları için tek kol dipçik getirtmemi istiyorlar. Ne diyorsunuz?"

"Ne parası bu heval? Parayı nerden bulmuşlar? Gerillanın üstünde para ne gezer?"

"Onu bilmiyorum ama sanırım kendi aralarında toplamışlar."

"O kuralsızlar her kimse adlarını listeleyip yönetime ver. Paralarını da toplayıp getirin. Öyle bir şey yapmasınlar! Oldu, gidebilirsiniz."

Rıfat eski bir gerillaydı. 1991 baharında liseyi terkederek gerillaya katılmıştı. Birçok faaliyet yürüttükten sonra lojistik işine verilmişti. Yaşı yirmi beşi ancak buluyordu. Yüzü yanık derecesinde yağızdı. Dümdüz, parlak, siyah saçları vardı. Derisi kalın olduğu için geniş yüzünün az bir kısmı kıl tutmuştu. Çok iri,

kenarları köşeli çenesi yüzünü daha da geniş gösteriyordu. Suriye'nin Qamışlo Kürtlerindendi. Gözlerinden, tebessümünden, her zaman için hoşgörülü olan yüzünden iyilik dolu bütün kalbi görünüyordu. Belki de bundandı, hiç kimse Rıfat'la zıtlaşmazdı. Onun, ne kadar dinmez, uzlaşmaz da olsa sanki, bütün insan öfkelerini dindiren, yumuşatan bir tür gizemi vardı. Bu nedenle herkesle anlaşırdı. Gerçi o söylemiyordu ama herkes onun geçmişte ya bir melle, ya da medresede okumuş bir talebe olduğuna inanıyordu. Arkadaşları, onun bu özelliği için, "Yemekleri dağıtırken, insanların yüzüne tatlı bakışlarla bakarken, insanın içini sanki dini bir esinti sarıyor" diyorlardı. Bununla birlikte savaşçılığı da az değildi.

Yönetim odasından çıkalı çok olmuştu. Bir başına ortalıkta düşünceler içinde dönüp dolanıyordu. İki yüz koyunun yarısını kesseler, geriye bir o kadar kalıyordu. Rıfat düşündü taşındı. Bir müddet elinde kağıt kalem, Arapça alfabeyle bir şeyler yazıp bozdu. Sonra kalkıp düşünceli yüzüyle oradan oraya yürümeye başladı. Yürüyor, eliyle boynunu, ensesindeki saçları yokluyor, dudakları kıpır kıpır mırıldanıyordu. Tenekelerin olmayışı işi bozuyordu. Bir taraftan hemen kesim işini hızlandırması gerekiyor, diğer taraftan da keseceği etleri nerede koruyacağının hesabını yapıyordu.

Tenekelerin bir kısmı nihayet akşama doğru geldi. Kesim işine başlaması gerekiyordu. İki becerikli elemanını büyük ağızlı bıçak getirmeleri için gönderdi. Getirilen bıçaklar kördü. Bunlar değil koyun, kuşun başını bile kesemezdi. "Bunun da çaresi var, sabredin biraz" dedi Rıfat. Kumlu, demir dökümü andıran, kahverengine çalan bir kaya vardır. Adına 'kevirê henit' derler. Bu taşlardan kocaman birini Rıfat kampa geldiğinin ilk günü moral etkinliğinin yapıldığı mağaranın orada görmüştü. Arkasına iki arkadaşını alıp ellerindeki bir kova su ve bıçaklarıyla henit taşının üstüne gitti. Rıfat arkadaşlarına yöntemi gösterdi. Taşı ıslatarak her bir bıçağı en az yarım saat kadar henite sürttüler. Baş parmağıyla usulca bıçağın ağzını denedi. Ye-

terince keskindi. Dudaklarını ıslık çalar gibi yuvarlatarak, "Bıçak değil, sanki jilet!" dedi.

Ellerindeki keskin bıçaklarla günün ilk koyunlarını lojistik depolarının birkaç metre aşağısındaki meşelerin dibinde kestiler. Derilerini özenle yüzüp art bacaklarından ağaca astılar. Hayvanların bol etini ve yağını görünce hayretten kendini tutamadı.

"Vay vay bu da ne? Şu ete bak hele! Görüyorsun, şu çetelerin hayvanları nasıl da etli oluyor, bak hele heval!" diyordu.

Koyunu kesen gerillalar kollarını dirseklerine kadar taplamışlardı. Kurbanlarının etrafında döne döne çalışıyorlardı. Onlarla birlikte kargalar, kartallar gökte kara bulut gibi dönmeye başladı. Kartallar çok yüksekte kanatlarını tam açmış döne dolana uçuşuyordu. Kargalarsa bir kavak boyu yüksekteydiler. Arada bir birikip dağılıyor, yakın çalılık, kayalık yerlere konup tekrar uçuşuyorlardı. Kesiciler bunları görüyordu.

Rıfat:

"Nasıl haber alıyor bu meret kargalar? Anlamadım gitti!"

Halim:

"Onları bilmem ama..." dedi, eliyle en yüksekte uçuşan iki kartalı gösterdi, "Onlar kadar uzağı gören yaratık yok. Ben diyeyim yüzlerce metre, sen de kilometre. Leş olsun, av olsun hemen görürler."

"Görsünler" dedi Rıfat, aldırmaz havasında, "Ma, görseler ne yaparlar? Yüz elli silahlı gerillanın arasından eti kapıp gitmezler ya!"

"Hiç belli olmaz. Bir de koku alanları var."

"Hangisi?"

"Tilkiler..."

Rıfat sanki Halim'le alay ediyormuş gibi bıyık altından küçümseyici bir yüzle gülümsüyordu. "Takma kafana heval. Köyde değiliz biz, kamptayız kampta..."

Kesiciler özenle hayvanların paçalarını, kellesini, işkembelerini, ciğerini, dalaklarını ayrı ayrı kaplara koydular. Çok uğ-

raştırdığı için salt bağırsakları attılar. Eğer bu kadar hayvan olmasa, bir de zamanları olsaydı, Rıfat o bağırsakları temizler, ince bulgurla içini doldurur, lezzetli bir işkembe çorbası pişirirdi. Ne var ki, kar yağmadan yüz elli kişilik kampın bir kışlık kavurması dağ gibi önlerinde duruyordu.

Hava kararmaya yüz tuttuktan bir müddet sonra gözleri hiç bir şeyi görmez oldu. Ağır ağır dağın eteklerinden yukarıya doğru karanlık çöküyordu. Hava kararır kararmaz her şey, her mahlukat sustu. Gök karardı. Uçuşan kartallar, inip kalkan kargalar bir müddet kayboldular. Kargalar, kurbağalar, baykuşlar, arada bir uluyan tilkiler de susmuştu. İkinci koyunlarını kesmiş, ağaca asmışlardı. Gökyüzünde bir iki yıldız parlayıp sönüyordu durmadan. Bu arada yeni okul binasının yapımı hızla sürüyordu.

O gece, dışarıda, bıçak gibi kesen rüzgarın altında da çalıştılar.

Rıfat, kolunun dirseğine kadar çektiği yeniyle alnındaki terleri silerken yorgun kolları yanlarına düştü: "Bugünlük bu kadar."

Üç kesilmiş koyunun henüz parçalanmamış gövdesini sıkıca ağaca bağlayıp koğuşlarına yatmaya gittiler.

Aralık ayının şafağı da akşamı gibi kısacıktır. Şafağın yarı aydınlığında herkesten önce lojistikçiler uykularından kalktı. Soğuk bir gece geçirmişlerdi. Her yanları uyuşmuştu. Yüzlerini yıkamadan, ağızlarına bir lokma dahi koymadan bıçaklarını kaptıkları gibi koyunlarını astıkları yere gittiler. Rıfat önde yürüyordu. Arada bir uykulu gözlerini ovuşturuyor, kollarıyla genişçe geriniyordu. Itlerin oraya varır varmaz Rıfat taş gibi olduğu yerde kaldı. Ötekiler şaşkın gözlerle Rıfat'a bakarken, Rıfat bir adım daha ilerledi, tekrar durdu. Hayal görüyormuş hissine kapıldı bir an. Gözlerini yeniden ovuşturdu. Hayır, gerçekti. Hayıflanırcasına başını salladı. Bir tek kelime söyledi:

"Miratê!"

Koyunlardan yalnızca biri yerinde asılıydı. Yerde sadece ta-

ze, beyaz kemikler vardı. Bir koyunun da yerlerde sürüklenirken kanlı izini gördü. İzi süre süre en az yüz metre kadar aşağılara gitti. Her bir adım attığında parça parça etin yerlere savrulduğunu görüyordu. Başından kaynar sular dökülür gibi olmuştu. Dayanılır gibi değildi gördükleri. Anlaşılmaz şeyler mırıldanmaya başladı.

"Ax ax!" diye iç çekiyordu. "Nasıl da hesaplamadık!"

Halim yaklaşıp sordu:

"Kim yapmış böyle heval Rıfat? Arkadaşlar böyle şaka yapmazlar."

"Ne arkadaşı ya! Onlar yapmış onlar!"

"Kimler?"

Rıfat kızdı. Bir an Halim'in kendisiyle kafa bulmak istediğini düşündü. Baktı ki, yok, öyle değil, iç çekerek:

"Tilkiler!" dedi sertçe.

Bütün kamp içtima meydanında toplandı. Bu kampa geleli ilk kez içtima yapıyorlardı. Daha içtima başlamadan olayı duymayan kalmadı. Düzenli içtima sıralarını bir uğultu kaplamıştı ki, sormayın. Üstelik duyan gülüyor, duyan başını çevirip Rıfat'ı arıyordu.

İçtimadan sonra Rıfat neşesizce işine devam etti. Pek ender öfkelenirdi ve öfkesi çabuk geçerdi. Ama bu sefer kolay yatışacağa hiç benzemiyordu. Eti kestikleri yere yakın iki tepeye kendi ekibinden nöbetçiler dikti. Hızla ve huzursuzca günün ilk koyunlarını kesip etlerini parçalara ayırdı. Tuzlayıp yanındaki kazana koydu. Bütün parçalarını dünkü gibi tekrar tasnif etti. Bunları bugün pişirilmesi için mutfağa verecekti. Durmayıp üç koyun daha kestiler. Ama artık iyice yorulmuş ve acıkmıştılar. Derilerini ancak soyabildiler. Üç koyun gövdesini ağaca bağlayarak yemek yemeye gittiler.

Öğlen yemeğinde kamp, Rıfat'ın katkısıyla pişirilen lezzetli bir bulgur pilavı ile haşlanmış ciğer yedi. Tabaklar toplanıp yıkandı ve yemek üstüne bir çay içildi. Bu zamana kadar lojistik ekibi etlerin oraya yaklaşmadı. Gün gözüyle bu kadar nöbetçi-

nin gözü önünde tilkilerin gelmeyeceğinden emindiler.

Çay içme seansında kimseyle konuşmadı Rıfat. Ağzını açıp konuşsa herkes taklacaktı, bunu iyi biliyordu. Bütün vakit gözlerini yere indirmiş, iç çekerken gördüler onu.

İyice dinlendikten sonra, hiç bir şey demeden kalktı Rıfat. Ötekiler de arkasından. Kimse kimseyle konuşmadan etlerini astıkları yere yollandılar. Yaklaşınca Rıfat gene zonk diye durdu. Hiç bir şey demedi. Şaşırıp kalmıştı; ne diyeceğini, ne yapacağını bilmiyordu sanki. Etlerin üstü kara karga dolmuştu. Kargalar salkım gibi ete yapışmışlardı. Biri sarkıp biri konuyordu. Orada, koyunların asıldığı ağacın etrafında, yerde, havada, yüzlerce kara karga süzülüp kanatlanıyordu. Bir bağırış, bir gürültüdür ortalığı kaplamıştı. Et üstüne çullanmış olan kargalar kavga gürültü, şamata içinde yüzülmüş koyun gövdelerini didikliyordu.

Rıfat ne yapacağını bilemez halde hızla ileri atıldı. Yerden aldığı taşları alıp kargalara savurdu. Bağırıp çağırıyor, kargalara ağza alınmayacak küfürler yağdırıyordu. Öteki arkadaşları da taş, değnek ne bulduysa onunla kargalara saldırıyordu.

Akılsız birkaç karga havada toplandı. Pike yaparak etlere konmak istedi ama portatifler daha hızlı davranarak üçünü yere düşürdü.

"Heval Rıfat gözün aydın" diye bağırdılar. "Üç çeteyi ölü olarak ele geçirdik."

"Tamam bağırmayın heval!" diyerek portatiflerin keyfini kaçırdı. "Kocaman gerillasınız, çok mu yani? Benim kambur ninem olsaydı yerinizde şimdi karga mı bırakırdı!"

Portatifler bu sözün altında kalmadılar.

"Kolaysa sen neden beş tane koyun kapurdun, heval?"

Rıfat öfkeyle başını salladı, anlaşılmaz bir şeyler mırıldandıktan sonra susup, işine eğildi.

Kargalar çekilip, meydan Rıfat ve ekibine kalınca, ağaca asılı koyunlardan sırf kemik kalmıştı. Ağaçta şimdi sadece taptaze üç iskelet sallanıyordu. Öfkeden ne yapacağını bilemez halde

Rıfat, etsiz iskeletlerin karşısında bir süre yılgın, uyuşukluk içinde kalakaldı.

Ondan sonra bir daha ne tilki, ne karga yaklaşmadı etlere. Altı bıçakçının her biri akşama kadar çalışarak beşer koyun kesti. Kesmekle kalmadılar, Rıfat'ın talimatı üzerine her birinin etlerini doğradılar, ciğerlerini, paça ve kellelerini, yani yenilir ve yenilmez bütün parçalarını da ayırdılar.

O geceki tekmilde Rıfat, başı önde, suç işlemişçesine, "Tilkilerden sonra bu sefer üç adet koyunun eti kargalar tarafından parçalanmıştır..." ifadesini kullanana kadar, ne söyleyeceğini bilemeden bütün bir öğleden sonra düşünüp durmuştu.

-V-

Biksici Eylem hep sessizdi. Ve genelde yalnız kalmayı tercih ederdi. Kendini zorunlu durumlarda bir grubun içinde bulsa, o zaman gerektiği kadar konuşurdu. Onun öyle zamanını konuşmayla geçirme diye bir tabiatı yoktu. Eğer bir işi bitireceğine, ya da bir insanı etkileyeceğine veya savaşla, silahla, eylemle ilgili bir sorunu halledebileceğine inanırsa o zaman konuşurdu.

Yirmi yaşlarında olmalıydı. Bir yıl kadar Botan'da kaldıktan sonra Behdinan'a gelmişti. Okulu fazla okumadığı kesindi. Rahatça okuyup yazabiliyordu, ancak genel kültür düzeyi ilkokul mezunu birinin düzeyindeydi. Zaten bu konular konuşulduğunda, "Çok bilmek değil, çok yapmak önemlidir. Bir savaşçıya yakışan da silahına, diline, güdülerine hakim olabilmesidir" derdi. "Bir asker için altı saat uyku, iyi bir silah, parke ve cesur yoldaştan öte bir şey gerekmez."

Rahat hareket edebilmek ve sık sık yıkamaktan kurtulmak için saçlarını uzatmazdı. Eylem'in bir de çok iri ve ışıltılı gözleri vardı. Kendinden emin, bilen ve anlayan gözlerdi bunlar. İnsana bakarken kırpmıyor, sizin gözbebeğinizin ta içlerine kadar ama alışılagelen kadın bakışına benzemeyen bir nazarla, kadınlığını size hiç hissettirmeden bakıyordu. Yani insanın gözlerini hedef alan o cesur bakışları öyle bildik alıcı kadın bakışlarından değildi. Farklılıkları bununla da kalmıyordu: Bütün yüz hatlarının her bir santimine hakimdi. Hani konuşmadan salt derin bakışlarıyla kendilerini hissettirenler olur ya, o da öyleydi. Bu işi bu saatte yaparım dese, yapardı.

Saldırı gruplarının vazgeçilmez gerillası olan Eylem'in nereli olduğunu kimse bilmiyordu. Ve geçmiş yaşamı hakkında, yö-

netim ile sicil raporlarını okuyan basın-yayın ekibi dışında kimse en ufak bir şey bilmiyordu. O söylemiyordu ki, bilsinler. Resmiyetini hiç bir zaman yitirmeyen duruşunu görenler özel yaşam konusunu açmağa cesaret edemiyordu. Onunla hiç kimse en ufak basit bir şaka bile yapamıyordu. Haddinden fazla gururlu, kendine güvenen, taş gibi bir insan duygusu uyandırıyordu her görende. Bir çeşit zırh takmıştı üstüne. Adı gibi eylemciydi ve askeri kişiliği bütün üslubuna yansımaktaydı. Çoğu gerillanın yaptığı gibi kimseyi adıyla çağırmıyordu. Heval Agit, Heval Berivan diye resmi tarzla çağırırdı.

İliklerine dek asker olan Eylem sevilirdi. Hemen herkesin sevgisini ve saygısını kazanmıştı. Onu soğuk, gereğinden fazla resmi, eylemlerden sonra daha mağrur olduğunu düşünenler bile ona saygı duyardı. Bütün komutanların güvenini kazanmıştı. Üç yıllık gerilla olmasına rağmen hâlâ manga komutanı olarak kalmasının nedeni tamamen komutan olmayı bizzatihi istememsiydi. "Komutan olursam bir daha saldırılarda yer alamam" diyordu. Mangasının başında saldırılarda her zaman büyük cesaret ve anında inisiyatif yeteneği gösterirdi. Peşindeki savaşçıları eylem noktasına doğru sürüklemeyi iyi beceriyordu. Birinde kolundan, diğerinde baldırından olmak üzere iki kez yaralanmıştı. Tedavilerini kısa sürede tamamlayıp tekrar silahını almıştı. Özel eşyaları arasında iki adet bomba, biksiyi temizlemek için eskimiş diş fırçası, her zaman yağladığı bir tabancası vardı. Vücudu atletikti, yürürken bir taştan diğerine atlıyor, ayaklarında sanki yay varmış gibi yaylanarak yürüyordu. Sigara içmez ve dumanından da hoşlanmazdı. Uzlaşmaz ve kapalı yapısı onu yanına yaklaşılmaz denli kendini beğenmiş, ters bir kimse gibi gösteriyordu. Ama Eylem akıllı, alçakgönüllü ve son derece sıcak birisiydi. Yalnız Jiyan'a çok yakın olduğu, kimseyle konuşmadıklarını onunla paylaştığı gözden kaçmıyordu.

Ekim ayındaki Kinyaniş baskınından sonra Eylem'in o her şeyi bilen, anlayan aydınlık dolu gözleri de konuşmaları gibi değişmişti. Gözlerine garip bir karanlık çökmüştü. Konuşur-

ken gözlerini kaçırıyor, yağız yüzü bazen sıradan genç kızlarınki gibi kızarıyordu.

Şimdiye kadar geçen üç ayı aşkın süreçte hiç bir saldırı grubunda, yahut sıcak çatışma alanında bulunmamış olan Jiyan birçok kişilik özelliğiyle Eylem'in tam zıddıydı. Çok ilginçtir ki, resmi ortamlarda birbirlerini eleştirmekle birlikte aralarında tarifsiz, gitgide gelişen saygın bir bağ vardı.

Jiyan, Zagros gerillasının tek tip sarıya çalan gerilla üniformasının üstüne safi yeşil, karanlıktan gün ışığına geçerken rengi değişen askeri bir yelek giyerdi. Bunu da Akademiden getirmişti kendisiyle birlikte. Sol göğsünün üstüne çaputtan küçük bir ARGK flaması yamamıştı. Boyu uzun, inceydi Jiyan'ın. Saçlarını ise Eylem'in tersine, uzatırdı. Metropolden Akademiye geldiğinin ilk günü, ince beline kadar uzanan çift örgülü uzun saçını ilk kez kesmiş, uzayınca bir daha da kesmemişti. Kahverengiydi saçları. Telleri besili, kalındılar. Soğuk bir rüzgar esmeyedursun, Jiyan'ın yüzü hemen kıpkırmızı kesilirdi, güneşteyse terden sırılsıklam olurdu. Cildi ince ve hassastı. Şehirde yaşayan varlıklı bir aile kızını andırırdı. Ama sıradan bir köylü, yoksulluk yaşamış bir aile kızının yaptığı her işi yaptığını söylüyordu. Yakın arkadaşlarına sık sık ailesi ve geçmişinden bahsederken yaptığı zor işleri anlatırdı. Ev işlerinden, hayvan beslemekten, bahçe ekip biçmekten iyi anladığını söylerdi. Kimseyi buna inandıramadığında nasırdan sertleşmiş ellerini gösterirdi.

Ve büyüleyici bir güzelliğe sahipti. Bazı kadın güzellikleri var ki, anlatılamazlar ya, işte bununki de öyle bir güzellikti. Ne, otuzunu bulduğunda solup giden Rus kadınının güzelliğine, ne de yaşlandıkça ele avuca sığmaz olan Acem kadınının güzelliğine benziyordu. Bununki her halde Kürde has, henüz edebiyatın keşfetmediği türden bir güzellikti.

Siyasi ve genel kültür birikimine bakıldığında üniversitede okuduğunu insan tahmin edebiliyordu. Kürtçenin Kurmancî ve Zazakî şivesini aynı derecede bilir ve konuşurdu. Hiç bir za-

man ezberlediği özdeyişler kullanmazken çoğu gerilla onu ezberci olmakla eleştirirdi. Kendi düşünüyor, kendi üretiyor ve kendinin olan şeyleri söylüyordu. Eylem gibi az konuşmuyordu; insanlara çabuk ısınırdı, ne var ki, gerillacılıkta yeniydi. Gerektiği kadar pratik tecrübesi olmadığı için konuşmaları bıyık altından gülünerek hafife alınıyordu.

Jiyan'dan bahsedildi mi, kesinlikle, Behdinan Eyaletinde onu görmüş, görmemiş herkesin aklına bir şey gelirdi. Hünerleri ve doğal özelliklerinden ötürü herkesin fazladan bir kod adının bulunduğu gerilla ordusunda O, 'Teorik Jiyan' diye tanınırdı. Tüfek dipçiğinin bir tarafına Başkan APO, diğer tarafına da Che resmini yapıştırmıştı. Bir çok resmi platformda, yahut kulislerde kendisi hakkında, "Arkadaş çok teorik, pratikleşme sorunu var" denilmesinden dolayı pek saldırı gruplarında yer almıyordu. Kaç aydır manga komutanıydı. Şimdi bu kış eğitim kampında birikimi dikkate alınarak ve eğitime katkısından dolayı rütbesinin yükseleceğine kesin gözüyle bakılıyordu.

Jiyan öğlen üstü, yemekten sonraki dinlenme arasında, bayanlar koğuşunun ötesinde, solda, bir kayaya sırtını verip oturdu. Herkes biliyordu ki, şimdi her zamanki gibi günlük anısını kaleme alacaktı. Ve o gün, Rıfat'ın etini tilkilerin, kargaların çaldığı, herkesin koğuş inşaatını yaptığı gün, not defterine şunları yazdı:

"Bir savaş yılını daha geride bırakıyoruz. Aras arkadaşın dünkü konuşması bunu gösteriyordu. Aras arkadaşla birlikte yirmi beş kişilik bir grubumuz Botan sahasında yapılacak bir toplantıya katılmak için dün gece gizliden yola çıkmışlar."

"Artık önümüzde uzun bir kış dönemi var. Yoğun pratik nedeniyle kesik kesik aldığımız eğitimimizi böylece yeterince alabileceğiz. Çok özleyeceğim savaşı. Ama belimdeki silahım her zaman bu özlemimi giderecektir sanırım."

"Fırın, mutfak ve üç nöbetçi kulübesi olmasa burasının kamp olduğu hayatta anlaşılmaz. Bugün erkek arkadaşlar yeni okul binası için çalışmalara başladılar. Artık iple tırmanıp iple inmekten

kurtulacağız. Biz de, otuz bayan arkadaş olarak hepimiz, koğuşlarımızın eksiğini tamamlamaya çalışıyoruz."

"Yalnız Eylem arkadaşı hiç iyi görmüyorum. Çok huzursuz. Eskisi gibi canlı değil, o asker Eylem gitmiş de, içine kapanık, bireysel bir tür kaygıları olan biri gelmiş gibi."

"Ama bir şeyler oluyor ona galiba. Hele bugünlerde...Yoksa o hep uzak kalmayı tercih ettiğimiz şey midir, bilemiyorum. Aslında yeni değil. Ta Kinyaniş eyleminden itibaren sürüyor. İlk kez dün akşam biraz açılıverdi. Bir erkek arkadaşı kastederek, 'Ben mesafeyi kimi zaman korumadığım için galiba, arkadaş doğal olarak farklı bir niyetle yaklaşıyor..." dedi. Ama hassas olaylardır, resmi olmasa bile herhangi bir arkadaşa açıklamam durumunda iki arkadaşın da geleceği tehlikeye girer, itibarları zedelenir ve zor durumlarda kalabilirler. Bazı şeyler söyleyerek ikna etmeye çalıştım: 'Oysa şimdi ikiniz de silah altında ve en ufak bir hatayı kaldıramayan yakıcı bir savaşın içindesiniz.' dedim. Nedense pratikte bu gibi duygular boy vermiyor insanda. Ama bir durgunluk süreci, savaşsız geçen günler her an insan bedeninde bunun nüvelerini tohum gibi ekiyor. Ve gün geçtikçe büyüyor..."

"Arkadaşlar teker teker kalkıyor. Bu akşam kampımız galiba çalışmaya ara vermeyecek. Bir haftaya kadar bütün inşaatı bitirip kampın resmi açılışını yapmamız gerekiyor."

5 Aralık 1994, Avaşin Kampı

Gülizar usulca yanına yaklaştı. Vardı, eliyle omzuna dokundu. Gözgöze geldiklerinde, Jiyan defterini kapayıp gömleğinin altına koydu.

"Oturmuş gene yazı mı yazıyorsun? Senin işin iş gerçekten. Vakti boşa harcamamak güzel bir şey"

"Evet güzel."

"Ama ben hiç öyle değilim ha. Yeter ki, boş vakit bulayım."

"Boşluk yaratmamak lazım. Çünkü boşluk dolmak ister. Sen doldurmasan düşman doldurur onu."

"Ama ben konuşmasam, geçmişi hatırlamasam içim rahat etmiyorki..."

"Geçmişi düşünerek vakit harcamak genelde ezik insanın kültürüdür. Özgür kabileler tutsak edilip mahzenlere tıkıldıkları zaman otururlar, dizlerini göğüslerine dayar, bütün gün bütün gece geçmişi düşünürlermiş. Onların sahipleri ise hep yarını düşünürlermiş. Sanırım bu, biraz da umutsuz insanın kendini avutmasıdır."

Gülizar bir an durdu. Söylenenleri kafasında tartıp biçti. Pek çok kez Jiyan'ın tahlillerini o an için anlayamıyor, çok sonralarını ancak anlayabiliyordu.

"Yani şimdi bizi köle mi yaptın?"

"Öyle kabaca değil. Köle kültürüne has bir şeydir, diyorum."

"Peki sen hiç eski günlerini düşünmez misin? Anlamadım gitti vallahi."

"Düşünmez olur muyum? Ama biraz farklı."

Gülizar oturdu. Yeleğinin cebinden tütün ve kağıt çıkarıp sigara sarmaya başladı. Ismarladı ama Jiyan almadı.

Gülizar:

"O nasıl oluyor heyala Jiyan? İnsan bazen senin dediklerini anlamakta güçlük çekiyor."

"Bir hata yaparsam, nerede kaybedersem, beni zayıflatan bir şey varsa, onu düşünürüm. İster yıllar önce olmuş olsun, ben düşünürüm. Ama genelde günü ve yarını düşünürüm."

"Şimdi anladım biraz. Yani bir hatayı ikinci kez yapmıyorsun."

"Biraz öyle heval. Ama her şeye rağmen insanın her zaman için kendini dolu tutması lazım. Boşluklar insanı daima uçurumlara sürükler."

Gülizar bacakları üzerinde yaylanarak kalktı:

"En iyisi ben şimdi kalkayım, yoksa daha fazlasını hafızam almaz. Hadi sana kolay gelsin!" deyip ayrıldı.

-VI-

Yüz elli kişinin tamamı çalışıyordu. Yatalak birkaç hasta ve yaralı dahi Dr. Mendo'nun revirdeki işine yardımcı oluyordu.

Kamp, sık kayalıklı vadinin bir köy alanı genişliğindeki topraklı yamacına kurulmuştu. Aşağı taraf yamaçlar kadar kayalıklı ve ağaçlı değildi; çıplak, yer yer meşelik ve eğimsizdi. Şimdi hummalı çalışmanın yapıldığı alana daha yukarılardan bakıldığında dört mahalleli köyü andıran bir manzara çıkıyordu insanın karşısına. En yoğun iş üst mahallede sürüyordu.

Yeni okul binası için kararlaştırılan yer 1993 yılında eyalet konferansının yapıldığı bir suni mağaraydı. Hastanenin elli metre kadar ilerisindeki başka bir kayalık yamaç TNT ile oyularak mağara yapılmıştı. Ancak buradaki kayalar tek parça değildi. Kampta kimsenin bulunmadığı bir sırada yapılan hava saldırılarından birinde, tesadüfen bir kazan bombası bu yamaca isabet etmişti. Bombanın etkisiyle yapının tavanı çatlamıştı. Üstelik tavanın üstündeki dik yamaçta bulunan kayalar da bazen kendiliğinden yuvarlanıp geliyor, yapının önüne düştükten sonra aşağılara savrulup gidiyordu. Bir süre buranın okul binası olarak yeniden inşa edilmesinin tehlikeleri üzerinde tartışıldı. Sonra Xelil Rüstem bizzat kendisi yapının üstündeki yamaca çıkarak gevşek duran bütün kayaları yuvarlamaya başladı. Kayalar, bir zincirden boşalmışçasına vadinin derinliklerine savrulup gidiyorlardı.

Hummalı inşaat faaliyetini teftişe çıkan Hozan ilk başta yeni okul binasının yapıldığı bu yere uğradı. Hozan'ı, Xelil Rüstem karşıladı.

"Nasıl gidiyor yeni okul binası?" dedi Hozan, gözüyle etrafı

seyrederek:

"Biraz ağır gidiyor."

"Neden öyle?"

"Taşlar iniyor" dedi Xelil, eliyle üst tarafı göstererek. "Taşlar gevşek, tek tek söküldüp düşüyor. Uçak bombardımanında bu hale gelmiş."

"Peki, siz ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Hepsini yerinden söküp temizleyeceğiz. Bu da ancak akşama kadar biter."

Gerillalardan üç kişi yukarıdan, üç kişi aşağıdan, ellerinde uzun sırıklarla oynak taşları söküyordu. Hozan bu yöntemi beğenmemişçesine dudak büktü.

"İçeriyi bir görelim."

Xelil Rüstem çalışanlara durmaları için seslendi.

Hozan, önünde geniş, bütün kampın sığabileceği büyüklükte bir salon görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Önceki yıla göre daha geniş gösteriyordu. Hozan buna sevindi. Birkaç kişi bütün salona cepheden bakan duvarın önünde divan için yer hazırlıyordu. Xelil onun memnuniyetini sezdi. Hozan sormadan kendi yanıtladı.

"Geçen yıl dardı, biliyorsunuz. İçeri dolan kaya ve toprağı kazarak çıkardık. Açıklığın her iki yanına dikilen payandalar arasına bir duvar örülmüştü, o duvarı kaldırdık, epeyi genişledi, şimdi yüzelli arkadaş rahatça sığabilir."

Hozan gözünü döşenen naylonun üstünde gezdirirken Xelil ona da açıklık getirdi:

"Toprağın altına da su sızmaması için naylon döşendi. İçerisi geceleri aynı zamanda koğuş olarak kullanılacak biçimde hazırlanarak zemine battaniyeler döşenebilir. Burada iki mangalık güç kalabilir."

Dış kapıya geldiler. Xelil yaptığı yenilikleri anlatmayı sürdürüyordu:

"Şimdi yamacın eğimi doğrultusunda uzanan bir ön çatı oluşmuş. İzeri toprakla kaplanarak yamacın devamıymış izleni-

mi verildi."

"İyi..." dedi başını sallayarak. "O zaman koğuşlara da bakmaya gidelim. Bitmiş mi?"

"Çoğu bitmiş ama bazı eksiklikleri tamamlanmadı. İlk önce herkes hava saldırılarına karşı sığınakları hazırladı. Ama hâlâ nöbetçi kulübelerini, tuvaletlerini bitirmemiş koğuşlar var. Akşama kadar bitirmelerini söyledim."

Xelil bir süre sessiz kaldıktan sonra:

"Ama jeneratör işini hâlâ sonuca bağlamadık. İsmet arkadaş jeneratör küçük olduğu için bütün koğuşlara elektrik verilemeyeceğini, ancak okul salonuna, yönetime, basın yayın ile birkaç koğuşa verebileceğini söylüyor."

"Sorun değil, zaten hepsine vermeye gerek yok. Gidip bir bakalım şu koğuşlara."

Dışarıdaki gerillalar hâlâ sırıkla taş söküyorlardı. Çatlakları gören Hozan başını sallayarak, "Hiç kafama yatmadı burası" deyip önündeki yola koyuldu.

Suriye'nin Kobani bölgesinden olan Xelil yirmiikisinde gösteriyordu. Kod adının sonuna, Zaloğlu Rüstem'den sık sık bahsettiği için soyadı niyetine Rüstem lakabı takılmıştı. Orta boylu ve sağlam yapılı olan Xelil lise mezunuydu ve 1991 başında gerillaya katılmış, üç yıl kadar değişik bölgelerde kalmıştı. Güçlü teorik birikimi vardı. Savaş pratiğinden alınıp lojistik faaliyetine verilmesini bir türlü hazmedemiyordu, ne var ki, partiye duyduğu inanç ve bağlılık onun tepkilerini bastırıyordu. Ama hâlâ eziklik hissediyordu. Kampın ilk günlerinde arkadaşlarına, "Hepiniz savaş pratiğinizi değerlendireceksiniz, ya ben?" diyerek ezikliğini gösteriyordu. Son bir yıldan bu yana Avaşin bölgesinin lojistik ekibinin sorumluluğunu yapıyor, kampın yeni yönetiminin beş üyesinden biriydi.

Güvenlik koğuşu yönetim koğuşunun bitişiğinde yeniden düzenleniyordu. Revir ve kamp misafirhanesi de aynı yerde inşa ediliyordu. Biraz aşağıda, sola düşen mahallede yer altında yapılacak erkek koğuşları için toprak kazılıyordu. Reşogilin ko-

ğuşu bitmişti. Yeraltına yaptıkları koğuşlarının üstünü ağaç kütükleri, çakıltaşları çalılar ve toprakla kamufle etmişlerdi. Giriş kapısının önündeki çamurlu toprakta ki ayak izleri olmasa, oranın koğuş olduğu kesinlikle anlaşılmazdı. Hozan çalışma alanlarını tek tek denetledikten sonra çalışmaların sürdüğü diğer yerlere bakmaya gitti. Kampın ortasından yönünü aşağıya veren Hozan ile Xelil durdular. Kampın tam orta yerinde dört kenarı iple işaretlenen alanın taşlarını temizleyen, kürekle toprak tümseklerini düzelten Resul'a bağlı on kişilik bir ekip voleybol ve futbol sahası için yer açıyordu. Resul ortalığa talimatlar yağdırıyordu:

"Bu ağaç köklerinin bir tanesini bile bırakmayacaksınız. Hepsini temizleyeceksiniz! Yoksa meşin top bile dayanmaz, patlar. Taşları da. Taşları sökmesek ayaklarımız kırılır."

Resul, kendisini dinleyen Hozan'ı farkedince konuşmasını kesip karşılamaya geldi.

"Biz hızlıyız heval, bu gün kesin bitireceğiz" diyordu, "Akşama kadar bütün alanı temizleyeceğiz. İki de kale dikeceğiz. Ormana iki arkadaş gönderdik, az sonra direkleri getirirler."

"Fena değil aslında... Nasıl, koğuşlar arası maç yapabilecek miyiz?"

"Tabii heval!"

Hozan o an gözleriyle voleybol sahasını arıyordu. Voleybol sahası olduğunu tahmin ettiği alanın ortasına dikilmiş iki direk vardı. File, yahut benzer bir şey gözükmüyordu.

Resul sanki hisseder gibi söze girdi.

"Voleybol sahasından kocaman bir kaya çıktı. Küçük sandık ama çok büyük. Arkadaşlar kaza kaza yoruldular, şimdi dinleniyorlar. Kalkar kalkmaz onu da hallederiz. Ama bu saha daha güzel olacak."

Erkek koğuşlarından sonra denetimi yapılmayan yalnız bayan koğuşları kalmıştı. Bu arada vakit ilerlemişti, akşam oluyordu. Neredeyse koyu bir karanlık çöküyordu.

Bayan koğuşları ise çok aşağıya, Avaşin Vadisi'nden kampa

doğru yamaç yukarı çıkarken hemen patika ağzına düşüyordu ki, yukarılardan bakıldığında gözle görünmüyor, salt kulak verildiğinde kazma ve kürek sesleri işitiliyordu.

Sık kayalıklar arasında üç adet koğuş yeri açmıştı bayan gerillalar. Silahlarını birbirine çaprazlama bir kayaya dayamışlardı. Daha rahat çalışmak için üstlerinden çıkardıkları raxt ve yelekleri yan yana duruyordu. Koğuşların ikisi tamamlanmış ve yerle bir hale getirilmişti. Üstü topraklanmıştı. Dikkatle bakılmazsa koğuş olduğu anlaşılmıyordu. Büyük kayanın dibindeki koğuş henüz bitmemişti. Ama elli metre aşağıda bir grup bayan gerilla hâlâ çalışıyordu. Hozan ve Xelil oraya vardıklarında, bir başka bayan gerilla grubu, ormandan kestikleri ağaçları taşıyordu. Düzgün ağaçlar koğuşun tavan kirişi için kesilmişti.

Nöbetçi bayan, gelenleri görür görmez yaklaşıp karşıladı. Hep birlikte çalışmanın devam ettiği yere gittiler. Kazma işini yapanlar ellerindeki aletleri yere bıraktı, ağaç taşıyanlar da yüklerini indirmişti, üs başlarını silkerek geliyorlardı.

Hozan hepsine birden "Kolay gelsin arkadaşlar!" dedi.

"Sağol!" dediler.

"Herkes bitirdi, bir sizinki kaldı, ne zaman bitireceksiniz?"

Manga komutanı biksici Eylem elinden küreği yeni indirmişti. Elbiselerindeki toprak kırıntılarına, saçının dağınık oluşuna ve terlemiş yüzüne bakıldığında en çok çalışanın o olduğu belliydi. İçlerinde en güçlü fiziğe sahip olanı oydu. Güçlü kollarıyla elbisesini silkeleyip yaklaştı.

"Bugün bitirmemiz zor" dedi Eylem selamlaşmak için elini uzatırken, "Ancak yarın biter. Sorun değil, nasıl olsa iki koğuşumuz tamam, bütün arkadaşlar bu gece orada sıkışırız."

"Sizin için sorun yoksa, tamam. Peki, bütün ihtiyaçlarınız tamam mı?"

"Hayır heval, hâlâ bir sürü eksiğimiz var. Sobamız hâlâ yok, ufak tefek bir sürü şey eksik. Rıfat arkadaşa eksik eşyalarımızı bildirmiştik, yarın getireceklermiş."

Xelil Rüstem etrafına bakınıyordu. Bir yeri arıyormuş gibiydi:

"Heval siz nöbetçi kulübesini nerde yaptınız?"

Eylem eliyle arkadaki yüksek kayayı gösterdi:

"Oraya kayanın üstünde yaptık."

Xelil bakınca başını salladı.

"Hayır orası uygun değil. Çünkü yukarıdaki koğuşların nöbet yerleri oraya hakim." Eliyle aşağıdaki bir kayayı göstererek, "Şu kaya var ya, orası daha uygun. Çünkü bütün vadiye hakim bir yer."

Eylem bu fikri beğenmemişti, sırf nezaket gereği, "Tamam heval, oraya yaparız" dedi.

Evin hem konuşmaları dinliyor, hem de sırtında taşıdığı ağaçların kırıntılarını çırpıyordu. Hozan'a dönerek;

"Heval eğitim ne zaman başlıyor? Yarın mı?" diye sordu.

"Evet yarın başlıyoruz. Bu yıl eğitim daha kapsamlı olacak. Normal dersleri işlemiyoruz. Çözümlemeleri esas alacağız. Tıpkı 92 gibi eleştirisel bir yöntemle işleyeceğiz. Hazır mısınız? Kendinizi nasıl katacaksınız?"

"Evet heval, bu yıl bütün bayan arkadaşlar gönüllüler. Hepimiz kendimizi vereceğiz, güçlü çıkmak istiyoruz."

Bir süre kalabalık içinde göz gezdirdi Hozan.

"Nalin arkadaş nerde, görünmüyor?"

Eylem:

"Bir arkadaşla birlikte sizden önce gitti, yönetime gideceğini söylüyordu."

Hozan ile Xelil gitmeye hazırlanmıştı. Eylem bunu anlayınca:

"Heval biraz bekleyin bir çay içersiniz, arkadaşlar hazırlıyor" dedi.

Hozan, "Hayır heval, sağol, geç kaldık, gitmemiz gerek" deyip Xelil ile birlikte kampın üst tarafına doğru yollandı.

O gün, karanlık çökene, göz gözü göremez hale gelene kadar herkes çalıştı.

-VII-

Nöbetçiler çalışanlara işlerini bırakıp bir an önce okul salonunda toplanmaları haberini verdi. Bazıları itiraz ederek, "Heval bırakın da çalışalım ya! Şimdi toplantının sırası mı yani? Artık her saat toplantı mı olacak? Nedir bu!?..." dediler ama kar etmedi.

Salon önceden süslenmişti. Divan masasına, kocaman bir cephe bayrağı, onun sağına orak- çekiçli bir parti flaması, soluna da ordu sancağı asılmıştı. Siyah beyaz bir Başkan APO portresi divanın arkasındaki duvara çakılmıştı. Duvarlar, eldeki bütün şehit posterleri ve bayraklarla donatılmıştı. Duvarlarda fanuslar, gaz lambaları yanıyor, bütün salonu gün gibi aydınlatıyordu.

Divan üyeleri salona girmeden önce salonda büyük bir gürültü vardı. Hapşıranlar, öksürenler, burnunu çekenler, gülüp şakalaşanlar, en çok da tilkilerin ve kargaların hain hışmına uğrayan Rıfat'a takılmalar almış başını gidiyordu. En arkadan Menaf'ın tok sesi kahkahayla birlikte çınladı.

"Heval Rıfat, onlarla öyle baş edemezsin. Olmaz öyle. Ya taktik değiştireceksin, ya da bu işi bırak, ben yapayım. Ne diyorsunuz arkadaşlar? Benden iyi lojistikçi mi olur? Artık mırtoxe olmayacak, eti kargalara ve tilkilere vermeyeceğim. Yoldaşlarım yiyecekler. Evet ne diyorsunuz?"

Rıfat oralı olmadı. Susmuştu. En ön sıralarda, bayanlara yakın yerde oturmuş, arkasını dönmüştü.

Aydın Zaza Menaf'ın konuşmasına dayanamayarak müdahale etti:

"Heval Menaf, heval Menaf!" dedi tehdit edercesine.

"Ne var, heval avukat?"

"Senin pirinç pilavını da gördük. Ondan sonrasını da. Bak söylerim ha! Yani şimdi biz görmeseydik hadi neyse..."

Menaf süt dökmüş kedi gibi sustu. Yüzü kızararak, oturduğu yerde yumuldu.

Ortalardan sesler yükseliyordu:

"Söyle hele söyle, ne olmuş? Menaf ne yapmış?"

Tam o anda Rıfat ayağa kalktı, sakince yüzünü çevirdi, Menaf'ı buldu:

"Heval Menaf ne oldu, neden birden sustun?"

Herkes durmuş bir Menaf'a, bir Aydın Zaza'ya bakıyordu. Menaf'ın yüzüne kanlar hücum etmişti. Aydın büyük bir sır açıklayacakmışçasına sesini düzeltti, gülümsemesini kesti, "Söyleyeyim mi?" diye sorunca Dr. Mendo müdahale etmek zorunda kaldı. Çünkü o ana kadar Menaf öfkeyle doktora bakıyor ve gözleriyle sanki, bütün bunlar hep senin başının altından çıkıyor, der gibi, tehdit ediyordu.

"Dur heval!" dedi ciddi bir sesle. Ellerini açtı, bayanları göstererek, "Her şeyin de bir yeri ve zamanı vardır heval. Normaldir, kıştır, herkesin başına gelir. Ne var bunda yani?"

Doktor kötü etti. Artık herkes anlamış ve gülmeye başlamıştı bile. İç kapı nöbetçisinin yüksek sesli komutu yankılandı:

"Şiyar bin!"

Bir anda herkes olduğu yerde ayağa kalktı. Arkadan hızlı adımlarla Hozan divana doğru yürüdü. Yerini bulunca kendine özgü sakin sesiyle:

"Buyurun, oturun arkadaşlar!" dedi.

Çoğu gerillanın yüzünde divanda Hozan'ı görmenin sevinci okunuyordu. Bundan olacak, kimse çıt çıkarmadı. Merakla, Hozan'ın toplantıyı nasıl açacağını, planlamayı nasıl yapacağını beklemeye başladılar.

Hozan:

"Toplantımıza başlamadan önce hepinizi şehit yoldaşlarımızın anısına bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum"

diyerek toplantıyı açtı.

Saygı duruşundan sonra Hozan eğitimin anlam ve önemi konusunda uzun bir konuşma yaptı.

"... Yaz boyunca hepimiz sıcak bir savaşın içinde bulduk kendimizi. Çok istediğimiz ve planlamasını da yaptığımız halde bir türlü sağlıklı bir eğitim faaliyetini oturtamadık. Ama şimdi bu kampımızda kendimizi yoğun geçen bir yılın bütün kirinden, yetmezliğinden ve parti ölçüleri aleyhinde gelişmiş anlayışlardan arındırmak için var gücümüzle eğiteceğiz. Unutmayalım ki, kaynağını eğitimden almayan bir pratik her zaman için yenilgi getirir. Eğitimsiz pratik kör pratiktir. Partide eğitim ve yaşam, pratik ile teori, ideolojik ve siyasal yoğunlaşma hep birlikte, atbaşı giderler. Bunlar bir PKK militanında eşit ölçülerde bulunması gereken öğelerdir..." Eğitimle ilgili konuşmasının en sonunda, "Eğitimimiz çözümlemeler temelinde olacak ve bir yıllık bütün pratiğimizi gözden geçireceğiz" dedi.

Konuşmasının sonlarına doğru ise partide bir yenilenmenin, tepeden tırnağa bir yenilenmenin bu kış eğitimleriyle birlikte olacağını belirtti. Yenilenmenin ise daha çok askeri disiplini her ana oturtma, militanı hem askeri hem politik olarak besleme olduğunu vurguladı.

"İşte biz bu süreci, yeni bir tarzın oturtulması süreci olarak hep birlikte değerlendireceğiz" diyerek ilk konuşmasını noktaladı. Sessizce dinlenilen bu açılış konuşmasında bazıları ikna olmamıştı. Konuşmayı kendine göre yorumlayıp başlarını sallayarak Hozan'ın söylediklerine alaylı alaylı gülümsüyorlardı. Hayal kırıklığına uğrayanlar da oldu. Hatta bir çoğu Hozan'ın böyle bir konuşmayla süreci başlatabileceğini aklının ucundan bile geçirmemişti.

Arada konuşan konuşana... Her kafadan bir ses çıkıyor, her kes ayrı bir yorum getirerek kışın nasıl geçeceğini tartışıyordu.

"Kış uzundur heval, sobanın yanında oturup teori yapmak da kolay."

"Pratikte sesi çıkmayanların kışın sesi çıkar."

"Hep böyle olur zaten, yazın sessiz, kışın burun havada."

"Çürük teori..."

"Yırtık teori..."

"Bu savaştır savaş, burada silahın adı geçer..."

"Kafamız şişecek."

"Bütün hesaplarımız boş çıktı..."

"Olsun, kim savaştan yana, kim teoriden yana belli olur."

"Nasıl geçecek bu kış böyle?"

"Teori oportünistlerin silahı ise kleş de gerillanın silahıdır..."

"Burada konuşmak bir şeyi halletmez."

"Kendine güvenenler yazın, pratikte konuşsun."

"Heval Hozan da gitti. Biz de onu kendimizden sanıyorduk."

"Ak koyunla kara koyun düşman ateşi altında belli olur..."

"Çene çok konuşursa at izi ile it izi birbirine karışır..."

"Ah, partide her şey güzel iyi de, şu teorisyenler işi bozuyor..."

"Bir de eğitim olmasa..."

"Pratikte böyle değildi ha!..."

"Yetki insanın başını döndürür..."

"Ah heval Hozan ah, sen de mi?"

Hozan yönetim odasında oturduğu sırada Resul ile Xelil Rüstem birlikte girdiler. İkisi de neşesiz ve öfkeli görünüyordu. Resul'un yüzü dehşet içindeydi.

"Heval herkes dışarıda eğitimi tartışıyor, durum iyi değil."

Xelil Rüstem:

"Kampta olduğunun farkında olmayanlar var. Rahat rahat her istediklerini konuşuyorlar."

Kendini tartışmaların hararetine kaptırmış olanların arasında Hozan'a bir an önce haber vermek isteyen iki portatif de vardı. Bunlardan biri Çekdar Özellokmay'dı, diğeri de güvenlik koğuşunun elemanlarından Ayhan. Aceleleri varmış gibi ikisi

birden yönetim odasına girdiler. Hozan, Resul ile Xelil Rüstem'e bir görüş belirtmeden, tebessümle gülümseyerek portatiflerin ne diyeceğini dinledi.

Özellokma, heyecanla, incecik boynundaki damarları şişerek:

"En çok zoruma ne gitti, biliyor musun Heval Hozan?" diye sordu. Cevabını da kendi verdi. "Pratikte kim zayıf çıkmışsa o konuşuyor. Sanki onlar değil başkası hata yapmış da görevden onlar alınmamış da başkası alınmış. En çok kimler konuşuyor, biliyor musun heval Hozan? Hamit Çarçel, Reşo, Harun Şeref, Aydın Zaza, Mahmut ve Başkale'den gelen Ahmet, bunlar başı çekiyor."

Ayhan:

"Heval biliyor musun arkadaşlar nasıl bir yer istiyor?"

"Nasıl?" diye sordu Hozan.

"İlkokul gibi serbest, kural olmayan, herkesin kendi başına olacağı bir yer..."

Hozan hiç istifini bozmadı:

"Öyle mi?" dedi gülümseyerek, "Ama biz burayı akademiye çevireceğiz."

"Tabi!" dedi Özellokma, "Gerilla askeri yaşama gelmek zorunda. Askerdir. Ama eğitimsiz ve kuralsız asker değil. Aydın askerdir gerilla..." Ve söylediği şeyle övünürcesine başını kaldırdı, güvenle dolmuştu.

Portatif gerillaları dinleyen Hozan bir yerlere dalıp gitmişti sanki. En son:

"Nöbetçilere haber verin de arkadaşları toplasınlar, başlıyoruz" dedi ve kalktı.

Bu kez daha sakin, kendinden emin adımlarla divana yürüdü. Herkes yerine oturduktan sonra bir süre konuşmadan ayakta, düşüncelerini yoğunlaştırmak için durdu. Ona çok sayıda göz küsmüşler, kızmışlar gibi çok tuhaf nazarlarla bakıyordu. Sesini düzeltmek için hafiften öksürdü. Gözlerini yargılarcasına alt ve üst kattaki herkesin üzerinde gezdirdi.

"Şimdiye kadar birbirimizi savaşın sıcaklığı içinde görmüştük" diye söze başladı. "Ancak bundan sonra birbirimizi burada göreceğiz. Ayrıca o çok övündüğümüz pratiklerimizin de ne anlama geldiğini burada daha iyi göreceğiz. Burası bir ameliyat masasıdır. Hepimiz yatacağız ve hepimizin çürük, hasta yanları kesilecektir. Hiç birimizin öyle ahım şahım pratiği de yok. Bunu açık söyleyelim. İyi bir pratik sahibi olanlar varsa, o da şehitlerimizdir."

Toplantı salonuna ciddi bir hava çöktü. Başlangıç sözleriyle birlikte bütün dikkatleri üzerinde toplayan Hozan, daha iddialı ve keskin ifadeler kullanmaya devam etti:

"Birçok arkadaş burayı bir dinlenme yeri olarak görüyor. Burası yaz pratiğinin yorgunluğunun giderildiği bir yer değildir. Biz burada başka bir savaş vereceğiz. Hatta asıl savaşı vereceğiz. Biz buraya yüz elli arkadaşımızı savaşa mola vermek için toplamadık. Savaşa bir an bile ara verenler, bir süre bir köşede dinleneyim, diyenler, açıkça belirtelim ki, şimdiden kaybetmiştir. Bir gerillanın her anı savaştır. Bunun böyle olduğunu düşünmeyen arkadaşlar varsa eğer, sonuçlarına katlanmak zorunda kalacaklardır. Görmek istemeyenler ise acıyla göreceklerdir."

Herkes birer suçluymuş gibi başını eğdi. İkna olmamışlarsa da diyecek söz bulamadıklardan suskundular. En sonda eğitimin niteliği ve planlanması üzerine bir açıklama yaptıktan sonra, eğitimi verecek olan komutanların seçimi için platformdan öneri istedi.

Her kalkan, Hozan, Haşim ve Veli'yi önerdi. Hozan, önerilenlerin oylanması için usul gereği şunu sordu:

"Arkadaşlar için oylama yapmadan önce başka bir öneri getirmek isteyen veya itiraz eden arkadaş var mı?"

En arkada oturanlardan Ramazan elini kaldırıp söz istedi;

"Heval benim bir itirazım var" dedi.

Hozan:

"Buyur heval söyle."

"Ya Veli arkadaş, ya da Haşim arkadaş, biri çıksın, onun yerine..."

"Neden? Gerekçeniz nedir?"

"Gerekçe değil de... Yani divanda bir bayan arkadaş da olsun..." dedi ve sustu. Sonunu getiremedi. Çok heyecanlanmıştı Ramazan.

"Uygun bir öneridir ama isim verin. Evet heval kim olabilir?"

Ramazan heyecandan olsa gerek bir şey söyleyemiyordu.

"Kimi öneriyorsanız adını söyleyin, yoksa önerinizi geri çekin."

Ramazan sol kolu üzerinden bayanların oturduğu yere baktı.

"Yani hangisi olursa olsun. Yeter ki bir bayan arkadaş olsun."

Hozan:

"Ramazan arkadaşın önerisini destekleyen arkadaş var mı? Ya da, kendisini öneren bir bayan arkadaş varsa kalksın."

Öneri hakkında, lehte, aleyhte kimse konuşmadı. Herkes susmuş, Ramazan'a bakıyordu. O ise heyecandan kıpkırmızı olmuştu. Bir ara yüreğini cesaretlendirdi. Baktı ki, yapamıyor, homurdanarak başını salladı ve "Tamam heval o zaman önerimi geri çekiyorum" dedi.

Eğitim komisyonu böylece belirlendikten sonra eğitimin, tamamen 1994 yılı çözümlemelerinin ele alınmasıyla geçeceği söylendi. Klasik eğitimlerde işlenen Parti Tarihi, Kürdistan Tarihi, Üslup ve Hitabet vb. dersler olmayacaktı. Sıra, kampa ve koğuşlara birer adın takılmasına gelince çok sayıda el havaya kalktı. Önerilerin çoğunluğu kampın isminin Şehit Cesur olarak konmasını isteyince, oylama yapıldı ve bu isim kabul edildi. O an Şehit Cesur'u herkes gözlerinin önüne getirdi. Cesur unutulacak bir komutan değildi. Hepsinin kalbine girmişti. Cesur'u Behdinan'da tanımayan yoktu. Öteki koğuşların her birine de birer şehidin adı verilerek toplantı noktalandı.

Her gerilla kendini Cesur'da bulmak istiyordu. Bütün gerillalar için bir aynaydı. Cesur, önde gelen gerçek bir ARGK gerillasıydı. Behdinan Eyaletinin 1994 yılındaki bütün büyük eylemlerine damgasını vurmuş adı gibi cesur bir komutandı. Kamplara çekilmeden kısa bir süre önce şehit düşmüştü. 1991yılında gerillaya katılmış, bir yıl sonra Oramar'daki çatışmalarda en önde yer almış ve ünü bu sırada yayılmaya başlamıştı. 1994 yılının baharında takım komutanı olan Cesur ile birlik yönetimi arasında çelişki çıktı, birlik yönetimi Cesur'un eğitime ihtiyacı olduğu gerekçesiyle, onu geri cepheye Zap'a göndermek istedi. Ama parti bu öneriye kabul etmedi ve Cesur Bircella bölgesindeki hareketli savaşa gönderildi. Kinyaniş'e yapılan saldırılardan en büyük olanında kol komutanı oydu.

Yıl ortalarında gelen bir talimatta, ülke genelindeki eylemlerde bir tıkanma olduğu ve bunun aşılması gerektiği bildirilince, Cesur'un takımının da içinde bulunduğu eyaletten bir taburluk güç Kinyaniş Taburu'na saldırmaya karar verdi. Kinyaniş Taburu'nu keşfe giden Cesur, bir tepeyi gözüne kestirdi, bir grup arkadaşıyla gün ortası gitti bu tepeye yerleşti. Tepe, karakolun kuzeyindeki hakim bir tepeydi. Akşam olduğunda bir grup asker gelip tepede mevzilendi. Hiç bir şeyin farkında değillerdi. Askerler teyplerini açıp arabesk kasetini dinlemeye başlamıştı. Henüz ilk müzik parçasını bile dinlemeden ve yokuşun yorgunluğunu üzerlerinden atamadan Cesurgilin bombaları üzerlerinde patladı. "Biji Sarok Apo!" sloganıyla Kinyaniş tepecilerini yaylım ateşine tuttular. Askerlerden ancak ikisi kaçmayı başarabildi. Kimi korkudan, kimi de bombardımandan yara alarak düştü. Cesur gurubuyla birlikte asker ölülerinin üzerine gitti, silahlarını, elbiselerini, teyp ve kasetlerini alıp grubuyla birlikte birliğine ulaştı.

Diğer bir eylemiyse düşman ordusunun kendini güvende hissettiği Erbiş Taburu'na olmuştu. Saldırı akşam saatlerinde iki koldan yapılacaktı ve kollardan birine Cesur komuta ediyordu. Ama kendisi bizzat saldırıda yer almıyor, koordine merkezinden idare ediyordu. Komuta ettiği birlik, yerlerine vardıklarını ve asker-

lerin konuşmalarını dinlediklerini bildirdi. Diğer bir kol da o alana yaklaştırıldı. Askerlerin kaygısız oluşlarından ve karakoldan gelen arabesk müziğinden saldırı beklemedikleri anlaşılıyordu. Ama bir ara taburdaki askerler bir şeyler sezmiş gibi seslerini kesti. Hemen akabinde hareketlilik başlatılınca Cesur saldırıyı başlatmak zorunda kaldı. Ama onun komuta ettiği grup yanlış bir mevzinin önündeydi. Doğru mevzilere yaklaşmış olan diğer grup bir kaç dakika içinde kendi hedeflerine ulaştı, karakolun yarısını ele geçirdi. Planlamaya göre diğer kolun da aynı anda hareket ederek karakolun öteki yarısını ele geçirmesi gerekiyordu. Ama bu olmadı. Suçu kendinde görüyordu. Komuta merkezindeki Cesur bunun üzerine kendi kolunun yerine tek başına saldırıya geçmek istediğini söyleyince diğer komutanlar karşı çıktılar. Cesur ısrar etti ama yine bırakmadılar. İkinci kol yanlış yere mevzilendiği için eylem planlandığı gibi sonuçlanmamıştı. Fakat yine de askerler darmadağın olmuştu. Üzerlerinden onu aşkın silah kaldırılmıştı ki, bunların içinde MG-3 ve A-6 silahları da vardı.

Eylem sonrasında yapılan toplantıda Cesur'un kolu yapı tarafından çok sert bir dille eleştirildi. Cesur hiç eleştiri almamasına rağmen söz isteyerek bütün suçun kendisinde olduğunu, o sırada koordine merkezinin karşı çıkışını dinleyip tek başına neden saldırıya geçmediğine hayıflandı. "Açık konuşmak gerek" diyordu, "Oportünistlik yaptım. Kol, görevini yapmamış olabilir. Fakat komutan olarak asıl görevini yapmayan benim, bunun için hesap komutandan sorulur. Tek başıma saldırıya geçerek sorumluluğumu yerine getirmem gerekirdi. Arkadaş yapısı benim hakkımda karar almalı ve cezalandırmalıdır."

Divan, Cesur'un konuşmasına müdahale ederek tek başına saldırıya geçmesinin yanlış olduğunu, suçun kendisinde değil, kolun başında olan yardımcısında olduğunu söylediyse de Cesur hâlâ oturduğu yerde başını sallıyor ve olayı kendisine yediremiyordu. Yeniden söz istedi:

"Koordine merkezinin 'Gitme!' talimatını dinlemem hataydı.

Saldırıya geçmeliydim, çünkü yanlış yöne giden kol benim sorumluluğumdaydı."

Bütün ısrarlarına rağmen yapı Cesur'u suçlu bulmadı ve kolun başındaki takım komutanı suçlu bulunarak ceza aldı.

Ama Cesur'un kendini suçlu bulan ruh hali değişmedi. 1994 yılının yazında düşman Behdinan'ın kuzeyinde operasyonlara girişince Cesur grubuyla birlikte operasyon kollarının arasına girdi. Yüreğini dağlayan eski bir hatanın intikamını almak istercesine onlarca pusu attı. Kıran kırana çarpışmalara girdi. Bütün saldırılarda öfkeyle ileri atılıyor, kurşunların üzerine gidiyor, büyük iddialarla yola çıkan düşman askerlerini darmadağın ediyordu.

En son, düşman ordu birliklerinin Şikefta Birindaran Tepesini ele geçirdiğini görünce, bu stratejik mevziyi geri almaya şehitlerin adına ant içti. Oysa düşman birlikleri iki gün aradan sonra zaten geri çekilme hazırlığı yapıyordu. Cesur, onların geri çekilmesini beklemeksizin, bütün öfkesiyle gurubuyla birlikte saldırıya geçti. Saldırı gündüz gözüyle en elverişsiz bir noktadan başladı. Askerlerle bir anda iç içe girdiler. Cesaretin bu kadar ölçü dışına çıkanı görülmemişti. Asker telsizlerinden yapılan yardım çağrılarına karargahları, "Geri çekilin!" emriyle karşılık veriyordu. Fakat geri çekilme imkanı yoktu. Çünkü Cesur tüm kaçış yollarını kesmişti; böyle yapmamış olsaydı askerler arkalarına bile bakmadan kaçacaktı.

Cesur, başını kaldıranı canısız yere seriyordu. Ölümle kesin karşı karşıya kaldığını anlayan askerler de çareyi canını dişine takarak savaşmakta buldu. Volkan kodlu bir Tugay Komutanı askerlerine hiç bekleneden hemen geri çekilmeleri talimatını aralıksız tekrarlıyordu. Çatışmanın ortasındaki asker muhaberecisi ise, "Bunlar çılgına dönmüşler, göz açtırmıyorlar" diyordu.

Düşman, ancak Cesur yaralanıp savaş dışı kalınca çekilme fırsatı bulabildiler. Geride, ölüleriyle birlikte alamadıkları bütün malzemelerini bırakıp kaçtılar. Ve Cesur burada aldığı yaradan birkaç saat sonra sloganlarında adlarını haykırdığı şehit yoldaşlarının arasına katıldı.

-VIII-

Geceydi. Kamp karanlığa gömülmüştü. Her tarafta ışıklar sönmüştü. Nöbetçiler sessizce nöbet devir teslimi yapıyordu. Güvenlik koğuşu ile basın- yayın odaları da ışıklarını söndürdüğünde ışığı yanık olan yalnız yönetim odası kalmıştı.

İlk geceki eğitimi planlama toplantısından sonra Hozan'ın idaresinde kamp yönetimi dar bir toplantı yapmak üzere yeniden bir araya gelmişti. Toplantıya yönetim üyeleriyle birlikte yeni seçilen eğitim komisyonundan iki kişi katılmıştı. Yönetim odasındaki soba kızmış, odayı bir hayli ısıtmıştı. Hozan'ın önünde iki tomar daktilo edilmiş kağıt duruyordu. Yönetim koğuşuna hemen ilk anda son derece resmi bir hava çökmüştü.

"Bildiğiniz gibi" diye söze başladı Hozan, "Parti şimdi 5.Kongreyi toplama hazırlıklarını yapıyor. Kongre sonuçlanana kadar kuzey ve güneydeki bütün güçlerin kışı nasıl geçirebilecekleri konusunda Ana Karargah bir dizi talimat geliştirerek bize ulaştırdı. Biz de yönetim olarak bu genel talimatları özgülümüze indirgeyerek bir İç Yönetmelik çıkardık. Şimdi bunu okuyacak ve hep birlikte detaylarını belirleyeceğiz. Yarın hemen ilk işimiz içtimada bunu uygulamaktır."

İç Yönetmeliği Resul tane tane okudu. Sıra tartışma ve öneri geliştirme bölümüne gelince sorun çıkmadan bütün maddeler onaylandı. Yalnız tasarının tümü üzerindeki tartışmada Nalin söz aldı:

"Sanırım bazı maddelerini arkadaşlar tepkiyle karşılayacak. Onlara kabul ettirmemiz zor olmayacak mı? Mesela yeni tekmil sistemi, cezaların uygulanma biçimi ve içtima ardındaki 'Yerine Geç' komutu gibi."

"Evet öyle" dedi Hozan, "Ama yapmak zorundayız ve yapacağız da. Arkadaşların hepsi hâlâ pratiğin ağır etkisindeler. Tedbir almazsak hiç bir arkadaşı eğitim ortamına ısıtamayız. Görüyorsunuz ki, hemen her şeylerini doğallaştırmışlar. Ve şunu da söyleyeyim ki, yönetim olarak bir köylü tarzının inadıyla karşı karşıyayız. Arkadaşların üslupları parti üslubuna çok yabancı. Neredeyse ortamı bir köy meydanına çevirecekler. İç içe olduğunuz için sizlerin daha iyi görmesi gerekiyor."

Resul:

"Karşı çıkacakları kesindir ama biz taviz vermemeliyiz" dedikten sonra sustu. Kimse karşılık vermediği için ardından hemen ekledi. "Bütün yapıyı tanıyorum. Yapının büyük bölümü disipline gelecek ama bundan hoşnut olmayan, disiplini kabul etmeyen birkaç arkadaş var. Bunlara karşı tedbir geliştirmemiz gerek."

Nazım paralel düşünceye sahipti. Söz alarak Resul'un konuşmasını pekiştirecek şeyler söyledi.

"Bununa birlikte yapıda gruplaşma tehlikesi de var. Çünkü aynı bölgeden gelen arkadaşlar kendi pratiklerini savunuyor. Bir de bu arkadaşlar hep bir arada kalıyor, ahbap- çavuşluk ilişkilerine kolayca giriyorlar."

Tartışmalar bu konu üzerine yoğunlaşmıştı. Her konuşan aynı tehlikelere işaret ediyordu. Tartışmaları sonuca bağlamak isteyen Hozan son noktayı koydu:

"Arkadaşların dile getirdikleri doğrudur. Böyle bir sorun var. Sorunlar doğal olarak çıkacaktır. Çünkü yapı henüz pratikten yeni gelmiş. Bazı tipler dışında arkadaşların tamamı özlü ve partiye bağlıdır. Çoğunluk sorun çıkarmaz, bu kesin. Siz yapı içindesiniz, eğer pratik öncülük yapabilir ve örnek olabilirseniz disiplin ve parti yaşamını günden güne oturtabiliriz." Eğitim komisyonuna seçilen Haşim'e bakarak, "Bazıları derslerden kaçabilir, gelmek istemeyebilir. Buna da bir kural getirmeliyiz. Yönetimin izni dışında hiç kimse ders dışında kalmamalı."

"Ama hastayım diyerek birçok arkadaş izin alıp çıkıyor."

"Olabilir ama hasta olduklarını söyleyenler varsa Dr. Mendo'dan rapor almalı."

Futbol sahasındaki içtima, sabah, olağan bir havada başladı. Her günkü gibi koğuşlar ve bölükler yan yana dizilmişlerdi. Koğuş sorumluları tekmillerini vermek üzere sağ başta bekliyorlardı. Resul gelmeden herkes sıra halinde ama sohbet havasındaydı. Bütün içtimayı boydan boya bir uğultu doldurmuştu. Kimisi, Rıfat'ın gece kalkarak uyurgezer gibi dolaştığını anlatıp gülüyor, kimisi yaz pratiğinden ilginç bir anıyı anlatıyor, karınlarını tuta tuta gülüyordu.

İçtimayı yapacak olan askeri sorumlu Resul kamp yapısının yüz metre uzağında duruyordu. Öne gelip içtimanın karşısına geçti ve sessizlik başladı.

"Günaydın arkadaşlar!"

Resul'un sesi vadide yankılandı.

"Şehit Cesur Kampı! Rahat!"

Sesin keskinliğine tam ters bir rahatlıkla herkes 'Rahat' durumuna geçti.

"Hazıroll"

Arkasından gelen komutlar aynı keskin sesle tekrarlandı. Ama hâlâ gerillaların rahatlıklarında bir değişiklik yoktu. Ve her şey her günkü gibi olağan devam etti. Sıra bir vukuatın olup olmadığı sorusuna gelmişti ki, Resul çıkış yaptı:

"Arkadaşlar bu günden itibaren içtima düzeninde yeni bir değişikliğe gidiyoruz. Artık pratikte değiliz. Askeri bir ortamdayız ve bütün yaşamımız askeri kural ve askeri yaşamla belirlenecektir. Bu nedenle ilk yeniliği içtima düzeninde yapıyoruz. Bundan böyle arkadaşlar yan yana değil, gene koğuşlar halinde ama arka arkaya sıralanacaklar."

Bir uğuldama dalga dalga yükseldi. Fısıldamayanlar ise tepkilerini burunlarından sertçe soluyarak gösterdiler.

"Askeri içtima düzenindeyiz. Arkadaşlar, yerimizde konuşmayalım. Susun arkadaşlar."

Taş gibi herkes olduğu yerde sustu.

"Artık tekmilleri koğuş sorumluları direk kamp askeri komutanının karşısına çıkarak yüksek sesle verecek, tekmili verirken ve ayrılırken de tam bir askeri duruşu göstereceklerdir."

Durup bütün gerillaları süzmeye başladı. Hepsinin her halinden itiraz, tepki ve hayal kırıklığı okunuyordu.

"Bununla birlikte içtima bittikten sonra hiç bir arkadaş dışarıda kalmayacaktır. Koğuşlar sıra düzenini alacak ve marş marş herkes sıra halinde okula girecektir. İçtima ile ilgili uygulayacağımız yenilik budur. Kamp yaşamımıza getirilen diğer yenilikleri de bir İç Yönetmelik haline getirdik ve içtimadan sonra arkadaşlara okunacaktır."

Bir iki dakika içerisinde kamp yapısı istemeye istemeye yeni düzene göre sıraya girdi. Ama bin bir homurtu ve iç çekmeyle.

"Bütün koğuş sorumluları!"

Bütün koğuş sorumluları hep birden yirmi metre ilerideki Resul'un karşısına geçerek silahlarını indirip hazrola geçti.

"Rawestin, Amadebin! Rawestin! Amadebin!"

Denileni yaptılar.

"Tekmil!"

İlk koğuş tekmilini Şehit Suat Koğuş sorumlusu Hamit Çarçel vermek üzere isteksizce bir adım öne çıktı.

"Şehit Suat Koğuşu tam tekmil emir ve görüşlerinize hazırdır komutanım!" cümlesini yarım yamalak ve gülerek söyledi. Birçok kişi Hamit'e gülmemek için kendini zor tutuyordu. İkinci sırada Şehit Dilovan Koğuş sorumlusu Kani son derece disiplinli bir çıkışla Resul'un karşısına geçti. Bir rahat, hazırol çektikten sonra öne doğru boynunu uzattı. Boynu, yüzü hemen kızardı.

"Şehit Dilovan Koğuşu tam tekmil emir ve gö...gö...görrr...üşşş..." sözünü tamlayamadan kekemesi tuttu. Resul bunu hesaba katmamıştı. Talihsiz Kani kekemeydi ve böyle kalabalık, üstelik resmi ortamların karşısına geçince bir türlü düzgün konuşamıyordu.

Biri önden, diğeri en arkadan, gülmekten kendilerini tutamayan iki kişinin sesi geldi. Bunun üzerine Resul öfkelendi. Gülen herkesi susturduktan sonra, anında inisiyatifini kullandı:

"Heval Mahmut ve Heval Ahmet kesin gülmeyi ve içtimadan çıkın! Askeri ortamımıza yakışmayan üsluplarınızdan dolayı içtima bitene kadar dışarıda kalacaksınız!"

Bu kez kesin bir sessizlik çöktü. Herkes son derece gergin bir ruh haline girdi.

Kani zar zor, ter içinde kalarak, ağzı köpüklenerek tekmilini tamamlayabildi. Sıra üçüncü koğuş olan Şehit Cahide'nin sorumlusu Eylem'e geldi. Gayet askeri bir duruşla çıktı Resul'un karşısına. Sesini öyle bir yükseltti ki, yankılanan ses bütün vadide bomba gibi patladı.

"Şehit Cahide koğuşu bütün mevcudiyetiyle emir ve görüşlerinize hazırdır komutanım!" dedi ve geldiği gibi askerce yerine geçti. Kalan koğuş sorumluları da tekmillerini biraz ciddiyetle ama biraz da küskün ve tedirgin bir tavırla verdiler.

Askeri sorumlu Resul kaşlarını çatarak, yüksek sesle bağırdı:

"Yerlerinize marş!"

Koğuş sorumluları topuk selamıyla dönerek arkadaşlarının başına geçti. Sessizlik devam ediyordu. Resul memnun kalmış havasındaydı. Askeri sorumlu bir an sessizliği dinliyormuş gibi, gergin, uzaklara baktı. Yeniden tok sesi uzaklarda yankılandı:

"Rahat!"

Bu kez savaşçılarda gerginliğin verdiği bir ciddiyet sezebildi. Resul ses tonunu değiştirmeksizin ekledi:

"Hazırol. Tüm koğuşlar, koğuşlarına, koşar adım marş!"

İşte bu kadarı fazlaydı. Çevresindekilerin duyabileceği bir sesle, Reşo:

"Bu ne biçim haldir? Rezil olduk biz. Rezil ettiler bizi" diye söylendi.

Normal olarak bu son tekmil yerine 'Serbestsiniz' denilmeliydi. Koşaradım koğuşlara koşmak da neyin nesiydi? Arkadaşlarının kendilerine gülmesinden çekinen koğuş sorumluları ko-

şaradıma geçmeden önden ağır aksak koğuşlarına yollandılar.

Hamit Çarçel koğuşunun başında, en önde giderken komutanların duyması için sesini yükselterek:

"Bu kadarı da olmaz! Yazık be!" dedi.

Resul müdahale etmek için ağzını açmak üzereyken, Nazım koluna dokundu:

"Bu günlük bu kadarı yeter" dedi. "Kalanını da yarın uygularız."

Bu arada cesareti ve harbi kişiliğiyle tanınan Aydın Zaza da herkes duysun istiyormuş gibi homurdanıyordu:

"Acemi birliğine çevirdiler burayı. Bizi de ilkokul çocukları yerine koyuyorlar."

Kısa bir dinlenmeden sonra bütün gerillalar okul salonunda gene toplandı. Hepsinin yüzünde öfke, sitem ve tepki vardı. Hoşnut görünen hemen hemen yok gibiydi. Yalnız bayanların içinden, biksici Eylem'in ve Jiyan'ın yüzü neşeli görünüyordu.

Yönetim tarafından hazırlanan İç Yönetmeliği okumak için Resul divanın sağ köşesine geçti ve yüksek sesle yönetmeliği okumaya başladı. Yönetmelik daha önceki gerilla kamplarında uygulanmayan veya esnek bırakılan birçok düzenlemeyi içeriyordu. Kesin ve net bir talimat diliyle yazılmıştı. İçtima düzeninden başlayarak günlük tekmillere kadar birçok konuda yeni uygulamalar getirilmişti. Koğuşlar her akşam tekmil toplantılarını yaparak günlük gelişmeleri değerlendirecekler ve sonuçları yönetime ileteceklerdi. Yönetmeliğin dili alışılmamış derecede keskindi. Nöbete, günlük yaşama, tavır ve davranışlara ilişkin suç ve hatalar belirlenmiş, üstelik geçmişte hep sıradan görülen bu davranışlar için öngörülen cezalar da eklenmişti. Oysa savaş pratiği içinde işlenen suçlar için herhangi bir yasa yoktu. Suç durumlarında savaşçılar toplanıyor, durum değerlendiriliyor ve getirilen öneriler oylanarak ceza veriliyordu. Oysa bu yönetmelik, savaşçı yapısının iradesinin üstünde bir iradeyle, suç daha işlenmeden cezasını doğrudan veriyordu. Bu da kolay kabul edilebilir bir şey değildi elbet.

O akşam koğuşlarda yönetime karşı tam bir muhalefet gelişti. Kendiliğinden tepkiler bir bir su yüzüne çıkarken, belli belirsiz bir örgütlenme oluşuyordu. İki günde bir verilen akşam tekmillerinde o gün, sanki bütün koğuşlar ağız birliği yapmış gibi aynı şikayetleri ilettiler:

"Yönetimin anlayamadığımız kuru dayatmacı tarzı, kalıpçı tutumu ve gereksiz derecedeki resmiyeti yapıyı oldukça zorlamaktadır. Koğuş olarak oy birliğiyle yeniden eski içtima tarzına geçilmesini istiyoruz."

İstisnasız bütün koğuş tekmillerinde aynı ifadeler vardı. Bütün kamp, yönetime bir ağızdan muhalefet ediyordu.

-IX-

"Birkaç gün önce Çarçela Dağı dumandan gözükmüyordu. Duman kalktığında karşımızda kar altında bembeyaz bir Çarçela gördük. Kar, yakında buraya da yağacak. Severim karı. Kış için yeterince odunumuz var. Sobalarımız durmaksızın yansa da odundan yana sıkıntımız olmayacak. Yiyecek sıkıntısı zaten hiç görülmeyecek. Lojistik ekibi durmadan çalıştı. Dağ başında, bu savaş ortamında bizim sahip olduğumuz birçok olanağa evi, köyü olan birçok insanımız bile sahip değil. Parti cömert bir baba gibi gerillasını iyi besliyor gerçekten."

"Kampta giderek askeri yaşam kuralları oturmaya başlıyor. Ama birçok arkadaş bundan rahatsız. Resmi oturumların dışında hemen herkes yönetimin getirdiği kuralları tartışıyor. Özellikle köylü kökenli arkadaşlar disiplin kurallarını hazmedemiyorlar. Hele Reşo ve Hamit Çarçel arkadaşlar yok mu, bu iki arkadaş tam bir anti- yönetim örgütlenmesini yapıyor. Öyle ciddi bir parti karşıtı tavırları yok, fakat eski yaşam ve alışkanlıklarının ortadan kaldırılmasına duydukları tepkileri örgütlüyorlar. Köylü kökenli arkadaşların temsilcileri olarak sivrilmişler. Her ne kadar tepkilerinin yalnız Resul arkadaşın çok ileri giden, biçimci dedikleri tarzına karşı olduğunu söylüyorlarsa da esasen yönetime ateş püskürüyorlar. Yönetimle kalmıyor, kuralları benimseyenleri ve aydın özellikleri olan arkadaşları da kendilerine hedef seçmişler."

"Buna karşın bayan arkadaşlarımızın durumu çok kötü. Hatta gülünç bir konumdalar desem daha doğru olur. hâlâ net bir tavır takınmış değiller. Eskiden olsaydı Eylem arkadaş tavır koyardı ama o da sessiz kalıyor. Yönetim ağırlığını hissettirince

bayan arkadaşlar ondan yana, ders araları dışındaki zamanlarda ise 'Serbest ve doğal bir kamp yaşamını istiyoruz, nedir bu gereksiz kurallar?' diyen arkadaşlardan yana görünüyorlar. Kadının o bilinen klasik, güçlü tarafa yakın olma arzusu ile hareket ediyorlar."

"Bana gelince; elbette ki, askeri yaşam kurallarının oturtulmasından yanayım. İnsanı kendine getiriyor. Ama serbest ve kuralsız bir kamp yaşamı bence temeli çökmeye hazır bir inşaata benzer. Tepkici arkadaşları anlamak zor. Hepsi de mevzilerde beraber göz kırpmadan savaştığımız arkadaşlar. Bir lokmayı ikiye böldüğümüz, savaş anlarında aynı heyecanı yaşadığımız arkadaşlar bunlar. Pratikte en sevdiğim ve omuz omuza olmak istediğim arkadaşlar olmasaydı belki şaşmazdım. Burada şunu görüyorum: Savaş anında tam askerce davranırlar. Düşmanı çıldırtan da kendileri. Ama çoğunda askere has kültür ve gurur yok gibi. Mesela Reşo arkadaş, pratiğinde parti taktiğini boşa çıkardı. Onun köylü inadı yüzünden Şukê- Biryê kuşatması istenen askeri başarıyı sağlayamadı. Piro arkadaşın pratiği tam yargılamalık. İlk kez gerilla savaşını at sırtında yürütme fikrini o getirdi. Bu arkadaşlar cesur oldukları kadar, savaşa zarar vermiş pratiklerin sahibidirler aynı zamanda. Benim bildiğim bir şey var ki, yenilen asker bir daha burnu havada savaş meydanına çıkamaz, çıkmamalı. Bu arada parti kendi taktiğini biraz olsun dayatmaya kalktığında bu gibi arkadaşların o an hemen dinmez öfkesi patlıyor. Demek istediğim şey, asker gururu denen kültür bu arkadaşlarda yok denecek kadar zayıf. Onun yerine hâlâ feodal gururlarıyla yaşayıp duruyorlar."

"Tedirginlik çökmüş Eylem'in üstüne. Yanımda uzanmış, bakıyorum kendisine. Şu an onda iki zıt şey acımasız bir çatışmadalar. Bunu sezinliyorum. Kadınsı yönü ile askeri yönü..."

"Ramazan arkadaşla Eylem'in arasında bir sorun var. Eminim. İki gün önceki toplantıda bunu iyice anladım. Ramazan arkadaşın o bakışı neydi? Sanırım eğitim yönetimine Eylem'i önermek istiyordu. Ona bakarken o bıçkın gözlerinden her şe-

yi anlıyordum. Genelde ona her bakışı, tehdit edermiş gibi çok ters. Ama o gün onu koruyormuş gibi bir düşünceye kapıldım. Dikkatlice bakmıştım, Eylem o an ölüm nefesini soluyordu. Ortada ne var bilmiyorum ama Eylem kuraldışı bir şeye katlanamaz... Ölür ama savaş örgütü içinde teşhir edilmeyi göze alamaz. Kaldıracağı ve kaldıramayacağı şeyler vardır. Hele savaşla pişmiş gururunu zedeleyecek, ya da bir iğne ucu kadar gölgeleyecek bir lekeyi göze alamaz. İşte Eylem'in, aynı şekilde benim ve hatta birçok bayan arkadaşın dayanamadığımız şey bu. Mesela ben çok hassasım bu noktada."

"İşin kötü tarafı da şu: Eylem alelade köylü bir arkadaş. Ama yiğit ve askeri yapısı her zaman köylü yapısının önündedir. Kadın yapısı doğası gereği paylaşımcıdır; ağzındaki lokmayı bölüşür, hümanist, kalp kırmaz derecede yumuşak gönüllüdür. Bundan dolayı da erkeğe nazaran çok daha fedakardır. Yalnız kadın askerleşmekte zorlanıyor, bu bir gerçek. Asker olmak kadına has birçok özelliğin reddiyle başlar bence. Örneğin kural, disiplin, acımama, duyguların inip inip yükselmesini engelleme gibi... Ve bütün bunlarla birlikte çok yoğun, durmak nedir bilmeyen emek... Köylü Kürt kadını fedakardır, emekçidir ama bir o kadar da kurallı yaşamdan habersizdir. Eylem arkadaş bence köylülüğe has birçok geri özelliği aşmış. Onun kadar kurallı, dili ve pratiğiyle askeri, hareket ve davranışlarında tam bir düzenli ordunun askerini andıran bir bayan arkadaş daha görmedim. Gerektiğinde, o da ender zamanlarda, teorik tartışmalara da katılmaktadır. Asker kişi yapısı gereği dardır. Yenilgiyi kolay kolay kabul etmez, yenilgiye dair bir işaret gördüğünde çoğu asker gururlu kişinin kendisini imha ettiğini biliyorum; geri adım atmazlar ve karşıt her şeyle siyasetçi kişi gibi kolayca uzlaşmazlar. Uzlaşma siyasetin gereğidir ama asker için gurur incitici bir şey. Böyle olduğu gibi asker kişi bireysel sorunlarla da karşı karşıya gelmez. Ama Eylem arkadaşı çok meşgul eden, beynini kemiren ağır bir sorunu var bence. Bu kesindir. Çok mağrur bir arkadaş. Kimseye kolayca açılabileceğini zan-

netmiyorum. Deneyeceğim, belki bana konuşur. Eylem arkadaş bu anlamsız zıtlığı sürdürerek militan kişiliğini ve devrimci gururunu lekeleme gibi bir hataya düşmemeli. Bu konuda ona yardımcı olmam gerek. Şu an bunları yazarken o yanımda derin düşünceler içinde uzanıyor."

15 Aralık 1994, Avaşin Kampı

Eylem yatmamıştı. Ellerini ensesinin altında bağlamış, başını kenetlenmiş ellerinin üstüne koymuştu. Alacakaranlıkta uzandığı yerde koğuş tavanına diktiği gözleri parıldıyordu.

Jiyan söze direk başladı:

"Hevala Eylem artık anlatmayacak mısın? Düşüne düşüne bir hal olmuşsun, kendini bitireceksin."

Derin bir iç çekerek askeri çantasından yaptığı yastığa gömülü başını Jiyan'a çevirdi. Gözleri ateş közü gibi kıvılcım saçıyordu. Jiyan bu derinlikten bir an için ürktü. Tam Jiyan'ın gözbebeklerinin içine bakıyordu. Keskin çizgileriyle kaskatı görünen yüz gevşedi, yumuşayıp kendini bıraktı. Şimdi duygulu, acı içinde, silahından olmuş yenik bir askerin yüzünü görüyordu Jiyan. Bir şeye hayıflanırcasına başını salladı Eylem ve:

"Sanırım sana güvenebilirim..." dedi, sustu. Sonra tekrar yüzünü Jiyan'a çevirdi:

"Öğrenmek istediğinden emin misin? Öğrenirsen sen de günahımın ortağı olursun, unutma."

"Tamam" dedi Jiyan ve yaklaşıp, yanına sokuldu. Yan yana uzanmış halde, Eylem konuştu, Jiyan dinledi:

"Başıma nelerin gelebileceğini tahmin ediyorum hevala Jiyan..."

Gene iç çekti, boğazına bir şey tıkanmıştı sanki, yüzü gerilerek yutkundu.

"Ama neyse... Kinyaniş'i bastığımız geceyi hatırlıyor musun? O zaman başladı her şey. Evet, Ramazan arkadaştı o akşam bizi gören. Şimdi tam eminim o olduğuna. Ay ışığı vardı gökte. Ya da şafak atıyordu, belki de yıldızlar parlıyordu. Zamanı tam hatırlamıyorum ama insan en ufak bir karartıyı dahi tanıyordu.

Kinyaniş'i basmış, geri çekilme yapıyorduk. Fakat hâlâ bazı silah sesleri geliyordu vadiden. Ben ise omzumdan ufak bir sıyrık yarası almıştım. Sargı sarmaya bile gerek yoktu aslında. Tepeye çıkmış ve sırtımı bir kayaya vermiş arkadaşların gelmesini beklemiştim. Yalnızdım. Usulca birinin yanıma geldiğini fark etmiştim. Oydu. Karakola ağır silahla vuran Çekiç Güç grubundaydık ikimiz de. Aslında gelmesini istememiştim, hele ben orada yalnız otururken... Neyse... Sağ olduğumu görünce gözlerinde parıldayan o anlamlı sevinci görmüştüm. Sessizce biraz konuşmuştuk... Ama nedense sesimizi kısmış ve fısıltıyla konuşmuştuk. Bilirsin, fısıltı insanın en doğal, sade ses halidir. Duyguları hemen değiştirir ve güdüleri uyandırır. Ne olduysa, arkadaşı o günden sonra bana dürtükleyen şey o an olmuştu bence. Ve o an içimde garip bir şeylerin uyandığını, kanımda sıcak, hızlı bir akışın başladığını hissettim. Geçmişte, partiye gelmeden önce zaten birbirimize epeyi yakındık, ortak bir şeyleri paylaşıyorduk. Ama ikimiz de gerillaya gelir gelmez noktalamıştık bunu."

"Çantasından ufak tefek sağlık malzemelerini çıkardı ve yarama baktı. Ve ikimizi de o an dağda, o güne dek hiç hissetmediğimiz, hep kaçındığımız bir duygunun sardığını hissettim. Ben bir kadının ve insanın yürek sesini, dokunuşunu, bir bakışını iyi anlarım. Bir an birbirimize öyle yakınlaştık ki, birbirimizin nefeslerini alıp veriyorduk. Ve o an kendimi geri çekmiştim. Ama sonra içimdeki ikinci bir ses beni gene ona dürtüklemişti. Gözlerimi yere indirdim ve başımı onun omzunun üstüne koydum."

"Sonra tam karşımızda, on metre kadar önümüzde duran karartının usulca hareket ettiğini gördüm. Karartı durmuş bize bakıyordu. Soluğunu bile tutmuştu sanki. O karartı kaya ve çalı değildi. 'Bizi gördüler.' demiştim kendi kendime. O ise kaygısızdı. Sonra kendi kendime "Hayır, heyecandandır, bana öyle geliyor" demiştim. Fakat o karartı bir insan, üstelik bir arkadaşımızdı. Seslenmemişti. İstese bizi o an askeri yaşamı bozdu-

ğumuz için vurabilirdi. Ama yapmadı. O an babamın bize anlattığı hikayelerden biri aklıma geldi. Karısını sevmediği için her gece şunun bunun kapısına dayanan Süleyman diye şehvet esiri bir adamı anlatmıştı. Kasabadaki dedikodulara hiç kafasını takmıyormuş bu Süleyman. Şöyle diyormuş: 'Sabah kasabanın içinde dolaştığımda hangi çocuk merakla gözlerimin içine baksa anlarım ki, o gece o evde beni anlatmışlar.' Kendi kendime düşündüm ben de. Bu arkadaş her kimse yarından itibaren beni göz takibine alacak, yargılayan bakışlarını benden ayırmayacak... Ve öyle de oldu. Ertesi sabah Nirve mezarlığındaki molada dikkatle her arkadaşı süzdüm. Kim bana baksa, karartı o olacak, dedim. Ve o gün bugündür Ramazan arkadaş gölgem gibi peşimden ayrılmıyor. Ramazan o olaydan sonra ona çok farklı davranmaya başlamıştı. Aynı mevzide çatışmak istemiyor, bir önemli göreve önerilse karşı çıkıyor, bakışlarındaki sertlikle her şeyi hissettirmeye çalışıyor ama ağzını tutuyor ve söylemiyordu. Ancak bana hissettirmiyordu. Sanki beni bir tür korumaya alıyor gibi olmuştu. Mevzilerde birlikte az çarpışmadık Ramazan arkadaşla. Beni askerce, yoldaşça ve parti militanına yakışır şekilde sevdiğini sezinliyorum. Ve her halde partiye açmamak için kendisiyle çok hesaplaşıyor, belki de büyük bir ıstırap ve ikircik içinde vicdanıyla boğuşuyordur. Ah Ramazan arkadaş. Seni bu vicdan azabından kurtaracağım, söz."

Gaz yağıyla yanan fanus ışığı altında Jiyan yazdığı defterini kapamıştı, elbiselerinin altına özenle sakladı. Eylem susmuştu. Jiyan sağ kolunu dirsekten büküp başının altına koymuş, düşüncelere dalmış yüzüyle ona bakıyordu. Jiyan sorumluluk duygusuyla dolu tatlı bir sevgiyle bakıyordu. Sevgiyle dolu bakışlarına gömülmüş bir çok soru işareti de vardı.

Jiyan:

"Bu kadar mı?" diye sordu, fısıltıyla.

"Evet."

"Peki kimdir o arkadaş?"

"Öğrenirsen yükün ağır olur... Ama kalsın."

Bir süre konuşmadılar. Gözleri tavan boşluğuna takılan Jiyan dalıp gitmişti.

Eylem, "Yaralı olan ben ama sen daha çok düşünceli görünüyorsun heval?" diye sordu.

Yay gibi, ince kaşlarının altındaki iri gözlerini Eylem'e dikti. Baktı ama cevap vermedi.

"Sana diyorum heval Jiyan!"

Jiyan başını sallayarak, "Evet" dedi ve sustu.

Gözgöze öylece sustular bir süre.

"Senin içinde de bir kurt var ama nedir bilmiyorum. Pratikte hiç böyle değildin. Sanki her zaman şen olan, konuşmayı seven Jiyan gitmiş, yerine başka birisi gelmiş. Bilseydim böyle üzüleceğini, hiç anlatmazdım. Ama seni tanırım. Kimseye söylemezsin derdini."

Jiyan uzandığı yerden doğruldu. Yan tarafına uzanarak başını dirsekten büktüğü elinin içine koydu. Ve derin düşüncelerle dolu gözlerini Eylem'in merak içindeki gözlerine dikti:

"Aynı sorunları başkasının da yaşadığını görmek insana çok tuhaf geliyor da ondan..."

"Nasıl?"

"Neyse..." dedi ve elleriyle konuşmayacağını gösteren bir hareket yaptı.

Eylem meraklanmıştı.

"Senin gibi yüksek okul okumuş birinin o sorunu yaşamaması imkansız. Hem de zengin bir aileden geliyorsa..."

"Zengin mi?" Kederli bir gülümseme tuttu Jiyan'ı. "Benim için söylediğin doğru ama ailem için söylediklerinde yanılıyorsun. Zengin mi demiştin?"

Eylem'in bakışları hemen o an Jiyan'ın çok biçimli, kalemle çizilmiş gibi güzel yüzüne takıldı.

"Elbette ki, zengin bir aileden. Boyuna posuna bakılırsa..."

"Hayır. Sen de birçok kişi gibi yanıldın heval."

Durup Eylem'den gözlerini ayırdı, tavan kirişlerine dikti. Koğuş alaca karanlıktı ve her şey iyi görülmüyordu. Jiyan ya ağ-

ladı, ya da Eylem'e öyle geldi.

"Sana hiç anlattım mı?"

"Neyi?" diye sordu Eylem.

Jiyan, huşu içinde:

"Ailemi..." deyiverdi.

Eylem yutkundu, çok önemli bir şey duyacak gibi duygulandı. Buğulanmış gözlerini Jiyan'dan ayırmaksızın bakıp, bekledi. Sonra, samimi ve içten bir dost sesiyle sordu:

"Aileni mi?"

"Evet... Öyle dediğin gibi zengin bir aileden gelmiyorum..."

Eylem uzandığı yerden kalktı. Dizlerini altına çekerek Jiyan'ın yastığa gömülü başucuna yaklaştı. Ama naylon kapıdan bir ses geldi. Aynı anda ikisi de yerlerinden doğruldu. Nöbetçi çavuşu Evin koğuşa daldı;

"Siz daha yatmamış mısınız?"

"Yok" dedi Eylem "Arkadaşla biraz tartışıyorduk."

"Kampın gidişatını mı?"

Başlarını salladılar.

"Koğuşunuz çok soğuk."

Evin silahını kapı kenarına dayayıp koğuşun alt köşesindeki odun yığınına yaklaştı. Elinde yünlü eldiven vardı. Bir kucak dolusu odun alıp getirdi.

"Hava soğuk, az sonra donarsınız. Alın şunları da..." Sobanın ağzını açtığında homurdandı. "Miratê" dedi, "Siz konuşmaya dalmışsınız, sobanız sönmüş." Odunlardan biriyle közleri karıştırdı. Közler kıvılcımlandı ve Evin'ın yüzüne bir yığın parçacık saçıldı. "Miratê, bu ne biçim soba ya!"

Eylem yanına geldi. Omzuna dokunarak, "Biz yaparız heval, sağol, sen görevinin başına gidebilirsin Nöbetçilerin değiştirilmesi gerek, gecikirsin. Baksana saat ikiye geliyor."

"Yok heval, daha zaman var" diyerek sobaya odun atmaya devam etti.

Evin ayak üstü biraz sohbet etti. Oradan ayrılmak istemiyor gibiydi. Eylem ikinci kez uyarmasaydı Evin gitmeyecekti.

Sobadaki odunlar az sonra tutuştu. Koğuşun içine soba ateşinin kızıl ışığı vurdu, sobanın önü aydınlandı. Eylem tekrar Jiyan'ın yanına gelmişti.

İkinci cevabını alamamıştı Eylem. Sormadan edemeyecekti.

"Peki, ya benimkiyle benzer dediğin sorunun?"

Jiyan derinden soluk alıp verdi ama bir şey demedi. Derisi sertleşmiş uzun parmaklarına baktı, orta parmağında bir halka biçiminde eski yüzük izi vardı, bir an okşayıp geçmişe dalar gibi oldu ve belli etmeyen bir hareketle başını salladı.

"O uzun, şimdi açmayalım orayı."

"Hayır anlatmanı istiyorum, anlat ki rahatlayasın. İçinde kalırsa büyür."

"Tamam o zaman. Ailem içinde ilkokuldan sonra okumaya devam eden tek kız bendim. Liseyi bitirip üniversite sınavlarına katıldığımda ailem karşı çıkmıştı. Beni evlendirmekti niyetleri. Ama direndim ve sınavı kazanıp İstanbul'a gittim. Okul ortamı beni hayal kırıklığına uğrattı. İlk günden umutsuzluğa düştüm. Yeni gittiğim zaman beni her gören farklı niyetle yaklaşıyordu."

"Erkekler değil mi?"

"Evet, hatta öğrenci miydiler, dışarıdan mı geliyorlardı bilmiyorum. Yardımcı oluyorlardı, çay falan ısmarlıyorlardı, yurtta kalmam için bana hazır evrak veriyorlardı. Bense kapalı bir ortamdan gittiğim için çok tereddütlü yaklaştım. Duvara çarpılır gibi olmuştum. Neyse, ilk altı ay bir yakınımın evinde kaldım. Bu arada gitgide okul ortamına ısınıyordum. Arkadaş çevresi edindim. Bazı geceler eve gitmeyip yurttaki ve başka evlerde kalan kız arkadaşlarının yanına gidiyordum."

"Bayan..."

"Okullarda kız arkadaş deniyor, bayan kelimesine dilim partide alıştı. Neyse... Aynı süreçte üç kişi bana çok yaklaşıyordu. Hareketleri yapmacıktı, hiç hoşuma gitmiyorlardı. Benim yurtsever olduğumu bildikleri için yanıma gelirken ellerinde Özgür Halk dergisi vardı. Herkes birini tavlamak için gecesini gündü-

zünü veriyordu. Okul, mücadele, demokratik haklar gerçekten hep ikinci tercihti.. Nefret ediyordum bu tür şeylerden. İstediğim düşüncelere sahip arkadaş çevresini oluşturamadığım için bir süre yalnız kaldım. Ah üniversite gibi bir ortamda bir bayanın yalnız kalması ne korkunç... Yani onlar gibi giyinemiyor, onların yaptığını yapamıyor, onların güldüklerine gülemiyordum. Dünyalarımız bambaşkaydı. Derken bir arkadaşla tanıştım. O da benim gibi genelde yalnız dolaşıyordu. Masalarda fazla konuşmadığı ve sık sık okul dışında bir yerlere gittiğini gördüğüm için dikkatimi çekti. Tanıştık ve kısa sürede birbirimize açıldık. Sonra bana bir adet küçük Serxwebun gazetesi verdi. Partiyle ilişkisi vardı. Tabi çok heyecan vericiydi ilişkide bulunmak. O günden sonra ona güvenim tam arttı. İlişkimiz gelişti. Sık sık tartışıyor, bazı tanıdık yurtsever evlere gidiyor, gençlerle tanışıyorduk. Sık sık bir taksi şoförü olan bir yurtseverin evine giderdik. O yurtsevere kendi aramızda 'İlkel Milliyetçi' diyorduk. Fazla uzatmayayım, deşifre olduk ve Bakırköy'deki Çetinkaya Mağazaları olayından sonra biz de gözaltına alındık. Gayrettepe karakolunda bir hafta işkencede kaldık. Kimse girmesin oraya... Çok berbat bir yer. Benim partiye katılmamda en önemli etkenlerden biri Gayrettepe'de gördüğüm işkence olmuştur. İki üç ay Bayrampaşa cezaevinde kaldıktan sonra çıktım ve partiye bilfiil katıldım. Gözaltından sonra onu bir daha görmedim. Yalnız ben cezaevindeyken bir gün arkadaşlar beni odaya çekerek detaylı bir özgeçmiş raporuyla birlikte platform karşısında özeleştiri vermemi istediler. Duygusal ilişkim olduğu söylenerek çok sert eleştiriler aldım. Şaşırmış ve utancından ağlamıştım. Sonradan anladım; O arkadaş bana acemice bir mektup göndermişti. Ama mektup bana verilmedi, neyse... Cezaevinden çıkar çıkmaz cephe faaliyetlerine başlamıştım. Birkaç ay sonra tesadüfen o arkadaşla tekrar görüştük. Hiç vakti yoktu. İlkel Milliyetçinin evine gittik. Ayrılacaktık..."

"Durma anlatmaya devam et heval, sonra ne oldu?"

"Sonra mı?... Ben okula gittiğimde parmağımda bir yüzük

vardı. Beni her gören kişi yüzüğü gördükten sonra uzaklaşıyordu. O arkadaş aylarca yüzüğe baktı. Merak ettiğini anlıyordum ama cesaret edip soramıyordu. Çünkü beni sevdiğini ve kaybetmek istemediğini iyi biliyordum. Yüzükten dolayı duyacağı cevaptan korkuyordu. O gün bana, 'Bu yüzüğün sahibi nerde şimdi?' diye sordu. Ben de gülümsedim ve 'Sahibi benim' dedim. Anlamıştı. Çünkü yüzük benim için bir konuda kendime verdiğim sözü hatırlatıyordu. Anlattığımda dünyalar onun olmuş gibi sevindi ve parmağımdan çıkardı. 'Bak artık senin bir yüzüğün yok, tamam mı' dedi. Ben de evet deyince, 'Gözlerimin tam içine bak' dedi ve yüzüğü kendi eliyle benim parmağıma taktı ve en son, 'Tamam mı' dedi çok derin bir bakışla. 'Benim de senden bir isteğim var,' dedim. Gözleri parladı. 'Nedir?' diye sordu. 'Mesela başkasını sevmeni istemem' dedim. Çok duygulandı ve 'Hayır, hep sadık kalacağım,söz' dedi. Ayrıldık ve o gün bugündür, üç yıldır görüşemiyoruz. Parti saflarında ama nerde bilmiyorum."

"Ne yaptın o yüzüğü peki?"

"Hâlâ yanımda saklıyorum. Bir de vesikalık fotoğraf var..."

Jiyan'ın geçmişiyle ilgili konuşmasını Eylem derecesiz bir saygı içinde dinledi. Bir an olsun, gözünü kırpmadı, Jiyan'ın sözünü kesmedi. Bir süre ikisi de konuşmadı. Başları çantadan yastıkta, gözleri tavana dikilmiş, öylece kala kaldılar. Dışarıda delice bir rüzgar vınlıyordu. Koğuşta, onlar dışındaki bayan gerillalar çoktan uykuya dalmışlardı. Gözlerinde hâlâ dinmemiş bir merak, yanıtını bulmamış sorular vardı Eylem'in. Ve sessizliği bozdu:

"Sana saygım biraz daha arttı. Keşke daha önce söyleseydin... Peki o hep sözünü ettiğin Dilovan kimdir?"

"O mu? Hem kardeşim, hem de yoldaşım. On bir yıl boyunca okulda aynı sırada okuduk ve o benden altı ay önce partiye katıldı. En son Garzan'da olduğunu duydum."

Evin'in sesi geliyordu. Yan koğuştan nöbete kalkacakları uyandırıyordu. Aşağı taraftan sert bir rüzgar esti. Naylon hızla

birkaç kez üst üste kapıyı dövdü.

Eylem:

"Yatalım istersen. Nöbete kalkabiliriz, uykusuz kalmayalım. Bakarsın yarın derste de uyuklarız."

Sonra yer yataklarına usulca uzanıp yattılar.

-X-

Yönetim odasında yanan sobanın yanında uzanmış, kendinden geçmişti Hozan. Ne zamandır kendinden geçtiğini bilmiyordu. Sağ eli göğsüne yapışmıştı, avucunda tuttuğu Başkan Apo'nun Eylül 1994 Çözümlemeleri kitabı göğsünün üstüne düşmüştü. Silahını başucundaki duvara yaslamıştı. Fanus hâlâ yanıyordu. Yanı başında da yere düşmüş küçük dijital bir radyo vardı. Duvardan açılmış kör pencerede kendi telsizi, masanın üstündeyse büyük telsiz duruyordu. Telsizin yanındaki masa boşluğunda üst üste gelişi güzel yığılmış kağıt tomarları vardı. Elle yazılmış çok sayıda rapor, kamp listeleri, Ortadoğu telsizinden alınan günlük talimatın çözümü...

Dışarıdan arada bir çamur içinde gezinen nöbetçi devriyelerinin ayak sesleri geliyordu. Ama onun ötesinde gece kurşun gibi ağır ve sessizdi.

Gece boyunca aralıksız esen rüzgar aniden durdu. Sonra birden bir yağmur boşaldı gökten. Öyle bir yağmurdu ki, damlaları tap tap diye dut tanesi gibi düşüyordu. Gittikçe şiddetlendi yağmur. Aynı gece Çarçela kar altında, Govendê ayaz içindeydi. Ama Avaşin çevresi, tekmil tepe ve vadiler kah rüzgarlı, kah ayazlı kah yağmurluydu.

Hozan bir ara elinde olmadan uyandı. Kulağına sanki top sesi gibi bir şey geldi. Bekleyip kulak kesildi. Bir an bir şey duymayıp yanıldığını düşündü. Ama göz açıp kapatıncaya kadar bütün vadiyi, kampı top sesine benzer bir gümbürtünün doldurduğunu duydu. Yerinden sıçradı. Bir an hareketsiz kalarak patlamanın uğultusunu dinledi. Tam bu sırada iki el silah sesi duydu. İntişar olsaydı, emrin önce kendisinden çıkması gere-

kirdi. O an içi kaygıyla doldu. Eğer bir gerillanın her hangi bir talihsizliği olmasa bu ses kesinlikle bir düşman saldırısıydı...

Silahını kapıp dışarı fırladı.

Herkes koğuşlarının kapılarından fırlayıp alarm yerine hızla ulaşmaya çalışıyordu. Her ağızdan bir ses çıkıyor, karanlıkta anlaşılmaz bağırtı ve çağırılar duyuluyordu. Ama bütün bu hengamede düşman saldırısına ilişkin herhangi bir ipucu gözükmüyordu.

Derken yağmur dindi. Bulutların ardına gizlenmiş yıldızlar bir bir çıkarak karanlık geceyi aydınlattılar. Dışarıda ıslak toprak, ıslak kaya ve ağaç kökü kokusu vardı. Ve bütün hava ıslak ıslak toprak kokuyordu.

Hozan'ın gözü bir ara yeni inşa edilen okul salonunun bulunduğu yere takıldı. Bütün koğuşlar dışarı çıkmış olmasına rağmen okul salonunda yatan koğuşsuz gerillalardan kimse gözükmüyordu ortalıkta. Vadinin aşağısından hâlâ derinden derine gümbürtüler geliyordu. Koşuşturanların içinde gözüne Resul ilişti:

"Heval Resul! Ne oldu böyle?"

Resul'un soluğu kesilmişti. Dizlerine kadar çamur içindeydi. Islak saçları da domur domur alnına düşmüştü.

"Okul salonu çöktü heval. Sanırım heyelandır."

Bunu duyar duymaz Hozan'ın aklına ilk gelen okul salonunda yatan takım oldu.

"Arkadaşlara bir şey olmuş mu? Kani'nin koğuşu muydu?"

"Hayır, Piro'nun koğuşuydu. Durumu biz de bilmiyoruz heval. Okul tavanı tamamen çökmüş."

"Çabuk Doktor Mendo arkadaşı çağırın, gelsin hemen!"

Yanında birkaç kişiyle birlikte az sonra okul salonunun kapısının önüne gelen Hozan neler olup bittiğini anladı. Önceki sene düşmanın hava saldırısında attığı kazanın meydana getirdiği çukur olduğu gibi kayıp gelmişti. Okul kapısının önüne yığılmış toprağın üstü ateş dumanıyla kaplıydı. Oyulan dik yarın önündeki toprak çatı çökmüş, üstü kocaman kayalarla dolmuş, giriş kapısındaki kayalar ise birer birer yamaçtan aşağı yuvarlanıp düş-

müştü. Yuvarlanan kayaların bazıları daha vadinin zeminine düşmemiş olacak ki, derinlerden hâlâ gürültüler geliyordu. Kayma hâlâ ağır ağır devam ediyordu.

Bir süre sonra herkes heyelanın olduğu yerde birikti. Hep birlikte çöken salonun üstüne geldiler. Sessizlik içinde herkes aynı şeyi düşünüyordu. Şehit Cesur Eğitim Devresi, başladığının henüz birinci haftasında boşa çıkmıştı. Hızla, merakla ve öfkeyle küçük gruplar halinde okul salonunu dolduran kayaları kaldırmaya başladılar. Aydın Zaza hemen öne atılmıştı.

Her biri bir veya bir buçuk metreyi bulan yükseklikleriyle kocaman kaya bloklarının altında kimsenin sağ kalması mümkün görünmüyordu. Ve şimdi koğuşları olmadıkları için dershanede yatan yirmi iki arkadaşlarının başlarına neyin geldiğini göreceklerdi.

Salona açılan ikinci kapıyı üstten açmaya çalışıyorlardı. Etrafına hızla talimatlar yağdıran Resul'un sesi vadide yankılanırken, Hozan kaygılar içindeydi. Kocaman kayaları gördüğü vakit yüzü dehşet bir hal almıştı. İlk kontrolde bu kayalar kolayca kökünden sökülüp yuvarlanıyordu, o zaman gene böyle içinde şimdiki duygunun bir benzeri yanıp sönmüştü. Kendi kendine de, "Kahretsin! Bir bu eksikti!" diye öfkeyle mırıldanıyordu.

Aydın Zaza iri elleri, güçlü kollarıyla kocaman kayalara saldırıyordu. O yerinden oynatıyor, diğerleri el birliğiyle çekip kaldırıyorlardı.

Aydın Zaza kalabalığa konuşarak çalışıyordu. "Bir bu kaldı heval. Onu da çıkardık mı..."

Son taşın çıkarılmasıyla orta boy bir insan gövdesinin çıkabileceği kadar bir aralık açıldı.

"Tamam heval, açıldı."

Bir kişi dışında, koğuşun tümü, açılan delikten dışarı çıktı. Kimi gülüyor, kimi hayıflanıyor, kimi sessizce etrafa bakınıyordu.

En son Başkale eski bölük komutanı Piro çıktı. Yüzü solmuş, ölü yüzü gibi olmuştu. Ve gözlerinin üstüne ak bir perde inmiş gibi bulanmıştı. Gözleri kocaman açılmıştı. Piro, kampa

geldiği günden beri yüzü gülmemiş biriydi. Çok gergindi. İğneyi korkuyla bekleyen çocuklar gibi kendini sıkıyordu. Boşuna değildi bu sıkkınlık. Piro mutlak surette yaz pratiği nedeniyle yargılanacağını biliyordu. At sırtında gerillacılık yaptırmanın ağır bedelini nasıl ödeyeceğini düşündükçe kaygısı katlanıyordu. Fanusların ışığı altında ince, uzun boyuyla Hozan'ı tanıyınca yanına vardı.

"Dijwar arkadaş içerde kaldı" dedi ve sustu. Bir ölü gibiydi Piro, sesi zor işitiliyordu.

Hozan'ın talimatıyla en güçlü beş gerilla aşağı indi. Dijwar kayaların altında kalmıştı. Fenerle yüzüne baktılar. Dijwar acı içinde debelenirken yüzü gülümsüyordu. Kocaman birkaç kayanın arasındaki boşluğa atmıştı kendini. Feneri elinde tutan Hamit Çarçel yukarı seslendi:

"Heval! Doktor Mendo gelsin. Dijwar'ı bulduk."

Doktor Mendo'nun eşliğinde yaralı gerilla sedyeyle revire kaldırıldı. Omzundan ve kulunçlarından ciddi yaralar almıştı. Kafası birkaç yerinden kırılmış, boynu incinmiş, ağzı kan içinde kalmıştı. Durum netleştikten sonra Hozan, diğer yönetim üyeleriyle birlikte Doktor Mendo'nun yanına, hastaneye gelerek yaralılarla ilgilendi. İki gerillanın yaraları hafifti. Ayakları ezilmiş, dizleri incinmişti. Ama Dijwar, kanlar içinde, sedye üzerinde hareketsiz yatıyordu. Hâlâ şoktaydı. Bir süre kendini zorlayarak konuşmaya çalıştı. Sonra dili açılır gibi oldu. Aylınca da ağrılarını bir bir söylemeye başladı. Doktor Mendo hastayı dinledikten sonra Hozan'ı dışarı çağırdı:

"Durumu ağır. Ama iyi bakılırsa felç olmaktan kurtulur. En kısa zamanda öteki hastaneye ulaştırılması gerekir."

Bütün kamp dışarıdaydı. Küme küme olmuşlar heyelan üstüne değerlendirmeler yapıyorlardı. Eğitimin ilk haftası okul salonunun çökmesi bu eğitim faaliyetini tamamen boşa çıkardı,diyorlardı.

Kalabalığın on, onbeş adım ötesinde iki kişi oturmuş, sigara içiyorlardı. Ara vermeden, üst üste sigaranın ucundaki ateş par-

layıp sönüyordu. Bu ikisi Baran ve Ayhan'ındı. Baran'ın ayağı sargılıydı. Kinyaniş eyleminde aldığı kurşun yarası henüz iyileşmemişti.

Karanlıktaki kalabalıktan bir ses:

"Bu meret kayalar biz eğitimdeyken düşseydi ne olacaktı?" diye sorunca, öteki bir ses yanıt verdi:

"He ya" dedi, "Parti hiç olmadık yerde yüz elli komutanını kaybedecekti."

"Parti tarihine geçecektik."

"Hem de anlamsız bir kaza yüzünden."

"Ne kazası! Katliam heval, katliam!"

"Parti Önderliği bizim üzerimize ciltlerce çözümleme yapardı."

"Boş yere..."

"Düşmanın televizyonları ne diyecekti? Yüz elli terörist silahlarıyla birlikte ele geçirildi."

"Acayip ya!"

"Bu arkadaşlar nasıl kurtulmuş?"

İlk taşlar düşmeye başlar başlamaz koğuştakiler hızla salonun arka tarafına atmışlar kendilerini. Şansları varmış ki, o zamana kadar yatmamışlar, yönetimin getirdiği kuralları tartışıyorlarmış. İçlerinden salt birkaçı yatıyormuş. Akıl edip arkaya değil, ön kapıya doğru kaçsalar tavandan düşen kayaların altında kalıp hiç yoktan canlarını kaybedeceklermiş.

Kamp sessizlik ve kaygı içindeydi. Doktor Mendo'nun görünmesiyle kaygılarını attılar. Doktor Mendo, yaralıların durumlarının iyi olduğunu, Dıjwar'ın da en kısa zaman içinde başka yere nakledileceğini söyleyince sevinç çığlıkları başladı. Derken önü alınamaz şakalaşmalar duyuldu.

Mahmut Kopar çığlık attıktan sonra:

"Hesap vermeden Paris'e kaçacaktınız ha? Var mı öyle bedavadan gidiş!" diye bağırdı.

Menaf, heyecandan kendini tutamadı ve bilinçaltındaki korkusu depreşti:

"Pratiklerin masaya yatırılması var!.."

Çekdar Özellokma Menaf'ın sesini işitince en zayıf yerinden yakaladı onu:

"Daha eleştiri- özeleştiriler var..." dedi.

Menaf'ın yüzü sapsarı oldu. Özellokma'ya yan yan bakıp uzaklaştı.

Ertesi sabah gün doğmadan, içtima öncesi bir vakitte doktor Mendo nezaretinde hareket edemeyecek biçimde sedyeye sıkı sıkıya bağlanan Dijwar, sekiz kişilik bir ekiple daha güneydeki hastaneye doğru iki günlük bir yola çıkarıldı. İki gün sonra Çemcu Köyü'ne, lojistikçi Mele Reşit'e bağlı grubun bulunduğu alana yetişecekler, oradan da Mele Reşit'in grubu Dijwar'ı arabayla, üç ay sonra iyileşeceği ve taburcu olarak birliğine geri döneceği güneydeki hastaneye aktaracaktı.

Öğlen saatlerinde muhabereciler telsizle olayı Ana Karargaha bildirdi. Ana Karargah muhabereciler ise bir sonraki gün "Bütün Deryalara" başlığıyla geçtikleri talimatlarında bu olayı şu şekilde verdiler: "Doğal koşulların ciddiye alınmaması, üzerinde kesin bir denetim kurulmaksızın doğa ile oynanması sonucu, bir takımlık gücümüzün imhasına yol açacak zemin yaratılmıştır..."

Bu ifadelerin geçtiği talimattan sonra kışı sığınaklarda geçiren bütün gerilla birimleri koğuş ve sığınaklarını tekrardan gözden geçirerek Ana Karargah telsizine durumlarını rapor ettiler.

Diğer iki yaralı gerillayı kendi olanaklarıyla bir hafta içinde iyileştiren Doktor Mendo'nun üzerindeki birtakım töhmetler kalkmış oldu. Böyle bir sonuca ulaşabilmek için derecesiz bir yoğunlaşmaya kaptırmıştı kendini. Öyle ki, iki ayağıyla neredeyse bütün eyaleti dolaşıyor, yaralı ve hastaları tedavi ediyordu. Savaş anındaki muhaberelerde hiç bir surette adının önündeki doktor unvanı kullanılmazdı. Telsizciler bir çatışma sonrasında, "Mendo şuraya gelsin" dedikleri vakit o zaman anlaşılıyordu ki, orada yaralı vardı. Yaralının derecesi ise gene talima-

tın veriliş biçiminden anlaşılıyordu. Eğer, "Mendo çabuk, hemen şimdi gelsin!" denilirse hastanın yarası ağırdı. "Mendo'nun bir işi çıktı, uğrasın!" dense o zaman yara hafifti.

Sivildeyken devlet hastanesinde sağlıkçı olan Mendo kısa boylu ve esmerdi. Yirmi iki yaşında, kıvırcık saçlıydı. Afrinliydi. Gerillaya katılır katılmaz yaralı bir gerillayı iyileştirdiği için kendisine Doktor unvanı verilmişti. Kendi işinde oldukça becerikliydi. Ama bir huyu vardı ki, bu huyu yüzünden kaç kez disiplin uygulamasına alınmıştı. Kuralları hiç sevmezdi. Bireysel, tek başına hareket etmesiyle bilinirdi. Doktorluktaki becerileri sayesinde bütün kuralsız ve başına buyruk pratiği aklanıyordu. Bir keresinde, o yılın bahar ayında, Gerdiyan mıntıkasında karnından vurularak iç kanama geçiren bir gerillayı ölümden döndürmüştü. Kurşunun açtığı delikten hortum vasıtasıyla yaralının karnına ulaşmayı becermiş, içerde biriken kanı kendi nefesiyle çekmiş ve yaralı arkadaşını mutlak bir ölümden kurtarmıştı. Mayına basan arkadaşlarının ayaklarını hiç gözünü kırpmadan en ilkel kesicilerle kesiyor, kemiğini, sinir ve liflerini koruyacak tedbirleri alıyor, büyük bir incelikle, oya işler gibi yaralarını dikip kapatıyordu.

Yaralı Dijwar'ın hastaneye taşınmasından sonra yeni getirilen kurallar dahilinde içtima yapıldı. Hareketlerinden çoğunun isteksiz ve içlerinin tepkiyle dolu olduğu rahatlıkla görülüyordu.

Şehit Cesur Kampı eğitimine bir gün ara vererek yeni okul salonu için yeniden işe başladı. Bu kez futbol sahasının bitişiğindeki dev kayalığın dibinde naylondan büyük bir çadır kuruldu.

-XI-

Kampa gelişleri henüz iki haftayı geçmemişti ki, kalın bir kar perdesi toprağa düştü. Çarçela tepeden tırnağa kadar apak kara gömülmüş, Govendê'nin yamaçları alacalanmıştı. Aşağılarda, kıyıları beyaz kar altındaki vadiden masmavi Avaşin bütün kuvvetiyle akıyordu. Kampın güvenliği için etrafı dolaşan nöbetçi devriyelerinin ayak izleri olmasaydı dik yamaçlı vadide bir kampın bulunduğu kimsenin aklına gelemezdi.

Rıfat kesilecek koyunları kesmiş, geri kalanını etraftaki kamplara göndermişti. Şimdi koyunlardan yana kaygısı kalmamıştı. Ama kavurduğu etleri korumaya alma işi vardı.

Henüz birkaç gün önce pişirdiği kavurma tenekelerinden ikisinin dibi görünmüştü bile. Kavurma, ağzı kapalı küplerde ve el değmeden, hele soğuk havada, toprak altına saklanırsa kaldığı her gün için tadı lezzetlenir. Rıfat bunu bilmiyor değildi; arkadaşlarının ısrarlı tekliflerini kıramıyordu. Zaten yaz boyunca yorulmuş, aç kalmış, hepsinin gözleri çukura kaçmıştı. Onları gördüğünde acıyor, duygulanıyordu. Kimi kez gece nöbetlerinde, kavurma tenekelerinin saklandığı yer altı depolarına nöbet bekleyenlere gizliden ekmek içi kavurma veriyordu. Onun bu duygusal yanını bilenler Rıfat'a yaranmak için olmadık yardımlar yapmaya başlamışlardı. Ne var ki, Rıfat'ın iyi niyeti kendi aleyhine döndü. Kavurma tenekeleri günden güne eksiliyordu. Tilkiler yese izleri kalırdı, oranın altını üstüne getirirdi. Ama kim yiyorsa iz bırakmadan yiyordu.

Rıfat pusu attı depoların önüne. Gazyağını tüketen koğuşlar ondan izin almazlarsa ayak atamazlardı depoların oraya. Sanki mayınlı bölgeymiş gibi korkuyorlardı. Bir geceki pusuda iki

ayaklı oburları yakaladı. Onlara ne aradıklarını sorduğunda, çocuğu bile kandırmayacakları bir cevap verdiler:

"Em hatine ji bo don (Biz yağ için gelmiştik)..."

Rıfat taktiği öğrendi o günden sonra. Gaz yağı almaya gelenlere soruyordu. Aynı cevabı aldığında alttan alıyordu:

"Donê xwarinê, yan donê agir? (Yemeklik yağını, gazyağını)"

Gece geç saatlere kadar yatmayıp uyanık kalan kimi koğuşlar yapıyordu bu eylemi. En çok da Aydın Zaza'nın kaldığı koğuş. Fikir Aydın Zaza'dan gelmiş, kararı bütün koğuş birlikte almış, birlikte uyguluyordu. Bunun dışında Rıfat bir hafta içerisinde üç tilkiyi ölü olarak yere serdi. Birini tam deponun kapısında, öteki ikisini de et kokusu almış etrafta dolanırken öldürdü. Her üçünü de gündüz vakti, bütün kamp ders işlerken öldürdü. Silah sesini duyanlar umursamadılar, Rıfat'ın operasyona çıktığını anlar anlamaz kıkır kıkır güldüler.

Kar dün gece yağmıştı. Sabah erken saatlerde karın yüksekliği ayak bileğini çoktan geçmiş, diz kapağına kadar yükselmişti. Kar yumuşak ve hafifti. Henüz sahici kar yağmamıştı. Rıfat, yaz boyunca serseri gibi dağlarda dolaşan tilki, çakal ve kurtların kar yağar yağmaz aç midelerini doyurmaya ava çıktıklarını iyi biliyordu.

O sabah uyandığında dışarıda henüz hiç kimse yoktu. Yalnızca okul salonuna, geniş dershane çadırına ve öte berideki koğuşlara girmiş çıkmış ayak izlerini gördü. Birazdan uykularından kalkacak koğuş lojistikçilerini beklemek üzere kampın orta yerindeki minyatür futbol sahasını kalesinin yanına gitti. Yerinde koşarak, kollarıyla gerindi. Neşeli görünüyordu. Islık çalıyor, keyifle ısınma hareketleri yapıyordu. Silahını her zamanki gibi yanına almamış, koğuşta bırakmıştı. Bu kadar silahlı nöbetçinin içinde kendisinin de silah taşımasını gereksiz gördüğünden beri tüfeğini taşımaz olmuştu.

Bayan koğuşunun oralardan lojistikçi Gülizar göründü. Uykusunu tam alamamış olan Gülizar hâlâ esniyordu. Rıfat'ın eliy-

ile verdiği selamı görmedi. Gülizar uykulu, ağır adımlarla Rıfat'a doğru gelirken birden taş kesilmiş gibi yerinde durdu. Havayı koklayan yaratıklar gibi Rıfat boynunu öne uzatmış ani bir hareketle eğiliyor, irkilerek gerisin geri dikleşiyordu. Gülizar durmuş, bir şey demeden Rıfat'a bakıyordu. Rıfat birkaç kez üst üste kalkıp eğildi. Sonra sessiz adımlarla, sanki bir şeyi görmüş de ürkütmek istemiyormuş gibi ilerlemeye başladı. Belden iki büklüm olmuş, kafasını iyice yere doğru eğmiş halde sessizce yürüyordu. Gülizar başını salladı ve sanki meseleyi anlamış gibi sesini çıkarmadan Rıfat'ı takibe aldı. Gülizar kalenin önüne gelince durumu çaktı: Rıfat iz sürüyordu.

Sahayı geçti, fırın ocağının dibine geldi Rıfat. Dört ayaklı, ufacık adımları birbirine yakın iz burada bir müddet dolanmıştı. Kar hâlâ yağmaya devam ediyordu. Ve ayak izlerinin çukurlarına henüz kar dolmamıştı; öyleyse izler yeniydi...

Rıfat birini önüne aldı. Koyunları kestiği yere doğru sürdü. Burada, karın üstünde karışmış yüzlerce iz vardı. Tilki, kurt, karga, sincap, çakal ve nöbetçi gerilla izleri... Rıfat izleri teker teker ayırdı. Bir tilki izi yukarıdan geliyor, aşağılara, katır çadırına kadar gidiyordu. Bu izi inatla takip etti, çadıra doğru iki büklüm halde sürdü. İzler yeni yağmış karın üstüne olduğu gibi çıkmıştı. O meret tilkiyi aynı yoldan birkaç tilki daha takip etmişti. Rıfat katır çadırını tam üç kez dolandı. Her dolanışında daire genişliyordu. İz bu kez çadırların oradan daha aşağılara doğru gidiyordu. Koyunlardan arta kalan gereksiz parçaları toprak altına gömdükleri yere... Bir iz, bir iz daha eklendi... İzler çoğaldı. Çoğalan izler burada dört bir yana dağılıyordu. Rıfat bir ona koşuyordu, bir ötekine. Orada eşilmiş toprak, etrafa savrulmuş bağırsaklar ve koyun kelleleri görünce içi yandı. Gömütler tamamen toprak altından çıkarılmıştı. "Bunlar her bir şeyi çıkarmış yemişler! Nedir bu başıma gelen, nedir bu!"

Dolanan, birbiri üstünde gezinen izlerden birini Rıfat kafasına taktı, dişlerini sıkarak, homurdanarak takip etti. "Bu meret çok dolaşmış, bakalım hele nereye gitmiş?" diye mırıldanıyor-

du. İz oradan bu kez yukarıya, kavurma depolarına doğru gidiyordu. Bu izi süre süre kavurma depolarından baştakinin önüne geldi. Burada gitmiş gelmiş sayısız insan izi de vardı. Hepsi lastik ayakkabı iziydi. Küçükleri kesinlikle portatiflere aitti. Rıfat her adım attıkça gözleri şaşkınlıktan patlayacaklarmış gibi büyüyordu. İnsan izlerinin en üstünde gezinmiş tırnaklı izi gene bulup seçti. Bunu sürerek geldi, birinci deponun kapısında durdu. İzin sahibi her kimse hâlâ içerde olmalıydı. Çünkü bunun dışarı çıktığını gösteren işaretler yoktu.

Rıfat çömeldi. Şimdi ne yapacaktı? Ne elinde silahı, ne de ortalıkta görünen kimse vardı. Depo, birkaç kayanın dibinde kalmış doğal bir indi. Dibe doğru kazılmış ve genişçe açılmıştı. Oyuğun ağzına kocaman kayalar koymuş ama bir portatifin girebileceği kadar açıklık da bırakmıştı. Baştaki depoda dört kavurma tenekesi duruyordu. Tenekelerin ağzına kapaklarını koymuş, bütün tenekeye naylonu sarmış ve yanlarına, üstüne de ağır taşlar koymuştu.

Rıfat ne yapacağını bilemez halde şaşkın şaşkın çareler düşünürken Gülizar neredeyse bütün kampı ayağa kaldırmıştı. Yönetimden iki komutan bile uzaktan Rıfat'ı seyredenlerin arasındaydı. Kampı çevreleyen güvenlik kulübelerindeki nöbetçiler de heyecanlı sahneyi kaçırmamak için olay mahallini dürbünle dikizliyorlardı.

Oyuktan içeri başını soktu. Başını içeri sokmasıyla sıçrayarak geri çekmesi bir oldu Rıfat'ın. Ellerini dizkapaklarının üstüne koydu, bacaklarını genişçe açtı ve düşmanının üstüne atılmaya hazır biri gibi durdu. Sağa, sola salladı başını. İleriyor, saldıracakmış gibi seğirtiyor sonra hızla geri çekiliyordu. Şaşkınlık içinde eğilip taşlar aldı. Yerden kaptığı taşları rasgele deponun ağzına savurup durdu. Ne bağırıp çağırıyor, ne başka bir ses çıkarıyor, ne de dönüp kampa taraf bakıyordu.

Kalabalık soluğunu tutmuş, heyecan içinde Rıfat'ı izliyordu. Menaf daha fazla dayanamayarak öne fırladı.

"Hey Rıfat!" diye bağırdı, "Sen kapıyı tut, ben geliyorum."

Göz açıp kapanıncaya kadar Rıfat'ın yanına vardı.

Ramazan:

"Durun! Ben de geliyorum" diyerek olay yerine doğru koştu.

Rıfat neye uğradığına şaşırmıştı. Yüzü kızardı.

Menaf:

"Heval Ramazan sen biraz geri çekil. Kaçarsa sen vurursun. Rıfat sen dur!" dedi.

"Hayır!" dedi Rıfat, sertçe. Sanki gururuna dokunmuştu. "Onu bana bırakın. Heval Ramazan silahını bana ver. Sen karışma Menaf, senin işin değil bu!"

"Olur mu heval Rıfat? Düşmansa hepimizin düşmanı."

Menaf bir anda kapının ağzındaki taşı kenara itti. Diz üstü depoya girdi. Rıfat davrandı, arkadan Menaf'ın bacağını tutacaktı ki, Ramazan bırakmadı.

Ne oldu, ne olmadı, az sonra bir el silah sesi duyuldu depodan. Bir süre ne Menaf, ne tilki, dışarı çıkan olmadı. Bir el silah sesi daha geldi. Bu kez ses daha derinlerden, deponun dibinden geldi. Şaşkınlıktan yerinde dört dönüyordu Rıfat. Ne yapacağını, elini nereye koyacağını, nereye bakıp, nereye bakmayacağını bilemez halde başı dönmüşçesine dolanıp duruyordu.

Kalabalıktan sesler geliyordu:

"Haydi Menaf, görelim seni. Vurursan işin ucunda lojistik işi var, haydi!" diye bağırıyorlardı.

Bir süre, on, onbeş dakika kadar, ne Menaf'tan ne de tilkiden bir ses çıkmadı. Vakit ilerledikçe Rıfat daha gergin oluyordu. Rıfat birden, "Yapamaz lo!" dedi yüksek sesle, "Menaf nerde, tilkiyi vurmak nerde..."

Az sonra Menaf çıktı, Rıfat fırsat bu fırsat diyerek hızla deliğe girdi. Menaf 'ın yüzü kan ve ter içinde kalmıştı. Hayvanla uzun süre boğuştuğu yüzündeki tırmalamalardan, elbisesindeki yırtıklardan anlaşılıyordu. Yüzü, üstü başı kar içinde, karla karışık çamur içinde kalmıştı.

Aradan birkaç dakika geçmeden hayvandan acı bir ses çıktı. Sonra da sustu. Heyecanla olayı izleyenler kendilerini tutamaya-

rak daha yakından izlemek için deponun kapısına kadar geldiler. Deponun önü etten bir duvar gibi gerillalarla doldu. Ramazan kendini tutamıyordu:

"Ben Rıfat'ı tanırım. Şimdi bacaklarından tutar tilkiyi dışarı çıkarır. Ben bilirim Rıfat'ı, bakın hele, durun bakın, şimdi, şimdi çıkacak..." diyordu.

Portatifler kasıklarını tuta tuta gülüyorlardı:

"Eğer bizim tanıdığımız Rıfat ise affetmez. Günlerce kalsa, o tilkiyi yakalamadan çıkmaz ordan."

"Çıkmaz!" dedi başka birisi.

"Çıkmaz elbette. Fıkara bir haftadır yatmadan, yemeden içmeden çalışıyor..."

"Rıfat bu, tilkiyi yakalamazsa dünyaya küser."

"Öldürmez, sağ yakalar onu..."

"Öldürmeden derisini yüzer."

Tam o sırada Rıfat'ın ufacık, düz saçlı kafası çıktı. Kapının başında toplanmış kalabalığa bakıp durdu. Hiç istifini bozmadan, yüzü duygusuz, ne kızgın, ne de zafer kazanmış havasında, her zamanki sakin haliyle gövdesinin yarısını çıkardı. Geriye dönüp, tersten çıktı. Alkışlar çalındı birden. Ve Rıfat lehinde övücü sloganlar yankılandı.

"Her Biji Rıfat! (Çok yaşa Rıfat!)"

"Mevziyi düşmana kaptırmadın Rıfat."

"Ha tilki ha çete ne farkeder?"

"Neden onu orda öldürdün?"

"Tilkinin suçu sabitti, belgeliydi."

"Kavurma bırakmadı meret!"

"Tabi ya! Neden öldürdün?"

"Rıfat çok acele etti."

"Mahkeme yapacaktık, idam verirdik, resmi törenle asardık."

Cansız tilkiyi yerde sürükleyerek meydanda deponun önünde birikmiş gerilla kalabalığının ayaklarının dibine bırakıp, hiç bir şey demeden uzaklaştı.

-XII-

Güneşli bir gündü. Bembeyaz bulutlar zayıf, küçük parçalı, toprakta uzayıp giden damar misali darmadağınık, yırtık parçalı... Gök açık mavi, yer yer çok yükseklerden, uzaklardan bakıldığında, ulu ağacın, kar tutmamış kayanın, siyahi noktalarıyla birlikte bembeyaz örtü gibiydi. Gün ışığı kampın üstüne sabahın erken vaktinde vurmuştu. Dik, iğne ucu keskinliğinde ışıklar, karla kaplı tümseklere, ayak basmamış yamaçlara, koyaklara ve sırtlara dik vuruyor, yansıyor, ok gibi göz bebeğine çarpıyor, kararıyor, menevişleniyordu.

Devasa okul çadırının kapısında bir nöbetçi belki yarım saatten fazladır bekliyordu. Tüfeğini iki eliyle sımsıkı tutmuş, sessiz, vakur başıyla çevreyi gözlüyor. Çadırın içi kalabalık; kalabalık sessiz. Kimse yokmuş gibi.

Yönetim odasının önü ansızın canlandı. Kapıda bekleyen güvenlikçiler yol açtılar. Hozan öndeydi, arkasında eğitim yönetiminin diğer iki üyesi göründü. Güvenlikçiler hızla hareketlendi. Biri geride kaldı, yanlarda iki kişi, ikisi de önde yürüyerek eğitimi verecek olan komutanlara eşlik ettiler.

Kapı nöbetçisinin tok sesli komutuyla birlikte eğitim yönetimi içeri girdi. Herkes bir can, bir gövde, dimdik ayakta esas duruştaydı. Hozan gördüğü disiplinli uyum karşısında gururlanmıştı.

"Buyrun oturun arkadaşlar."

Haşim ile Veli herkesle birlikte oturmuşlardı, Hozan ayakta kalmış, yüzelli kişilik kamp yapısını süzüyordu. Gözleriyle birini mi anıyordu, düşüncelerini mi toplıyordu, yeni bir haber mi iletecekti, ne tasarlayıp kuruyor, belli değildi.

"Sabah yoklamasını yapıyoruz. Koğuş sorumluları tekmilierinizi verin!"

Aynı anda On üç koğuşun sorumlusu ayağa kalktı.

"Birinci koğuş! Tekmil!"

Takım komutanlarından Rênas boynunu uzattı.

"Şehit Bedran Koğuşu bütün mevcudiyetiyle hazırdır!"

Mahmut ikinci tekmili vermek için ağzını ıslattı.

"Şehit Cuma Koğuşu" dedi ve heyecandan durakladı azıcık, "İki arkadaş eksik halde hazırdır."

"Gelmeyenler kim?"

"Demhat ile Reşo arkadaşlar."

"Nerdeler? Neden gelmediler?"

"Sanırım banyo yapıyorlar, sabah erkenden..."

"Sanırım ne demek heval? Bu ne biçim sorumluluk? Siz koğuş sorumlususunuz, koğuşunuza hakim değilsiniz. Kimden izin aldı bunlar? Neden bizim haberimiz olmadı?"

Mahmut sapsarı kesilmişti. Durmadan yutkunuyordu. Hiçbir şey diyemiyordu.

Hozan bir ara sağındaki ve solundaki arkadaşlarının kulağına eğilip görüşlerini aldı. Başını kaldırıp Mahmut'a keskin sözlerle:

"Dersten sonra bulun onları. İkisinin de özeleştiri raporu yazmalarını öneriyoruz." Platforma seslenerek, "Arkadaş yapısı ne diyor bu konuda?"

Oylama yapıldı ve özeleştiri raporu yazmaları yönünde karar alındı.

"Akşama kadar raporları bitirip yönetime teslim edeceksiniz. Bugün derse girmeyecekler."

Kopar'dan sonra Eylem kalktı. Her zamanki gibi kendinden emin, hakim ve tereddütsüzdü.

"Şehit Cahide Koğuşu bütün mevcudiyetiyle hazırdır!"

Hozan tekmil veren koğuş sorumlularına bakmıyor, yalnız birisine, Şehit Agit Koğuş sorumlusu Harun Şeref'e yargılarcasına bakıyordu. Harun Şeref'se basiretsizliği nedeniyle sert

eleştireler alan Mahmut'un durumuna düşeceğinden korkuyordu.

Sondan ikinci sırada o vardı.

"Şehit Agit Koğuşu bir eksik halde mevcuttur!" cümlesini çok zorlanarak, terleyerek, boğazı kurumuş halde söyleyebildi Harun Şeref.

Hozan gelmeyenin kim olduğunu pekala biliyordu. Ama gene:

"Kim bu gelmeyen?"

"Aydın Zaza."

"Nerde şimdi? Haberin var mı?"

"Hasta olduğunu söyledi, koğuşta olması lazım."

"Dr. Mendo'dan izin almış mıydı? Haberiniz var mı?"

Harun Şeref yutkunana kadar adı takdim edilen Dr. Mendo ayağa kalkmıştı bile:

"Hayır heval, benden izin almadı."

"O zaman o da raporunu yazacak, yarın üçü de platformun karşısına çıkacaktır. İtiraz eden, ya da faklı bir öneri getiren arkadaş var mı?"

İki kişi kalkarak önerinin oya sunulmasını önerdiler. Öneri, birincisinde olduğu gibi salt çoğunlukla kabul edildi.

Hozan zamanının geri kalan kısmını disiplinli yaşama, izin, resmiyet, kural ve askeri yaşamın vazgeçilmez inceliklerine ayırdı. Çok sert ve keskin ifadeler kullanıyordu.

Kamptaki hava çok gergindi. Derslere ilgi zayıftı. Kamp adeta gidişattan memnun olanlarla rahatsız olanlar diye ikiye bölünmüştü. Rahatsız olanlar yönetimi çekiştirenlerdi ve eğitime en kayıtsızca yaklaşanlardı. Kendilerini zindandaymışlar gibi sıkıyor, bütün gün, bütün gece yönetimin o üyesini, bu üyesini çekiştiriyor, kuralları tartıştırıyor ve isteklerini kabul ettirebilmek için her yol ve yöntemi deniyorlardı. Yine, bekledikleri gibi gitmeyince de en ufak bir şeyde gülecek, keyif bulacak umar bekliyorlardı. Canları sıkkın olan bu orta kademe mensubu komutanlar, küme küme bir araya gelerek olduk olmadık şeyler

konuşuyorlardı. Pratikten kalma doğallık ve serbestlik ile kamp yönetiminin oturtmaya çalıştığı kurallar amansız bir çatışmadaydı. Konuşmalarının çoğu birkaç gün içinde ilki yapılacak olan onbeş günlük kamp yaşamını değerlendirme toplantısı üzerinde odaklaşıyordu. Çünkü yönetimin tahammül edilemez biçimci disiplinine karşı bu toplantıyı bir ileri mevzi olarak görüyor ve büyük umut bağlıyorlardı.

Bütün koğuş kulislerinde yönetimin tutumlarını eleştiren ifadeler üç aşağı beş yukarı aynı biçimlerde geçiyordu:

"Yönetimin resmi ve kalıpçı kuralları bizi zorluyor, bu kurallar gerillaya aykırı kurallardır. Olsa olsa ancak düşman ordusundaki acemi birliklerinde olur, 23 Nisan'a ve 19 Mayıs'a hazırlanan okullarda olur... Bize gerekmez. Böyle yönetim de, böyle komutanlar da istemiyoruz..."

Buna karşılık kamp yönetimi tutumundan taviz vereceğine, giderek daha ısrarlı olmaya başlıyordu. Aslında durum yönetimin aleyhinde seyrediyor gibi görünüyordu. Öyle ya, bu şekilde devam etmesi durumunda bütün bir kampı dolduran gerillaların ortak tavırlarına uzun süre karşı koyamazlardı.

Koğuşlardaki teknik toplantılarında, ikili, üçlü sohbetlerde muhalefet giderek gelişiyor, öncülerini ortaya çıkarıyordu. Kampın tümü farklı derecelerdeki komutanlardan teşekküldü. Her biri kendine, geldiği çevrenin özelliklerine, ya da gerillacılıkta piştiği yere göre birtakım tarz ve alışkanlıklar edinmiş; onları bırakmak istemiyordu.

Reşo espri yapmadan duramazdı. Kahkahayla gülmese, güldürmese dayanamıyordu. Alay edecek birisini bulamadığı zaman kendisiyle alay ederdi. Ve canlıydı, harbiydi. Hayatta duygusunu saklamazdı, içi dışı birdi. Bu huyları ve karakteriyle Reşo, çoğunluk gerilla yapısının, özelde ise köylü kökenlilerin büyük sempatisini kazanmıştı. Bu durum onun da çok hoşuna gidiyordu. Giderek daha fazla derinleştiriyor ve bırakmamacasına dört elle sarılıyordu kendi özelliklerine. Ve kendi tarzına bir tür sevda ile bağlanmıştı.

Yıllarca çobanlık yapmıştı. Okuma yazması yoktu. Botan yöresinin bütün insani özelliklerini bağrında taşıyordu. Biçimden uzaktı, doğaldı, kaba işlerde yıllarca çalışmıştı. İlk askerlik kanunu uygulamasıyla Reşo, 1989 yılında nişanlısıyla birlikte dağa çıkmıştı. Botan'ın tanınmış bir aşiretinden geliyordu ikisi de. Nişanlısı kısa zamanda Reşo'yu geçti. Ve Reşo savunma gruplarına, geri plandaki işlere verilirken Berçem her çatışmada saldırı gruplarında yer aldı. 'Berçema Saldırı' takma adı ile çağrılmaya başlandı nişanlısı, kısa zaman içinde bölük komutanı oldu. Reşo ancak takım komutanlığına yükselebilmişti.

Botan Eyaletindeyken kendi aşiretine yakındı. Reşo buraları seviyordu, ayrılmak istemiyordu. İlişkilerinde daha rahattı; çünkü kendisine göre bir ortam olduğunu düşünüyordu. Ama Zagros Eyaletine gönderilince her şey tersine döndü. Reşo'nun gerillacılığında yepyeni, başarısızlıklarla dolu bir sayfa açıldı. Reşo Zagros Eyaletindeki ikinci yılını geride bırakırken pratiğinde defalarca görevinden düşmekle, disiplin uygulamasına alınmakla tanındı. Bunun yanında çok çalışkan, fedakar, gözünü budaktan esirgemez denli cesurdu. Ne var ki, bir türlü köylü tarzını aşmıyordu. Sanki Reşo ile parti arasında ilan edilmemiş gizli bir savaş vardı bu konuda. Sonbahardaki Şukê- Biryê kuşatmasında, yağmur ve karanlığın gazabına uğrayarak tutacağı noktaya zamanında yetişememiş, bunun üzerine kamp inşaatı başta olmak üzere geri hizmetlere verilmişti. Kendisini bir türlü anlamak istemeyen komutanlara karşı öfkeliydi. "Bu milislerle, bu savaşçılarla bu kadar olur..." demişti savunmasında. "Benim yerimde feristahı olsaydı, o gece o meret tepeye ulaşamazdı..."

Şimdi ise, dinmez bir tepki duyduğu yönetime kendisini gösterebilecek, kanıtlayabilecek, doğrularını kabul ettirebilecek ortamı bu kampta yakaladığına inanıyordu. Bu kadar güçlü bir yönetim muhalefetiyle şimdiye dek hiç bir alanda karşılaşmamıştı. Bunun için de Reşo burada doğal bir köylü önderi olarak kendiliğinden sivriliyordu.

Bir diğer köylü önderi de Hamit Çarçel idi. Aslında aydın kesimden gelme birisiydi. Zamanla pratik içinde köylüleşmişti. Şiir okuyan nadir köylü kökenli gerillalardan biriydi, yalnız katiyen teorik birikimi güçlü olanlara yaklaşmazdı. Çevresinde hep pratikçi, köylü özellikleri ağır basan gerillalar bulunurdu. Açık sözlü bir komutandı o da, çevresinden bir şeyini gizlemezdi. Koğuştaki arkadaşlarıyla yönetim aleyhinde her konuyu rahatça tartışıyordu. Sansür, güvensizlik, resmi üslup, kaygı yoktu onda. "Oportünist olmamak lazım!" diyordu sık sık. "Savaştın mı savaşmadın mı? Mesele budur. Çocuklar gibi güdülmekle askerlik mi olurmuş? Biz pratikte düşmanın üzerine saldırırken ilkokul çocukları gibi sıraya mı diziliyoruz? Yok... Ama ne yaparsın ki, içimizden bazıları törenle savaşacağını zannediyor..."

Hamit'in sözlerine hak vermeyen yoktu. Reşo'ya göre daha ateşli bir anti-yönetimciydi. Ama biraz daha ağıra alıyordu kendisini. Ölçülü davranarak öne Reşo'yu sürüyordu. O gün öğlen yemeği sırasında herkes Rıfat'ın meselesine gülerken onlar kendilerini yönetim aleyhindeki ateşli bir konuşmaya kaptırmışlardı.

Bunlar kampın en hareketli, gireni çıkanı çok olan koğuşunda kalıyorlardı. Bu koğuşun üyesi olmayanlar bile, aynı düşünceyi paylaştıklarından sohbet etmek için buraya geliyordu. Birkaç basamakla inilirdi bu koğuşa. Koğuşun ortasındaki soba kampın en büyük sobasıydı. Bir varilin üst kapağı kesilmiş, altından da küçük bir delik açılmıştı. Her gece ve gün ortası dinlenme seansında dev sobayı ağzına kadar odunla doldurup yakıyorlardı. Isınan koğuşta sayısız sigaralar içilirdi, koğuştaki sıcaklık dayanılmaz hal alırdı. Buraya muhaliflerin koğuşu deniliyordu.

Reşo:

"Yazarız özeleştiriyi, ma ne olacak? Sen onu bırak da şu söylediklerine bak. Ne demek, savaşı burada sürdüreceğiz?" Öfkeyle başını salladı, nic nic dedikten sonra, "Düşmanı yendik de şimdi birbirimizin boğazını sıkacağız, bu mu?"

Hamit bir bilge edasıyla Reşo'yu onaylarcasına başını öne doğru eğdi. Pratikteyken Ahmed Arif'in şiir kasetini şimdi yöne-

time giren ve artık resmi takınan Veli ile birlikte dinlemişlerdi. Gerçi pek fazla bir şey anlamamış ama şiirde geçen bir söz hoşuna gitmiş ve durmadan, her tartışma platformunda bu sözleri kullanır olmuştu:

"Doğanın kanunu böyleymiş Reşo. Diyalektik diyorlar ya, işte o. Ne diyordu Ahmed Arif, biliyor musun? 'Timsah kısmı çünkü yavrusunu yer, akarsu duruldukça... Ya, işte böyle heval Reşo. Ne gelir elden?"

Reşo ürperdi. Bir anlık sessizlik içinde bu işin kötüye gideceğini düşündü. Arifesinde bulundukları tehlikeyi bir an için olsa dehşetle aklına getirdi. Çünkü daha önlerinde pratiklerin değerlendirilmesi, eleştiri ve özeleştiri gibi, duyunca tüylerinin diken diken olduğu o zorlu anlar vardı. Tam o sırada benliğini gene o köylü rahatlığı sardı. Ve sözlerine kaldığı yerden devam etti:

"İyi ki, şu düşman var" dedi. "O olmasaydı bütün gücümüzü birbirimize karşı kullanır, birbirimizi tüketirdik."

Reşo gene sustu. Bir şeyleri derinden düşünüyor gibi bir dalgınlık belirdi onda. Belki de, aklına henüz yeni girmiş olan o fikri tartıyordu. Bu kamp artık yaşanılır gibi değildi. En iyisi bir rapor yazarak buradan gitmek diye bir düşünce gelip kafasına girmişti. Şimdi Avaşin mıntıkasında bura dışında dört ayrı kamp daha vardı. Hepsi de köylü savaşçılarla doluydu. Buraya, teori yapmanın değer ettiği, siyasetçi olmanın kariyer kazandırdığı bir yere nasıl gelmiş ona bir türlü akıl erdiremiyordu. Savaşı götürenler kendileri, ağır iş yapan kendileri ama uygulamalardan kurtulamayan da kendileriydi.

Yüzü kararmış, öfkeli bir hal almıştı. Küçücük siyah gözleri acılıydı. Konuşmaktan yorulmuş gibi bir hal takındı.

Sözü Hamit Çarçel aldı. Konuşmalarına çok sayıda davetsiz kulağın tanık olduğunu bildiği için sesini yükselterek, ortalığa konuştu.

"Doğal olmayanın doğada yeri yoktur" dedi. "Neymiş? Kurallar... Biz kurallar için dağa çıkmadık. Bu aydın kafalılar yok mu, hem özgürlük adına yola çıktıklarını söylüyorlar, hem de

özgürlüğümüzün önüne bin tane kural koyuyorlar! Nedir bu ya! Anlayan varsa açıklasın hele..."

Koğuş arkadaşlarından biri, Başkale pratiğinden gelen Ahmet ona hak vererek sözünü destekledi:

"Ben kendim gibi olmadıktan sonra dürüstlük benim neyime?" dedi, "İlle de başkasına benzemem mi gerekir? Maşallah bizim komutanlar herkesin kendileri gibi asık suratlı, somurtkan, gülmek bilmeyen birileri olmasını istiyorlar. Çatık kaşlı, duvar yüzlü..."

"Tabi!" dedi Hamit. "Artık eskisi gibi gülmek de yok bize. Sağolsun, bizim Rufat olmasa sıkıntıdan patlayacağız."

Ahmet:

"Dur hele!" dedi, "Şimdi ona da bir çare bulur bizim yönetim. O musluğun suyunu da keserler. Ciddiyet bozulacak, kampımızın askeri kuralları çiğnenecek diye şimdi onu da yasaklarlar."

Hamit, yarı alaylı, yarı ciddi bir edayla:

"Gerçekten öyle" dedi, "Artık gülmek isteyenler saat 12 ile 12 buçuk arasını beklemeli. Ya da, portatiflerin bulunmadığı bir koğuşun sohbet vaktini. Ağlamak isteyenler ise, yatmadan yarım saat önce, battaniyelerini başlarına çekerek ağlayabilir. Ama sakın ha, yönetim duymasın. Bunun dışındaki zamanlarda herkes asık suratlı ve resmi olmak zorundadır."

Bunu der demez öğlen yemeğini yiyen herkes güldü. Kimisi kendinde olmadan içtikleri çay yudumunu burunlarından dışarı fışkırttı.

"Bu Resul neden öyle yapıyor allah aşkına? Burnu havada, sanki dağları o yaratmış. Bu böyle değildi eskiden. Rütbe mi başını döndürdü, ne?"

"Reşo doğru söylüyor gerçekten" dedi Hamit Çarçel, "Daha geçen yıla kadar tüfeği kullanmasını bilmiyordu, portatifti, onu yanımızda gezdiriyorduk, şimdi havasından geçilmiyor."

Harun Şeref:

"Doğrudur vallahi. Bütün bu kurallar, bu saçma sapan res-

miyet hep onun başının altından çıkıyor, biliyorum."

Reşo:

"Onun için ben hiçbir zaman komutan olmayı istemiyorum ya. Şimdi anladınız mı? İşte komutan oldun mu, kendini kaybediyorsun, geçmişini unutuyorsun, selam bile vermiyorsun arkadaşına. Böyle komutan olacağıma, ömrümün sonuna kadar köylü kalırım, savaşçı kalırım daha iyi."

"Ben de!" dedi Harun Şeref heyecanlanarak, "Ben partiden iki şey istiyorum yalnızca. Silahımı elimden almasın bir, beni böyle burnu havada komutanların hışmından kurtarsın iki."

Hamit Çarçel başını sallıyor, aklına getirdiği şeye alaylı alaylı gülümsüyor, nüç nüç diyor, hele şunlara bak ya diyor, elindeki çöple sobanın altındaki külleri eşeliyordu. Yılan ıslığı çalarcasına aniden lafa girdi:

"Resul'u bir tarafa bırakalım, Nazım'ı, da, Xelil'i de. Bunlar hiç olmazsa az çok savaşmış, eylemlere girmiş, silah kaldırmışlar. Peki bu bayanlar niye öyle yapıyor? Hele o Jiyan! O küçükburjuva! O derslerde hep Türkçe konuşan! Konuşurken sen sanıyorsun ki, kitap okuyor! Silahı tutmasını bilmiyor, gece yürürken yüz kere düşüyor. O neden öyle yapıyor?"

"Niye yapmasın heval Hamit?" diye sordu Reşo, alttan onu destekler niyetle, "Bahara komutan olmak istiyor da ondan. Maşallah bizim yönetim de destek veriyor, onları kayırıyor, imkan da veriyor, zorlamıyor da onları, üç ayda al sana komutanlık!"

Kim ne diyorsa desin, Aydın Zaza tartışmalara kayıtsız, omzunu kaldırıp "Olmaz böyle!" diyordu, "Bu kamp bize göre değil."

Harun Şeref:

"O küçük- burjuvaların hepsi de öyle. Emek vermeden başımıza komutan oluyorlar. Gerçekten insan çıldırıyor ya! Şimdi Jiyan bana nasıl komutanlık yapar? Bu da iş mi yani?"

Reşo onaylarcasına başını sallıyordu.

"Hepsini alıp geri cephelere, karargahlara göndermek la-

zım." Sesini yükseltmiş, el kol hareketleriyle konuşmasını daha da ilgi çekici kılıyordu. "Ma Vietnam'da öyle yapmamışlar mı? Bütün kadınları, yaşlıları, hastaları almışlar, köylere, kasabalara götürmüşler. Cephane yapmışlar, elbise dikmişler, hastalara bakmışlar, lojistik toplamışlar...Ma başka ne iş gelir ellerinden?" Onay almak için etrafına bakındı, söylediklerinin kabul gördüğünü düşünerek devam etti. "Maşallah bizimkiler boş boş konuşmaktan başka bir şey yapmıyor. Tembel tembel oturuyorlar, ma bir iş yaptıkları mı var? Sabah teori, akşam teori, yazın teori, kışın teori. Dikkat edin teorisyenlerin hepsi de savaşta pişmeyenler, düşmana bir fiske sıkmayanlardır. İşe yaramayanların silahlarını ellerinden alıp, savaştan uzaklaştırmak lazım."

Hiç konuşmamış olan Mahmut Kopar buna kızmıştı:

"O kadar da ileri gitme Reşo. Hepsi bir değil. Partide bir sürü kahraman bayan arkadaş çıkmış. O kadar da zır gündi olma! Ma burda yok mu sanki? Mesela Eylem, Berivan? Bunlar kadar savaşçı, bunlar kadar cesur, fedakar kaç erkek arkadaş var? Mesela Eylem, onun gibi biksi kullanan kaç kişi var, de söyle."

İkna olmak isteməyen Reşo başını eğmişti. Kopar'a, "O kadar da değil, abartma" diyecekti, "Çekdar var, Mahir Ezergeçer var, bunlardır biksici, Eylem kim oluyormuş!" Ama sözünün yaratacağı tartışmanın daha kötü noktalara taşabileceğini düşünüp sustu.

Mahmut Kopar devam ediyordu:

"Berivan da öyle. Sen hiç onun savunmada, yol kesen grubunda tutulduğunu gördün mü? Hepsi bir değil. Bayanın savaşçısı da var, dili uzunu olanı da. Hepsi bir değil. Bunlar o delalı, o aydın, konuşmaktan başka iş yapmayan, partiye yük olan bayanlar gibi değil ki. Eylem desen eylemlere giriyorlar, yük taşıyorlar, dilleri ötekiler gibi uzun değil, hiç komutan olmasalar da umurlarında değil. Savaştan, Kürdistan'ın kurtuluşundan, düşmana vurmaktan başka ne istiyorlar, hiç. Hepsini öyle bir yapma Reşo!"

Hamit Çarçel bu nutka duygulandı:

"Gerçekten hepsini bir yapmamak lazım. O Jiyan, Nalin gibileri için doğru ama Eylem ile Berivan savaşçıdırlar. Onlardan zarar gelmez. Siz Eylem'i benim kadar tanımıyorsunuz. Kinyaniş gecesinde Eylem benim gurubumdaydı. Biksiyi iki eliyle tutmuş sırttan aşağı koşuyordu. Zorla durdurdum. Miro'nun düşürmediği tepeden de karakoldan da üzerimize ateş ediliyor. O durmuyor, ille karakola gireceğim, bırak beni, hepsini geberteceğim, onlara gerillanın gücünü göstereceğim, yazıklar olsun Miro gibilerine, diyordu. İnan kolundan tutmasaydım, gidiyordu. Belki resmiyette komutan bendim ama her şeyi o yaptı o gece. Portatif Çekdar bile, Mahir Ezergeçer bile bikside onun yanında hiçbir şeydir."

Aydın Zaza hâlâ başı eğik, kendi kendine söyleniyordu.0 "Olmaz böyle. Bu kampta yaşanılmaz. Bir an önce gitmek lazım burdan. Bize göre değil."

Düzensiz tartışma gittikçe derinleşiyordu. Tartışma sırasında yönetim ve ona yakın olanlardan çekiştirmedikleri kişi, eleştirmedikleri kural, beğenmedikleri anlayış bırakmadan tartıştılar. Nedense kimse Hozan'ın adını iyi, kötü ağzına almıyordu. Sanki gizli bir anlaşmaya uyuyorlarmış gibiydi hepsi. En sonunda Mahmut Kopar dayanamadı, yarı şaka, yarı ciddi bir edayla Reşo'ya döndü:

"İyi güzel de, neden bunları platformda söylemiyorsunuz?"

"Olur mu? Ma biz deli miyiz?" dedi Reşo doğallığıyla kocaman kocaman gülümsedi, "Bizi hemen orda uygulamaya alırlar."

Orada ayrıca yönetimin getirdiği kurallardan rahatsız olan daha birçok komutan bulunuyordu. Başkale pratiğinden gelen manga komutanı Ahmet, Eski Başkale bölük komutanı ama halen görevsiz durumdaki Piro ile eski Bircella Bölük Komutanı Demhat ve bu kez az konuşan Aydın Zaza gibi komutanlar da bulunuyordu. Mahmut Kopar eğer, "Hadi kalkın da rapor yazacaksınız, yarın platformun karşısına çıkacaksınız. Sizin yüzü-

nüzden bir ton eleştiri aldık. Hadi kalkın!" demeseydi tartışma bitmek nedir bilmeyecek, daha da uzayacaktı.

Aslında Reşo'nun da, Hamit Çarçel'in de böyle bir yönetim muhalefetine öncülük edecek niyet ve güçleri yoktu. Onlar sadece savaşçı kalmak istiyorlardı. Ayrı bir çizgiyi dayatma gibi bir dertleri de yoktu. Sahip oldukları savaş kültürü, cesaret ve partiden aldıkları birtakım erdemlerdi onları konuşturan şey. Bu nedenle de yönetimi eleştirmeyi kendileri için mutlak bir görev biliyorlardı.

-XIII-

Kış iyiden iyiye bastırıyordu. Yerdeki karın üstüne, her gün bir perde daha kar yağıyordu. Kar dize kadar yükselmiş, sobalar gümbür gümbür yanıyor, koğuşlar ısınıyor, çadır sıcaktan cehennem gibi oluyordu. Çadıra bir anda yüz elli kişinin rahatça oturabileceği sayıda taştan, kütükten ve tahtadan oturaklar yapılmış, bunların üstü Rıfat'ın kestiği koyun postlarıyla örtünmüştü. Yakın tepelerden sabahlara dek aç karınlarıyla uluyan kurt, çakal, tilki sesleri geliyordu. Düşman tehlikesi belki yoktu ama vahşi hayvanlar cirit atıyorlardı.

Yılbaşına doğruydu. Eğitimler derinleşmiş, yapı gittikçe ısınmıştı. Derslerde gergin tartışmaların yaşanmadığı gün yoktu. Yönetim profesyonelceydi ve sabırla hareket ediyordu. Ama direnen taraf son derece amatör, sabırsız ve yöntemsizdi.

Bu türden gizli gerginliğin yaşandığı o sessiz kış günlerinden birinde, yeni yılın ilk gününe yaklaşıldığı bir sırada, Başkan Apo'nun Yeni Yıl mesajı telsizden dinlenerek teybe alınmış, çözülüp, yazıya dökülmesi gerekiyordu. Kasetleri basın- yayından Taylan çözüyordu

Taylan kaseti çözmeye başladığında teybi bozuldu. Xelil Rüstem'i buldu.

"Heyal Xelil teybimiz bozuldu ne yapalım?"

Xelil hemen teyp getirmesi için Çekdar Özellokma'yı yönetim odasına gönderdi.

Çekdar'ın yönetim odasına girip çıkması bir oldu. Başını sallayarak:

"Maalesef, orda da yok" dedi. "Hozan arkadaş dedi, gitsin koğuşlardan istesin."

Taylan kampın askeri komutanı Resul'un yanına gitti. Onda da yoktu. Ama:

"Arkadaşlarda araştır. Mutlaka birinde vardır" dedi, "Yönetim istiyor, dersin."

Her önüne gelene Taylan, "Heval kimde teyp var?" diye sora sora Ahmet'in yanına geldi. Ahmet'te küçük bir teybin olduğunu herkes biliyordu. Sıkıldığı zamanlar Şakiro'yu, Mehemdê Şêxo'yu, Meleyê Cizrewi'yi dinlerdi. Başkale'den gelmişti Ahmet. Eski bir gerillaydı ve şimdiye kadar aldığı en yüksek rütbe manga komutanlığıydı. Yıllarca manga komutanlığından, takım komutanlığına inip çıkıyordu. Yalnız onu tanıyanlar gözüpek, pratikçi ve savaşa yatkın olduğunu söylerlerdi. Ahmet'in bir huyu vardı ki, Behdinan Eyaletinde bilmeyen yoktu. Keçi gibi inatçıydı. Bir şeye yok demesin; bütün dünya başına da gelse O inat eder, yok demekten vazgeçmezdi.

Taylan teybi Ahmet'ten istedi. Ahmet silahını yağlıyordu başını bile kaldırıp bakmadı.

"Ne yapacaksın teybi?" diye sordu.

"Parti Önderliğinin mesajını çözeceğiz. Acildir."

"Sizinkine ne olmuş?"

"Bizimki bozuldu heval, başka kimsede de yoktu..."

Ahmet hâlâ başını kaldırmamıştı. Başını salladı.

"Yönetimin vardı, onlardan niye almadın?" diye yılan ıslığı çalar gibi sordu.

"Yönetimde de yoktu heval. Bir de beni fazla bekletme, arkadaşlar bekliyor, hadi ver."

Ahmet ilk olaraktan başını kaldırdı. Yüzü sinirden dehşet içinde görünüyordu. Ağzı kapalı, dişlerini sıkmış, şakakları inip kalkıyordu.

"Sen git, seni gönderen gelsin istesin!"

"Heval, sende bir teyp var ve onu vereceksin. Almaya da Resul arkadaş beni gönderdi. Sende teyp olduğunu herkes biliyor, hadi ver."

Ahmet'in tepesi attı.

"Resul arkadaşın dili maşallah başka şeylerde uzun. Neden çözümlemeler için bir teybin lazım olduğunu bilmiyor da, ceza vermeyi, kural getirmeyi biliyor? Niye ihtiyaçlarınızı karşılamıyor?" dedi, "Teybimi vermiyorum, benim özel eşyamdır!"

Taylan ateşin üzerine körükle gitti.

"Vermezseniz gidip yönetime bildirmek zorundayım!"

Bu söylenenlerden sonra Ahmet için artık bütün köprüler yıkılmıştı.

"O zaman hiç vermiyorum" dedi ve yeleğinin cebinden çıkardığı teybini gösterdi, "Aha burda teyp, vermiyorum, git kime söylüyorsan söyle!"

Sonra da konuşmanın bittiği anlamında bir el işareti yaparak Taylan'ı yanından uzaklaştırdı.

Olay kısa zamanda bütün kampa yayıldı. Kampta ilk kez bir kişi doğrudan yönetime başkaldırıyor, talimatı ret ediyordu. Bütün dikkatler bir anda bu olay ve onun kahramanı olan, o zamana dek sessiz kalmış, kendi halinde eğitime girip çıkan Ahmet üzerinde toplandı.

Haber okul komutanı Hozan'a ulaştı. Hozan o gece Ahmet'i yanına çağırdı. Karşı karşıya bağdaş kurup oturdular. Birlikte çay içtiler. Kamp yaşamı, genel durum, yaz pratiği üzerine sohbet ettiler. Karşılıklı savaş anılarını tazelediler. Sohbetin en sıcak yerinde Hozan sözü teybe getirince Ahmet'in yüzü birden ciddileşti.

"Teyp meselesi size kadar mı ulaştı. Bilseydim böyle büyüyeceğini..."

Hozan üsteledi.

"Teybi vermen gerekirdi" dedi, "Partide özel mülkiyet olamaz. Her şey hepimizindir, öyle değil mi? Üstelik Parti Önderliğinin talimatını çözmek için gerekiyordu. Biz müzik dinlemek için teybini istemedik."

Ahmet sıkkın görünüyordu. Teyp meselesinin bu kadar büyüyeceğini hiç ummuyordu. Başıma iş açtım gibisinden hayıflanmaya başladı. Bir kez çıkmıştı söz ağzından ve mümkün de-

ğildi, sözünü geri alması. Hayatta bunu kendisine yakıştırmazdı. Bir süre suskun kaldıktan sonra:

"Arkadaşlar çok büyütmüş. Öyle değil ama... Benim için gurur meselesi olmuş artık. Onun için bundan sonra teybi versem gururum incinir."

Hozan bir an duraksadı. Öfkelenmemeye çalışıyordu. Sakin bir sesle devam etti:

"Bu tavrınızı kabul edemeyiz" diye başladı sözüne. Bu giriş Ahmet ve arkadaşlarının nefret ettiği o resmi üsluptu. "Teyp önemli değil, fakat yönetime karşı geliştirdiğin bu tavrı doğru bulmuyoruz. Ve bunu iyice anlayacaksın. Kişilikte disiplin olmasa savaşta da olmaz!"

Sözün nereye getirileceğini bilmiyordu Ahmet. Hozan dışarı seslendi:

"İki nöbetçi gelsin."

Ahmet hâlâ suskundu.

Kapıda silahlı, ellerinde fener bulunan iki nöbetçi belirdi. Hozan ayağa kalkınca Ahmet de kalktı. Hozan'ın yanında kısa kalıyordu, başını kaldırdı. Hozan aynı sakinlikle, kararlı tavrını belirtti.

"Seni silahsızlandıracağız" dedi. "Silahını ve raxtını burada bırak ve nöbetçiyle birlikte git. Şu andan itibaren tutuklusun. Ne yapacağını sana daha sonra bildireceğiz."

Ahmet sapsarı kesildi. Bunu beklemiyordu. Dudakları titredi ama ağzından bir tek kelime çıkmadı. İsteksizce, ama hâlâ, belki Hozan sözünden cayar, diye umar bekleyerek silahını masaya koydu, raxtını, bomba ve tabancasını ağır ağır çıkarıp silahın yanına koydu. Hazır duruşa geçerek bekledi.

Hozan nöbetçi çavuşuna:

"Ahmet'i güvenliğe götürün!" dedi. "Bu andan itibaren tecrittedir!"

Ahmet nöbetçi çavuşunun eşliğinde başı eğik, ağır ve küskün adımlarla dışarı çıktı. Sessiz geceyi jeneratörün çıkardığı çirkin ses bozuyordu. Ahmet bir süre kar altındaki soğuk gece-

yi seyretti. Aşağıdaki derin vadinin zemininde bembeyaz karlar arasından kıvrılıp giden Avaşin'in sesini duymaya çalıştı. Karlarla kaplı dik yamaçlarda garip lekeler gibi duran yapraksız meşe ağaçları buz gibi esen rüzgara karşı kıpırtısız duruyorlardı. Derinden birkaç kez iç çekti. "Ah pratik ah!... Sanki savaş hiç olmamış gibi, bahar gelip savaş hiç başlamayacakmış gibi.." diye mırıldandı. Güvenlik koğuşuna götürüldü. Nöbetçilerle konuşmadı hiç. Uzandı, battaniyesini başına çekti ve "Boşuna, boşuna, boş yere..." diye sayıklayıp durdu.

-XIV-

İki gün sonra, planlandığı gibi, olağan biçimde on beş günde bir yapılacak olan toplantıların ilki başlayacaktı. Kamp yönetimi bir gün önceden toplandı. Yönetimin önünde bütün kampın bireysel raporları duruyordu. Görevlerinden alınanların özeleştiri raporları, eğitim süresi içinde verilmiş bütün tekmil raporları ile birlikte birkaç öneri raporu da vardı. Bunlardan ikisi Reşo ve Aydın Zaza'ya aitti. İkisi de bu kamptan gitmek istediklerini yazmışlardı.

Bütün raporlar yönetim tarafından gözden geçirildikten sonra toplantıya sunulmak üzere bir durum raporu hazırlandı. Kamp yönetiminden sorumlu komutanlar, uzun uzadıya toplantının gidişatı ve çıkması muhtemel sorunlar üzerine tartışarak görüş birliğine vardılar. Çünkü yönetim, toplantıda ciddi sorunların çıkacağı yönünde endişeliydi.

Komutanlar, yönetim odasında toplantı hazırlıklarını yaparken çadırın etrafında toplantının başlamasını bekleyen gruplarda yoğun bir kulis faaliyeti yürütülüyordu. Yönetim şahsında Resul'un askeri kuralları dayatan tutumundan rahatsız olanlar en sıcak tartışmanın içinde bulmuşlardı kendilerini. Herkesten çok partiye saygı besleyen, her şart altında kaba anlamda parti çıkarlarını koruyan bu köylü kökenli komutanlar sanki kaybettikleri haklarını yeniden kazanma savaşını yürüteceklermiş havasındaydılar. Savaştaki tecrübe ve emekleri onların en büyük güven kaynaklarıydı. Bir de parti karşıtı bir çizgide olmadıklarını, esasen partiyi en çok kendilerinin kolladığını düşündükleri için toplantının boşa çıkarılacağı veyahut kamp yaşamının tehlikeye girebileceği konularında hiç bir kaygı duymuyor, üs-

tüne üstlük yönetimin olası yaptırımlarına karşı büsbütün kayıtsız görünüyordu.

Reşogilin grubunda hani hani bir tartışma vardı. En keskin muhalifler bir aradaydı. Çadırın giriş kapısının önünde ayakta durmuşlar, Şemcinli'nin sarı tütününden kalın sigaralarını içerek birbirinin ağzından laf kapıyorlardı. Reşo bir savaş komutanı gibi konurlu cavranıyordu. Basit cümleler kullanmıyor, kızmıyor, tam aksine muzaffer bir komutana has sabır ve hoşgörüyle konuşuyordu. Hamit Çarçel dışında Harun Şeref ve Aydın Zaza da vardı.

"Her şey bir yana." diyordu Harun Şeref, "Ahmet'in teyp yüzünden tecrite alınması bir yana."

Hamit Çarçel, Harun Şeref'in sözünü onayladı;

"Gerçekten öyle. Ahmet basit bir teyp için tecrüi haketmemişti."

Reşo parkesinin cebindeki elini çıkarıp soluğuyla ısıttı.

"Haklı olan biziz" dedi, "Ya bu toplantıda yönetim inadını bırakır o sert kuralları kaldırır ya da, ya da..." dedi ama sonunu getiremedi.

Harun Şeref:

"Ya da ne?"

"Ya da bu kampta kalmam. Eyalette başka kamp mı yok, sanki!"

"Evet başka kamp mı yok" dedi Aydın Zaza. "Ben raporumu yazmışım, verdim yönetime."

Hamit Çarçel:

"Gerçekten öyle" dedi, "Nasıl olsa bahar gelecek. Bakalım kimler savaşacak. Aslında burda konuşmak iyi değil. Bakın ben nasıl kalkıp konuşacağım. Açık açık bunları platformda söyleyeceğim."

"Tabii. Niye gidelim?" dedi Harun Şeref, "Madem biz haklıyız, savaşı bizler yürütüyoruz, o halde yönetim bu kuralları, bilmem resmiyetmiş, disiplinmiş, bu kalıpçılığa ya değiştirecek ya da değiştirecek."

Reşo:

"Valla ben de raporumu yazdım verdim. Bir gün bile kalmak istemiyorum, dedim. Sanki biz partiyi tanımıyoruz, biz elimize kleşi aldığımızda maşallah bizim yönetimdeki bazı arkadaşlarımız düşmanın ali okuluna gidiyorlardı. Kim savaşçıdır, kim değildir, parti iyi biliyor..."

Önde nöbetçi subayı hızla geliyor, eliyle de içeri girin gibisinden işaret yapıyordu. Yönetim üyeleri ile birlikte Hozan iki yüz metre ötedeki sırttan bu tarafa geliyordu. Kocaman kayalığı dönüp kamp alanına inen patikaya girdiler. Bir anda tartışma grupları dağıldı. Çabucak herkes çadıra geçip, yerine oturdu.

Toplantı başlamadan önce bütün kamp hazır bekliyordu. Divan masası kurulmuş, bayraklar asılmıştı. Siyah beyaz Başkan Apo portresi divanın tam arkasında asılı duruyordu. Çadır uzunlamasına iki sıra halinde düzenlenmişti. Bayanlar sol tarafta, önde oturuyordu. İlk ve önemli bir toplantı olduğu için güvenlikçiler hariç herkes alınmıştı. Doktor Mendo'nun yanında tedavi gören yaralı gerillalar, Rıfat ve ekibi de hazır bulunuyordu. Ramazan Eylem'in arkasında, kulağının tam dibinde oturmuştu. Henüz Hozan ortalıkta yokken bile alışılmışın dışında garip bir sessizlik vardı oturum alanında. Kimse kimseyle konuşmuyor, herkes sanki, söyleyeceğim çok önemli şeyler var, birazdan görürsünüz gibisinden gizemli, biliyor da söylemiyor havasındaydı.

Toplantı gergin bir havada başladı. Kamp komutanı Hozan elinde bir defterle tek başına divana yürüdü. Saygı duruşundan sonra Hozan, divan üyeliği için yanına Nalin ile Resul'u çağırdı.

Daha gündem maddelerinin belirlenmesine geçmeden, Reşo ile göz göze gelip işaret alan Harun Şeref elini kaldırdı. Harun Şeref Hakkari yakınlarındaki Geliyê Zap bölgesinden gelen eski ama yirmi iki yaşlarında gösteren genç bir komutandı. Uzun boylu, hafif sakallı, yüzü bakımsız, gözleri çukurda, zayıf ve sıska bir gerillaydı. Asabiliği ve boyun eğmezliğiyle ün sal-

mıştı. Kod adından sonraki Şeref soyadını mağrur kişiliğinden, boyun eğmeyen yapısından ötürü takılmıştı.

"Divan üyelerinin yapı tarafından seçilerek oylanması gerekirdi" dedi.

Kamp komutanı Hozan müdahale etti:

"Biz burada merkezi yönetimi esas alacağız" dedi. "Divanın ille de yapı tarafından belirlenmesi diye bir kayıt yoktur. Burada divanı, yönetimde aldığımız kararla biz seçme gereği duyuyoruz ve böyle olacaktır."

Harun ikna olmadan yerine oturdu. Gündem maddeleri yönetimde hazırlanmış haliyle platforma sunuldu ve oy birliğiyle kabul edildi. Buna itiraz etmek için Hamit Çarçel tam elini kaldıracaktı ki, etrafındakiler, gerek yok gibisinden işaret verince yerinde büzüldü.

İlk başta eğitim konusu tartışıldı. Şimdiye dek Başkan Apo'nun çözümlemeleri esas alınarak verilmiş olan eğitim genelde anlaşılır bulundu. Söz alan herkes eğitimi olumlu bulduğu gibi kişiliğe indirgenen tartışmaların daha da derinleştirilmesi gerektiğini belirttiler. Yarım saat kadar geçmeden Hozan yapının da "Yeterlidir!" onayını aldıktan sonra bu gündem maddesini kapattı. Sıra kampın genel yaşamı ve koğuş düzenlerine gelince havaya sayısız el kalktı.

Hozan, havaya kalkmış onlarca el içerisinden Hamit Çarçel'i seçti. Hamit sesini düzelttikten sonra konuşmasına başladı. Dopdolu olduğu her halinden belliydi. Vakti kaçırmak istemezmiş gibi acele ederek konuştu.

"Arkadaşlar eğitimi değerlendirdi" dedi, "Katılıyorum. Şimdi kamp yaşamını değerlendiriyoruz. Kamp yaşamını bozan olaylar yapıda görülmedi. Bunu hepimiz biliyoruz. Yapımız bellidir. Eyaletin en savaşçı ve en pratikçi arkadaşları burada hazırdır. Şimdi yönetimdeki bazı arkadaşlar yapının önünde bence engeldir. Mesela Resul arkadaş. Bu arkadaş gerçekten yapıyı zorluyor. Neyle zorluyor, sert ve kalıpçı kurallarla. Ben bu kadar yıldır partideyim, böyle bir anlayış görmedim. Evet,

görmedim. Yapıyı dinlemiyor, savaşçı ve pratikçi arkadaşları karşısına alıyor, her şeyi yasaklıyor, ortada bir şeyler yokken cezalar veriyor, uygulamaya alıyor. Resul arkadaş kamptaki bütün arkadaşları karşısına almış. Onun şahsında yönetim de tartışılır hale gelmiş. Mesela, dün Ahmet arkadaşın başına getirilen de bence Resul arkadaşın bu yaklaşımıdır. Pratikte böyle mi yapılır? Bir teyp için bir komutan uygulamaya alınıyor..."

Hamit Çarçel içini tamamen döktü. Hozan müdahale etmeden dinledi. Hamit'in yerine oturmasıyla havadaki el sayısı arttı. Ardından kalkan bazıları, yönetimin kamp yaşamına yaklaşımını eleştiri yağmurunu tuttu. En çok da "Yönetim aşırı resmi, kalıpçı ve dayatmacıdır. Gerilla yapısını kuru dayatma ve anlamsız resmiyetle kalıplara koymak istiyor..." gibi eleştireler geldi. Hamit Çarçel eleştirilerin önünü açmıştı nasıl olsa. Doğal olarak teyp meselesi nedeniyle güvenlik koğuşunda tecritte tutulan Ahmet de gündeme getirildi. Yönetimin bir teyp meselesi yüzünden Ahmet'i tecrite alması, söz alanların çoğunluğu tarafından eleştiriliyordu. Bazıları da bunlara katılmayarak kurallı kamp yaşamından yana tavır koyuyordu. Yapıda kimi komutanların kamp yaşamından rahatsız olduklarını, esas eleştirilmesi gereken şeyin de bu anlayış sahipleri olduğunu belirtti. Toplantıya katılanlar ikinci gündem maddesiyle böylece tam ikiye bölünmüştü. Tartışmalar bu noktalar üzerinde yoğunlaşınca Hozan toplantıya ara verdi.

İkinci oturuma Ahmet getirilerek platforma çıkarıldı. Ahmet öfkeyle soluyordu. Divanın sağ tarafında ayakta duruyor, özeleştirilerde yapıldığı gibi başını eğmemiş, dik dik karşıya bakıyordu. Ahmet yargılanmıyor, yargılıyordu.

İlk kalkan gerilla konuşmasını nispeten yumuşak başlattı.

"Ahmet arkadaş yargılanmayı hak etmemiştir" dedi. "Bu halde yapı önüne çıkarılması için hiç bir sebep yoktur. Bence yönetim haksız bir uygulama yapmaktadır."

Bunun üzerine divan müdahale etti. Hozan müdahalesinde anlayışlar konusunu açtı:

"Bu bir kişi değil, bir anlayıştır. Askeri yaşamı reddeden, keyfine göre yaşamak isteyen, kural tanımayan köylülüğün anlayışıdır. Sorun, Ahmet arkadaşın herhangi bir kişisel tutumu olmaktan öteye, emirleri dinlememek ve bildiğini okumak gibi gerillanın askeri yaşamını mahvedecek tutumlardır. Biz bunu Ahmet arkadaş şahsında buradaki tartışmalarımızda netleştireceğiz. Fakat arkadaşlar söz alırken, söylediklerinin ne anlama geldiğini bilince çıkararak konuşmalıdır. Bizim divan olarak önerimiz Ahmet arkadaşın kendi yanlış tutumunu kabul ederek buna göre bir özeleştiri vermesidir. Özeleştiri raporunu yazana kadar koğuşunda tecritte kalsın, bitirdiği zaman yapının önünde okusun. Divan olarak önerimiz bu yöndedir. Arkadaşların eğer varsa farklı önerileri, gerekçeleriyle birlikte sunabilirler."

Bu arada çok sayıda kışkırtıcı gözün menzilinde olduğunu farkeden Reşo kafasında düşüncelerini toparlıyordu. Kısa bir sessizlikten sonra Reşo söz istedi:

"Doğrudur!" diye sözüne başladı Reşo, "Sorun gerçekten de Ahmet arkadaşın sorunu değil. Bir anlayış sorunudur. Ahmet arkadaş bir anlayışın kurbanıdır şimdi."

Ahmet omzunu silkti, hiç hareket etmediği yerinde bacaklarını kaldırıp indirdi. Herkes soluğunu tutmuş Reşo'yu dinlerken, Reşo sözünü sürdürdü:

"Mesele yönetimin bize dayattığı yanlış kalıp ve kurallardır. Ahmet arkadaşın hiç bir hatası yoktur. Her ne kadar böyle bir tutuma girdiyse de, ortada öyle önemli bir eksiklik göremiyorum. Hele Ahmet arkadaşın özeleştiri vermesine hiç gerek yoktur. Özeleştiri vermesi gereken birileri varsa o da yönetimdeki bazı arkadaşlardır. Basit bir olay için Ahmet arkadaşı haksız bir uygulamaya kurban eden yönetimdeki bazı arkadaşların özeleştiri vermesini öneriyorum."

Reşo sözünü bitirip yerine oturduktan sonra salonda buz gibi bir hava esti. Bir meydan savaşı veriliyordu sanki ve aktörler yavaş yavaş sahneye çıkıyorlardı.

Başka bir gerilla daha kalktı:

"Altı üstü bir teyp için Ahmet arkadaşı tecrite almak ve hele yapı önüne çıkarmak arkadaşa hakarettir" dedikten sonra, "Reşo arkadaşın yönetim için getirdiği öneriyi destekliyorum. Yönetim özeleştirisini versin" diyerek sözünü tamamladı.

Arka sıralardan bir kalktı, Hozan izin vermeden bir gövde ayağa kalktı. Başkale'den gelen, Ahmet'in pratikteki arkadaşlarından Bawer'di. Ahmet'i savunmak düşüncesindeydi. Kollarının yenini sıvamıştı, tam konuşmak için davrandı ki, Hozan izinsiz kalktığı için sertçe yerine oturttu. Kani yanındaki Baran'ın kulağına eğilerek, "Vallahi şimdi tam Türkiye meclisine benzedi, değil mi?" dedi. Baran gülümsemesini zoraki tuttu.

En arkalardan bir el yüksekçe havaya kalktı. Bu, Yüksekova cephe faaliyetlerinden gelen, aydın özellikleriyle tanınan Aras'tı. Sıcak savaş içinde fazla kalmamış, ilk savaş deneyimlerinden sonra kitle çalışmalarına gönderilmişti. Savaş tecrübesi olmaması nedeniyle de yapı tarafından fazla dikkate alınmıyordu. Aras uzun bir çözümlemeyle başladı konuşmasına. Sözlerini dolandırıyordu. Hozan sabırsızca Aras'ın bitmek bilmeyen konuşmasını kesti:

"Bu kadar genelleştirmene gerek yok heval. Somutlaştır ve kısa tut, eğitim işlemiyoruz, vaktimiz dar."

Aras uyarı üzerine konuşmasını Ahmet, teyp ve yönetim üzerine getirdi.

"Yönetimin bu konudaki eksiklikleri bellidir. Aslında yedek bir teyp bulundurmaları gerekirdi. Bunu yapmadıkları için kendilerini yargılamaları gerekirken, neden başkasını yargılıyorlar? Doğrudur, Parti Önderliğinin talimatını çözmek için Ahmet arkadaş teybini vermeliydi. Parti Önderliği bizim için her şeyden önce gelir. Fakat bunun böyle olduğunu herkesten önce yönetimin anlaması ve hazırlıklarını ona göre yapması gerekirdi. Diyelim ki, Ahmet arkadaşın teybi yoktu. Peki o zaman talimatı çözemeyen kampımızın hali ne olacaktı? Demek ki, Parti Önderliğinin talimatlarının bize ulaşması tesadüflere bağlı. Bir Ah-

met arkadaş çıkacak, gerillaya katılacak, Başkale'de pratikte kalacak, oradan kendine bir teyp temin edecek, bizim kampımıza atanacak, üstelik teybini de hemen verecek kadar cömert olacak ve ancak ondan sonra biz Parti Önderliğinin talimatlarını okuyabileceğiz. Meğer talimatları okuyabilmemiz için ne çok tesadüf gerekiyormuş!" Konuşmasının sonunda Aras da, yönetimin gerekli tedbirleri almadığı için özeleştiri vermesini önerdi.

Aras, dengeyi tamamen yönetim aleyhine çevirmişti. Aslında ondan böyle bir çıkış değil, tersi bekleniyordu. Gerginlik had safhada sürerken, neden sonra, hiç kimsenin ummadığı bir taraftan, divandan, eleştirilerin muhatabı Resul, yanındaki Hozan'dan izin isteyip kalktı. Çok öfkeliydi. Kalkar kalkmaz yan tarafta ayakta bekleyen Ahmet'e, sonra da sessizlik ve merak içinde onu sözen yapıya baktı;

"Mesele bazı arkadaşların dile getirdiği gibi teyp meselesi değil" dedi. Sesi keskin ve netti. "Bugün bir teyp için kural tanımayan birisi, yarın savaş alanında da disiplini bozar. Yapıda bir kısım eski arkadaş askeri yaşama gelmiyor, eski yaşamda diretiyor. Üslubuma yönelik bazı eleştiriler geldi. Doğrudur, bunları dikkate alacak ve üzerinde yoğunlaşacağım. Ama sorun yalnız bu değil ve esas sorun çarpıtılmamalı. Bu olayla, Ahmet arkadaşın şahsında bütün köylü, geri ve askeri yaşama gelmeyen anlayışları mahkum etmek ve ders çıkarmak gerekiyor." Konuşmasını bitirir bitirmez yerine oturdu.

Aras'tan sonra sesli bir hale dönüşen gergin uğultu Resul'un konuşmasıyla yerini suskunluğa bırakmıştı. Ön taraftan bir el daha yükseldi. Bayanların oturduğu taraftan havaya kalkan ele Hozan söz verdi. Jiyan'dı bu. Reşo ve Hamit Çarçel öfke kesilmişlerdi, kıskanarak, gözleri fır dönerek bakıyorlardı Jiyan'a. Reşo sağındaki ve solundakilere dönerek "Bir bu eksikti!" diyordu.

Herkes susarak Jiyan'ın ne diyeceğini merakla dinlemeye koyuldu. Başını kaldırdı, ellerini yanlarına düzgünce bıraktı ve

dimdik durarak, herkesin duyabileceği bir sesle konuştu:

"Ben tekrarlamalara girmeden önemli gördüğüm birkaç noktayı açmak istiyorum. Öncelikle şunu belirtmem gerekir ki, şu anda burada yürütülen tartışmalar savaş ortamlarının tartışmalarına benzemiyor. Bir çeşit ben haklı, sen haksız tartışmasıdır. Eğer bir yanlışlık varsa, kimden kaynaklanırsa kaynaklansın acımasızca üzerine gidilmelidir. Bu yönetimden bir arkadaş da olabilir, yapıdan herhangi bir arkadaş da olabilir. Bir teyp meselesi gündemimizi bu denli işgal etmemeli. Sorun gizli bir savaşın açığa çıkmasıdır. Kamp ortamına baştan tepkiyle yaklaşan arkadaşlar var. Elbiseleri asker, pratikleri asker ama düşünce ve istedikleri ortam tamı tamına asker karşıtı. Bu durumda olan arkadaşlarımız var. Ve arkadaşlar iyi birer asker olmamak için neredeyse emekleriyle karşı karşıya gelebilecek tutumlara giriyorlar."

Reşo tam bir sinir küpü haline geldi. Homurdanması artmıştı. Hamit Çarçel'in kulağına eğildi, "Bu ne diyor allah aşkına? Şimdi bu da asker olmuş da bize askerlik dersi mi veriyor, daha dün gelmiş, bir kurşun daha sıkmamış, şuna bak hele..."

"He ya!" dedi Hamit Çarçel, "Bizim biksici Eylem niye kalkmıyor? Meydan bunlara kalmış..."

Uğultuyla birlikte Jiyan'ın düşünceleri dağıldı. Yüzü kızardı ve bir an duraksadıktkan sonra sürdürdü. "Yönetimin bu konuda hayata geçirmeye çalıştığı düzen özlemle andığımız savaş pratiğimize layık olan düzendir. Bu çelişki çözülmeden bahar atılımını başarıyla başlatabilmemiz zor. Haberlerden takip edebildiğimiz kadarıyla bahara kalmadan büyük bir güçle düşman yeni bir sınır ötesi operasyon başlatacaktır. Düşmanın hazırlıklarıyla bu platformda yaptığımız tartışmanın düzeyi arasında gerçekten korkunç derecede fark var..."

Konuşmasını bazı büyük savaş olaylarından örneklerle pekiştirip Ahmet olayına geldi;

"Burada ben bir öneri yapmak istiyorum. Ahmet arkadaşa son bir uyarı cezası verilsin. Benzer bir davranışa tekrar girdiği

taktirde önerilen ceza uygulansın. Bütün yapı bundan ders çıkarsın ve eğitim konusu olsun."

İki el birden kalktı. Biri, Özellokma, diğeri Evin'di. Hozan ilk sözü Çekdar'a verdi.

"Jiyan arkadaşın önerisini destekliyorum" dedi.

Evin:

"Ben de destekliyorum."

Hozan, "O zaman önerileri oylamaya sunuyoruz" dedi.

Oylama sonucunda Reşo'nun getirdiği yönetim özeleştiri versin diyenler altı, Ahmet özeleştiri versin diyenler kırk ve Jiyan'ın önerisini destekleyenler ise altmış, geri kalanlarsa çekimserdi.

Divan, kararın uygulanmasının yönetimin inisiyatifinde olduğunu söyleyerek, Ahmet'i tecrit durumu devam etmek üzere tekrar güvenlik koğuşuna gönderdi. Ortamdaki gerginlik sönmüş gibi görünmüyordu. Hozan kalkıp uzun bir değerlendirme yaptı. Parti yaşamı, askeri kültür, üslup, anlayış ve yaşama doğru yaklaşımı üzerine konuştu.

Kamp yapısında hâlâ bir sessizlik vardı. Sessizlik çekimserlerin çoğunluğuna işaretti.

-XV-

Çekdar Özellokma:

"Bizim koğuş nereye gidecek heval Xelil?"

"Kanigilin koğuşunun üst tarafına. Söğütlerin altına. Hemen çabuk!"

Çekdar hızla koşarken Xelil arkasından seslendi:

"Yağmurluğunu aldın mı? Kimseden isteme ha! Öğlene kadar vaktiniz var, çabuk."

Çekdar incecik, uzun bacaklarıyla koşarken bağırırcasına konuşuyordu, arkasına bakmadan. "Bana uyarı gerekmez heval, gerilla olan hiç eşyasını unutur mu, yanıma almışım ben."

Xelil Rüstem tam burnunun dibinde telaşlı bir yüz gördü.

"Ya bizimkiler nerde? Beni bırakıp gitmişler."

"Bir gerilla nasıl olur da grubundan kopar heval Menaf? Bu ne biçim iş? Yoksa özeleştiri korkusu seni uyurgezer mi yapmış?"

Menaf sorduğuna bin pişman olmuştu. Sinirlenmişti:

"Selam verdik borçlu çıktık ya! Sizlere de bir şey sorulmaz kil"

"Kızma heval Menaf. Doğru söylüyoruz yani. Hadi koş, sizinkiler Kaniya Sar'ın başındalar, hemen yetişmelisin."

Xelil Rüstem kamp meydanındaki futbol sahasının direklerinin önünde durmuş, arta kalanları koğuş düzenine göre yerlerine tasnif ediyordu. On dakika önce içtima yapılmıştı. Birkaçı dışında bütün kamp yerlerine gönderilmişti. Her koğuş banyosunu ve elbise yıkama işini bir arada, kendilerine ayrılan yerde yapıyordu. Kimse bir başka koğuşun yanına yaklaşamazdı. Herkes öğlene kadar bireysel temizliğini bitirmek için var gücüyle

acele ediyordu. Yedek elbisesi olmayanlar dahi herkes banyo alanına beraberinde yağmurluğunu muhakkak götürüyordu. Dün akşam bütün koğuş lojistikçileri lojistik koğuşuna giderek Rıfat'tan istihkaklarını almıştı. Rıfat koğuş başına dört kalıp yeşil sabun ve boşalan kavurma tenekelerinden birer adet dağıtmıştı. Ancak birkaç gün önceden birçoğu gayri resmi yollarla Rıfat'tan ekstra teneke tedarik etmişti. Öyle ki, neredeyse iki kişiye bir teneke düşüyordu.

Suyun kıyısından uzak olan iki koğuş vardı. Biri Mahmur'un koğuşu, diğeri de Hamit Çarçel'in. Bunlara üç kişiye bir tane düşecek şekilde bolca teneke verilmişti. Bir de kocaman bir varilleri vardı. Bir taraftan yağmurluklarına doldurdukları karı altı yanan kazanlara atıyor, bir yandan çözülmesi için karı karıştırıyor, öte yandan ısınmak nedir bilmeyen kazanların altına odun yetiştiriyorlardı. Altı teneke kar, hatta belki yedi, sekiz teneke kar çözüldüğünde, ancak bir teneke su çıkabiliyordu. Bunlar ancak öğlene kadar banyo yapabilirlerdi, elbiselerini yıkamaları için daha çok zamana ihtiyaçları vardı.

Hamit Çarçel buz gibi soğuk havaya karşın şimdiden pijama, atlet giyinmişti. Hızla çalıştığı için de terliyor, boynuna almındaki terleri siliyordu.

"Miratê ma başka yer yok muydu da burayı bize verdiniz?" diye söyleniyordu.

Çekdar'ın kaldığı koğuşa herkes, Portatiflerin Koğuşu diyordu. Portatiflerin Koğuşu iki geniş söğüt ağacının dibinde kazan yakmıştı. Bunlar ve bir de alt taraftaki Kani'nin sorumlu olduğu Şehit Suat Koğuşu en şanslı koğuşlar sayılırdı. Avaşin oradan itibaren yatağını genişletir, yayılır, birkaç yüz metre durgun, sessiz akardı. Gene de birbirleriyle yüksek sesle konuşuyorlardı ya, sudan, odundan, kalıp taşlardan yana sıkıntıları olamazdı.

Arkadaşlarının yanına yaklaştığında Çekdar, iki kazanın altının gürül gürül yandığını, ağızlarında türküleri olduğu halde herkesin yumulmuş elbise yıkamakta olduğunu gördü.

"Beni niye beklemediniz? Baksanıza ateşiniz duman tütüyor. Bensiz iş mi yapılır?"

Ayhan:

"Kaç kez uyandırdım seni Çekdar? Uyanıp uyanıp gene yatıyordun."

"Öyle olsun, günler boldur, benim de zamanım doğar, görürsünüz."

Çekdar ilk başta ateşi karıştırdı. Yalıma kesmiş odunları duman tütmeyecek biçimde düzgün, üstü açık halde yerleştirdi. Az sonra da duman kesildi.

Çekdar gitti, Ayhan'ın iki metre arkasında kendine yer buldu.

"Kazma mı, kürek mi, nerde o şey?"

Ayhan ona tek ağızlı kazmayı uzattı. Çekdar diz kadar derin, oturabileceği kadar geniş yer kazdı, toprağını ağacın köküne attı. Suyun kıyısına vardı, sabun kalıbı gibi kaygan, yuvarlak, yassı çok çeşitli çakıl taşlar vardı. Taşları seçiyor teker teker çukuru kazdığı yere atıyordu. Bir çuval kadar taş toplayıp geri geldi. Çukurun kenarına bütün taşlarını yığıp girdi çukura. Çekdar parke taşı dizen bir ustanın itinası ve tecrübesiyle taşlarını teker teker çukurun dibine, yanlarına güzelce döşedi. Çalışırken her zaman kendi kendisiyle konuşurdu Çekdar.

"Taşlar tamam, şimdi sıra yağmurlukta..."

Elbise torbasının yanındaki yağmurluğunu alıp açtı. Çukurun üstüne örtüp eliyle dibine, kenarlarına yaydı. Dört taşı da alıp çukurun biçimine göre köşelere koydu, hiçbir hava boşluğu kalmadığı gibi yağmurluk iyicene yerini bulmuştu. Yağmurluk tamamen çukuru kaplamıştı şimdi.

"Küvetimiz de hazır."

Ayhan işini bitirmek üzereydi. Kazanda fazla su kalmıştı. Çekdar kazanı alıp sıcak suyu küvete boşalttı. Bir avuç sabun parçasını suya döktü, eliyle karıştırdı, köpüklendi, köpükler bembeyaz, kabardı.

"Şimdi sıra elbiseleri yıkamada..."

Silahını önceden diğer silahların hizasında Ayhan'ınkiyle çapraz kurmuştu. Önce yeleğini çıkarıp şarjörlüğün oraya attı. "Bunu bir ay önce yıkamıştım. Şehirdekiler bile yılda bir yıkar, değil mi?.." Sonra raxtını, iki bombasını çözüp özenle ötekilerin bitişiğine koydu. Şutik çözme işini onun kadar hızlı yapan kimse yoktu. Bir dakika geçmeden on iki metrelik kuşağını çözüp onu da suyun içine attı. Kuşaksız haline şöyle bir bakıp yüzünü somurttu.

"Gerçekten de insan şutiksiz kendini çıplak sanıyor. Çıplak da değil insan gerilla olduğunu unutuyor."

"Yeni mi öğrendin?" diye sordu Ayhan, yıkanmak için ağacın sarkık dalına yağmurluğuyla perde asarken. "Ha şutiksiz gerilla, ha düşmana teslim olmuş gerilla. Düşman biliyor musun ne yapıyor, kaçan hainler oluyor ya, önce belindeki şutiki çıkarıyor, bunu biliyor muydun?"

"Sonra da bıyığını kesiyor" dedi Şêro gülerek. O da portatifti.

Çekdar:

"Bir de insan kendini tuhaf hissediyor. Hantal, ağır, hasta, korumasız.. Kaç yıldır sırtımızda, alıştık tabii. Atalarımız bize iyi bir emanet bırakmadılar ama bu şutik güzel bir şey gerçekten."

Şalvarını da çıkarıp suya attı. Bacakları çöp gibi inceciktı, pijaması diz yapmışsı. Yünlü, askeri renk pijamasını dizine kadar çekip taşın üstüne oturdu. Yedek çamaşırlarını bu taşın üstüne koymuştu, oturduğu yer sıcaktı şimdi.

Çekdar hem elbise yıkıyor, hem koşup Ayhan'ın, Şêro'nun sıcak sularını yetiştiriyor, hem de ateşe odun atıyordu. İşleri bitince ötekiler de ona yardımcı olacaktı.

"Banyodan sonra moral var, değil mi?"

"Var elbette" dedi Ayhan. Perdenin arkasından sesini yükselterek konuşuyordu. "Nuhat banyosunu dün yapmıştı ya, şimdi programı hazırlıyor. Ama önce oyun oynayacağız."

Şêro:

"Eskiden hep Mordem yapardı, şimdi de Nuhat."

"Gene kimin taklidini yapacaklar?"

"Kimin olacak!" dedi Ayhan, "Menaf'ın, Reşo'nun, Mahir Ezergeçer'in, Şêro'nun..."

"De benimkini yapsın da göreyim Nuhat'ı!" dedi Şêro, bağırırcasına. O da kayanın arkasında çökmüş, banyosunu yapıyordu.

"O fotoğrafı sen de gördün mü Ayhan? Hani Şêro Mahir'in yanında cüce gibi kalmış ya."

Ayhan'a fırsat vermeden Şêro homurdandı.

"Yırttım attım o fotoğrafı. Şimdi ne gösterecekler, neye gülecekler?"

"Olur mu?" dedi Ayhan, "Daha Kaniya Şêro meselesi var, Mahir'in katın yere devirmesi var."

Ayhan sözünü tamamlayamadan Şêro:

"Heval Ayhan, artık kapatın o eski şeyleri ya! Ma gülünecek başka şey mi yok? Menaf'ın on dakikalık komutanlığı var, Aydın Zaza'nın namlusu bükülmüş silah meselesi var, Rıfat'ın tilkilerle savaşı, Reşo'nun Bircella macerası var, Rabun'un Kaniya Ga'daki müthiş vuruşu var..." dedi azıcık gücenmiş gibi.

"Sen moralini bozma heval Şêro!" dedi Çekdar, "Menaf varken, bir de ben hazırken, kimse seninle Mahir'i, benim biksideki rakibim Mahir'i hatırlamaz. Sen dur, ben biraz sonra Nuhat'ı örgütlerim. Hiç küşüm etme sen."

Soğuk ve dondurucu havada yapılan temizlik faaliyeti öğlene kadar sürdü. Yedek elbisesi olanlar onu giymişti, olmayanlarsa yağmurluklarını giyip çabucak büyük ateşin üstünde elbiselerini kurutuyordu. Elbiseler kuruyunca da koğuşlara attılar kendilerini. Erkenden banyolarını yapanlar koğuş sobalarını bir iyice yakmıştı.

Bayan gerillalarsa vadinin çok aşağısında, gözlerden uzak bir yerde temizlik işlerini yapıyorlardı. Dumanları bile gözükmüyordu. Saat öğleden sonra ikiye kadar onların da çadırda hazır olmaları gerekiyordu.

Sakal tıraşları eskiden beri koğuşlarda yapılıyordu. Yalnız lojistikçilerde ve onlarla çok samimi olanlarda permatik ve tıraş

makinesi vardı. Çoğunluk gerillanın hiçbir şeyi yoktu. Her koğuşun istihkakı arasında bir adet tıraş sabunu ve haftada bir adet jilet paketi veriliyordu.

Hozan yönetim odasındaki kör pencerede tıraş takımını kurmuştu. Küçücük, açılıp kapanabilen kapakları olan aynasını üst üste koyduğu iki kitabın kenarına yaslamıştı. Banyosunu erkenden yapmıştı, üst başını yenilemişti. Saçları sıcak odada kısa zamanda kurumuştu bile. Onun da tıraş makinesi yoktu. Rıfat'tan isteme gereğini bile duymuyordu. Pratikteyken alıştığı yöntemle yapacaktı tıraşını. Paketten bir jileti çıkarıp gazete kağıdının üstüne koydu. Şarjöründen çıkardığı bir adet kleş mermisinin kökünü sağ eliyle sıkıca tutuyordu. İki parmağının ucuyla kenarlarından tuttuğu jiletin tam ortasındaki yuvarlak boşluktan merminin sivri ucunu geçirdi. Jileti eliyle biraz daha basınca kovan halkasının tam oraya gelip sıkıştı. Şimdi el yapımı tıraş makinesi hazırdı Hozan'ın.

Tam saat ikide koğuşlar halinde herkes çadıra geldi. Çadıra girmeleriyle çıkmaları bir oldu. Çünkü moral gecesine kadar herkes serbesttî.

Resul birkaç dakika içerisinde iki takım belirleyip futbol maçı başlattı. Kamp alanında yalnız futbol sahası karaydı, kar yağdıkça temizlemişlerdi. Orası dışında çadırın önü, koğuş kapılarına giden patikalar ayak izleriyle karaya çalmıştı. Başka da her yer bembeyaz kar örtüsü altındaydı. Bayanlar voleybol için o sahayı işgal ettiler. Aralarına hiçbir erkek gerilla girmiyordu. Toptan hoşlanmayanlarsa gerillanın meşhur Çirre oyunu için takım seçiyorlardı. Bunlar çoğunluktu ve tamamına yakını savaşta iyi pişmiş olan köylü kökenli olanlardı. En heyecanlı, gürültüsü ve coşkusu yüksek oyun buydu her zaman. Çirre oyunu oynandığı yerde futbol, voleybol rahatça sürdürülemiyordu. Çünkü ebe tarafının kovaladığı akıncılar dört bir yana son hızla kaçmak zorundaydılar.

Yarım saat sonra kamp alanında üç çeşit oyuna başlanmıştı. Çirreyi oynayanlar ilk başta sakindi. Gürültü şimdi yalnız futbol

oynayanlardan çıkıyordu.

Rênas topu kapmış rakip kaleye doğru sürüyordu. Önüne gelene çelme atıyor, yere devirip topunu götürüyordu. Aynı anda üç kişi üç taraftan Rênas'ın ayağındaki topa saldırdı. Hakemliği Xebat yapıyordu;

"Yavaş gidin heval! Topu patlatacaksınız!"

Kendini rakiplerinin hışmından zor kurtaran Rênas kaptırdığı topun peşinden koşarken uyarılar yapıyordu:

"Bu üçüncüsü ha, unutmayın. Bunu da patlatırsak yönetim bir daha bize top vermez, ona göre."

"Evet!" diye bağırdı Resul, "Topa şimdiki gibi bir daha saldırsanız o da patlar. Top kalmadı, bunu patlatmayın bari!"

Günlerdir aralıksız yağan kar durmuştu. Hava açılmış ve cam gibi berrak bir gökyüzü belirmişti. Gökte, tam tepede apak bir gün vardı ve yere dik ışınlarını saçıyor, ortalığı binlerce, milyonlarca ipiltiye boğuyordu. Ufukta, karla kaplı tepeler, vadiler bulutsuz gök altında engebeli uzanıyordu.

Gerillalar ilk kez bu kampta oyun oynuyordu. Bayanların voleybol oynamayanları ya kar topu oynuyor, ya da birkaçı kardan adamlar yapıyordu. İkiye ayrılmış erkek savaşçıların otuz kadarı meşin topla futbol maçı yapıyor, yamaca çekilenler ise Çirre oyunu oynuyorlardı. Piro ile Demhat gibi tedirginlik içinde saniyeleri sayanlar ise bir köşeye büzülmüştüler. Kollarını kucaklarında bağlamış, konuşmuyor, gürültüyle oyun oynayanları izliyorlardı. Bayanların oyununu dışarıdan yalnız tek başına Eylem izliyordu. O da oynamıyordu ve bunca coşkuyu, sevinci görmüyordu adeta.

Çirre oyunu bir kayanın etrafında oynanır. Bir grup saldırıyı, diğeri savunmayı yapar. Saldırıdakiler ne pahasına olursa olsun kayayı koruyan ebeyi aşarak, kendine el değdirmeden kayanın önünden geçmek veyahut kayaya dokunmak isterler. Kayaya dokunulursa bütün ebe takımı yenilirdi ama kayanın üstünde her zaman bir ebe olurdu.

Şimdi kayanın üstündeki ebe Hamit Çarçel'di. Uzun kolla-

nıyla Hamit'e rağmen birinin kayaya el sürmesi mümkün görünmüyordu. Menaf'sa kayayı dışarıdan koruyordu. Menaf'a el-lenmeden, Menaf ile kaya arasındaki boşluktan kim geçerse, Menaf'ı diskalifiye edecekti. Ona akıncılar içinden en çok yaklaşan Mahmut'tu. Menaf'ın da korkusu ondan başkası değildi. Menaf'ın grubundaki diğer dört kişi epeyi uzaklarda hasımlarını kovalarken, Menaf kan ter içinde Mahmut'la burun burunaydı. Mahmut kollarını açıyor, kimsede olmayan tok sesiyle Menaf'ın üstüne bağırıyor, o yana, bu yana seğirtiyordu. İzleyiciler heyecan içinde tezahürat gösteriyordu.

"Haydi Kopar, göreyim seni, gözüm benim!"

Bütün gözler Mahmut Kopardaydı. Kayayı dar bir daire içinde bir kez dolandı. Geldi Menaf'ın iki adım karşısında durdu. Zıplayıp havaya fırlattı kendini.

"Durma Mahmut, nefes verme ona!"

Ağzı köpük içinde kalmış Menaf, hızla soluyarak meydan okuyordu.

"Hiç zıplama Mahmut, seni tavşan gibi yakalamasam bana da, bana da Menaf..."

"Dinleme Menaf'ı. Mezardan korkan ıslık çalar, haydi Mahmut!"

Tam o sırada Menaf'ın her şeydeki rakibi o hiç konuşmayan gizemli Rıfat göründü. Sakin adımlarla mutfak tarafından geliyordu. Bir şey demeden bir süre olup bitene baktı. Güneş ortalığı ışık içinde bırakmıştı. Avucunu güne karşı gözüne siper edince Mahmut'la karşı karşıya duran Menaf'ı tanıdı. Yanındaki Çekdar Özellokma'ya:

"Menaf değil mi bu?" diye sordu. Özellokma kendini heyecanlı çekişmeye kaptırmıştı. Rıfat'ı duymadı bile. Başkale Taburu'ndan manga komutanı Kani:

"Menaf'tır o, Menaf" dedi başını sallayarak.

"Öyle yapılmaz ki..." diye mırıldanarak izleyici kalabalığını yarıp öne çıktı. "Heval Mahmut! Öyle değil!" dedi.

Mahmut geriye birkaç adım atıp Rıfat'a döndü:

"Ya nasıl?"

"Hiç kendini yorma, onu gıdıkla yeter..."

Kalabalıktan yüksek sesli uğultular çıktı.

"Gıdıkla onu, haydi Mahmut gıdıkla."

Menaf bunu duyar duymaz sarardı. Islak ağzını açtı:

"Durun! Size ne oluyor? Kimse karışmasın."

Kopar iki kolunu açtı, taş gibi sımsıkı gerindi, parmaklarıyla Menaf'ı gıdıklar gibi işaretler yapınca Menaf büzüldü, tortop olup kollarıyla gövdesini korudu. Mahmut az daha yaklaşıp Menaf'ın üstüne abanmak ister gibi yaptı. Birden Menaf'tan kulak zarlarını yırtarcasına acı bir çığlık koptu. Mahmut'a el sürse oyunu kazanırdı. Ama "Mahmut dur, yapma!" deyip arkasına bakmadan kaçmaya başlayınca Rıfat histerik bir çığlık attı:

"Vay Menaf, bu kadar mı? Yakalayın kaçmasın, tutun!"

Oyunu kazanan Mahmut Menaf'ın arkasına takıldı kovaladı. Pençe gibi elleriyle kaçan Menaf'ı ha yakaladı ha yakalayacakken bağırıyordu.

"Tutun Menaf'ı, yere yatıralım, tövbe edene kadar gıdıklayalım..."

Arada birde de kendini tutamıyor, "Rıfat'tan lojistiği istersin ha, sen nerde lojistik nerde Menaf? Lojistik ha! Hirç u govend! Menaf u lojistik!" diyerek kaçanı kovalıyordu.

Menaf kendi koğuşunun kapısına kendisini o an atmasaydı, kendini oyunun havasına kaptırmış Koparın elinden onu kimse kurtaramazdı.

Karanlık çöker çökmez yemek yendi. Çadır moralden sorumlu kültür grubu tam takım düzenlemişti. Üç soba yanıyordu. Her zamankinden farklı bir donanımla çadır 100 voltluk üç ayrı lambayla aydınlatılmıştı; çadır, süsü, temizliği, takıları ve ışığıyla modern bir görünüm arzediyordu.

Saat tam sekizde saygı duruşuyla moral etkinliği başladı. Bazılarının üstünde sivil elbisesi vardı. Şehitlerin anısına bir dakikalık saygı duruşunun ardından yönetimden Xelil Rüstem genel bir siyasi konuşma yaptı. Birkaç solo ve koronun marşı oku-

masından sonra kısa bir skeç gösterimi yapıldı.

Programın sunuculuğunu Nuhat yapıyordu. Nuhat 'Kamp Haberleri' başlığıyla komik bir konuşma yaptı. "Kamp alanımızda düşmanla yaşanan çarpışmalarda kahraman yoldaşımız Rıfat tarihte benzerlerini aratmayacak şiddette bir soykırım gerçekleştirmiştir. Yakın mücadele tarihine 'Tilki Soyunun Celladı' olarak geçen arkadaşımızın..."

Herkes sanki gülmeye hasretmiş gibi doya doya gülüyordu. Organizasyon iyi ayarlandığı için moral sorunsuz sürüyordu. Peşinden kendilerini 'Hayvan Hakları Savunucuları' olarak takdim eden bir kaç kişi daha kalktı ve Rıfat'ın 'Tilki Mezalimini' kınayan açıklamalar yaparak bunun evrensel bir mahkemeye intikal ettirilmesini önerdiler. Rıfat'ın gündemleşmesini kendisini gizlemek için büyük bir fırsat olarak görüyordu Menaf. Bunun için de Rıfat'a en çok gülenlerin başında o geliyordu. Ama çok geçmeden onun sevincini Çekdar Özellokma büsbütün yıktı. "Kongreye bir öneri götürelim" diye çağrı yaptı, "Partide artık bu eleştiri- özeleştiri denen dayanılmaz şey kaldırılsın. Kaldırılsın ki, Menaf arkadaşımız rahat nefes alsın, yoksa bu gidişle Menaf kendi kendini bitirecek..."

Menaf kıpkırmızı kesilmişti, topluluğun karşısına çıkarılacağından korkuyordu. Onun için ne iyi, ne kötü sesini çıkarmadı. Konu değişince de hiçbir şey olmamış gibi tekrar gülmeye başladı.

Çekilişte adı çıkanlar ya bir türkü söylüyor, ya bir arkadaşının taklidini yapıyor, yahut gülünç bir fıkra anlatıyordu. Rıfat'ın tilkilerle mücadelesini anlatmayan yoktu adeta. Birçok lakap önerildi Rıfat için... Ama Mahmut'a getirilen öneri gibi bunların hiçbiri tutmadı. Her asker, karakol ve düşman lafını duyduğunda "Heval erzak koparalım, silah koparalım..." dediği hatırlatılarak Mahmut'a soyadı olarak Kopar lakabı takılmış oldu.

Moral reklamlarla ve tiyatro grubunun korucu- KDP- asker üçlüsünü anlatan skeciyle gece yarısı son buldu.

-XVI-

Bir gece vakti ansızın Şehit Cesur Kampına Mele Reşit geldi. Yanında kendi ekibinden iki kişi daha gelmişti. Dışarıda bora vardı. Böyle havalarda değil yol almak, dışarı çıkmak bile çok tehlikeliydi. Kasırgalar kalkıyordu her gece. Kar fırtınaları dondurucuydu. Soğuklar öyle bir artıyordu ki, dışarıda bir dakika durmak insanın donmasına yetiyordu. Böyle fırtınalarda insan iki metre önündekinin sesini dahi duyamıyordu.

"Ben öldüm, mahvoldum..." diyerek okul salonundaki sobanın yanına yığıldı. Yanındaki iki arkadaşı da bellerine kadar kara batmışlardı. Bir günlük yol olan güneydeki Çemcu pazar noktasından kamp yönetiminin isteği üzerine geliyorlardı. Birkaç kişi bir şeyler soracak oldu. Eliyle elbiselerine yapışmış karları temizlerken soluklanarak konuşuyordu:

"Durun hele, durun da azıcık ısınayım..."

Kuşakları, çoraplarının ağzı, ayakkabıları buzlanmış kar parçacıklarıyla dolmuştu. Bütün başlarını örttükleri halde bıyıkları, kaşları buz tutmuştu.

Avaşin'deki beş kampın yanı sıra Bircella bölgesindeki dört kampın bütün lojistik ihtiyaçları Mele Reşit'ten sorulurdu. Rıfat Ona her hafta yüklü listeler çıkarıp göndererek kampın bütün lojistiğini temin ediyordu. Mele Reşit, Çukurca'da ikamet eden Pinyaniş aşiretindendi. 1988 yılına kadar o alanda hem mele imiş hem de ticaret yapıyormuş. Dê- Satê Köyleri silah alır almaz Mele Reşit onlara olan borcunu vermeden aynı yıl silahını alarak gerillaya katılmıştı. Yaşı kırk dolaylarındaydı. Saçları kızıldı. 1992 yılından itibaren Behdinan Eyaletinin ihtiyacı olan lojistiğin alım- satım işlerine bakıyordu. Sınır tüccarları,

yöre halkı ve güneyli diğer örgütlerin yetkilileri gerilla komutanlarından çok Mele Reşit'i tanırlardı. Çünkü onda piyasalarda geçen bütün paralar vardı. Tekmil tüccarlara borçlanarak hepsini kendine bağlamıştı...

Çantasını çıkarıp köşeye koymuştu, yağmurluğunu da çıkarmıştı. Ellerini soluğuyla ısıtıyordu. Sobaya bakıp, "Çaymız ne oldu, kaynamadı mı?" diye sordu. Gözleriyle birini arıyordu. Hamit Çarçel'e dönüp:

"Bizim Rıfat nerede? Yatıyor mu yoksa? Lojistikçiler erken yatmaz, nerde o?" diye sorarken Hamit'in ekmeğine yağ süreceğini hiç de düşünememişti. Hamit gülmemek için kendini sıktı ve ciddi bir ses tonuyla Mele'yi şaşırtacak bir cevap verdi.

"Vallahi Rıfat'ın durumu iyi değil. Sanırım arkadaş bunalıma girmiş. Çok korkuyor, durumu kötü."

"Neden? Ne olmuş ki?"

Mele Reşit kaşlarını kaldırmış, merakla Hamit'i dinliyordu.

"Bilmiyorum ki!" dedi ellerini çaresizce açarak, "Tahmin edersem yargılanmaktan korkuyor. Doğru ya, iki gün sonra sizin lojistik değerlendiriliyor. Herhalde ondandır."

"Yok ya! Rıfat neden korksun ki? Bizi yakan o değil ki... Aziz Heval bizi yaktı, mahvetti. Hiç üzülmesin. Benim lojistikçi yoldaşım yıl boyunca eksiksiz çalıştı, kaybı da yok."

Menaf, tam bir tiyatrocu yeteneğiyle araya girdi.

"Hiç sorma!" dedi üzgünmüş gibi başını sallayarak, "Durumu gerçekten kötü. Tamam yazın çalıştı, toplayıp depoladı her şeyi, düşmana da kaptırmadı, yer altında çürütmedi de ama ne oldu biliyor musun?"

"Yok... Ne olmuş?"

"Senin daha hiçbir şeyden haberin yok heval Mele. Rıfat yazın topladığını kışın kaptırdı."

Hamit Çarçel:

"Hem de iki hafta içinde, burada."

Mele Reşit artık kar parçacıklarını temizlemeyi bırakmıştı.

"Üç gün önce konuştuk, bir şey demedi ki."

"Demez" dedi Hamit Carçel.

Menaf:

"Demez, demez. Çünkü Rıfat çok mağrur, kendisine yakıştırmaz. düşman ordusuna kaptırmadığını..."

Hamit Çarçel daha fazla dayanamayarak:

"Tilkilerle, kargalara kaptırdı."

Gülmeyen yoktu. Mele Reşit ise hâlâ ciddi ciddi onları dinliyordu. Çok derin bir yapısı olduğu için kendisini ele vermiyordu. O an neler düşündüğünü tahmin etmek imkansızdı.

Hamit Çarçel'den sonra da Kopar devam etti:

"Tilkiler aman vermiyor ona. Her gün bir iki teneke gidiyor. Kavurma tenekelerinin dibi çoktan görünmüş. Biz burda aç kalıyoruz, tilkiler karınlarını şişirmiş. Olaylar böyle çıkarken geçen yıl pratikleri de masaya yatırıldı. Zap bölgesindeki lojistik ekibi tümden yargılamalık olunca Rıfat da içine kapandı. Ölüp gidiyor günden güne. Şimdi o tenekelerin korkusuyla özeleştiriyi düşünüyor..."

"Hiç bir şey olmaz!" diyerek gülümsedi Mele Reşit. "Göreceksiniz özeleştiri bile vermeyeceğiz. Siz kafanızı ufak şeylere takıyorsunuz. Kavurma dediğiniz de ne ki. Silahı, cephaneyi kaptırdık mı? Yok, hepsi sapasağlam yerinde duruyor."

Epeyi de kalabalık birikmişti salonda.

"Rıfat mı?" dedi birisi.

Hamit Çarçel:

"Rıfat ya" diye yanıtladı. Mele Reşit'e dönerek, "Sen çok iyi niyetlisin heval Mele. İyi de pratiğin var. Ama ekibin öyle değil maalesef. Rıfat da iyi niyetli, hepimizden daha çok şey yapmak istiyor. Ama niyetle sonuçlar aynı değil ki..."

Kapı açıldı ve içeri buz gibi bir hava girdi. Gelen nöbetçi subayı Rênas'tı. Kalabalığı görünce kızdı. "Neden yatmıyorsunuz, yarın derse kalkacaksınız?" Gelip yaklaşınca kalabalığın ortasında, sobanın yanında Mele Reşit'i oturur görünce sustu. Mele Reşit'e 'hoş geldin' diyerek hal hatır sordu.

Menaf sevinçli halini ele vermek istemez edasıyla söze girdi:

"Rıfat'ın burada yaptığını Aziz Heval bile yapmadı. Aziz Heval saflığıyla tüccarlardan darbe yedi, partinin parasını kaptırdı. Rıfat ise cimriliğinden. Bize cimrilik yapıyor, tilkiler de cirit atıyor etrafta. Her gün bir teneke kavurmamızı tilkiler yedi. Kış bitiyor biz daha kavurmanın yüzünü görmedik. Onun kadar pratiğini kapatan, tartışmaya açmayan bir arkadaş görmedim. Bu toplantıda siz Aziz Heval'in pratiği için değil, Rıfat'ın pratiği için yargılanacaksınız. Her gün bir tenekemiz gitti."

Hâlâ aldırış etmiyordu Mele Reşit:

"Hiç öyle anti propaganda yapmayın. Rıfat'ı da, onun pratiğini de hepinizden iyi bilirim. Söyleyin hele, korkudan tilkiler yaklaşıyor mu kampa? Rıfat çölde tilki bırakmadı. Eğer bir eksikliği varsa o da doğaya zarar vermiş, çok tilki öldürmüştür. O değil, aç kalan tilkiler bunalımda..."

Bir gülme, bir kahkaha koptu sobanın etrafında. Ses salonda yankılandı. Menaf bile kendini tutamadı, hepsinden daha çok gülüyordu. Gözleri görünmeyecek kadar küçülmüş, göz kapaklarının içine gömülüvermişti.

"Unutmayın, önemli olan mübimmattır, silahtır, tamam mı? Bunların da başına bir şey geldiğini zannetmiyorum."

Bu köz söze gülümsemesini kesen Rênas girdi.

"Duydun mu son haberleri?" diye ciddi bir yüzle Mele Reşit'e sordu.

"Neyi?"

"Aşağıdaki cephane deposunu güneyli köylüler açıp araklamışlar. Bir parça bile kalmamış. Kampın üst başındaki erzak depolarının su kanallarını iyi yapmadığınız için depoyu su basmış. Depolardan ancak birini kurtardık, onun için de eğitime bir gün ara verdik, kampın bir günü boşuna gitti."

Mele Reşit derin bir suskunluğa girdi.

"Köylülerin bize aktardığına göre..." diye devam etti Rênas, "Çemcu'da sizinle ticaret yapan Mihoyê Dewara daha önce size sattığı silahları depodan çalıp tekrar size satmış."

Hamit Çarçel'in gözleri büyüdü. Bir anda gülmeyi unuttu.

"Hey alçak! Şuna bak!Yani bir silahı iki defa mı satmış?"

"Aynı bilgi bize de geldi" dedi Mele Reşit, "Ama emin değilim, böyle bir şey olsa da Aziz Heval döneminde olmuş." Az bir süre durup bir şeyi hatırlarcasına başını salladı, "Bizim Aziz Heval çok saf. Olabilir, yadırgamamak gerek."

Hamit Çarçel, Mele Reşit sözünü bitirdikten sonra, Aziz Heval'i sordu:

"Soruşturması bitmedi daha" dedi Mele Reşit, "Hâlâ Avrupa'da maliyede yaptıklarından sözediyor. Çok temiz bir arkadaş, çok temiz ama..."

Gülerek, konuşarak iki saat daha orada kaldılar. Nöbetçiler uyarmasaydı sabaha dek yatmadan Mele Reşit'in sohbetini dinleyeceklerdi. Mele Reşit ise kalkıp yatacağı koğuşa gidene kadar ikide bir "Ah Aziz Heval ah. Bugüne kadar rapor yazmadık, özeleştiri vermedik, sen bize bunu da mı yapacaktın? Ah!" diyordu.

Rênas:

"Aziz Heval mi? Gerçekten acayip bir arkadaş. Siz daha çok özeleştiri verirsiniz. Onu ben tanıyorum. Durun da anlatayım. Daha yeni gelmişti, biz Garê'deydik" diyerek kıs kıs gülmeye başladı. "Büyük bir çatışmadayız. Pusudan sonra üstümüze üç tane meret kobra gelmişti. Gün ortası. Bize nefes aldırmıyorlardı. Aziz Heval tam yanımda, bir kayanın arkasında gizleniyorduk. Yüreğimiz ağzımızda, telsizleri kapatmışız, ne başımızı kaldırıyor, ne adım atabiliyoruz. O da ikide bir başını çıkarıp hayret içinde bize bomba yağdıran kobralara bakıyordu. Ömründe ilk kez kendi gözleriyle gördüğü canlı çarpışmayı heyecanla izliyordu." "Filmlere hiç benzemiyor bu heval, başını kaldırma!" dedim. Bir de ne desin? Omzumu dürtükleyerek, "Şunlara bak ya!" demez mi, kobraları gösteriyordu, "Ne güzel savaşıyorlar! Müthiş vuruyorlar değil mi?" Artık ben ne diyeceğimi şaşırdım. Yanımdaki portatifler buna öyle bir kızdılar ki, bir daha da ağzını açmadı. Aziz Heval'in çok saf biri olduğunu o zaman anladım.

Aziz Heval yaşlı bir lojistikçiydi. O, Mele Reşit'in tam tersini yapmıştı. Avrupa'dan partiye katılmış ve 1993 yılında Akademi üzerinden Bahdinan Eyaletine gelmişti. Avrupa'da kimi parti kadroları birbirini adlarıyla çağırırken gerilladaki gibi takdim etmiyorlarmış. Mesela, Hevalê Aziz değil de, Aziz Heval diye çağırıyorlarmış. Bundan olsa gerek ülke topraklarına ayak basan yaşlı Aziz'in adı, herkesi dilinin Avrupa'dayken alıştığı biçimiyle takdim ede ede Aziz Heval oldu.

Aziz Heval yaşından ve etli gövdesinden dolayı savaşa giremedi, cephe gerisi işlerin başında gelen lojistiğe verildi. Onun lojistik birimine verilmesinin asıl nedeni bu değildi elbet. Aziz Heval Avrupa'da maliye ve yatırım faaliyetlerini yürütüyormuş. Bu alandaki tecrübesi nedeniyle sınır tüccarlarının ot gibi bittiği Behdinan Eyaleti sınırlarındaki lojistik biriminin sorumluluğuna atandı. Mele Reşit ise yardımcısı oldu. Mele Reşit'in elinde en çok elli bin mark gören Aziz Heval, başını dimdik kaldırarak havalara girmiş, "Biz Avrupa'da milyonluk hesaplar yapardık. Elimde sürekli yüzlerce kırmızı binlikler vardı. Hele oradaki yatırımlarımızı bir görsen... Devlet gibi... Burada yaptığımız da ne ki..." demişti.

Ömründe hiç elli bin markın üzerinde para görmeyen Mele Reşit buna hayret eder, inanmazdı. Bunun için de Aziz Heval'e imrenirdi. Yalnız Aziz Heval çok saf ve iyi niyetliydi. Mele Reşit ona sık sık, "Bak Aziz Heval burası Avrupa'ya benzemez. Bu sınır kaçakçıları, tüccarları da çok kurnaz. Her birinin kafasında kırk tilki dolaşır, kuyrukları da birbirine değmez, ona göre! Sakın olaki onlara kanma. Her zaman kendine muhtaç halde bırak, yoksa affetmezler. Paralarını vaktinde verme, geç ver. En iyisini en ucuzundan al; çok al ama az para ver. Neden? Çünkü onların cebine giren her kuruş bir gün sonra KDP'nin kasasına giriyor. Neden? Çünkü biz savaş hareketiyiz, onlarsa tüccar. Onların usulüne gitme, bizim usulümüzü kullan ki, baş edebilelim..." diye uyarılar yapıyordu.

Aziz Heval ise bütün bunlara uyacağına dair başını sallıyor-

du ama yumuşak yüreği çok duygulıydı. Güvenle dolu halde pratiğe girdi. Kısa zamanda adını her tüccar, her kaçakçı duydu. Mele Reşit'ten kaçanlar, Aziz Heval'e yaklaşıyordu. Çünkü kim ne dese Aziz Heval inanıyordu. Kurnaz tüccarlar ona yalvarıp yakarırken, o her dediklerine inanıyor, onların kötüye gitmiş ticari durumlarına üzülüyor, yardım etmek isteğini ta içinden duyuyordu. Kim ona başvurduysa eyalet alım- satım sorumlusu Aziz Heval ona malı karşılığında peşinen ücretini verdi. Mal satın parayı o an almadı, borca bağladı. Gümrük vergisini, top atmış tüccarlara ucuz kesti, hatta bazılarından hiç almadı bile. Borçlular gittiler ama gelmediler; aldılar ama vermediler. Hatta lojistik ekibine bağlı gerilla kervancılarını, depocuları ve gümrükçüleri yalnız başına bırakmış, bütün zamanını sınır tüccarlarıyla alışveriş işlerine ayırmıştı.

Gel git işlerin kötüye gittiğinin herkes farkındaydı. Yalnız, Aziz Heval esen rüzgarın farkında değildi. Soranlaraysa, "Avrupa'da da bu işleri yaptım hakkından gelirim. Heval, benim kitle ile ilişkilerim zaten her zaman iyidir. Herkes bize geliyor, yakında Avrupa'daki gibi partiden almayacak, partiye aktaracağız..." diyordu. Ama...

Birkaç ay içinde Eyalet yönetimi Aziz Heval'i görevinden almak zorunda kaldı. Çünkü Aziz Heval sınır tüccarlarını kendine değil, kendini onlara bağlamıştı. Aziz Heval, kafalarında kırk tilki dolaşan, kuyrukları da birbirine değmez sınır tüccarlarına peşinen para vermişti ama malları alamamıştı. Borçlular başlarını alıp gitmişlerdi tabii ki. Ondan sonra alım- satım faaliyetindeki bu kötü gidişata müdahale için yeniden Mele Reşit gönderildi.

Eyaletin lojistik ihtiyacı felç olmuştu neredeyse. Her şey Aziz Heval'in iyi niyetiyle batmış durumdaydı. Paralar kaptırılmış, sonbahar olmasına rağmen erzak depoları bomboştu. Yer altındaki un, makarna ve pirinç torbalarının çoğunu ya ayılar yemiş, ya da aylarca kimse uğramadığı için kendi kendine küflenmişti. Oramar ile Avaşin'i birbirine bağlayan Rêya Kera gibi

stratejik güzergah bile yeterince kullanılamamıştı. Gümrük birliğine bağlı ekipler noktadan noktaya fark gösteren çelişkili limitler kesmişti. Yani, kısacası Aziz Heval'in sık sık dediği, "Her şey devlet işleyişi gibi tıkırında gidiyor." sözünün tam tersi bir durumdaydı işler.

Bir işi yapmadan kırk kez ölçüp biçen Mele Reşit müdahaleyi köklü bir şekilde ele aldı. İlk hafta büyük bir toplantı yaptı. Toplantıya çevrede silah ve erzak ticaretiyle uğraşan ne kadar kaçakçı ve tüccar varsa hepsini çağırdı. Ayrıca eyalet lojistiğine bağlı gümrük birliği de katılmıştı. Bu toplantı kendi özgülünde hem bileşim, hem kapsam ve hem de aldığı kararlara göre lojistik faaliyetlerinde benzeri olmayan bir toplantıydı.

Mele Reşit her önemli işi gibi bu toplantıyı da pazar köyü olan Çemcu yakınlarında yaptı. Eyalet komutanlığı bir türlü raya oturtulamayan alım- satım faaliyetini düzene sokması için Mele Reşit'e tam yetki vermişti. Bunun da verdiği güvenle toplantıyı sonuç alıcı bir şekilde bitirdi.

Mele Reşit işe Aziz Heval'in tam tersi yöntemle başladı. Toplantıdan sonra her tüccardan mal ısmarlattı. Malları aldı ama paralarını vermedi. Dinar üzerinden borca bağladı. Bir vakit tüccarlara olan borcu iki milyon Irak Dinarını buldu. Mele Reşit, BBC'de Irak Dinarının değer kaybettiğini duyar duymaz ertesi sabah erkenden bütün tüccarları yanına çağırdı. En düşük kurdan paralarını ödedi. Ondan sonra da çevrede o günden itibaren süregelen tüccar isyanları başgösterdi. Ticari gelecekleri tehlikeye giren tüccarlar şikayetlerini araya elçiler sürerek önce Ana Karargaha bildirdiler, Ana Karargahın meseleyi çözmemesi durumunda olayı Başkan Apo'ya kadar intikal ettireceğini söylediler....

Ayrıca, bütün ekip arkadaşlarına yaptığı uyarılarda Mele Reşit, "Her defteri mutlaka iki nüsha halinde tutun. Biri yanınızda olur, diğerini bölgedeki genel arşive teslim edersiniz" diyordu.

İşte Mele Reşit'i azıcık tedirgin eden durum buydu. Aziz Heval'in neden olduğu bu olay için yargılamalık duruma düşme-

se, bütün 1994 yılı pratiğini zaferle kapatabilecekti.

Müdahale yalnız alım- satım işiyle sınırlandırılmadı. Eyaletin bütün lojistik faaliyeti masaya yatırıldı. Xelil Rüstem Eyalet lojistik faaliyetinden birinci derecede sorumlu kılındı. Geniş bir toplantıyı da o yaptı. Rıfat Avaşin bölge lojistikçisi sıfatıyla toplantıya katılmıştı. Eyalette ne kadar kervancı, depocu, ticaretle uğraşan, gümrükçü ve genel lojistik işiyle uğraşan gerilla ve milis varsa hepsi çağrılmıştı. Toplantıda çok ilginç bazı kararlar alındı. Birkaçı şöyleydi: Kervancılara Nakliyat Birimi, depoculara Üslenme Birimi, inşaatçı ve mevzicilere İstihkam Birimi, ticaret işini yapanlara Alım- Satım Birimi, genel lojistikçilere de Maliye ve Ekonomi Birimi adı verildi. O toplantıdan sonra sınır ticaretinden alınan gümrük vergisinin yüzdesi de netleştirildi. Buna göre her şeyden yüzde beşlik oranda vergi alınacaktı.

Ertesi sabah havada ağır bir sis vardı. Fırtına esmiyor, üfürük sesleri duyulmuyordu. Bütün Şehit Cesur Kampı suskun, divandaki Hozan'ı dinliyordu. Hozan, Mele Reşit'in gelmiş olması nedeniyle kısaca lojistik faaliyetiyle ilgili genel bir değerlendirme yaptıktan sonra değerlere yaklaşım konusunu konuşuyordu. Toplantıya Mele Reşit de katılmış, en ön sıralardan birine sessizce oturuvermişti. Bütün salonda duyulan tek ses Hozan'ın konuşmasıydı. Sessizliğin farkına varan Hozan giderek daha sakin bir sesle konuşuyordu. Öyle bir sessizlik vardı ki, soluk alışlar bile duyuluyor, bir sinek vızıltısı her kesin dikkatini rahatlıkla dağıtabiliyordu. Çadırın penceresinden, ağır ağır kalkan sisle birlikte yağmaya başlayan kar görülüyor, bakanların içini huzurla dolduruyordu.

"Lojistik faaliyetini kısaca değerlendirdik. Birinci dereceden sorumlu arkadaşlar da burda. Değerlere karşı korkunç bir savurganlık var. Bazı depolarımızı su basmış, bazılarını köylüler çalmış. Burada gözden kaçmaması gereken bir husus değerlerin korunmasında yalnızca lojistik ekibi değil bütün arkadaşların sorumlu..." Birden bir ağlama sesi duyuldu. Ağlama olmasa da birisi inliyordu. Derin sessizlik içinde Hozan'ı dinleyen savaşçılar o

yana, bu yana baktılar. Dağılan dikkatleri tekrar divana çekmek istiyordu Hozan:

"Evet, eskisi yenisi, komutanı savaşçısı bütün arkadaşlar aynı derecede değerlere karşı sorumlu..."

Ama ağlama sesi bir daha geldi. Bir anda bütün dikkatler bayanların tarafına çevrildi. Onlar da, ne olmuş gibisinden bakınca mesele anlaşıldı. Ve bütün gözler bir kişiyi aradı...

Aynı ses gene gelince herkes başını eğip güldü. Hozan şaşırmıştı. O da sesini kesince bu kez ağlama sesi uzun uzun duyuldu. Az önceki dikkatli dinleyişten eser kalmamıştı. Gülüyorlar, başlarını kaldırıp Rıfat'a bakıyorlar, yerini bilmeyenlere Rıfat'ı gösteriyorlardı. Zoraki gülmelerini tutarlarken Hamit Çarçel dayanamayıp kahkaha attı. Şaşkınlıkla, gülmeye tutulan platforma bakıyordu Hozan. Hamit Çaçel'in kahkahasına çok kızmıştı;

"Kalk Hamit! Kuralsız! Ders bitene kadar dışarıda bekleyeceksin!"

Ama sorun Hamit Çarçel'in dışarı çıkarılmasıyla bitmedi. Bir süre suskunluk hakim oldu gerçi. Dışarıdan ince, uzun uzun inleyen bir hayvan sesi yeniden gelince Portatif Şêro da kendini tutamayarak ağzını kapadı, karnını tutup iki adım attı ve bir insan gırtlağından çıkabilecek en yüksek sesle bir kahkaha kopanınca Hozan işin çığrından çıktığını anladı.

"Sen de çık Şêro!"

Herkesin gülmekten gözleri yaş içindeyken Rıfat taş gibi oturmuş, yüzü kıpkırmızı, çevresine kayıtsız halde duruyordu. Herkes ona bakıyor, o ise hâlâ suskundu. Hozan konuşmayı kesmiş, bir platformda gülenlere, bir de yanındaki divan üyelerine devam edelim mi, bitirelim mi, diye soruyla bakıyordu. Derken o da güldü ve yüzünü çevirip yerine oturdu. Bir uğultu, hapşırmalı, kahkahalı bir gülümsemedir tutmuştu herkesi. Bu arada açlıktan karnı sancı tutmuş iki tilki bir kez daha ağlayınca kahkahayla gülmeyen kimse kalmadı. Hozan'ın yanındaki Veli ayağa kalktı:

"Gülmeyin arkadaşlar, resmi bir toplantıdayız" dedi, "Bir

şey varsa arkadaşlar dışarıda gülerler."

Toplu halde bir kahkaha daha patlayınca Veli oturuma ara vermek zorunda kaldı.

Tilkilerden biri çadırın az aşağısındaki yüksek kayaya, öteki futbol kalesinin taşının üstüne çıkmıştı.

Ara verilir verilmez Rıfat'ın etrafında büyük bir kalabalık birikti. Bir yandan kahkahayla gülüyor, diğer yandan takılıyorlardı. Hamit Çarçel etrafındakilere bakıp ince bir sesle "Biliyor musun tilki ne diyordu?" diyerek tilkiyi taklit ediyordu: "Rıfaaaaat, sen beniii mahetiiiin?.."

Sonra da Rıfat'a dönüp zorlukla konuşarak "Heval Rıfat yahu, yazık değil mi? Ne istiyorsun tilkilerden? Bu kadar işkenceyi insan yapar mı?" dedi.

Menaf:

"Tilkiler bile senin lojistik görevinden şikayetçi Rıfat! Ağzı var dili yok hayvanları açlıktan öldürmüşsün, insaf ya!.."

Hamit Çarçel:

"Bu fukara tilkinin neden çağırdığını biliyor musunuz? Bu, Rıfat'ın cimriliğine ve gazabına uğramış bir mağdurdur. Ma, Rıfat sadece tilkilere mi cefa veriyor? Kavurmayı ne biz görüyoruz, ne de hayvanlar... Kim yiyor bu kavurmayı Rıfat?"

Menaf:

"Zavallı hayvanlar iki saattir açlıktan inliyor, bizim taş yürekli Rıfat bana mısın, demiyor."

Hamit Çarçel:

"Bunalıma girmiş zavallı hayvanlar."

Rıfat hiç bir şey demedi. Ne güldü, ne öfkelendi, ne de kendini savundu. Portatiflerse coşuyorlardı.

Mele Reşit gelip de, "Rahat bırakın benim meslektaşımı, ne istiyorsunuz ondan?" demeseydi ne Hamit Çarçel'in ne de, Menaf'ın kalabalık içinde bunu bitirmeye niyeti vardı.

Akşam tekmillerinde Rıfat eleştirilmedi. Kendini tutamayarak kahkahayla gülen Hamit Çarçel ile Şêro eleştirildi. İkisi, ertesi gün kalkıp platform karşısında özeleştiri vermek zorunda

kaldı. Hamit Çarçel özeleştirisini verirken, savaşçıların yüzleri gene gülümsüyordu ama Rıfat hâlâ dünkü gibi yüzü kıpkırmızı halde suskundu. Hamit Çarçel için komutanlar bu olaydan sonra çok ilginç şeyler söylemeye başladılar.

"Bu arkadaş böyle gülünç şeylerin yerine savaşa yorsa kafasını müthiş gelişir, eşsiz bir komutan olur. Ama hep olmadık şeylerle meşgul oluyor. Bu gidişle Rıfat'ı gerçekten bunalıma sokmasa iyi..."

Hamit Çarçel ise her söylenene aldırış etmeyen tavrını sürdürüyordu.

-XVII-

"Nereye gidiyorsun heval Hamit?"

"Sen de gel, büyük telsize gidip oturalım biraz. Ne var ne yok, dünyadan haberimiz yok."

"He ya!" dedi Mahmut Kopar, "Gerçekten çoktandır doğru dürüst bir havadis duymuyoruz."

"Gidip uğramıyoruz ki..."

Nöbetçi subaydan izinsiz geldikleri için kaça-saklana yürüyerek ikisi birlikte kamp mutfağına girdiler. Rıfat elinde bir kepçeyle ateşin üzerindeki kocaman kazanı karıştırıyordu. Mutfağın kapısından girer girmez burunlarına sıcak, buğulu, etli fasulyenin, domates salçasının yoğun, ekşi, iştah açan kokusu geldi.

"Sen bir tanesin heval Rıfat. Gerçekten bir tanesin, hem lojistik, hem mutfak, herkes senin gibi olsaydı..."

Rıfat şöyle şakacıktan yüzünü buruşturdu. "Hiç öyle yağ çekme Hamit!" dedi, kepçesindeki yemek suyunu tadarken, "Daha pişmemiş. Yönetim duyarsa sizi değil, beni eleştirir."

"Biz yemek için gelmedik Rıfat, ne öyle parlıyorsun! Oturup biraz konuşalım dedik ya!"

"Neyse kızma Kopar! Kimse görmedi ya."

"Yok yok, kimse görmedi, yalnızız" dedi Hamit Çarçel.

"O zaman iyi" dedi Rıfat ve yan bölmeye gitti. Orada dört bayan gerilla fırından sıcak ekmek çıkarıyordu. Fırında yanan ateşin ısısı alçak tavanlı, iki bölmeli mutfağı cehennem gibi ısıtmıştı. Tavan, bütün koğuşların tersine saçtı. Arka duvarlardan iki baca açılmıştı. Yemeklerin pişirildiği bu bölmede ikisi büyük, biri küçük yan yana üç ocak vardı. Aynı anda iki kazan ve

bir demlik kaynatılıyordu. Rıfat sağdaki duvarın bitişiğinde uzunlamasına ağaçtan bir sedir kurmuştu. Koyun postlarıyla üstü döşenmiş olan bu sedire genelde kamp, eyalet, Ortadoğu ve dünyada meydana gelen son olayları öğrenmek isteyenler otururdu. Haberlerin en tazesi, hiç duyulmamış olanları mutfaktan öğrenilirdi. Büyük telsiz denmesinin nedeni de buydu. Mutfak ortalıkta dolaşan bütün söylentilerin, kulislerin kaynağıydı. Hem bu nedenle, hem de öğün vakitleri dışında acıkmış olanlar karınlarını rahatça doyurabilmek için mutlak surette mutfakçılarla iyi geçinmeye çalışırlardı. Birçok kurallı yaşamdan yana bayan ve erkek savaşçı ve Menaf dışında mutfağa herkes gelirdi. Rıfat'ın bütün iyiliksever, kalp kırmaz hayatı boyunca yapmış olduğu tek çifte standart uygulaması Menaf'ı mutfağa yaklaştırmamasıydı. Onun dışında gelen herkesi önce soğuk karşılıyor, resmi takınıyor, sonra da açılıp ne var ne yok anlatır, gizliden avuçlarına ekmek içi kavurma tutuşturur, "Şunu kimse görmeden ye de bitir!" derdi.

"Haberlerde ne var Rıfat, çoktandır uğramıyoruz."

"Dê- Satê'den kuryeler gelmiş. Sabahtan beri Hozan arkadaşla görüşüyorlar. Hâlâ bitmediğine göre her hal silahı bırakıp gitme niyetleri yok."

"Aslında Kasım ayındaki kuşatmada vurmalıydık. Bizim arkadaşlar acayip işler yapıyor gerçekten."

"Öyle söyleme Hamit!" dedi Kopar, "Bunların yalvarmadığı kişi, haberi ulaştırmadığı, yardım istemediği yer kalmamıştı. Taa Ana Karargaha kadar gidip Hevalê Cuma'ya yalvarmışlardı. Biz iyice vuracaktık ki, Ana Karargah araya girdi, bahara kadar şans tanıyın dedi."

"Zaman kazanmak istiyorlar."

"Rıfat doğru söylüyor, zaman kazanıp baharda tekrar karşımıza çıkacaklar."

"Olsun!" dedi Kopar, bir sigara çıkarıp yakarken, "Baharda bir karar verdik mi, kökünden sökeceğiz o çeteleri. Sonra da Oramar yolu otoban gibi açılır bize."

"Acıkmışsanız size bir ekmek arası yapayım, fasulye bir saate kadar pişmez, ona göre."

"Valla sen bilirsin!" dedi Hamit, "Biz yemek için gelmedik ki..."

Rıfat öteki bölmeden iki gerilla ekmeği getirdi. Duvarın köşesinde duran tencereyi açıp ekmeklerin arasına bir miktar erimiş, sıcak kavurma etleri koydu. Getirip verdi.

Hamit Çarçel:

"Başka ne var, ne yok, Rıfat? Yepyeni haberler nedir?"

"Bizim Aziz Heval'i Bircella kampında soruşturmaya almışlar, Kongre hâlâ bitmedi, devam ediyor. Bizim arkadaşlar herhalde gecikecekler, Botan'dan yeni arkadaşlar gelecekmiş, burdan da bazıları gidecek."

Hamit Çarçel'in gözleri büyüdü.

"Kimler gidecek?"

"Valla o kadarını bilmiyorum. Son havadisler bu kadar..."

Ekmeklerini yiyip gelişmeleri tartışırlarken içeri Reşo damladı.

"Bakıyorum sofrayı kurmuşsunuz.." dedi ellerini birbirine sürterek, "Benim payım nerde Rıfat? Tilkilere vereceğine arkadaşlarına ver Rıfat. Ver ki, derslerde yatmayalım."

Rıfat ona da bir ekmek arası hazırlarken sordu.

"Sahi bugün öğleden sonra hangi rapor okunacak?"

Üçü birbirine bakıp güldüler.

Hamit Çarçel sesini kısıp fısıltıyla:

"Kızılordunun."

Reşo başını salladı, bağırır gibi yüksek sesle:

"Bugün Jiyan arkadaşın güzel Türkçesiyle yazdığı raporu dinleyeceğiz" dedi.

"Ne raporu?"

"Geri cephedeki bayan kampları vardı ya."

Yan bölmede ekmek çıkaran bayan gerillalardan Rukena Jirki ara kapıda belirdi. Hamurlu, undan bembeyaz kesilmiş ellerini yanlarına bırakmıştı. "Bakıyorum gene bir araya gelmiş fe-

odallik yapıyorsunuz!"

"Aha, sen de!" dedi Reşo çok samimi bir yüzle, "Yani öyle değil mi hevala Ruken? Biz bütün bayan arkadaşları kastetmiyoruz ki, ma siz de öyle demiyor musunuz? Onun dışında kim Türkçe konuşuyor? Bir de teorisi olduğu için sizin sorumlunuz olacakmış..."

"Neden bunları derste söylemiyorsunuz? Maşallah bir araya gelince ortalıkta bir şey bırakmazsınız."

"Siz gidin işinize bakın hevala Ruken, bir şey yok."

"Hep sen onları getiriyorsun buraya zaten. Bayan arkadaşların pratiğini çekiştiriyorlar, kendilerini göklere çıkarırlar, sanki yalnız onlar savaşıyor, silahı yalnız onlar düşmana sıkıyor!.."

Ruken çok öfkelenmişti. Ötekiler susarak, karşı çıkmayarak, divana derste bunları söyler diye korkarak onu tepkisizce dinliyordu.

Bayan kamplarının yaz faaliyet raporunun okunacağı ve pratiğinin değerlendirileceği ders bir saat gecikmeyle iki buçukta başladı. Ders öncesinde yapılan kulisler ve küçümseyici tartışmalar hiç yapılmamış gibi son derece sessizlik içinde başlandı derse. Jiyan gergin ve heyecanlı görünüyordu. Elinde üç gündür bırakmadan okuduğu Kongre Tartışma Kılavuzu vardı.

İlk gülüşmeler raporun örgütsel bölümünün okunduğu sırada oldu. O bölümde, "Savaşa yaklaşım ve askeri kişilik kazanma boyutunda belli bir düzey tutturulmuş, eyalette belli bir örgütsel güç oluşmuş... ancak erkek egemenlikli anlayışların üç boyutlarda kendini göstermesi nedeniyle..." gibi cümleler geçmişti. Hozan yapıyı sessiz olması için uyarırken Jiyan kıpkırmızı kesilmiş yüzüyle okumasını sürdürdü.

Raporun sonuna doğruydu. Arka taraflardan öne doğru bir kağıt okunarak elden ele veriliyordu. Kağıdı okuyan ağzını kapayıp gülüyordu. Hamit Çarçel'in yazmış olduğu kağıtta şu cümleler geçiyordu:

"Kızılordu hızla ilerliyor. Yakında dünyayı bize dar edecek. Erkek dünyası tehlikede. Bütün yurtsever, demokrat, gerici,

köylü ve aydın bütün erkekler birleşelim! Siyasi ve askeri güç olalım. Partimizin başına Menaf, ordumuzun başına general Reşo getirilecektir. YMWK (Yekitiya Mêrên Welatparêzên Kurdistan)"

Okunan rapordan sonra sıra pratiği değerlendirme safhasına gelmişti ama Hozan'ın ikinci uyarısına kadar kimse söz almamıştı. Taraflar birbirinden bekliyordu. Esasta, bayan ve erkek savaşçılar arasında ilan edilmemiş türden, gergin, diken üstünde bir çatışma vardı. Erkekler kalkıp konuşsalar en sona zaten bayanların kalkacağını bildikleri için eleştiri oklarına hedef olmak istemiyorlardı. Bayanlarsa her biri diğerini bekliyordu.

Dersin başında beklendiği gibi Jiyan kalktı.

Reşo sağına soluna eğilerek, "Bakın şimdi teoriyle Kürdistan'ı kurtaracak!" dedi.

"Bence, tek tek bölgelerimizin yaşadığı sorunların kaynağında kadın özgürlük çalışmalarına karşı gösterilen yanlış yaklaşımlar var. Eyaletin bütün bölgelerinde ağırlıklı olarak erkek egemenliği var. Bu, bizim kamp ortamımızda bile feodal ve kaba anlamıyla hâlâ mevcuttur. Erkek yapısının bence Parti Önderliğinin bu konudaki yaklaşımlarını kavrayamaması, dolayısıyla da zorlanması durumu sözkonusu. Kadını küçümseme, önünü tıkama, onu kendisi gibi kaba anlamda güçlü, köylü, hoş sohbetçi ve yalnızca eylemci olarak görme isteği var. Bayan arkadaşlar da buna sessiz kalıyor, hoşlarına gidiyor. Hatta bence sorunlar burada daha karmaşık ve yoğun. Daha çok özgün çalışmalara karşı kayıtsızlık, kadın özgürlük faaliyetini bireyler şahsında görme, içine kapalılık, kendine güvensizlik, erkek taklidi, yine bencillik ve kariyerizm gibi sorunlar var... Kendim için söyleyeceklerim, bende hâlâ misafirvari yaklaşım, kendini savaşa karşı fazla sorumlu görmeme, yapının tümüyle kaynaşmama sorunları var..."

İkinci sözü manga komutanı Küçük Berivan aldı. Kısacık, esmer, yüzü dolgun, fiziği ince, savaşta cesur biriydi.

"Alanımızın koşullarından dolayı fazla bu çalışma üzerinde

yoğunlaşamadık. Daha çok diğer arkadaşlara havale etme durumumuz oldu. Ama bu kamp sürecinde belli bir yoğunlaşmayı yaşadığımızı söyleyebilirim..."

Hozan fazla uzatmasını istemeyerek müdahale etti. "Arkadaşlar bir yıllık faaliyeti önce değerlendirsin, onunla birlikte kendi durumlarını ortaya koysunlar."

Şilan elini kaldırdı. Güçlü bir takım komutanıydı. Uzun boylu, fiziği düzgün, kara gözlü, savaşta güçlü ve ciddiye alınan bir gerillaydı.

"Bence eyaletteki bayan arkadaşların örgütlenmesi yeniden ele alınmalıdır. Yani her şey toplantılarda kalıyor, planlar hayata geçirilmiyor. Daha çok kendi bölgemiz için söyleyecek olursam, gerçekten bizde özgür kadın çalışması yok. Herkes var olduğunu söylüyor ama ortada bir şey görmüyorum. Yani kimse bir kadın örgütlenmesidir, bir özgür kadın çalışmasıdır, diye düşünmüyor. Her arkadaş ya erkek arkadaşları taklit edip onlar gibi eylemci, silah kullanmakta ustalaşmak istiyor, ya da kendine güvensiz ve pasif bir duruşta kalıyor..."

Şilan eleştirel yaklaşarak birçok konunun açımlanmasına vesile olmuştu. Ondan sonra çok el kalktı. Hamit Çarçel elini havaya yüksekçe kaldırarak izin istedi. Bayan yapısının tepkilerini çok çekenlerin başında geliyordu Hamit. Kalkınca herkes dikkatle dinledi.

"İnsan bayan arkadaşlara bir şey söylemekten korkuyor. Hiçbir zaman kendi bireysel güç ve dilleriyle konuşmazlar. Daraldıklarında hemen yönetim, hemen sorumlu, hemen divan diyerek insanı tehdit ediyorlar. Bence bu çok yanlış bir şey. Neden kendi güçlerine güvenmiyorlar? Neden hep koltuk değnekleri istiyorlar? Ben bunu genelleştirmiyorum, bazı savaşkan, fedakar ve cesur arkadaşlar da var ama çoğunluk gerçekten de partinin maddi ve manevi otoritesine sığınarak aslında kendi gücünü inkar ediyor..."

Hamit aslında daha kaba, daha saldırgan şeyler söylemek istiyordu. Ancak platformdaki ciddi ve gergin hava karşısında ür-

kerek tembih dolu, resmi yanı ağır basan nutuk çekti. İki bayan gerilla kalkarak Hamit'in şahsında kaba ve köylü erkek yaklaşımını mahkum eden konuşmalar yaptılar.

Dersin sonlarına gelinmesine rağmen kalkan tek erkek gerilla Hamit Çarçel'di. Bayanlarsa, her kalkan cinsinin bütün tarih boyunca ezilmiş olmasının öfkesiyle radikal eleştiriler yapmıştı.

Kamp yönetiminden Takım Komutanı Nalin çok radikal bir söylemle başladı konuşmasına.

"Bazı erkek arkadaşlar neden gülüyor? Şu bayan arkadaşı, bu arkadaşı neden çekiştiriyorlar? Arkadaşlar çok feodalce yaklaşıyor. Aynı şey pratikte daha çok karşımıza çıkıyor. Neden birçok eyleme bayan arkadaşlar alınmıyor? Burda da aynı şey var. Neden kamp dışındaki uzun devriyelere biz de çıkmıyoruz? Bizim temel sorunumuz bence buradadır."

Tartışmalar gittikçe derinleşiyordu. Salonda artık en ufak bir çıtırtı duyulmuyordu.

Beritan konuşmasının sonuna doğru bir öneri getirdi:

"Bütün bayan arkadaşlar erkek arkadaşlar gibi savaş pratiğine verilsin. Kamplarda çok az arkadaş kalsın."

Hemen Çekdar Özallokma'nın eli kalktı havaya. Eğitimde hiç konuşmayan Çekdar'ın ne diyeceğini herkes merak etti.

"Geçen yıl da öyle yaptık heval!" deyince gülenler oldu, "Bütün bayan arkadaşları Govendê'den alıp aşağı indirdik. Fakat daha Zozana Silo'ya ulaşmadan teker teker kuryelerle Govendê'ye geri döndüler. Heval kimse yürüyemiyordu ki! Yine Berivan ve Eylem gibi fiziği güçlü arkadaşlar kaldı."

Rukena Jirki kıpkırmızı olmuştu. Çekdar'a öfke dolu yüzle, yan yan bakıyordu. İzin almadan ayağa kalktı:

"İnsaf heval! Çekdar biraz objektif konuşsun. O kadar da olmaz..."

Ortalık karıştı. Aydın Zaza'nın sesi her sesi bastırdı. "Bravo Çekdar!" deyince gürültü arttı. Her kafadan bir ses çıkıyordu.

Hozan sesleri bastıramayacağını anladığında ara vermek zo-

runda kaldı.

Ders arasındaki tartışmalar çok kızışmıştı. Gruplar boğaz boğaza tartışıyordu. Mahmut Kopar Ruken ile Beritan'ın radikal çıkışına tepkilenmişti.

"Çekdar arkadaş doğru söylüyor" dedi. "Öyledir, neden inkar ediyorsunuz? Kendinizi neden eleştirmiyorsunuz?" diyordu Ruken'e, "Pratikleriniz ne zaman zayıfsa hemen eksikliği erkek yapısında görürsünüz. Bu sürekli böyledir. Biraz da kendi anlayışlarınızı ortaya koyarsanız sorunlar daha iyi anlaşılır."

Reşo Evin'e takılmıştı:

"Bak Reşo fazla konuşma ha! İnşallah pratikte aynı birlikte oluruz. Öneceğim ki, ikimiz de saldırı grubunda olalım. Bakarız o zaman, sen mi gidersin, ben mi?"

Reşo cevap veremedi. Birden rengi gitmişti. Duyanlar, "Valla Evin yapar, güçlüdür, kafirdir yapar. Kinyaniş'te gördük onu..." diyordu. Alttan çıkamayacağını anlayan Reşo hemen orayı terketti.

-XVIII-

Geceleyin kampın üzerinden bir rüzgar esti. Yamaçlarda kar altında kalmış yapraksız meşeleri hışırdattı. Rüzgar kar tümseklerini, alaca koyakları ve kampın ortasındaki devasa çadırı yalayıp geçti. Bir kurt mu, çakal mı ne, uludu, sonra uzaktaki güneyli köylerden köpekler karşılık verdi. Sonra gece, karla bembeyaz olmuş vadiyi derin bir sessizliğin içine sardı. Gece yarısına doğru bütün kamp uyuklarken dış güvenlikten sorumlu nöbetçiler, yönetim odasında, yanlarında kimse olmadan saatlerce tartışan komutanların bir şey yapacaklarını sezinlemişlerdi. Fakat ne olacağını kestiremiyorlardı. Koğuşlardakiler uzun uzun günü tartışmış, yorularak ağır ağır gözlerini yummuşlardı. Kafalar iyice karışmıştı ve bir sancı dönemi olduğu herkesin yüzünden okunuyordu.

Fanusun ölgün ışığı altında not defterinin üzerine eğilen Jiyan gene bir şeyler yazıyordu. Ruken uyumuş ama Eylem'in iri gözleri açıktı. Çın çın öten sessizlikte Jiyan'ı izliyordu.

"En büyük günahlar özsaygının en düşük olduğu zamanlarda işlenir. İnsanın benliğini o vakit yoğun bir umutsuzluk sarar. Ve umutsuzluktan doğan bir minnetle o insan, en olmadık şeyleri kabullenir, karşılaştığı her olaya boynunu büker... Acı çeker, bitkin düşer ve yalpalayarak yürümeye başlar. Sonra eski, aklı sıra mutlu günlerini anımsamaya başlar. Kaldı ki, acı çekerken mutlu günleri anmaktan daha acı bir şey olamaz..."

"Bu satırları yazmamın nedeni var. Böyle bir süreci yaşadım da ondan. Ve sanırım bugün dersteki silkinişimle bunu üzerimden atabildim. Ama bana en büyük yardımı dokunan, şüphesiz Ramazan arkadaşın Eylem'e bakışlarıdır. Bugün bütün gün bo-

yunca en yakınında oturdu. Biliyorum, Eylem'in akıbetinin Dilan gibi olmasını istemiyor. O savaşçı, savaşçılığıyla erkekleri utandıran Dilan gibi. Dilan, beş yıllık gerillaydı. Haftanin'de, Garê'de, Xakurkê'de kalmıştı. Herkes ondan son derece ümitliydi. Bir bayan gerillanın biksi ve roket kullandığını ilk kez o zaman görmüştüm. Uzatmayayım, bu Dilan yıllarca partiden bir şey gizledi. Başka biriyle duygusal ilişkisi varmış. Bunu partiye açmadan uzun süre sürdürdü. Ve birkaç ay önce, Haftanin'de, takım komutanlığını yapmaktayken durumu ortaya çıktı. Eyalet yönetimi onu soruşturmaya almak istedi, durumu netleşmeden o kişiyle birlikte kaçtı. Ama düşman yakaladı onu. Şimdi nerde olduğu, ne yaptığı hakkında net bir şey yok. Kimisi kontralaştığını söylüyor, kimisi intihar ettiğini. Ramazan onun yanında aynı birlikte uzun süre kalmış ve savaşçılığına hayran kalmış. Ve beklenmedik kaçışından sonra da Ramazan lal- ü ebkem kesilerek, içine kapanmış. Şimdiyse Eylem'in aynı duruma düşeceği korkusuyla yaşıyor. Eylem de deşifre olursa kaçar kaygısıyla partiye açmak istemiyor."

"Kendimi her zamankinden daha huzurlu ve güvenli hissediyorum. Çünkü bugün platformda gerçekleri dile getirmeye çalıştım. Önerimin arkadaş çoğunluğunca onaylanması bana güven verdi. Ama konuştuğum zaman bazı arkadaşların beni yadırgadıklarını, dudak büktüklerini farkettim Bu tür kişisel çekişmeleri önemsemeyeceğim. Kendimi partinin öngördüğü başarılarla kanıtlayacağım. Baharla birlikte kesinlikle savaş pratiğinde yer alacağım! Savaş dışında olunduğu zaman gerçekleri dile getirebilirsin ama kimse ciddiye almıyor. Bunu Behdinan Eyaletinde iyice anladım..."

"Kampta giderek disiplinli bir yaşam oturmaya başlıyor. Küçük Çekdar arkadaşın söylediğine göre yönetim, kampın disiplinini bozan bazı arkadaşları sürgün edecekmiş. Büyük ihtimalle, Reşo, Ahmet, Hamit Çarçel ve Aydın Zaza, vb. arkadaşlar olacaktır..."

Tam bu sırada dışarıdaki sessiz gece, iki el silah sesiyle çal-

kalandı. Ses bütün vadiyi doldurdu ve yankılandı. Jiyan defterini kapayıp cebine koydu. Eylem bir çırpıda yerinden fırladı, silahını sımsıkı elinde tutmuştu bile."

Gülizar telaşlanmıştı;

"Kalkın, çabuk!" dedi, "Baskın var, herkes kalksın!"

Koğuştaki onbeş bayan gerilla birer birer kalkarak uykulu gözlerini ovuşturdular.

Dışarıda koşuşturanların, bağırıp çağıranların sesleri geliyordu.

Peş peşe bombalar patladı. Arkasından her türden silahla bir tarama başladı. Kamp bir anda silah sesleri altında kaldı.

"Ne var? Ne oldu?" diye soruyordu Evin.

Eylem uyumakta olanları uyandırırken:

"Paniğe gerek yok heval, intişardır!" dedi. Eylem herkesten önce kuşanmıştı. Kapıdan ilk önce o çıktı.

Uyanan geliyor, uyanan uykulu gözlerle gelip koğuşlarının üst başındaki kazılmış siperlere koşuyordu. Şahsi eşyalarını bir çırpıda çantalarına koyup lastik ayakkabılarını giydikten sonra koğuşlarından fırlıyordu herkes. Koğuşta sobadan, battaniyelerden öte hiçbir şey kalmamıştı.

Eylem koğuşunun en önündeydi. "Çabuk! Herkes mevzilere! Haydi çabuk!" diyor, karanlıkta sipere koşuyordu. Siperler vadi girişine hakim kayalıkların içiydi. Koğuştan iki yüz metre ötedeydi. Bir iki dakika içinde bayan gerillalar hiç duraklamadan hızla siperlerine yerleştiler.

İlk şoku üzerlerinden atanlar bunun bir 'intişar' olduğunu hemen anlamıştı. Bunun için ilk bir kaç dakikadan sonra diğer erkek koğuşları hiç acele etmiyordu. Ayakkabılarını uykulu gözlerle, kayıtsızca giyiyor, isteksiz oldukları her halinden belli, ağır adımlarla intişar yerine koşuyorlardı. Tıpkı bayan gerillalar gibi hızla koşanlar da vardı.

Sonunda herkes intişar siperlerine ulaştı. Vadiyi ortalarına alan muhkem siperlerden yönetim odasına doğru kuryeler koştu. Ve sessiz bir beklenti başladı. Kalanların çoğunun, sıcak ko-

ğuş havasına alışmış vücutları zangır zangır titremeye başladı ve gömleklerinin altında, derilerini soğuk, yapışkan, yağ gibi soğuk bir ter kapladı.

İntişar siperine en son dehşet içindeki yüzüyle Rıfat geldi. Yüzünden, bir şey söylemek istediği belliydi. Ama sessiz beklemeyi görünce ağzını açmadı. Salt, yanındakine nöbetçi subay olan Veli'yi sordu.

Yönetim koğuşunun önündeki düzlük alana kuryeler soluk soluğa geliyordu. Her gelen sıra düzenine göre öne çıkıp kamp komutanı Resul'a tekmillerini veriyordu. O panik içinde, bedenleri titrer, dişleri gıcırdarken hiç bir koğuş sorumlusu itina edip de koğuşunun mevcudiyetini sayamamıştı. Ama Reşo'nun kaldığı koğuşun tekmilini veren kurye, intişara Reşo dışında herkesin geldiğini söyledi.

Kampın askeri komutanı Resul:

"Tamam!" dedi. "Başka?"

Dr. Mendo silahını indirip, revirde yedi hastanın yattığını, kalkamadıkları için gelmediklerini belirtti. Onun dışında, diğer kamplardan getirilen birkaç sorunlu gerilla silah sesini duyunca kalkmış, ardından intişar olduğunu anladıklarında gerisin geri koğuşlarına gitmişlerdi.

Resul:

"İki el izli mermi patlamadan kimse koğuşuna gitmeyecektir!" dedi.

İntişarın bitişini iki el silah sesi verecekti. Uzun süre silah patlamadı. Çünkü kamp yönetimi koğuşları dolaşarak intişara kalkmayan gerillanın olup olmadığını ve koğuşlarda eşyaların kalıp kalmadığını kontrol etmek için teftişe çıkmıştı.

Yanlarında Reşo ile Aydın Zaza'yı getiren kamp yönetiminden Xelil Rüstem ve Nazım, içtima alanına gelince iki el silah sesi duyuldu. Ellerinde koğuşlarda kalmış bazı şarjörler, tutanak defterleri, kimi şahsi eşyalar ve gerillaya ait birkaç sırt çantası vardı. Siperlerden hızla dağılıp herkes soğuktan kaçmaya başlarken Rıfat Veli'yi kolundan tuttu:

"Neden iyi nöbet tutmuyorsunuz heval!?"

Veli gülümsemesini gizleyerek ciddi bir sesle:

"Niye, ne olmuş Heval Rıfat?"

"Depolara bakın hele!"

Sesi Menaf işitti, yanlarına geldi:

"Gene kavurmayı mı yemişler yoksa?" diye gülerek sordu.

Veli sakin bir yüz takındı:

"Kavurma depolarının nöbetini siz tutacaksınız, genel güvenlikçiler değil. Bunun için size özel olarak dört arkadaş verildi heval Rıfat."

"Nöbetçiler sizin gibileri olunca elbette onlar da gelir öyle yapar..." diye söylendi.

Rıfat elini sallayarak öfke içinde oradan uzaklaşırken arkasından patlayan kahkahalara dönüp bakmadı bile. Tilkiler et kokusunu almış ve dur durak demeden Rıfat'ın depolarına üşüşüyorlardı.

-XIX-

Reşo, silah sesine uyanmış, dışarı çıkmış, düşman baskını olmadığını anlar anlamaz "Yine mi boş şeyler? Hevala disa li Kaniya Ga lê da*" diyerek koğuşuna geri gitmişti. Aydın Zaza ise, olacakları önceden hesaplayan yetisiyle yerinden bile kalkma gereğini duymamış, kalkıp hızla dışarı çıkanlara ise, "De gitmeyin lo, ma bilmiyorsunuz, bu bizim yönetimin işidir. Gitmeyin!" diye uyarılarda bulunmuş, aldırış etmeden uykusuna kaldığı yerden devam etmek üzere yatağına uzanmıştı.

Aydın uzun boylu, iri kemikli, küçücük kafası önden arkadan sivri, tok sesli birisiydi. Diyarbakır'da büyümüştü, aslen Bingöllü, yoksul bir ailenin çok erkek evladından en küçüğüydü. Gırtlak kemiği bir çocuk yumruğu kadar iriydi ve kalın sesiyle konuştuğunda bu kemik, sesin ritmine göre inip çıkardı. Gözleri haddinden fazla büyüktü, kirpikleri alımlı kızlarınki gibi uzun ve yukarı doğru kalkıktı. Kurmanciyi anlar ama bozuk konuşurdu. Partiye katıldığı gün kot pantolonun arka ceplerinden iki sustalı bıçak çıkmıştı. Ne yapmışlarsa Aydın, birinden feragat etmiş, ötekisinde diretmiş, vermemiş. Aydın bir şeyi bilmiyordu: Korku. Kurşunun, havanın üstüne üstüne giderdi. Onun bu hali bütün üslubuna, arkadaşlarıyla ilişkilerine, komutanlarla olan resmi konuşmalarına, her şeyine yansıyordu. Reşo ile kıyaslanırsa, Aydın daha ağır başlıydı ve az konuşurdu. Konuşurken etrafındakiler mümkünü yok, susup dinlerler, olayları canlı ve heyecanlı anlatışını hayretle izlerlerdi. Dilinden çok ellerini kullanırdı konuşurken. Partiye katıldığı zaman ilk başlarda uyum sağlamada çok zorlanmış Aydın. İki yıl kadar, 1993 yılının sonuna kadar dolaştırıldığı her sahada eğitimlere

alınmış. Aydın'ı ilk kez savaşçı tabana kabul ettiren şey, eğitimini tamamladığı o yılın son günlerinde, Şukê- Biryê'de korucular karşı düzenlenen tepe eylemiydi ki, Aydın'ın ilk eylemiydi bu. Çete mevzisine doğru ilerleyen saldırı kolunun komutanı ansızın vurulmuş, komutanlarını kaybeden savaşçılar bunun üzerine ilerleyememiş, geri çekilmeye başlamışlar. Aydın ileri fırlamış, kollarını açarak "Hücum! Hücuuuum!" diye bağırmış. Belki on tane, belki daha fazla el bombasını bu mevzinin üstüne yağdırmış. Aydın'ın tok sesini duyan, ite taş atar gibi bomba savurduğunu gören genç savaşçılar tekrar ilerleyerek mevzilere saldırmışlar. Çetelerse arkalarında beş ölü bırakarak şaşkınlık içinde zor bela kendinileri köy etrafındaki mevzilere atabilmişti.

Arkadaşları, onun diğer bir yiğitliğini ise Kinyaniş karakol tepesine geçen yıl yapılan saldırıda görmüşler. İki koldan vurulan karakolun eylem planı yapılırken, her zaman göz kırpmadan öne fırlayan Aydın'ı komutanlar geri plana almışlar. Aydın istifini bozmadan, "İstediğiniz yere verin beni!" demiş. "Ama daha ilk mermi hedefine varmadan, ben hedefin dibinde olacağım!" Bunun üzerine komutanlar, "Saldırı planlamaya göre yapılacak, bunun dışına çıkan disiplin suçu işler!" diye uyarmışlar. Aydın bu, hiç dinler mi? Saldırı gerçekten de iki kol halinde başlamış. Bir kol sağdaki, öteki kol soldaki mevzileri vurmaya başladığında, iki kolun ortasında, savunmasız, arkasında iki arkadaşıyla birlikte Aydın öne fırlamış. Göz açıp kapatıncaya kadar ortadaki mevzilerin kimini susturmuş, kimini imha etmiş olan Aydın, yukarıdaki, en önemli mevziye doğru seğirtmiş. Orada düşmanın naylondan çadırları varmış. Çadırlarda mazotlu sobalar gümbür gümbür yanıyormuş. Aydın başlamış çadırlara bomba savurmaya. Çadırlar bir anda, içindeki düşman neferleriyle birlikte yanmışlar. Sağdaki ve soldaki mevzilerde hâlâ şiddetli çatışma sürerken, en arkadan, karakolun dibindeki mevziden, "Biji Serok Apo!" sloganı tok bir sesten duyulmuş. Bu slogan, eylemin bittiği anlamına geliyor. Ön mevzilerdeki

askerler şaşkına dönmüşler ve eylem tam bir asker kırımıyla sonuçlanmış. Aydın bu, durur mu? Karakol tepesinin mutfak olarak kullanıldığı çadıra kadar girmiş, arkadaşlarına çeşit çeşit bisküvi, yan yana yere serilmiş askerlerin üzerinden gövdesinin kaldırabileceği kadar silah almış. Bir de, askerlerin ceplerinden 'siyasi sigara' dediği paketleri çıkarıp getirmiş.

Geri çekilme sırasında yürüyüş kolunda Hozan ile birlikte yürüyormuş. Vakit sabaha doğru. Yüzü merak içindeki Aydın, çatışmayı yönetenlerden Hozan'a bakarak;

"Heval, benim başımdan çok tuhaf bir şey geçti, anlatmasam dayanamam" demiş.

Hozan da, "Buyur anlat!" deyince anlatmaya başlamış:

"Heval, az önceki eylemde var ya, birkaç mevziyi düşürdüm, en arkadaki mevziyi de tam düşürecektim ki, birden karakolun tepesindeki ışıldak üzerimize çevrildi. Ortalık gün gibi oldu. Bir de ne göreyim! Tam karşımdaki kayanın üstünde dev gibi bir düşman askeri dikilmiş bana bakıyor. Tam rambo gibiydi. İki eliyle makineliyi tutmuştu. Çektim kleşimi, bütün şarjörü bunun üstüne boşalttım. Adam bana mısın, demiyor. İkinci şarjörü de boşalttım. Bu düşmedi. Sonun geldi Aydın, dedim kendi kendime. Bir de baktım ki, bizim Şêro arkadaş, Portatif Şêro arkamda. Şêro buna bir kurşun sıktı, asker boğa gibi böğürerek düşmez mi... Nasıl oldu anlayamadım ya!"

Hozan gülmüş:

"Tamam!" demiş, "Çatışma sırasında böyle şeyler olabilir. Bana anlattın bari başka arkadaşa anlatma, seni film yaparlar, gülerler sana."

"Sadece o olsa, heval" demiş Aydın, "Bir kaç dakika sonra, yine orda, aynı yerde, gene öyle bir şey oldu. Nasıldı biliyor musun heval? Bütün mevzileri düşürmüştük, gidiyoruz mevzilerden silah kaldırıyoruz, yaralı bir korucu görmez miyim, beni görünce, 'Yaralıyım heval, elini ayağını öpeyim beni vurma!' diye bağırmaya başladı, 'Çık, teslim ol, sana karışmayacağız!' dedim. Adam çaktı, ellerini başının üstüne koymuştu. Yanıma

geldi, 'selamünaleyküm' dedi ve kaçtı. 'Kaçma, vurmayacağım!' diyorum, adam kaçıyor. Ne yapayım? Ben de arkasından kurşun sıkmaya başladım. Kurşun sıkıyorum çete düşmüyor. Ben tanıyorum, o kaçıyor...Tam bir şarjör sıktım ama adam kurtuldu, gitti köye sığındı."

Hozan kendini tutamayarak gülmeye başlamış, "Aman heval, başka kimseye anlatma gündem olursun" demiş ve Aydın'ın tamamen saçmaladığına inanmaya başlamış. Gün ağarmıştı artık. O an Hozan'ın dikkati Aydın'ın silahına takılmış. Silahı almış, namlusuna bakmış ki, ne görsün, Aydın'ın elindeki silahın namlusunu eğikmiş. Namlunun ucu darbe yediği için yana doğru bükülmüş meğer. Aydın'ın söylediklerinin bütün sırrı anlaşılmış böylece.

Aydın namluyu gördüğünde, hayretle:

"Vay canına!" demiş, "Demek bununla çatışıyorduk! Bir de 180 derece dönseydi kendi kendimizi bilmeden vuracaktık, sonra da, korkudan intihar etti, diyeceklerdi" demiş.

Ertesi gün, öğleden sonra tekmil raporları geldiğinde yönetim yeniden toplandı. Toplantıda, 'Kampta eğitim yoğunlaşmasını engelleyen anlayışların başını çekenlerin kamptan sürgün edilmesi' kararı çıktı.

Akşama doğru güvenlikçiler Aydın Zaza'yı Hozan'ın yanına getirdiler. Hozan'ın önünde duran raporlardan biri Aydın Zaza'ya aitti. Bu kamptan bir an önce gitmek istediğini yazmıştı raporunda. Aydın, daha önce de bazı konuşmalarında, "Benim yerim burası değil!" demişti. "Madem ki, bu kadar dayatıyorlar, ben de burda bir gün daha kalamam!"

Reşo da benzer bir rapor yazarak yönetime teslim etmişti. Başta Reşo olmak üzere askeri yaşama tepki gösterenler, en çok, yapının üst düzeyinin kongreye gitmiş olmasına güveniyorlardı. Oysa ki, şimdi kampta en üst rütbeliler kendileriydi. Kamp komutanı Hozan da, sıcak savaş günlerinde birlikte oldukları biriydi. Elbette savaş arkadaşlığının inkar edilemez değeri vardı ve Hozan onları idare edebilir, hepsinin kadrini bile

bilirdi. Hozan gibi, ortak birçok anıları paylaştıkları bir komutanın, kendilerine her şeye rağmen cezai yaptırım uygulayacağı akıllarının ucundan bile geçmiyordu.

Ve şimdi ise Hozan'ın karşısında duran, çatışmalarda dört bir yanı ateşler içinde kaldığında, kurşunlar kulaklarının dibinden vınlayarak geçtiğinde, hiç umursamadan, sanki tarlada yürüyormuş gibi sakin davranan, tek başına on iki mevziyi peş peşe düşüren Aydın bu Aydın'dı. Şehit Cesur Kampı'ndaki kuralların Aydın'ı çok sıktığı belli oluyordu.

Hozan onu güler yüzle karşıladı. Biraz sohbet ettikten sonra söze girdi:

"Bize verdiğin raporunda bu kamptan ayrılmak istediğini yazmışsın. Dün geceki intişarda da, kurallara uymayarak koğuşundan çıkmadın. Bu tür şeyler askeri kurallarımıza aykırıdır ve suç oluşturuyor. Bunun dışında da kampın askeri disipline ve parti yaşamına da uyum göstermediğini biliyoruz. Sen de raporunda belirtmişsin. Bütün bunları dikkate alarak yönetim kararıyla seni kamptan göndereceğiz. Sadece seni değil, kamptan göndereceğimiz, sürgün edeceğimiz başka arkadaşlar da var."

Aydın şaşırmıştı. Söylenen hiç bir şeyi beklemediği her hallinden belliydi. Kendisi dışında kamptan kimlerin gönderileceğini sordu.

"Reşo'dur, Ahmet'tir ve yeni gelen diğer sorunlu arkadaşlardır."

"Ben de mi onlarla gideceğim?"

"Evet. Zaten senin kendi önerindi bu."

Kaşlarını çatarak içindekini döktü:

"Bu öneri değil, düpedüz sürgündür! Eğer öneriyse ben önerimi geri alıyorum. Bir ay sonra yeni bir öneri yaparım."

Bunun üzerine konuşma uzadı. Hozan alttan alarak, kendisine verilen değeri anlattı. Ve Hozan tam iki saat sonra Aydın'ı, sürgün adı altında değil, yer değiştirme adı altında başka bir kampa gitmeye ikna etmeyi başardı.

Aydın Zaza'nın ikna edilmesinden sonra Hozan, sürgüne

gönderilecek diğer gerillalarla tek tek görüştü. Aydın'dan sonra yönetime Reşo getirildi. Reşo çok tedirgin görünüyordu. Onun her zaman güleç olan yüzü kapkara olmuş, asılmış, öfkeye boğulmuştu. Soğuk bir sohbetten sonra Hozan:

"Seni bu kamptan sürgün ediyoruz!" dedi.

Reşo'nun karaya kesilmiş yüzü sapsarı oldu. Bütün kanı çekilmiş gibi yüzü soldu. Acı çekiyormuş gibi bütün yüz hatları gerildi.

"Sürgün mü?" deyiverdi ve sustu. Arkasından ne diyeceğini bilmiyormuş gibi başını salladı ve olduğu yere yığıldı gitti.

Reşo bayılmıştı.

Nöbetçiler kar getirerek Reşo'nun yüzüne serptiler. Bir süre sonra, ağzı köpük içinde kalmış Reşo, şehit arkadaşlarının adlarını sayıklayarak ayıldı. "Sürgün mü?" diye şaşkınlık içinde mırıldandı durdu. Sonra, taş kesilmiş gibi gergin, ayağa kalktı, hiç bir şey demeden doğru koğuşuna gitti.

Kamp, ertesi sabah olağanüstü bir toplantıya çağrıldı. Gerekçeleriyle birlikte sürgüne gönderileceklerin isimleri okundu. Aydın Zaza'nın ise 'kendi önerisi dikkate alınarak başka bir kampa gideceği' söylendi. İzleyen gün, sürgüne gönderilen altı gerilla ile Aydın Zaza başka kamplara gitmek üzere yola çıkarıldılar. Ve o günden sonra, yönetimin kampta oturtmaya çalıştığı askeri düzen yavaş yavaş oturmaya başladı. Herkes yönetimin, yeni düzeni oturtmak için ne kadar ısrarlı ve kararlı olduğunu öğrenmiş oldu. Giderek dengeler askeri yaşamdan yana değişmeye başladı. Eğitimlere katılım, derinleşme, anlatılanlar üzerinde yoğunlaşıp kendine indirgeme konularında gözle görülür bir iyileşme yaşandı. Ocak ayının ilk haftasına kadar süren eğitim çalışması yerini en heyecanlı olan faaliyete, yaz pratiğinin değerlendirilmesine bıraktı. Bütün bölgeler teker teker, pratiklerin sorumlularıyla birlikte, onların kişilikleri de veri alınarak değerlendirilmeye başlandı.

-XX-

Kar fırtınaları her gece kalkıyordu. Zagrosların kar fırtınasına dünyanın başka bir yerinde daha rastlanmaz. Bu fırtınalar delice eserler. Çoğu zaman hortum olur yükselir, önüne geleni içine alır, delice döndürür. Sesi de bambaşkadır. Bazen acı bir ağıda, bazen öfkeli bir kalabalığın homurtusuna ve bazen de korkunç çığlıklar atan bir çocuğun sesine benzer. Ama hiçbirinde de üfürük sesi eksilmez. Çok çatı kaldırmış, çok ev yıkmıştır Behdinan'ın kar fırtınası. Bu yüzdendir ki, Behdinan köylerinin tekmil evleri yamacın en kuytu, rüzgar esmez duldasına kurulur. Ve evler merdiven basamağı misali birbirinin üstüne yapılır. Bir evin damı ötekinin örtmesidir. Üstteki evin kapısı alttakinin damına açılır Behdinan'da.

Komuta yapısının kaldığı merkezi kampın haricinde dört kamp daha vardı Avaşin zozanlarında. Az kuzeyde Yüksekova Taburu'nu oluşturan iki kamp vardı. Konferans Tepesi'nde, Zinar'ın komutasındaki kamp yetmişbeş kişilikti. Aynı tepenin doğu yamacındaki Mezê Köyü alanındaysa Şahin'in seksen savaşçıdan oluşan kampı vardı. Sis olmadığı günler Şehit Cesur tepecileriyle Zinar'in bölüğünü koruyan tepeciler dürbünle birbirlerini izliyorlardı. Daha aşağılarda, Basya ve Avaşin ırmaklarının kavuştuğu yerde Kahraman'ın komutasındaki Herki Birliği kamp kurmuştu. Kuzeydoğu istikametinde bir saatlik yürüyüşten sonra da Hogir'in Dola Bizina'daki Gerdi Bölüğü vardı. Sınır boyundan Çukurca istikametine doğru gidildiğinde bu kez sırayla Welit'in komutasındaki iki taburdan oluşan dört ayrı kamp daha vardı. Mele Reşit'in onbeş kişilik alım- satım ve gümrükçü birliği ise, Çemcu köyü yakınlarında kayalıklı bir va-

dinin yamaçlarında doğal bir mağara vardı, orada kampını kurmuştu.

Bu kamplar Behdinan Eyaletini oluşturan dört bölgenin, Gerdiyan, Bircella, Oramar ve Geliyê Zap bölgelerinin güçleriydi. Bunlar dışında Başkale, Şehidan ve Xakurkê bölge güçleri de kendi alanlarında altı ayrı kamp kurmuşlardı.

Onbeş kamp, aynı program üzerinde birbiriyle eş zamanlı olarak eğitim faaliyetlerini sürdürerek bahara hazırlanıyordu. Komuta kadrolarının kalmış olduğu Şehit Cesur Kampındaki eğitim öteki bütün kampları doğrudan etkiliyordu. Zira, eyaleti temsil eden bütün komutanlar burada mevcuttu.

Behdinan Eyaleti, savaşı sistemli ve planlı yürütebilme amacıyla kendi içinde yedi ayrı bölgeye ayrılmıştı. Bunlar sırasıyla, Başkale, Şehidan, Xakurkê, Gerdiyan, Bircella, Oramar- Yüksekova ve Geliyê Zap'tır. Pratikteki savaş güçleri tabur sistemi esasına göre örgütlenmişti.

Kar altındaki Behdinan vadilerinde bin beşyüz dolayında gerilla kamp eğitimini tamamlamış, pratiklerini ele almaya, dersler çıkarmaya, yeni tecrübeler kazanmaya başlamışlardı. Çözümlemeler temelinde işlenen derslerin yardımı ve ilerleyen zamanla birlikte hissedilmeye başlanan pratiğin yarattığı heyecan dolayısıyla yapıda olgunlaşma belirtileri görülüyordu. Beşyüz gerillanın barındığı Avaşin kamplarındaki eğitim diğer kamplara nazaran daha ileri bir düzeyi yakalamıştı; şimdiden olumlu sonuçlarını vermeye başlamıştı. Şehit Cesur Kampında sürgünlerden sonraki günlerde ciddi değişikler göze çarptı. Artık eğitimin ilk günlerindeki gibi tepkicilik yoktu. Ama onun yerine masaya yatırılacak olan pratiğin verdiği heyecan ve tedirginlik vardı.

Bir yıllık bölge pratiklerinin değerlendirileceği gün, Hozan elinde bir dosya kağıdıyla divana yürüdü.

Başkan Apo Eyaletin durumuyla ilgili olarak Kongreye yansıyan birtakım değerlendirmeler yapmıştı. Ortadoğudan Derya Welat adına dün öğlen vakti iletilen talimatı Hozan kağıda dö-

külmüş halde sabahki oturumda yapıya okumaya başladı.

"...Dolayısıyla gerçekten partileşmeyle ve onun askeri çizgisi temelinde bir giriş yapmayla karşı karşıyasınız ve bu gerçekten şanlı bir giriş olacağa benziyor. Sizlerle uzun süre diyaloglar geliştirdik ve çoğunuzu da kapsamlı eğitimlerimize tabi tuttuk. Şunu açık belirteyim ki, bizi en çok uğraştıran bir alan olarak orada şekillenmiş kişilikler sözkonusu. Aslında çok köklü olmamakla birlikte, partinin ideolojik- politik ve örgüt düzeyinden uzaklık, kendine göre bir şekillenme içine girişleri, kendilerini de partimizi de zor duruma sokmuştur. Bunu aşmak için gerçekten çok büyük çabalar içine girdik... Kürdistan koşullarında PKK Öncülüğü olmadan değil savaşmak, nefes almak bile mümkün değildi. Bunları şunun için söylüyorum: Bundan sonra da hata yapmayasınız. Partiden, partinin örgüt düzeyinden uzaklık, imhadır, yenilgidir ve en kötüsü de bir çeteleşmedir... Burada şahsınızı hedeflemiyorum, ama bazı anlayışlarınızın, bazı geri kişilik özelliklerinizin gerçekten en az düşman kadar bizi uğraştırdığını bilmeniz gerek."

Parti ve alan tarihinden kimi provokatör ve itirafçının anlayışlarına da değindikten sonra sözü bütün eyalet güçlerinin çok yakından tanıdığı bir itirafçıya getirdi.

"Kaldı ki, içinizde de öyleleri çıktı. Hawar'lar bir günde olup çıkmadı, o avare- asi pratiğin ürünüdür. Ve gitti düşmanın bir kemiği karşısında kendisini sattı. Böyle bir sürü kişi vardı, bir sürü kontra kişiliği de sizin oradan çıktı..."

-XXI-

Eğitim boyunca konuşmamış olanlar hâlâ suskundu. Yıl boyunca sorunlar yaşamış olanlar vardı; soruşturmalık pratik sahipleri olanlar, grubunda fazla şehit ve fire verenler, açılım sağlamayanlar, ya da suç derecesinde yaşam sorunları olanlar vardı. Herkesi bir heyecan sarmıştı. Bunların içinde en göze çarpanları da Başkale'den gelen Piro ile Bircella'dan gelen Demhat'tı. Bu iki gerilla eğitim ilerledikçe, pratiklerin değerlendirileceği zaman yaklaştıkça daha çok içlerine kapanıyor ve susuyorlardı.

Kani, Piro'nun yaptıklarını hiç unutamıyordu.

Suriye Kürtlerinden olan Kani gerillaya 1991 yılının baharında katılmıştı. İlk pratiğine de Şemdinli'deki hareketli birliklerin içinde başladı. Mavan karakoluna karşı yapılan o büyük baskında Kani de yer almıştı. Karakol kökünden sökülmüş, sayısız asker öldürülmüş ve yedi tanesi de esir alınmıştı. Sonra Kani manga komutanı oldu. Kani, 1993 yılında Başkale'deki hareketli tabura atandı. O yıl tabur dur durak demeden düşman ordusuna güçlü darbeler vurdu. Ama yıl sonu tartışmalarında Kani'nin de içinde bulunduğu taburun bu hareketli pratiği, parti tarafından tasfiyeci bir pratik olarak değerlendirildi. İyi savaşmışlar ama alanı açmamışlar, düşmandan temizlememişlerdi.

Bunun üzerine Piro adlı bir bölük komutanı alana müdahale gücü olarak görevlendirildi. Alandakiler müdahale beklemekle birlikte bölüklerine atanan Piro'nun adını duyunca dehşetle ürktüler. Kani korkunç bir kaza geçirmiş gibi dudakları titredi, kekeleyerek, "Piro mu? Eyvah biz yandık" dedi. Çünkü

Piro çok haşin ve sert bir komutandı.

Piro müdahalelik gerilla bölüğünün kampına kışın yaklaşmakta olduğu soğuk bir günün akşamında vardı. Başkale alanındaki gerillalar yeni komutanı yenilmiş bir ordunun boynu bükük neferleri gibi karşıladılar.

Kısacık bir boyu vardı. Gülmesini bilmiyordu sanki. O'nun her zaman çatık olan kaşlarının gevşediğini kimse görememişti ve yüzü her zaman öfke saçıyordu. Alnında, yüzünde derin çizgiler vardı ve bu çizgiler sertlikten öteye bir şey yansıtmıyorlardı. Alana ulaştığı akşam ayağının tozuyla:

"Sizinle baharda görüşürüm!" dedi, karşısındakilerin kendi yoldaşları olduğunu unutmuş gibi kaşlarını sertçe çatmıştı. Ve devam etti:

"Siz bu yıl hiç savaşmadınız! Savaşı bilmiyorsunuz ki, savaşasınız. Hele o komutan olacaklar yok mu, komutanlık nerede, kendileri nerede! Sizler, savaşçısından komutanına kadar hepiniz, Başkale'deki tasfiyeci pratiğin sorumlularısınız. Ama önümüzdeki yıl Başkale pratiği en parlak pratik olacaktır. Bekleyin, göreceksiniz..."

Yeni bölük komutanı Piro, son derece sert bir girişle başladı görevine. Bütün yönetimleri tek başına görevden aldı. Manga komutanlarına varana kadar bütün komuta yapısını değiştirdi. Kani'yi manga komutanlığından düşürmekle kalmadı, onu öyle yıktı ki, kendini bir daha zorla toparlayamaz hale getirdi. Ve yalnız Kani'nin değil, bütün bölüğün üzerine oldukça sert gitti.

Piro beklendiği gibi kara bir bulut gibi alandaki savaşçıların üstüne çökmüştü. Mağdur bütün savaşçılar Piro'nun bölüğe müdahale gücü olarak gönderilmesini kendilerine yapılan bir hakaret olarak görüyorlardı.

Piro öyle bir yargılama üslubuyla komutanların üstüne gidiyor, öyle kolay bir harcama yöntemini yürütüyordu ki, bundan böyle Kürdistan'a gerilla komutanı lazım olmaz sanırdınız.

Ve Kani, Piro'nun yaptıklarını hiç unutmadı.

Kürt gerillası kadar görünüşte saf ve kandırılmaya müsait zannedilen bir gerilla daha yoktur yeryüzünde. İlk bakışta onu zavallı bir köylü zannedersiniz. Dünya görmüş birisi, dağda bir gerilla grubuyla karşılaştığı an, onların bakımsız üstlerine, avurtları çökük yüzlerine ve ferleri sönmüş gözlerine baktığında, mümkünü yok, her birisini kırk kez susuz, çeşme başına götürüp getireceğini sanır. Oysa gerçek bunun tam tersidir. Kürdistan'daki gerilla yeryüzünün gelmiş geçmiş en politik gerillasıdır. Çünkü çetin mücadelenin sıcaklığında pişmiş ve söylemlerinde siyasi değillerse de siyasetin özü iliklerine kadar işlemiştir. Ot hışırdadığında düşman kokusunu alan ve sabırla bir politik olayın sonucunu beklemesini çok iyi bilen bu gerillalar, fırtına gibi esen Piro'nun hazin akıbetini beklemeye başladılar. Sadece beklemekle kalmayıp alttan alta Piro'yu kamçıladılar, o'nu övgü ve askeri teveccühlerle dürtüklediler. Bu arada kulaktan kulağa çeşitli rivayetler dolaştı:

"Baharda Piro sürpriz bir taktik atılım başlatacak."

"Piro hiç görülmemişi başaracak..."

"Hele bir bahar gelsin..."

"Siz daha komutan görmediniz, komutan..."

"Kürdistan'a böyle komutan lazım işte!.."

"Başkale pratiği zafer pratiği olacak..."

"Komutan Piro sayesinde..."

"Düşman el aman dileyecek."

"Müthiş bir çıkış yapacak..."

"Varsa da Piro, yoksa da Piro..."

Her tarafta, bıyık altından gülerek gerillalar bunu konuşuyordu. Piro da bunu duyuyor, seviniyor, gerçekten de böyle bir çıkış yapması gerektiğini düşünüyordu. Ama Piro, rivayetlerin ardındaki şiddetli ve soğuk rüzgarın farkında değildi.

Başkale gerillası bütün kış sesini çıkarmadan baharın gelmesini bekledi. Piro'nun bir dediğini iki etmedikleri gibi komutanlarına son derece itaatkar davrandılar.

Ve sonunda beklenen yeni taktiğin günü geldi. Karlar eri-

miş, bahar her tarafta ovalardan başlayarak dağlara doğru yeşilliğini giyinmeye başlamıştı. Piro düşündü, taşındı, en sonunda aklına geleni yapmak üzere, dile geldi, dedi ki:

"Düşün peşime, kaçakçı kervanlarının yolunu keseceğiz!"

Bölüğünü arkasına alan Piro o zamana dek gerillanın bir dediğini iki etmeyen kaçakçıların yolunu kesti. Bunlar İran'dan kaçak gaz getiriyor, ucuz fiyata köylülere satıyorlardı. Kervanın başındaki adam büyük bir saygıyla gerilla komutanı Piro'nun karşısında eğildi:

"Partimizin bir emri mi var?"

Piro kaşlarını çattı, yılan ıslığı çalarcasına:

"Evet var!" dedi.

"Emriniz başım gözüm üstüne, buyurun söyleyin, yerine getirelim."

"Atlarınızı istiyoruz. Bize atlarınızı birkaç günlüğüne vereceksiniz!"

Adamlar yalvarıp yakardı, aç kalırız, işimiz gider, dediler de Piro'yu ikna etmediler. Ve Piro elli beş kaçakçının altındaki ellibeş atı da aldı, karargah noktasına getirdi. Gerillalar sessizlik içinde şaşkındılar, kimse cesaret edip de yeni bölük komutanına, atları ne yapacağız, diye soramadı.

Müthiş eylem için Piro toplantısını yaptı;

"Yaratıcı taktiğimizle parti tarihine geçeceğiz" diye başladı sözüne. Ateşli nutuklar attı Piro.

Piro'nun eylem üzerine yaptığı uzun bir konuşmasından sonra savaşçılar ayağa kalktı, atları onları hazır bekliyordu. Saldıracakları karakol, Başkale Ovasının tam ortasında, düzdeydi. Bu karakol vurulduktan sonra kocaman ovada yavan kaçıp dağlara ulaşmak mümkün değildi. Düşmanın tank saldırıları, topları büyük bir tehlikeydi. Beş yüz kişilik gerilla birliğinin dahi bedavadan bu ovada imha olması işten bile değildi. İşte Piro yeni bir fikir getiriyordu: Piro, hedefe atla ulaşmak, hedefi vurduktan sonra yine atlarla dörtnala dönüp dağlara kavuşmak amacındaydı. Eylem planı yapılırken vicdanı sızlayan birkaç kişi

karşı koymaya çalıştı ama Piro onları dinlemedi. Kafasına koymuştu ve yapacaktı... Piro'nun öyle inatçı bir huyu vardı ki, bir tartışmada, karaya ak dese bile o'nu ikna etmenin mümkünü yoktu.

Dediğim dedik komutan, en iyi savaşçılarına birer at verdi. Kendi de doru, besili bir at aldı. Eylem anı gelip çattığında herkes silahlarını kuşanarak atlarına bindi.

"Hayır!" dedi Piro, "Elli beş ata yetmiş beş arkadaş binecek." Olur mu, olmaz mı, diyemeden savaşçıların bazıları ikişerli bindi.

Piro, altındaki güçlü at ile bir ileri bir geri yapıyor, atını şaha kaldırıyor, emirler yağdırıyordu. Hiç ata binmemişlere ata binmeyi, üzengileri çekmeyi, atı mahmuzlamayı, gemi sıkıp gevşetmeyi öğretti Piro. Bir anda bütün vadi at kişnemeleriyle, şaha kalkan atların nal sesleriyle doldu.

Ve Piro sonunda ilk süvari gerilla birliğine 'ileri' emrini verdi.

"Giderken dörtnala, dönerken rahvan süreceğiz!"

Piro'nun altındaki doru atın sağrısına sinek kondu. At başını havaya kaldırıp boğuk boğuk kişnedi. Sonra da kuvvetli bir çifte savurdu. Birkaç gerilla gülünce Piro buna sinirlendi. Atın yularını sıkıca kavradı. Yuları çekip meydana doğru atını doldurdu. Doru atıyla dörtnala bir daire çizdi ve geldi az ileride durdu.

"Ne duruyorsunuz, sürsenize atları!" diye buyurdu.

Gerillalar içinde değil iyi at sürmek, ata ömründe hiç binmemiş olanlar da vardı. Korkularından bunu söyleyemediler. Komutanın emri üzerine atları sürmeye başladılar. Bir süre dağ yamaçlarında sürdüler, kimisi dörtnala, kimisi rahvan, vadiye indiler. Atlar bir ileri bir geri, bir süre ovada yol aldı. Piro en önde atını dörtnala sürüyordu. Bir ara geriye dönüp baktığında, arkasında darmadağınık bir süvari birliğiyle karşılaştı. Atların her biri bir tarafa gidiyor, atın üstündekiler zor tutunuyorlardı. İkişerli binenlerden bazıları düştü. Piro atını mahmuzla-

yarak dörtnala koştu, zor bela bütün atları bir araya topladı. "Bilmiyorsunuz, ata binmeyi bile binmiyorsunuz!" diye yakınıyordu. Piro, at sürüsünü önüne katıp, yeniden dörtnala kalktılar. Bir süre sonra ova köylerinin göründüğü yere geldiklerinde, atlar birdenbire dört yöne dağıldı. Çünkü nereye gideceklerine gerillalar değil atlar karar veriyordu. Gerillalar bir bir, ikişer ikişer düşüyor, atlar kaçıyor, Piro ise ne yapacağına şaşırmış, atının üzerinde bağırıyor, "Geri dönün, nereye gittiğinizi sanıyorsunuz?" diyor, ama kimseye sesini duyuramıyordu. O sırada hızını alamayan birkaç heyecanlı gerilla atlarını dörtnala kaldırarak hedefe doğru sürdüler. Ama fazla gidemeden onlar da döküldü. Atlarından düşen düşene. Ve düşüp yaralanan da oldu. Piro, panik içinde, bir buluşma noktası vererek dört bir yana dağılan süvarilerini toplamaya gitti. Gün kavuştuğunda atların her biri kendi sahibinin ahırına çoktan gitmişti... Köylülerin de yardımıyla birlik, belirlenen noktada toplandı.

Daha hedefe yaklaşmadan atın sırtından düşme sonucu üçü ağır, yirmi yaralı vermişler, üstelik tek kurşun bile sıkmamışlardı. Toplama yerinde sert bir tartışma çıktı. Piro bağırıyor, ata binmeyi bile becerremeyen gerillalarına ateş püskürüyordu. Onlar da susmuyor, başarısız kalmış komutanlarını yerden yere vuruyorlardı.

Ahmet:

"Bir kurşun bile atmadık ama ağır yaralılarımız var!" dedi.

Kanı kızgın olduğu için süratle kekeliyordu:

"Bir de bu halde eyleme gitsek,hiç birimiz dönemeyiz,hesabını kim verecek partiye?"

Piro ilk kez ümitsizdi. Tartışma sırasında birileri onun yargılanacağını söylediğinde yüreği hop etti. Piro çaresiz, geri çekilme emrini verdi. Güç bela karargah noktasına ulaştılar. Arkasından Parti Piro'yu görevinden aldı. Ve o gün bugündür, herkes Piro'nun bu tarihi taktiğinin hesabını vereceği böyle bir değerlendirme toplantısını bekliyordu.

Eğitim başladıktan iki hafta sonra Şehit Cesur Kampına

Demhat adında bir komutan getirilmişti. Konferans Tepesi'ndeki kampın komutanlığını yapmaktayken Ana Karargahtan gelen acil bir not ile görevinden alınmış ve yoğunlaşması için bu kampa gönderilmişti. Demhat'a insan baktığında yataktan yeni kalkmış bir hastayı görmüş gibi olurdu. Derinden acısı varmış gibi durmadan iç çekiyordu. İlgiye hasret olduğu yüzünden okunuyordu. Ama yalnızlığın çitini yıkamıyordu. Geldiği günden itibaren birtek kişiyle konuşuyordu. Bu kişi de hiç şüphesiz Piro'ydu. Aynı sırada oturuyor, aynı koğuşta yatıyorlardı.

Demhat eski bir gerillaydı. Şöyle en az altı- yedi yıllık savaş emeği vardı. Demhat'ı gerilla içinde saygın komutan yapan şey onun, henüz gerillada pişmemişken yaptığı bir eylemdi. Bu eylemi duyanlar ağızları açık, hayretler içinde kalıyordu. Eylemde Demhat'ın şiddetine kurban olan korucu yakınları, "O Apocu hangisidir, nasıl biridir?" diye tanıdıklarına soruyorlardı. Hiç bir dönemde kimsenin giremediği Jirki Kalesine iki savaşçısını göndermiş, bunlar dört çeteyi vurup burunları kanamadan kaleden geri dönmüştü. Burası Botan- Beytüşşebap bölgesinde adeta dokunulmazlığı olan bir yerdi. Jirki Kalesi yüzyıllık bir kartal yuvasıydı. Görkemli surlarının önüne çeteler aşılmaz duvarlar dikmişti. Kalenin bir tek ana giriş kapısı vardı, o kapının ağzında da geceli gündüzlü asker ve çeteler nöbet bekliyordu. Onun dışında bir de arka tarafta, sadece kalenin içindeki köy evlerinde büyümüş çocukların bildiği sarp ve karmaşık bir patika vardı. Yılan, yarasa kaynıyordu bu patikalar.

Jirki aşiretinden gerillaya katılan Rêber adlı bir savaşçıdan Demhat bu yolu öğrendi. Günlerce toprak üstünde şekiller çizdi, bozdu. Uykusunda her zaman 'Jirki Kalesi' diye sayıkladı. Eylem üzerine günlerce kafa yordu, plan üstüne plan yaptı. Ve Demhat yağmurlu bir gecede savaşçılarını Jirki Kalesine doğru yolladı. Ve o gece kaleye sessizce savaşçılar girmeyi başardı. Kapıdaki nöbetçi çeteler uyuyordu. Rêber onlara seslendi:

"Eşek kulaklı çeteler! Şimdi uyumanın zamanı mı?" deyip

üstlerine kurşun yağdırdılar. Demhat'ın savaşçıları bu eylemde dört silah ve bolca mühimmat kaldırdı. Olaydan sonra çeteler, kaleye Apocuların nasıl girdiklerini değil, nasıl çıktıklarını uzun uzun tartıştılar. Ama akıl sır erdiremediler.

Uzun zaman Botan'da kalan Demhat geçen yıl, yaz döneminde bir bacağından yaralanmıştı. O zamana kadar gerçekleştirilen çok sayıdaki büyük eylemde yiğitçe saldırı kollarının başını çekmişti. Tedavisi tamamlandıktan sonra Akademiye gönderildi. O güne dek bir köylü önderi olarak gerilla içinde sivrilmişti. Silahı siyasetin önünde tutuyordu. Eğitimleri oldum olası sevmeyen Demhat burada derslere katıldı, tartışmalar geliştirdi ve kitaplar okudu. "Teori gereksizdir, silah her şeydir!" diyen Demhat sekiz ay sonra Akademiden Behdinan'a dönüşünde herkesi şaşırtacak bir şeyi diline adeta pelesenk etti: "Teori ve siyaset yaşamın motorudur. Parti kadroları ise siyasetin tekerleğidir. Siyasetten uzak savaşçı eşkıyalaşır..."

Behdinan'a gelen Demhat, koltuğunun altındaki ders notlarını hiç düşürmedi. Bircella'daki alan pratiğine müdahale gücü olarak geldiği için atama yoluyla doğrudan bölük komutanı yapıldı. Bölük Komutanı Demhat çok savaştı, çok didindi. Akademide öğrendiği her şeyi arkadaşlarına vermek istedi. Ne var ki, teoriyle pratiği atbaşı götüremedi. Teoriye kafasını yora yora pratiği ihmal etti. Onu eskiden tanıyanlar bıyık altından gülerek, "Bizim köylü Demhat aydın olmuş..." diye alaya alıyordu.

Kısa süre sonra Demhat toplantılar yapan, çok konuşan ama az savaşan bir komutan olarak savaşçıların diline düştü. Demhat'ı savaşçıların diline asıl düşüren şey bu değildi elbette. Bayan savaşçıları her zaman kendine yakın yerlerde tutuyordu. Toplantılar veren Demhat'ın sağ ve sol yanında hiç bir zaman bayan savaşçılar eksik olmadı. Elindeki 'Nasıl Yapmalı' kitabını ondan alıyor, ötekine veriyordu. Çatışmalarda gene öyle. Planlama yaparken yanına bayanları, bayanlar içinden de seçme olanları kendine yakın yerlere alıyordu. Çok kere savaşçılar onu olmadık yerde ve zamanda bayanlarla ikili sohbet ederken

gördüler. Ki, kadın- erkek gerillalar arasındaki ikili görüşmeler her zaman için dedikoduya vesile olur. En çok da Kinyaniş eyleminde iki yaralıyı tek başına kaldıran o cesur bayan gerilla Evin'le haşir neşirdi. Savaş sahasında meydana gelen bu gibi durumlar savaşçıların derecesiz tepkisine neden olur. Bu gibileri parmakla gösterilir ve onlara karşı inanılmaz bir öfke doğar. Bir de öyle hassas bir konudur ki, bir komutan hakkında böyle bir söylenti çıkmasın, o komutan daha sonra ağzıyla kuş tutsa eski saygınlığını asla bulamaz.

Evin zamanla değişmeye başladı. Bakımına özen gösteriyor, saçlarını sık sık tarıyor, renkli kurdeleler takıyordu. Su bulduğunda kısa, parlak ve kıvrımlı saçlarını her gün sabunla yıkıyordu. Günler birbirini kovalarken kimin ilkin söylediği anlaşılmayan bir söylenti dolaşmaya başladı:

"Demhat ile Evin'in duygusal ilişkileri var!..."

"Demhat bayanları kendine bağlıyor."

Demhat, söylentileri ciddiye almadığı gibi duymak da istemiyordu. Küçümser edayla dudak bükerek, "Bizim arkadaşlar maşallah pireyi deve yaparlar..." diyordu, o kadar.

Ama aradan fazla zaman geçmeden ilişkilerinin kötü sonuçları Demhat üzerinde etkisini göstermeye başladı. Savaş taktikleri ve gerilla yaşamı üzerinde yoğunlaşamadıkları büsbütün açığa çıktı. Eleştirilerden sonra Evin kendine çeki düzen vermeye, ötekinden uzaklaşmaya başladı ama Demhat takmıyordu. Demhat kısa zaman sonra daralmış, savaşçılarına karşı üslupsuzluklara girmiş ve gerilla yaşamının kaburgası olan eğitimi aksatır olmuştu. Olumsuz gidişattan sonra Eyalet yönetimince Demhat'ın görevden el çektirildi ve rütbesi düşürülerek başka bir bölgeye gönderildi. Ama Demhat bu durumu bir türlü kabullenmiyor, başarısızlığını kendi dışına, savaşçı yapının niteliksizliğine bağlıyordu. Giderek duruşuyla gittiği her alanda yönetimlere tepki duyuyor, uyumsuz pratiğin sahibi oluyordu.

İşte bu Demhat, şimdi, Şehit Cesur Kampında, pratikte beraber oldukları arkadaşlarının yargılayıcı bakışları altında gün

gün eriyip gidiyordu. Kampa ilk geldiği günler derslere katılıp derli toplu değerlendirmeler yaparken, pratiklerin değerlendirilmeye başlandığı günlerden itibaren sustu. Vermek zorunda olduğu hesabın hassasiyetini düşüne düşüne bir hal olmuştu. Yemek de yemiyordu. Bir ölü gibi yüzü sapsarı, sessiz, ortalıkta dolaşıyordu. Derin düşünceler içinde, tedirgin halde yürürken pratikte tandığı biriyle gözgöze gelse duruyor, onun ağzına bakıyor, Demhat nasılsın, gel otur, sen iyi bir arkadaşsın, kadrini biliriz, demelerini bekliyor, bir şey işitmeyince de derinden oflar çekiyor, uzaklaşıyordu. Ve durmadan, biri elinde, biri dudaklarının arasında, sigara taşıyordu. Bu yüzden parmakları, bıyıkları bu yaşta çoktan sararmaya başlamıştı.

-XXII-

Zap, Şehidan, Xakurkê ve Gerdiyan bölge pratikleri şiddetli geçen tartışmalardan sonra kapanmıştı. Kala kala Bircella ve Başkale pratikleri kalmıştı. Piro ile Demhat'ın bunca gergin, tetikte beHer öğlen vaktinde bütün kampların bir günlük tekmilleri alınıp derlenerek Behdinan Eyaleti tekmili olarak toplu ca Ana Karargaha bildiriliyordu. O gün öğlen arası molada kamp telsizinden bir anons duyuldu:

"Derya Welat- Derya Şin! Derya Welat- Derya Şin!"

Ses, telsiz başındaki Hozan'ın belleğinde şimşek gibi patladı. Bir anlık şaşkınlıktan sonra, cevap verdi:

"Derya Şin- Derya Welat!"

Başkan Apo anonsuna cevap alamıyordu. Hozan cevabı yineledi. Olmadı. Bir kez daha denedi ama telsiz inat etmiş, sesi iletmiyordu. Ara sıra düşmana ait muhabere tahrip sistemi telsiz görüşmelerine parazit gönderiyordu. Bunun üzerine Başkan Apo tekrar devreye girdi:

"Eğer Derya Şin devrede değilse diğer deryalar talimatı aktarsın!" diyerek konuşmasına başladı.

Genel olarak partileşmeye çağrı konusunu işliyordu talimat. Ama talimatın bir bölümünde geçen şu ilginç belirleme cihazı dinleyen Şehit Cesur Kampı yöneticilerinin dikkatini çekti.

"Behdinan yapısı parti ile bütünleşmede daha ısrarcı olmalıdır..."kleyişleri bundandı. Ani gelen bir ölümün acısı olmaz ama ölüm acısıyla bile bile yaşamaya çalışmak kadar insana zor gelen başka bir şey bulunmaz. Hesap vermek korkutuyordu ikisini de. Piro içine atıyordu, öyle fazla zayıflamamış, solup gitmemişti. Ama Demhat kuruyup gitmişti. Gözlerinin yerinde

karanlık iki delik vardı.

Hozan bunun, muhtemelen bir süre önce kamptan gönderilen bölge ve kişisel raporlara bir cevap olduğunu anladı. Talimat hemen o vakit çözülerek akşam saatlerindeki toplantıda yapıya okundu. Bütün gerillalar büyük bir heyecan ve şevk içinde talimatı dinlediler. Devrenin en yoğun döneminde Başkan Apo'nun talimatının kampa ulaşması şok etkisi yaratmıştı.

O gece kampa Mele Reşit'in grubundan üç kurye geldi. Düşe kalka geldikleri her hallerinden belliydi. Kuşakları dahi kardan bembeyaz olmuştu. Körük gibi soluyorlardı. Apar topar yanlarında getirdikleri malzemeleri kamp yöneticilerine teslim edip hızla ayrıldılar. Gelen eşyalar arasında Başkan Apo'nun kongreye sunduğu Politik Rapor ile Yargılama Esaslarımız adlı kitapçık vardı. Hozan'a iletilmek üzere yanlarında bir de bantla sıkıca bağlanmış küçük bir pusula getirmişlerdi. Pusula, güvenlik nedeniyle telsizle bildirilmeyecek öneme sahip bilgileri içeriyordu ve altında ARGK Ana Karargah Komutanlığının mavi mürekkepli yıldız mührü vardı.

Başkan Apo'nun 5.Kongreye sunduğu Politik Rapor'da o güne dek bütün Kürt gerillalarının yabancı oldukları olaylara ışık tutulmuştu. Kongreyle birlikte parti bünyesinde tepeden inmeğa bir yargılamanın olacağını söylüyordu Başkan Apo. Hukuk, suç ve ceza, yargı sistemi, yeni savaş stratejisi konularında doyurucu çözümlemeler yapmıştı.

Ertesi sabah, bölge pratiklerinin değerlendirilmesine devam edildi. Politik Raporun birinci bölümü okunup genel bir tartışma seansı yapıldı. Kitap kampın havasını bir anda değiştirdi. Sona kalan iki bölgeden Başkale masaya yatırıldı. Uzun zamandır gelişme sancılarını çeken bir bölgeydi. İki yıl içinde parti üç kez alana pratik müdahalede bulunmuş ama sorunlar hâlâ giderilememişti. Ortada, geçmişten beri süregelen tasfiyeci pratiğin yanında özel durumuyla Piro vardı. Ve Kani aylardır tetikte kalarak bugünü beklemişti.

Ne var ki, tartışmalar sürerken gerginlikten neredeyse pat-

layacak noktaya gelmiş olan Demhat'ın hali dehşet içindeydi. Acılar içinde kıvranıyormuş gibi rahat değildi. Andan ana ölüyor, gene diriliyordu.

Beklendiği gibi ilk sözü, sabırsızlık içinde kıvranan Kani aldı. Kani bir şey demedi. İzin isteyip divana doğru yürüdü. Birkaç kişi gülmemek için dişlerini sıktı. Çünkü Kani kalabalığın karşısına geçince dinmeyen bir kekeme nöbetine tutuluyordu ki, gülmemek elde değildi. Yönetim ise bunca çabadan sonra kampta zar zor ciddi bir ortam kurabilmiş, bunun için günler öncesinden Kani'yi uyararak hazırlıklı gelmesini istemişti. Kani, elindeki kağıt sayfalarını divana sundu. Divan üyelerinden Haşim, Kani'nin Kürtçe yazdığı tam beş sayfalık Başkale pratiği raporunu okumaya başlayınca bütün gözler bir bir en arkada oturan Piro'ya dikildi. Piro ise başını eğmişti.

Kani, Başkale'de olumlu yönde bir şeyin yaşanmadığını, bölgenin yıllardır aynı tarzla tıkandığını belirterek somut örnekler getiriyordu. Raporuna kendisindeki eksik yanları vererek başlayan Kani en geniş bölümü de Piro'nun pratiğine ayırmıştı.

"Piro arkadaş alana Mehdi Peygamber havasıyla geldi. Her şey kötü, kurtarmalık ve kendisi ise pir- u pak pratiğe sahip bir komutanmış edasıyla davrandı. Geçmişin bütün emeğini inkar eden bir tarzla işe başlamakla ilk eksikliğini yapmıştır. Tarzını değiştirmedikçe ve bölgeyi çok zor durumda bırakan o at sırtında eylem yapma planından iyi dersler çıkarmadıkça önümüzdeki baharda arkadaşa kapsamlı görev verilmemesini öneriyorum."

Rapor son derece tepkili bir üslupla yazılmıştı ve Kani'nin yaz pratiğinde oldukça daraldığı anlaşılıyordu. Kani'den sonra havaya çok sayıda el kalktı. Bir günden daha uzun süren Başkale tartışmaları Piro'nun söz almasıyla noktalandı. Piro eleştirilere tepkili görünmemeye çalışıyordu. Kısaca, yeni taktiğinin farkını anlattı:

"Eğer bu eylemi başarmış olsaydık, taktik, bütün ovalık araziler için bire bir eylem tarzı olacaktı. İnsan ayağının kurtuluş

olmadığı çok geniş arazi var Kürdistan'da. En doğru yöntem buydu ama zayıf kişilik yapımız nedeniyle yararlı olabilecek eylemi zarara dönüştürdük."

Başkale pratiğini değerlendiren oturum en son Hozan'ın yaptığı toparlamayla bitirildi. Hozan, Piro'nun pratiğini, "Donkişot tarzı pratik" diye adlandırdı. "Arkadaşın iyi niyetinden kuşku duymamak gerek" dedi. "Getirdiği yeni saldırı tarzı ise savaş üzerinde yoğunlaştığının kanıtıdır aslında. Ama bütün bunları yaparken çok yöntemsizce davranmış, arkadaşları tıkatmış, yönetimleri işlevsiz bırakmış, tekleşmiştir. Bu da savaş koşullarımız açısından oldukça tehlikeli bir durumdur. Eğer bütün Başkale gücümüz imha olmamışsa, bu, partinin öngörüsü ile alana yapılan yeni müdahale sayesindedir..."

Piro'nun gelecekteki durumuna ilişkin olarak Hozan, "Arkadaşı daha önce parti görevden almıştı. Yeni dönem görevlendirmesini burada biz değil, Ana Karargah yapacaktır" dedi.

Ertesi sabah erken saatlerde Bircella Kamp Komutanı Welit aradı. Durumlarının iyi olduğunu belirttikten ve birtakım açıklamalar yaptıktan sonra şifreyle Hozan'a bir mesaj iletti. Şifre çözüldüğünde Hozan'ı cidden şaşırtacak bir durum çıktı ortaya. Yüzü birden asılmıştı. Yanlış çözmüş olamaz mıydı? İnanmak istemiyordu. Bu kez o aradı Welit'i.

"Derya Zap! Derya Şin, Derya Zap! Derya Şin!"

"Derya Zap dinlemede!"

"Derya Zap, verdiğiniz bilgiler kesin midir? Sağlıklı yerden mi aldınız?"

Hışırtıyla gelen ses, "Doğrudur, bilgi sağlamdır" dedi.

"Derya Zap! Kimden aldınız haberi?"

"Alandan gelen milisler aktardı. Araştırdık, kesindir."

"Peki ciddi boyutta mıdır?"

"Bilmiyorum, fakat araştırmak gerekir."

"Tamam, anlaşıldı. O halde siz de o milislerden geniş rapor isteyip bize iletin. İyi günler."

"Tamam alındı. İyi günler. Selamlar saygılar."

Telsizi kapatan Hozan yanı başında duran Resul ile göz göze geldi. "Şu kuralsızlara bak hele!" dışında başka bir şey demedi.

Bir eğitim devresi boyunca yanında Haşim ve Veli olduğu halde divana yürüyen Hozan, telsiz muhaberesinden bir saat sonra başlayan derse yalnız Veli ile birlikte girdi. Haşim yoktu yanında. Ders başlamadan Hozan durumu izah etti.

"Haşim şimdi güvenlik biriminde tutukludur" dedi. "Onunla birlikte Çukurca cephe faaliyetlerinde bulunan Roza da tutukludur. Çukurca bölgesinden ikisi hakkında bazı iddialar bize iletildi. Doğruluk derecesini bilmediğimiz için arkadaşları töhmet altında tutmak istemiyoruz. Araştırıyoruz. Şimdilik soruşturmaları yapılmak üzere tutuklanmışlardır."

Haşim Dersimliydi, üniversiteyi terkedip 1992'deki serihildan sürecinde gerillaya katılmıştı. Roza'ysa bir yıl önce Garzan bölgesinden katılan, son olarak Çukurca alanında cephe faaliyetlerini yürüten aydın özelliklere sahip biriydi.

Sessiz bir bekleyiş sardı kampı. Gözler bayanların oturduğu tarafa çevrildi. Roza da yoktu derste. Ramazan göz ucuyla Eylem'e bakıp durdu. Duygulu yüzünü divandan ayırmayan Eylem de nasıl olduysa Ramazan'a taraf baktı. Anlamlı iki göz bir süre birbirine kilitlendi.

Evin elini kaldırdı. Rahatsız olduğunu söyleyerek koğuşa gitmek için izin istedi. Hozan izin verirken bir şey hatırlattı:

"Öteki derste hazır ol, Bircella pratiğini değerlendireceğiz."

Evin'in derslikten gözleri yaş içinde ayrıldığını yalnız nöbetçiler farketti.

Tedirgin bir hava estiren dersin ardından herkes dışarı teneffüse çıkmıştı. Birkaç dar grup hariç herkes bireysel yoğunlaşıyordu. Ya yalnız başlarına kafalarını omuzlarının arasına gömüp volta atıyor, ya bir dizini büküp kayaya yaslatarak sigara içiyor, ya da uzaklara bir yerlere bakıp duruyorlardı. Jiyan ders sırasında hep Eylem'i gözlemişti. Dışarıda şimdi onu arıyordu. Ara verilir verilmez hızla peşinden gitmiş, ama bir anda bütün kalabalığın kapıya yığılmasıyla onu kaybetmişti. Jiyan onun ye-

rini birkaç kişiye sora sora öğrendi. Eylem gene gözlerden uzaktaki bayan koğuşlarının tenha ve dulda kayalıklarının içine gizmişti. Yalnızken her zaman gittiği yerdeydi. Avaşin'in ıslak kıyısına yakındı, küçük bir çaykara akıp aşağılara gidiyordu. Meşe ağaçları arasında yüksekçe bir söğüt ağacı vardı. Bu ağacın altında durur, düşünceler içinde sigara içerdi.

Bircella pratiği ele alındığı zaman takvimler Şubat ayının ilk haftasını gösteriyordu. Ondan sonra da sorunları çıkmış birkaç gerillanın durumu, özel gündem maddesinde ele alınacaktı. Demhat ders öncesinde yönetim odasına gitmek için nöbetçilerden izin istedi;

"Rahatsızım heval, bu halde derse giremem!" diyerek derse katılamayacağını bildirdi.

Hozan, bir şey hissettirmeksizin "Olabilir heval!" dedi ve yarım günlüğüne istirahat izni verdi.

Demhat olmadan Bircella'yı değerlendirmeye almak akıl işi değildi. Akşam yapılan oturuma Demhat da çağrılarak derse başlandı. Hozan oturumu açtı.

"Evet, Bircella pratiğini değerlendireceğiz!" der demez her taraftan eller kalktı havaya. Demhat'ın bayan savaşçılarla kurduğu yakınlık ardından savaşta yaşadığı gerilemeyi esas sorun olarak gören yönetim, ilk başta genel pratiği kimler koyabilir diye düşünerek bayan yapısına söz hakkı vermedi. Kalkan birkaç gerilla Bircella pratiğini, Politik Rapor ışığında ele alıp yerden yere vurdu. Her kalkan aynı şeyi söylüyordu:

"Bircella pratiğine damgasını vuran tek şey tasfiyeciliktir."

Hamit Çarçel ciddi bir yüz takınarak söz istedi.

"Bizim Yüksekova bölge pratiğimiz de ortada. Övünülecek bir şey yok. Her ne kadar abartılı bir yanı olsa da, bu Politik Rapor ışığında ortaya çıkmıştır. Fakat biz sonuç almamış olsak da savaşı geliştirme çabasındaydık. Ama Demhat arkadaşın pratiğinde bu da yok, üstelik sivilleşmiş. Bence Bircella pratiğini ciddi biçimde gözden geçirmemiz gerekir."

Hamit'in değerlendirmesindeki ciddiyet ve derin sorumlu-

luk birçok kişi gibi divanı da şaşırttı.

Hesaplaşma şiddetlenmişti. Toplum psikolojisinin bazı ince hatları vardır. Etkileyici bir konuşma bir anda bütün dikkatleri o noktaya çeker. Pasif konumda olan her dinleyici kendisini konuşmak zorunda hisseder. Herkes o an ortaya atılana dal budak olabilecek eklemeler yapma gereğini duyar. Ve giderek bir koşullanma, bütün düşüncenin aynı noktada kilitlenmesi meydana gelir. Böyle bir havanın estiği salonda her kalkan gerilla uzun uzadıya ateşli üsluplarıyla Bircella pratiğini tasfiye pratiği biçiminde değerlendirdi. Bir anda Evin söz istedi. O an tam bir ölü sessizliği doğdu, herkes Evin ne diyecek diye bekledi. Evin, genel bir girişten sonra sözü Demhat'ın kişiliğine getirdi.

"Biz bayan arkadaşları kendisine bağlamıştı. Adeta bölüğü ikiye ayırmıştı. Bir erkek arkadaşla ilgilendiğini, çatışmada onlara yakın durduğunu görmedim. Bizi de kendisini de ve bütün bölüğü de tıkattı. Eğer bayanlar yerine bütün yapıyla ilgilenseydi ve tecrübesini savaş işine verseydi sanırım eyaletin en parlak pratiğinin sahibi olacaktı. Tasfiyenin nedeni tamamen kendi kişisel tutumudur. Yaklaşımları bizi savaştan uzaklaştırıyordu..."

Evin dolmuştu, konuşarak boşalmak istiyordu. Daha söyleyeceği çok şey vardı fakat sesi ağlamaklı çıkmaya başlayınca Hozan onu yerine oturttu. Ama Evin söylediğini söylemiş, çuvalın ağzını açmıştı. Koğuş komutan yardımcısı küçük Berivan adında genç bir bayan kalktı. Açık konuşurdu, çekinmiyordu. Harbi biriydi:

"Hevala Evin niye açmadı?" diye sorarak başladı. "Demhat sanki gece gündüz benimle konuşuyordu, niye söylemedi? Herkes burda, bilmeyen kimse yok. Demhat hepimize öyle yaklaşıyordu ama biz uzak kalıyorduk. Evin hep onun yanındaydı. İkisi birbirini tıkattı. Belki bir suç işlemediler ama bölükte onlar için çok şey söylendi. Partiye açsınlar kendilerini, neden konuşmuyorlar?..."

"Evet başka?" dedi Hozan.

Jiyan'ın bitişiğinde oturan Gülizar kalktı. Gülizar Botanlıydı. O da gençti. Bayan takımının lojistikçisiydi;

"Ben de bir süre Bircella'da kaldım. Bircella bu yıl savaşmadı. Bircella bu yıl gece gündüz dedikoduların yeri oldu. Hem toplantılarda, hem serbest ortamlarda her zaman gündem konusu ikisinin ilişkisiydi. Suç derecesinde bir şey yapmadılar, görmedik, ama bölüğün dikkatini çekiyordu. Parti müdahale edene kadar bizi uğraştırdılar. Bence Evin arkadaşın bunda fazla suçu yok. Zaten eleştirilerden sonra kendi tutumunu değiştirmişti. Onun için önerim odur ki, durumları netleşinceye kadar Demhat tutuklansın."

Demhat'a da söz vermek gerekiyordu. Hozan onu kaldırdı. Bu kez o ne diyecek acaba, diye, kampın tamamını bir merak sardı. Bayılmak üzere olan insanın sararmış yüz hali vardı onda. Kendini savunarak başladı konuşmasına.

"Arkadaşlar suçu bizde arayacaklarına kendi pratiklerine ve sınıf anlayışlarına baksalar daha iyi sonuçlar çıkarırdık. Eğer Bircella pratiğimiz tasfiye pratiği ise bundan hepimiz sorumluyuz. Birini günah keçisi yapıp bütün olumsuzluğu ona yüklemek son derece yanlış bir tutum..."

Hozan, Evin ile olan ilişkisi hakkında en ufak bir şey söylemeyen Demhat'ın konuşmasını kesti:

"Her şey ortada zaten. Kendini savunmana ve yapının görüşlerini tartıştırıp boşa çıkarmana hiç gerek yok. Evet, Gülizar arkadaşın önerisi dışında başka bir öneri var mı?"

Demhat yerine oturdu. Alınmış görünüyordu, sanki kırgındı.

Başka bir öneri gelmeyince Hozan bu kez:

"Gülizar arkadaşın önerisine evet diyenler?..." diye sordu.

Çoğunluk, önerinin onayı yönünde elini kaldırdı. Oturum sonunda Demhat tutuklanarak güvenliğe götürüldü. Kamp sonuna dek burada kalacak, rapor yazıp durumunun netleşmesini bekleyecekti.

Koğuşunda hiç kimseyle konuşmayan Evin, o akşam yöneti-

me çağrıldı. Eylem, Takım Komutanı Nalin'in kollarında Evin'in çadırdan götürülüşünü gördüğünde Jiyan ile göz göze geldi. Ardından Eylem kimseye hissettirmeden kendini dışarı attı. Hava pek karanlık değildi, insan karartıları rahat seçilebiliyordu.

Hemen ardından Jiyan çıktı dışarı. Bir an için Eylem'in bir münasebetsizlik yapabileceğinden korktu. Gene söğüt ağacının altına gitmiş olmalı dedi kendi kendine. Oraya gittiğinde Eylem'i aynı yerde kocaman taşa sırtını vermiş, sigara içer halde gördü. Jiyan hemen seslenmedi, sessizce onu izledi. Eylem hiç de normal bir halde değildi. Derin nefesle ciğerlerine çektiği sigara dumanını burnundan körük gibi soluyarak savuruyordu.

"Hevala Eylem..."

Sesi tanıdığı için umursamadan sigarasının dumanını çekti. Jiyan yaklaştı. Eylem sigara içmiyordu, boyuna elindeki izmaritin dumanını çekiyordu içine.

"Neden üzüyorsun böyle kendini? Hem seninle ilgili..."

"Yok heval..." diye Jiyan'ın sözünü kesti, "Evin'in nasıl terler döktüğünü görmedin mi? Ölüyordu neredeyse, benim yanımdaydı, bütün korkusunu içimde duyuyordum, kalbinin atışlarını bile. Ben öyle anlara katlanamam..."

"Ne var bunda yani?"

"Olur mu? Ramazan nasıl bakıyordu bana. Ramazan bu sırrı ne kadar saklayabilir? Dayanamaz yarın öbür gün anlatır, sonra da Evin'in yerinde ben..."

"Bütün bunlar boş kaygı. Partinin adaletini biliyorsun, bu tür sorunlara getirilen çözümleri de. Neden ille de aklına kötümser sonuçlar getiriyorsun ki. Her şey bitmiş, savaşı kaybetmiş, yenilmiş bir komutan gibisin, nedir bu halin heval?"

"Doğru söyledin, ben savaşı kaybetmiş bir askerim. Ben artık bir ölüyüm..." Bunu der demez Jiyan'ın yanından hızla geçti ve koğuşa doğru karanlığa karıştı.

Yönetim odasında Evin'e Demhat ile olan ilişkilerinin düze-

yi, bu konuda ortada ciddi söylentilerin dolaşığı söylenince yerinden sıçradı, "intihar edeceğim!" diyerek gözyaşları içinde dışarıya fırladı. Arkasından koşanlar onu güçlükle yakaladılar. Evin, gerçekten de gururluydu; bu gibi iddiaları taşıyabilecek iradesi yoktu. "Ne? Ne ilişkisi, yok öyle bir şey!" diyordu, "Bunları duymaktansa kurşunu kendime sıkarım daha iyi."

Bunun üzerine, Şehit Cesur Kampı Yönetimi Evin'in intihar etmesini engellemek için Jiyan'ın yakın denetiminde kalacak halde güvenliğe aldı.

-XXIII-

Ertesi gün, ders sonunda koğuşlarına çekilen kişi olmadı. Ya kümeler halinde son gelişmeleri tartıştılar, ya da BBC radyosunun akşam bültenlerini dinlemek üzere beklediler. Basın yayın koğuşu bütün gün bültenleri dinleyip özetini yönetime aktarırdı. Ama kamptakilerden birçoğunda da küçük el radyoları vardı. En çok da nedense siyasete fazla kulak asmayanlarda bulunurdu. Elbiselerinin altına bir yerine zula edip saklıyor, vakti gelince de özenle kalıfından çıkarıp dinliyorlardı. O gün, savaşta pişmiş olanlar bir araya gelmiş Mahmut'un radyosunu dinliyorlardı. Haber bülteni, her zamanki melodi ve ardından konuşan spikerin tanıdık sesiyle başladı.

"Burası BBC Londra...Türkiye'den derlediğimiz haberleri sunuyoruz..."

Birkaç haber özetini aktardıktan sonra son günlerin manşetten inmeyen haberini verdi.

"Sayın dinleyiciler, önceki bültenlerimizde de belirttiğimiz gibi Türk güvenlik güçlerinin Kuzey Irak sınırına yaptığı askeri yığınak bütün hızıyla sürüyor. Bolu ve Kayseri'den getirilen hava indirme komandolarının da takviye edilmesiyle sınır ötesi bir operasyon tartışmasız bir biçimde kesinlik kazanmış durumda... Zırhlı birlikler ile çok sayıda tank birkaç ay öncesinden sınıra yakın noktalara... Askeri yığınağın şimdiki gücüne bakılacak olursa planlanan sınır ötesi operasyonun şimdiye kadar yapılanların en kapsamlısı..."

Kalabalıktan bir anda sesler yükseldi. Herkes sevinç içinde çığlık attı:

"Bahar geliyor, bahar!"

"Biz de sizi bekliyorduk, gelin!"

Mahmut Kopar:

"Dört aydır tüfeklerimizin namluları ısınmıyor, kurşunlarımız paslanmış, çabuk gelin de..."

Hamit Çarçel:

"Savaş olmasa gerilla dayanamaz ya! Hele bu yoğunlaşmadan sonra!"

Menaf da:

"Keşke hep savaş olsa, pratik olsa da kış..." dediği anda bir ses, Menaf'ın sesini kestiği gibi bütün sevincini kursağında bıraktı.

"O kulağının üstüne hiç yatma heval Menaf!" deyince, Menaf baktı, sesin sahibi Çekdar Özellokma'ydı. Menaf, sen nereden çıktın diyecekken, Özellokma sürdürdü:

"Artık bundan sonra gerilla nereye giderse eğitim de, toplantılar da, eleştiri- özeleştiri de gölge gibi peşinden gidecek. Başkanın kitabını okumadın mı? Hem daha kamp bitmedi. Hiç keyiflenme haftaya eleştiriler başlıyor."

Eğer eleştiri arifesi olmasaydı Menaf bu sözün altında kalamazdı ya, sustu, sesini etmedi, söyleyeceklerini kendine sakladı. Gözlerinden derin bir keder geçti ve of çekti.

"Doğrudur vallahi..." diyerek başını salladı, "Ben her zaman demişim, bizim Özellokma istihbarat müdürü gibidir, ne eksik, ne fazla söyler, ne dese de doğrudur."

Hamit Çarçel, Menaf'a sırt çıktı:

"Tabii, o kadarı da olacak elbet. Neden olmasın? Yönetimin güvenliğindedir. Elbette bilecek her şeyi."

Şubat bitmek üzereydi. Yerdeki kar üstten buz tutmuş, alttan ısınmaya başlamıştı. Gerillalar baharın gelişiyle ilgili doğa bilgilerini tazeliyorlardı. Çekdar Özellokma:

"Bahar gelmiş de haberimiz yok" dedi. Menaf buna karşı çıktı.

"Ne bahar heval? Biz nerede bahar nerede. Şubattayız şubatta!"

"Olsun. Şubat ayının üçüncü haftasının ilk günü cemre düşer ya."

"E, ne olmuş düşmüşse?"

"Cemre baharın müjdesidir. Dedem hep diyordu ki, cemre şubatın üçüncü haftasının ilk gecesinde düşer. Ateş közü gibi bir şeymiş, insan görmeden gökten iniyormuş."

"Hayır heval!" diyordu Menaf, "Onu da nerden çıkardın. Cemre mart'ın üçüncü haftasında düşer. Onun için Newroz oluyor ya. Nedir Newroz'un diğer anlamı, baharın gelişi..."

Tartışma bu kısır döngüde kızıştı. Hiç bir zaman birbirini ikna edemeyen Menaf ile Çekdar boğaz boğaza girmişlerdi neredeyse. Tam o anda, garip, ama üstlerinden birkaç kuş uçup geçti. Çekdar öyle heyecanlandı, öyle bir heyecanlandı ki, dili dönüp de bir şey diyemedi. "İşte kuşlar da geldi!" diyecekti ama dili tutulmuştu sanki. Jiyan da orada hazırdı. Menaf'a bakıp ciddi ciddi;

"Çekdar arkadaş haklıdır!" dedi, "Halkımızın inanışına göre cemre baharın müjdesidir ve şubatın üçüncü haftasında düşer. Bu uçan kuşlar da arkadaşın fikrini pekiştirdi."

Menaf bundan sonra bir şey diyemedi. Oradan uzaklaşıp gitti.

Az sonra iki kuş gene uçup gitti. Veli'yi bulup çağırdılar. Uzun boynunu arkaya dikerek gözlerini kıstı, uçan kuşlara baktı. "Keklik bunlar" dedi. "Yumurtlayacak yer arıyorlar..."

Çekdar da, Veli de haklıydılar. Birkaç gün üst üste kamp civarında uçuşan kınalı keklikleri herkes gördü. Keklik, hayvanlar içinde baharın kokusunu ilk alan kuştur. Bir kuş sürüsü gökte göründüğünde hemen eğitim yönetimindeki uzun boylu Veli'yi bulup getirirlerdi. Veli gözlerini kısar, uzunca boynunu geriye bükerek yukarıya dikkatle bakar, tek tek uçuşan kuşların adlarını, cinslerini, anavatanlarını söylerdi. Onlarca kuş cinsini tanıyordu. Kuşların anatomisi, yaşadıkları bölgeler ve türleri hakkında çok derin ansiklopedik bilgileri vardı. Bundan dolayı da Veli 'nin adı 'Filozof'a çıkmıştı.

-XXIV-

Kongreye giden delegeler bir gece vakti, önlerinde Mele Reşit ve iki kuryesi olduğu halde kampa vardılar. Kamp yönetimi geliş haberini önceden bildiği için gerekli tüm hazırlığı yapmıştı. Gelenlerin üstleri başları kurumuş kar kırıntıları içindeydi. Şehit Cesur Kampı gelenleri bayraklı törenle karşıladı.

Kongreden dönenler kampın havasını bir anda değiştirdi. Gelenler kendileriyle birlikte PKK 5. Kongresinin bütün coşkusunu kamp ortamına taşıdılar. Geçmişte "Teoriya periti" diyenler teoride ahkam kesiliveriyordu. Köylü olarak gidenler oldukça yoğunlaşmışlardı. Umutlu konuşmaları kongreden bir hayli etkilendiklerini gösteriyordu. Hele Karker tanınmayacak biçimde değişmişti. Kongre sürecini, Karker ertesi gün etrafındaki kalabalığa özetle aktardı. İlk söylediği şey şu oldu;

"Arkadaşlar" dedi, "Eyaletimizin adı değişti, bundan böyle Behdinan Eyaleti değil, Zagros Eyaletiyiz."

Daha sonra Parti Genel Sekreterliği yerine Parti Genel Başkanlığı, Başkanlık Konseyi, orak-çekiç yerine meşaleli yıldız gibi somut değişiklikleri aktardıktan sonra uzun uzun kongre tartışmalarını anlattı. Karker'in anlattığına göre yeni savaş tarzına cevap verebilecek yeni tip gerilla birlikleri son hızla örgütlendirilecekti. Buna göre; Botan Eyaleti Fırtına Alayları biçiminde, Zagros Eyaleti ise Kasırga Taburları biçiminde yeni güç düzenlemeleri yapacaktı. Zagros Eyaleti şimdilik üç hareketli Kasırga Taburu düzenleyecekti.

Türkiye kongreyi çok yakından takibe almak istemiş, ama son derece gizlilik içinde yapılan kongre hazırlıkları onu boşa çıkartmıştı. Yanlarında getirdikleri müsvedde halindeki kongre

tartışmalarını yapıya aktardılar. Karar tasarıları henüz Parti Genel Başkanlığınca onaylanmadığı için bunlar üzerinde tartışma yürütülmedi. Birkaç günlük süre kongre coşkusuyla geçirildi. Bu arada bütün yapı üç gün süren eleştiri özeleştiri uygulamasından geçirildi. Soruşturmaları sürdürülen tutukluların durumları da bu arada netleştirildi. Evin ile yakından ilgilenildikten sonra yapının içine yeniden alınmıştı. Demhat, yazdığı raporunda 'dürüst yaklaşımlarından ve yaşam içerisinde gösterdiği olgun yaklaşımlarından dolayı yapı içerisine tekrar alınması' biçiminde verilen bir kararla yaşama katıldı. Haşim ile Roza da özeleştirilerini verdiler, raporlarını sundular, ama durumlarının belirtildiği gibi olmadığı ortaya çıkınca tutukluluk halleri sona erdirilerek yapı içine alındılar.

Sınırdaki hareketliliği kongreden dönenler de bir savaş hazırlığı olarak değerlendiriyordu. Karker uzunca anlatıyordu:

"Düşman yeterli istihbaratı alsaydı kongre sürecine yönelik operasyon yapacaktı. Onu başaramayınca şimdi kongre kararlarının partiye yansımasını engellemek için kapsamlı bir operasyonun son hazırlıklarını yapıyor. Kar eriyecek de öyle saldıracaklar diye eskimiş bir tarzla değil, her an, her şeyi göze alarak yapacaklar..."

Hozan bu vakitten sonra kongre kararı ışığında yeni tabur örgütlenmesi üzerinde yoğunlaştı. Gözüyle taburun yönetiminde yer alabilecek bölük komutanı düzeyindeki arkadaşlarını süzüyordu. Karker oldukça güçlenmişti, politikleşmişti üstelik, uygundu. Resul'un kamp komutanlığı hiç de fena sayılmazdı. Önünün açılması gerekiyordu. Bundan böyle güçlü bir bölük komutanı olabilirdi. Üçüncü birisi gerekiyordu. Bir süre bunun kim olabileceğini düşündü. Gözüne hemen birini kestiremedi. Resmi düzenlemelere bırakmayı uygun gördü. Onlarca takım ve manga komutanı vardı. Hepsi de atikti, güçlüydüler. Bunlardan gerçekten de adı gibi güçlü bir Kasırga Taburu oluşturulabilirdi...

İzleyen bir kaç gün içinde Ana Karargahtan birbiri üstüne

gelen acil talimatlar ışığında tepeden tırnağa kadar bütün Zagros Eyaleti kapsamlı bir savaş yılına göre yeni düzenlemeleri yapmak üzere son hızla çalışmalarına başladı. Düzenleme aralıksız beş gün sürdü. Diğer kampların sorumluluğunu yapan tabur ve bölük komutanları da Şehit Cesur Kampına gelmişti. Bu düzenlemeleri Eyalet Askeri Konseyi kendi yaptı. Eyalet Askeri Konseyi üyeleri ve eyalet yürütmesi kongre tarafından atanmıştı, eyalet yönetimi ise yeni oluşturulacak Kasırga Taburu komutanlarıyla bölge komutanlarından oluşacaktı. Yani yerel ve yarı hareketli tabur komutanlarının teşekkülünden bir araya getirilecekti.

Eyalet Konseyi hummalı bir çalışmadan sonra düzenlemeleri kampa aktarmak üzere bütün kampı kapsayan bir toplantı düzenleme kararı aldı. Bu toplantı resmi ve askeri törenle üst görevler alacak komutanlara Eyalet Konsey üyelerince mazbataları verilecekti. Eyalet sorumlularının ve askeri konseyde yer alanların mazbataları ise kongrede verilmişti.

Eyalet sorumlusu Aras'ın başkanlığında yapılacak konsey toplantısı için bayraklarla süslenmiş divan kuruldu. Toplantı güneşli bir günde yapıldığı için güvenlik açısından daha uygun yer olan eski okul binası seçilmişti. Divan masası büyük boy parti, cephe ve ordu bayraklarıyla donatılmıştı. Salon Başkan Apo posterleriyle yeniden süslenmişti.

Öğlene doğru, Eyalet Askeri Konsey üyeleri hızla yönetim odasından çıktılar. Komutanlar bir göreve gidiyorlarmış gibi hazır halde, hızla ve dikkatle yürüyordu. Yakında bulunan herkes esas duruşa geçip selam veriyordu. Eyaletin bütün tabur ve bölük komutanları eski okul salonunda hazır bekliyorlardı. En ufak bir ses çıkmıyordu. Bütün silahlar düzgün bir sırayla birbirine çaprazlama duvara yaslanmıştı.

Toplantıda yalnızca otuzbeş bölük ve tabur komutanı hazır bulunuyordu. Resul, Karker ve Haki de hazır bulunuyordu. Aras, kendinden emin adımlarla divana yürüdü. Kısa boylu, siyri bıyıklı, hatları keskin kendine hakim görünüşüyle Aras diva-

nın başkanlığını yapmak üzere ayakta bekledi. İzin verdiğinde ses çıkmaksızın herkes yerine oturdu.

Tören, son derece resmi havada, askeri bir katılık ve kesinlik içinde başladı. Heybetli bir törendi. Herkes heyecanla alacağı yeni görevi ve gideceği bölgeyi merakla bekliyordu. Öyle sessizdi ki, yürek atışları dahi duyulurdu. Bir saat kadar konuşan Aras, kongrenin hedef ve kararlarını değerlendirdi.

"Bütün arkadaşlar kongremizin aldığı bu kararlar çerçevesinde kendilerini sürece hazırlayacak ve hem eğitimden hem de kongre sürecinden ne tür sonuçlar çıkardıklarını açıklayarak partiden görev talebinde bulunacaklardır."

Divanın sağ tarafına önce Hozan çıktı. Aras, kararlılık sözünü kongrede verdiği için tekrara gerek duyulmadı. Divanın sol tarafında oturan iki bölük komutanından biri tutanak tutuyordu, diğeri de ayağa kalkmış, elindeki teybi Hozan'ın ağzına yaklaştırmış halde bekliyordu. Hozan askeri bir duruşa geçerek adını soyadını, kısa özgeçmişini, partiye katılış tarihini ve üstlendiği görevleri anlattıktan sonra yeni görevi karşısındaki duruşunu belirtti. Divan başkanı Aras:

"Parti sana yeni bir görev verecek, hazır mısın?"

"Hazırım."

"Yeni görevinizi yürüteceğinize dair partiye hangi güvenceyi veriyorsunuz?"

"İradem partinindir!" dedikten sonra, kararlı bir sesle ekledi Hozan, "Parti iradesine teslim ettiğim canımdan öte güvencem yoktur."

Aras, tabur ve bölük komutanlarından oluşan Eyalet Askeri Konsey üyelerine dönerek, "Arkadaş için bir şey diyor musunuz?" diye sordu.

Herhangi bir şey söylenmedi. Ardından platforma döndü. "İtiraz yoksa arkadaş sözünü verebilir." Platformdan da itiraz yoktu.

Hozan sözünü verip yerine geçerken elinde teyp olan görevli teybini kapadı ve divanın sağ tarafına bu kez Welit çıktı.

Salonda çıt çıkmıyordu. Her kalkan komutan aynı şeyleri tekrarladı. Askeri duruşa geçiyor, kısa özgeçmişini ve geleceğe ilişkin kararlılığını anlatıyor ve divanın sorularına hazır cevaplar veriyordu. Herkes bir taraftan divanın sağ kenarında hazır duruşta kararlılık sözünü veren arkadaşını dinliyor, diğer taraftan da platform karşısına çıktığında söyleyecekleri üzerinde yoğunlaşıyordu.

Kalkan komutana, divan, sorularına verdiği cevaplardan sonra görevlendirmenin niteliğini ifade ediyor ve görevlendirilen kişinin bunu kabul edip etmediğini soruyordu. Eğer kabul ediyorsa bu görevlendirme için hangi güvenceleri verdiği de soruluyordu ki, en zor soru da buydu. Görev alan komutanların genelde canlarından başka verecekleri bir güvenceleri yoktu. Onun için her kalkan, istisnasız aynı cevabı veriyordu:

"Ben kendimi partiye teslim etmişim. Bundan başka bir güvencem yoktur!" diyordu. Törende hazır bulunan komutanlardan yalnız bir tanesi bile yapılan görevlendirmeye en küçük bir itiraz getirdiğinde, o görevlendirme erteleniyor, görevlendirilen kişinin durumu incelemeye alınıyordu.

Zagros Eyaleti Askeri Konsey toplantısında yalnız bir kişi, Ozan adlı bir takım komutanı, bölük komutanlığı için güvence veremeyeceğini, ancak takım komutanı olarak savaşmaya yeterli olduğunu söyleyince görevsiz kaldı ve toplantıdan çıkartıldı.

Askeri Konsey toplantısından sonra, Şehit Cesur Kampında yapılan büyük bir törenle yeni görevlendirmeler okundu. Burada yalnız bölük ve takım komutanlıkları belirlenerek üç kasırga taburunun bileşimleri ayırt edildi. İki kasırga taburu bu düzenlemede netleşmişti. Hozan, İkinci Kasırga Taburu Komutanlığı'na getirilmişti. Üçüncü bir kasırga taburu şimdilik oluşturulamadı. Bir ve ikinci Kasırga Taburları'nın savaşım ve tecrübelerinden elde edilecek sonuçlarla birlikte savaş takvimi içinde kurulması karar altına alınmıştı.

Ertesi sabah erkenden bütün kamp topluca içtima düzeni al-

dı. Herkes savaşa hazır halde kuşanmıştı. Hepsinin yüzünden coşku ve kararlılık okunuyordu. Ne bir uğultu, ne bir disiplinsizlik emaresi vardı. Uğurlama töreninde alanlarına doğru gitmeye hazırlananlar sırayla kalanlarla tokalaştı ve başarılar diledi. Duygulu ve insanı şahlandıran bir hava esiyordu. İçtimadan hemen sonra Birinci Kasırga Taburu yöneticileri taburun savaşçı gücünün toplandığı ve esas düzenlemenin yapılacağı Mezê kampına doğru yola çıktılar. Düzenleme yapıldıktan sonra oradan da görev sahası olan Oramar'a geçeceklerdi.

Tabur komutanı Hozan dışında İkinci Kasırga Taburu komuta kademesi görev sahası olan Gerdiyan bölgesine gitmeden önce, düzenlemenin yapılacağı Dola Bizîna alanına doğru hareket etti. Oraya öteki kamplardan taburun savaşçı gücü getirilerek esas alt düzenlemeler yapılacak ve tabur vücut bulacaktı.

İkinci Kasırga Taburu yönetimi, Askeri Konsey toplantısına göre Hozan, Karker, Resul, ve Gerdiyan yerel bölüğü komutanlığına atanan Haki'den ve siyasi komiser Ali Rıza'dan oluşmaktaydı.

Kamptan hareket ederek bölgelerine giden birlikler yerlerine ulaştığında kar alttan alta erimeye başlamıştı. Ve takvim 1995 yılının Mart ayının ilk haftasını gösteriyordu. Daha önlerinde çok iş vardı. Toplantılar yaparak taburu bir araya getirmek, lojistiği savaşa göre araziye dağıtmak ve en önemlisi de mühimmat depolarını açıp güçlere cephane dağıtmak gibi görevler vardı. Bu dağ gibi işler onları bekliyordu.

Hozan ile karargahtan bazı güçler, öteki kamplarda kalan güçlerin dağılımını, sona kalan, soruşturmaya alınan, özel durumları olanların sorunlarını görüşmek ve eyalet hareket planlamasını çıkarmak üzere Şehit Cesur Kampında kaldı.

III.Bölüm

YİRMİSEKİZ GÜN SAVAŞLARI

-I-

Zagroslara bahar geliyor, dağlar, börtü böcek, ot, çiçek, kurt, kuş uyanıyordu. Çarçela hâlâ eteğine dek sis altındaydı. Isınmış günün ışıkları altındaki Govendê eteklerinden doruklara doğru karı yavaş yavaş eriyip akıyordu. Kaleyi andıran doruk, aylardan sonra ilk kez, az buçuk görünüyordu. Aşağılarda, vadilerde ve balık sırtına benzeyen tepelerde kar değil toprak galebe çalıyordu. Kayalar tamamen ortaya çıkmıştı, tepelerin sırtları karaya bürünmekteydi. Öte berideki köylerden, kışın geride kaldığını anımsatan kuzularla oğlakların meleyişi duyuluyordu. Ve horozlar, bitmez kış gecelerindeki gibi artık uzun uzun ötmüyordu.

Karker ve Resul'un İkinci Kasırga Taburu'na ait bölük yönetimleri kamptan çıkan ikinci birlikti. Belirlenen randevu alanı Dola Bizina'ya giderek öteki kamplardan dağıtılacak olan savaşçıların gelmesini bekleyeceklerdi. Savaşçılar, Kasırga Taburu'na ait üç bölükten birinin komutanlığına atanan Haki'nin nezaretinde getirilecekti.

Bölüklerin komuta kadrosu, taburun adına layık olmak istercesine son hızla çıkmıştı kamptan. Dört ayı bulan hasret bitmişti. Şimdi önlerinde kar altında engebeli dağlar uzanıyordu. Radyo haberlerine bakılırsa hiç vakit kaybetmeden savaşın içinde bulacaklardı kendilerini. Kampın aşağısındaki vadiye yöneldikten sonra sürekli kuzeye doğru yürüdüler. Islak karın üzerindeki yılın ilk yolculuğu hızlarını epeyi düşürüyordu. Ama durup bir an olsun dinlenmiyor, eyleme gideceklermiş gibi hırsla yola devam ediyorlardı. Irmağın akıntısına ters istikamette kıyılardan başlayarak engebeli yükselen yamaçları tutup

ilerliyorlardı. Buralar baharda bayır olurdu. Ağaçlar ve kayalar tek tüktü. Gene de hiç yorulmuyorlarmış gibi kararlı ilerliyorlardı. Arada bir öncüler kıvrılarak ilerliyor, yön azıcık değişiveriyor, yüzleri tam güneşe dönünce de gözleri kamaşmasın diye, ya başlarını indiriyor, yahut ellerini gözlerine siper yapıyorlardı.

Karker, yanındaki Rênas'a kongredeki izlenimlerini anlatıyordu. Rênas hem onu dikkatle dinliyor, hem de araziden gözünü ayıramıyordu. Dar vadiler gördüğünde, "Tam bir pusu yeri ha!" diyordu başını sallayarak. Kayalıkların ardına iyice gözlerini dikip şaşkınlığını gizleyemiyor, "Şurası ne güzel mevzi olur, hele şu surlar yok mu, tam manevralık yerler!..." diyordu. Onun hayretini sezen Karker'se, "Bizde bu hazırlıklar, bu kararlılık olduktan sonra..." diye mırıldanıyordu. Arada bir Eylem de başını kaldırarak etrafa bakmaktaydı. Arkaya doğru azıcık gözü kaydığındaysa Ramazan'ın hep kendisine baktığını görüyordu. Birkaç kez Xebat'ın ötekine bir şeyler söylediğini farkedince öfkeden kendini zoraki tutmuştu.

Öğlen vaktine kadar ancak sınır dolaylarına vardılar. Köyler karla örtülü birer siyah nokta gibi seçiliyordu. Yakında, uzakta, geldikleri yol boyunca başka da herhangi bir insan izine rastlamamışlardı.

"Baksanıza!" dedi Karker, eliyle çevreyi göstererek, "Yılın kar üstündeki ilk pratik gücüyüz."

İki yüz metre aşağısı nehrin kıyısıydı. Dürbünle aşağıları dikizledi Karker. Dürbünü indirdiğinde yüzü aydınlandı. Alaylı alaylı gülümsedi.

"Teleferik sapasağlam yerinde duruyor."

Avaşin kıyısına inerek telcferiğin başına geldiler. Teleferik sepeti ortasından kesilmiş bir varildi. Sepetin içi ıslaktı. Karla dolu değildi çünkü kışın kamplar arası yolculuklar yapılmıştı. Metal halat karşı yakadaki meşenin dalına bağlıydı. Sepet bir demir halka vasıtasıyla halata asılıydı. Bu taraf karşı yakaya nazaran daha alçaktı, gidişler bu nedenle de zorlukla oluyordu.

Burası Avaşin'in en dar aktığı yataktı. Dipten kayan taşların gümbürtüsü suyun gümbürtüsüne karışıyor, korkunç bir sese dönüşüyordu. Az ileride de ırmak dirsek gibi kıvrılıyordu. Dirseğin sol kıyısına, Avaşin köpüklü dalgalarıyla delice çarpıyordu.

Arkadan gelenler yetişene kadar, teleferiğin başında dinlenip bir sigara içtiler. Su haşindi, korkunç bir akışı vardı. Buradan ta Şeladizê dolaylarına kadar hemen hemen böyle sel gibi akıyordu. Gümbürtüsünden kimse kimseyle rahat konuşamıyordu. Bundan dolayı birbirleriyle bağırarak konuşuyorlardı. Karker herkes duysun isteyerek var sesiyle birkaç hatırlatma yaptı:

"Zamanımızı alacak ama mecburuz! Bir arkadaş binerken her iki yakadakiler halatı sıkıca tutmalı..."

Zira çoktandır kullanılmamış olan teleferik halatlarının sağlam olup olmadığı kuşkuluydu. Bunun için ilk geçen Rênas herkesi heyecanlandırmıştı. Rênas bir kaç defa sallandı, çekiciler ipi gevşetince de sallantı durdu ve bir daha kollarına güç vererek karşıya geçti.

Tek tek yapılan geçiş iki saatlerini aldı. Teleferikten sonra dik yamaçlı bir tepe yükseliyordu. En tepeden bakıldığında Avaşin ile Basya pek uzakta olmayan bir yerde, gün gözüyle görülebilir yakınlıkta birleşiyordu. İkisi de kar sularıyla köpüklüydü. Renkleri seçilemiyordu. Karker burada Ramazan'a döndü.

"Görüyor musun suları? Baharda nasıl da zaptedilmez güçle akıyorlar. Kocaman taşları bile akıntıyla götürüyorlar. Renkleri de değişmiş, intihar etmişler." Arkasından gelenlere baktı bu kez. "Bizim tabur da bu sular gibi böyle zaptedilmez olmalı."

Geçerken herkes bakıyordu bu muhteşem manzaraya. Sonra da yönlerini gündoğuya, Basya kıyılarına verdiler. Bu kez önlerine Basya Irmağı çıktı. Geniş yatağındaki ırmak kabarmış, köpüklü akıyordu. Akıntıya ters yönde ırmağı sola alıp yürüdüler. Bu arada gün yükselmiş, en tepeye çıkmıştı.

Karker bir ara arkasına bakıp, "Acaba..." dedi, "Bu yıl ilk

kurşunlarımızı nerede patlatırız?"

Rênas:

"Kinyaniş'teki askerleri bu kış yalnız bırakmıştık. Şimdi bizi özlemişler."

"Evet" dedi, uzun süredir ağzını açmayan Xebat, "Sonbahardaki eylemimiz yarıda kalmıştı."

Xebat'ın sözünü Eylem tamamladı:

"Geçen sene birkaç korkak yüzünden karakolun bir parçası sağlam kalmıştı. Bu kez kökten hallederiz."

O arada beklenmedik birisi araya girdi. Eylem'i alaya alıyordu. Sesini yükseltmişti, arkalardaydı.

"Doğrudur heval, sonbahardaki eylem yarıda kalmıştı. Ben olmasaydım..."

Eylem dönüp arkasına baktı. Aylardır kendisiyle konuşmayan Ramazan'dı bu. Bu sözler alaylıydı ve iyi bir niyetle söylenmemişti. Eylem'in içine korku düştü, yüreği çarptı. Çünkü bu seste, Ramazan'ın alışılmış o temizliği yoktu. Ses bambaşkaydı ve garipti. Bir niyet, gizemli bir anlamı vardı o sesin. Eylem'i ve Xebat'ı açıktan tehdit ediyordu Ramazan.

Karker devam etti:

"Sanırım bu yıl orayı boşaltmak zorunda kalacaklar. Tabi, eğer onlar boşaltmazsa biz boşaltacağız."

Eylem yürüyüş kolunda arkasını dönüp birkaç kez baktıysa da, Ramazan gözlerini kaçırdı. Onunla göz göze gelmek istemiyordu.

Dinlenip yürüye yürüye Basya kıyısında yol alıyorlardı. Kimi yerde dizlerine kadar suya giriyor, kimi yerde de bütün ayakkabıları çamur içinde kalıyordu. Hava kararıyordu, bir de çok soğuktu. Bu halde daha fazla yol alamazlardı. Gün iniyor, vakit ikindiye doğru ilerliyordu. Orada, tepelerin yamaçlarında kar üzerinde gezinmiş hayvan izleri vardı. Şimdi her biri birer siyah nokta olup çıkmıştı.

Karker yorgun gruba seslendi:

"Burada duruyoruz!" dedi, çantasını indirirken. "Düzenle-

me toplantısını bir sonraki molada öteki arkadaşlar gelince yaparız." İki bölük yönetimi Basya kıyısındaki taşlı bir vadide durdu ve çadır kurdu. Vadinin iki yamacına tepeci ve nöbetçiler çıkarıldı, mangalar halinde dağılıp, naylon çadırlarının ağzında ateşler yaktılar. Bir saat kadar sonra Hozan telsizle Karker'i aradı.:

"Haki iki gün içinde ancak ulaşır, hazırlıklarınızı ona göre yaparsınız."

Geceyi sessizce orada geçirdiler. Sabaha kadar dondurucu rüzgar aralıksız esti. Ertesi sabah aynı yöne doğru yola çıktılar. İyice dinlenmiş olmalarına, karınlarını doyurmalarına rağmen ağır bir tempoyla başladılar yürüyüşe. Bir kış boyunca hareketsiz kalmışlar, adım başı soluklanmak için duruyorlardı. Bu arada bir hayli terliyorlardı; kar suyuyla ıslanmışlar ve takatsiz düşmüşlerdi.

Randevu alanı Govendê'nin güney yamaçlarına bakan Basya kıyısındaki Dola Bizina Vadisi'ydi. Karker'in komutuyla beşi bayan, otuzu erkek olan yönetim kadrosu ve birkaç savaşçı akşam üstü mola verdi.

"Burada arkadaşların gelmesini bekleyeceğiz. Mangalar çadırlarını kursun, ateşler dumansız yakılsın."

Yüklerini indirip çalı çırpı topladılar. Menaf ile Rıfat karşı karşıya geçerek, çaydanlığın kulpundan geçirdikleri yapraksız, yaş meşe dalının uçlarını tuttular. Uzun süre ateş alevlenmedi. Rıfat ateşe üflerken, çıkan dumandan gözleri yaş içinde kaldı. Kuru çırpılar tutuşunca alevler perde perde yükseldi, bir anda kocaman çaydanlığı yaladı.

Gün dağların ardına düşünce kar üzerine mavi gölgeler halinde hafif bir karanlık çöktü. Az sonra koyulaştı, laciverde dönüştü. Eteklerden yukarılara doğru tırmandı karanlık. Akşam yemeğinden sonra çadırlarına girdiler.

-II-

Bayan çadırı kayalıkların arasındaydı. Kar girmemiş kuru toprak vardı kaya köklerinde. Kırmızı, ufacık taneli toprakta çok sayıda karınca deliği vardı. Eylem ötekiler gibi yere bir şey sermedi, toprağın üstüne oturdu. Sıcaktı toprak. Gülizar ilk fırsatta silahını yağladı. Çadırın ağzındaysa Evin ile Gülizar ateş yakmakla meşguldüler. Berivan fotoğraf albümünü açıp geçmişe daldı. O fotoğraflar içinde gülenlerin bir kısmı başka alanlara gitmişti, çok sevdiği iki arkadaşını da işaretlemişti, bunlar şehit düşmüştü; Berivan'a zorlu savaş günlerinde dayanma gücü veriyorlardı. Eylem dışında herkes bir şeylerle meşgul oluyordu. Jiyan olsaydı gelir sorardı, ama yoktu, daha sonra gelecekti.

Gece bir süre sessizleşti. Az sonra deli bir rüzgar çadırı dövmeye başladı. Bu, Zagros Dağları'nda hiç eksik olmayan, herkesin bildiği o haşin rüzgardı. Islık çalıyordu. Çadıra vurduğunda çıkardığı ses vahşi bir hayvanın kükremesini andırıyordu.

Eylem sırtını kayaya vermişti. Her zamanki gibi bağdaş kurmuştu. Fanus ışığına bakıp dalar gibi oldu. Gözü boşluğa takıldı. Yalnız olduğu zamanlarda böyle yoğunlaşırdı. Bir ara arkaya koyduğu iki kolundan sağdakini hızla çekti. İrkilip arkasına baktı. Hemen ayağa kalkarak dikkatle kırmızı toprakta gezinen yaratığa baktı. Berivan sessizliği bozdu.

"Ne o hevala Eylem?"

"Akreptir sarınım!"

"Akrep mi!" diye sevinçle yerinden kalktı Berivan. Bacakları üstünde yaylanarak yaklaştı. "Dur öldürme onu çembere alalım."

Akrep yaralıymış gibi dolanıyordu. Ya üşümüş, yuvasını kaybetmiş yahut Eylem bastığı için serseme dönmüştü. Berivan

eliyle toprağı eşeledi, çukur kazdı. Ayağıyla akrebi çukura indirdi. Hayvan bir bu yana bir o yana dönüp dolandı. Bir parmak yüksekliğindeki çukuru tırmanamıyordu. Eylem gözlerini kırpmadan arkadaşlarının ne yapacağını merakla izliyordu. Gözünü akrepten de ayırmıyordu. Bir an gözlerinin önüne kendi evleri, evin duvarlarındaki akrepler geldi.

Büyüdüğü ev, kalın duvarlı eski bir Ermeni eviydi. Çocukken çok korkulu günler geçirmişlerdi. Gece iner inmez evlerine tarif edilemez cinsten periler ve cinler üşüşürdü. Ve her yıl avlularına evin dökük duvarlarından, çatısından akrep ve kara yılanlar inerdi. Akreplerin nasıl mağrur hayvanlar olduklarını ve katiyen teslimiyeti kabul etmediklerini ta ilk çocukluk yıllarından biliyordu. Avluya düşen akrepleri duvar köşelerine sıkıştırırlardı, akrep yakalanacağını bildiği an zehirli iğnesini kendisine batırarak intihar ederdi. Eylem hâlâ unutamıyordu. Şimdiyse buna bilimsel ve siyasal anlam vermeye çalışıyordu.

Çemberdeki akrep yılmıyordu. Tırmanır gibi olunca Ruken ayağıyla onu aşağı itiyordu. Berivan'sa acele edip ateşi yetiştirmeye çalışıyordu. Elindeki kağıtların ucunu yakıp çemberin etrafına koydu. Berivan durmadan kendi kendine konuşuyordu:

"Kim bilir hangimizi ısıracaktı meret!"

Ruken'se ikide bir arkadaşlarını dürtükleyerek, "Bakın hele şimdi ne yapacak, gözünüzü ayırmayın!" diyordu.

Akrep ateş çemberinin ortasında dört dönmeye başladı. Ateşin ısısını hissettikçe daha bir hızla çıkış yolu arıyordu. Anlaşılan ölüm korkusu onu daha hızlı kurtuluş arayışına sürüklemişti. Yaşam iddiasından kolay vazgeçmiyor, yalımlar içinde kalmış daracık çemberde kendi etrafında dönüyordu. Ateş sönmeye yüz tutunca Berivan kağıt yetiştiriyor, yalımlar bu kez daha da yükseliyordu. Akrep son bir hamle daha denedi. Ateş çemberine yaklaşıp geri çekildi. Fakat bütün çareler tükenmişti. Kurtuluş umudu yoktu. Birden tam çemberin ortasında durdu. Bayan gerillalar merakla, gözlerini kocaman açmış halde hayvanın ne yapacağına bakıyorlardı. Dehşetle bakan Eylem

huzursuzdu. Akrep çengel kuyruğunu salladı ve tam kafasına batırdı. Birkaç kez üst üste debelendi. Acı çekiyordu. Kıvrıldı, tortop oldu. Artık hareket etmiyordu; normal bir ölümü kabul etmemiş ve kendisini öldürmüştü.

Bayan gerillalar akrebin intiharı üstüne yorumlar yapmaya başladılar. Askeri literatürde akrebin örnek davranışından sözedildiğini hatırlatan Berivan, "Düşmanın eline geçmektense kendisini öldürmeyi tercih eden ender hayvanlardan biridir akrep" diyordu. Rukena Jirki ise Jiyan'dan duyduğu Japon samuraillerden bahsetti. Gururlarına aşırı düşkün olan Samurailer onurunu zedeleyen her hangi bir durumda ellerindeki kılıcı yüreklerine sokarak intihar ederlermiş. Tartışma, gerilla savaşındaki intihar eylemlerine, düşmana teslim olmamak için kendilerini uçurumlardan atan Dersimli kadınlara ve son mermiyi kafalarına sıkan kadın yoldaşlarına kadar uzadı. Eylem konuşmuyordu, terler içinde suskundu. Yürüyüşün bir yerinden itibaren ağzını kapamıştı. Kafası bir şeylere takılmıştı.

Epeyi bir süre sonra ölü gibi oturduğu yerden kımıldamadı. Boşluğa bakıyordu. Sonra başını dizlerinin arasına koyup oturduğu yerde yumuldu.

En yoğunlaşmış halindeydi şimdi. Kafasında sanki şimşekler çakıyordu. Ona ne oluyordu, kimse bir şey anlayamıyordu...

Eylem gerilimli bir ruh halindeydi. Düşünceden düşünceye, karanlıktan karanlığa giriyordu. Ve kendi kendine bütün olup bitenlerin muhasebesini yapıyordu. 'Dün Ramazan'ın söyledikleri, şimdiyse gururuyla intiharı seçen akrep...'

Onun için neyi ifade ediyordu akrep? Kafasını sanki keskin pençeli bir yaratık tırmalıyordu. Büyük acılar içerisindeydi ruhu, huzursuzdu. Çok eskilerden kalma, kabuk bağlamış bir yaranın yeniden deşilmesinin verdiği acıya benzer bir acı duyumsuyordu... Neydi bu?...

Ramazan neden öyle söyledi acaba? Doğrusu, Eylem'i hayal kırıklığına uğratmakla kalmamış, onu ölümcül bir tedirginliğin içine de sürüklemişti. Her şey bitti diye düşünmeye başlamıştı.

Her şey!... Bundan sonrası sonun başlangıcıydı. Kumar değildi ki, talihine güvensindi. Ramazan, demokledin kılıcı gibi ha indi, ha inecek diye başının üstünde sallanıyordu. Ortada ne varsa, mertçe Ramazan'ın gelip yüzüne söylemesini bekliyordu. Böyle davranması yakışmıyordu Ramazan gibi mücadele içinde yıllarını tüketmiş birisine. Ama bir yandan da 'belki onun da kendisine göre haklı yanları vardır,' diye düşünüyordu. Bütün bunlar bir yana Xebat ile gene aynı tabura verilmelerinin yeni savaş yılı için hiç de iyi bir başlangıç olmadığını düşünüyordu. Zira, ayrı kalmaları ikisi için de en iyisi olacaktı. Kampta Evin'in ve Roza'nın başına gelenleri gördükten sonra varolan benzer nüveleri söküp atması gerektiğine iyiyice inandırmıştı kendisini ve Jiyan'la ikili görüşmelerinde bunu söylüyordu.

Eylem çok gururlu biriydi. Onda, salt kişisel gurur değil, iyi bir özellik olan askeri gurur da vardı. Yenilgiyi hiç hazmedemiyordu örneğin... Az önceki akrep gibi... Kendisini şu andan itibaren ateş çemberine düşmüş akrep gibi hissediyor ve kurtuluş için mecal arıyordu.

Başını ağır ağır kaldırdı. Yüzü kızarmıştı. Ama güven doluydu. Başını birkaç kez farkettirmeden salladı. Bir karara varmış gibiydi adeta.

Eylem sıkkın haliyle bunları düşünürken en yakın arkadaşı Jiyan henüz kamp alanındaydı.

Geceyi orada geçiren grupta Eylem dışında herkes zahmetli günün bütün yorgunluğunu atan deliksiz bir uykuya yatmıştı. Karker yatmadan önce nöbetçi subayı olan Rênas'a 4.30'da kendisini kaldırmasını tembihledi. Yatarken raxtını çıkarmadı; Resul ile birlikte kaldığı çadırın ortasına serdiği battaniyenin içine sarındı ve hemen kendinden geçti. Rüzgar rahat vermedi, naylon çadırı sürekli dövüyordu. Rênas vaktinden yirmi dakika önce Karker'i uyandırdı. Üç bölüğün savaşçılarıyla birlikte Haki randevu alanına gelmişti.

Komuta kademesi sabah erkenden uyandığında alanda çok sayıda çadırı kurulu buldu. Ortalık ayak izleriyle doluydu. Nö-

betçiler ateş yakmış, çayları demlemiş ve kahvaltıyı hazırlamıştı. Kış eğitim kampının disiplinli havası henüz kırılmamıştı. Başta Karker olmak üzere, herkes bu düzeni bayağı sevmişti.

Kahvaltıdan sonra Karker, Resul ve Haki baş başa çadırda görüşme yaptılar. Onlar çıkar çıkmaz, Karker'in yönetiminde, İkinci Kasırga Taburu'na atanan komuta yapısı, taburun alt yapısının örgütlendirilmesi için ön hazırlıklar toplantısı yaptı.

Menaf lojistiğe talipti. Şakaya getirerek Karker'e yaklaşıp kendisini lojistiğe öneriyordu. Ama Karker uygun görmüyordu. Kampın son gününde yeni yönetim Hozan'ın başkanlığında kimi görevlendirmeleri tartışmıştı. Uygulama safhası şimdiden itibaren başlıyordu. Gene kamptaki gibi mazbataların dağıtımı ve resmi görevlendirme Hozan'ın gelişinden sonra yapılacaktı.

-III-

Aras'ın başkanlığında Şehit Cesur Kampı yönetim odasında kapsamlı tartışmalar yürütmek üzere Zagros Eyaleti yöneticileri toplantı düzenini almışlardı. Toplantı başlamadan önce Başkan Apo ile yapılacak telsiz görüşmesini bekliyorlardı.

Saat tam Bir olduğunda Lübnan muhaberesi çağrı yaptı. "Hazır olun, Önderlik hatta bekliyor."

"Selamlar, saygılar Başkanım" diyerek muhabereye başladı Aras.

"Selamlar Aras, buyrun sizi dinliyorum."

Aras ilk başta dağılan kış kamplarıyla ilgili genel bilgi verdi. Üst yönetimlerin belirlenip güçlerin alanlarına doğru dağılmaya başladığını ve bir hafta içerisinde bütün alt düzenlemelerin bitirileceğini aktardı.

"Evet" dedi Başkan Apo, "Zagros alan güçleri bir kez daha dönem pratiğine yürürken Partimiz 5. Kongresinin ve kış eğitimlerinin karar gücü kadar dönem çözümlemelerine sonuna kadar yüklenirlerse, üstün bir başarıyı yakalamaları kesinlikle mümkündür..."

Başkan Apo, eyalet yürütmesinin tek tek üyeleriyle görüşüp dönemsel perspektif verdikten sonra birkaç önemli uyarı yaptı.

"Unutmayın ki, Zagros'ta en rahatsız kılınması gereken düşman iken, tarzımız nedeniyle düşman en rahat bir konuma geldi. Kaldı ki, cehenneme çevrilebilirdi."

Telsiz konuşmaları teybe kaydedilmişti. Çözülüp savaşçı yapıya en kısa zamanda aktarılacaktı.

Aras, "Önderliğin ön açıcı perspektifleri temelinde toplantımızı yapacağız" dedikten sonra ilk sözü aldı.

Toplantıya eyaletin en üst rütbeli bölge ve tabur komutanları katılmıştı. Öğleden sonra başlayan toplantı ara vermeksizin akşam altıya kadar sürdü. Son olarak bahar hamlesi nasıl başlayacak, ilk hamle nerede başlatılacak, olası bir düşman operasyonuna karşı eyalet güçlerinin topyekün koordineli hareket ve savaş tarzı ne olacak tartışması yürütülmekteydi. Tartışmaya yön veren ana tema, ilk baştaki siyasal değerlendirme sırasında eyalet komutanının, '5.Zafer Kongresi sonuçları ancak düşmana karşı kapsamlı ve başarılı eylemler geliştirilerek hayata geçirilebilir' biçimindeki belirlemesi olmuştu.

Tartışma pratik planlama safhasında çok daha yoğunlaştı.

Hozan:

"Kinyaniş Taburu sonbahardaki eylemle çok yıprandı. Baharla birlikte bir kez daha darbelememiz durumunda tamamen ortadan kalkması işten bile değildir. Taburun savaş iradesi kalmamıştır. İsabetli bir planlamayla kuşatıp tamamen ele geçirebiliriz." Görüşünü daha da pekiştirmek için bir süre sonra, "Taburun çevresindeki kar sertleşmiştir. Böylece mayın tehlikesi de doğrudan ortadan kalkmış oluyor" dedi.

Bütün komutanlar bunun üzerinde derin düşünürken sözü Welit aldı:

"Yıpranmış, iradesiz kalmış olabilir ancak kar serttir, yürüyüşü zorlar. Kaldı ki, her taraf şimdi çıplak. Geçen yıl gibi gene farkedilirsek bu kez büyük bir darbe yiyebiliriz. Bence riskli bir eylem."

Önce Aras'a, sonra da Hozan'a baktı Welit;

"Tehlikelidir heval Hozan" dedi, "Baharın ilk eyleminde kötü darbe yememiz kongrenin hedeflediği bahar atılımı için iyi bir başlangıç olmaz. Eğer o bölgede düşmana iyi bir darbe vurulmak isteniyorsa Şifraza karakolu en uygun hedeftir."

Amed Eyaletinden kongreye katılan, sonra da Zagros Eyaletine atanan Zaza Hasan izin istedi. Welit'e soruyordu.

"Kaç asker var karakolda?"

"Geçen yılki son keşif itibariyle sayı 400 dolayındadır."

"Karakolun son durumu biliniyor mu peki?"

"Hayır henüz yeni keşif yapılmadı. Yakında bir grup arkadaş gönderilebilir." Hozan'a bakarak da, "Bir hedefe üst üste iki kez vurmak tehlikelidir" dedi.

Diğer komutanlar söz almadan Aras nokta koydu. Yeni bir alan üzerinde tartışma açtı.

"Peki Bêsosin nasıl? Arkadaşlar orası için ne düşünüyor?"

Hozan:

"Sonbaharda yaptığımız keşifte en çok yüz askerin var olduğunu tespit etmiştik. Eğer bu sayı değişmemişse, ki zannetmiyorum, bizim tabur ve Gerdiyan yerel güçleri ortaklaşa bir gece baskınıyla ele geçirebiliriz. Ancak çevredeki Zozana Silo ve Şikêrê Silo Tepeleri'nde hâlâ kar var. Bu engel çıkarabilir. İyi bir keşif için şimdiden bir grup çıkartmamız gerekiyor."

Aras sessizce dinliyordu. Bir şey demeyince Hozan aklına yeni gelen düşünceyle konuşmasına devam etti. "Akşamla birlikte kar donuyor, yürüyüş hiç de zor olmuyor. Bir akşam gidip rahatça vurabiliriz."

Aras hâlâ düşüncelerinden sıyrılmamıştı;

"Aslında biz eylemi daha da genişletebiliriz" dedi Aras. "Eğer Birinci Kasırga Taburunu da o tarafa aktarırsak gücümüz düşmanın üç misli olur. Aynı akşam baskınla karakolu ele geçirebiliriz. Zozana Silo ve Şikêrê Silo Tepeleri'ni ve Xapuşkê dolaylarını gündüz tutup düşmanı çekerek etkili vurabiliriz. Bu şekilde bahara inisiyatifi ele geçirmiş olarak girebiliriz. Kongre hedeflerine de layık olan budur."

Tartışma bu konu üzerinde sonuca doğru gidiyordu. Bêsosin ile ilgili son plan öteki komutanların görüşleriyle daha da somutlaştı. Plan gerçekçi bir biçimde ete kemiğe bürünerek kabul edildi ve kararlaştırıldı. Böylelikle eyaletin önünde yılın ilk eylemi olarak Bêsosin karakol baskını ve çevre tepelere düşmanı çekip darbelemek olarak kararlaştırılıyordu. Diğer bölgelerse kendi güçleri oranında birtakım eylemler yapacaktı. Planın gerçekleşebilmesi için keşif faaliyeti geceli gündüzlü ola-

rak en ince detayları dahi gözden kaçırmayacak titizlikte yapılmalıydı. Ayrıca büyük bir hızla iç kesimlere, sınır boylarına, Basya kıyalarına ve Bêgaltê Köyü dolaylarına cephane ve erzak taşınması gerekiyordu. Taşınacak cephane ve erzak üç taburun en az on günlük ihtiyaçlarını karşılayacak kadar olmalıydı.

Geriye bir tek sorun kalıyordu: Eyleme gidecek olan gerilla güçlerinin ve bunca cephanenin kuzeyden güneye ve ters yönde daha hızlı, güvenli geçişlerini sağlayacak yollar... Basya ve Avaşin üstünde varolan teleferikler bu ihtiyacı karşılamaktan uzaktı. Öyleyse her iki ırmak üzerinde köprüler yapılmalıydı...

-IV-

Ramazan için her şey divanda oturan Haşim'in ansızın tutuklanmasıyla başladı. Aynı günün gecesi yatağında ıstırap içinde kıvrandı, başını yerden yere vurdu; birkaç gün sonra da durgunlaştı, acısı dinmiş gibi oldu. Ama sonra Demhat ile Evin'in durumu da ortaya çıkınca Ramazan'a musallat olan kabus yeniden depreşti. Ve Ramazan zamanla karanlığa gömüldü. Birkaç gece uykusunda terler içinde kalarak, 'Eylem' diye sayıkladı. Ama kimse bu 'eylem' sözcüğünü hangi anlamda söylediğini anlayamadı. Çünkü 'eylem' askeri terimlerin başında gelir ve gerilla ordusunda sıkça kullanılır. Dinleyenlere göre Ramazan kamp yaşamının resmiyetinden sıkılmış, dağda eylem üstüne eylem yaptıkları günlerin düşünü görüyordu...

Ramazan kimseyle konuşmadan birkaç gün kendisiyle boğuştu. Istırap çeken biri gibi yüzünü acı bir keder kaplamıştı. Söylesem mi, söylemesem mi, ikirciğine tutulmuştu.

Eleştiri- özeleştiri gündem maddesi başladığında divan başkanı Hozan kesin bir dille şöyle dedi:

"Üç aylık bir eğitim yoğunlaşması geçirdik. Kongreye Başkan Apo'nun sunduğu Politik Raporda bir duruma vurgu yapılmıştı. Partide tepeden tırnağa bir yargılama süreci başlıyor. Zaten eğitim çalışmamız bir yönüyle yargılama süreci oldu. Hâlâ törpülenmemiş geri yanlarımız olabilir, askeri yaşama ters düşen alışkanlık ve eksikliklerimiz olabilir. İşte bu gündem maddesiyle biz bir yılı değil, bütün bir yaşamı yargılayacağız. Özeleştirisini veren arkadaş da, eleştiri yapan da bu esas noktaya göre davranmalıdır. Ne uzlaşmaya girerek eleştiri geliştirmemeyi ve ne de eleştiri adına yoldaşı yıpratmayı kabul etmiyo-

ruz. En önemlisi de hem kendimizle ve hem de genel yaşamımızla ilgili deşifre olmamış, varolan gizli sığınakları bir bir ortaya çıkaracağız. Bunun için kampta eğitim çalışmasına katılmış bütün arkadaşları kaldıracağız..."

Ramazan soluk almadan, önüne eğdiği başını kaldırmadan terler içinde bunu dinledi. Neden sonra kafası kalktı ve sola baktı. Bir de ne görsün... Eylem'in iri, ışıltılı gözleri kendi üstünde. Ramazan'ın beyninde şimşekler çaktı. Hayatında hiç o kadar utanmamıştı.

Mecburum... Söylemeye mecburum. Bakma bana öyle. Neler çektim, bir bilsen. Niye öyle bakıyorsun? Suçlu mu? Kim? Ben mi? Ama... Hayır! İnan vuracaktım! Evet vuracaktım. Ya da şimdi... Evet, söylemesem... O Dilan yok mu, o Dilan. Ya, onu kim gördü? Ben! Yine ben gördüm, ben! Kaç gün, kaç ay sakladım, söylemedim... Ya, daha sonra... Ama şimdi bilmiyorum, sende bir sihir var ki, dilim tutuluyor. Keşke görmeseydim seni mevzilerde, Biksiyle düşmana aman vermeyen, erkekleri utandıran seni görmeseydim. Hele o çok konuşan, ağzında dili bir metre olan, sonra bir şey yapmayan, o bayanlar var ya, onlardan biri olsaydın... Ama... Bakma öyle Eylem... Belki de, bilmiyorum belki de söy...

"Heval Ramazan!"

Ramazan birden irkildi.

"Arkadaşlar yerlerinde otururken divana baksınlar."

Dehşet içindeki yüzüyle etrafına bakındı. Bütün gözler onun üstündeydi. Ne olduğunu, ona kimin seslendiğini anlayamadan divanın aynı sesi taş yapılı salonda gene çınladı.

Kan çanağına dönmüş gözlerinden alevler fışkırıyordu. O ders oturumunu nasıl atlattı, ara verildiği halde neden hâlâ yerinde oturup durduğunu hatırlayamadı. Eliyle birden omzunu dürtükleyen Çekdar Özellokma olmasaydı, o kabusla boğuşması daha nice sürecekti.

"Heval Ramazan kalk dışarı çıkalım."

Ramazan, derin çizgilerle kırışmış yüzünü kaldırdı. Uyku-

dan uyanırcasına:

"Hım" dedi, "Ne dedin? Ne olmuş ki?"

"Bir şey olmamış heval Ramazan. Kalk dışarı çıkalım da arkadaşları seyredelim, oyun oynuyorlar."

Ramazan bir cenaze gibi kalktı. Dışarı çıktıklarında apak kar ışığı gözüne vurdu, elini kaşının üstüne siper etti. Çekdar'ın gözü Ramazan'ın gömlek yakasına takıldı. Kirden simsiyah olmuş, kerme bağlamıştı. Bu da gösteriyordu ki, Ramazan en az üç dört aydır ne elbise değiştirmiş, ne yıkanmıştı. Saçları da ot yığını gibi karışıktı.

"Heval Ramazan bugün akşama kadar ders yok, istersen Rıfat'tan kazan alalım, su ısıtıp güzel bir yıkanalım. Ne diyorsun?"

"Yıkanmak mı?"

"He ya" dedi Çekdar, "Çeteler uyutmuyor beni, kaşı kaşı etim dökülecek vallahi."

Ramazan ses etmedi. Ötelere boşluğa takılmıştı gözleri.

"Sen kaç haftadır yıkanmamışsın heval Ramazan?"

Taşta, kayada ses var, Ramazan'da yok.

"Heval Ramazan sana diyorum! Ne oldu sana, hasta mısın?"

Konuşmadı ama derinden içler çekti Ramazan.

Kar taneleri küçücük, dolu gibi sert, sakin yağıyor, düşerken kulağa hoş gelen bir ses çıkarıyordu. Serin, ıslak bir hava vardı dışarıda. Soluk alıp verdiğinde insanın ciğeri doluyordu. Bütün gerillalar dışarıdaydı. Gruplara ayrılmış, kısacık ders arasında voleybol, çürre, kar topu oynuyorlardı. Bir gürültü, neşeli çığlıklar, bir hay- huy vardı ki, sormayın.

Birkaç dakika süren sıkıntılı bir sessizlik çöktü ikisinin arasına. Ramazan sessizliği yırttı:

"Bayan arkadaşlar neredeler Çekdar?"

Çekdar voleybol sahasının aşağısında birikmiş bayanlar topluluğunu gösterdi:

"Görmüyor musun, orda, o koca meşenin ötesindeler."

"Çekdar!"

"Buyur heval Ramazan."

"Sen hiç Eylem'in nasıl savaştığını gördün mü?"

"Gördüm."

"Nerde?"

"İki kez Kinyaniş'te, Şukê-Biryê'de, Mawata Kapısında, Kelêtê Köyü baskınında, o kadar çok gördüm, o kadar beraber kaldık ki, hatırlamıyorum." Aklına Eylem'in çatışmalardaki cesaretini getirdi. "Hayranım onun savaşına, kayadan kayaya nasıl atlıyordu, ya yerde sürüklenmesi yok mu... Öyle de soğukkanlı ki, insan moral alıyor ondan. O var ya, o gerçekten tam bir gerilla."

"Niye? Onun farkı nedir?"

"Ma sen onu tanımıyor musun?"

"Ben de onu öyle biliyorum da... Ama... Onun... Sen bilmiyorsun. O var ya, o... O var ya, inanmazsın ki... Ah, ah..."

"O ne demek heval Ramazan?"

Çekdar Ramazan'ın gözlerinin ta içine bakıyor, gözlerinde bir sönen, bir parlayan manaları, sesindeki niyeti, neşesiz halini ve sözü Eylem'e neden getirdiğini anlamaya çalışıyor ama bir şey çıkaramıyordu.

"Çekdar!"

"Buyur heval Ramazan."

"Herkes kalkacak mı özeleştiriye?"

"Herkes kalkacak."

"Bayan, erkek hepsi mi?"

"Hepsi."

"Ya Eylem?"

"Tabi o da kalkacak."

"Onu eleştirecek misin?"

"Evet, hem de nasıl."

"Niye? Hani onun savaşına hayrandın."

"Tabii hayranım. Hayran olduğum için eleştireceğim ya. Diyeceğim ki, heval Eylem neden gözünü komutanlığa dikmiyor? Neden savaştığı kadar yükselmek istemiyor? O da biraz kariye-

rist olsun, diyeceğim. Ötekiler gibi çok konuşan, teori yapan ve bir şey yapmayanlardan değil. Yapıyor ama konuşmuyor, herkesin tersi. Ben bunları diyeceğim. Ya sen, sen eleştirmeyecek misin?"

"Ben mi...?"

Derken Eylem göründü. Ramazan başını kaldırıp baktı. Çekdar hâlâ sorguyor ama Ramazan duymuyor gibiydi. Karşıdan onlara doğru gelen Eylem'in yüzü her zamanki gibi ciddiydi. Yavaş yavaş geldi, karşılarında durdu, gözlerini kırpmadan birbirine baktılar. Ramazan bir an sonra çabucak bakışını kaçırdı. Çekdar onun bu hareketini fark etti.

Eylem sakin, Ramazan tedirgindi. Ramazan'ın tüm kanı çekilmiş, sapsarı olmuştu yüzü.

"Seninle biraz konuşalım mı heval Ramazan? Heval Çekdar da yanımızda kalsın."

Eylemin dimdik fiziği, ona yakışan elbiseleri Ramazan'ın üstünde derin bir etki bıraktı. Kendinden utanır gibi olan Ramazan uykudan uyanırcasına gözlerini kırpıştırdı. Elleri titredi, boğazı kurudu. Çekdar'a çaresizlik içinde yan yan baktı. Yutkunarak nasıl olduysa Eylem'e de baktı. Kocaman, heyecansız, kendinden emin bir çift göz görünce başını gene önüne eğdi. Belli belirsiz bir ses çıktı boğazından.

"Aslında ben de çoktandır seninle konuşmak istiyordum ama..." dedi, ama sonunu getiremedi. Neden sonra, sertçe ayağını yere vurdu, öfkeyle elini salladı ve sırtını dönerken "Miratê!" dedi. Hızlı adımlarla uzaklaşırken Çekdar ile Eylem şaşkınlık içinde baka kaldılar.

Oturum başladığında Ramazan'a bir hal olmuştu. Divan üyeleri gelmeden önce oturduğu yeri değiştirdi. En arkaya, görünmez bir yere oturdu. Oturum sırasında en yakından tanıdığı arkadaşlarını bile eleştirmedi. Sıra kendisine gelince de platform karşısında suçlu biri gibi başı önünde eğik durdu. Emekçi, iyi bir savaşçı ama çevresine karşı kayıtsız, kendi halinde biri olarak eleştiriler aldı.

Eylem kaldırılmadan önce Ramazan derin düşüncelere dalmış, bir kararın eşiğine gelmiş gibi görünüyordu. Ama divan "Hevala Eylem!" der demez Ramazan'ın yüreği küt küt attı. İkircik içinde tükendi, ter içinde kaldı. Kolu öyle bir ağırlaşmıştı ki, kaldıracak güç bulamıyordu. Her şeyi ulu orta söylese, sanki meydana gelebilecek bütün olumsuz sonuçları görür gibiydi. Eylem yüz elli kişi içinde teşhir olacak, ağlayacak, tutuklanacak, rapor yazacaklar Xebat'la birlikte, birkaç gün sonra platformun karşısına çıkarılacaklar boyunları bükük, üst başları darmadağınık, her kalkan ağır ceza önerecek, kimileri idam. Eylem de Xebat da plotform karşısında an be an ölecek, terleyecek tükenecekler... Sonra belki bir an Eylem'le göz göze gelecekler. Belki Eylem yiğitçe karşılar, partiden bir şans ister, belki de aradan çok zaman geçmez Xebat ile birlikte kaçar, yol bulamazsa intihar eder, ya da ağzını bir daha açmaz, gururundan kimseyle konuşmaz ... Susar ömrü boyunca. Ya ondan sonra? Nasıl göz göze gelecek onunla.

Eylem platformdaydı. Jiyan'dan sonra Ruken onu eleştiriyordu. Onlar da eleştiri değil öneri getiriyordu. Kimse Xebat ile olan yakınlığından söz etmiyordu. Zaten bilen de yoktu. Divan beni görür de, sen neden kalkmıyorsun, hani kalkacaktın, neden gizliyorsun, uzlaşıyorsun ha, diyecek gibi geliyordu ona. Onun için oturduğu yerde başını eğip saklandı. O gece Ramazan'ın gözünü uyku tutmadı. Ondan sonraki geceler gene uyumadı.

Derken aradan haftalar, günler akarak geçti. Ramazan her sabah içtimadan önce kalkıyor. Silahını kuşanıp dışarı çıkıyor, karda geziniyor, kendi kendine mırıldanıyor, göğe, ta görünmeze kadar, kara gömülmüş Zagros Dağları'na bakıyor, vakit geçiriyordu. Zaten evvelden beri sessiz biriydi. Hani adları olur da kendileri ortalıkta olmayan insanlar vardır ya, öyle biriydi Ramazan. Çatışma anlarında onu herkes görürdü. Ya da ağır bir yük olursa, kuvvet isteyen bir iş... En çok Çekdar Özellokma, Mahmut Kopar ve bölük komutanı Karker ile sıkı fıkıydı.

Kamptan yola çıktıklarında, Basya kıyılarına yaklaşırlarken Ramazan konuşuvermişti. Bu sözler onun günler sonra söylediği ilk sözlerdi. Söylediğine de bin pişman olmuştu. Şimdi ise onun ezikliğiyle kendini yıkıyordu. Eylem'den yana içine korku düşmüştü.

"Üzerine gitsem ne yapar acaba" diyordu kendi kendine. "Kendini vurmaz mı? Ya da kaçmaz mı? Ya Dilan gibi onun da başına kötü bir şey gelse... Görmeseydim inanmazdım, kadın nerde, biksi nerde, derdim. Ama gördüm ki, durum bambaşka... Özellokma'yı, Ezergeçer'i, Kopar'ı, Kani'yi bir çok biksiciyi görmüştüm de bunun gibisini görmemiştim. Onun için ha biksi, ha kleş... Neyin nesidir, kimdir bu, nasıl bir insandır, anlamadım gitti. Her bir şeyden de anlıyor. O olmasaydı vallahi, Kopar dünyada o katını imana getirmezdi. Bilmediği bir şey yok ki. Ne yapayım, ne edeyim, kime ne söyleyeyim, bilmiyorum. Şaşırdım kaldım. De gel de bu işin içinden çık Ramazanê gundî! Ne yapacaksın şimdi... Söylesen, şöyle şöyle yapmış, kimse inanmaz. Söylemesen, eve evet söylemesen başına ne gelir biliyor musun Ramazan? O Dilan vardı ya, o Dilan, işte onun gibi olmaz mı? Olur, olur, hem de nasıl. Dağdır, savaştır, her bir şey olur. Şimdiki kahraman, yarın bakıyorsun hain çıkmış. En zayıfına da bakıyorsun, ne biçim kahraman olup çıkıyor. Bundan hain main çıkmaz da, kendi başını kendisi yer, biliyorum. Bırakmasa, terk etmese o huyunu, her şey olur... Bu meret uçkur yok mu, bu meret şey, adamı baştan çıkarır. Kime musallat oldu mu, bitirir onu. Kaçar, intihar eder, saf değiştirir, kontra olur... İyisi mi, uzak duracaksın ve nefsine hakim olacaksın... Dağdır, savaştır insanı affetmez... Ya dünkü konuşmaları? Kayanın üstünde, yan yana, üstelik ikisi yalnız, sırtlarını bize, yüzlerini Basya'ya dönmüştüler. Ne konuşuyorlardı acep? Bir saat mi, iki saat mi ne, o kadar uzun konuştular. Benim bildiğim, kadın kısmı yüz vermese peşinde erkek dolaşmaz. Kadındandır kadından. O istemese, erkek ne yapabilir ki? Neden Gülizar yapmıyor, Berivan, Rukena Jirki? Böyle gitmez. Çıksam

karşısına, başım dik, gözlerim gözlerinde, beni heyecan tutmasa, 'Eylem' desem, 'bırak onu, artık yüz verme ona, savaştır ne olur ne olmaz,' desem mi acaba?... Ya kızıp beni töhmet altına soksa, 'iftiracı, komplocu, kıskanç, arkadaş düşmanı, provokatör' dese... Herkes toplansa başımıza, ikimiz uygulamaya, raporlar, özeleştiriler... Oh oh... Adımız kirlenir, rezil rüsva oluruz... Belki de öyle yapmaz. Benim tanıdığım Eylem geniştir, arkadaş sevdalısıdır, kırmaz kimseyi. Düşman da olsa, susar, konuşması bitene kadar dinler... Ya da, dediklerim ağır gelse, ağlayıp bir şey yapsa... Ne bileyim, silahtır, bombadır, tabancadır... Kaçabilir de... Kim olsa kaçar. Namustur bu! Boşuna adın çıkacağına canın çıksın demiyorlar. Ne yapsam ne etsem, bir yol, bir çare... Dayanamıyorum... Yazıktır... Ona da partiye de, herkese de... Bir daha görsem, gündüz olsun gece olsun, konuşurken, yan yana otururken, yemin ederim vururum. İnşallah görmem... Görmem de arkadaş katili olmam...Kırk yılın başı asker gibi, çok cesur bayan çıkmış. Böylesi bir daha zor bulunur. Kısa saçı top gibi. Kayadan kayaya atlıyor, gözünü kırpmıyor, tara babam tara. O kuvvet, o kuvvet, nereden gelmiş öyle kollarına. Savunmada kaldığını hiç görmedim. Saldırı gruplarında ilk isim! Hevala Eylem! Varsın birbirlerini sevsinler. Belki de eskiden beri arkadaştırlar. Olsun... Hem bir şey yaptıkları yok ki. O gece, Kınyanış gecesi, ma bir şey mi yapıyorlardı sanki? Oturmuş konuşuyorlardı. Kötü mü bir yoldaşla yan yana oturup konuşmak? Üstelik ikisi de partide iyi eğitim görmüş. Benden daha iyi bilmezler mi, ne iyidir, ne kötüdür... Ya ilişki devam ederse? Ya da başka birisi görse? Ve Eylem dayanamayıp... Dilan gibi... biksi?..." dedi durdu kendi kendine. İçi içini yedi. Bir türlü ruhunu dinlendiremedi, düşüncesini netleştiremedi.

Ve şimdi aynı taburdaydılar. Aynı taburda şu tesadüfe bak ki, Xebat da vardı...

"Ramazan! Suya bakıp bakıp ne düşünüyorsun öyle!?"

Hızla, daldığı düşüncelerinden sıyrıldı. Geriye, sesin geldiği yere baktı.

"Sana diyorum heval Ramazan! Gel de biraz konuşalım, dilimiz şişti ağzımızda."

Ramazan kalktı, ileri doğru seğirtti, kafasını kaldırıp Rıfat'ın oturduğu yere bir daha baktı. Ansızın taş gibi olduğu yerde durdu. Rıfat'ın etrafında bir kalabalık birikmişti. Onları görünce suç işlemiş gibi eziklik duydu. Sanki düşündüğü şeyleri anlamışlar gibi bir hisse kapılmıştı. Gergindi. Ne yapacağını bilemeden başını kaşıdı. Yana yöne bakındı. Neden sonra dili açıldı:

"Siz oturun ben biraz sonra gelirim" dedi ve sırtını dönerek hızla uzaklaştı.

Rıfat, "Neden gelmedi acaba?" deyince, yanıtı en yakın arkadaşlarından Mahmut Kopar verdi.

"Gelmez."

"Neden ama?"

Bir bildiğini saklamanın gizemli ifadesiyle Kopar:

"Bu Ramazan'da kaç aydır bir hal var ama nedir bilmiyorum. Kaçıyor, insanlardan, arkadaşlarından, kalabalıktan kaçıyor..." dedi.

Ramazan hızla yönetim çadırına girdiğinde hiç kimse bunun farkında olmadı. Onca iç hesaplaşma yaşamış, kendi kendisini yiyip bitirmiş, bir çok yerde ve zamanda içindekilerini söyleme fırsatı doğmuş olmasına rağmen bu sırrını açmamış olan Ramazan ani bir çıkışla bu yükten kurtulmaya karar vermişti.

V.

Dola Bızına'daki Kasırga Taburu güçlerinin düzenleme noktasında sürdürdüğü sakin hava Ramazan'ın yönetim çadırına girip çıkmasıyla bir anda bozuldu. Ramazan'dan sonra çadırdan çıkan Karker çok sinirliydi. Beş dakika gibi kısa bir zaman içinde nöbetçi subaylardan Eylem ile Xebat'ı yönetim çadırına getirmelerini istedi. Çadırda Resul ile Haki de hazır bulunuyordu.

Yönetim çadırına çağrılmaları Eylem ve Xebat'ın ikisini de kaygıya sürüklemişti, kaygıları yüzlerinden okunuyordu. Çadır sıkkın ve çok gergin bir hava çökmüştü. Karker, soğuk bir yüzle karşıladı onları. Bakışları küçümseyiciydi. Karker konuyu açarken ortalıkta dolaşan dedikodulara kısaca açıklık getirdi.

"İkinizin uzun zamandan beridir süren yakınlıkları arkadaşların dikkatini çekmiştir. Askeri yaşama uymayan tavır ve davranışlarınızın olduğu söyleniyor. Bundan sonra mesafeyi açacaksınız. Bu size ilk ve son uyarımızdır. Bir daha duyarsak ikinizi de mahvederiz" dedikten sonra savunma hakkı tanımadan, "Gidebilirsiniz!" dedi.

Eylem ve Xebat söylenenler karşısında şaşırmıştı. Söylenenler korkunçtu. Hiçbir görüş belirtmediler. Tek bir söz etmediler, ne birbirlerine baktılar, ne de arkadaşlarına.

Vakit akşam üstüydü. Gün neredeyse yıkılıyor, ortalık kararmaya başlıyordu. Onlar çıktıktan sonra Karker arkadaşlarına, "Şimdilik yayılmasın, büyütmeyelim. Hozan arkadaş gelince kendisine söyleriz, tutuklamak gerekirse o zaman yaparız" dedi.

Daha sonra aynı çadıra dün gece meydana gelen bir olaydan ötürü Menaf ile Rıfat çağrıldılar. Menaf'ın Rıfat ile olan üslupsuz tartışması ele alındı. Menaf çok sert eleştiriler aldı. Tekrar

etmesi durumunda görevsiz bırakılacağı şeklinde ikaz edildi.

Hava soğuk olduğu için gruplar eski kamptan kalan çadırlarda barınıyordu. Yönetim çadırından çıkan Eylem ve Xebat kendi çadırlarına gittiklerinde çok yıpranmış haldeydiler. Ay çıkmıştı ama cılızdı. Ortalık karlı bir bahar gecesine göre karanlıktı. Kayalar, insan katarları ve çalılar çok dikkatlice bakılınca birbirinden ayırt edilebiliyor ama tam seçilemiyordu.

O akşamı gene bütün gruplar siyasi ve askeri tartışmalar yaparak geçirecekti. Yemekten bir saat kadar sonra nöbetçiler bölük komutanı Karker'in karşısına geçerek, Eylem ile Xebat'ın yarım saattir görünmediklerini, görüşme bitrikten sonra ise çadırlarında hiç kimseyle konuşmayıp, kuşkulu gözlerle ve tedirgin halleriyle etrafa bakındıklarını söyleyince Karker, herkesin olayı duymasını istemeyen bir uyarı yaptıktan sonra birkaç kişiyi onları aramaları için görevlendirdi.

Eylem ile Xebat sanki sözleşmişler gibi kampın beş yüz metre dışında buldular kendilerini. Kampın Basya kıyısına düşen, kayalık ve çalılı bir koyaktı burası. Eylem'in yüzü allak bullak olmuştu.

Xebat neredeyse Eylem'e yapışacakmış gibi bir adım daha yaklaştı. Şimdi fısıltıyla konuşsalar birbirlerini duyabilirlerdi. Eylem üst üste iç çekiyordu. Alaca karanlıkta, birbirinin soluk alış verişini duyacak kadar yakınlaşmış, hatta yüz hatlarını bütün ayrıntılarıyla seçebiliyorlardı.

Arkadaşının kaygısını yatıştırmak için Xebat, "Rahat ol biraz, ne oldu ki..." deyince, Eylem çökmüş omuzlarını kaldırarak acıyla:

"Ortada hiç bir şey yokken bitecek her şey" dedi.

Xebat onun yüreğinin derin ve hızlı çırpınışını kulaklarında duyumsuyor gibiydi. Eylem'i teselli etmek için, "Bir şey yok ki aramızda" dedi.

Eylem başını sallıyordu.

"Var" dedi en sonda, "Nasıl yok... İlle de aynı yatağa yatmak gerekmiyor ki" Bir an konuşmakta zorlanıyormuş gibi geldi Xe-

bat'a. Sonra, "Ben bir askerim" dedi, huzursuzca soluyarak, "Bütün hücrelerimle savaşı yaşıyorum. Kaldırabileceğim ve kaldıramayacağım şeyler vardır. Arkadaşların böylesi bir konuda kınayan bakışlarıyla karşılaşacağıma, ölürüm daha iyi."

Xebat bu sözlerdeki ciddiyeti tam anlamış değildi. Karşısındakinin yüzüne baktı, elini uzattı.

"Arkadaşlar eğer bunu gündemleştirirse, yiğitçe karşılayacağına söz ver."

Eylem'se herşeyi düzeltmek imkansızmış gibi çaresizce başını sallıyordu durmadan.

Xebat iki eliyle onun sallanan başını tuttu, dimdik baktı. "Bu kadar büyütmenin gereği yok, rahat ol biraz. Zayıf birisi değilsin ki..."

Hışırtıya benzeyen bir ses işittiler. Durup kulak verdiler. Eylem arkasına döndü. Ama çıt yoktu etrafta.

"Üzülmene bir anlam veremiyorum. Ortada bir şey yok ki" dedi gene. İkna etmeye çalışıyordu hâlâ.

"Bir şeyler var."

"Ne var? Ne yaptık? Disiplini bozacak bir hareketimiz mi oldu, bizi geriye çekecek bir şey, ya da kötü bir suç mu işledik?"

"Bir şey var aramızda" dedi Eylem, acıyla.

Gene bir ses geldi. Ses üst başlarındaki çalılıkların içinden geliyordu. Birbirinden birer adım uzaklaştılar. Korku aynı anda ikisinin de içine düşmüştü. Eylem nedense tam o an Ramazan'ın Kinyaniş sırtındaki takibini anımsadı.

Eylem gözlerini faltaşı gibi açmıştı. Başını öne uzatmış, sesin geldiği yere bakıyordu. Acı bir şeyi hatırlar gibi başını sallayarak Xebat'a döndü:

"Artık aramızda hiçbir şey yok. Her şey burda bitsin" dedi. "Sen önden git, ben sonra gelirim."

Xebat acele ediyordu. Yaklaşarak elini cebine soktu, avucunda tuttuğu şeyi uzatıp, "Al şunu o zaman" diyerek Eylem'e katlanmış bir kağıt verdi. Eylem'in karanlık, dışarı pörtlemiş gözlerinde Xebat'ın şimdiye kadar hiç görmediği bir tuhaf ba-

kış vardı. Baktı ama bakışlarındaki anlamı çıkaramadı. Elini elinde sımsıkı tutmuştu. Ateş gibi yakıyordu Eylem'in avucu. Xebat en sonda, "Belki bir daha görüşemeyiz, baktıkça hatırlarsın" dedi.

Xebat yolunu değiştirerek ayrıldı. Sesin az önce geldiği kayalığın oradan, usulca yürüyen birinin ayak seslerini işitti Eylem. Ayak sesi ona doğru yaklaşıyordu. O da birkaç adım attı ve durdu. Biri olmalıydı bu. Onları dinlemiş biri. Yüreğinin derinliklerinde bilinmez eski bir acı, eski bir yaranın acısı gibi bir sızı hissetti. Ama öte taraftan söylediği "Artık her şey bitti" sözleri için oldukça rahatlamıştı, kendine güveni gelmişti. Uysal bir sesle çalılıkların içine seslendi:

"Heval kimsen çık!"

Çalıların arasından bir karartı çıktı, geldi, tam karşısında dimdik durdu. Eylem dehşet içinde soluğunu tuttu. Tanımak için bir adım atınca, karartı geri adım attı. Eylem durunca o da durdu. Soluklarını tutmuş iki karartı, dimdik, karşı karşıya durdular. Eylem sanki uyuşmuş, kaskatı kesilmişti yerinde. Bir çok şey film şeridi gibi geldi geçti gözlerinin önünden. Bir taraftan kim olabilir diye düşünüyor, diğer taraftan kafasında iç içe geçmiş, birbirine karışmış düşüncelerini toparlamaya çalışıyordu. Ölüm korkusunu yenmek ne güzel, diye düşünmeye başladı bir an. Ölüm, yaşam kavramları bir doğdular, bir yittiler kafasında. Derken, ansızın bir kaygı geldi yüreğine çöktü ve bedenini titreten bir korku sardı benliğini. Çünkü karşıdaki kişi tiptен tipe giriyor, bazen kaşları çatıp yargılarcasına bakıyor, bazen uzun zamandır görmediği özlemli bir arkadaşı olup sevgiyle gülümsüyordu. Geniş omuzlu, orta boylu, üst başı pek düzgün olmayan birisiydi. Silahı da yoktu yanında. Eylem merak içinde seyretmeye devam ederken karartı onun gözünde bir sönüyor, bir parlıyordu. Tanıdık, tanımadık bir çok kişinin simasını alıyor, değişiyor, başka bir simaya giriyordu. Fakat bir ses, yüreğindeki bir itki her an Eylem'in gözlerinin önünde Ramazan'ın tasvirini canlandırıyordu. Karartının uzun, keskin yü-

zü tıpatıp Ramazan'ınkine benziyordu. Kendini tanıtmak için mi ne, karartı üst üste iki kez öksürdü. Eylem tanıdı bu sesi... Nedense rahatladı ve gözleri sonsuz, durgun ve insanı şahlandıran aydınlığıyla Ramazan'ın karartısına takıldı, kaldı.

Kaç dakika geçti bilinmez ama karanlıkta karşı karşıya durmuş kişiler hâlâ bekliyorlardı. İkisi de ne yapacaklarını, birbirine ne söyleyeceklerini bilemiyorlardı. Durmuşlar, ne edeceklerini tartıyorlardı. Eylem ölüm sessizliği bozdu, sevgi dolu bir sesle:

"Heval Ramazan sen misin"? diye sorunca öteki irkildi. Korkuyla, gerisin geri kaçan birisi gibi arkaya seğirtti.

"Dur, konuşmalıyız seninle, gitme."

Arkaya doğru bir kaç adım attı karartı. Ürkmüştü, kötü bir şey yapmış utangaç çocuklar gibi karanlığın içinde yitip gitti. Eylem arkasından birkaç adım attı.

"Heval Ramazan bekle, bak düşündüğün gibi değil, dur..."

Ama karartı gitmişti bile.

Eylem yılgın bir beden ve hüzünlü bir yüzle çadıra geldi. Gelir gelmez yaralı kuş gibi yere yığıldı. Evin, Gülizar ve Rukena Jirki hep birlikte oturuyorlardı. Eylem tüfeğini yana dayadı, dürbününü çıkardı tüfeğin yanına koydu. Üzüntüsünü de, neşesini de hiç bir zaman belletmeyen Eylem'in halini herkes tuhafça karşıladı. Gülizar sormadan dayanamadı:

"İyi misin hevala Eylem? Neyin var? Bir şey mi oldu?"

Eylem hastalara has bir cansızlıkla:

"Yok heval, iyiyim, biraz başım ağrıyor o kadar" dedi ve dizlerini iyice karnına yapıştırdı, büzüldü, başını dizlerinin üstüne koydu.

Sesindeki üzüntüyü Gülizar çaktı;

"Hiç baş ağrısına benzemiyor valla, nedir söyle hele, hadi!"

Evin:

"Bir şeyi olsaydı söylerdi, şimdi söylemediyse artık hiç söylemez."

Yumulmuş, şu kadarcık olmuş Eylem'in gövdesinden bir ses

daha işittiler ve ondan sonra sustu.

"Beni biraz yalnız bırakın arkadaşlar. Konuşmak istemiyorum."

Rukena Jirki yardım etmek istiyordu. Diz çöküp altsan Eylem'in yüzüne baktı. Eylem'in azap dolu, karanlık ve dopdolu gözlerinin ta içine bakarak, "Söyle bana, ne oldu heval? Söyle de yardım..."

Ama Eylem sözünü kesti. "Bir şeyim yok, dedim. Anlamıyor musunuz?"

Çadırdaki bütün bayan gerillalar bir daha konuşmadılar. Eylem'in bir daha sesini işitmeyen Rukena Jirki de sustu.

Dışarıda, bulutlu göğün alaca karanlığında kurşun gibi ağır ve ürpertici bir gece vardı. Gece huzursuzluk saçıyordu her yana. Her akşam bu vakitlerde görülen neşeli koşuşturmalar yoktu. Gece sıkıntı verici, hiç bitmeyecekmiş gibi, ağır ve kasvetliydi. Çın çın öten sessizliği arada bir çırçır böcekleri bozuyordu. Derken usul usul sesler duyulmaya başladı. Önce kampın içtima meydanında bir uğultu duyuldu. Kamp ağır uykudan uyanırcasına uğuldadı. Sonra öfkeli bir kaç laf çıktı ağızlardan. Ses Eylem'in kulağına kadar geldi. Karker'di bu. Sesi çatışmalardaki gibi öfke saçıyordu. Görevlendirdiği kişiler boş dönmüştü. Bulmamışlardı Xebat ile Eylem'i. "Nereye gitmiş bunlar? Nöbetçiler kimdi!? Arayın, her tarafa bakın, hadi çabuk!..."

Dışarıdaki tuhaf gürültüyü duyan Rukena Jirki silahını kapıp dışarı fırladı.

Karker ortalıkta dört dönüyor, kızgın sesiyle sağa sola emirler yağdırıyordu. Nedense Eylem ölü gibi kayıtsızlığını bozmadı. Karker'in sesiyse geceyi birbirine katıyordu.

Ramazan'sa bir heykel gibi içtima alanının tam ortasında, başı eğik, kolları yanlara düşmüş, o koşuşturma içinde oralı değilmiş gibi duruyordu.

Az sonra elleri bağlı, başı önünde Xebat'ı Karker'in huzuruna getirdiler.

"Götürün bunu! Diğeri nerde? Nöbetçiler!"

Kimse daha ne olup bittiğini bilmiyor, Karker'in öfke dolu halinden çok önemli bir olayın varlığını tahmin ediyor ama çıkaramıyorlardı.

Eylem derin düşüncelere dalmıştı. İçinde ne kine, ne sevince, ne de herhangi bir kaygıya benzer bir şey vardı. Yalnız ağır ve sıkıntılı bir yorgunluk onun üstüne çökmüştü. Derken, yarı düş, yarı kurgu içinde düşünceden düşünceye geçmeye başladı. Bir garip olmuştu kafasının içi. Çoktan beri duymadığı ölümcül, ürkütücü bir heyecan içindeydi. Bir düşünce geliyor, kafasında zonkluyor, hızla gene kaybolup gidiyordu. İkide bir "Alçak!" diyordu bir ses ve beynini kemiriyordu adeta.

"Sen ha! Vay be Eylem ha! Savaşta yoz ilişki! Sizi gidi hainler! Eylem mi? Asla yapmaz o. Yapmaz mı, kapalı insandan korkacaksın, yere bakanından. Öyle bir yapar ki. Gözlerinden belliydi! Biliyordum böyle bir şeyi yaşadığını, baştan biliyordum. Nasıl saklamıştı bugüne kadar? Yoldaş değil, karı koca! Vay be! Aşıklar! Karasevdalılar! Savaş ortamını bozmaya gelmiş aşıklar... İdam! Hemen şimdi, kurşunla, hem de mahkemesiz!... Ahlaksızlığın bedeli ölümdür!"

Kafasını iki elinin arasına almış, keskin pençelerden koruyormuş gibi örtüyordu. Dehşet anlar yaşıyordu, bütün bedeni, saçlarının kökü bile terlemişti. Dışarıdan gelen sesler yükseliyordu gitgide. Onu arıyorlardı arkadaşları şimdi... Derken bedenini bir titreme tuttu.

Başını birden kaldırdı, cebinden not defterini çıkardı, dolu gözlerle bakıp durdu ve fanus ışığı altında sayfalarını açtı. Xebat'ın verdiği bantla kapalı notu açıp bakmadı. Acele ediyordu. Daha önce yazdığı bir sayfaya gözü ilişti. Hızla sayfaları çevirdi. Boş bir sayfa bulup kalemle bir şeyler yazmaya başladı.

hâlâ yazmayı sürdürüyordu ki, çadırın kapısında Rukena Jirki belirdi. Başını kaldırınca loş ışık içinde göz göze geldiler. Eylem karşısında Ruken'in bambaşka bir yüzünü görünce hiç şaşmadı.

"Kalk!" dedi Ruken, "Gidiyoruz."

Ama garipsediği şey yalnız yüz olmadı, Ruken'in sesi de değişmişti. Eylem, nereye gidiyoruz, diye soracaktı ki, Ruken az önce çadırda hoş sohpet yapan Ruken değilmiş gibi sertçe:

"Çabuk kalk! Yönetime gidiyoruz, arkadaşlar çağırıyor" dedi.

Tam o sırada elindeki M-16'sının namlusu yere doğrultulmuş halde Resul belirdi çadırın kapısında. Diğer elinde fener tutuyordu. Parkesi dizlerine kadar uzuyordu. Yeleğinin sağ cebindeki küçük telsizinin anteni dışarıdaydı. Saklarını dizlerine çekmişti, ıslanmıştılar. Durmuş, sessizce bekliyordu. Eylem'i yiğit bir silah arkadaşı olduğu için sever ve güvenirdi. Şimdi nasıl tavır koyacağını kesinleştirmemişti. Öfkeye benzer bir duygu süzüyordu yüzünden. Ne baktı, ne bir şey dedi. Çadırın kapısının dış tarafında karanlıkta bekledi.

Eylem o an neler düşünüyordu bilinmez ama hayıflanırcasına birkaç kez iç çekti. Kadın gönlünün sırlarına ermek kadar güç bir şey yoktur. O anki Eylem gizemli duygularla yüklüydü. Yüreğine çökmüş gizemli sızı dizlerine güç verdi ve kalktı. Silahına davrandı.

"Yok, onları almayacaksın, silahsız geleceksin" dedi Ruken.

Eylem gerilla içinde ilk kez o an göz yaşı döktü. İri iki damla buğulu gözlerinden aktılar, saydam yüzünden boğazına kadar kaydılar, yeleğine düşüp yittiler.

"Tabancanı, bombanı yere koy. Raxtını da çıkar!"

Bedeni bitkinleşmiş, yüzü sapsarı kesilmişti. Raxtını ve tabancasını çıkarırken elleri usulca titriyordu. Bir bombayı yere koymadı. Ruken görmeden, kuşağının altına soktu. Ruken ile burun buruna geldi, dimdik duruyordu. Ve o dilsiz, gizli acı bu kez hayıflanırcasına Ruken'e dikilmiş küçümseyici bakışlarına sinmişti.

"Hazırım, gidelim."

Hafif bir rüzgar esiyordu dışarıda. Çadırdan dışarı çıkan Eylem göğsünü kabartarak derin nefes aldı. Ruken öne geçti, Resul arkaya. Eylem'i ortalarına alarak sessizce bayan çadırından

elli metre ötedeki yönetim çadırına doğru yollandılar. Uzaktan Basya'nın coşkun akıntısının sesi geliyordu. Yürümeye başladıklarında Eylem'in, örgüsü açılan gür, kızıl saçları rüzgarda hafifçe dalgalanıyordu. İlerleyen zamanla birlikte gece karanlığa gömülmüştü. Ancak bir metre önündekini görebiliyordu insan. Kayaların ve çalıların arasından kıvrılarak giden patikaya girdiler. Eylem bir an eğilir gibi olunca, Resul durdu, Ruken yoluna devam ediyordu. Eylem eğilip patikanın dışına seğirtti, bütün gücüyle kendini yana savurdu ve geceyi birbirine katan korkunç bir patlama oldu.

-VI-

"Axx, yaktın beni heval! Yaktın..."

Oturduğu yerden sıçradı. Patlamanın olduğu kamp meydanına baktı. Hiçbir şey görülemiyordu. "Oydu, vallahi de billahi de Rıfat'tı bu! İntihar etti Rıfat..."

Menaf yüz metre ötede bir kayanın başına yumulmuş, karanlıkta, fanuslarla her yeri aydınlatılmış kamp alanını seyrediyor, patlamanın ardından oradan oraya koşturup yüksek sesle konuşanlara kulak vermiş dinliyor, işittiği seslerle de andan ana ölüp diriliyordu.

Bombanın patlamasından çok önce kendini atmıştı buraya. İçine bir kurt düşmüş ve Rıfat'ın kötü bir münasebetsizlik yapacağını sezmişti. Öyle ya, Rıfat gibi, kendi halinde sessiz birini ortalıkta, yoldaşlığa yakışmayan laflarla azarlarsan, o yetmiyormuş gibi bir de elini kaldırıp tokat vurmaya kalkarsan... "Seni gidi korkak! Korkaksın sen, korkak! Kıskanç! Fark koyuyorsun arkadaşların arasına! Benim dedikodumu yaparsın ha!" desen, herkesin gözü önünde... Rıfat gibi duygusal, kalbi nazik birisine. Yeni yılın şu ilk günlerinde, hem de üç aylık eğitimden sonra... Düşman teyakkuzdayken, herkes güçlenmiş, savaşa hazırlanmışken, siyasetten konuşmayan kimse yokken, düşmanın operasyonuna karşı hazırlıklar yapılırken...

Yönetim odasında aldığı sert eleştirilerin bütün hıncını çıkarırcasına Rıfat'ın çok sert bir dille kalbini kırmıştı. Öyle ki, çok kötü birtakım laflar söylemekle kalmamış, tokat vurmak için Rıfat'a elini bile kaldırmıştı. Şimdiyse yüz metre ötede pişmanlık duyguları içinde ahu vah ediyordu. Çünkü duygusallığıyla tanınan Rıfat'ın bu olaydan sonra beklenmedik bir şey yapma-

sından endişelenmişti. Ve bomba patlar patlamaz Menaf'ın içinde bir ses kötü haberi verdi: Sakın Rıfat intihar etmiş olmasın?... Bu korkuyla terler döken Menaf o dakikadan sonra kamp alanına yaklaşmaya cesaret edemedi.

"El kaldırma Menaf! Bak kötü olur! Yoldaşa el kaldırılmaz!"

Bomba patladığında Menaf ateş közüne basar gibi yerinden havaya sıçramıştı. Gözleri kararırarak, yüreği bir kuş gibi küt küt atarak o dehşeti izlemeye başlamıştı.

"Sen bir gerillasın Menaf, yakışmaz! Toplantıda neden konuşmadın? Yoldaşa el kaldırılmaz Menaf!"

Yüzde yüz Rıfat'tı o. Dayanamadı. Rıfat'tan başkası değildi o. Benim yüzümden, benim köylü kafam, konuşmasını bilmeyen dilim yüzümden. Bu kadar yıldan sonra gel de bir yoldaşın kanına gir. Partide adın haine çıkmaz mı? Yoldaş katili! Rıfat; yüzü güleç, hep gülümsüyor, sessiz, melle yüzlü. Kimseyi kırmayan Rıfat. Herkesle arkadaş, herkese yakın, ağzı var dili yok Rıfat. İntihar etti! Şimdi. Bomba...

"El kaldırma Menaf! Yoldaşa el..."

Bu ellerim, kırılsın, kırılsın... Benim yüzümden, benim, benim... Ben sebep oldum. Düşman vuramıyor, bir dağı, tepeyi kurtaramıyor, gidiyor sokaktaki biri gibi yoldaşını azarlıyorum. Bu kadar eğitimden sonra gel de bir ölüme, hem de bir yoldaşın ölümüne sebep ol.

"Parti üslubuna yakışmayan davranışlarda bulunduğu ve bir yoldaşın şahadetine sebep olduğu şahitlerin ifadeleriyle de sabit görüldüğünden ARGK Yönetmeliğinin... maddesinin... bendine dayanarak... Menaf'ın... Hayır, mahkeme bile gereksiz! Her şey ortada, şahitler var. Heval Rıfat neden kendini vursun ki, bir yoldaş bir yoldaşa bunu yapar mı? Kuralsız! Tepeye götürün! Gözlerini bağlayın!...Nişan al!.."

Olsun. Ha idam, ha başka şey. Rıfat gitti. Öydü. Bombayı patlattı üstünde. Düşmana patlatacak bombayı kendine patlattı, benim yüzümden. Hangi vicdan dayanır buna. Ömrüm boyunca boynuma asılı kalacak. Bir yoldaş katili. Vursunlar, kur-

şunlasınlar beni. Partinin adaletidir, parti affetse de ben kendimi affeder miyim? Heval Rifat kendine bomba patlattıktan sonra... Kamp çalkalanıyor. Birilerini arıyor nöbetçiler. Kimi olacak, beni...

Ses vadilerde yankılandı, geceyi şimşek çakar gibi yırttı. Sessiz gecenin bu dehşet saçan patlamasıyla bütün kamp şok olmuştu. İntişar olduğunu sanıp koşarak patlamanın olduğu yere geliyordu herkes. Ne oldu, kimdi, diye soruyorlardı. Ruken bombanın basıncıyla birkaç metre öteye fırlamıştı. Resul da dengesini yitirerek yere düşmüştü. Ruken'in kulakları uğulduyordu, ağırlaşmıştı. Hâlâ ne olduğunu anlayamamıştı. Sendeleyerek el yordamıyla yerden kalkarken, "Ne oldu? Ne yaptı bu böyle?" diyordu. Resul bir dakika içinde kendine gelip yerdeki el fenerini aldı. Ortalık çamur içindeydi, barut kokusu doldurmuştu her tarafı. Feneri yakıp yerdekine baktı. Eylem'in vücudu paramparça olmuştu. Başı çömelmiş kanlı gövdesinin üstüne düşmüştü. Yattığı yerde kan gölcüğü oluşmuştu. Fenerin aydınlattığı cesedi herkes izliyordu. Her bir gerillanın dehşetle açılmış gözlerinden ölümcül bir katılık ve acı süzüyordu Eylem'in cesedini.

Xebat'ın tutulduğu yer daha aşağıdaki yönetim çadırının oradaydı. Xebat sessizliği yırtan patlamanın korktuğu şey olduğunu anladığında başını yerlere vuruyordu. Kuşağındaki bombalara davrandı ve nöbetçilere "Çabuk çıkın burdan ben de kendimi!..." sözünü tamamlayamadan durumu farkeden nöbetçiler üstüne atıldı. Karker nöbetçileri hemen uyarmıştı. Nöbetçiler onu da bağladılar.

Ne olup bittiğini hâlâ anlamamış olan kimi gerillalar ağızları açık ortalıkta dönüyordu. Kimi de kanlar içindeki paramparça olmuş cesedin yakınında kalakalmıştı. Xebat'ın ani tutuklanışından zaten bir şey anlamamışlardı, beklenmedik intihar olayı ise bölükteki bütün gerillaları şaşırtmıştı.

Olay o gece Hozan'a intikal etti. Şaşıran Hozan başta bir şey demedi, yalnız en son, "Ben gelene kadar nedenini iyice araştırın" dedi.

Cesedi gömmeleri için dört kişi görevlendirildi. Sıradan bir ölüymüş gibi Eylem'i zaman geçirmeden, kamptan üç metre uzakta Basya'ya doğru inen ormanlı bir yamaçta defnettiler. Onu kefyesinin içine sararak toprağa verdiler. Bir şehidi gömerken görülen ahenkli çalışma ve duyguyla değil. Saygı duruşu da yapılmadı. Toprak kazarken hiç kimse bir şey demedi. Soru işaretleriyle dolu sıkıcı bir hava esiyordu. Kimse yorum bile yapmadı, adeta sağır ve dilsizmişler gibi defin işini bitirdiler.

Bombalı intiharın Dola Bızına'daki kampta yarattığı dehşet herkesin yüzünden okunuyordu.

Eylem'in üstündeki elbiselerden bazı özel eşyaları çıktı. Karker bu eşyaları alarak yalnız başına çadıra gitti. Kanlanmış bir not defteri, tarak, ayna, ufak tefek diğer eşyalardı. Not defteri okunamayacak kadar kanlanmış ve bir tarafı da yanmıştı. Bantla kapatılmış bir pusula görünce merakla onu açtı Karker. Kağıtta Eylem ve Xabat adlarının altında kanatları birbirine geçirilmiş iki kalp resmi gördü. Kalp kanatlarının her birinde de kırmızı harflerle Menaf ve Gülizar adları yazılıydı. Altına da şöyle bir not düşmüştü: "Mücadele sürdükçe ve bizler de bunun onurlu neferleri olarak yaşadıkça sevgimiz de sürecektir."

Karker daha da öfkelendi. Öfkeden kıpkırmızı kesilmiş bir yüzle soluğunu çadırın önünde aldı. "Nöbetçiler!" diye bağırdı. Nöbetçi çavuşu ile başka bir gerilla geldiler. Karker onlara sertçe:

"Çabuk, Menaf ile Gülizar'ı tutuklayın" diye emir verdi.

Nöbetçi çavuş soracak gibi oldu. Karker üsteledi:

"Hemen, şimdi!" dedi. "Karşı çıkarlarsa ikisini de vurun!"

Nöbetçi çavuş seçme savaşçılardan iki erkekle birlikte Ruken'a Jirki ve Küçük Berivan'ı da yanına alarak çadırlara doğru gitti.

Olaylar karmaşık bir hal alıyordu. Ortaya çıkan son isimlerle birlikte olay gitgide arapsaçına dönüyordu. Şaşkına dönen öfkeli Karker ortaya çıkan ikinci durumu ve yapacağı tutukla-

mayı kısaca telsizle Hozan'a aktardı.

Eylem'i defnettikten sonra nöbetçiler, tepeciler, muhabereciler ve yönetim hariç bütün gerillalar bayan çadırının önündeki ateşin etrafında toplanmıştı. Kalabalık çok sessizdi; sanki kimse yoktu orada. Hiç birinin ağzı açılmıyordu. Birkaç kez Gülizar başını kaldırmadan "Neden böyle yaptı, ne vardı ki?" diye sormuş, yanıt alamayınca da susmuştu. Sorusunu da, cevabını da herkes kendine saklıyordu.

Gece çok sessizdi. Ürkütüyordu bu sessizlik. Akşamdan beri öten çırçır böceği de susmuştu.

Nöbetçi subay ile refakatindeki görevliler erkek çadırların orada kimseyi bulamayınca hep birlikte bayanların kaldığı çadırın önüne gittiler. Kalabalık hep bir arada, oradaydı. Oturanlar oturmuş, ayaktakilerse elleri koyunlarında bağlı, konuşmuyorlar ve birbirlerine bile bakmıyorlardı. Kalabalık aceleleri olduğu her hallerinden belli olan nöbetçilerin gelişini bile farketmedi. Nöbetçi subay önce Menaf'ı sordu:

"Bilmiyoruz" dediler, "Akşamdan beri görünmüyor."

Gülizar'ı gören nöbetçi subay bayan nöbetçilere:

"Siz onu tutuklayın! Doğru yönetime!" diye emir verdi.

Gülizar ne olup bittiğini anlayamadan nöbetçiler bir anda onu silahsızlandırıp raxtını aldılar. Gülizar raxtını çıkarırken yüzü sapsarı olmuştu. Takatsizdi elleri.

Kalabalık ansızın kaynaştı. Her ağızdan sesler yükseliyordu. "Ne var, ne oldu, neden arkadaşı alıp götürüyorsunuz?" diye soruyorlar ama yanıt alamıyorlardı. Nöbetçileri engellemeye kalkışanlara uzaktan nöbetçi subay yüksek sesle, "Onu tutukluyoruz, yönetimin talimatıdır, sebebini yarın öğrenirsiniz" dedi.

Menaf endişeler içinde yerinde otururken onu arayan kızgın nöbetçilerin elindeki fenerin ışığına nişan oldu. Nöbetçiler gelmeden ayağa kalktı. Aklı hâlâ Rıfat'taydı. İçi acı ve pişmanlık doluydu. Nöbetçiler yakalaşınca suçunu itiraf etmenin verdiği huşuyla sordu:

"Neydi o bomba? O muydu yoksa?" Hemen ardından da,

olayı enine boyuna biliyor görüntüsüyle, "Oydu değil mi?" diye ağzında anlaşılmaz şeyler mırıldandı.

Öyle duygulanmıştı ki, boğazındaki düğüm neredeyse onu ağlatacaktı. Tutuklanacağını biliyordu Menaf. Bu nedenle büyük bir feragat örneği göstererek silahını uzattı.

Öfkeli nöbetçiler Menaf'ın uzattığı silahını hırsla aldılar. Raxtını da aldılar. Nöbetçilerden biri kendine hakim olamadı, sertçe, "Demek durumu nasıl ha! Seni gidi kuralsız seni!" dedi. Menaf bütün olacakları önceden hesaplamış olacak ki, silahsız kalmayı ve sertçe azarlanmayı yadırgamaksızın cenaze gibi hareketsiz duruyordu. Suçluluk psikolojisi onu öyle uysallaştırmıştı ki, dili dönüp de, ne yapıyorsunuz, ne oluyor, demedi. Soğukkanlıydı, yüzü sararmamıştı. İki nöbetçinin arasında yönetim çadırına doğru karanlığa karışırken heybetinden hiçbir şey yitirmemişti. Gururla, arkasına bile bakmadan gidiyordu. Gülizar'ın ise hâlâ karanlıkta bir yerlerden o tiz sesi çınlıyordu. "Ne olmuş? Ne yapmışız? Neler oluyor, söyleyin..."

Güvenlikçilere teslim edilen Menaf, silahlı iki nöbetçinin nezaretinde ne kadar zaman kalacağını kimsenin bilmediği daracık, bir kişinin ancak oturabileceği iki kaya arasındaki güvenlik hücresi denilen oyuğa konuldu. Menaf o geceyi bin bir kuruntu, endişe, acabalar, belkiler ve keşkeler içinde terler dökerek, gözüne hiç uyku girmeden sabah etti.

Menaf iki gün boyunca olayın iç yüzünü öğrenemedi. Üçüncü günün sabahı Rıfat'ın hâlâ kampta olduğunu, intihar edeninse Eylem olduğunu öğrendiğinde önce sevindi, aklına bu kez diğer teorik yapılı bayanlara benzetmediği Eylem gelince üzüldü, ardından da neden hâlâ tutuklu kaldığını merak etmeye başladı.

-VII-

Hozan, Dola Bizina'da ortaya çıkan ikinci olayı duyunca çalışmalarını yarıda bırakıp yirmi savaşçı, takım komutanı Xelil Rüstem, taburun siyasi komiseri Ali Rıza ve Dr. Mendo ile birlikte yola çıktı. Üçüncü günün sabahı, İkinci Kasırga Taburu Komutanı Hozan tepeden tırnağa ıslanmış olarak kampa vardı. Gelenler Dola Bizina'da resmi törenle karşılandı.

Aralarında Jiyan da vardı. Eylem'in intiharından çok kötü etkilendiği üzgün yüzünden anlaşılıyordu.

Hozan da neşesizdi, yüzünden düşen bin parçaydı.

Onu karşılayan yardımcısı Karker, komutanı karşısında öfkesini bastırmışa benziyordu ve kendi sorumluluğunda suç düzeyinde olaylar çıktığı için ezik haldeydi. Hozan ile göz göze gelmemeye gayret ederek baş başa bir saat kadar görüştüler. Karker ona baştan sona olayın gelişimini anlattıktan sonra Eylem'in üstünden çıkan defteri ve kalp resimli pusulayı gösterdi. Hozan, belki bir saat kadar başını kaldırmadan not defterini inceledi. Defterde resimler ve gelişi güzel yazılmış yazılar vardı. Üstelik çoğu kanlanmış ve okunamayacak haldeydi. Her paragrafta birkaç satır, her satırda bir kaç kelime okunamaz haldeydi. Hozan okuyor, usuldan başını sallıyor ama bir şey demiyordu. İntiharına ilişkin açık seçik bir metine rastlamadı. Yalnız, kanlanmış birkaç kelimeye rağmen iki cümleyi bir araya getirmeyi becerebildi.

Bunun dışında kalp resmiyle Menaf ve Gülizar adlarının yazılı olduğu kağıdı göstererek, "Bu yazılar düzgün. Eylem'in defterindeki kendi yazılarına hiç benzemiyor" dedi. "Diğer arkadaşları çağır. Bunu tartışmamız gerekir. Soruşturmayı da bugün bitirmeliyiz."

Karker nöbetçiye seslenerek Resul ile Haki'yi çağırttı.

"Sorun karmaşık hal almış. Bugün bunu çözüme bağlamalıyız. Savaş hazırlıklarımız var, sürece bırakmayalım. Önümüzde daha çok iş var, düzenlemeyi hemen yapıp taburu savaş havasına sokmalıyız. Her tarafta düşman hareketliliği var."

Eylem'in üstünden çıkan yazılar Karker'in de, Hozan'ın da dikkatini çekmişti.

"Nottaki yazılar Eylem'in değil. Kim yazmış olabilir acaba?" diye ortalığa sordu.

Kimse yanıtlamadı. Herkes düşünceli görünüyordu. Eylem ile Xebat'ın konusu konuşulurken hepsi de ciddiydi ve iyi kötü hiç bir yargı koymadılar. Ama söz Menaf'a ve Gülizar'a gelince hepsinin yüzünde şaşkınlık ifadesi belirdi ve gülmemek için Haki ile Karker kendilerini tuttular.

"Böyle bir şey mümkün mü acaba?" diye sordu Hozan, Menaf ile Gülizar'ı kast ederek.

"Ben de şaşırdım kaldım. Bilmiyorum ama Eylem'den hangimiz beklerdik ki. Bu işler belli olmaz. Hiç umulmayanlar yapıyor."

"Ben de fazla ihtimal vermiyorum" dedi Resul.

Hozan başını düşünceler içinde sallayarak "Ama olay ciddi" dedi.

"Ciddidir." diyerek mırıldandılar.

Suçlu kendisiymiş gibi bir hisse kapıldı Hozan. Elbette komutan kendisiydi ve savaşçılarının gireceği her tür suçtan sorumluydu.

"Eğitimsiz kalan savaşçının beyni işte bu işlerle meşgul olur" dedi.

Karker'in endişesi işin daha da dal budak gelişmesiydi. Öyle ya, Eylem'den çıkan not nelere yol açmış, biraz daha eşelense daha neler çıkar, diye endişelenmeye başlamıştı bile.

Endişelerini söz arasında deşarj etmek istiyordu Karker:

"Böyle işler ortaya çıkınca savaşa kilitlenmiş yapının morali bozulur. Hem de bunun gibi böyle örgütlüyse... Baksanıza iki

çift birbirinden nasıl da haberdar!"

"Şebeke gibi" dedi Hozan.

"Aynen öyle. Liseli gençlerin flörtü gibi hem de."

"Önünü alamazsak zorlanırız. Kimse savaşı düşünmez, beyinleri bununla meşgul olur ve kendi kendilerini tasfiyeye götürür, partiyi de uçkurlarına kurban edip bitirirler."

Bunu der demez Hozan daha ciddileşti. Kaşlarını çattı ve gözü çadır gölgeliğinin ucundaki kayaya yaslanmış biksiye takıldı. Karker, komutanının yüzündeki bu değişikliğe anlam vermeye çalışırken Hozan gözlerini ayıramadığı biksiye bakıp daldı. Eylem'in eylemlerdeki cesaretini anımsadı. Saldırı gruplarında erkek savaşçıların önünde yürüyen Eylem'i an an getirdi gözlerinin önüne. Belki on dakika, belki daha fazla biksiye bakarak dalıp giden Hozan birden kendine geldi. "Sorunu kökünden çözmeliyiz" dedi Karker'in gözlerinin içine bakarken.

"Evet heval" dedi Karker, "Bu gidişle sanırım birkaçı daha çıkar."

"Çıkar *mı* diyorsun?" dedi ve Karker'in yanıtını beklemeden sürdürdü. "Bütün bunlar hep seninle gelen bu grupta çıkıyor. Örgütlü aşk olayları gelişiyor, buna ne diyorsunuz heval?"

Karker'in korktuğu şey buydu zaten.

"Ramazan gelip söylemişti. Neden doğru dürüst tedbir almadın?"

"Doğrudur heval. Yeterli tedbir alamadım, eksikliğimi, hatta suç düzeyindeki ihmalkarlığımı görüyorum."

"Biz şimdi önümüzdeki dağ gibi sorunu çözelim. Evet, ne yapalım? Ne öneriyorsun? Mesela Eylem'i nasıl değerlendirmeliyiz? İntiharını neyle izah edeceğiz? Hem taburu, hem de partiyi bu konuda aydınlatmamız gerek."

"Doğrudur heval, aydınlatmamız gerek."

"İntihar ne gerekçeyle olursa olsun bizim tarzımız değil, parti bunu şiddetle mahkum ediyor. Bir PKK militanına hiç yakışmayan bir eylem. Eylem savaşçıydı, cesurdu, gelişmeye açıktı ama bütün bu olumlu özelliklerini son olayıyla sıfırladı.

Hem yoz ilişki içine girdi, hem de partiye karşı çıktı ve intihar etti. Ne suç işlemişse işlesin, gene de partinin huzuruna çıkma cesaretini göstermeliydi."

"Göstermeliydi heval."

"Mahkum etmesek meşrulaşır, aşkı için öldü, sevgisinden taviz vermedi denilecek. Öyle değil mi?"

"Kesinlikle öyle heval."

"Biz şimdi son ikiliyi buraya alıp konuşalım. Geniş toplantıyı ise sorunu çözdükten sonra bütün taburun katılacağı biçimde düzenlemeyi yaparız, ondan sonra toplantı olur."

"Evet heval öyle daha iyi."

"O zaman başlayalım, önce Gülizar'ı getirin."

Gülizar'ın göz kapakları çok ağlamış gibi kızarmış ve şişmişti. Saçları çok dağınıktı, dört gündür yüzünü yıkamamışa da benziyordu. Bir süre hiç başını bile kaldırmadı. Nöbetçiler ayrılıp giderken de gücenmiş, soru dolu yüzüyle karşısında duran iki komutanın gözlerinin içine baktı. Tam, neler oluyor, bana bunları neden yapıyorsunuz, diye soracaktı ki, Hozan'ın sesini duydu, vazgeçti.

"Siz şebeke misiniz?" diye sordu ayrıntıya girmeden. Gülizar şaşırdı. Gözlerini iyice açtı, geniş alnı hayret ifade eden bir edayla lastik gibi gerildi. Bir Hozan'a, bir Karker'e bakıp durdu.

"Anlamadım heval" dedi şaşkınlık içinde, "Ne olmuş ki? Beni neden tutukladığınızı bile bilmiyorum" deyince boğazı doldu, ağlayacaktı. Hozan'ın ikinci sorusuyla kendini tuttu;

"Deli misiniz siz? Serseri misiniz? Ne yapmak istiyorsunuz?"

Gülizar ne denildiğini anamamıştı. Sapsarı kesilmiş yüzü, soruyla dolu, şaşkınlık içindeydi.

"Senden bunu beklemiyorduk Gülizar. Nedir bu?"

"Ne var heval?" Titrek sesi ağlamaklıydı.

"Menaf'la aranızda ne var?" dedi Hozan, sertçe gerilmişti yüzüyle.

"Menaf arkadaş mı? Onunla aramız gayet iyi" dedi, "İyi bir

arkadaştır Menaf." Saf bir köylü gibi davranıyordu Gülizar, olayı hâlâ anlamamıştı. Hozan, kısa kesmeye çalışarak:

"Eylem ile Xebat'ın hikayesini biliyorsun, değil mi?" diye sordu.

"Eylem ile Xebat mı? Ne hikayesi heval Hozan?"

"Bilmezlikten gelerek bizi kandırmayı düşünme sakın! Her şey ortada! İnkar etme!"

Hozan'ın sert sesi Gülizar'ı ürkütmüştü.

"Eylem'in defterinde kalp içinde senin ve Menaf'ın isimleri çıktı. Nedir bu? Aşk şebekesi mi?"

Gülizar ne yapacağını bilemiyordu. Hozan'a korkunç bir şey görmüş gibi bakıyordu. Alnı kırışıklarla doldu ve dudakları bir şey diyemeden ağlamaya başladı. Yüzünü örtmüş, kısık sesle ağlıyor, başını da sesinin şiddetiyle sallıyordu. Gülizar bir an tam tamına acılar içinde kıvranırken ağıt yakan Kürt köylü kadınını andırıyordu.

"Heval Hozan, şehitler üzerine yemin ederim ki böyle bir şey yok. Ne söylüyorsun, ne kalbi, ne defteri?..."

Ağlayarak kıvranıyor, karşısında durmuş komutanları masum olduğuna inandırmaya çalışıyordu ama komutanlar inanmıyordu, delil, ispat ortadaydı.

"İtiraf etmekten başka bir çıkar yolun yok" dedi Hozan, öğüt veren bir sesle, "İtiraf etmen durumunu biraz hafifletebilir. Yoksa hiç şansın kalmaz."

Gülizar hâlâ utanç içindeki biri gibi eliyle yüzünü örtmüş sessizce ağlıyordu. Hozan nöbetçiyi çağırdı;

"Gülizar'ı yerine götürün. Yoğunlaşsın, detaylı bir rapor yazsın" Karker'e de dönüp "Menaf'ı getirin" dedi.

Menaf yönetim çadırına elleri çözülmüş ve görkeminden hiçbir şey yitirmemiş olarak girdi. Bir sinek vızıltısıyla morali bozulup yükselen Menaf, bu Menaf değildi. Gelir gelmez oturanları selamladı ve etrafına bakındı. Oturan komutanlardan bir şey işitmeyince hiçbir şey yokmuş gibi kendine yer buldu. Sofularınki gibi dizini kırıp oturdu, ellerini de saygılıca dizleri-

nin üstüne uzattı. Köylü kurnazlığına kendini vererek ağır başlı bir hal takındı. Komutanların gözlerine bakıyor, sessizliği onların bozmasını istiyordu.

Nöbetçi çıktıktan sonra Hozan kızgınlığını hissettirmek istercesine Menaf'a baktı. Bir an Menaf'ın yüzü afalladı. Ani bir saldırı karşısındaki şaşkınlık halindeydi. Yüzünü gevşetip gülümseme niyeti geçti içinden. Zira, üç yılı geride bırakan unutulmaz anılarla dolu silah arkadaşlıkları vardı. Hem bu, hem de ona bakıp da insanın gülmemesi imkansızdı. Menaf bunu biliyordu. İnci gibi küçücük iki göz ilk etapta insanın dikkatini çekiyordu. Etli dudakları ise kendi kendine Menaf'ın o anki moraline göre inip kalkıyorlardı. Neşeliyse kalın bıyıklarının altındaki bu dudaklar üst üste, açılmadan gevşiyor ve insanı mutlak surette güldürtüyordu.

Ama karşısında üç çift keskin, sert ve yargılayan gözler vardı, kararlıydılar. Sessizlik hâlâ sürüyordu. Bitmek bilmiyordu ki. Giderek ağır bir kabus gibi suçluluk psikolojisi onu sarıp sıkmaya başlıyordu. Duruşunu düzeltmek zorunda kaldı.

"Sen de mi Menaf!" dedi ansızın Hozan. "Seni mahvedeceğim! Bu yaptıkların ancak askeri mahkemeyle hallolur."

Bu da neyin nesiydi? Durum hiç de iyi değildi. Yutkundu Menaf. Kimin yüzüne baksa aynı keskin bakışlar ve aynı niyeti görüyordu.

"Anlat hadi! Bu ne hal? Neden öyle yaptın Menaf?"

"Bilmiyorum, ne anlatacağım ki..." Sesi titriyordu. Yüzü sapsarıydı. "Bana hiçbir şey söylemeden üzerime atıldılar. Bir anda böyle tavuk gibi beni bağladılar, üç gündür de bir şey söylemiyorlar. Ne olduğunu anlamamışım."

"Bırak köylü kurnazlığını da ciddi ol! Ayıp değil mi senin yaptığın!? Ordu içinde aşk mı geliştiriyorsun? Bir gerillaya yakışır mı yoldaşıyla yoz ilişki geliştirmek?"

'Yoz ilişki' kelimelerini duyan Menaf depreme tutulan bir dağ gibi sarsıldı, sonra olduğu yere yığıldı. O köylü görkeminden eser kalmamıştı. Oturuşunu biraz daha düzeltti, başını bir

zavallı gibi eğdi, yalvarırcasına Hozan'a baktı.

"Ama hevalê Hozan..." deyince sesi tıkandı. "Ama, ama..."

Ağlayacaktı. Büzülmüş, zavallılaşmıştı. O an Menaf kasırgaya tutulmuş gemi gibiydi. Az sonra da:

"Ne diyorsun heval Hozan? Yapmayın bana böyle..." diye yalvarmaya başladı, "Bana böyle şeyler söylemeyin. Öldürün ama söylemeyin. Bir namusumuz vardı onu da, onu da..."

Hıçkırık tuttu, boğazı düğümlendi az daha konuşsa dolmuş gözleri kesin boşalacaktı.

"Kim? Kim attı bana bu iftirayı? Kim atmışsa karşıma gelsin..."

Haklılığının verdiği güvenle Menaf silkinip savunmaya geçti.

"Numara yapmayı bırak! Kimseyi kandıramazsın. İtiraf etmekten başka yolun yok. Ağlama numaraları bir savaşçıya hiç yakışmaz, Gülizar da ağlıyordu. Böyle masum rolleriyle hiç kimseyi kandıramazsınız. Elimizde belgeler var. Şimdi git, güvenlikte iyice yoğunlaş ve geniş bir rapor hazırla. Partiden bir şey saklarsan sana pahalıya patlar. Olabilir, insan halidir, hata olur, eksiklik olur. Ama yanlışın neresinden dönersen kârdır. Tabi iş savaş işi olunca mertçe konuşmak, açık olmak gerek. Öyle değil mi Menaf?"

Yönetim odasına dağ gibi giren Menaf, bu konuşmadan sonra ancak iki nöbetçinin kollarında zorla yürüyebildi.

Hozan, en sonda Xebat'ı çağırdı. Nöbetçiler ellerini dışarıda çözdü, onu yönetim çadırına bıraktıklarında Xebat bir çuval gibi duvar görevini gören kayalığın dibine yığıldı. Gözaltında kaldığı iki gün içinde tükenmiş, eriyip gitmişti. Gözeleriyle onu süzen komutanlar kaş göz işaretleriyle birbirlerine bir şeyler dediler. Çünkü Xebat ölmüş, sonradan dirilmişe benziyordu. Gözleri çukurda, avurtları çökük tü. Bütün kanı vücudundan çekilmiş gibi sapsarı kesilmişti ve oldukça halsizdi. Öyle ki, onu bu halde gören Hozan kendi kendine, bu konuşamaz, ölmüş gitmiş, diye söylendi.

Bir süre hiç konuşmadılar. Hozan başlayalım anlamında öksürünce Xebat kendine gelir gibi oldu. Sırtını kayaya iyice yasladı, başını arkaya doğru uzatıp ıstırap içinde yutkunmaya başladı. Soluk alış verişi de çok hızlanmıştı.

Xebat, Hozan'ın ilk sorusunu hemen yanıtlamadı, durup düşündü ilkin. Gözlerini teker teker bütün komutanların üstünde gezdirdikten sonra, yorgun bir ifadeyle ancak dile gelebildi.

"Heval Hozan, sizinle yalnız konuşmak istiyorum" dedi.

"Her şey ortada, neyi gizleyeceksin artık?"

Xebat acı çekiyordu, üsteledi. "Dayanamıyorum" dedi, "Sadece bir kişiyle konuşmak istiyorum. İhtiyacım var, bir kişiyle yalnız..." Sonra o gururlu başı göğsünün üstüne düştü.

Bölük komutanları Haki, Karker ve Resul daha Hozan bir şey demeden birbirlerine bakıp kalktılar.

"Olayı olduğu gibi anlatmanı istiyorum. Evet seni dinliyorum."

Xebat başı eğikçe, Hozan'ın yüzüne bakmaksızın olayı ilk günden anlatmaya başladı. "O notu ona ben vermiştim. Son eleştiriler onu yıkmıştı. İlişkiyi kesin bırakmaya kararlıydı ama ben sürdürmekte ısrar ediyordum. Birbirimizi eskiden tanıyorduk. Beraber söz verip katılmıştık. İlişkimiz yalnız duygusal boyuttaydı, sivil yaşamda sürdüğü gibiydi... Ayrılırken de birbirimize söz verdik. Tabur yapısına karşı ikimiz de mahcup duruma düşmek istemiyorduk. Eğer arkadaşlar tutmasaydı ben de intihar edecektim... Fakat bundan sonra bilemiyorum..."

Yaklaşık yarım saat kadar sonra Xebat yönetim odasından çıkarıldığında Hozan, Gülizar ile Menaf'ın serbest bırakılmalarını emretti.

Gülizar, Eylem'in; Menaf ise Xebat'ın sivildeki adlarıydı.

-VIII-

O gün Jiyan pek neşesiz haliyle not defterine kısa ve net olarak şöyle yazdı:

"Nihayet pratiğe giriyoruz. İple çeker gibi günleri geçirdik. Yıla kapsamlı planlamalarla girecek olmamızın verdiği güvenle doluyum. Yarından itibaren taburumuz vücut bulacak. Düzenlemeler yapılacak. Herkes yeni görevinin ne olacağını merak ediyor. Hem savaş ve hem yeni görev heyecanı her arkadaşı sarmış. Bazı bayan arkadaşlarımız Şehit Cesur Kampındaki düzenleme sırasında sıcak alanlardan alınarak YAJK 1.Kongresinin yapılacağı alana gönderildiler. YAJK çok önemli ve tarihi bir silahımız. Bazı feodal ve kaba yaklaşımlar var ama parti bu silahı geliştirmede ve özgürlüğün ölçüsü yapmada ısrarlı davranıyor. Belki genel sahalardaki gibi fiziki savaşın içinde olunmaz ama oradaki savaş bence daha önemli bir savaş. Biz bu sahalarda belki düşmanın barbarlığını mahkum ediyoruz ama orada kadının bütün bir tarihi yargılama imkanı var..."

"Ama Eylem arkadaşın beklenmedik intiharı bütün coşkumuzu ve sevincimizi gölgeledi. Savaş öncesinde böylesi bir olay çok büyük bir talihsizlik. Ama parti bundan olumlu dersler çıkarır. Dr. Baran arkadaşın intiharında olduğu gibi bunu kişilik dönüşümleri için eğitim konusu olarak işleyecektir."

"Eylem arkadaşın intiharı nedeniyle şok oldum. Ne diyeceğimi, ne yazacağımı bilemiyorum. Olayın bu şekilde sonuçlanmasında büyük bir suç sahibi olduğumu düşünüyorum. Çünkü baştan sona kadar arkadaşla çok yakındık. Engel olamaz mıydım? Yönetime açıp acaba böyle kötü bir sonucun yaşanmasını önleyemez miydim? Kendimi kolay kolay affedebileceğimi

sanmıyorum. Acaba kaçınılmaz olanı mı yaptı? Şimdilik net bir düşünceye ulaşmış değilim. Bilemiyorum, kafamın içi karmakarışık. Savaşta insan düşebilir, yenilgiyi tadabilir, bütün bunlar askeri yaşamın sonuçlarıdır, ama kendi karşıtına dönüşme. Asla!..."

Bu sayfayı kapadı, başka bir sayfaya geçti:

"Kötü bir ölümle gitmemek için ilk günden beri gururu onu hep soğuk bir havada koruyan elbise gibi olmuştu. Elbisesi ne yazık ki, yırtıldı. Eylem en yalın tanımlamayla bir askerdi. Söz vermişti ve sözünün gereğini yapacaktı. Ama önüne engeller çıktı, Basit kadınsı duygularının onu geri çekmesine izin vermedi ve her zamanki o ünlü deyişiyle, ipi inceldiği yerden kopardı... Bütün yaşamı boyunca hep en iyisini yapmaya çalıştı, buna en yakından ben tanık oldum. Kendisinin yapamayacağı bir işi başkalarından bekleme gibi gerillaya yakışmayan gafletli durumlara düşmezdi. Saldırılarda mangasındaki arkadaşlarının hep önündeydi, onları ihmal etmez, cesaretlerini arttırıp düşmanın üstüne sürer, oradan oraya koşturur ve her zaman en tehlikeli noktada, hiç beklenmedik anda düşmanın karşısına çıkardı. Kendi silahıyla kendisini ölüme götürdü yenilgiyi hazmetmeyen gururlu askerler gibi. Partinin huzuruna lekelenmiş bir gururla çıkmak istemedi. Ve en önemlisi de yüce değerlerimize layık olamamanın ezikliğiyle yaşayamazdı..."

"Ya cebimdeki fotoğrafla, hâlâ itinayla sakladığım yüzüğüne ne demeli... Benzer bir girdaba ben girseydim akıbetim daha mı farklı olurdu acaba? Bilemiyorum; bu tür korkunç ihtimalleri düşünmek bile ürkütüyor insanı."

"Aynı nesilden olduğumuz Eylem'le benzer birçok yönümüz var. 'Serhildan Kuşağı' diye adlandırılan ve çoğunluğu 1990, 1991 ve 1992 yıllarında gerillaya katılan kesimden oluyoruz. Bu kuşak esas itibariyle aydın- öğrenci kökenlidir. Birçoğu üniversitelerde mücadeleyle teorik zeminde tanışan bu kuşak serhildanların patlak vermesiyle birlikte akın akın dağlara geldi. Eskilere nazaran bunlar genelde sözlüler, nişanlılar ve hatta

devrim nikahı kılmış olanlardan teşekküldü. Birçok olumlu özellikleriyle birlikte mücadele saflarına kendi sınıf ve çevre kültürünü de getirdi. Özellikle parti yaşamına ayak uydurmakta zorluklarla karşılaştı. Mesela ben bazı olaylara romantikçe bakıyordum; oysa pratikte gördüklerim çok çarpıcı ve yakıcıydı. Şimdiyse bu kuşak partide, özellikle de orta komuta kademesinde rolünü oynamaya başlıyor. Geldiğimiz çevre itibariyle farkımız olsa da Eylem'le aynı yaş grubundayız ve bu kuşaktanız. İkimizin de en yakın hissettiğimiz arkadaşları mücadelede... Ama bir yönüyle de Eylem'e göre ben daha şanslı sayılırım. Önderlik Sahası'nda benim gibi kalamadı o; kimbilir orada eğitimden geçmiş olsaydı ne güçlü bir komutan olup çıkardı. Ve büyük bir ihtimalle böyle acı verici bir sonla karşılaşmazdı...

"Peki ya ben? Aldığım eğitimin hakkını verebilecek miyim acaba? Kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Eylem arkadaş benim için uyarıcı oldu. Parti içinde töhmetli bir adla yaşanamayacağını kavrattı bana. Seni çok özleyeceğim Eylem!"

"Her duygu sarsıntısında olduğu gibi sinüzitim gene başladı. Alnım, iki kaşımın ortası feci halde ağrıyor. Bir tek çaresi var bu baş ağrısının: Deşarj olmak, doya doya ağlamakla geçiyor. Ve beni dinleyecek anlayışlı biriyle paylaşarak...

"Bugünkü tarihi hatırlayamıyorum... Yer: Dola Bizina."

-IX-

Özgürlüğüne kavuşan Menaf ilk başta ellerini çözen güvenlikçiyi azarladı. Güvenlikten sorumlu nöbetçi, Menaf'ın ellerini çabucak açmıyordu çünkü.

"Ellerin mi kırılmış heval! Biraz acele etsene!"

Bunun üzerine nöbetçi hızlı davrandı. Haksız yere tutuklu kalan Menaf'ın aniden parlayıveren kendine güvenini farkedip uyanık davrandı ve Menaf'ın dediğine karşılık vermedi.

Elleri açılır açılmaz nöbetçiye şöyle yan yan baktıktan sonra "Silahım nerde, çabuk getirin!" dedi sertçe.

Nöbetçi subayına danışan güvenlikçi birkaç dakika sonra Menaf'ın parıldayan kleşini, şarjörlerini ve raxtını getirip verdi. Menaf silah takımını en ince ayrıntısına kadar inceledi, tozlarını üfleyip temizledikten sonra sıkıca kuşandı. Gitmek için sırtını dönerken bir şeyler homurdandı, ayaklarını sertçe yere vurarak manga çadırına doğru gitti.

Şu anda herkesin ağzında o vardı, ilgili ilgisiz herkes onu konuşuyordu. Bunu biliyordu. Alandaki her savaşçının gözünün kendisinin üstüne dikilmiş olduğunu ve birbirlerine onu anlattıklarını hissediyordu. Onu parmakla birbirine gösteren hiçbir savaşçıdan taraf bakmayarak manga çadırında bulunan çantasını açtı. Aynasını çıkarıp yüzüne baktı. Yüz, onunkine benzemiyordu, belki on yıl yaşlanmıştı. Gözler çukurda, bıyıklar incelmiş, rengi soluyup gitmişti. İntikam yemini içer gibi yüzünü buruşturarak kafasını salladı. Çadırdan çıkıp birkaç adım öne geldi. Birer ikişer herkes oturmuş temizlik yapıyordu. Ama biliyordu, kafaları önlerine eğikse de ona bakıyorlar. Zaten dört gündür de dillerinden düşmemişti. Her ağzını açan dört gün-

dür onu konuşmuştu. "Menaf uçkur düşkünü, aşık Menaf, kemeri gevşek Menaf, ortamı bozan Menaf, kuralsız Menaf!..." demişlerdi. Duymamışsa da iyi biliyordu. Ona kazdıkları mezar dar gelmişti ama. Menaf her mezara sığacak adam mı! Töhmet lekesi tutmadı ya, iz bırakmış. Onu ne yapıp edip temizlemeli. Yoksa gündem olur. Evet temizlemeli, hem de mezar kazıcılarının gözerinin içine baka baka! Bir portatif gözüne ilişti:

"Hevalê Portatif! Hele buraya gel! Hadi çabuk!"

Yavaş ve isteksiz adımlarla gelen portatif Agit'ti.

"Hızlansana!" dedi Menaf, "Komutan olsaydık nasıl takla atarak gelirdin, değil mi? Rütbesiziz değerimiz yok demek!"

Ağzını açmadan bekleyen Agit'e, Menaf ağzına kadar su dolu plastik bidonu gösterdi. "Getir onu, elime su dökeceksin" dedi, "Yüzümü yıkayacağım."

O güne dek savaş içinde hiçbir komutanın böyle bir isteğiyle karşılaşmamış olan mağrur Agit şaşa kaldı. Menaf'a 'ben senin babanın kölesi miyim' diyecekti ki, uzaktan işaretlerle 'ne diyorsa yap' diyen arkadaşlarını görünce hiç itirazsız denileni yaptı.

Ellerini, yüzünü yıkadı Menaf, saçlarını ve bıyıklarını düzeltti. Elbiselerinin tozunu iyice aldı. Yüz metre kadar uzaktaki tuvalet ihtiyacının karşılandığı kayaların oraya gitti. Dik kaya yarlarının üstüne derme çatma tuvalet kulübesi yapılmıştı. Yirmi dakika sonra döndüğünde elleri karnındaydı, ovuyordu. Az sonra yüzü yeniden değişti. Yüzündeki rahatlığı gizler ve yapmacık bir kızgınlığa benzer edası vardı. Birkaç kişi yaklaşıp bir şeyler söylemek istedi de, Menaf yüzünü çevirdi. Şimdi konuşmak istemiyordu, nasıl olsa toplantı düzenlenecekti. Hem insan ne kadar gizemli olsa, içindekini ne kadar saklasa o kadar merak uyandırır, diye bir düşünce gelip geçti kafasında. İyisi mi, böyle olacaksın. Her şeyini söyleyeni dikkate almaz kimse. Böyle ol ki, peşinden koşsunlar. Acaba ne düşünüyor, ne diyecek, diye meraklansınlar.

Kaşları yapmacık bir öfkeyle çatık, gözleri gurur dolu ama

alt dudağı kazanmanın kıvancıyla gülümsemeye benzer halde sarkıkken, bunu hissettirmemek için ağzını sıkmaya çalışarak ortalıkta dolaşmaya başladı. İki elini arkasından bağlamıştı. Resim dersini dışarıda işleyen ilkokul öğrencilerinin arasında dolaşan öğretmen havasındaydı. Herkesin yüzüne anlaşılmaz manalarla bakıyor, ağzını açıp bir şey demeden ansızın bakışlarını başka yöne çekiyordu. Ötekilerse, o sırtını döner dönmez, 'bu ne hal, Menaf gene neler düşünüyor' gibisinden el işaretleriyle anlaşıyorlardı.

Vakit ikindiydi. Menaf ile diğer tutuklular bırakılalı bir kaç saati geçmişti. Nöbetçi çavuş ortalıkta yüksek sesle bağırdı:

"Bütün arkadaşlar içtima alanına! Toplantı var!"

Birkaç dakika içinde henüz düzenlenmemiş bir taburluk güç içtima alanında hazırdı. Bölük düzenine göre sıraya dizilen gerillaların karşısında üç bölük komutanı hazır duruyordu. Hozan hâlâ ortalıkta görünmüyordu. Karker tam ortaya geçerek "Rojbaş Hevalno!" dedikten sonra savaşçılara seslendi:

"Rawestin!"

Islak toprağa hep birden vuran ayaklar keskin sesler çıkardı.

"Amadebin!"

Ayak sesleri bu kez daha yoğundu.

"Şiyar bin!" komutundan sonra Karker tam yerini bulmuştu.

Hep birlikte bir ağızdan üç defa "Bi can, bi xwin em bi terene ey Serok!" andını haykırdılar.

"Bütün arkadaşlar dağılmadan düzenli halde eski kamp çadırına girsin. Toplantı yapılacaktır."

Toplantının konusunu herkes tahmin ediyordu. Herkes şaşkın ve tedirgindi. On dakika içinde çadır doldu. Eski çadır bir bölüklük güç için kış sürecinde kurulmuştu. Şimdi üç bölüklük güç sığmıyordu. Çadırın kenarları kaldırıldı. Savaşçılar çadırı ortalarına aldı. Birçoğu dağınık halde, yeni filizlenmiş çimin üstünde oturdu. Bayanlar kış kampındaki gibi düzenli değildi, savaşçıların içinde dağınık oturdular. Bir takımlık savaşçı ise üst

baştaki kayalığa tırmandı. Herkes düşünceli halde otururken çoğu elindeki çöple yeri eşeliyordu.

Savaşçıların toplandığı çadırın oraya gelmeden önce dört komutan uzakta, bir arada görüşüyordu. Hozan tereddüt içerisindeydi. Eylem'in not defterini cebinden çıkardı. Karker'e göstererek, "Bu Eylem tam bir yurtsever köylü Botanlı kızı temsil ediyor. Bütün yapı onu savaşçılığıyla tanıyor. Bayanlar içinde savaş zamanlarında en öne çıkanı oydu. Baksana intihar etmeden önce yarım kalan yazısına, cümleler düzgün değil ama düzelterek okuyorum: 'Savaşarak şehit düşmek benim en büyük arzumdu. Onurlu şahadet her arkadaş gibi benim de isteğimdi. Ağır bir suçum yok. Ama partinin huzuruna kötü bir yüzle çıkamam. Bu benim için en zor şey olacak. Mümkün değil. Beni herkes savaşçı biliyordu, adı kötüye çıkan bir savaşçı olmak istemiyorum. Onun için ipimi inceldiği yerde..."

Hozan'la birlikte ötekiler de sustu. Siyasi Komiser Ali Rıza:

"İntihar kötü bir olay. Ne yapıp edip mahkum etmeliyiz. Yapıyı netleştirmemiz gerek."

"Evet" dedi Hozan içten derin bir iç çekerek, "İntiharı her kim yapmışsa mahkum etmemiz gerekiyor. Duygusal davranamayız. Savaşa hazırlanan yapının kafasını çelişki içinde bırakamayız."

Ali Rıza söylenenleri pekiştirdi.

"Evet mahkum etmeliyiz."

Hozan:

"Eylem gerçekten de yiğitti. Ama yiğitliğini öne çıkarırsak son olayını mahkum etmemiz zorlaşır. Savaş ve askeri çıkarları esas almak zorundayız."

Önde Hozan olduğu halde hep birlikte toplantı düzenini almış savaşçıların arasına geldiler. Herkes ayağa kalkmıştı. Hozan el işareti verince oturdular.

Üç komutan savaşçıların içine karıştı, Hozan tek başına divan olarak kullanılan yarım metre yüksekteki düzgün kayanın yanında durdu.

Bir süre sessiz kaldı. Konuşmayı nereden başlatmalıydı. Duygusal davranışın yeri değildi. Hiçbir zaman alçak birisi olarak görmediği Eylem'i alçak yapacaktı şimdi. Onu tümüyle, bütün savaşçılığını reddederek mahkum edecekti. Böyle yapmakla aslında öz benliğiyle karşıt hale gelecekti, bunu biliyordu. Siyasetin yoğunlaşmış hali olan savaş ortamı duygusal olmayı kaldırmazdı... Bir tabur yeni yeni vücut buluyordu. Zorlu bir savaşın ayak izleri duyuluyordu. Bir yanda Eylem, diğer yanda kocaman bir savaş... Ve tasarladığı konuşmayı yapması çok zor da olsa savaşın çıkarı her şeyin önündeydi şimdi.

Topladığı düşüncelerini sert bir girişle açmayı uygun buldu.

"Kendini kaybetmiş bir alçağın intiharı hiç bir zaman ortamımızı bozamaz!" dedi aniden, "İki gün önce bir olay yaşandı. Eylem, yönetime çağırılırken bombasıyla intihar etti. Xebat tutuklandı, halen soruşturmadadır. Soruşturmasının tamamlanması için onu yarın karargaha gönderiyoruz. Aslında intiharı gerektirecek bir durum yoktu ortada. Aralarında duygusal ilişki var, bunu partiye açma cesareti gösteremiyorlar. İntihar partinin iradesini reddetmektir. Parti iradesini reddedeni parti de reddeder. Kim olursa olsun, hangi amaçla yaparsa yapsın parti her zaman için intiharı mahkum etmiştir... Bu yapılan, düşmana karşı değil, parti iradesine karşı yapılmış bir eylemdir."

Hozan'ın söylediklerini bazıları hazmedemiyordu. Bu kadar cesur, savaşçı bir arkadaşlarının böyle yerden yere vurulmasını duymak istemiyorlardı. Çekdar Özellokma bir ara başını eğip anlaşılmaz bir şeyler homurdandı. Mahmut Kopar sinir küpü gibiydi. Hozan biraz daha Eylem'i kötülese kendini tutmayabilirdi. Madem ki, böyleydi, diyordu, neden daha önce önlem alınmadı!

"İntihar zayıf kişiliklerin, çözümsüz kalmış tiplerin, ruhunda zaferi ve askeri kişiliği yaratmamış olanların tarzıdır..."

Bu kadarı da fazlaydı! Hozan gittikçe yapının damarına bastığının farkında değildi. Savaşçılığıyla kendisini arkadaşlarına kanıtlamış Eylem'i tamamıyla olumsuz bir kişilik olarak nitelendirmesi kolay olmuyordu. Bir çoğu kaşları çatık, burunlarından soluyarak

Onu dinliyordu. Karşısındaki bir taburluk güç kış kampı süreciyle çelikleşmiş bile olsa, kararsız, kuralsız hiçbir savaşçı dahi kalmamışsa yine de yiğitliğiyle birçoğunun gönlüne taht kuran Eylem'i kötülemek onların iradesini kötülemek anlamına gelmiyor muydu? Neden sonra, içtimadaki taburun o anki ruh halini anlar gibi oldu. Eylem'i tamamen olumsuz değerlendirmekle fazla ileri gittiğini yapının ikna olmayan yüzlerinden anlıyordu.

Bu nedenle de konuşmasının sonlarına doğru "Eğer Eylem partileşmiş olsaydı, partinin öngördüğü çizgide özgür bir kadın olarak kendini geliştirseydi, böyle bir sonla gündeme gelmez ve savaşçılığıyla taburumuzun en yiğit gerillalarından biri olacaktı...Ama partileşmeyi kişiliğinde gerçekleştiremediği için kötü bir ölümle karşımıza geldi." dedi ve Eylem'in son yaptığının aslında ihanetle kıyaslamayı ve kötü birisi diye lanse etmeyi düşünmediklerini belirterek savaşçı yapısının kafasındaki soru işaretlerini bir ölçüde netleştirdi.

Sabırsızlık içinde Hozan'ın konuşmasını bitirmesini bekleyen Menaf aslında onu dinlemiyor, yapacağı konuşmayı kafasında tartıyordu. Boyuna, bana haksızlık yapıldı, diye düşünüyordu. Bunu şimdi kalkıp herkesin huzurunda söylemeliydi. Söylemeliydi ki, hak, adalet yerini bulsun... Kafasının içinde o an bin bir düşünce vardı. Kendini tutmayabilirdi de. Bir an, ona çok büyük hakaretler yapıldığı, savaşçılar içinde değeri kalmadığı düşüncesiyle duygulanıp başını kaldırdı. Yüreği küt küt atıyordu. Hozan bitirmiyordu ki... Hozan hiç inanmak istememişti onun dediklerine. Delil, ispat ortadaymış... O bile inanmamıştı... Ama ne oldu sonunda? Temiz çıkmadı mı? Fakat töhmet lekesi kalmıştı, onu temizlemeden rahat edemezdi. Bir de farketti ki, Hozan konuşmasını bitirmiş, yapıdan gelecek düşünce ve önerileri bekliyor.

"Ben!" dedi Menaf aniden yüksek sesle, "Bir şey demek istiyorum!"

"Buyur hevalê Menaf."

Menaf her şeyi bir çırpıda, uzatmadan söylemek istiyordu içindeki her şeyi! Hiç duraksamadan, önceki toplantılar gibi üste-

ilk heyecanlanmadan... Haklı olmanın güveniyle açtı ağzını. "İtibar" dedi önce, sonra anlaşılır anlaşılmaz şeyler söyledi, ardından birbiriyle bağlantısı olmayan kelimeler... Heyecandan dili tutulmuştu.

Öyle daralmıştı ki, öfkeli haliyle ne dediğini kendisi de anlamıyordu. Suskun ve derin düşünceli gerillaların bazıları bunca ciddi bir konuşmadan sonra Menaf'ın bu münasebetsizliğine gülmemek için oturdukları yerde kımıldadı. Çoğunluksa Menaf'ın toplantının yoğunlaşmasını bozduğuna kızıyordu. Hozan, konuyu dağıtan Menaf'a sertçe müdahale etmemek için kendini zor tuttu.

"Doğrudur" dedi Hozan zoraki kendini tutarak, "Menaf arkadaş yanlış bir anlaşılma nedeniyle iki gün güvenlikte kaldı. Bize göre olayın çözülmesi ve arkadaşların tekrar serbest bırakılmaları her şeyi halletmiştir. Partimizde itibar iadeleri kongreden kongreye yapılır ve özel olarak da hayatlarını kaybetmiş arkadaşlar içindir. Ki, bu arkadaşlar parti tarafından resmen şehit olarak ilan edilirler. Ama Menaf ve Gülizar arkadaşlar tekrar görevlerinin başına dönmüşlerdir, şu andan itibaren gene arkadaş yapısının içinde olacaklar ve silahları teslim edilmiş, savaş hakları kendilerine sunulmuştur. Bütün bunlar zaten bir anlamda arkadaşların zedelenen itibarlarını yeniden temize çıkarmıştır. Bundan ötesi savaş kurallarına yakışmayan tutumlardır. Bizce yeterlidir..."

Menaf yerinde oturmadığı gibi oturmak niyeti de yoktu. Hozan bunu farketti.

"Ama" dedi, "Eğer Menaf arkadaş ikna olmadıysa taburun huzurunda bunu resmen söylüyoruz ki, Menaf arkadaşın zedelenen itibarını toplantı platformumuz adına iade ediyoruz..."

Gergin ve son derece ciddi süren toplantı ilk kez bu sözlerle birazcık neşelendi.

Menaf o andan sonra büyük bir onur savaşı kazanmış olmanın gururuyla ortalıkta gezindi. Gülümsüyor, kiminle gözgöze gelse kıvançla başını sallıyor, güler yüzle selam veriyor ve hal hatır soruyordu.

X

Akşam olmuştu. Mangalar yaktıkları gerilla ateşinin çevresini sarmıştı. Ateşin sarı, kızıl, pembe ışığı yüzlerini ışıtıyordu. Bayan mangaları hüzünlü, huşu içinde, düşüncelerinde yoğun ve sessizdiler. Konuşmadan ateşin etrafında sessiz kalışları pek zaman almıştı. Herkes, bir diğerinin konuşmaya başlamasını istiyordu. Beritan'la Evin çaydanlığın kulpuna taktıkları yaş meşe dalının uçlarından tutmuşlardı. Çay suyu kaynıyordu. Kayalık kıyıya delice çarpan Basya'nın sesi hiç eksilmiyordu. Şilan kollarını kucağında bağlamış, ateşin yalımlarına bakıp dalmıştı. Gözlerinin önünde belirip kaybolan Eylem'in siluetini görüp birlikte kaldıkları günleri hayalliyordu.

Şilan uzun boylu, saçları uzun, esmer tenli, düzgün yapıliydı. Kefyesini sırtına çaprazlama örtmüştü. En azından Jiyan kadar bakımlı ve hoş bir görünüşü vardı. Safça bakışları, kaprissiz konuşmasıyla Şilan herkesçe ciddiye alınan, sevilen biriydi. Her ne kadar günlük yaşamda geçen standart kimi örgütsel ve teorik belirlemeleri konuşsa da çoğunluk tarafından köylü olarak nitelendirilirdi. Duruşu askerceydi her zaman için. Silah kullanmakta yamandı. Hareket etmede, insanlarla ilişki kurmada çok girişkendi. Her zaman bir işle meşgul olduğu, koşturduğu, karşısına aldığı biriyle gelişmeleri tartıştığı görülürdü. Şimdi taburun iki bayan takım komutanından biri olan Şilan, ateşin etrafında birikmiş dokuz bayandan biri olarak, onlar gibi sessiz, ateşe bakmaktaydı.

Kasvetli bir hava vardı ateşin etrafında. Ağızların kapalı olması ondandı. Diğer takım komutanı olan Beritan nihayet sessizliği yırttı.

"Düşmana karşı intihar eylemi yapsaydı hiç olmazsa ona şehit derdik. Şimdi ne diyeceğiz, bilmiyoruz ki. Kötü yaptı ya! Zayıflıktır, ma ne olacak? Bir de onu asker sanırdık. Bir asker böyle mi yapar?"

"Doğru" dedi Şilan, derinlerden çıkan huşu dolu bir sesle, "Öyle yapmamalıydı ama onu tamamen inkar etmek de yanlış bir şey."

"Evet" dedi küçük Berivan, "Gerçekten fedakar bir arkadaştı. Geçen yazın Dê-Satê tepe baskınında yaralanan Mazlum arkadaşı iki saat sırtında taşımıştı. Hem de tek başına onu çetelerin ateşinden çıkarmıştı."

Şilan:

"Yukarı Gerdiyan'da da. Ferhat arkadaşın cenazesini köyün dışına o çıkarmıştı. O kadar erkek arkadaşın arasında onun öyle yapması az değil. Niye inkar edelim?"

Evin iç çekerek:

"İnsan hep eylemlerde onunla olmak isterdi" dedi, çaydanlığa dem atarken. "Cesaret veriyordu insana. Sanki düşman yokmuş, çok zayıfmış, kaçacakmış gibi geliyordu insana. Hani bazı arkadaşlar teorileriyle parti siyasetini, terbiyesini temsil ediyorlar ya, sen onlara baktığında partinin ağırlığını hissediyorsun ya, bu da partinin askerini temsil ediyordu. Ne Çekdar, ne Mahir, kimse onun gibi biksi kullanamıyordu."

Ruken hâlâ inanmak istemiyor gibi kafasını sallıyordu:

"Ama ilişkileri olsa da, yine de açıklamaları gerekirdi, neden intihar etti?"

Evin ötekini ikna etmeye çalışıyordu:

"Xebat da onun gibidir. Az değil o da. Arkadaş gerçekten cesur, kaç kez düşmanın üstünden silah kaldırmış, biliyor musunuz? Burnu havada birisi de değil."

"Duydunuz değil mi?" dedi Berivan, "Arkadaşlar yetişmese o da intihar edecekmiş."

Jiyan ilk kez ağzını açtı.

"Ama bundan sonra ona yaklaşıma dikkat edilmeli, eleştiri

kaldırmayabilir. Şu an depresyon geçiriyor. Artık bir yol ayrımında. Arkadaşı fazla tanımadığım için peşin hükümlü konuşmak istemiyorum ama eğer Eylem arkadaş gibi o da asker biriyse ve cesursa o zaman bu süreci köklü bir dönüşüm için güçlü değerlendirir. Duygusal davranır kendini bırakırsa bunalım psikolojisi onu uçurumun başına sürükler."

Ruken tiz sesiyle bir daha araya girdi:

"Ben biliyorum" dedi, "Öyleleri ya kaçarlar, ya da eğer gururluysalar intihar ederler."

"Yok hevala Ruken. Bu 89 süreci değil ki. Artık ordulaşmışız, karargah var, soruşturmadan sonra eğitime alınır, belki de tekrar görev verilir. O da kendini af ettirmek için çabalar, gerçekten ispat etmek için her tehlikeyi göze alır. Bence gideceği karargahta ona yeniden fırsat verilecek ve bunu iyi değerlendirecek."

"Hiç sanmam" dedi Ruken, "Dönüşüm yapacağını hiç sanmam. O da intihar edecek görürsünüz. Bakın yarın karargaha gönderileceğini duydum. Eğer kendini köprüden atmasa ben bir şey bilmiyorum."

Evin Jiyan'a döndü:

"Sen daha iyi anlıyorsun heval Jiyan, niye böyle yaptı?"

Jiyan daldı, Eylem'in alelade savunması doğru olabilir miydi? Hele yermesi hiç de doğru olmazdı. Neyse ki, dile geldi, kararsız olduğu anlaşılan titkrek bir sesle, "Bence sorun kişinin partiyi kavrama ve onu kendinde yaratma düzeyiyle ilgilidir. Partileşmeye kendini ne kadar yatırmış ona bakmak lazım."

Bir kısmı dudak bükerek Jiyan'ın gene teorik ve ayakları havada şeyler söylediğini düşünüp alaya almıştı bile.

"Eylem arkadaşı iyi tanıyorum, biraz yakındık, gerçekten yiğitti, davranışlarıyla da iyi bir askeri temsil ediyordu. Arkadaşı tümden kötülemek yanlış. Tabi pratiği ve cesareti de herşeyin önüne çıkarmamak lazım. Bence bu konuda çok yanlış bazı anlayışlar var. Özellikle bizim eyaletteki yapı içinde kimin partiyi ne kadar temsil ettiği değil, ne kadar silah kaldırdığı, kaç asker

öldürdüğü, ne kadar yük taşıdığı daha çok önemli gösteriliyor. Bir başarıyla kendini avutmalar, eğitimi ve siyasileşmeyi gereksiz görmeler ile pratik diyerek, Hawar gibi vahşileşen tiplerin türemesi bence aynı şeylerdir. Eylem hem alçak gönüllü ve dürüsttü, hem de cesurdu."

Şilan iyice dinlemişti Jiyan'ın konuşmasını. Onu severdi. Hor görmüyor, Akademiden geldiği için değer veriyor, savaştaki tecrübesizliğini küçümseyerek hafife almıyor ve gereğinden fazla ilgi gösteriyordu düşüncelerine. Yalnız bazen, "Hevala Jiyan, biraz pratikleş. Kendini yapıya kabul ettirebilmen için biraz yapıya uymalısın" diyordu.

Ruken yüzünü ekşitip homurdandı. "Bunun gibilerin sonu hep böyle ölümdür zaten. Ya kendi başlarını kendileri yer, ya da bir kurşuna giderler."

Jiyan bu kötülemeden hiç hoşlanmadı. Ruken'e soğukça baktı ama bir şey demedi.

"Mesela o Aslan" diye devam etti Ruken, "Ölüsünü kartallar yedi çölde, değer miydi yani?"

Şilan, "Sahi, Aslan'la Roz'un olayını duydun mu?" diye sordu Jiyan'a. "Fakat Eylem'in tam tersi. Ruken bakma, hep öyledir, çok radikal konuşur. Bence Eylem dürüsttü, Xebat da dürüst çıkacak. Yalnız Roz ile Aslan'ın durumu farklı. Onu nasıl değerlendiriyorsun Hevala Jiyan?"

"Duymuştum ama detaylı değil. Biraz anlatsan belki..."

"Anlatayım. Dinleyin, çok ilginç bir şey. Herkes bundan iyi dersler çıkarmalı."

Sessizleşerek onu dinlemeye başladılar. Bazıları daha önceden bildiği için merak etmeyip odun getirmeye gitti, bazıları da ateşi kurcalamaya başladı.

"Geçen yıl yazın Gever'de birlikteydik. Aslan alçağı bölük komutanıydı. On iki bayan arkadaş vardı bölükte. Aslan tıkanmıştı, savaşı geliştiremiyordu. Belki bilmiyorsunuz, Aslan bir korucunun oğluydu. Hatta bir keresinde köyüne saldırırken babası tarafından yaralanmıştı. Sanırım, 89'da katılmıştı. Birkaç

yıl kaldıktan sonra o yıl baharda Botan'dan Zağros'a gelmişti. Köylü biriydi, Jiyan arkadaşın dediği gibi partileşmemişti. Hareketli tabur dağıtıldıktan sonra Roz ile birlikte Gever'e geldiler."

"Bir gün biz beş bayan arkadaş Cilo Dağı'nda, Geraşin Gölü'ne hakim olan tepe var ya, oradaydık. Nöbet yerini terk etmiştik. Aşağıda suyun kıyısına inmiş saçlarımızı yıkıyorduk. O da bizim tepede olmadığımızı görünce peşimizden aşağı gelmişti. Roz hâlâ saçını yıkıyordu. Onu görür görmez baktım bağırmaya başladı, 'Kim buraya gelin oturun, dedi size? Niye nöbet yerini terkediyorsunuz?' Sesimizi çıkarmadık. Aslında biz o terbiyesize kızmalıydık, arkadaş saçını yıkıyor, o içimize kadar gelmiş. Neyse, yalnız Roz karşı çıktı. O da, 'nöbetçi kimdi?' deyince Roz, 'Bendim' dedi. Bize döndü, 'Siz gidin, ben onunla konuşup gelirim' deyip hepimizi bölüğe geri gönderdi. Aslında onu Roz'la yalnız bırakmamalıydık. Bizi nasıl kandırdı hâlâ anlayamıyorum. Roz'a, 'Suç işlemişsin, artık burda yapamazsın, seni güneye göndereceğiz' diye bağırıyordu. 'Bölük yönetimiyle toplantı yapacağız, Roz'un yaptığı suçu ele alacağız' diyordu. Biz de hemen geri döndük ordan. Bu hep Roz'la birlikte kalmak istiyordu zaten, dikkatimi çekmişti. Roz da biraz herhalde onun gözüne girmişti. Hani fiziği falan düzgün ya. Aslan oradan mutfağa geliyor, Roz'un çantasına 50 tane ekmek dolduruyor. 'Yol uzundur, acıkırsınız, seni kuryelere teslim ederiz, onlar seni götürür.' diyor."

"İkisi birlikte yola çıkıyor. Bir de Roz onunla yalnız başına nasıl yola çıkmış, anlamadım, o da tuhaf aslında. Güya kuryeler onları ileride bekliyor. Epeyi yol yürüyorlar, Roz bakıyor ki, kurye murye işi değil. 'Hani kuryeler nerdeler?' diyor Roz. O da, 'ilerideler, az kaldı' diyor. Tabi, bilmiyoruz, bunları bize sonradan Roz anlattı. Sabaha kadar yürüyorlar. Hiç dinlenmeden, yatmadan yürümüşler. Sabah olunca Roz bir de ne görsün. Tam Oramar'daki Şitazin karakoluna karşı duran tepededirler. Roz şaşırıp kalıyor. Diğerinin umurunda değil. Roz'un

içine bir şey düşüyor, biliyor işin içinde bir iş var, ama nedir çıkaramıyor."

"Aslan orada maskesini çıkarıp gerçek yüzünü gösteriyor. Önce kefyesini atıyor, sonra şutik, raxt, yani gerillaya ait ne varsa çıkarıp atıyor. 'Güney müney yok.' diyor. 'Oh be! Kurtulduk. Gidip karakola teslim olacağız. M-16'yı da korucu kardeşime veririm, bizi affederler. Askerlikten bıktım. Sivil yaşamı özledim. Seninle de bir güzel evleniriz. Hawar'dan beter yapacağım onlara.' Amaç sadece kaçırmak değilmiş, alçak tam kontralaşmış. Neyse, Roz şok oluyor, korkudan hiç sesini çıkarmıyor. Yorgun Aslan uzandığı gibi yatıyor. Silahını omzuna takmış, Roz'un silahlarını da önceden üstünden almış. Roz silahsız. Ses çıkarmadan onun omzundan M-16'yı çekip doğrultuyor. Mekanizmayı çekince öteki uyanıyor. 'Ne yapıyorsun Roz? Yapma!' diye yalvarıyor. Roz bunun gözlerinin tam ortasına yedi el ateş etmiş. Orada bırakıp geri geliyor."

"Bizim bölük de kaçıştan dolayı yer değiştirmişti. Bütün eyalet ikisinin kaçışını duymuştu. Roz yedi gün Gever'in köylerinde kalıyor. Telsizi, silahı kırılmış. Köylülere, 'Ben Başkanın güvenliğinde yer alıyordum' diyor. Köylüler korkup onu arkadaşlara yetiştiriyorlar. Roz arkadaşlara her şeyi anlatıyor. Arkadaşlar tabi ilk başta inanmıyor. Bir süre soruşturmada kalmıştı. Arkadaşlar verdiği bilgileri takip ettiler. Aslan'ın ölüsü, kırılan silah falan her şey doğru çıkınca bırakıldı."

Berivan:

"Roz iyi yapmış vallahi. Gözüm Roz! Alçağa iyi ders vermiş!"

"Evet bunu duymuştum" dedi Jiyan. "Olay Başkan'a da anlatıldığı için çözümlemelerde geçiyordu."

Nöbetçi çavuş gidip geliyordu. Xebat'ın yarın sabah karargaha gönderileceği haberi bir anda bütün kampta duyuldu. Herkes kendince buna bir yorum getiriyordu. Ateşler yanmaya devam ediyordu.

Basya'nın çağlayan sesine ortalıkta koşuşturan nöbetçilerin sesi karışıyordu. Uzaktan karakollardan top sesleri geliyordu.

"Yarın Xebat karargaha gidiyor. Bir şey yapmaz mı acaba."

"Köprüden atlar vallahi."

"Hayır, yapmaz."

"Yapsaydı o akşam yapardı o da."

"İnan kendini suya atar."

"Köprüye varmadan, kayanın üstünden atlar."

"Yarın olmasa başka bir gün, köprüden atlamasa silahla..."

"O artık bir daha kendine gelmez."

"İtibarı zedelendi."

"Adı çıktı."

"Çok gururlu."

"Eylem'den daha gururlu."

"Toz kondurtmaz kendine."

"Duygusal değil, ölçüp biçerek hareket eder. Öyle şeyler yapmaz. Gider ve kendini ispat eder."

Sabah erkenden kamp alanında koşuşturmalar başlamıştı.

Hozan yardımcılarına, "Çağırıp konuşalım" dedi. Xebat bitkin bir halde, yüzü kırışıklıklar ve morarmalar içinde Hozan'ın karşısına getirildi. Oturtuldu ve bir bardak çay konuldu önüne.

"Arkadaşlar seni karargaha götürecekler. Durumunu karargah ele alacak. Her şeyi orada anlatacaksın. Bir şey diyor musun?"

"Hayır."

Tutuklularla konuşmanın doğru olmadığını Hozan iyi biliyordu. Ve şimdiye kadar hiç böyle bir şey yapmamıştı. Tutuklular için her şey resmi ölçülerin gereklerine göre yapılır. Talimatla yerleri değişir, talimatla oradan oraya gönderilir. Ama teleferikten geçeceği için Hozan'ın içine kaygı düşmüştü. Xebat'a güç verilmeli, sakin hale getirilmeliydi. Ve Xebat şimdi çay içiyordu. O da sıkılgandı ya...

Çay bittikten sonra Hozan, onu çağırmasının esas nedenine geldi.

"Bak Xebat" dedi, gözlerinin içine bakarak, "Seni şimdi gönderiyoruz. İki kuryeyle birlikte teleferikten geçeceksiniz. Mert-

çe hesap vereceksin. Sakın duygusal davranma. Delilik yapma! Tamam mı? Söz veriyor musun?"

Xebat ikircikteydi. Hozan ikinci, üçüncü kez yineleyince yalnız başını salladı.

Şehit Cesur Kampından gelen kuryelerle birlikte saat sekizde karargaha gönderilmek üzere yola çıkarıldı. Teleferiğin başına inen patikayı tepeciler dürbünle dikizliyordu. Alanda bulunan birçok savaşçı o boş zamandan istifade ederek teleferiğin göründüğü yükseklere gelmiş, iki kurye eşliğinde yola çıkan Xebat'ı seyrediyorlardı.

Patika, suyun kıyısına kadar inen kayalık yamaçta son buluyordu. Her biri bir katlı ev büyüklüğünde keskin kenarlı, kapkara, koca man kayalar vardı. Alttan sel sularını akıyordu. Böğürtlenler, kamışlar kaya aralarından yükselmişti. Kalın bir ağaç gövdesi bu baştan üç metre ötedeki karşı kayanın sivrisine bırakılmış, üstten bir halat gerilmişti. El yordamıyla halata tutunup, iyice dikkat ederek üç metre ötedeki kayanın başına yürümeleri gerekiyordu. Sonra da yanlamasına, ya önünü, ya sırtını böğürtlenli uçuruma verip duvara yaslana yaslana teleferiğin başına gideceklerdi.

Başya burada onlarca kilometreyi bulan yatağının en dar yerinde akar. Elli metre kadar iki kıyısı kayalık dar bir yataktır. Betondan yapılmıştır zanneder insan. Küçük bir dere bu dik kayalıktan şelale misali çağlayarak ırmağa akar.

Dik duvardan suyun kıyısına indiler. Xebat yataktan kalkmış hastalar gibiydi. Sendeliyor ve dik inişli patikanın kenarındaki kayalara zor tutunuyordu. Ağaç gövdesini önce birinci kurye geçti. Yukarıda geçişi seyredenlerin yüreği ağızlarındaydı. Xebat ne yapacaktı? İstese tam oradan kendini keskin kayaların ortasına atabilirdi. Xebat yalpalayarak, düşmekten zor kurtularak ağacı geçti. Ama herkes onun kendini suya atacağını söylüyordu. Gururlu insanların geride mezar bırakmak istemediklerini anlatıyorlardı.

İki metre uzunluğundaki duvara dönerek el yordamıyla yanlamasına geçtiler. Oradan da atlayabilirdi Xebat... Gene atmadı kendini.

Hozan teleferiğin başındaki görevli takımla ilişkideydi, dakikası dakikasına bilgi alıyor, geçiş haberini bekliyordu. Xelil Rüstem'in teleferik başında görevli takımındaki savaşçıların çoğu yüksekte, patikanın aşağı indiği sırtın burnuna gelmiş, teleferiğin başına gidecek olan iki kuryeyle birlikte Xebat'ın geçişini izliyorlardı.

Xebat atlamak istese kuryeler bile engel olamazdı. Çünkü en tehlikeli ve atlama riskinin yüksek olduğu yerden teker teker geçiyorlardı. Birinci kurye teleferiği geçince Xebat'ın yanında bekleyen kurye sepeti çekti. Göreve giden bayan mangasında bulunan Jiyan yüreği küt küt atarak izliyordu. İçinden, 'eğer Eylem'e karşı samimi duygular beslemişse, onun için yaşayacaktır' diye geçiriyordu.

Bir ağırlık mı, halsizlik mi, yaşama karşı umarsızlık mı, ne olduğu anlaşılmaz bir illet gibi, kene gibi bir şey Xabat'ın sıska gövdesine yapışmış, emiyordu... İçinde ateşler yanıyordu. Bir ses duyuyordu... Su sesi... Su çağıyordu. Su çağırıyordu. Akıyor, gidiyor, hep akıyor, hiç durmuyor, yorulmadan... Ve çağırıyordu.

"Oğlumuz Menaf büyümüş...Gözü kimdeyse oğlumuza onu isteriz. Gülizar da boy atmış, kocaman kız olmuş Gülizar... Okuldan eve dönerlerken avlunun sonundaki tandır saçının altında evcilik oynarlarken... Gülizar hep ebeydi, ahırlara, tandır içlerine saklanırdı. Sonra karanlık bir köşede... Hem istiyor, hem kaçıyor... Şimdi olmaz Menaf, daha küçüğüz. Peki ya büyüyünce... Hayır, evlenmeyelim. Neden? Birbirimizden bıkarız. Evlenenler bıkar mı? Soğurlar, bıkarlar, gözleri birbirini görmez, bulanır... Ulan, sen kendini ne sanıyorsun! Devletin hem ekmeğini yiyeceksin, hem de çırasını mı söndüreceksin! Nankör! Allahsız terörist! Gidelim Xebat, bize yaşam yok artık... Ya yüzükler? Onları da... Nişanlıyız ya..."

"Haydi havalê Xebat! Binsene! Heval bin şuna arkadaşlar uyarıyor!"

"Hep beraber kalalım, tamam mı? Ona parti karar verir. Nişanlılar, evliler, bekarlar, herkes bir. Sözlendiğimizi söyleyelim mi? Gerek yok... Saçlarının kökünden ne hoş koku alıyorum Gülizar.

Ne kokusu bu? Bilmiyor musun? Yok yallahi, sabun mu? Gerçekten bilmiyor musun? Esans, kolonya? Gözlerinde ışıltı, hep başını sallıyor... Her kadının saçında var o kokudan. Kadın kokusu... Davul zurnayla mı, sazla mı? Evlenmek istemiyorum. Gözün dışarıda o zaman. Hayır, kendimin olmak istiyorum. Bunu da kimden öğrendin, dergi mi okuyorsun? Yüreğim söylüyor. Ama evlilik olmadan... Kürdistan kurtulunca belki..."

"Heval ne bekliyorsun, binsene şu teleferiğe!"

Avaşin ağır, koyu mavi, üstünde köpükler yüzüyor... Dibi koyu karanlık. Dalgaların üstünde bir söğüt dalı, bir de böğürtlen çalısı yüzüyor. Bir de kuş ölüsü.

"Hiç deniz gördün mü Menaf? Tabi, Mersin'e gitmiştim ya. Nasıl bir şey, bana anlatsana? Gözlerinin görebileceği her yer su, uzakta dağ gibi yüksek görünüyor, hani dünya yuvarlaktır ya. Peki yüzdün mü hiç? Yüzmeyi bilmiyorum ki, ağzıma tuzlu dolmuştu, su. Kalın, yoğun, mideyi kusturan. Birden bütün su dağ gibi üstüme gelmişti. Kollarımla çırpınmıştım, bacaklarım boşlukta, ağzım açık, boğazımdan su giriyor, boğulmak üzereydim. Boğulma korkusu ne kötü! Bacaklarım birbirine dolanmıştı..."

"İpe tutun heval! Sallanma öyle! Düşeceksin..."

"Artık hiç görüşmeyelim. Kalduramam. Arkadaşların o bakışlarına dayanamam. Ne sesiydi o? Ah, bizi gördüler gene... Hadi artık sen git."

"Sıkı tutunsana! İpi çek diyorum sana, ne yapıyorsun?"

"Birimiz şehit düşersek diğerinin yükü ağır olacak, ona göre. Tamam, söz. Başkan ne diyordu, unutma: İyi bir söz, adanmış yaşam ister..."

"Gel, gel tut elimi. Tamam. Oh be, derin bir nefes alalım. Ben de düşeceksin sandım..."

Xebat teleferiği geçince Xelil Rüstem, Hozan'a haber verdi. Hozan derin bir nefes aldı, "İkinci beladan da kurtulduk..." dedi ve ellerini birbirine çırpıp yardımcılarına seslendi.

"Haydi tabutun inşasına başlayalım."

-XI-

O gün hava güneşliydi. Esen rüzgar soğuk sayılmazdı. Karker nöbetçi subayını çağırarak bütün güçlerin yarım saat içinde çeşmenin yakınındaki alana gelmesini emretti.

Gerillalar sevinç çığlıkları atmaya başladı. Çekdar Özellokma herkesten önce haykırdı. "Düzenleme yapılıyor, çabuk! Biksimi kimseye vermeyeceğim. Hey rakibim Mahir! Çabuk!"

Karlı bayırlardan, kayalıklardan, çınar ağaçlarının dibinden, dollardan herkes elinde silahıyla koşarak geliyordu. "Düzenleme yapılıyor, haydi!" diye bağırıyordu karışık sesler. İşlerini bırakarak yıldırım hızıyla herkes alana koşuyordu. Gelenler kendine yer bulup gelişi güzel sıraya giriyordu.

Toplanma yeri eski kampın içtima alanıydı. Dümdüz bir meydandı. Dar geliyordu. On dakika içinde alan dolmuştu. Tabur canlıydı. Sıralanıyor, önündekini yanındakini düzeltiyor, etrafındakileri uyarıyordu herkes.

Karker, komutla içtima düzenini aldırdıktan sonra Hozan bir taburluk gücün karşısına geçi. Karşısında çok düzensiz sıralar gördü. Karışık bölük düzenine göre üç sıra halinde dizilmişti savaşçılar. Bir takım komutanı ortadayken, savaşçı en başa geçmişti. Hozan neredeyse tek tek süzüyordu hepsini. Mahir ile portatif Şêro yan yanaydı. Baran'la Ayhan gene öyle. Rıfat kendi ekibinden uzakta, iki roketçinin arasına girmişti.

Kimseden çıt çıkmıyordu, gerillaların manevi bayrağı disiplin üstlerinde dalgalanıyordu. Ve beklenti dolu bir sessizlik vardı. Hozan'ın yüzünden memnun mu, hoşnutsuz mu olduğu hiç belli olmuyordu.

"Yönetim olarak arkadaşlarla birlikte düzenlemeyi yaptık"

dedi. Elindeki kareli defteri açtı. "Üç bölük halinde arkadaş yapısını düzenledik. İsimlerini okuyacağım arkadaşlar koşar adım sağ tarafta bölük komutanının yanında yerini alacaktır. İlk başta bölük komutanıyla takım komutanlarını okuyacağım."

Bir gerilla birliğinin en heyecanlı ve dile gelmez anı bu andır. Bu anın duygusu, coşkusu, heyecanı ancak yaşandığı vakit anlaşılabilir. Hozan bu heyecanı farkettiği için cümleleri arasında durakhyordu.

"Evet, 1.Bölük komutanı Karker arkadaş!"

Karker hemen sağa geçti. Hozan'ın sağ koluna karşı on metre ötede hazırol vaziyetini aldı.

"Birinci bölüğün takım komutanları! Xelil Rüstem!"

Xelil son hızla koşarak, topuk selamı yapıp Karker'in arkasında sıraya girdi.

"Rênas arkadaş!... Beritan arkadaş!.. Bölüğün siyasi komiseri Ali Rıza arkadaş!"

"İkinci Bölük Komutanı Resul arkadaş!"

Resul, Karker'in hizasında yan taraftaki yerini aldı.

"Takım komutanları! Hevalê Kani!... Hevalê Sefqan!... Hevalê Welat!...Siyasi komiser Dr. Aras!"

"Üçüncü Bölük! Hevalê Haki!"

Karker ile Resul'un arkasında üçer kişi dimdik duruyordu. Haki onlara paralel durdu.

"Takım komutanları, hevalê Ramazan, hevalê Mahmut Kopar, hevala Şilan! siyasi komiser hevalê Aras."

Sonra hızla lojistik birim sorumlusu Tirêj ve yardımcısı Rıfat'ın adları okundu. Onlar da üç bölük yönetiminin hizasında yerlerini aldı.

Geriye manga komutanlarıyla savaşçıların dağıtımı kalmıştı.

"İki saat içinde bütün bölükler, kendi içinde takım, manga düzenine göre iş bölümünü yapıp tabur düzeni alarak dizilecektir!"

Her mangaya sayılarak ihtiyaca göre silahlar, bombalar tas-

nif edilecekti. Eksikler belirlenecekti. Ağır eşyalar depolara konulacaktı.

"Koğuşlar, çadırlar kaldırılacak, saklanacak. Düşman buralara ayak bastığında hiçbir şey görmeyecek! Yerleşik yerlerle bağ kalmayacak ve her şey ortadan kaldırılacak!"

Bunun yanı sıra bütün bölük lojistik erzakı pratiğe göre dağıtacaktı. Akşama kadar her şey hazır olacaktı. Hozan en son komutunu verdi.

"Arkadaşlar serbesttir!"

"Sağol."

Savaşçılar dağıldı.

Bölük yönetimleri bir araya gelip kağıt üzerinde takım ve manga düzenlemelerini yaptı. Manga komutanları ve savaşçıların isminin okunması bir saat kadar sürdü.

Düz savaşçılardan sonra sıra en heyecanlı bölüme gelmişti. biksiciler, roketçiler ayrıştırılıyordu. Çekdar Özellokma ikinci bölüğe, Kani'nin takımına verildi. Mahir Ezergeçer'se birinci bölüğün Xelil Rüstem komutasındaki takımına verildi. biksici ve roketçiler manga düzenlemesine göre ayrıştırılıyordu. Her mangaya bir biksici ve bir roketçi veriliyordu. Ayhan ile Baran farklı bölüklere verildiler. Ama olsun, ikisi de manga komutanıydı ve ellerinde telsizleri vardı. İstedikleri an ahbap- çavuşluklarını sürdürebilirlerdi. Şilan'ın takımına manga komutanları olarak Jiyan, Evin ve Küçük Berivan verildiler.

Bir iki kişi basın- yayın ve muhabere için belirlendi. Gülizar eskisi gibi bayan lojistikçisi kaldı.

Savaşçılar kamp yerini kaldırdı. Eşyalar depolara taşındı. Her şey tasfiye edildi. İpler koparılıyordu. İşini bitirenler üst baş temizliğine, silah yağlamasına gidiyor, çantalarının eksiğini tamamlıyor, lojistikçiler erzak dağıtıyordu...

Gölgeler vadiye düşüyordu. Esinti soğumaya başlamıştı. İşlerini bitiren bölükler yeni düzene göre tekrar sıraya girmişti. Üç bölük arka arkaya silahlı, kuşanmış halde sıradaydı. Tertemiz, disiplinli, kararlı, hafif ağırlıklıydılar. Herkes raxtını sıkıca

bağlamıştı. Üstlerinde fazlalık yoktu. Her bir mangada bir biksi, bir roket bulunuyordu. Normalde dört şarjör alınması gerekirken, kimisi altı tane takmıştı. Bazıları iki bomba yerine dört bomba takmıştı. Bazı komutanlar tabancalarını gönüllü olarak roketçi ve biksicilere vermişti. Kani'nin ondörtlü tabancasını Çekdar palaskasının altına sokmuştu, üstüne şutik fazlalığını örtmemiş, hava atma niyetiyle çıplak tutmuştu.

Roketçilerin her biri dört roket almış ve birini şimdiden namluya sürmüşlerdi. Yardımcıları da dörder roket almıştı. biksiciler dört yüz mermi almıştı, bir o kadarını da yardımcıları almıştı. Kollarının yenini çekmiş, biksiye yüzlük şeritlerini takmış, namluyu havaya kaldırmışlardı...

Bayanlar, takım komutanının karşısında bölüğün arasındaydı. Erkeklerin üç mangalık takımları yerine, sayılarının az olmasından dolayı iki manga olarak düzenlenmişti. Kefiyelerini çaprazlamasına sırtlarına geçirmişlerdi, saçları arkada bağlıydı. Onların da biksicileri, roketçileri vardı. Şilan'ın takımında iki biksi ile iki roket vardı. Aynı silahlar Beritan'ın takımında da vardı.

Bölükler yürüyüş koluna geçmiş halde hazırdı. Hozan'ın karşısında arka arkaya dizilen üç bölük, on takım ve yirmi beş savaş mangasıyla Rıfat'ın üç lojistik mangası duruyordu. Heybetli bir sıralanıştı. Düzgün hizayla arka arkaya sıralanan gerillaların sol bacak hizalarında onlarca dipçik, namlu göze çarpıyordu.

"Bayan mangaları dahil her bir manga kendi başına da kalsa savaş gücü olacak."

Bölük komutanları bölüğün, takım komutanları takımın başında durmuştu. Yan yana Karker, Resul, Haki ve Rıfat duruyordu. Arkalarında upuzun sıralar uzanıyordu.

"Rawestin! Amadebin! An Serkeftin! An Serkeftin!"

Komutlar hemen yerine getiriliyordu. Ses toktu, bir boğazdan çıkmıştı adeta.

"Yoklama yapıyoruz! Birinci bölük! Baştan say!"

Karker, "Bir" diye bağırdı, arkasındaki, aynı sesle "iki", daha arkadaki "Üç..." Sayma son hızla ilerliyordu. Öndeki tamamlamadan arkadaki bağırıyordu. Sondaki savaşçı, "altmış beş son!" diye bağırdı.

"İkinci Bölük! Say!"

Resul "Bir", sondaki, "altmış" dedi.

Haki'nin üçüncü bölüğü de "Altmış" dedi. Lojistik ekibi yirmi kişiydi.

Hozan canlı taburun ruhuna uygun etkileyici bir konuşma yaptı.

"Başkan, Partinin 5. Kongresi için Zafer Kongresi diyor. Taburumuzun pratiği buna layık zafer pratiği olacaktır! Kongre taburumuzun adını Kasırga Taburu koymuş. Her bir arkadaşımız düşmana karşı Kasırga gibi olacaktır! Avaşin ile Basya arasında savaşacağız." Eliyle yakından hırçın akan Basya'yı gösterdi. "Basya gibi güçlü, Avaşin gibi hırçın ve zaptedilmez olacağız! Kürdistan'ın bu suları kayalıkları sökerken biz düşman karakollarını yerinden sökeceğiz! Amansız savaşacağız. Rahat, istirahat olmayacak. Geçen yılki sonbahar hamlemizi kaldığı yerden devam edeceğiz. Alandaki azgın çete odakları ve düşman taburlarını kuşatıp kasırga gibi üzerlerine gideceğiz. Bütün koşullar altında Başkomutanımız Başkan Apo'nun askerleri olacağız!..."

Alkışlarla birlikte bir ağızdan "Biji Serok Apo!" sesleri yankılandı.

"Yerleşik kış yaşamından kopuyoruz. Artık bundan böyle bütün stratejik noktalar kampımızdır. Kuzeye doğru ilk yürüyüşümüzü yapıyoruz. Birinci bölük ileri, yürüyüş halini al!"

İkişerli sıraya dizildiler. Öndekinin arkadan gelen çiftle mesafesi otuz metre olacaktı. Karker yola üç öncüyü önden çıkardı. Ve taburun ilk yürüyüşü başladı... Basya kıyısı boyunca patikada ikişerli yürümeye başladılar. Mesafenin fazlalığı hava saldırılarına karşı etkili bir tedbirdi. Üçüncü bölüğün ardındaki Rıfat'ın yürümesine sıra geldiğinde yarım saat zaman geçmişti.

Gittikleri yer üç saat uzaktaki Basya teleferiğinin bulunduğu Dola Xanımê noktasıydı.

Patika bazen tam su kenarında gidiyor, bazen bir tepeyi aşıp koyağa giriyor, bazen köylülerin yaptığı taş merdivenli yokuşu yukarı tırmanıyordu. Çınarların, söğütlerin gölgesinden geçiyorlardı.

İlk pratik yürüyüştü, hava serindi. Pratiğin coşkusuyla hızlı yürüyorlardı. Hozan Karker'in 1. Bölüğüyle, Karker'le yan yana taburun önünde yürüyordu. Arkadaki savaşçıyla aralarındaki mesafe iki kilometreden fazlaydı.

Üç saat boyunca dinlenmeden yürüdüler. Dola Xanımê Tepesi'ne akşamın ilk koy gölgeleri düşünce vardılar. Karkerle bir kayaya çantalarıyla birlikte yaslanıp arkadan gelen tabura baktılar. Erimekte olan beyaz kar örtüsünün üstünde, ağaçlı, çalılı, çıplak bayırlarda yürüyüş kolu kıvrılıyordu. İki kilometreden daha uzundu. Birinci bölüktekiler tanınıyordu, diğerleri yalnızca birer siyah noktaydı. Dürbünle de tespit edilemiyordu. Hozan kıvrılarak süzülüp gelen iki yüz beş savaşçısını gururla seyretti. Karanlık çökmeden önce tabur ilk pratik üslenme noktasına ulaşmıştı.

-XII-

Sabahın erken saatinde Dola Xanimê çevresinde onlarca yerden göğe dumanlar yükseliyordu. Dumanlar serin havada kıvrılarak dağınık ağıyordu. İşbölümü yapan bölükler dağılmıştı. Ateş dumanları birbirinden uzaktı. Bölük komutanları kahvaltıdan sonra Hozan'ın kaldığı yere geldiler. Tabur yönetiminin üstlendiği yerdi burası. Hozan tepeciler ve yakın alandakilerle muhabereyi henüz yeni bitirmişti.

Taburun ilk yönetim toplantısına bölük komutanlarıyla birlikte siyasi komiser Ali Rıza da katılmıştı. Ayrıca muhabereciyle iki yardımcısı da hazır bulunuyordu. Kısa pratik hazırlıklar, taburun hareket tarzı üzerinde tartışılacaktı. Esası ilgilendiren tartışmalar Eyalet Askeri Konseyi toplantısında netleşmişti.

Toplantı alanı birinci bölüğün bitişiğindeydi. Dolayısıyla ekstra nöbete gerek yoktu. Geniş ceviz ağacının altında geceden yakılan ateş köz olmuştu. Çaydanlıklarda su kaynıyordu. Muhaberecilerden ikisi yetişip odun getirdiler. Muhabereci Küçük Agit çay demliyordu. Çay hazır olduğu için toplantı geç başlayacaktı. Düzenleme üzerine sohbet başladı.

"Taburumuzun dünkü ilk yürüyüşü nasıldı?" diye sordu Hozan.

Karker hemen cevap verdi.

"Kış kampının eğitimi çok etkili olmuş. Hiç durmadan yıldırım hızıyla yürüyordu herkes."

"Eğer uyarmasaydım" diye konuşmaya katıldı Haki, "Bizim bölük birinci bölüğü geçiyordu."

Resul'a bölüğünün durumu sorulduğunda gururla gülümsedi. "Bizim portatifler bir acayip olmuş. Hepsi ateş gibi. Eylem

diyorlar da başka bir şey demiyorlar."

Hozan, "Tabii" dedi, "Taburumuz avantajlı. Komutanı savaşçısı hepimiz birlikte eğitim gördük. Aynı kamptan çıktık. Üstelik manga komutanlarının hepsi genç ve gözü kara. Neden olmasın."

Sonra Resul'a baktı;

"Bak Hevalê Resul, sizin bölüğünüzde Kani deli doludur. Tek başına bir tepeyi düşürmüş bir arkadaştır. Onun dışında, Baran gibi gözünü kırpmaz bir manga komutanını hiçbir yerde bulmazsın. Korku nedir bilmiyor. Keşifte bizimleydi. Onu yakından tanıyorum. Diğer manga komutanlarının hepsi de öyle genç ve gözü kara."

Sonra Karker'e baktı;

"Sizin bölükte de Rênas arkadaş tam asker. Gelişmeye çok açık. Onu daima yakınında tut. Nuhat gene öyle. Gözü kara, o da gelişmeye açık. O Evin, kendi başına iki yaralı arkadaşı kurtarmıştı. Saldırılarda gözünü kırpmıyor."

Haki'ye bakarak, "Haki arkadaşın bölüğü de öyle"dedi, "Mahmut Kopar gibi coşkulu bir takım komutanı bulamazsın. Ramazan'ı zaten tanıyorsunuz. Küçük Berivan cin gibi."

Resul, "Aslında doğruyu isterseniz" dedi, "İlk kez istediğim arkadaşlardan oluşan bir bölükle birlikteyim. Bütün tabur da öyle. Başaramazsak sorun bizden kaynaklanacaktır."

Xelil Rüstem o sabah nöbetçi subaydı. Toplantı alanına yaklaştı. Silahını indirip izin istedi. "Hevai Karker nöbetçi ve görevli listesi çıkardım. Kontrol etmeniz için getirdim."

Karker kağıt üzerinde gözünü gezdirdikten sonra sol omzu üstünden Xelil Rüstem'e döndü. "Tamam ama tepeciler çok yorulmuş, dinlensinler. Onları değiştirin, gerisi tamam."

Sohbet, çayların içilmesinden sonra resmi hal aldı. Bu arada muhabereciler büyük telsiz cihazını kurmayı bitirmişti. Toplantı başladı.

"Bütün gelişmeleri dikkate aldığımızda düşmanın kapsamlı bir operasyon arifesinde olduğu kesinlik kazanıyor" dedi Ho-

zan. "Bu nedenle önceden birtakım pratik hazırlıkları tamamlamamız gerekiyor. Eyalet olarak, muhabere görüşmeleri için ortak şifreler belirledik. Buna göre bütün eyalet kodlarımız "Ç" harfiyle başlayacak. Bizim taburun iç kodlaması da eyalet tarafından "H" harfi olarak belirlenmiş. Ben burda bölük komutanlarınkini belirleyeceğim, alt kodlamaları da daha sonra her bölük kendi içinde yapacaktır. Benimki Haruna, Karker arkadaşın Hêzil, Resul arkadaşın Habur, Haki arkadaşın Herekol. Bizim tepeciler de Havin olacaktır."

Bunu herkes tartışmasız kabul ettiği gibi defterlerini çıkarıp not ettiler bile.

"İkinci nokta ise, düşmanın muhtemel kapsamlı saldırısıyla ilgilidir. Eğer operazsyon olmazsa, eyalet yürütmesi olarak son toplantıda belirlediğimiz bir plan vardı, onu uygulayacağız."

Toplantını coşkusu bununla arttı. Herkes acaba, ne olacak, diye merakla birbirine bakıyordu.

"Aldığımız karar, eğer düşman operasyona başlamasa biz karşı operasyona başlayacağız şeklindedir. Geçen sonbaharda keşfini yaptığımız ama baskını ertelediğimiz Bêsosin karakolu hedefimizdir. Buna göre bizim tabur, birinci Kasırga Taburu ve yerel Gerdiyan Gücü hep birlikte Bêsosin karakolunu vurup ele geçireceğiz. Düşmanın Şikêrê Silo ve Serê Silo dolaylarındaki gücünü de iç tarafa çekip günlerce süren çarpışmalarla etkili vuracağız."

Herkes durup şaşırmış halde birbirine baktı. Hozan konuşmasını sürdürüyordu;

"Bilindiği gibi, eyaletimiz sınırlarındaki düşman karakollarından kendisine en çok güveneni budur. Evet, Gerdiyan'ın yüreğindeki Bêsosin karakoluna dört taraftan saldıracağız. Bununla yetinmeyecek, etraftaki güçlerini araziye çekip vuracağız. Bunun için birtakım ön hazırlıklar yapmamız lazım. Hedef alana yakın yerlere gerekli cephane ve lojistiği günler öncesinden taşımamız gerekiyor."

Herkes susmuştu. Coşkuyla Hozan'ı dinliyor ve susuyorlar-

dı. Hozan'ın bakışı Basya'nın haşin akıntısına takılmıştı.

"Operasyon olsa da olmasa da, eylem yapsak da yapmasak da bu azgın sular karşımızdaki en büyük engel olacaktır. Onun için her şeyden önce Avaşin ve Basya sularına bir çözüm bulmak zorundayız. Artık teleferiklerle bu azgın sular üzerinden geçiş hem tehlikelidir, hem de zaman kaybına yol açıyor. Her bir bölüğün geçişi bir günümüzü alıyor. Eğer bu sular üzerinden geçiş kolaylığını elde edersek hem eylem sırasında, hem operasyon sırasında gerillanın seri hareketliliğini, zamanında dağılma ve toplanma yeteneğini, ani vuruş ve geri çekilişleri çok daha rahatça yaparız. Güçleri takviye etme avantajını artırır aksi halde zorlanırız."

İki ırmak üzerinde köprü yapılmasını öneriyordu Hozan. Bunun üzerine tartışma kızıştı. Kim söz alıyorsa köprülerin inşaatını ve bunun nasıl olacağını tartışıyordu. Karker de, Resul da öneriyi destekliyor ama zor olduğunu savunuyorlardı.

Karker:

"Böyle bir şey elbette gerekir. Bugün olmazsa yarın mecbur kalıp mutlaka yapacağız. Ama bu çok zamanımızı alacağı için yapıyı oldukça zorlayacaktır."

Resul Karker'i destekledi:

"Altından kalkamayacağımız bir işe girmeyelim" dedi, "Hayal kırıklığına uğrarız ve bu da operasyon arifesinde moral bozukluğuna yol açar."

Siyasi komiser Ali Rıza Hozan'ın fikrini destekledi:

"Doğrudur" dedi, "Arkadaşların dediği gibi zor olacak. Ama avantajlarımız da var. Yapı coşkuludur, eğitimden yeni çıktığı için çok kararlı. Doğru yöntem ve planı uygularsak kesinlikle başarır ve muhteşem köprüler kurabiliriz. Benim önerim" dedikten sonra biraz durakladı, sonra, "Avaşin üzerinde büyük ağaçlarla köprü kurmaktır. Ama Basya Irmağı çok geniş. Dar yer bulup kavak ağaçlarını denemeliyiz. Başaramazsak asma köprü fikrini tartışmalıyız. Başka seçenek yok bence."

Haki şaşkına uğramıştı. İmkansız bir şeymiş gibi Ali Rıza'nın

gözlerinin içine bakıyordu. "Asma köprüsü mü?" diye sordu hayretle, "İstanbul'daki gibi mi?" Alttan alta bu fikirle alay ediyordu.

Hozan son noktayı koydu.

"Yapmak zorundayız. Bu hem eyaletin kararıdır, hem de savaş ihtiyacıdır."

Hozan'ın son sözlerinden sonra Ali Rıza hemen defterini çıkarıp ortaya koydu. Ötekilerle birlikte çeşitli resimler çizmeye, güç dağılımını yapmaya başladılar. Ali Rıza ikide bir Haki'ye dönerek geliştirdikleri yöntem ve planı söylüyordu. Bütün çabası Haki'yi ikna etmekti. Haki de başını eğmişti ya, ikide bir, "Ben gözümle gördükten sonra ancak inanırım" diyordu. "Ama elimden geleni bölüğümle birlikte yaparım. Bakalım hele..." diyordu.

Taburun, böylece ilk görevi Avaşin ve Basya üzerinde iki köprü kurmak oldu.

-XIII-

Kar sularıyla beslenen bu ırmaklar baharla birlikte alabildiğine kabarıyor, çılgınca akıyorlardı. Kıyılarına delice çarpıyor, kocaman kayaları, kalın ağaçları kökünden söküp dalgalarının ortasına alıyor ve yaprak gibi, sularının içinde öteberiye savuruyorlardı. Ve bu sular o güne kadar nice gerillayı yutmuştu.

Köprüler yapılmasına yapılacaktı ama nasıl ve neyle?.. Avaşin üzerinden şimdiye kadar gerilla el yapımı bir teleferikle geçiliyordu. Suyun iki yakasına gerilmiş halatlara asılı ve tek kişiyi taşıyabilen bu teleferik hem çok yavaştı, hem de tehlikeliydi. Bir taburluk gücün karşıya geçmesi rahatlıkla bir günü buluyordu. Oysa taburun önünde şiddetli bir savaş planı vardı ve hızlı manevralar, ani saldırılar için altyapı gerekiyordu. Bununla birlikte gerideki lerin ileriye aktarılmasında, ya da eylem yapan güçlerin geri çekilmesinde hız ve güvenliği sağlamak için köprüler kesinlikle gerekliydi.

Planlama yapıldı ve tabur üç bölük halinde dağıldı. Haki'nin bölüğü ileri hatlara erzak taşımacılığı için ve gerekli savaş hazırlıklarını yapmak için Govendê etekleri ve Bêgaltê yörelerine yerleşti. Birinci bölük Avaşin köprüsü için Avaşin kıyılarına, ikinci bölük ise Basya köprüsü için oraya doğru yola çıktı.

Basya çok geniş bir yatakta akar. İki yakası arasındaki mesafe bazen elli- altmış metreyi bile buluyor. Suyla karşılaşanların bazıları gördükleri manzara karşısında ümitsizliğe kapılarak bunun mümkün olmadığını söylemeye başladılar. Tartışmalar süredursun taburun siyasi komiserinin baştan ileri sürdüğü asma köprü kararı baskın çıkmıştı. Basya suyu üzerinde inceleme yapan ikinci bölük burada bir asma köprü yapma kararı aldı. Bas-

ya üzerinde köprü inşa etmek kolay bir iş olmayacağa benziyordu. Nasıl bir köprü konusunda sıcak tartışmalar yapıyorlardı. Elli-altmış metre uzunluğunda ağaçları olmadığına göre geriye tek yol kalıyordu: Köprüyü tutacak halatlar... Bu görevi, bölük komutan yardımcılığına terfi eden Başkale savaşçısı Kani üstlendi. Kani kekeleyerek ilginç yöntemini açıkladı:

"Düşmanın elektrik direkleri ne güne duruyor? O güzelim, uzun teller..."

İkinci görevi ise Sefqan aldı. Tellerden yapacakları kalın halatlar üzerine kalın ve geniş tahtalar döşeyecekti.

"Tahtaları nereden getireceksin Heval Sefqan?" diye soranlara, Sefqan gülerek karşılık verdi:

"Bêgaltê Köyü'nün boş okulu ne güne duruyor..."

Terk edilmiş Bêgaltê'deki yıkık okul binasının kapı ve pencereleri olduğu gibi duruyordu. Bêgaltê'deki okulun yanı sıra Herki mıntıkasından sonbaharda göçen Bêdewê Köyü'nün yıkık evleri de tahta ve kalaslarla doluydu.

Fakat bu köprünün bir eksiği olacaktı: Dibindeki suyun akıntısı görünen asma köprüden katırları geçirmek imkansız olacaktı. Birçok komutan, "Mümkünü yok katırlarımız geçemez" derken, Kani, henüz dereyi görmeden paçayı sıvayan arkadaşlarına kızdı:

"Heval hele siz şu katırların başını çekin!" diyerek çıkıştı. Kekelemeye başlamıştı. "Köprüyü ben yaptım, ben geçeceğim" der demez, ötekiler karınlarını tuta tuta gülerek işe koyuldular.

Avaşin'in üzerindeki köprü uzun ve kalın ağaçlardan yapılacaktı. Suyun kıyısındaki yamaçlar tamamen ağaçlıktı. Ama kalın ve uzun ağaçları bulmaları gerekiyordu. Herkes bir yere dağılıp aramaya çıktı. Xelil Rüstem iki yüz metre ötede kocaman ağaçların yerini buldu. Yeri buldu ama o dev ağaçları kesip oradan getirmek kolay olmayacaktı.

İri yarı, cüsseli ve güçlü iki savaşçı baltalarını alarak gitti, ormanın en yaşlı, en kalın iki ağacını yere devirdi. Budadıkları

dev gibi ağaçları taşımak için bölükten beş kişi istediler. Beş savaşçı kesilen ağaçlardan birinin yanına varınca, gülmekten kendilerini alamadılar. Önlerinde boylu boyunca uzanıp duran ağaç en az üç-dört ton ağırlığındaydı. Aylarca, yıllarca dolaştıkları ormanda bu kadar büyük bir ağacı daha önce göremedikleri için şaşırıp kalmıştılar. Bölük komutanı Karker'in yardımcısı Xelil Rüstem ağaca şöyle bir dokunduktan sonra kımıldatamayacaklarını anladı. Başını salladı:

"Beş kişinin işi değil bu" dedi, "Ben takviye arkadaş getirmeye gidiyorum."

Rênas az sonra peşinde takımıyla birlikte döndü. Yirmi beş kişilik güç ancak dev ağaç gövdesini azıcık yerinden oynatabildi. Xelil Rüstem bunun üzerine içerlendi:

"Miratê!" dedi öfkeyle, "Ma sanki başka ağaç yoktu da bu mu kalmıştı?" Ardından homurdandı: "Biz gene yetmeyiz, Beritan'ın takımındaki bayanlar da gelsin."

Bunun üzerine Beritan'ın bayan takımı da ağacın başına geldi. Elli dolayında gerilla ağaç gövdesinin etrafına toplandı. Ağacı daha birkaç metre yerinden uzaklaştırmamışlardı ki, yeniden bıraktılar. Bir bölük ağacı taşımaya yetmiyordu. Olay ilginç bir hal almıştı. Birçok savaşçı bu tuhaf oyuna bir son verilmesini istiyordu. Manga komutanı Menaf ümitsizdi:

"İşte böyle!" diye çıkıştı, "Eğitimlerde bol bol konuşurlar. Hele şu yaptıklarına bak. Ma ağaç mı yoktu? Hayal edersiniz de, niye yerine getirmiyorsunuz?"

Özellokma da hazırdı. Baharla birlikte boy atmış, omuzları genişlemiş, sesi de azıcık kalın olmuştu. Hatta arkadaşlarına görünmeden sakal traşı bile oluyordu arada bir. Şimdi epeyi uzamış boyuyla şöyle on dokuzunda, yirmisinde rahatlıkla gösteriyordu. Ne var ki, on altısına yeni basıyordu.

Menaf muhakkak Özellokma'yı fark etmemişti ki, öyle içerleniyordu. Özellokma, beklendiği gibi Menaf'ın kulağını çınlattı;

"Sen de hiç bir zaman başkasının işini beğenmezsin Menaf.

Senin Şikefta Birindara'da pişirdiğin pilavı bilmemiş olsak neyse... Apocular şikayet etmez! Temiz iş yapar, tamam mı heval Menaf?"

Menaf, yarı alaylı, yarı kışkırtıcı bir edayla Özellakma'nın cevabını verdi:

"Burda mıydın sen? İnan, burada olduğunu bilmiyordum. Öyle küçüksün ki, insan seni göremiyor." Sonra eğilip ağzında öfkeyle homurdandı.

İş yokuşa sürükleniyordu. Tabur komutanına haber verdiler. Hozan kesin bir dille "Vazgeçmenin mümkünü yok" dedi, "Eğer bir bölük yetmiyorsa iki bölük taşıyacak!"

Bunun üzerine Hozan, ardına aldığı bir grupla birlikte takviye amacıyla köprü yapım çalışmalarının başına geldi. Yanındakiler kamp noktasında istirahata çekilen on kişilik lojistik ekibiydi. Kimi palaskayla, kimi şutikle dev ağacı her yerinden kıs kıvrak bağladılar. Altmışı aşkın gerilla hep birden gövdenin altına girdi. Ağır ağır kaldırırken kimi oflıyor, kimi gülmekten kendini tutamıyor, kimi de ağaç kesicilerine takılıyordu. Birden oflayan, gülen, kahkahalar atan, alay eden ve acı çeken çok ayaklı bir gövde oluştu ve neşe içinde bu gövde bir saat içinde köprünün yapılacağı suyun kıyısına vardı. Diğer ağacı da getirdiklerinde bu kez yeni bir sorun çıkmıştı: Dev ağaçları ırmağın üzerine nasıl koyacaklardı? Çekdar Özellokma bir fikir attı ortaya:

"Ağacı el birliğiyle kaldırıp karşıya devirelim."

Kalabalık uğuldadı. Bir kaç ses yükseldi.

"İyi de, kim yapacak? Var mı öyle güçlü birisi?"

"Var" dedi Özellokma.

"Kim o baba yiğit?"

"Kim olacak, Mahir Ezergeçer!"

Birkaçı "Olamaz, o da yapamaz" dedi. Başka biri:

"Katırı yere deviren Mahir için bu bir hiçtir" dedi.

"Şêro'yu sırtında taşıyan Mahir için bu ağaç çöptür."

"Doçkayı Çarçela'nın eteğine çıkaran Mahir mi yapamaz?"

Kalabalık hep birlikte "Evet, Mahir Ezergeçer" dedi. Mahir'i aradılar. Mahir yakınlarındaydı. biksiyle nöbet tutuyordu. Karşısında altmış arkadaşının umar bekleyen bakışıyla karşılaşınca kıpkırmızı kesildi.

Xelil Rüstem meseleyi anlattıktan sonra:

"Hadi gel heval Mahir." dedi.

Mahir söyleyecek söz bulamadı. Az sonra da, "Ma ben tarzan mıyım, yalnız yapamam ki, herkes orda, beraber yaparız" deyip yola koyuldu.

Mahir geniş omuzlu, iri cüsseli ve eski bir gerillaydı. Mardinliydi, az okul okumuş, şehir yüzü de görmüştü. Kamyon muavinliği yaparken Ankara'lara, İzmir'lere kadar gidebilmişti. Mahir'in dikkat çeken bir çok yönü vardı. Bir kere eğitimlerde en çok yatan gerilla oydu. Mahir ne düşmanın özel savaş kültüründen etkilenmiş, ne de partinin siyasi derslerinden. Ona eğitim adına hiçbir şey etki etmiyordu. Silahlardan, manevralardan ve tepe savunmalarından çok iyi anlayan Mahir, taburun en gözde tepecisiydi. Bir tepeye düşman saldırısı olduğunda bütün komutanların telsizinden Mahir'in adı anons ediliyordu. Diğer bütün gerillalardan onun daha başka çok farkı vardı. Kemikleri iri ve etliydiler. Bilekleri Özellokma'nın bacakları kadar kalındılar. Çekdar gibi iki kişi onun belini çeviremezdi. İri gövdesiyle iki adım atmadan ter içinde kalıyordu. Kocaman ayakları vardı ve bu ayaklar yılda en az dört beş çift ayakkabı eskitiyordu. Mele Reşit ısmarlıyor, kuryeleri bu kırk sekiz numaralı özel ayakkabıları ta Tebriz'den getiriyordu ona. Çok gür, kanatları birbirinden uzak bıyıkları vardı. Çok kuvvetliydi de. En ağır yükleri o taşıyordu. Bir eline kendi biksi silahını, öteki eline badem dalından kehribar asasını (bu asasının başı yılan başını andırıyordu), sırtına da en az yirmi kiloluk yük alırdı. Çantasında bir volkmen, çok sayıda kalem pil, kocaman bir tütün tabağı, çeşitli kalınlıkta ipler ve çakılar hiç eksilmeyen şeylerdi. Mahir yürürken taş demiyor, çalı demiyor, ayağının önüne geleni ezip geçiyordu. Ona 'Ezergeçer' lakabını da bu yüzden

Mordem (Ayhan Kaya) takmıştı. Mahir'in bacak ve dirseklerinde yara almamış ve kanamamış bir yer kalmamıştı. Kurşun ve şarapnel yaraları değildi bunlar. Yürürken ayaklarını yerde sürüklediği için ikide bir düşüyordu. Düşünce de yara bere içinde kalıyordu.

Ve Mahir ünlü bir biksiciydi. Kırmızı izli kurşunlar kullanırdı, rakibi Özellokma'ysa yeşil izli. Karanlıktaki çatışmalarda kimin nerde olduğunu izli kurşunlarından anlardı herkes.

Mahir bir süre ağacı ölçtü biçti. Ayaklarıyla dev ağaç gövdesine basıp:

"Öyle olmaz" dedi, "Siz işinizi bilmiyorsunuz. Ağacı kaldırmasına kaldırabiliriz ama devirirsek nereye gideceğini biliyor musunuz? Su götürür, su. Siz ne sanıyorsunuz. Avaşin'dir bu."

"Ne yapacağız peki?" diye sordu Xelil Rüstem.

"Kolayı var. Getirin bana birkaç tane uzun ip. Hem uzun, hem kalın olsun."

Lojistikçiler keçi kılından çeşit çeşit ipler getirdiler. Mahir iplerden birini karşı yakaya gidenler için ağacın öteki başına bağladı. Birkaç gerilla teleferikle karşı yakaya geçti. Ağacın o başına bağlanan ipi aldılar. İpi çekip sıkıca her iki yakadaki bulunan henüz ayaktaki yeşil ağaç gövdelerine bağladılar. Kesilmiş ağaç gövdesinin başını iple bağlayıp bunu Mahir'in katkısıyla hep birlikte gerilmiş ipin üstüne koydular. Mahir karşı yakadakilere o gür sesiyle seslendi. "Şimdi iple ağacın başını yavaş yavaş çekin" dedi, "Biz de buradan tutuyoruz."

Mahir Ezergeçer'in kuvveti ve nezaretinde iki tarafından bağlanan ağacın ucu karşı yakaya rahatça çekildi. Mahir karşıdakilere bağırıyordu. "Bırakmayın, çekin" diyordu. "Yeter ki azıcık kaldırıp çekin, gerisi bize ait."

Ağaç oflar, homurdanmalar ve yoğun uğultu içinde ağır ağır yerine indirildi. İkinci ağaç daha kolay indirildi. Çiviler getirildi. Yan yana uzanan iki ağaç gövdesi üzerine basamaklar çakıldı. Basamak aralarına meşe dalları, kamış ve sazlar tıka basa dolduruldu. Çalılı, sazlı örtünün üstü torbalarla taşınan toprak-

la kapatıldı. Köprünün topraklı yüzeyi çamurla sıvandı. Köprü birkaç saat içinde hazır oldu. Kuruması için birkaç saat beklediler. Böylece gerilla tarihinin ender rastlanan ilkel mühendislik harikası, herkesin sevinçli bakışları altında, boylu boyunca Avaşin üzerinde uzanıyordu.

Sevinç içindeki gerillalar bu yakadan o yakaya gidip geliyorlardı. Tehlikelerle dolu olan Avaşin suyu, sonunda ikinci Kasırga Taburunun azmine yenilmiş, köprünün altında akan uysal bir ırmak olup çıkmıştı.

Aynı gün, Basya kıyısındaki köprüyle meşgul olan Kani aradı. Tabur Komutanı Hozan'a asma köprünün bitirildiği haberini kıvançla veriyordu.

"Herkes geçiyor! Portatiflerle, uzun saçlılar fişek gibi köprünün üzerinden koşuyorlar" dedi.

"Ama" dedi telsizdeki başka bir ses, "Katırları geçiremiyoruz, inat ediyor, köprüden geçmiyorlar." Bu daralmış ses yağız katırın sahibi Mahmut Kopar'a aitti. Katırını karşıya geçirmek için akla hayale gelmedik yollar denemiş fakat katırını suyun karşı yakasına geçirememişti.

Heybetli bir köprü de orada yapılmıştı. Asma köprü sudan en az beş metre yükseklikteydi. Suyun iki yakasına birer metre arayla birbirine paralel uzun halatlar gerilmişti. Bunlar sık döşenen tahta ve kalaslarla birbirine bağlanmıştı. Bir metre genişliğindeki iki paralel halat da üstten gerilmişti. Her beş metrede bir, alt ve üst halatlar birbirine dikine bağlanmıştı. Sıkıca bağlanarak kurulan asma köprü ortalara doğru esneyerek aşağı çöküyor, üstünden geçenler olunca yaylanıyordu.

Köprülerin yapılması savaş manevralarını kolaylaştırdığı gibi lojistiğin aktarımını da en rahat hale getiriyordu. Böylece lojistik grupları, vaktinin çoğunu karşıya geçmek için ırmakların kıyısında müsait yer aramakla geçirmeyecek, yükünü getirdiği gibi köprünün üzerinden karşı tarafa taşıyacaktı. Ama katırlar gerçekten de köprüye yaklaşmaktan bile korkuyorlardı. İşte katırların bu inadı Mele Reşit başta olmak üzere bütün lojistik-

çileri zorlayacaktı. Katırlar mecburen suya girip yüzerek karşıya geçeceklerdi.

Köprüler bitince Mart ayı yarılanmıştı. Tonlarca erzak, gece demeden gündüz demeden, o zamana kadar görülmemiş derecede büyük bir hızla köprülerin üzerinden geçirilerek kuzeye ve iç taraflara ulaştırıldı.

-XIV-

Kapalı bir mart günüydü. Vakit öğlendi, saat bire geliyordu. İkinci Kasırga Taburunun yaptığı hazırlıkları yerinde denetlemeye gelen Eyalet Komutanı Aras dün akşam geç saatlerde alana ulaşmıştı. Hozan ile birlikte ikili görüşme yapıyorlardı. Hozan yönetimin geçici üstlendiği ceviz ağacının altındaki su başından hızla çıkarak güvenlikçilere seslendi.

"Çabuk yönetimdeki arkadaşları çağırın."

Üç bölük komutanı ve siyasi komiser gelince Hozan aceleyle, "Lübnan'dan Roj aradı. Önderlik, bütün eyaletlere çok kapsamlı bir talimat iletecekmiş. Birazdan Parti Önderliği telsize geçecek..."

Hemen gerekli teknik hazırlıklara hızla başladılar.

"Çabuk olun yalnız birkaç dakikamız var."

Karker son kez telsizi kontrol etti. Bütün bağlantıları tamamdı. Hozan çok acele ettiği için telaşlı görünüyordu.

"Teyp hazır mı? Kasetler? Yedek teyp?..."

"Hepsi hazır" dedi Resul.

Aras, "Talimat daha çok kongre sonrası süreç, Bahar Atılımı, düşmanın son kontra faaliyetleri ile sınır boylarında yoğunlaştırdığı askeri yığınakla ilgili olacak" diyordu.

Saat birde, Başkan Apo 'Bütün Deryalara' hitaben bir konuşma yaptı. Son derece ciddi tavırla herkes sükunetle telsizi dinliyordu.

"Bütün ARGK Komutan ve Savaşçılarına! Değerli Yoldaşlar! Biliyorsunuz ki, gelişmeler çok hızlı. 5.Kongremizin gerçekleştirilmiş olması ve yeni bir hamlemizin ileri boyutlarda gelişmesini ve Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun Newroz'da ilanı-

nu önlemek, gündemi saptırmak temelinde düşman birtakım provokatif eylemlere girişti. İçte yaygın bir şovenist kabarmayla birlikte geniş çaplı birtakım operasyonlar ve dışta da gene bazı silahlı kontra faaliyetlerine başladı. Zaxo'da düşman kontra gücünün yaptığı katliamda 80 dolayında yurtsever insanımız öldü. Yine dün aldığımız haberlere göre İstanbul Gazi Mahallesinde halk ayaklanması yaşanmış. Daha önemlisi de sınır boylarına yapılan askeri yığınaktır... 5. Zafer Kongresinin ruhuyla komutanı ve savaşçısıyla bütün parti militanlarımızın üstün kahramanlıklar sergileyerek bahar hamlesini başarıyla başlatacaklarına olan inancımla hepinize selam ve sevgilerimi sunuyor, Newroz Bayramınızı kutluyorum."

Başkan Apo'nun öngördüğü eylemlerle hem 5.Kongre selamlanacak, hem de bütün eyaletlerde gerilla inisiyatifi biraz daha perçinlenecekti.

Talimat Basın-Yayın ekibince hemen kasetten çözülerek kağıtlara geçirildi. Bir saat sonra yapılan içtimada bütün tabura okutuldu. Talimat bir ağızdan çıkan sloganlarla ve alkışlarla savaşçılar tarafından karşılandı. Savaşçıların tümünün yüzünde yüksek moral, coşku ve inanç görülmeye başlanmıştı. Aylardan sonra yeniden savaşmanın coşkusu bütün taburu sarmıştı, coşku taşıyordu.

Bunun üzerine bir araya gelen tabur yönetimi, Eyalet Komutanı Aras'ın da katıldığı bir toplantıyla birkaç gün önceki toplantıda ortaya atılan eylem planını tekrar tartışmaya açtı. Bêsosin Karakoluna 1995 savaş yılına giriş amacıyla bir saldırı yapılması konusunda ortak karara vardılar. Bunun için Birinci Kasırga Taburu da saldırının yapılacağı bölgeye çağrıldı. Hedef karakolun keşfi önceki yıl bütün detaylarıyla yapılmış ve arada geçen zamanda meydana gelen değişiklik olup olmadığını tespit edilmesi ve bunun bizzat eyalet komutanınca onaylanması gerekiyordu.

-XV-

Tepedeki karlar yer yer erimiş, vadideki karlar çekile çekile çukurlara, kuytulara sinmişti. Karlar eriyor ve küçük seller halinde aşağılara akıyordu. Ve güneşin yıkadığı tekmil sel suları ırmaklarla birleşiyordu.

Günler akarak geçti. Lojistik depoları tıklım tıklım doldu. Bol cephane getirilip dağıtıldı. Katırlar dur durak demeden çamurlu yollarda yükler taşıdı. Durmadan yük taşıyan, oradan oraya koşturan gerillalar günleri ip gibi çekerek Bêsosin karakolunu ortadan kaldıracakları anı beklemeye başladılar.

Köprülerin yapım çalışmaları sürerken bir yandan da savaş tartışmaları yapılıyordu. Çünkü Newroz gününe birkaç gün kala, sınır boyundaki tüm hatlardan düşman yönelimi ile ilgili haberler gelince herkes şiddetli bir savaş için kendini hazırlamıştı. Köprüler tamamlanınca Bêsosin karakolunun keşfi için ayrılan grup yönetimin oturduğu çadıra geldi. Keşifçiler, her şeyin geçen yıl ile aynı olduğunu, düşmanın mevzilenmesinde ve aldığı tedbirlerde hiç bir değişikliğin olmadığını söylediklerinde Eyalet komutanı Aras ikna olmadı. Böyle bir şey mümkün olamazdı. Düşman ordusu bile bile böyle bir ihmalkarlığı yapamazdı...

Keşif sonucunu kesinleştirmek için Aras ile Hozan, bölgeyi iyi tanıyan bölük komutanlarından Resul ile Birinci Kasırga Taburu'ndan eylem için yararlı olabilecek birkaç komutan ve savaşçıyı daha yanlarına alarak Bêsosin karakoluna hakim tepeye çıkmak üzere yola çıktılar. İkinci Kasırga Taburu güçlerinin üslendiği Basya Irmağı kıyısındaki asma köprüye yakın bir alandan sabah çıktılar. Alan çınar ağaçlarıyla doluydu.

Bêsosin'e ulaşmadan önce sınırın sıfır noktasındaki Bêgaltê Köyü'ne varmaları gerekiyordu. Çünkü Bêsosin çok daha uzakta kalıyordu ve bir gün içinde ulaşmaları mümkün olamazdı. Bêgaltê en elverişli dinlenme yeriydi. Orası da dört- beş saatlik yoldan az değildi. Basya köprüsünü geçerek ırmağı sağa aldılar. Kıyı boyunca, Govendê istikametinden suyun akıntısına ters yönde kuzeye doğru yol aldılar. Yol boyunca yer yer tümsekler, kayalıklı tepeler ve çıplak dollar çıkıyordu karşılarına. Yolu hiç şaşırmamalarının nedeni sürekli Bayrak Tepesi'ni takip ederek yürümeleriydi. Bayrak Tepesi Bêgaltê Köyü'ne en hakim tepeler içinde sivri, yüksek ve kayalık olanıydı. Dürbünle ta Basya kıyısındaki hareket alanından daha ileriye doğru hep o istikamette ilerliyorlardı. Her yerden rahatlıkla görünebilen bu tepe her tarafa çok yakınmış izlenimi verir. Ama yürüdükçe Bayrak Tepesi sanki uzaklaşıyordu. Keşifçiler gün kavuşurken Bêgaltê sınır köyünün sahipsiz bahçelerine vardılar.

Savaşın yaşandığı normal koşullarda Bayrak Tepesi'ne doğru gündüz yol almak mümkün değildi. Operasyon olduğunda düşman birliklerinin ilk elden çıkıp bayrak diktikleri tepeydi. Şimdi düşman askerinin olmadığı kesindi ve gündüz yol almak herhangi bir tehlike taşımıyordu.

Bêgaltê bir yıl önce çete köyüydü. Sınırın ağzında, yüksek tepelerin arasındaydı. İlk silahlı propaganda birliklerinin geliş gidişlerinden dolayı gerillayı alanda tanıyan ilk köydü. Gerdiler içinde koruculuğu en son kabul eden onlardı. Yıllarca direnmiş, düşman askerlerinin tekliflerini ellerinin tersiyle itmiş ama sonra ölüm ve yakıp- yıkma tehditleri gelince silahı almışlardı. Birkaç ay utançlarından gerillaya görünmediler, randevulara gitmediler, evlerine almadılar. Böyle gitmeyeceğini anlayarak bildikleri gerilla üslerine gece vakitleri gidip gelerek kusurlarını gerillaya affettirdiler.

1991 yılına kadar köyde azgın bir düşman karakolu bulunuyordu. Karakola rağmen gerilla sık sık uğramakta ve faaliyetlerini sürdürmekteydi. Köyde gerillaların tanımadığı ev ve kişi

yoktu. Alanda meydana gelen çatışmalara çoğu kez korucular kayıtsız kalıyor, asker zorlayınca da göstermelik bir kaç el kurşun sıkmaktan öteye gitmiyorlardı. Gerekçeleri de hazırdı. "Köyde siz de varsınız" diyorlardı askerlere, "Siz bir şey yapamadıktan sonra bizim elimizden ne gelir?" Sürekli alandaki gerilla eylemlerine maruz kaldığı için düşman karakolu o yıl oradan kalktı ve Bêsosin Köyü'ne taşınmak zorunda kaldı. Sonra gerillalar köyde gündüz kalmaya başladılar. Düşman ordusu duyuyordu, ne var ki, artık bir şey yapamıyordu, çünkü anında müdahale edebileceği karakolu yoktu orda. Bêgaltê korucuları gece gerillayla birlikteydiler, gündüz kendi işlerinde. Gerillalar bu köye "Yurtsever çeteler" ve hatta telsiz muhaberelerinde "Küçük Kürdistan" demeye başlamıştı ki, Bêgaltê köylülerinin ikili oynadıklarını alandaki düşman ordu birlikleri duydu. 1994'ün ilk yazında köye hakim tepede bir helikopter ve iki üsteğmenlerini yitirdikleri için hışımla bir gece vakti ansızın köye saldırdılar. Üç korucuyu kurşuna dizdiler. Altısını yaralayıp, on iki kişiyi de kendileriyle birlikte götürdüler. Bütün köyü, camisi hariç ateşe verdiler. Canlarını kurtaran diğer köylüler sabahı beklemeden yollara düştü ve gerillaya sığındı, katliamdan zor bela kurtulan köylüler Şemdinli ve Yüksekova'ya gönderildiler.

Şimdi Gerdilerin o yeşillik içindeki köylerinde taş üstünde taş yoktu, kala kala bir tek camileri ve eskilerden kalma bir okul kalmıştı. Camiyi gerilla da, asker de gözü gibi koruyordu. Çünkü bu cami mıntıkaya sürekli gelen gerilla için de arada bir operasyon dönemlerinde gelen düşman askeri için de sıcak bir barınma noktasıydı. Yerde temiz halılar seriliydi ve ayakkabılarını çıkarmadan kimse içeri girmiyordu.

Aras ile iki taburun yönetiminden komutan ve savaşçılar Bêgaltê köyüne vardıklarında rüzgar birden dindi. Öğleden sonraydı. Zagrosların üstündeki gök ağır, kara bulutlarla kaplanmıştı. Dağlardan aşağılara soğuk rüzgar esti ilkin. Derken gök gürledi. Yağmur yüklü bulutlar boşalmaya, iri damlalı, ip gibi

bir yağmur gökten inmeye başladı. Dinlenip yağmurun geçmesini beklemek için soluk soluğa koşarak kendilerini camiye attılar. Manga komutanı Ayhan ocakta ateş yaktı. Ateş cami odasını aydınlattı, yaklaşıp ıslak elbiseleriyle kurunup ısındılar.

Ayhan yanındaki savaşçıya dönüp, "Heval sen çantandan yiyecek ne var ne yok çıkarıp ortaya ser" dedi, "Ben hemen geliyorum." Dışarı çıkmak için izin istedi. Yanına üç savaşçı verildi. Çıkarken arkasına bakıp seslendi. "Durun" dedi, "Beni yarım saat bekleyin. Soğan tarlalarını biliyorum. Şimdi yeşermişler. Peynirle çökeleğin de nerde saklandığını biliyorum, arayacağım."

Ateşin üstüne kara çaydanlık konmuştu. Ateş bir anda küçücük demliği yaladı ve kaynattı. Yanında üç kişiyle birlikte Ayhan ıslak elbiseleriyle yarım saat sonra içeri girdi. Çantalarından iki naylon poşet çıkardılar, ellerinde de iki tutam yeşil soğan vardı. Poşetlerin her birinde en az dört beş kiloluk katık vardı. Gelir gelmez ortalığa konuştu. "Miratê" dedi, "Tahmin ettiğim yerde buldum. Top ceviz ağaçlarının altından çıkardım. Köylüler bu işlerde çok akıllı. Daha iki tenekemiz kaldı. Askerler hayatta bulamaz. Bize sonbahara kadar yeterli."

Torbaların ağzını açıklarında ısınmış cami odasının içi yoğun, keskin ve iştah açan çökelek kokusuyla doldu. Hemen sofranın etrafını sardılar. Sabahtan beri bir şey yememişlerdi. Sofraya peynir, çökelek, yeşil soğan ve ekmek indirildi. Çayla birlikte yemeklerini yemeye başladılar. Dışarıdaki yağmur dinmemiş, bütün hışmıyla gök hâlâ boşalıyordu.

"Böyle devam ederse Bêsosin'e bu gece yaklaşamayız" dedi Aras.

"Yarına kalırız" dedi Hozan.

Aras:

"Olabilir" dedi, "Gerekirse iki üç gün kalırız ama keşfi sonuçlandırmadan gitmeyiz."

Sohbetler devam ederken vakit ilerlemişti. Yürüyüş yağmur nedeniyle ister istemez yarına kalıyordu.

Epeyi yorgun düşmüşler, gözlerinden uyku akıyordu. Dışarıya nöbetçiler çıkarıldı. Hemen orada, ocakta yanan kütüklerin loş ışığı altında halıların üstüne serdikleri battaniyelerinin üstünde uzandılar. Kara bulutlar birden aşağıya indiler, çekildiler, gittiler. Yağmur dindi ve gece açıldı, ay çıktı.

Gün ağarıyordu. Resul uyanıp dışarı çıktı. Nöbetçiler yerlerinde duruyordu. Cami kapısından köye inen yola çakıl taşları döşenmişti. Birkaç adım ilerledi Resul. Adımları ıslak çakıllı yol üzerinde ses çıkarıyordu. Duvarın dibindeki çeşmeden su çeken hortum oradaydı. Yıkık köy evleri birer karartı olarak aşağıda tek tük seçilebiliyordu. Yapraksız kavak ağaçları rüzgarla birlikte sallanıyordu.

Kuzey yönüne, Xapuşkê tarafına baktı. Yüreğinde garip bir sızı hissetti ve ardından bir çığlık duyar gibi oldu. Köyün içinden feryat dolu bir kadın çığlığı geliyordu. Bu, onun ta geçen yıl gene burada kulağına gelen ve bir yıl boyunca bastırdığı acının kaynağıydı. Mele güleç yüzlü... Onu hep burada, caminin önünden köye girerken görüyor ve gülümsüyordu. Şimdi en ufak bir ses yoktu... Bu köyün, gözünde tüten anıları onsekiz yıllık yaşamı kadar eski, kış gecelerinin bitmez tükenmez saatleri kadar uzundu. Ama şimdi bu köyün insansız garipliğine hayıflanıyordu. Köy acı anılarla doluydu. İçini sızlatan o feryat, bu köyün unutamadığı pek çok anısının ürünüydü.

On sekizinde olan Resul bir yıl önce akranlarının dayanamayacağı acılar yaşamıştı. Askerce pişen yüreği dayanmıştı, çelik gibi, sebatla katlanmış ve intikamın gerekçesi olmuştu o anılar. Yukarıdan inerek bu yolla köye girerlerdi. Caminin duvarı önünde köyün yaşlıları beroja oturup sigara sararlardı. Horozlar öter, oğlaklar ve kuzular meleşir, cins atlar kişnerdi. Köye indiklerini gören çocuklar kovandan çıkan arı misali bir anda birikip etraflarını sararlardı. Biri vardı, Mele'nin küçük oğlu, hep gelip ona yapışır, elini bombalarına atar, "Heval bu ne, bu ne, bana da versene..." deyip şalvarını çekiştirirdi. Erkekli, kadınlı köy halkı kapılarının önünde bekleyip onları ısrarla evlerine

konuk ederdi. Odaları beyaz toprakla yekpare sıvalıydı. Çok kalın yün döşekler onlar içeri girmeden döşenmiş olurdu. İhtiyarlar kalkıp saygıyla yer gösterir, kadınlar koşturup aceleyle yemek yetiştirir, genç kızlar üzerine havlu örtünmüş çaydanlıkla içeri girer, demli çayı küçük cam bardaklara doldururlardı. Bazı ev odalarında en az iki üç silah asılıydı, düşmanın ordusuna ait. Ama bunu yadırgamazlardı, birer süsmüş gibi bakar, gülüp geçerlerdi. Ve duvarları, geyikli, tavuskuşlu ve kahveci güzeli gibi çok hoş halılarla boydan boya süslüydü, göz kamaştırıyordu. Onu tanımayan yoktu, o da herkesi. Hele Mele, onları gördüğünde yüzü aydınlık içinde yerlere kadar eğilip hürmet ederdi. Hızla evine koşardı. Gider kapısının tozlu eşiğinde ayakta durur, içten bir gülüşle onu eve davet ederdi. Caminin bitişiğindeki duvarı yıkık ev onundu.

Ve her şey serin bir haziran günü, bir anda olmuştu. Arkadaki yüksekçe tepede düşmanın helikopterini düşürüp iki subayını vuran kendi takımıyla birlikte beklemişti. Ellerinde, düşmandan kaldırdıkları silahları vardı. Üste tekmil vermişlerdi.

Ve zaferin sevincini tadamadan köye doğru düşman saldırısı oldu. Onlarla baş edemeyen askerler bir anda köyün içini doldurdu. İlk silah sesleriyle birlikte köyü acılı, yürek yakan kadın çığlıkları doldurdu. Kadın sesleri kimi zaman patlayan silah seslerini bastırıyordu. Sonra çocuklar... Çığlık çığlığa, korku içinde köyün dar sokakları arasında kayboluyorlardı. Hayvanlar korku içinde ortalıkta sahipsizce koşturuyordu. Silahlar uzun süre susmadan patladı. Sonra akşama doğru her şey aniden sustu. Düşman askerleri çekiliyordu ağır ağır. Köy suskunluk içindeydi. Rüzgar da durmuştu nedense. Bir tek ağaç yaprağı kıpırdamıyordu. Elindeki dürbünü gözünün önünden hiç indirmeden köye bakıyordu.

İlk gördüğü canlı onu sevindirmekle birlikte duygulandırmıştı; muhtarın Resul ve arkadaşlarına gece bile havlamayan köpeğiydi bu. Köpek başını indirmiş, dili dışarıda, kuyruğunu bacaklarının arasına sokmuş, duvar diplerinde halsizce yürüyordu, başı boş, sahipsiz... Sonra köyün içinden yürek yakan, içinde tarihe, ezilmişliğe, yenilgiye, kana, ölüme, zulme, kötü kadere ah-u vah eden tiz

sesli, duygulu, kadın ağıtları ve ağlamaktan bezmiş kesik hıçkırıklı çocuk ağlayışları gelmişti... Mele'nin evinden gelen ağıt dayanılır gibi değildi. Karısı kapının eşiğindeydi; saçını yoluyor, göğsünü yumrukluyor, ellerini göğe kaldırıp önünde kanlar içinde uzanan ölüye eğiliyordu. Resul bir anda arkadaşlarıyla birlikte soluklarını Mele'nin kanı çekilmiş, sararmış ölüsü başında almıştı. Boğazına bir yumruk gelmiş tıkamıştı. Delikanlı yüreği küt küt atmıştı, kanı hızlanmıştı. Bir anlık şaşkınlıktan sonra ancak kendine gelebilmişti. Ve Mele'yi son yolculuğuna kendi takımıyla birlikte o uğurlamıştı. Mezarın salasına kendi gencecik eliyle Mele'nin naaşını o indirmişti...

Çeşmenin arkasında bekleyen nöbetçi hışırtı çıkarınca dalgınlığı bir anda silindi. Oraya baktı. Nöbetçiyi tanıdı hemen. "Nasıl" diye sordu uykudan uyanırcasına, "Herhangi bir hareketlilik var mı?"

"Hayır heval. Her taraf sessiz. Telsizleri de dinledik, düşman telsizlerinde normal muhabere var. Bir iki defa anormal konuşmalar oldu. Ama sonra sustu, şimdi bir şey yok."

"Ya hava?"

"Kötü" dedi, nöbetçi, "Hiç de açılacağa benzemiyor. Gece ay açılmıştı ama bulutlar kapkara, üstelik hareketli..."

Resul susunca o da sustu. Sonra ekledi.

"Birazdan belli olur hava."

Camiye girdiğinde herkesi uyanmış gördü.

Aras:

"Hava nasıl heval Resul?"

"Hâlâ yağmur çiseliyor. Sis var, bulutlara bakılacak olursa açılacağa benzemiyor."

"Öyleyse hava açana kadar burada kalıyoruz. Şayet açarsa gideriz, olmazsa işimizi burada sürdürürüz."

Çayları hazırdı. Hafif bir kahvaltıdan sonra oturdukları yerde beklediler. Hemen orada ocaktaki ateşin ışığıyla aydınlanan odanın ortasına naylon serildi. Dışarıdan bir miktar çamur, cevizin dibinden sararmış yapraklar, ot, kırmızı meşe yapraklarıyla soğu-

muş ateş közü getirildi. Çubuk ve taşlar da hazırlanmıştı. Eldeki hazır malzemeyle naylonun üzerine kaba bir Bêsosin krokisi çizdiler. Düşmana ait muhtemel güç noktaları kırmızı meşe yaprakları dikilmiş külden yapma yükseltilerle belirtilmişti. Bêsosin minyatürü odanın bir bölümünü kaplamıştı. Karakol, etrafındaki köy evleri, Rubarok-Şemdinli karayolu, çevredeki Serê Silo ve Şikêrê Silo Tepeleri ile Bêsosin'den çıkıp Bêgaltê'ye gelen topraklı yol en ince ayrıntısına, virajlarına kadar belirlenmişti.

Hozan'ın elinde ince ceviz çubuğu vardı. Bilebildikleri ve hatırlayabildikleri kadar Bêsosin çevresinde olan olmayan her şeyi tartıştılar. Tartışma, Aras'ın Dersim'de yakın tarihte yapılan başarılı bir pusu eyleminden söz açmasıyla kızıştı. "Bu eylemi selamlayacak ve ona denk olacak bir eylem yapmalıyız" diyordu.

Keşfi yakından takip eden Resul geçen yıla göre tek bir değişikliğin yapıldığını söylediğinde Aras bunun ne olduğunu sordu:

"Geçen sene yüz elliden fazla asker kalıyordu. Şimdi yüz tane bile yok."

Aras alaylı bir gülümsemeyle, "O kadar kendilerine güveniyorlar ha?" diyerek hayretini gösterdi.

Tartışma çok uzun sürdü.

Düşman ordusu, gerillanın Bêsosin karakolunu basmayacağından o kadar emindi ki, hiç bir askeri tedbir almaya gerek duymuyordu. Bêsosin bu haliyle burnu havada, şapkasını gözlerinin üstüne indirmiş, adım atarken bir sağına bir soluna kayıtsızca bakan ukalâ birisini andırıyordu.

Az sonra doğan gün ışığı caminin içini aydınlattı. İçeri ansızın nöbetçi girdi. Önemli bir şey söyleyeceği yüzünden belliydi.

"Çok yüksekte uçuşan iki helikopter sesini işittim. Çok uzakta olduğu için göremedim. Bulutlar çekildi, güneş tam açılıyor. Telsizlerden de düşmanın harekette olduğuna dair mesajlar geliyor."

Resul kalkıp nöbetçinin telsizini aldı.

"Gidin, iyice kontrol edin. Bu helikopter seslerinin nerden geldiğini iyice anlayın" dedi.

Nöbetçiler çıktığında tartışma kaldığı yerden devam etti. Resul telsizi açık bırakmıştı. Minyatürün üzerindeki tartışmaya tekrar başlamışlardı ki, telsizden düşman muhaberecilerinin sesiyle birlikte uzakta uçuşan helikopter sesi geldi. Hep birlikte telsizin sesine kulak verdiler.

"Ormancık, Ormancık Köyü" diyordu tok sesli olanı. "Evet temiz. Ormancık tertemiz... Emin misin? Evet komutanım... Çok kaldı mı?... Hayır komutanım, yarım saat çekmez... Sıcaktır... Haydi aslanlarım..."

Telsizin ses cinsinden talimatı helikopterde harekatı yöneten üst rütbeli bir komutanın verdiği anlaşılıyordu.

Az sonra telsizden bu kez hareket halinde iki subayın sesi gelince her şey anlaşıldı. Hareket halindeki düşman birlikleri burunlarının dibine kadar varmıştı. Köyün hemen üst başındaki Xapuşkê Tepesi'ndeydi ve neredeyse köye girmek üzereydi. Köye girerken ilk uğrayacağı yerlerin başında cami geliyordu ve bir saate kadar düşman askerleri caminin içine dolduracaktı. İşin ilginç tarafı da, düşmanın telsizde çok açık, kendinden emin bir üslupla konuşmasıydu...

Derhal oradan çıkıp daha güvenlikli bir yere ulaşmalıydılar. Köyün bir kilometre dışındaki Bayrak Tepesi'nin önündeki boğaz en güvenlikli yerdi ve oraya ulaşmak kesinlikle yarım saati bulurdu.

Bir anda herkes yerinden fırladı. Minyatürü göz açıp kapatıncaya dek darmadağın ettiler. Dışarı çıkarak, hep birlikte sabahın ıslak serinliğinde hızla yol almaya başladılar. Dışarıda bir süre Hozan ile Resul etrafa bakındılar. En elverişli güzergahın neresi olacağını kafalarında tartıyorlardı. Köyden Basya Irmağına inen vadi ormanlıktı, kamuflajlı ama uzundu. Bir hayli zaman alabilirdi. Düşman askerlerinin Bayrak Tepesi'ne çıkması durumunda o çukurdan çıkmaları mümkün olmayabilirdi. Bayrak Tepesi'ne çıkan yol ise tam Xapuşkê Tepesi'nin cephesindeydi, üstelik çıplaktı. Ne var ki, kısaydı. Düşman gözcülerince görünseler bile ancak havan topu atışları olabilirdi.

Hozan Ayhan'ı çağırdı;

"Yanına bir biksici al, on beş dakika içinde Bayrak Tepesi boğazını tutacaksınız, Taburla ilişkiye geçip bizi savunacaksınız. Biz hızla altınızdan geçeceğiz."

Resul:

"Hayır heval" dedi, "Ben gidiyorum. Taburla ilişkiyi ben sağlarım. Siz boğaza yetişene kadar taburdakilere tedbir almalarını söylerim."

Bunu der demez hızla yol düştü. Keşif ekibi arkasından yürüdü. Keşif ekibi köyün üst başındaki sırtı henüz geçmeden Resul ile üç savaşçı biksiyle Bayrak Tepesi'nin boğazını tutmuşlardı.

Köyün bir kilometre dışındaki tepeye keşif ekibi vardığında geri dönüp etrafa baktı herkes. Köyün arka taraflarında ve yamaçlarından aşağılara doğru Xapuşkê Tepesi'nde ciddî bir asker hareketliliği vardı.

Gerilla komutanları, tabur güçlerinin bulunduğu alana doğru yollanırken, tepeden inen askerler yıkık köyün içini doldurdu, bir kısmı camiye girdi. Yarım saat içinde camide, onlarca düşman askeri hazır yanan ateşin önünde bütün gece donan gövdelerini ısıtmaya başlamışlardı. Ve gerillalar Basya üzerindeki asma köprüyü hızla geçip karşı kıyıya vardıklarında, Düşman tepenin doruğuna bayrağını dikmişti bile.

Bêgaltê Köyü'nün sınıra bakan üst tarafında Govendê'nin uzantısı kayalıklı bir tepe vardır. Bu, Xapuşkê Tepesi'dir; hem köye, hem de birkaç kilometre sonra başlayan sınıra en hakim yerdir. Tepenin yamaçlarına küçücük sivri tepeler yapışmıştır. Bunlar doruğu kayalıklı, sık ağaçlı tepelerdir. Düşman bunlardan birine 'Bayrak Tepesi' adını vermişti. Bir operasyon mu başlatmışlar, hemen ilk iş olarak Basya dolaylarını tehdit eden en yakın yükselti olan bu tepeye çıkıp bayrak dikerlerdi.

Araziye dağılmış düşman askerlerinin Şimşek kodlu komutanları Bêgaltê Köyü camiine karargah kurarken, emrindeki askerler sınır hattındaki tepeleri bir bir tutmaya başlıyordu.

-XVI-

Düşman bir kış boyunca PKK'nin 5.Kongresini takip etmiş ve sonuçlarını beklemişti. Baharın ilk işaretleri belirir belirmez kış mevsiminde yaptığı planlarını hayata geçirmek için atağa başlıyordu. Kongre sonrası takvimde, gerillanın çok büyük saldırılar yapacağı istihbaratı düşman savaş birliklerine ulaşmıştı. Havadan uydularla ve casus uçaklarıyla yapılan denetimlerde, bütün sınır boyunca yoğun ve düzenli gerilla hareketliliği tespit edilmişti.

Düşman ordusu, aslında 5.Kongre sonuçları gerilla tabanına ulaşmadan bastırmak ve kongreyi bu şekilde boşa çıkarmak istiyordu. Oysa PKK, kongre sonuçlarını bütün alem kış uykusundayken en uzaktaki eyaletlere dahi ulaştırmış, yeni komuta düzenlemelerini yapmış, şiddetli geçecek bir savaş yılına göre yeni tip tabur ve alaylar düzenlemişti.

Şimdi büyük eylemlerin planlaması dahi bitmiş, sıra tam saldırıya gelmişti. Düşmanın müdahalesi de tam saldırıların eşiğine denk geliyordu. Ancak geç kalmışlardı. Çünkü gerilla çoktan teyakkuza geçmiş, saldırı heyecanını an an yaşamaya başlamıştı bile. Fakat düşman askeri birliklerinin müdahalesi yabana atılacak cinsten değildi. Saldırı için atağa geçmişti ve en azından gerillayı savunma durumuna itecekti.

Bêsosin karakolu baskını için Birinci Kasırga Taburu da o sırada Basya dolaylarında bulunuyordu. Oysa şimdi işler değişmişti ve yeni bir durum ortaya çıkmıştı. Eyalet yönetimi Basya kıyısındaki toplanma alanında ayak üstü dar bir toplantı yaptı. Aras:

"Bu durumda eylemi yapmamız mümkün değil" dedi, "Plan-

lamayı sil baştan ele almamız gerek. Anlaşılıyor ki, bu, çok kapsamlı bir operasyon olacak. Yığınak Silopi'den Hakkari'ye kadar uzanan bütün sınır hatlarında aynı yoğunluktadır."

Başını sallayarak Aras'ı onaylayan Hozan, "Eyaletimize yönelik temel hedefleri büyük ihtimalle Avaşin zozanlarında bulunan eyalet karargahına ulaşmak ve sarsmak olacaktır" dedi.

"Doğrudur" dedi Aras, "Bunun yapabilmeleri için de geçen yıl yaptıkları gibi, bu taraftan Mamreşo Tepesi'ne çıkmaları gerekiyor. Bunun için güçlerimizi yeniden düzenlememiz gerekiyor. Benim önerim şu: Gerdiyan Taburu, Basya'nın kuzey yakasındaki tepeleri tutmalı. Bundaki hedef, Oramar ve Dê-Satê yönüne çıkacak olan düşman güçlerine karşı bir savunma hattı oluşturmaktır. İkinci Kasırga Taburu ise Basya suyunun güney tarafı ve cephenin ön hatlarını tutup, Bêgaltê'deki düşman karargahına karşı bir hat oluşturup aynı zamanda Mamreşo yönüne doğru ilerleyen düşmanın önünü kesecek şekilde mevzilenecektir. Aynı şekilde Bêdewê ve Herki Köyleri'nin karşısındaki Erdebil tepelerini tutacak ve Bêzelê Taburu'ndan gelecek olan düşman kollarını vurup Basya'nın kuzey hattında düşmanı durduracaktır. Birinci Kasırga Taburu'yla, Oramar Taburu'ysa Avaşin zozanlarıyla esas hatlarımız olan karargah dolaylarını, Şukê-Birye ve Kinyaniş silsilesini koruyacak şekilde geniş bir savunma hattı oluşturacaktır. Welitgilin Bircella ve Zap Taburları da Çukurca, Serê Sêvê Karakolu, Şifraza, Eriş ve Ertoş'tan hareket edecek olan düşman kollarını durduracaktır."

Herkes dinleyip önemli noktaları not alıyordu. Aras devam ediyordu. "Bütün tabur ve yerel bölge güçlerimiz koordineli savaşırsak düşmanın bütün operasyon kollarını darbeleyebilir, zayıf olanını imha eder, güçlü olanlarıysa yıpratabiliriz."

Kısa bir tartışmadan sonra, kurmaylar bu harekat tarzını onayladı. Alkışlar içinde toplantı sonuçlandırıldı. Toplantıdan sonra birlikler planlamaya göre harekete geçti. Aras ile Birinci Kasırga Taburu güçleri Avaşin dolaylarına, kalan güçlerse belirlenen alanlarına doğru yola çıktılar.

Düşman ordusunun operasyonu gerçekten de kapsamlıydı ve geniş bir alana hükmetmek istediği anlaşılıyordu. Temel amaç, planlı eylemlerle gerillanın savaş inisiyatifini ele geçirmesini önlemekti

Çelik Operasyonu diye adlandırılan bu harekat iki temel sahayı hedefliyordu: Haftanin ve Zagros. Haftanin yöresi için seçilen zırhlı birlikler, Habur sınır kapısı önünde beklerken önemli bir kısmı Zaxo'ya kadar inmişti; Zagros Eyaleti için seçilen hava birlikleri Hakkari'de, kara ve zırhlı birliklerse Çukurca ve Yüksekova'daki üslerde bekliyordu. Bunların sınırı aşarak içeri girebilmeleri, Avaşin sırtlarındaki karargahı ele geçirebilmeleri ve alan üzerinde arama tarama faaliyetini kolaylıkla yapabilmeleri için yan tarafları sağlama almaları gerekiyordu. Bunun için de sürekli yaptıkları gibi Basya'yı takip ederek iki suyun kavuştuğu yerdeki muhkem Mamreşo Tepesi'ni ele geçirmeleri gerekiyordu. Geçen yıllarda her zaman hava indirme birliklerince Mamreşo ele geçirilmekteydi. Ancak bu yıl alınan istihbaratlar çerçevesinde Mamreşo'nun gerillalarca tutulduğu yönünde bilgiler alınmış ve bunun da ancak karadan yapılacak güçlü bir ilerleyişle gerçekleşebileceğini planlamışlardı.

Herhangi bir direnişle karşılaşmazsa Bêgaltê ile Mamreşo arası yol altı saatti. Bunu gerillalar 1993 yılındaki operasyonda öğrenmişti. Planlamaya göre, Şimşek kodlu komutanın emrinde olan ve şu anda Bêgaltê Köyü'nde karargah kuran güçler güneye ilerleyerek Mamreşo Tepesi'ni ele geçirecek, buradaki Avaşin sırtlarını denetimine alacak ve böylelikle sonradan gelebilecek esas düşman operasyon gücünün konumlanacağı alanların güvenliğini sağlamış olacaktı. Aynı zamanda buradaki gerilla ile Güney Kürdistan'ın muhkem dağlık kesimi arasındaki bağlantıyı kesecek, ondan sonra da onbin dolayında asker Eyalet karargahının önünde soluğunu alacaktı. Böylelikle eyalet güçleri iki seçenekle karşı karşıya kalacaktı. Ya savaşmadan alanı terkedecek, ya da daracık ve sıkıştırılmış alanda hapsedilerek savaşmaya mecbur hale getirilecekti. Her iki seçenek de

düşman ordusunun zaferini kısa zamanda perçinleyecekti.

Düşman ordusunun mevcut planını tabur yönetimi iyi seziyordu. Zira, daha önceki tarihlerde de bu plan birkaç kez tekrarlanmıştı. Oysa, şimdi dengeler oldukça değişmişti.

Bêgaltê'nin karşısındaki ön cepheye yerleşmekle görevlendirilen Resul, birliğiyle gece karanlığında hareket etti. Şafak sökünce köyün karşısındaki tepenin kayalıklarını tuttu, gün doğmadan arkadan çevirme yaptı, tepeye yerleşti. Karker'in komutasındaki bölük, hem bu taraftan hem de Govendê eteklerindeki Gilana Köyü yönünden gelecek olan düşman kolunu karşılamak için Herguş Köyü'ne bir takımını yerleştirdi. Karker'in bölüğü böylelikle Resul'un arkasında mevzilendi. Üçüncü Bölük Komutanı Haki ise, bölüğünü aldı, Basya'nın kuzey yakalarına yerleşti. Bêzelê Taburu'na karşı duran Erdebil Köyü tepelerinde mevzilendi. Mahmut Kopar'ın takımını da Basya'nın güney yakasında siperlenen Resul ile kordineli savaşabilmek için Basya üzerindeki asma köprüye hakim tepeye yerleştirdi. Lojistik grubu da kuşanarak, depolardan çıkardığı uçaksavar parçalarını Mamreşo Tepesi zirvesinde kurdu. Bir mangası da birliklerin normal cephane ikmalini sağlamak için seyyar olarak görevlendirildi.

Operasyonun ilk işareti alındıktan iki gün sonra, en güneyde, Barzan mıntıkasındaki Mêroz Köyü'ne kadar gerilla güçleri mevzilenmelerini tamamlamışlardı. Bütün bu alanların tutulmasındaki amaç, düşmanın geri hatlara indirme yaparak, çevirme girişimlerini önlemekti.

Ve düşman ordu güçleri bütün sınır boyunca mevzilenmiş, Çelik Operasyonu için yukarıdan ileri harekat emrini bekliyorlardı.

-XVII-

Yağız katır beş gündür köprünün başında bekliyordu. Yemlik çuvalı boynuna asılmış, arpalı samanını yiyor, sağrısına konan sineklere durmadan kuyruk sallayıp tekme savuruyordu. Katırı Kopar'a Bêgaltê köylüleri armağan etmişlerdi. Arka ayaklarına dahi nal çakılmıştı. Kalıp gibi, henüz çok sert bir semer vardı sırtında. Ama karnına sıkıca bağlanmış semer kayışı çukur gibi yaralar açmıştı. Kopar bu katırı çok severdi. Yüz elli kiloluk yükü saatlerce o tepe benim, şu yamaç senin demeden taşıyabiliyordu. Kopar iki gün uğraşmış, katırını bir türlü köprünün üstünden geçirememişti. Şimdi Kopar Basya'nın bir yakasında, katırı öte yakasında bekliyordu.

Kopar takımının başında, birinci savunma hattında yer alıyordu. Erdebil köyü sırtlarındaki hakim bir tepede, manga düzenine göre yerleşmiş ve köprüyü gözetim altında tutuyordu. Resul'ün tutmuş olduğu tepeler, Basya'nın kuzey yakasından Govendê uzantısı olan Xapuşkê Tepeleri'ne kadar her tarafı ayna gibi rahatça görebiliyordu. Bayrak Tepesi ve Xapuşkê dolaylarındaki düşman hareketliliğini de en iyi gören oydu. Bu nedenle de düşmanın hareket tarzı konusunda onun görüşü alınıyor, bir değişiklik olacaksa onun görüşlerine başvuruluyordu.

Basya kıyısı boyunca uzanan bir sırtı üç ayrı noktada tutmuştu. Bu sırt kayalık ve ormanlıktı. Bu nedenle de düşman tarafından farkedilemiyordu. Arka taraftaki sırtları da bölüğün diğer güçleri tuttuğu için takımın mevzilendiği yer güvenceydi. Sağ tarafta, Kopar'a bağlı Berivan'ın bayan mangası vardı. Şilan ve Jiyangil de daha ötedeki tepede konumlanmış, tepeci görevini görüyorlardı. Kopar, yardımcısı Şivan'ın mangasının

yanında, tam köprübaşında duruyordu.

Kopar ara vermeden düşmanın hareketi ile ilgili üste tekmil veriyordu. Bölük komutanları Resul, Karker, Haki, ve Tabur Komutanı Hozan'la sık sık telsiz bağlantısı kuruyordu. Hatta bazen merak edip düşmanın hareketini soran diğer taburlarla da bağlantı halindeydi. Fakat tanıdık bir ses, üstelik iyi bir Kürtçe'yle konuşan biri durmadan Kopar'ın kanalına girip onu tahrik ediyordu. Bu ses iki gündür Mahmut'a musallat olmuştu.

"Artık yetmedi mi?" diyordu samimi bir sesle, iyiliğini istiyormuşçasına, "Ne zamana kadar bu cefayı çekeceksiniz? Yazık değil mi? Sana diyorum Mahmut!"

Mahmut bu sesi çok yakından tanıyordu. Mahmut'u eskiden iyi tanıdığı için sık sık onu ve Fidel'i ararlardı. Bunlar sözde en sevdiği arkadaşlarıydı, iyiliğini istediği için telsizden onları arıyordu. O da adamına göre davranıyordu. En emekçi ve temiz yürekli kimse onu seçiyor, duygularına hitap ediyor, "Benim partiyle bir alıp vermediğim yok, o komutan olacaklarla ödeşecek hesabımız var" diyor ve onları üst yönetime karşı kışkırtıyordu. Ama Mahmut eskisi gibi artık konuşmuyordu. Ona cevap vermeyi yasaklamıştı Eyalet yönetimi. Mahmut Kopar tanıdık sesi duyar duymaz telsizini kapatıyordu. Çok nadiren, o da hiç bir komutanın onu dinlemediğine kani olduğunda telsiz düellosu yapardı. Ve ötekine, anladığı dilden karşılık verince de ses bu kez azıcık yumuşuyordu. Daha doğrusu hedef şaşırtıyordu. "Benim derdim senin gibilerle değil Mahmut!" diyordu, "Gölgeleri gibi peşlerinde dolaştıklarınızladır benim derdim. Büyük telsizin başındaki! Sana diyorum! Neden cevap vermiyorsun?"

Yalnızca birinin sesine hiç karşılık vermezdi. Geçen yılki yoldaşlarına karşı şimdi düşman ordusunun saflarında yer aldığı ve ihanetin en kirli dibini yaladığı halde bu kişi Eyalet Komutanı Aras'ın sesini duyduğunda ya telsizini kapatıyor, ya da çok saygın, özellikle utanç dolu ve mahcup bir sesle, "Ama ben sizi kastetmiyorum heval..." diyordu.

Uçaklarla onun adının yazılı olduğu bildiriler dağıtılıyordu. Bu bildirilerden biri Mahmut'un cebindeydi. Sesini her duyduğunda bildiriyi açıp itirafçının diliyle yazılan seçkin cümleleri tekrar okuyor ve en alttaki resme gözü ilişince de kendini tutamayıp bir ağız dolusu tükürüyordu.

Hainin sesi geçen yılın sonbaharından beri telsizlerden duyuluyordu. Artık herkes alışmıştı. Tanıdık sesin sahibi Hawar kod adlı, Behdinan'ın ünlü itirafçısı Kahraman Bilgiç'ti.

Mahmut o gün bu sesi gene işitti. Cebindeki bildiriyi çıkarıp yeniden baktı. PKK'nin tükandığı, sosyalizm ideolojisinin demini doldurduğu, gerillada dağılma süreci başladığı uzun uzadıya anlatıldıktan sonra Hawar'ın ağzından çarpıcı birkaç cümle yazılmıştı. Kaliteli bir kağıda basılan bildirinin altında renkli bir resim dikkat çekiyordu. Üstünde sıcaklığın buğusu yükselen yemek kabının yanında, sıcak ve taptaze olduğu anlaşılan bir somun ekmeği vardı. Resmin altındaysa açlığı körükleyen bir şeyler yazılmıştı.

Bütün uyarılara rağmen Kopar telsizdeki sesin tahrikine geldi. Dayanamayıp kendi kendine söylendi:

"Seni gidi alçak seni!" dedi öfkeyle ve telsizi alıp talimatlara karşı çıkmayı unutarak konuştu. "Demek sen bir lokma ekmekle bir kaşık çorba için kaçtın! Hawarê Reş!"

Bu yıl ilk kez birisi Hawar'ın sesine karşılık veriyordu. Bunun hasretiyle tutuşan Hawar, Mahmut'u kaçırmak istemezdi elbet, yumuşak bir sesle başladı;

"Beni iyi tanıyorsun Mahmut! Öyle biri olmadığımı biliyorsun, seninle birlikte savaşta çok kalmıştık, tanırsın beni." Mahmut'un sustuğunu görünce devam etti. "Aslında savaştan kaçmadım ben. Bazı kendini bilmez komutanların kötü davranışlarından kaçtım... Bunu sen de biliyorsun..."

Mahmut alaylıca:

"Demek kaçmadın ha!" diyerek güldü. "Çemcu'dan KDP makarasına doğru kaçarken ayak izlerini ölçtük, her birisi iki metreydi!" Sonra da alaylıca, "Hey miratê sen bizim içimizde o

kadar hızlı değildin. Demek korku adamı maraton şampiyonu da yaparmış..." dedi.

"Bak Mahmut seni çok sevdiğimi biliyorsun. Benim derdim o komutan olacak kişilerledir. Kim olduklarını da iyi biliyorsun. Savaştan mavaştan korkan birisi değilim. Bak, yine savaştayım, yine mevzideyim ve elimde silah var yalnızca safları değiştirdim..."

Mahmut bir şey demeyince Hawar devam etti;

"Berxê nêr ji kêrêre ye! (Erkek kuzu kesilmek içindir!)*

Mahmut dizginleri boşalttı:

"Şuna bak ya! Kalkmış bize akıl veriyor ya! Bu tam hayvanlaşmış ya! Serseri alçak!"

Mahmut kapıldığı öfke seline devam ediyordu ki, telsizden yoğun hışırtılar duyuldu. Herkes bir anda aynı kanala giriyordu. Kendini tutamayan Xelil Rüstem'in sesi bütün diğer sesleri bastırıyordu. O da Hawar ile önemli bir süre birlikte kalmıştı.

"Madem ki askersin, savaşa gelmişsin, neden Yüksekova köylerinde çetecilik yapıyorsun? O silahsız köylülerden ne istiyorsun? Hey düşkün! Köpekler gibi neden halka işkence yapıyorsun? Düşmanın uşağı! Seni köpek gibi kullanıyorlar. Askersen asker gibi savaş, hain!"

Hawar, hain, alçak, kontra demelerini önemsemiyordu. Köpek denmesine tahammül edemiyordu.

"Bana köpek diyenin kendisi, babası..." diyerek sürdürdü.

"Sen köpek de olamazsın. Köpek dediğin biraz cesur olur. Hey tırsonek!"

Hawar bu sesin Mahmut Kopar'a ait olmadığını hemen anladı.

"Kim o bana korkak diyen? Kim o? Kim... Burda da savaşıyorum, silahı bırakmadım. Bakın..." diyordu, ders verir gibi, "Xalit, Amed, Azad da benimle birlikteler. Benim özel korumalarımdır. Şimdi bir tepede, çadırdayım. Çadırımda soba yanıyor, sıcak mı sıcak. Yanımda güzel bir bayan ve bir şişe viski var. Keyfim yerinde, karnım tok. Hem savaşıyor, hem keyif ya-

pıyorum. Ya siz? Kadınsız, yemeksiz, yağmur altında çıplak..."

Kopar telsizinde Menaf'ın sesine benzettiği bir ses işitti. "Heval Xelil rica ediyorum", diyordu, "Yalnızca beş dakika... Rica ediyorum heval, bırak beni!"

İyice kulak verince tanıdı. Ses gerçekten Menaf'ındı. Xelil Rüstem'in yanındaki Menaf kendini tutamamış, Xelil'in elindeki telsizi kaptığı gibi koşarak tepenin en yüksek noktasına gitmişti. Xelil arkasından koşuyor ama son hızla koşan Menaf'a yetişemiyordu.

"Dur hevalê Xelil" diyordu Menaf, elindeki telsizi vermemeye çalışarak, "Bu çok ileri gitti. Ben artık dayanamam. Baksana ne diyor alçak! Sen kulağını tıka, ben şimdi buna köylü usulü bir güzel sövmesem içim rahat etmeyecek."

Menaf'ın ilk anonsu çok harbiydi:

"Bütün arkadaşlardan özür diliyorum" dedi, "Arkadaşlar lütfen, rica ediyorum cihazlarınızı kapatın, yalnız o alçak dinlesin beni, sivil konuşuyorum..."

Bir süre sonra başladı.

"Hey kerê kurê kerê!...Hey kuçik!" diyerek başladı ve Hawar'ın yedi dedesine, bütün itirafçılara, hainlere, İdrisi Bitlisi'ye ve oradan Tansu Çiller'e kadar götürdü.

Karşı taraftan bağırıp çağırmalar geliyordu. Telsiz anlaşılmaz seslerle dolmuş, çok sayıda ses yumruk gibi insan kulağına iniyordu.

Xelil Rüstem fazla dayanamadı, Menaf'ın elindeki telsizi almaya gitti. Menaf uzaktan telsizi ona uzattı. "Al hevalê Xelil al, kırk yılın başı, dağa geldiğimden sonra ilk kez rahatladım, al telsizini, benim işim bitti..." Xelil Rüstem'e sırtını verip uzaklaşırken başını sallayıp, "Ağzımızdaki dilimiz şişmişti ya!..." diye mırıldanıyordu.

Beş dakika sonra merak edip telsizi gene açan Kopar, karşısında çılgına dönmüş, gemini koparan azılı bir hayvan gibi bağırıp küfürler savuran Hawar'ın sesiyle karşılaştı. Hawar delirmişti. Menaf onu çileden çıkarmıştı. Öteki kanallardan da bir-

çok ses araya girip "Her Biji Menaf, iyi bir iş başardın, ruhumsun benim..." diye tezahüratlar yağıyordu.

Kopar gülümsüyordu. Yarım saate kadar da yanındaki Şivan'a durmadan Menaf'ı anlatıyordu.

Kopar bir daha telsizini açtı. Hawar yüzseksen derece dönüş yapmıştı. Sanki başka birisiyle konuşuyormuş ve ötekinin sorularını yanıtlıyormuş gibi kesik kesik konuşuyordu. "Fakat öyle değil. Tamam bak ben de sizin gibi düşünüyordum... Ama hepsi çelik yelek giymiş... Roket mi? Her asker için roketi nerden bulacaksın?"

Hozan devreye girmişti. Bütün kanallara hitaben konuştu:

"Bu alçağın sesini teybe almışlar. Bizi uğraştırmak için yapıyorlar. Arkadaşlar ilgilenmesin, herkes işiyle meşgul olsun..."

Artık bundan böyle her adım atışta karşılarına çıkacak olan Hawar kod adlı bu itirafçı, henüz altı, yedi ay önce çok cesur bir gerilla komutanıydı. Gerillada en son yaptığı görev Bölük Komutanlığıydı. Geldiği ilk gün kendinden emin edasıyla çektiği ateşli nutku hiç unutulmuyordu. "Adım attığım her yerde düşman askerinin anasını ağlatacağım. Nerde olursam olayım, oradaki askerin annesi oğlu için 'hawar' diyecektir. Bunun için de adım Hawar olacaktır!"

Keskin iddiayla silahını kuşanan Hawar, o yılı hareketli savaşın içinde pişerek geçirdi. Bir çok eyleme katıldı. İkinci yılın bahar atılımına manga komutanı olarak giren Hawar 1992 Eylülünün son günlerindeki büyük Rubarok Taburu baskınında ve daha sonra yaşanan İhanet savaşındaki başarılarından dolayı önce takım daha sonrada bölük komutanlığına getirildi. Gerillada kaldığı dönemlerde, birkaç yaralı arkadaşının üstünde hüngür hüngür ağladığını da görenler olmuştu.

Tipik bir Kürt isyancısıydı: Gözü kara ve cesaretli. Girdiği eylemlerde hep saldırı gruplarında ve en ön mevzilerde olması onu ön plana çıkarmıştı. Derin bir bilince ve teorik birikime sahip olmadığı için toplantılarda fazla konuşmazdı. Eğitimlerdeyse kendisini geliştirmediği için suskun, suskun olduğu ka-

dar da içten içe tepkiliydi. Her fırsatta "Burada konuşanları savaşta göreceğiz" derdi. Bilinçli insanları sevmezdi. Onlarla tartışmaya girmemeye özen gösterir ve küçümseyici sözlerle tartışmaların önünü keserdi. Ahbap- çavuş ilişkileri olan belli bir köylü grubun dışına çıkmazdı. Bir de savaşçı özelliklere sahip insanları severdi.

Şakaları hep aşırı ve kabaydı. Bazen bu şakalar yüzünden en sevdiği arkadaşlarıyla bile sert tartışmalara, hatta küfürleşmelere dahi girebiliyordu. Onun felsefesi hiç kimseye karışmadan bir grupla istediği gibi yaşamak ve savaşmaktı. Disiplini ve eleştirileri sevmezdi. Savaşçı özellikleri ve dağ yaşamına uygun bir yapıya sahip olması onu hep öne çıkarıyordu. Eylemlerde Hawar'ın gür ve güven veren sesini en kritik anlar duyan birçok savaşçı onun yanında kalmak istiyordu. Ve aynı Hawar, dinmez bir savaş temposuyla, düzenli ordularda olduğu gibi yıldan yıla kademe alarak gelişti. 1993'te Bölük komutan yardımcısı ve 1994 yılında da bölük komutanıdır Hawar. Çünkü Hawar iktidara açtı, yükselme hırsı onu baş döndürücü bir fırtınanın içine sürüklemişti.

Telsiz düellosundan sonra Kopar ağır bir yükten kurtulmuş gibi huzurluydu.

"Hele siz bekleyin ben şu kobraya bir bakayım."

Koşar adım köprünün üstünden geçerek karşıya geçti. Yerdeki torbalardan birinde yem vardı. Katırın boynundaki yem torbasını çıkardı, doldurdu. Üzengisini çekip hayvanı suyun kenarına götürdü. Katır çılgın Basya'yı görür görmez ön ayaklarını çivi gibi yere çaktı, gerisin geri gövdesini çekti.

"Miratê gelsene, bir şey yapmayacağım, su içeceksin su!"

Ama inatçı katır bir tek adım atmadı. Katırına su içiremeyen Kopar, öfkelenerek üzengiyle katırın başına vurdu. Elini sallayarak, "Ne belan varsa gör, içmiyorsan içme!" deyip bu tarafa geldi.

-XVIII-

Bêgaltê Köyü'nde karargahını kuran düşman güçlerinin komutanı Şimşek ile ona bağlı astlarla muhabereciler de telsizden tehditler yağdırmaya, zaferi, henüz savaş çıkmamışken kazandıklarını beyan etmeye başlamışlardı. Gerillanın kullandığı ve "H" harfiyle başlayan bütün kodlara hitaben ortak tehditler savuruyorlardı. "Hey Haruna! Habur! Hezil, Herekol! Dinliyor musunuz? Hey hıyarlar! Sizi ördek yavrusu gibi yakalayacağız. Leşinizi kebap yapıp yiyeceğiz. Kaçan namerttir, erkekseniz yerinizde durun!"

Telsiz konuşmalarındaki meydan okumalarından anlaşıldığı kadar düşman son derece iddialıydı.

Düşmanın buralara ulaşması iki günü alırdı. Çünkü ön cephedeki gerillanın elinde bulunan stratejik mevzileri ele geçirmesi gerekiyordu. Yine Basya suyunun üzerinde, kuzeyde kalan geniş ve engebeli araziyi ele geçirmeksizin Basya'nın güneyine ulaşmasının anlamı yoktu. Aslında düşmanın şimdi tuttuğu yer ile asıl hedefi olan Eyalet Karargahı ve Mamreşo Tepesi arasındaki uzaklık direnişle karşılaşacağı için en az üç gün tutardı. Ne var ki, düşman karargahı elindeki güç yoğunluğuna güvenerek Avaşin'in Deryê Dêrê yakınlarındaki Eyalet karargahına kadar olan mesafeyi temizlemek için bir günlük süre öngörmüştü. Bunu eski tecrübelerinden biliyorlardı. Çünkü her defasında, şimdi gerillanın köprü kurduğu yerlerin hemen güneyine indirme yapıyor, peşinden birkaç saatlik bir yürüyüşle bu alana ulaşıyordu. Fakat şu anda, uydu ve uçaklardan aldıkları istihbarat, bölgeye havadan indirme yapmanın çok riskli olacağını, bu nedenle sınırdan başlayarak bir temizlik harekatıyla

adım adım güneye ilerlemenin daha uygun olacağını düşünüyordu.

Eyalet muhabereciler ilk başta, düşmanın şimdi sınıra yığdığı gücün bir alay civarında olduğunu tahmin ediyorlardı. Hepsi seçme askerlerden, özel timlerden ve Şemdinli'den toplanan bütün korucalardan oluşmaktaydı.

Birinci ve İkinci Kasırga Taburu ile eyaletin muhtelif gerilla güçleri 19 Mart 1995 sabahı itibariyle, Bircella'dan, Şemdinli'nin İran sınırındaki tepelere kadar uzanan bütün alanı tutmuşlardı. Karargahını Bêgaltê'de kuran düşman ise gözde güçlerini Xapuşkê'deki en sivri yükselti olan Bayrak Tepesi'ne çıkarmıştı.

Xapuşkê Govendê ile burun burunadır. Behdinan'daki tepeler içinde en ulu tepedir. Bêgaltê Köyü bu tepenin dibindedir. Stratejik tepe, Bêgaltê'deki operasyon gücünü korumaya alıyordu. Ne yapıp edip tepenin düşmandan temizlenmesi gerekiyordu.

Avaşin'deki eyalet karargahında bulunan ve düşman ordu birliklerinin hareketini bekleyen gerillaların gözü şimdi Bêgaltê, Bêzelê ve Dê- Satê üçgenindeki hatlarda mevzilenen arkadaşlarındaydı. Çünkü bu cephenin düşmesi durumunda Yüksekova, Çukurca ve Ertoş'ta bekleyen zırhlı birlikler ile birlikte on binlerce asker bir gün içinde buraları geçip Zap'ta bulunun ARGK Ana Karargahının burnu dibinde bitecekti.

Bêgaltê'deki düşman karargahında beklietilen birliklerin ilerlemeye ne zaman başlayacakları konusunda en ufak bir işaret yoktu. Birkaç saat içinde olabileceği gibi, günler sonrasına da ertelenebilirdi.

Gergin, tetikte, karşılıklı bir bekleyiş sürüyordu.

19 Mart 1995 sabahı hava açıktı. Güneş kimi cılız bulutların ardından bir görünüyor, bir yitiyordu. Hiçbir şey yapmaksızın bekleyen Resul'un damarlarındaki kan delice dolaşıyordu. Durmadan elindeki dürbünüyle düşman güçlerinin tuttuğu Bêgaltê tarafına bakıp yumruk sıkıyordu.

O sabah sabırsızlığı dayanılmaz hal almıştı. Kani'nin takımıyla birlikte durmadan silahlarının son kontrollerini yapıyorlardı. Silahlarının yağlanmadık, temizlenmedik parçası kalmamıştı. Durmadan da ırmağın öte yakasındaki Kopar'la bağlantı kuruyordu. Öğlen üstü dayanamayıp parlak bir fikir ileri sürerek bütün bölüğü tartışmaya itti. Böylece o gergin bekleyiş, yerini capcanlı ve coşturucu bir tartışmaya bıraktı. Aslında fikir babası, köprü başında sabırsızlıkla düşmanı bekleyen Kopar'dı. Kopar ile Resul, beklemek yerine düşmana saldırmayı öneriyorlardı. Böylece saldırı inisiyatifi ellerine geçecekti. Xapuşkê tepesi ise bu saldırı için bire birdi.

Resul:

"Bu tepeyi ele geçirirsek Şimşek de karargahı da savunmasız kalacak" dedi.

Özellokma coştu:

"Savunmasız kalacak ve geri kaçacak!"

"Ben alanı da iyi tanıyorum. Bir gecede rahatlıkla düşürürüz."

"Düşürürüz" dedi Özellokma.

Tartışma aynı akşam Zagros Eyalet yönetimine intikal etti. Tabur komutanı Hozan, konuyu eyalet yönetimiyle tartıştıktan sonra Resul'u telsiz koduyla çağırdı:

"Habur, Habur! Haruna, Haruna!"

Resul cevap verdi.

"Habur dinlemede."

"Son durum nedir? Ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Onlar bizi bekliyor, biz de onları. Beklemeden vursak daha iyi. Yukarıdakiler bizim için kolaydır."

"Yetişebilecek misiniz? Uzak kalmıyor mu? Bütün arazi karlı üstelik."

"Heval, arkadaşlar çok sabırsız. Hızlı davranırsak vurup sabaha kadar dönebiliriz."

Telsiz kanalına başka bir ses aniden girdi. Bu ses, tartışma sürerken kendini tutamayan Mahmut Kopar'dı.

"Heval, ne bekliyoruz? Vurup koparsınlar tepeyi."

Hozan güldü.

"Sen nerden çıktın heval Mahmut? Hem sen nerede, tepe nerede? Aklın fikrin koparmada..."

Bir süre daha devam eden tartışma sonucu Hozan:

"Her şeye karşın siz hazırlığınızı tamamlayın. Sonucu sonra, yarın bildiririz" diyerek muhabereyi kapattı.

Hozan'ın görüşme saatini yarına ertelemesinin nedeni düşünülen eylemin kolay olmayacağı yönündeki endişesiydi. Eyalet yönetimiyle detayı tartışıp sonuca bağlamak gerekiyordu. Çabucak karar vermek doğru olmayabilirdi.

O akşamı Hozan, eyalet yönetimiyle konuyu tartışmaya ayırdı. Aras da saldırı fikrini olumlu gördüğünü belirtti ancak zamanlama konusunda tam karar vermiş değildi.

Aynı akşam Hozan, Karker'in bölüğüyle birlikteydi. Resul'ün arkasına düşen Mowata Köyü'nün ayakta kalmış bir evinde bulunuyorlardı. Yanında Karker, Rênas ve siyasi komiser Ali Rıza ile konuyu tartışıyorlardı. Telsiz tesisatı Agit'in çantasındaydı. Öğlene doğru Hozan Ana Karargah ve yakın bölge muhaberelerini bitirmişti. Eyalet komutanıyla da son durum üzerine uzun bir konuşma yapmıştı.

Anlaşılıyordu ki, düşman ordusunun yığınağı salt kendi alanıyla sınırlı değildi; devrimi tehdit edecek yoğunlukta, kuzey sınır boylarından Güney Kürdistan'ın derinliklerindeki stratejik noktalara kadar uzayarak bir bütün olarak çok geniş bir harekatın işaretlerini gösteriyordu. Düşman ordusunun genel planlaması ve siyasi amaçları kaba hatlarıyla anlaşılmıştı. Düşman yönelimi'nin ilk hedefinde kendi birliklerinin tuttuğu alan olduğu kesinlik kazanmıştı. Ama hâlâ muğlak kalan bir çok husus daha vardı. Düşmanın muhtemel saldırı kollarının nereden başlayacakları belli değildi. Bu minval üzere yanındaki komutanlarla derin bir tartışmaya başlamıştı.

"Resul arkadaşın önerisini siz de dinlediniz. Düşmanın hareket tarzını bilmeden bu saldırıyı başlatmamız yanlış bir hamle

olabilir" deyip sustu bir müddet. Ortalığa arka arkaya birkaç soru sordu;

"Acaba düşman güçleri yalnız Bêgaltê'deki kolla mı ilerleyecek? Basya'nın kuzey yakasındaki Haki arkadaşın bölüğüne doğru yönelmeyecek mi?" Karker'e dönüp, "Güney tarafından, Govendê yönünden ilerleyerek oradaki Xelil arkadaşın üzerine gelmeyecek mi acaba?" diye sordu, "Oradaki güçlerimiz zayıf. Düşman ilerlese direnirler mi, belli değil. Orası kırılırsa bizim burada kalmamız tehlikeye girer. Derhal çekilmemiz gerekecektir. Bêgaltê'deki güçlerinin sayısı yalnız bir alay mıdır, sanmıyorum, muhabereyi dinlediğimizde bunun daha fazla olduğunu öğrendik."

Bu sorular karşısında herkes sessiz kalmıştı. Olasılıklar üzerinde yoğunlaşıyorlardı. İlk hareketi Karker yaptı. Çantasından alanın el yapımı haritasını çıkardı.

"Heval isterseniz biraz harita üzerinde olası ilerlemeleri gözden geçirelim" dedi, "Önceki tecrübelere dayanarak, dört koldan ilerleyeceğini düşünüyorum. Birincisi, bizi kuzeybatı tarafından sarmak için ilerleyebilir. Ama orada Bedran arkadaşın birliği var, tepelerini iyi tutmuşlar, orası sağlam. İkincisi, diğer bir kolla Bêzelê tarafından inerek bizi kuzeydoğudan zorlamak amacıyla olabilir. Orada da Haki arkadaş var ve yerini sağlam tutmuş. Zorlanma oradan da olmaz. Üçüncüsü, güneyden ilerleyecek kol kesinlikle Gilana tarafından inecektir. Orada, özellikle Adilbeg boğazındaki kar en az iki metredir. Orayı aşmaları mümkün değil. Xelil Rüstem'in takımı tam o iki metrelik karın üstünde düşmanı yakalasa bir alaylık güce bile çok büyük kayıp verdirecektir. Oradan da ilerleyebileceğini sanmıyorum. Govendê doruğundan inemez, çünkü oradaki kar en az üç metredir. Askerleri 1993'teki gibi donar. Fakat iki gün içinde Bêgaltê yönünden hava savunması altında, Rubarok ve Bêzelê karakollarından yapılacak havan atışları vasıtasıyla olabilir. Ve muhtemelen ilk çarpışma Resul arkadaşın bölüğüyle olacaktır.

Hozan onu sessizce dinliyordu. Güveniyordu ona ve düşün-

celerine hak veriyordu. Karker savaşta kendi emeğiyle pişmiş, pey der pey gelişen Botanlı bir komutandı. 1989 yılında gerillaya katılmış, çok büyük eylemlerde yer almış Karker'in herkes üzerinde olumlu bir intibası vardı. Yaşı yirmiyi geçmiyordu. Konuşmaları mantığa uygun, somut ve gerçekçiydi.

Hozan biraz düşündükten sonra:

"O zaman bize karşı savaşan gücü en az bir tugaylıktır" dedi.

Tartışma bu şekilde bir saat kadar daha sürdü.

Harita üzerinde Resul'ün eylemini tartıştılar. En çok da, aynı gece vurup geri dönebilir mi, noktasında tartışıyorlardı. Resul araziyi iyi tanıyordu. Ama yetmiyordu bu. Eğer hafif bir güçle hareket etse ve kar yürüyüşlerini zorlaştırmasa aynı gece vurup dönebilir, deniliyordu.

Nöbetçi içeri girdi ve konuşmak için izin istedi.

"Heval burada bazı köylüler var, konuşmak istiyorlar" dedi.

"Savaş başlıyor dersin. Eşyalarını hazırlayıp beklesinler. Buradan gitmeleri gerekiyor. Toplantıyı bitirir bitirmez kendileriyle konuşuruz.

İkindiden sonra gök bulutlandı. Önce karların üstüne mavi gölge düştü. Sonra yukarılardan buz gibi rüzgar esti. Az önceki erimiş karın üstü kabuk tuttu. Ağır ağır lacivert bir karanlık kaya diplerine, meşe köklerine sokuluyordu.

Ertesi gün öğlen haberlerini BBC radyosundan dinleyen gerillalar ilginç bir haber duydular. Radyo spikeri akşam saatlerindeki ana haber bülteninde sınıra yapılan askeri yığınakla ilgili haberi verdikten sonra "PKK Lideri Abdullah Öcalan" ile tele röportaj yapılacağını bildirdi.

Resul ile bağlantı aralıksız sürdürülüyordu. Hozan bu haber üzerine, sürpriz kararlar açıklanabilir düşüncesiyle Resul'un de akşam haberlerini dinlemesini söylemiş ve şimdilik hareket etmesini ertelemişti.

O gün Resul saat beş sıralarında hareket etmek üzere tam kuşanmıştı. Radyolarını açmış beklerlerken Resul ikide bir saatine bakıyordu. Güneş sararmıştı, Xapuşkê zirvesinin ardına

düştü düşecekti. Sabahın ilk güneşinin vurduğu karlı berojlara şimdi laciverdi gölgeler düşmüştü. Bir de buz gibi, bıçak gibi kesen rüzgarlar esmeye başlamıştı.

Mowata Köyü dolaylarına karargah kuran taburun kurmay gücü 5.30'daki radyo haberleri için saniyeleri iple çekiyordu. Hozan dijital tuşlu küçük radyosunu elinde tutuyordu, antenini havaya kaldırmıştı. Karker ve Rênas geçici bir süre için güçlerinin başından ayrılarak Tabur Komutanının yanına gelmişlerdi. Bunlar Mowata köy çeşmesinin başında ayakta bekliyordu. Köyde birkaç bekar erkek dışında kimse yoktu. Hozan toplantıdan sonra bu kişilere, yakında düşmanın büyük bir operasyon başlatacağını söylemişti, yarına kalmaz buradan ayrılıp daha güvenlikli yerlere gitmek için hazırlıklarını yapıyorlardı. Çevrede manga düzenine göre kümelenen gerillaların tamamı ya damlarda, örtmelerde, ya da kuru bir alanda akşam güneşini gören bir evin önünde her günkü gibi bu saatte radyolarını açmıştı.

BBC Türkçe servisinin akşam haberleri için saat tam 5.30'da bütün gerilla kulaklarının alışık olduğu melodi duyuldu. "Burası BBC Londra... Bugün 20 Mart 1995..."

Spiker haber özetlerini verirken komutanlar dikkatle dinliyor, göz göze geliyorlardı. "Programımızın ilerleyen dakikalarında PKK Lideri Abdullah Öcalan ile yapacağımız röportajı yayınlayacağız" denince herkes yumruğunu sıktı, sevinçlerini tutamıyordu kimse. Sınır boylarındaki askeri yığınak, Ankara'daki hareketlilik vb. haberler verildikten sonra canlı telefon bağlantısına geçildi.

"İyi günler sayın Öcalan, nasılsınız?"

"İyi günler. Evet, merhaba, iyiyim, sağolun. Sizler nasılsınız?"

"Teşekkür ederiz. Sayın Öcalan, bildiğiniz gibi Newroz'la birlikte Kuzey Irak sınırı üzerinde hareketlilik arttı. Türkiye'nin sınırda güç yığınağı sözkonusu. Sizin de hazırlıklarınız var mı?"

Sevinçli yüzleriyle başlarını sallayarak birbirine bakıyorlardı.

"Hazırlıklar şüphesiz sürekli her iki taraf açısından da yapıla gelmektedir. Türk silahlı birliklerinin uzun bir süreden beri hududa oldukça çok sayıda askerle birlikte tank- top getirdiğini bilmekteyiz ve her an da bir saldırı ihtimalini gözler önüne getiriyoruz. Sanırım bugünlerde böyle bir saldırı gelişebilir. Fakat buna karşı biz de tedbirliyiz. Bizim özel olarak huduttan içeriye girme diye bir saldırı durumumuz yok; fakat gerek hudut boylarında ve gerekse hududun iç taraflarında bizim de oldukça gelişkin üslenme durumlarımız var. Geliştirilecek olan bir saldırı ve bizim buna karşı cevabımız öyle kısa süreli olmayacaktır. Oldukça uzun sürebilecek bir savaşım durumu var. Bugünlerde böylesi bir gelişme her iki taraf için de beklenebilir."

"İçine girilen yeni süreçte de gerilla savaşını geliştirecek misiniz? Genelde bu yönlü hazırlıklarınız ne düzeydedir, belirtebilir misiniz?"

"Biz gerilla savaşımını bu sene daha bir duyarlılıkla hazırladık. Bu, sadece hudut boyları için değil, hemen hemen Kürdistan'ın birçok bölgeleri için geçerlidir. Nitekim o son Dersim'deki eylem de bunu göstermektedir. Buna benzer hazırlıklar vardır. Aslında biz istiyorduk ki, böylesi bir askeri harekatla karşılaşmayalım. Yoğun ve sürekli operasyonlarla değil de, siyasi bir diyalogla süreci başlatalım. Çoktan beri, defalarca çağrı yaptık. Bunda karşı taraftan bir cevap alamayınca, belli ki, askeri faaliyetlerde bir yoğunlaşma beklebilinir."

Tele- röportaj komutanlarca heyecanla dinleniyordu. BBC muhabirinin Newroz kutlamaları, Gazi Mahallesi direnişi, Sürgünde kurulacak Kürt Parlamentosu ve Türkiye'den ayrılma- federasyon konularındaki sorularına Başkan Apo, yirmi dakikayı bulan cevaplar verdi.

Bir anda Mowata Köyü "Biji Serok Apo!" sloganlarıyla doldu. Sesler karşıki kayalık yamaca çarpıp yankılanıyordu. Tıpatıp savaşçıların sevinci gibi ikinci Kasırga Taburu yöneticileri de slo-

ganlarla haberi kutladılar.

Hozan güven veren bakışıyla yoldaşlarını süzdükten sonra "Başkan'ın mesajı netti" dedi, telsizini açmaya çalışırken, "Savaşın tam zamanı!"

Birkaç dakika sonra, ilkin Aras'la kısa bir konuşma yaptıktan sonra Resul'u arayarak yirmi kişilik bir takımıyla Xapuşkê Tepesi'ne saldırmasına izin verdi.

İstediği izni koparan Resul alelacele, eyleme gideceklerin listesini okudu. Üç takımlık bölük manga düzenine göre sıraya dizilmiş, heyecanla isim listesini dinliyordu. Resul üç takımdan seçme bir takım derleyecekti. Manga komutanının yanı başında elindeki biksinin namlusunu kaldırmış olarak bekleyen Çekdar Özellokma Resul'un gözlerinin içine bakıyordu. Aman beni unutma heval, beni, beni, ben de burdayım, der gibi bakıyordu. Tepeye çıkacakların listesini numaralandırarak okuyordu.

"...Kani arkadaş on sekiz, büyük Çekdar on dokuz. Ve ben yirmi"

Resul durup Özellokma'nın gözlerinin içine baktı. Özellokma'nın başı önüne eğildi. Dudakları bir ihtiyarınki, ya da ağlamaklı bir çocuğunki gibi sarkıktı. Çekdar sanki ağladı, ya da ağlayacaktı.

"Evet, bu arkadaşlar gelecekler. Arkadaşların herhangi bir itirazı ya da önerisi var mı?"

"Var" dedi buruk, ince bir ses. Hemen peşinden kalın bir ses daha, "Var" dedi.

İtiraz edenler hiç şüphesiz iki Çekdar'dı. Birbirinden kopmayan iki Çekdar. Büyük Çekdar gerekçesini söyledi:

"Heval Çekdar da gelsin, çünkü arkadaş iyi bir biksici, araziyi de iyi tanıyor..." dedikten sonra mırıldandı. Resul daha fazla üstelemeyeceğini anladığı zaman şakayı bıraktı.

"Neyse sen de gel heval Çekdar, zaten bize en az üç biksici lazım."

-XIX-

Resul yirmi kişilik takımının karşısına geçerek esas duruşta bekledi. Üç biksici, iki roketçi ve bir karnaşçı ile birlikte üç G-3'çü ve on iki kleşçi vardı.

"Gece olmadan tepeye varmalıyız" diye başladı. "İki şeye dikkat edeceğiz. Bir, hızlı gidip hızlı geleceğiz. İki, üç aylık kamp eğitiminden aldığımız güçle düşmana Xapuşkê'de yılın ilk darbesini, Apoculuğa yaraşır bir tarzla vuracağız. Unutmadan, bu gece Newroz. Bütün arkadaşların Newroz Bayramını kutluyor, başarılar diliyorum."

Yirmi bir ağızdan bir ses çıktı.

"Biji Serok APO!"

Defalarca tekrarlanan slogan karla kaplı vadide yankılandı. Ses karşı vadilere çarptı, yamaçları vurdu.

20 Mart akşamı takımıyla birlikte Resul yola çıktığında bulutlara gömülmüş gün neredeyse dorukların ardına iniyordu. Derin karanlıkta iki bin metre kadar Basya kıyısında ilerledikten sonra içlere doğru yöneldi. Şehit Sadun noktası tam önlerindeki yamaca düşüyordu. Su dolu dere yataklarından yürüyerek Sadun Tepesi kayalıklarında durdular. Şehit Sadun kayalığı bir sırt misali buradan Bayrak Tepesi yamacına kadar bir kilometre dolayında uzanıyordu. Resul dürbünüyle bir kez daha etrafı dikizledi. Yakında bir şey yoktu ama köye bakan yamaçlardan yukarılara doğru yükselen yanda asker mevzilenmesine ait işaretler vardı. Burası doğal olarak gerillanın ön hattıydı ve tam anlamıyla bir tampon bölgeydi. Çünkü iki silahlı gücün arasında kalan tehlikelere dolu boş bir alandı.

Oradan çıkıp doğrudan Xapuşkê Tepesi eteklerine doğru

yükselen patika yolunu buldu. Hâlâ yürüyüşe başlamamış, önlerindeki yamaçlara bakıp düşünüyordu. Kar olmasaydı bu patikadan tepeye çıkıp vurduktan sonra geri dönmek iki- üç saatlik yoldu. Yazın çıkmıştı. Buraları iyi tanıyordu. Ama kar işleri bozabilirdi. Kabuk tutmuştu üstelik. Yürüyüş kolay olacağa benzemiyordu. Eğer karanlık açılmadan vurup tekrar buraya ulaşamazlarsa, kendilerinden önce bu kayalığı düşman tutsa iş tehlikeye girecekti. Yaralı bir arkadaşını acaba nasıl getirebilecekti? Kayadan düşüp fenalaşan birini...

Aynı düşünceler dürbünüyle yamaçları dikizleyen Kani'nin de yüzünde belirmişti. Aynı sorularla dolu yüzleri birbirine baktı. İkisinde de kararsızlığa, vazgeçmeye dair en ufak bir iz yoktu. Kani de onun kadar araziyi biliyor, düşmanın nerede üslenmiş olabileceğini, hareketin nasıl olabileceğini tahmin edebiliyordu. Çünkü sürekli hareket ettiği alandı burası.

Resul, düşüncelerini Kani'ye pekiştirmek için ona taraf baktı.

"Nasıl olacak? Ne düşünüyorsun?"

"Hep birlikte gidip vuracağız. Vurup bu yolumuzdan manevra yapacağız!..."

Kani gerçekten bir moral küpüydü. En kötü ihtimallerde bile iyimser fikirliydi.

Resul komutunu verdi. "Haydi arkadaşlar, yamacı turmanıyoruz."

Resul'un yanık sarısı saçları vardı. 1991 yılının sonlarında bir grup okul arkadaşıyla birlikte henüz ondört yaşındayken gerillaya Mardin'den katılmıştı. Şimdi on sekizinde, bilemedin ondokuzunda gösteriyordu. İlk eğitiminde askeri kişiliğe olan yatkınlığı eğitmenlerin dikkatini çekmişti. Eğitimini tamamladıktan sonra portatiflerden oluşturulan güvenlik biriminin takım komutan yardımcılığına verildi. Üç ay sonra tutuklulara ve ıslah evine bakan güvenlik biriminin takım komutanı olmuştu. Bu görevinde kuralları olduğu gibi, hiç yumuşatıp sertleştirmeden dayatıyordu. Cephede savaş kızıştığında kamplarda kal-

mak istemiyordu. 1992 yılı sonlarına doğru hareketli birlikte savaşmak üzere cepheye gönderildi. Ama küçük yaşından dolayı ileri saldırı gruplarında yer alamayan Resul sürekli üstlerine tepkiliydi. 1993 yılı boyunca Herki ve Gerdiyan'da yapılan bütün eylemlerde en ön saflardaydı. Sezon sonunda kadro eğitiminden geçtikten sonra pratikte ilk rütbesini alarak manga komutanı oldu. Resul, 1994'de çetelere karşı verilen amansız savaşta cesaretiyle öne çıkmıştı. Arka arkaya gerçekleştirdiği başarılı eylemleriyle altı ayda manga komutanlığından takıma, beş ayda da takım komutanlığından İkinci Kasırga Taburu ikinci Bölük Komutanlığına terfi etti. Behdinan Eyaletindeki gerillalar içinde askeri kıyafeti ve canlılığıyla en yakışıklısı kesinlikle Resul idi. En bakımsızı Menaf ise, en bakımlısı Resul idi. Kıvırcık, bal rengi saçlarını her zaman tarar, olanak bulduğunda dişlerini fırçalardı. Kökü henüz yeni terlemişti bıyığının. Resul'un en dikkat çeken yanı yürüyüşüydü. Yürürken, mümkünü yok, gören herkesin nazarına takılırdı. Dizlerini gevşetiyor, baldırlarını hafifçe savurarak öne atıyordu. Ve orta boylu, omuzları geniş, bedeni atletik yapılıydı. Gözleri masmaviydi, Avaşin gibi. Çok ağır başlıydı Resul. Davranışları doğal görünür ama resmiydi. Korku nedir bilmiyordu. Sık sık söylediği bir söz vardı: "Korkak olanın benim bölüğümde yeri yoktur." Bir insanı yaşına, diline, yeteneğine göre değil, tek bir şeyine, cesaretine göre değerlendirdi. Cesursa iyi, değilse kötü... Bir savaşçısının korkuya benzer, yahut iğne ucu kadar korku çağrıştıran bir hareketini görse yanında tutmazdı. En gözü kara, korku bilmeyen kim varsa bölüğüne onları öneriyordu. Bu cesareti onu çok defa parti yönetimiyle karşı karşıya getiriyordu. Mesela kolay kolay geri çekilmez, aklına koyduğundan caymazdı. Düşmanla düello yapmaktan derecesiz zevk alır, her zaman telsizi elinde düşman kanallarına girer, onların morallerini alt üst eden meydan okumaları yapar, askeri komutana, komutanı askere kışkırtırdı. İyi de Türkçesi vardı. En kritik anlarda bile ölümün üstüne üstüne giderdi. Kafasına koyduğunu yapmakta is-

rar ettiği için arkadaşları onun bu huyuna 'Tori inadı' diyorlardı. Kendini kurtarabilecek bir teorik birikimi olan Resul, komuta yeteneğiyle at başı götürüyordu bunu. Bu nedenle katiyen onun teorik kişiliğiyle alay edenler olmazdı. Son Şehit Cesur Kampının özgül şartları nedeniyle meydana gelen tatsızlıklar bir yana, kendini köylü kökenlilere kabul ettirebilmiş komutanlardan, gerillalardan biriydi.

Xapuşkê yokuşu son derece sarp, dik ve karlıydı. Yamaç yukarı gittikçe kar yükseliyordu. Resul en başta yürüyordu. En arkada da portatif Çekdar vardı. Küçücük bedeni o ağır silahı nasıl taşıyordu, hayret. Resul durup omzunun üstünden başını geriye çevirdi.

"İki şeyi unutmayacağız arkadaşlar" dedi.

En arkadaki Çekdar araya girdi.

"Bir; hızlı gideceğiz, hızlı döneceğiz. İki; burnumuz kanamadan..."

Soluğu hızlandı. Boğulur gibi olunca Resul sözü tamamladı:

"Düşmana yılın ilk darbesini vuracağız."

Resul'a söylemeden edemeyecekti Çekdar. Hızlanarak ikinci sıraya, Resul'un arkasına geldi. Yürüyüşe devam ediyorlardı.

"Heval Resul!"

"Söyle heval Çekdar, ne oldu."

"Niye beni listeye almamıştın? Senin bu yaptığını daha kimse yapmamıştır bana."

"Ne yaptım ki?"

"Daha ne yapacaksın, heval Resul! Beni saldırıya almıyorsun, ortada bırakıyorsun, ma az mı bu?"

"Her zaman saldırı olmaz ki heval Çekdar, biraz da öteki arkadaşları düşünmek lazım."

"Vallahi onu bunu bilmem heval Resul. Eğer bir gün bir suç işlesem parti bana başka ceza vermesin. Ne yapsın biliyorsun, beni eylemsiz bıraksın yeter. Ölürüm vallahi, dayanamam. Hele şu biksiyi elimden aldınız mı, bir daha kendime gelemem. Ya, işte sen bugün az kalsın beni öldürüyordun. En zayıf yerimden hem de..."

"Ha, öyle mi?" Resul'ün kafası bir yerlere takılmıştı. Çekdar ile konuşurken oralı değildi.

"Heval Resul!"

"Söyle heval, gene ne var?"

"Duydun mu o alçağı? Gene telsize çıkmış..."

Resul'ün tam damarına basmıştı Çekdar. Saatlerdir meğer düşündüğü şey buymuş. Ses etmedi.

"Onu bir görsem, yeter ki, şu gözümün bir menziline girsin, ikiye biçeceğim ikiye!"

"Slogan atma Çekdar! O kadar kolay değil."

Bunu söyleyen Manga komutanı büyük Dilxwaz'dı.

"Nedenmiş o? Hele bir karşıma çıksın da..."

"Heval Dilxwaz doğru söylüyor Çekdar. Hawar öyle kolay yutulur lokma değil. Çünkü o PKK'de komutanlık yapmış birisi. Benden de, senden de çok iyi biliyor gerillacılığı. Düşün hele, PKK'den aldığı tecrübeyle düşmanın tekniğini birleştirirse ortaya ne çıkar?"

Çekdar kabullenemiyordu, nasıl olurdu... "Yani onu cezalandırmanın hiç mi çaresi yok?"

"Var olmasına var da..."

Dilxwaz bir daha araya girdi:

"Ne zaman nereye gidebiliriz, hangi tepeyi tutar, hangisini bırakırız, nerden vurup nerden geri çekiliriz, bir bir biliyor alçak, herhalde bizi biraz uğraştırır..."

Ama Çekdar hâlâ ikna olmamıştı. Dilxwaz'ın son söylediklerini de çok karamsarca ve korkakça bulmuştu. Dilxwaz zaten hiçbir zaman ne kendine, ne yanındakilere güvenmez ki... İşin hep kötü tarafını görür. Neden inanacakmışım ki onun söylediğine!

"Yani o...?"

Bir şey daha soracaktı ki, Büyük Çekdar yürüyüş kolunun ön tarafından arkaya seslendi:

Artık son söz Büyük Çekdar'a kalmıştı, ancak o ikna edebilirdi.

"Hawar gibileri bizim kurşunumuzla gitmezler Çekdar. Tarih böyledir. Kendi başını kendi yiyecektir."

Resul gülümsüyor, Çekdar konuşmaya dalmış habire söyleniyordu. Bir süre sonra baktı ki, Resul onu dinlemiyor, yerinde durarak, en gerideki sırasını bekledi. Biraz daha ilerlediklerinde Resul arkasına döndü.

"Yeter Çekdar! Arkadaşlar bundan sonra birbiriyle konuşmasın." dedi, "Öksürmek ve hapşırmak da yok, mesafe bir adam boyu olacak."

Herkes önde gidenin açtığı yolda sırayla yürüyordu. Akşam soğuğuyla birlikte karın üstü buz tutmuştu. Adım atıyorlar gövdelerinin yarısı kırılan kar tabakasının dibine batıyordu. Grup baştan sona beline kadar ıslanmış haldeydi. Yokuş her gittikçe daha da dikleşiyordu. İki büklüm olmuşlar, dilleri dışarıda, soluk soluğaydılar. O bir yana, ağır ve puslu bir karanlık her tarafa çökmüştü. Tepenin doruğundan, öte taraftaki yamaçlardan sesler geliyordu. Esip duran rüzgar getiriyordu askerlerin sesini.

Resul, ikide bir mırıldanıyor, peşindeki Dilxwaz duyuyor, içi kaygıyla dolarak kafasını sallıyordu. Resul, durmadan, "Yetişmeliyiz, mutlaka yetişmeliyiz..." diyordu. Aynı şeyi Kani de söylüyordu.

Hozan arayınca Resul durdu. Ötekiler de yerlerinde durup dinlenme fırsatı buldular.

"Durumunuz nedir? Neredesiniz şimdi? Çok kaldı mı?"

"Yokuşun yarısını bitirdik heval. Şimdi o yüksek kayalıkların dibindeyiz."

Vakit ilerledikçe kar donuyor, batmıyordu. Bu kez başka biçimde bela oluyordu. Dilxwaz kararsız adımlarla bir adım arkadan Resul'u izliyordu. Resul kayalara yapışıyor, ayağını kayanın dibindeki kuru toprağa, taşın zımpara gibi kakmalı yüzeyine atarak gidiyordu. Ayağındaki lastik ayakkabı kayaya basar basmaz mıknatıs gibi yapışıyordu. Resul birkaç kez arkadaşlarını, "Benim yürüdüğüm yerden yürü heval! Yoksa kayar gidersin ha" diye uyardıysa da Dilxwaz bildiğinden şaşmadı. Resul'u dinlemiyordu. Dilxwaz düz, kayasız boşluklara adımını atıyor-

du. Birden bir çığlık koptu. Dilxwaz düşüp kaydı. Resul davrandı ama eli yetişemedi. Sırtüstü düşmüş, dik yamaçtan son hızla aşağılara kayıyordu.

"Durun!" dedi Çekdar, en arkadan, "Bana bırakın!"

Sırtındaki biksiyi indirdi, iki kolunu, iki bacağını açıp gerdi. Dilxwaz kaydı kaydı, Çekdar'ın kucağına düştü. Dilxwaz uzun boylu, Çekdar ufacıktı. İkisi birlikte düştü. Ama Çekdar sırtını sağlam yere vermişti. Sırt üstü birlikte kocaman bir kayaya çarpıldılar.

Daha dikkatli yürüyerek devam ettiler. Gene kayıyor, gene düşüp bir yerlerini incitiyorlardı. Bazen üç adım atıyor, altı adım geri kayıyorlardı.

Dilxwaz artık daha fazla dayanamadı. Resul herkesi intihara sürüklüyordu. Vakit geçti, bu saatten sonra değil eylem yapmak, kurtuluş bile imkansızdı.

"Heval Resul artık gitmenin anlamı yok" dedi, tepki dolu bir sesle, "Gece yarısını buldu. Nereye gidiyoruz?

Resul öfkeye kapılmıştı. Korkak diyecekti, kendini zor tuttu.

"Konuşmadan önündeki yola bak heval!"

"Eylem yapsak bile düşman Şehit Sadun'u tutar, kuşatır bizi, tabur bile bizi kurtaramaz."

"Sus! Bir daha da ağzını açma! Takımın içinde kararsızlık yayma!"

Düşe kalka yürüyen grup doruğa yaklaştığında saatler gece Onikiyi gösteriyordu. Hozan her yarım saatte bir arayarak hangi noktada olduklarını soruyordu. Resul bu kez, "Doruğa yaklaştık heval, az sonra doruktayız" diye cevapladı.

Resul bir an durup Kani'ye baktı.

"Ne yapalım heval Kani? Sen ne diyorsun?"

"Durmak yok heval. Bir hamle daha yapalım. Geldik zaten."

Kurt, çakal ulumalarının sesi geliyor, uzaklardan, köylerden köpekler karşılık veriyordu. Saat sabahın ikisine gelince hâlâ doruğa çıkmamışlardı. Böylece eylem şimdiden riske girmeye

başlamıştı. Bu saatte düşmanı vursalar bile geri çekilme sorun olacaktı. Silahlar patlar patlamaz köyde karargah kurmuş askerler tepeyi eteklerden itibaren tutacak, takımıyla birlikte Resul iki ateş arasında kalacaktı.

Bir daha arayan Hozan ile Resul şimdi bunu tartışıyorlardı. Resul onca nefes tüketerek katettiği yoldan boş dönmek istemiyordu.

"Biz burudan vursak ötekiler aşağıdan ilerlemeye cesaret edemezler" diyordu.

Hozan ise durmadan, üstüne basa basa uyarılar yapıyordu.

"Heval her şeyi ölçüp biçerek yapın. Savaşta tahminler insanı her zaman yanıltır. Gelmeyeceklerini nereden biliyorsunuz? Hem bu saatten sonra eylem yapmanızı kesinlikle doğru bulmuyoruz. Şimdilik durun ve bir şey yapmadan önce bizi haberdar edin."

"Tamam heval" dedi Resul ama direttiği fikrini gene söyledi, "Bu kadar yol geldik. Geri dönmemiz doğru olmaz."

Telsizi kapadı, o önde, ötekiler arkada, doruğun kayalıklarına doğru sessizce tırmanmaya başladı. Dik bir kaya vardı, apartman duvarı gibi saydam ve dik. O kaya ile başka bir kaya arasında insanın ayağının girebileceği kadar açık bir yar vardı. Resul gün gözüyle hareket ediyormuş gibi bir çırpıda ayağını yara soktu, kuş gibi tırmandı. Kani'den sonraki savaşçı tam kayanın tepesine kendini atacaktı ki, ayağı kayıp düştü. Düşen savaşçı yokuştaki kayalara çarpa çarpa yüz metre kadar aşağıya yuvarlandı. Ama Resul inat etmişti, geri dönmeye niyeti yoktu.

Tam o sırada Hozan gene aradı. Resul bir savaşçının dengesini kaybederek yuvarlandığını bildirince Hozan kesin bir dille, "Geri çekilin!" emrini verdi. Ama Resul, her gittikçe, hele bir arkadaşı yaralandıktan sonra daha da inat eder olmuştu. Son bir çıkışla yola daha devam etmek istiyordu. Sıra Çekdar'ın önündeki savaşçıya gelince Çekdar kaygısını dışa vurdu.

"Heval Resul artık olmaz, vakit geç..."

Resul sinirlenmişti. Sertçe, Çekdar'a:

"Herkesten beklerdim ama senden beklemezdim Özellokma!" dedi.

Özellokma, Resul'ün onu bir korkak olarak ima ettiğini anlamıştı. Yüzü kızararak, "Ben öyle demek istememiştim, beni yanlış anladın heval Resul" dediyse de Resul işitmedi.

Kendal adlı savaşçı sırtındaki yükünü şutikle yukarı göndermedi.

"Çantamla birlikte tırmanacağım."

Daha kayanın yarısına ulaşmamıştı ki, dengesini kaybedip o da düştü. En az onbeş yirmi metre aşağılara kadar yuvarlanan Kendal hiç ses çıkarmadı. İki kişi geri giderek Kendal'i getirdiler. Dizi ve omuzu incinmişti. Topallayarak devam edebilirdi yürüyüşe.

Bundan sonra Resul, istemeye istemeye geri çekilmeye razı oldu.

-XX-

Resul:

"Tamam arkadaşlar" dedi, "geldiğimiz yoldan geri gidiyoruz."

Yolda iki arkadaşları hafif yaralanan takım gerisin geri yamaç aşağı inmeye başladığında saat sabah üçe geliyordu. Hızlı hızlı ama ses çıkarmadan, kaymamaya dikkat ederek, ayaklarını sakınarak yürüyorlardı. Aşağılar, bütün ovalık, vadilik yerler dipsiz bir karanlık içindeydi. Yukarı yamaçlardan sırtlarına soğuk, ıslak bir rüzgar esiyor, üşütüyordu. Gün doğmadan düşman menzilinden çıkmalıydılar. Görülseler, bir çırpıda imha olmaları işten bile değildi.

İlk şafak atınca karanlık içindeki köylük yerlerden üst üste birkaç horoz uzun uzun öttü. Resul öfkeyle elini salladı:

"Allah kahretsin! Gün güzüyle pis bir yerde düşmanla burun buruna geleceğiz. Biraz sonra da, aynı sesle, arkadaşları duyacak şekilde, "Biz vuramadık" dedi, "İster misiniz onların pususuna düşelim boş yere!"

Xapuşkê Tepesi'nin Avaşin berisine düşen tarafına, Şehit Sadun kayalıklarına yaklaşmışlardı. Resul burayı taş taş, kaya kaya, çalı çalı bilirdi. Ha gece yürümüş, ha gündüz, şaşmadan yolunu çıkarırdı. Arkadaşlarını topladı.

"Basya tarafına, bölüğün tutuğu sırtlara gidiyoruz. Pusu olabilir, ona göre..."

Takım bir kaç dakika ilerlememişti ki, önlerindeki karanlıktan tok bir silah sesi yüzlerine çarptı.

Henüz Şehit Sadun kayalıklarına ulaşmamışlardı. Düşmanın bir öncü kolu onlardan önce kayalıkların girişini tutmuştu, baş-

ka kollarsa hareket halindeydi. Resul'ün takımı pusudaki öncü koluyla iç içe girmişti.

Yirmi bir kişilik takım sarp kayalıklar aşmış, saatlerce yol yürümüş, her biri yorgunluktan ölüyordu. Takım bütün gece korkunç soğukta, karanlıkta yol almıştı. Üstelik aç karına, yokuşu tırmanırken yorulmaya, karda kaymaya bakmadan, birazcık olsun dinlenmeden ha bire yürüyerek... Çatışacak takatleri yoktu. Üstelik Şehit Sadun kayalıkları düşmana karşı ilk hattı, tutulmuşsa kötü olurdu! Çıplak yamaçtaydılar. Saklanacak en ufak bir yer yoktu. O bir yana tam pusudaki düşman menzilindeydiler. Bu şekilde çarpışmaya hiç uygun değillerdi. Düşman kolayca çevirme yapabilir, yüzlerce askeriyle onları rahatlıkla kıstırabilirdi. Resul ikircik geçirmeden ilk ateşle yere uzanmış arkadaşlarını uyardı:

"Yerimiz uygun değil, çatışmayacağız!"

Yürüyüş halindeki düşman kolu gördüğü durum karşısında şaşkınlık içindeydi. Çıplak yamaçtan inen bir gerilla takımını değil, kuşanmış halde, hazırlıklı, pusularla kendini gösteren kalabalık gerilla bekliyordu. Kendini kayanın arkasına atmış tok sesli subay telsiziyle habire etrafına "Ateş! Ateş!" emirleri vererek bağırıyordu. Yalnız o mu?... Bir anda onlarca telsiz kanalından aynı bağırışlar duyuluyordu. Bu yetmiyormuş gibi, çıplak yamaçta karşılarına çıkan bir avuç gerillayla karşılaşmış olmanın yarattığı dehşet ve panikle takviye kuvvetler istiyordu.

Bir an içinde yüzlerce düşünce çakıp sönüyordu Resul'un kafasında. Üç bir yandan yaylım ateşi altındaki takımı imha olmakla karşı karşıyaydı. Kurşunlar başlarının üstünden, saklandıkları küçük kayaların ucundan vızıldayarak geçiyor, ortalıktaki toz duman, kurşun sesleri altında başlarını kaldıramıyorlardı. Burada bir an fazla kalmak ölümdü! Bir mecal bulup derhal takımını oradan çıkarmalıydı...

Aşağıdan, Bêgaltê yönünden hâlâ asker akını sürüyordu. Her taraf tutulmuştu. Xapuşkê Tepesi'ne paralel uzanan aşağıdaki kayalık sırt iki kilometre uzunlamasına boydan boya asker-

lerce tutulmuştu. Basya'ya ineceği patika yol dahi asker siperi haline gelmişti. Kayalıklara ulaşabilseler nefes alabilirlerdi. Bu kez oradan çıkmak mesele olacaktı. Hem bu halde kendilerini aşağı bırakıp Basya dolaylarına inmelerinin hiç mümkünü yoktu. İnsanlar bile yüksekteki makineli tüfeklerin altına düşecekleri için adım atamazlardı. Hâlâ hareket halindeki kollarca çembere alınmak da vardı işin içinde. Ve üç bir yandan kendilerine doğrultulmuş makineli tüfekler bir dakikada hepsini biçecekti. Geriye bir tek yol kalıyordu: Çıplak yamaçtan enine ilerlemek!

Gözüyle buraları taradı. Geçmek imkanı var mıydı? Ateş ediliyordu, sakınabilecek dol, tutunabilecek kayalık var mıydı? Yoktu, engebeli yamaç boydan boya kar örtüsü altındaydı...Kar kalındı, sertti. Şafağın zemheri vaktinde buzlanmıştı. Kayma riski yüzde yüz vardı. Dik eğimli çıplak yamacı aşağılardan durmaksızın kusan silahlara rağmen geçmek belki mümkündü ama bedel isteyecekti. İşte bunu göze alamazdı. Yılın ilk çarpışmasında olmadık yere kayıp vermekle düşmana zafer tattırmanın vesilesi olmayacaktı!

Bir düşünceden diğerine geçiyor, Şehit Sadun kayalıklarından açılan makineli ateşi düşüncelerini dağıtıyordu. İkide bir mecal arama çabasını bozan bu makineliye bakıp bakıp "Miratel!" diye öfkeyle söyleniyordu.

Omzuna bir elin dokunduğunu hissetti. Baktı. Kani'ydi bu. Kani'nin yağız yüzünde tıpatıp onunla aynı düşüncelerin geçtiğini gördü.

"Bu cehennemden derhal çıkmalıyız!... Yarım saatte etrafımızı kuşatır, bir tekimizi bile bırakmazlar!"

Cehennemden çıkmalı... çıkmalı ama nasıl? Şehit Sadun kayalıklarındaki ateşi yöneten subayların telsizleri bir an olsun durmaksızın hışırdıyordu. Takviye istemek bir yana, mevcut askerleri saniye saniye yönlendiriyordu. Sen şurayı tut, yamaca oğlum yamaca! Yola makineli kurun! Bir takım üstlerine gitsin. Koordinatları tespit edin! Kesmeyin ateşi! Haydi koçlarım..."

Bêgaltê karargahından bir havan topu ateşlendi. Gülle alacakaranlıkta yalım topu gibi fırladı. Sesi işitiliyordu, sesinden 82'lik orta menzili havan olduğunu hemen tanıdı. Yalımı takip etti, gülle üç yüz metre kadar üst tarafa düştü. Gümbürtü her tarafı doldurdu.

İki kobranın çirkin sesini duyar gibi oldu. Havan kulaklarını doldurmuştu, uğulduyordu. Çirkin ses, kobraların Hakkari istikametinden buraya doğru geldiğini işaret ediyordu.

Henüz birincinin yarattığı dehşet bitmemişti ki, ikinci havan patladı. Bu kez koordinatlar daha isabetli verilmiş olmalı ki, gülle iki yüz metre üst taraflarına düştü.

Kobra sesi göğü dolduruyor, her gittikçe yaklaşıyordu.

Kani'ye bakıp, "Bizim için geliyorlar. Alçaklar bizi bu uygunsuz yerde yavaş yavaş kuşatıp ezmek isteyecekler! Bu şansı onlara vermeyeceğiz!" dedi.

Kani bir şey soracakmış gibi onun yüzüne baktı.

"Saldırıp geçeceğiz!"

Resul'un neyi kastettiğini tahmin etti Kani. Bêgaltê yönünden ağır ağır ilerlemekte olan güçler şimdilik birinci derecede tehdit unsuru değillerdi. Bunlar şimdilik ihtiyat birlikleriydi ancak yarım saat sonra imha birliği olacaklardı. İleriye doğru iki yüz metre kadar uzaklaşabilselerdi önlerinde uzun bir zincir gibi engebeli sırtlar uzanıyordu. Oradan itibaren iki taraftan yapılan ateş menzilinden çıkmış olacaklardı. Yalnız kayalıkta mevzilenmiş ve ateşi bir an olsun kesmeyen mekanize birliği büyük bir tehditti. Onlar susturulmadan cehennemden çıkmanın başka da yolu yoktu...

Kani bu planı pekiştirecek kendi planını açıkladı.

"Buraya bir biksici ile bir bisivingci yerleştiriniz. Bunların ateşiyle birlikte benle iki arkadaş gider kayalıktakileri sustururuz. Sonra da siz hemen çıkıp patikaya inersiniz."

Planı Resul gerçekçi buldu;

"İyi ama kayalığa Büyük Çekdar saldırsın. O tecrübeli. Sen kendi takımınla hareket et."

Ama Kani planında kararlıydı. Yüzünde en ufak bir ikircik yoktu.

"Hayır heval" dedi, "Bu kolay bir iş değil. Çekdar'la birlikte yapacağız."

Resul bir şey diyemeden Kani, bisivingci Vedat'ı çağırdı. biksici çağırmak için etrafına bakındı ki, Özellokma yanında hazır vaziyette duruyordu. Biksiyi her an için ateşe hazırlamıştı, eli tetikteydi. Kani buna çok duygulandı. Gözleri doldu. Çekdar Özellokma'yı çok severdi. Bir anlık kararsızlık geçirdi. Çekdar'ın başına kötü bir şey gelmesine katlanamazdı. Ama böylesi anlarda Çekdar'ı geri göndermenin imkanı da yoktu, dikleşirdi.

En sona Çekdar Özellokma ile Vedat çekilecekti. Bütün düşman dikkati onların üzerine kilitlenecekti. Bunu Resul da kabul etmiyordu.

Kani ile Resul bunu kabul etmeyedursunlar, Çekdar Özellokma çoktan biksinin namlusunu kayalığa çevirmişti bile. Resul bunu görünce panikledi, hemen gözüyle başka bir biksici aradı. Yalnız o da Kani gibi Çekdar'ın huyunu bildiği için onu değiştirme fikrinden caydı. Şimdi dünya da gelse kimse onu bundan vazgeçirtemezdi.

Resul, tümseğin ardına saklanan bütün arkadaşlarına, alçak sesle net ve kısa talimatlar verdi.

"Arkamızdan hızla, eğilerek geleceksiniz. Sırayla patika yoluna ineceğiz. Kimse kopmayacak, herkes önündekinin geçtiği yolda geçecek. Kimse dağılmayacak. Düzenleme noktasına varınca vaziyeti değiştiririz. Herkes hazır olsun, silah sesiyle birlikte hareket ediyoruz..."

Konuşmasını daha sonuçlandırmadan Bêgaltê karargahından fırlatılan üçüncü havanın gümbürtüsüyle saklandığı tümseğe yapıştı. Güllle daha yakına düştü. Kocaman bir çukur açarak havaya çamurlaşmış kar ve şarapnel parçaları yaydı.

Yakınlardan birkaç patlama sesi daha geldi. Bunlar Bêgaltê karargahından atılmıyordu. Alt sırttaki patikada mevzilenen as-

kerlerin attığı 60'lık küçük havan topluydu. Kobralar gökte rahatça seçilebiliyor, üstlerinde dolanmaya başlamışlardı.

Telsiziyle pilotun kanalına girip dinledi Resul. Pilot alttaki subaylardan uygun koordinatlar istiyordu. Kani'ye bakıp, "Hadi Kani, hadi!" diye mırıldanıyordu. Uzanan herkes sabırsızlık içinde Kani'yi bekliyordu. Ateş sesiyle birlikte yerlerinden fırlayacaktı herkes.

"Bak hevalê Vedat" diyerek eliyle makinelinin ateş ettiği kayalığı gösteriyordu Kani, "Tam o kayalığa ikişer dakika arayla dört roket vuracaksın! Hevalê Çekdar sen de ikiyüz ellilik şeridini tak biksiye!"

"Takmuşım hevalê Kani."

"Sen de sekiz ile on dakika arasında şeridini boşaltacaksın."

"Tamam heval Kani, sen yeter ki, söyle."

"Kayalıktan kimse başını kaldırmayacak ha! Ona göre."

"Sen orasına küşüm etme. Bana Mahir Ezegeçer'in rakibi Çekdar derler hevalê Kani!"

"Ben, Büyük Çekdar, bir de Bawer, üçümüz sizin ateşiniz altında kayalığa yaklaşıp bomba atacağız. Susturacağız. Fakat siz on dakika içinde mutlaka ateşi keseceksiniz. Kimseyi beklemeden burdan çıkıp fırtına hızıyla yolu takip ederek düzenleme notasına geleceksiniz. Tamam mı?"

"Tamam" dedi roketçi Vedat.

Çekdar bu andan itibaren gözünü karşıya dikmişti. Artık Kani ne dese dinlemeyecekti. Her denilene kafasını sallıyordu.

Kani, Resul ile birlikte arka arkaya uzanan takıma bakıp işaret verdi. Aşağıdaki yolun kenarında tümseğin arkasına saklanmış bir grup asker gördü. İlerleme sırasında bunlar tehlikeli olabilirdi. Aynı anda üç kleşten bunların üstüne ateş açıldı. Böylece Kani, Çelik Operasyonuna ARGK'nin ilk darbesini vurmuş oluyordu. İlk şarjörlerini değiştirirken Vedat kayalığı isabet alan roketini patlattı. Roket karşı kayalıkta toz duman çıkardı. Özellokma biksinin tetiğine çöktü. Bir anda kayalık duman içinde kalmıştı.

Baran ve diğer bir Bawer'le birlikte Kani, eğilerek yanlamasına, önlerindeki kayalığı tarayarak ilerliyorlardı. Özellokma'nın ateşini kırmamak için biraz sağdan alıyorlardı.

Arkasına aldığı grubuyla Resul harekete geçmişti. Göz açıp kapatıncaya dek çıplak yamacı aştılar, gittikçe aşağı doğru yollanarak patikaya vardılar. Sonra da gözden kayboldular.

Kani'nin planı hatasız ve seri sürüyordu. Özellokma kayalıktakilere nefes vermemecesine biksiyi ateşliyordu. Vedat dördüncü roketini de ateşlediğinde kayalık tamamen susmuştu. Aşağıdaki sırtlardan, sol taraftan yağmur gibi kurşunlar geliyordu. Bunlar isabetsizdi ve gelişi güzel taramaydı.

Havanlar öfkelenmişçesine aralıksız gelip patlıyordu. 82'lik havanlardan ikisi az önce Resulgilin saklandığı tümseği darmadağın etti. Tam koordinatları aldıkları için her havan isabetli düşüyordu. Gökteki helikopter de cehennem ateşine başlamıştı. Aşağıları rasgele tarıyordu. Gerillanın ani ve akılcı planı askerlerin bütün planını bozmuştu. Şimdi telaş içinde dört bir yana ateş ediyorlardı.

Bêgaltê karargahı komutanı Şimşek, Bayrak Tepesi'ne yerleşmişti. On beş kişilik ilk grubu, arkadan üç kişilik Kanigil izliyordu. Şimşek onları farketmişti. Tam yamaçta hızla ilerliyorlardı. Kanigilin yüz metre kadar arkasından Özellokma ile Vedat da son hızla koşmaya başlamışlardı.

Şimşek buna dehşet öfkelenmişti. Kendini yiyip bitiriyordu. Telsizle küfürler savurmaya başlamıştı. "Kaçıyorlar!" diyordu, "Beceriksizler kaçırdınız hepsini! Yetişin! Hıyarları kaçmadan yakalayacaksınız!"

Az sonra telsiz kanallarını açıp dinleyen Resul, birbirine naralar atan, zafer sloganları atan asker seslerini duydu.

Hızla yamaç yukarı koşan Resul'un soluğu kesilmişti. Kani'nin kayalığı susturduğuna derecesiz sevinmişti. Kayalık susmasına susmuştu ama yeniden başlayabilirdi. Bu yüzden son hızla tepenin sivrisindeki kayalığa ulaşmaya çalışıyordu. Derken ateş başladı. Ayaklarının dibine, yakınlarına, önlerine mer-

miler düşüyordu. Hedef kayalığa yaklaşmış ama hâlâ düşman menzilinden çıkmamışlardı. Düşman ateşiyse her gittikçe yoğunlaşıyordu. Havanlar yeniden isabetli atışlara başladı. Kobralarsa boş araziyi dövmekten vazgeçerek asıl hedefe yönelmiş ve taramayı başlatmıştı.

Şimşek'in boğuk sesi yeniden devredeydi. Durmadan, "Teslim olun, etrafınızı sardık, kurtulma imkanınız yok" diyor, peşinden de kobra ve havan atışları oluyordu.

Yoğun ateş altında ilerleyen takım yamacın orasında dağılmayla yüz yüze geldi. Manga komutanı Dilxwaz sırta çıkmadan kendini dola attı. Arkasına takılan üç kişi daha peşinden dola attılar kendilerini. Gerideki üç kişi de sola doğru seğirtti. Resul dağılmamaları için bağırıyor ama havanlardan, kobradan, makineli tüfek ateşinden dolayı kimseye sesini duyuramıyordu. Düşman ustaca ateş ediyordu. Ateş dağınık değil, bütün kurşunlar bir arada geliyordu.

Takım ağır otomatik silahların ateş menzilinde önce ikiye ayrıldı, sonra da üçe, dörde...

Resul artık inisiyatifi kaybetmişti. Takımı ikişerli, üçerli gruplara dağılmış, her grup yoğun ateş menzilinden çıkmak için bir yana savrulmuştu.

Şafak söktü, gün ağardı. Kurşun sesleri Şehit Sadun kayalıklarından, Xapuskê yamaçlarına, oradan buğutlar içinde gömülmüş Govendê doruğuna çarpıyor, yankılanarak geri geliyordu.

Resul iki savaşçısıyla sırta ulaşabilmişti. Üç kişilik grup karşılık vermeden, kaça saklana ilerlemişti. Hâlâ karşılık verelim mi, vermeyelim mi diye karara varmamışlardı. Karar verseler bile sırtın bu yanından çıkıp cehennem ateşine karşı ateş etmek akıl karı değildi.

Resul'un bütün grubu dağılmış, kimin nereye gittiği belli değildi. Üstelik hiç birinden haber yoktu. Düşman telsizleri arı kovanı gibi çalışıyordu. Bulunduğu yer güvenlikliydi. Ama savaşçılarını kaybetmiş bir komutandı. Hazmedemiyordu bunu. Nereye gitmişti bunlar? Sağlar mı, şehitler mi, korkup kaçanlar

var mı? Hiçbir şeyi bilmiyordu. Korkunç meraktan çıldıracaktı. Telsizi açıp dinledi. Onları kovalayan düşman birliğinden bölük komutanlarının sesi geliyordu. İlk karşılaşmada takviye kuvvet isteyen Cebrail adlı subayın sesini hemen tanıdı.

"Onları da kaçırdık ya... Lan oğlum sana diyorum, önlerini tut... O üç kişi mi? Kaçırdık civcivleri... Nereye? Basya'ya, Basya Irmağına doğru... Bir tek tane, yalnız bir tane yakalayın yeter!"

Arkadaşlarının şehit olduğuna, düşmana yaralı halde esir düştüklerine dair bir haber geçmiyordu telsizlerde. Bu da Resul'u sevindiriyordu.

-XXI-

Düşman ateşinde grubu dağılan Resul, Govendê eteğindeki Düzenleme Noktasına varmıştı.

Basya Irmağı üzerindeki asma köprünün güney ucunun yaslandığı kayalık yamaç Govendê eteğine dek uzanıyordu. Düzenleme Noktası denilen yer Govendê eteğiyle bu tepenin birleştiği yerdi. Geçen yılki yaz sürecinde Gerdiyan yerel bölüğü burada düzenlendiği için adı o birliktekilerce Düzenleme Noktası konmuştu. Resul burayı iyi tanıyordu. Bu noktada geçen yıl sonbaharda manga komutanlığından takım komutanlığına yükseltilmişti. Sık çınar ağaçlarının dibinden soğuk bir pınar kaynamaktaydı. Govendê eteklerinden usul usul akan kar sularıyla birleşen çeşme çağlayarak kayalıklardan Basya'ya doğru akıyordu.

Öğlene doğru ilkin Hozan ile bağlantı kurdu. Hozan temkinli davranarak morali bozulmuş Resul'un üstüne gitmedi. Ardından sevindirici bir haber iletti.

"Kani'nin beş kişilik grubu size doğru geliyor. Sefqan ile Welat kalan bölük gücünüzü size hakim olan tepeye yerleştirdiler. Diğer arkadaşların nerdeler? Haberin var mı?"

"Hayır heval, haberim yok. Öyle dağılmışlar ki..."

Resul bu cümleyi çok zorlanarak ağzından çıkarmıştı.

Az sonra Kopar da aradı;

"Seninkilerden Dilxwaz ile diğer üçü burda Habur" dedi, "Peşlerine takılmışlar her hal. Vallahi bekliyoruz, hele gelsinler..."

"Allah kahretsin! Her şey zaten onun başının altından çıktı! O korkağın! Görürsem ne yapacağımı bilirim."

Kısa bir süre sonra Hozan tekrar aradı:

"Vakit kaybetmeden güçlerini topla. Yeniden bölük düzeninizi alacaksınız. Akşama kadar bütün arkadaşlarını topladıktan sonra hazır bekleyeceksiniz. Ne pahasına olursa olsun dün kaybettiğiniz Şehit Sadun kayalığını tekrar ele geçirmelisiniz!"

Ortaya çıkan tablo hiç de iyi değildi. Grubun dağılışı düşmanı cesaretlendirmişti. Yılın bu ilk karşılaşmasında karşısında dağınık, kaçıp kovaladığı gerilla gören düşman acele davranarak zafer sarhoşluğuna kapılmıştı. Telsiz konuşmalarında düşman, meydan okuyan naralar atıyordu.

"Çil yavrusu gibi ne öyle kaçıyorsunuz! Nerde kaldı o gerilla kahramanlığı? Ulan Habur! Seni ele geçirirsem etini çiğ çiğ yemesem bana da... Seni sağ istiyoruz, haşlama yapacağız!.. Hani kongre yapmıştınız!.."

Bu zafer sarhoşluğu içinde, köprüye yönelerek karşıya geçen Dilxwaz ve arkadaşlarını kovalayan yüzlerce askerden yirmisi, hırslarını alamayarak ötekilerden ayrıldı. Niyetleri kaçarak Basya dolaylarında kayıplara karışan gerilla grubunu yakalamaktı. Telsizle durumu komutanlarına bildirdiler:

"Basya Irmağına kaçılar, kurtulamazlar, takip edeceğiz" deyince Tabur Komutan Şimşek söz aldı:

"Elinizi çabuk tutun aslanlarım" diyerek izin verdi.

Kovalayan özel timler gerilla kanallarına girerek alay etmeye başladılar.

"Basya üzerinde köprü yok, nereye kaçacaksınız? Suyun başına kadar kovalayacağız sizi. Artık biz gerillayız, kaçmayın lan, gerillanın da içine ettiniz, kaçmayın. Erzağınızı biz yiyeceğiz... Size gerillanın ne demek olduğunu göstereceğiz... Sizi gidi..."

Gözleri hiç bir şey görmüyor, tehlike diye bir şey akıllarına gelmiyordu. Hırsını alamayan özel timlerden oluşan yirmi kişilik grup köprüye yakın geldi. Esasta, ilk bakışta, gerçek bir bozgun gibi görünen kaçış, düşmanın zafer sarhoşluğuyla gerilla için müthiş bir eyleme dönüşmek üzereydi. Çünkü köprü geçildikten sonra görünen bütün tepeleri şimdi Kopar ve arka-

daşları tutmuştu. Tepenin görünen bütün yamaçlarını Ramazan'ın takımı tutmuştu. Köprüye hakim olan küçük tepeyi Şivan'ın mangası tutmuştu. Kopar'sa bizzat Şivan'ın yanındaydı. Şilan ve Jiyan daha sağdaki tepede mevzilenmişti.

Hızla ilerleyen düşman timlerinden önde olanı birden zonk diye yerinde durdu. Yüksek sesle, gerideki arkadaşlarını çağırdı.

"Hey!" dedi, "Baksanıza burda ne gördüm?"

Tim komutanı olduğu anlaşılan biri:

"Ne var oğlum, gene ne gördün?"

"Burada bir mersedes var, kaçarken götürememişler."

Arkadakiler merakla soruyorlardı.

"Ne mersedesi lan?"

"Katır! Katır."

Katırını konuştuklarını duyunca içine korku düştü. Sesler telsizle de iletildiği için Kopar her şeyi işitiyordu. "Bu kansızlar benim katırıma bir şey yapmasınlar!" diye mırıldandı ağzında. Öte taraftan ölüm noktasına yaklaşan özel timleri gördükçe keyifle sigarasını tüttürüyor, askerlerin bir an önce yaklaşması için dua ediyordu.

Kopar:

"Geliyorlar, hey geliyorlar" diye sevinç içinde çığlık attı, "Şilan! Dikkatli olun! Ramazan! Geliyorlar. Arkadaşlar görüntü vermesin, herkes hazırlıklı olsun."

Ama Şilan itiraz ediyordu:

"Olmaz heval. Resulgil oradaydı. Onları aşmaları gerekir. Nasıl cesaret edip de buraya inmişler? En az iki günlük yoldur, nasıl gelirler?"

Düşman gerçekten de, gerillanın iki gün diye planladığı bir yolu iki saat içinde rahatlıkla kat etmişti. Timlerden biri katırın üzengisini tuttu, başka birisi bindi. Az daha suyun kenarında yürüyünce köprüyü gördüler. Şimşek kodlu Tabur Komutanını aryan bir özel tim, gördüğü köprünün karşısında azametini gizleyemiyordu:

"Komutanım burda boğaz köprüsüne benzeyen bir şey var."

Hep birlikte köprünün başına geldiler. Hayret ve şaşkınlık içinde köprüyü seyrediyorlardı.

"Ne yapalım komutanım, imha edelim mi?"

Şimşek kodlu Tabur Komutanı:

"Orası artık bizimdir aslanım. Neden kendi köprümüzü yıkalım. Orası bize lazım..." dedi.

"Komutanım köprünün karşı tarafında birkaç erzak çuvalı var, hepsi dolu. Bir kontrol taraması yapmak için karşıya geçmemiz gerekiyor."

Artık gözle görülecek yakınlığa gelmişti askerler. Kopar telsizi kapatmış, dürbünü de boynuna asmıştı. Dudakları hâlâ mırıl mırıl dualar okuyordu.

Şimşek'ten izin istediler. Askeri açıdan son derece tehlikeli bir karar olmasına rağmen, kabadayı Şimşek hemen izin verdi. Katırı köprünün başına getirdiler. Onu da geçireceklerdi. Katır köprüye bir iki adım kalmadan ürktü. Kişneyerek kendini geri çekti. Katırın başını tutan özel tim bir daha denedi. Katır inat etmiş, gelmiyordu. Kopar'ın yüreği ağzına gelmiş, düşmanı unutmuş, katırının akıbetine kaygı duymaya başlamıştı. Katırına bir şey yapsalar, Kopar bunu onlara pahalıya mal edecekti.

Üzengiyi çeken tim, komutana döndü:

"Gelmiyor komutanım, ne yapalım?"

Komutan, çok basit, önemsiz şeyler karşısında gösterdiği bir tavırla emir verdi;

"Gelmiyorsa gebertin gitsin!"

Katırın başına bir kurşun sıktılar. Katır acıyla kişneyerek yere düştü. Çamur içinde debelenen katırı Kopar gördü. Kopar'ın gözleri önce buğulandı, ardından iri birkaç damla yaş aktı.

"Eğer bunu size bırakırsam... eğer bırakırsam... eğer... eğer..."

Manga komutanı Şivan, "Heval Mahmut ne oldu?" diye sora-

cakken, göz yaşlarını görünce son anda vazgeçti. Mahmut'un gözlerinin içine bakarak sordu:

"Geliyorlar, hazır mısın?"

Mahmut konuşsaydı belki sesi ağlamaklı çıkacaktı. O yüzden iki kez başını sallamayı tercih etti.

Yirmi kişilik özel tim ekibi köprünün üzerinden teker teker ve koşaradım karşıya geçti.

Ortaya çıkan durum, aslında her iki taraf için de sürprizdi. Bir kere düşman, gerillanın bu kadar kolay kaçabileceğini beklemiyordu. Gerilla ise, düşmanın böyle aptalca hareket etmesine şaşıyordu.

Köprüyü geçen askerlerin savunmasını ise iki yüz kişilik bir güç yapıyordu. Onlar ile Resul arasındaki mesafe bir saatlikti. Resul öfkeden tırnaklarını yiyerek bu askerlerin hareketsiz duruşunu izliyordu. En sonunda dayanamayarak bunlara saldırmak için Hozan'dan izin istedi. Hozan, Resul'un şimdiki psikolojisini tahmin ettiği için izin vermedi. Resul bir şey yapamamanın heyecanındaydı. Dayanamadı, bunun üzerine, köprünün öte yakasındaki bölüğe komuta eden Haki'yi aradı.

"Sizin tarafa gelen bazı misafirler var. Onları adetlerimize göre ağırlayabilecek misiniz?"

Haki, telsizde gülümseyerek cevap verdi:

"Tam bize göre bir iş" dedi, "Kopar hemen tepelerindedir. Dakikaları iple çekiyor. O iyi bir ziyafet çekebilir."

On dakika kadar sonra Kopar, köprüden tek bir düşman askerinin geçmeyeceği şekilde bir nokta bulup, biksi ile yerleşti. Böylece ikindi vakti, saat üçe gelmeden, karşıya geçen yirmi kişilik grup ile savunmayı yapan asıl güçler arasındaki bağlantı kesilmiş oldu. Ya öleceklerdi, ya da sarılıp esir düşeceklerdi. Köprü olmaksızın suyu geçmeleri mümkün değildi. Basya kabardıkça kabarmıştı. Birkaç metrelik kayaları tüy gibi savuran Basya çılgın gibiydi.

Dürbünüyle Kopar da askerleri izliyordu ama nedense ikide bir Şivan'a, "Heval hele dikkatle bak, içlerinde o alçak Hawar

yok mu? İyi bak!" diyerek omzuna vurup soruyordu.

Şivan buna gülüyordu sadece. Dürbünüyle düşmanın hareketlerini dikizleyen Şivan, bir ara özel timcilerden beş altısının bir araya geldiğini görünce fırsatı kaçırmak istemedi. Kopar'a son kez baktı.

Katırının öldürülüşüne hâlâ üzülen Kopar'ın acılı yüzü aydınlandı. Alçak bir sesle, "Newroz Piroz be, hevalê Şivan!" dedi.

Kopar iyice nişan alarak, mermi şeridinin uzunca bir bölümünü bu topluluk üzerine boşalttı. Kurşunların menzilindeki timler neye uğradıklarını anlayamadan teker teker yere düştüler. Kalanlar dehşet içindeydi. Şimşek, tim telsizinden silah seslerinin yakınlığını duymuş, durumun vehametini anlamıştı. Telsizle askerlerine bağırmaya başladı:

"Oğlum, ne yapın edin, hemen bu yakaya geçin! Bir saniye bile durmayın!" diyordu.

Kopar alıcı kartal gibi avının telaşını seyrederken öfke dolu yüzü coşuyor, gırtlağının derinlerinden sevinç dolu, zafer dolu sloganlar çıkıyordu:

"Biji Serok APO!"

Katırının intikamını aldıklarını da eklemeyi unutmadı.

Telsiziyle hemen bayan takımı komutanı Havin'e çağrı yaptı.

"İyi gözleyin. Siz de oradan... Sıkıştırdık. Bir tanesini bile sağ bırakmayız. Dikkatli olun ha!"

"Tamam heval. Zaten Berçem'in biksisi başlarındadır, sesini duymuyor musunuz?"

Telaş içindeki timlerden biri köprüye doğru hamle yaptığında Kopar ile arkadaşları silahlarının üstüne abanmış, nefeslerini tutmuş bekliyorlardı. Yakından görmek için Kopar dürbünle baktı. Dişlerini sıktı, başını öfkeyle yanlara salladı.

"Hey alçak! Şuna bak hele! Bıyıklarını görüyor musunuz? Türkeş bıyığı! Seni gidi..."

Asker tam köprünün ortasına varmıştı ki, biksi namlularının

böğüren öfkesiyle suya devrildi ve bir daha görünmedi. Bu, köprüyü geçen grubun komutanıydı.

Kalan on'u aşkın asker hızla köprüye doğru koştu. En önde koşanı, yine köprünün tam ortasında vuruldu. Kopar, durmadan, "Hadi hevalê Şivan" diyor, kurşunu yapıştırıyordu. Öndekini takip edeni de Şivan vurdu. Delik deşik gövdeleriyle bu ikisi de suya düşünce, köprünün ortasına varmış diğerleri, bağırıp çağırarak, mermilerden canlarını kurtarıp Basya'nın azgın dalgalarına atıldılar. En geride kalan üç asker ise köprüye hiç yönelmeden kendilerini ırmağa attılar.

Hemen akabinde düşman telsizlerine derin bir sessizlik çöktü. Saatler üçü gösteriyordu. Köprüyü geçenleri savunan iki yüz kadar asker dehşet içindeydi. Gözlerinin önünde yirmi arkadaşları suya kapılıp gitmiş, onlarsa hiç bir şey yapamamışlardı.

Resul, az önce yanlarına ulaşan Kani'nin beş kişilik ve daha sonra ulaşan öteki üç kişilik grupla birlikte on bir kişilik gruba sahip olmuştu. Bu arada ilk saldırının başarıyla sonuçlandığını duyan Hozan'dan inatla izin koparabilen Resul bir biksici ile iki savaşçıyı savunma amacıyla noktada bırakıp sekiz kişilik grubuyla, kaldığı Düzenleme Noktası ile köprü başını birleştiren tepelerin sırtlarından son hızla iki yüz askere doğru yaklaşıyordu. İki gündür uykusuz olduğuna aldırmadan, sabahki bozgunun intikamını almak için nefes nefese koşuyordu. Askerlerin bir yanı zaten Basya ile kapanmıştı. Bu nedenle onları çevirmek son derece kolaydı. Peşinde yardımcısı Kani koşuyordu. Yolun ortasında durdular. İlk başta en hakim olan tepe tutulmalıydı. Kani'ye bakarak:

"Tepeye kimleri gönderelim heval? En güçlü tepecilerimiz kimse onlar olsun" dedi.

Kani hızla düşünceden düşünceye geçerken aklına Özellokma geldi.

"Düşmanın karşısındaki tepe hem bizi koruyacak, hem de düşmanı püskürtecek roldedir. Oraya en uygunu Çekdar Özel-

lokma arkadaştır."

"Tamam o zaman" dedi Resul.

Resul, Özellokma'yı iki yüz askerin kaçış güzergahını kontrol altında tutan tepeyi yerleştirdi. Yanına da savaşçılardan birini verdi. Özellokma tepeden aşağıdaki iki yüz kişilik asker grubunu görünce kendinden geçti.

"Tam bana göre bir lokma. Sabahki intikamımızı aldık desene."

Yanında yardımcısı Kani ve beş savaşçısı kalan Resul, düşmanın dönüş yolu üzerindeki çıplak ve sık kayalıklı tepeye ulaşmaya çalışıyordu. Düşman o tepenin dibinde, ırmak kıyısı boyunca yayılmıştı. Bir ara diz üstü çömelip ortalığı dikizledi. Asker yakınlarındaydı. Görünce sevinçten ne yapacağını bilemez halde hızla konuştu. "Çabuk! Bizi farketmeden yetişmeliyiz heval Kani, yarım saat sonra tepelerindeyiz."

"Yetişmeliyiz" dedi Kani, "Yoksa dünkü gibi olur."

Kani kekelemiyordu, bu da Resul'un hoşuna gitti. Demek coşkusu yerinde, umudu yüksek, diye düşündü.

Çıplak tepeye ulaştılar ama doruğa çıkamadan düşman tarafından görüldüler. Onları gören iki asker bas bas bağırarak ortalığı ayağa kaldırdı. Düşman, beklenmeyen bir panik içine girmişti. Meğer beş gerillanın peşinden kalabalık gerilla gücünün gelmekte olduğundan korkuyorlardı. Askerler panik içinde koşuştururken, beş gerilla durup, mevzilendi.

Askerler yakın mesafeden onların menzilindeydi. Paniği gören Resul, askerler dağılmadan yüzlerce kişilik birliği taradı. Bir çok asker düşerken, düşman karşı ateş başlattı.

Buradaki birliğin komutanı o an telsizle merkezi aradı:

"Şimşek!Şimşek! Cebrail!"

Resul'un tanıdığı ve sabahki karşılaşmada naralar atan komutanın yırtıcı sesine benziyordu:

"Şimşek dinlemede! Ne var oğlum?"

"Birliğimizi mecbur geri çekeceğiz."

"Paniğe kapılmayın! Size yardım gönderiyoruz!"

"Ateş altındayız, komutanım. Bizi sarmışlar, akşam oluyor, sızma yapabilirler."

Tabur Komutanı Şimşek, sert bir dille:

"Karşıya geçenlerin akıbeti ne oldu? Onlar gelmeden sizin çekilmeniz uygun değil" diye çıkıştı.

Ama ateş altındaki Bölük Komutanı Cebrail merkeze çekilmeye kararlıydı:

"Onlar büyük ihtimalle şaban oldu komutanım" deyince Şimşek hiç de savaş alanlarına yakışmayan küfürler bastı telsiz kanalından. Sonra da, "Direnin aslanlarım! Size akrepler gelecek" diye boş umut verdi.

Helikopterleri kastediyordu.

"...Ama komutanım aramızda çiçekler de çok."

"Hiç kaygılanmayın! Taşımanız için size mersedesleri göndeririz. Ayrılmayın ordan!"

Resul bir elinde telsiz düşman muhaberesini dinlerken, tüfeğiyle de ateş ediyordu. Ateşi altındaki asker grubunun komutanının artık Cebrail olduğundan tam emindi. Sabahki uygunsuz yerde, yoğun ateş sırasında Cebrail'in naralar atan sesi hâlâ kulaklarındaydı. Şimdi onun zavallılığına hayıflanıyordu. Güçlüyken sloganlar atan, sıkışınca da sızlanıp yakaran düşman subayının acizliği ne de gülünçtü! Bunları düşünürken Kani'ye bakıp gülümsedi.

"Alçak! Hiç yırtınma! Sen Cebrail de olsan, Azrail de olsun kurtulmayacaksın!"

Kısa bir süre sonra ateşi keserek grubuyla birlikte geriye doğru manevra yaptı.

Geri çekilmeye hazırlanan düşman askerlerinin bulunduğu noktayı çevirmek üzere, Basya'nın her iki yakasındaki gerillalar hızla harekete geçti. Suyun kuzeyindeki ikinci savunma hattında mevzilenen gerillaların büyük bir kesimi, Resul'un ilk ateşiyle birlikte kaçmaya başlayan düşmanı kovalamak için mevzilerinden çıkmışlardı bile.

Düşman askerleri, gerilla telsizlerini dinliyor, yoğun bağlan-

tının kendilerini kuşatan güçlere ait olduğunu düşünerek, endişeleniyordu. Normal şartlar altında geri çekilmemeleri, tuttukları hattı arkadan takviye güçlerle desteklemeleri gerekirdi. Fakat her iki karşılaşmada da çok kayıp vermişlerdi. Resul ile dört arkadaşının taramasında sadece oniki yaralı ve bir kaç ölü vermişlerdi. Çekilmek bir yana, yaralıları almak üzere bir helikopterin acilen yardıma gelmesi gerekiyordu. Fakat ortalık kararmaya başlamış ve helikopterlerin gelmesi şimdiden imkansız hale gelmişti. Bunun üzerine telsizle geri cepheden katırlar istediler.

Gerillalar bir yandan ırmağın güney yakası boyunca ilerlerken, diğer yandan çembere alacakları düşman gurubunun ana cephe ile bağını kesmek üzere harekat başlatmışlardı. Bir taraftan Resul, diğer taraftan Kopar, dürbünle düşmanın yaptıklarını anı anına dikizliyorlardı. Askerler, eğer bir iki saat daha kalırlarsa kendileri için kurtuluş imkanı tamamen kaybolacaktı. Durum son derece kritikti. Şimşek, çevrilmekte olan bölüğün komutanı Cebrail kodu gene aradı:

"Hemen kaleye geç!" diye emir verdi.

Bu, düşman muhaberesinin gizli kanalıydı.

Resul Şimşeğ'in neler yapacağı konusunda derin düşünceye daldı. Karanlık basıyordu. Bu zavallı haileriyle hamle yapmaları imkansızdı. Kobralar da gelmedi... Düşmanın mevzilendiği yer akşam karanlığındaki baskın için mükemmeldi. Resul bu fırsatı bir daha hayatta göremezdi. Ne var ki, sayıları topu topuna beşti ve etkili bir baskın için etersizdiler. Bu saatten sonra, çıplak araziyi aşarak buraya Kopar'ın birliği de gelemezdi. Ama düşman onları çok kalabalıklarmış sanıyordu ve paniktey-di.

Hozan'ı arayarak iki saat uzaktaki iki takımın gönderilmesini istedi. "İki takımla hepsini darmadağın edebiliriz" diyordu.

Hozan'dan olumlu yanıt alınca Kani ile birlikte saldırı planları yapmaya başladı.

Düşman bölüğüyle aralarında bir sırt uzanıyordu. Karanlık

çökünce sırtı geçip içlerine dalmak işten bile değildi. Ne var ki, şu an görüyor, telsizle durumlarını da öğreniyor ama tam yaklaşamıyordu.

Ve beş dakika sonra düşman muhaberesini tekrar dinlediğinde, geri çekilme kararının kesinleşmiş olduğunu anladı.

Düşman grubunun içinden bir grup ayrıldı ve suyun kıyısına gitti. Resul her anı kaçırmak istemediği için gözlerini kırpmıyordu. Yerde sürüklenen kişiler vardı. Bunlar yaralılarıydı...

Bütün bölük geri çekilmek üzere hareket ederken, bir grup asker, yaralı ve ölülerini Basya kıyısına taşıyordu.

Kopar, merak içinde kalarak Resul ile bağlantı kurdu:

"Görüyor musun?" diye sordu.

"Evet" dedi Resul.

"Ne yapacaklar sence?"

"Bizim hiç bir zaman yapmadığımız şeyi..."

"Olamaz ya, suya mı atacaklar?"

"Birazdan görürsün."

"Korkunç bir şey ya!..."

Irmağın kıyısına indirilen yaralılar görünmez olmuştu. Bölük komutanı ve birkaç tim komutanı, ölü ve yaralıları ırmağın kıyısına taşıyan ekibe, hızla geri çekilmelerini emrettiler. Ekipten duygulu bir asker itiraz ediyordu.

"Onları biz bekleyeceğiz, az sonra helikopterler gelecek zaten."

Bölük komutanı ve tim komutanları küfürler eşliğinde sert dille emri yineleyince yüreği yanan askerler geri çekilmekte olan bölüğe katılmak zorunda kaldılar. Birlikler kayalıklı çıplak tepeyi aştıktan sonra, yaralı ve ölüler teker teker çığlıklar, küfürler, beddualar ve yalvarmalar içinde komutanları tarafından Basya'nın azgın sularına atıldılar.

Askerler Şehit Sadun kayalıklarından Bêgaltê'ye doğru geri çekilirken, ellerinde yaralı ve ölüleri olmadığını gören Resul, telsizle düşman kanalına girerek sordu:

"On iki çiçek ile birkaç şaban vardı sizden, ne yaptınız on-

ları? Suya mı attınız yoksa?"

Düşman telsizi sessizliğini bozmayarak, cevap vermedi. Oysa aynı düşman telsizleri her seferinde gerillaya küfürle de olsa karşılık veriyordu. Geri çekilen düşman bölüğünün başı Bêgaltê'ye varırken, güvenlikçilerse artçıları Şehit Sadun kayalıklarındaki mevzilerinden rasgele etrafı tarayarak koruyordu. Köyden de havan topları rasgele atışlarla koruma eşliğine katılıyordu.

Düşman artçılarının peşine takılan Kani ve grubu, suyun diğer yakasında da Şivan'ın mangası onları karargahlarının bulunduğu Bêgaltê'ye doğru kovalarken, meraklı bir kaç gerilla ise düşmanın tuttuğu alana gitti. Yerde sayısız sargı bezi ve kan gölcükleri vardı. Çevredeyse yaralı, ölü hiç kimse yoktu.

Karşılıklı mevzilenme bir gün sonra yeniden eski durumuna döndü. Köprü yine gerillanın elindeydi ve köprünün kuzeyindeki her iki cephe hattı da yeniden gerillalar tarafından doldurulmuştu. Resul'un takım komutanlarından Welat Bêgaltê ile Şehit Sadun kayalığı arasındaki tampon bölgeye yerleşti.

-XXII-

O akşam, öfkesini bir parça dindirme fırsatı bulan Resul, dağılan güçlerini toplama derdine düşmüştü. Gün batarken, telsizin başında o kanal, bu kanal demeden arkadaşlarını soruyordu. "Anlaşılan bu gün de uyku yok" dedi kendi kendine. Komutası altında bulunan altmış kişilik bölükten, şimdi inisiyatifinde sadece onbir arkadaşı vardı. Gün, zaferle kapanmasına rağmen, Resul huzursuzdu. İçi içini yiyordu. Düşman bugün biraz akıllı davransaydı geceden itibaren kaybeden kendisi ve onun şahsında gerilla cephesi olacaktı.

Düzenleme noktasındaki ateşin yanında ısınan Resul dalgındı. Kulağı telsizdeydi.

İlk yanlışı Xapuşkê saldırısında yapmıştı. O tepeyi yirmi kişilik güçle, üstelik vakitsiz bir biçimde vurmanın imkansız olduğunu neden o zaman düşünemediğine hayıflanıyordu. Tepeye tırmanırken neden Şehit Sadun kayalıklarını tutup o halde tepeye çıkmayı düşünemediğine anlam veremiyordu. Böyle bir amatörlük yapmış olduğuna öyle öfkeleniyordu ki, bunun ancak amatörlükle değerlendirileceğini söylüyordu kendi kendine. Uzaklık işin cabasıydı zaten. Tabur komutanının geri çekil talimatına uymamış, iki arkadaşının boşu boşuna yaralanmasına sebep olmuş dön dolaş derken sabah saat ancak üçte geri çekilmeyi içine sindirmişti. Saldırının olmayacağını saat gece birde kabul etmeliydi. Neden kabul etmedi? İşte, tori inadı... Ama dün olmadıysa, yarın! Xapuşkê vurulmasa bu operasyon belimizi kıracak. Ya o tepe vurulacak, ya vurulacak!...

Ama şimdi bütün güçleri darmadağındı. Üstelik kaybolan dokuz arkadaşından hâlâ haber yoktu.

Bütün bunları düşünürken, Üçüncü Bölük Komutanı Haki aradı. Haki, yarı şaka yarı alaylı bir üslupla konuştu:

"O kaybolan dokuz askerin vardı ya, şimdi yanındalar. Küşüm etme artık. El koyalım mı, sana mı gönderelim?"

Dilxwaz'dı bu! Korkak Dilxwaz! Hep o sebep olmuştu... Senden hesap sormanın tam zamanı!

"Hemen gönder onları. O manga komutanı olacak kişiden hesap soracağım!"

Kaybolanların bulunmasına sevinirken, bir yandan hâlâ dişleriyle dudaklarını ısırıyordu. Diğer kanallarla bağlantı kurarak onların yanında bulunan arkadaşlarının erkenden kendi bulunduğu yere gelmeleri talimatını verdi.

Derken yağmur çiselemeye başladı. Korkunç bir gök gürültüsü ardından yüklü bulutlar iri damlalarla yere boşaldılar.

Ertesi gün öğlene doğru Resul'un bütün arkadaşları tam takım yanına varmış haldeydi. Şimdi ön cepheyi tutan bölüğü, kayalıklardan yuvarlanan iki hafif yaralıyla birlikte yerini almıştı.

Dilxwaz'la birlikte dört kişilik grup gün ortasında noktaya ulaştı. Gün açıktı. Yağmur durmuştu. Dizlerine kadar çamura belenmişti Dilxwaz. Yüzü berbat bir haldeydi.

Güvenlikçiler gelenlerin haberini hemen Resul'a ilettiler. İlk başta sesini çıkarmadı. Demek geldi o korkak, dedi kendi kendine. Sonra elini sertçe kaldırdı.

"Ona diyecek bir şeyim yok! Gelmişse gelmiş..."

Yarım saat sonra Dilxwaz'ı yanına çağırdı. Üç takım komutanı da oturuyordu. Dilxwaz çadıra süklüm püklüm halde girdi. Silahını indirip hazırola geçti. Tedirgindi ve sanki ne tür şeyler işiteceğini biliyormuş gibiydi.

Bölük yönetimi, zor anda arkadaşlarını bırakıp can telaşıyla gruptan kopan Dilxwaz'ın durumunu Resul'ün sert konuşması neticesinde netleştirmişti: Görevinden düşürülecekti...

Resul korkunç bir öfkeye kesilmişti. Kendi takımının tamamını cesur, atılgan, gözükara görmek istiyordu. Dilxwaz bu

ahenge uymuyordu. Bozuyordu yılgınlık yaratıyordu... Çekdar Özellokma gibi savaşçılar ve Baran gibi gözünü kırpmaz manga komutanları yakışırdı Kasırga Taburunun ikinci Bölüğüne... Her şey bir yana, bölüğündeki birisi için, "Falan kesin savaş sorunu var" denince hemen o an gözünden düşüyordu, yüzünü görmek istemiyordu, bir savaşçısı için böyle söylenmesini hazmedemezdi. Her şeyi duymak ister ama onu duymak istemezdi.

Resul sertçe ayakta bekleyen Dilxwaz'a baktı.

"Neden bizi terkedip kaçtın! Can korkusu sana ne kazandırdı? Hani, kimse şehit düştü mü? Bir arkadaşın burnu bile kanamadı! İlk günde hata yaptın, panik çıkardın! İki yüz metre daha dayansaydın ne olurdu? Senin yüzünden bütün takım darmadağın oldu! Seninle nasıl yürüyeceğiz bundan sonra? Kim güvenir sana bundan sonra?"

Sapsarı kesilen Dilxwaz'ın dudakları titriyordu. Cevap verecek hali kalmamıştı.

Resul yanı başındaki Kani'ye baktı. Bakışlarıyla Kani de söylenenleri onaylıyordu. Bundan güven alarak sert konuşmasını sürdürdü.

"Bu yetmiyormuş gibi savaş alanını terkedip başka alana gittin! Neden buraya gelmedin de Haki arkadaşın tarafına geçtin? Orda düşman yoktu, değil mi? Onun için mi oraya gittin, söyle!"

Öfkeli Resul kendini tutamıyordu.

"Söylemiştik herkese. Kaybolan olursa düzenleme noktasına gelecekti. Haberin olduğu halde gelmedin, bu açık bir suçtur! Biliyorsun değil mi?"

Kani'yle gene göz göze geldiler.

"Tabii, eğer Dilxwaz panik yaratmasaydı sırtta derli toplu mevzilenecektik. O zaman o Cebrail mi, Azrail mi, ne, görecekti neler yapacağımızı. Düşman güçlerinin çoğunun Bêgalte'ye geri gitmesi mümkün olmayacaktı. Ama sen ne yaptın? Bizi böldün, panik yarattın, bu da düşmanın işine yaradı."

Biraz sonra başını sallayarak öfkesini azıcık dindirdi.

Dilxwaz buraya gelirken yolda, konuşacağını tasarladığı şeyleri şimdi öfkeli yüzler karşısında söyleme cesareti bulamıyordu. Ağzını açıp savunmaya girişse küplere binmiş olan Resul'un onu hemen orada tutuklayacağını iyi biliyordu. Bu nedenle de en uygun yolun susmak olduğunda karar kılmıştı.

Resul bu kez sakin bir sesle:

"Yönetim olarak aramızda tartıştık" dedi, "Yanındaki arkadaşların suçları yok. Bütün suç senin. Çünkü sen komutansın, örnek olman gerekirdi. Tam tersini yaptın. Bunun için seni görevden alıyoruz. Yardımcın Şêro bundan böyle mangа komutanı olacaktır. Sen de Hozan arkadaşın gelişine kadar mangada kalacaksın. Gidebilirsin."

Gün boyunca bazen yağan, bazen çiseleyen yağmur altında çadırlarında dinlenen ikinci bölükteki savaşçılar geride kalmış bir günün değerlendirmesini sohbetlerinde yaptılar. Herkes Kani ve Baran'ın cesur saldırısını, Çekdar'ın yaptığı kararlı savunmayı övüp, Dilxwaz'ın yaptığı hatayı eleştiren şeyler söylüyordu. Tartışmaların odağına korkaklığı, kaçışı, alanı izinsiz terkedişiyle yerleşen Dilxwaz'ın bundan böyle aynı bölükte kalması imkansızdı.

Düşmanla aralarındaki iki kilometrelik mesafede bulunan Şehit Sadun kayalığının önündeki tampon bölgeyi tutan Welat'ın takımından Delil'in beş kişilik bir pusu gurubundan başka kimse yoktu dışarıda.

-XXIII-

"Neredeyse iki hatta da bizi yenilgiye götürecektin."

Öteki susmuş, sessizce dinliyor.

"Hepimiz senin gibi davransaydık altından kalkamayacağımız bir yenilgi yaşayacaktık."

Mavi gözlerini yere dikmiş, göğsü hızla inip kalkıyor, heyecandan körük gibi soluyordu.

"Biz dün zafer kazanmadık. Düşman akılsızlık yaptı, kaybetti. Düşmanın hataları sayesinde kazanılmış zafer, zafer değildir. Biz kazanmadık, düşman kaybetti. Eğer düşman akıllıca hareket etmiş olsaydı, bugün her iki hat da elimizden çıkmış olacaktı."

Resul, herhangi bir gerekçe gösterecek durumda değildi. Sessiz duruşuyla Tabur komutanı Hozan'ın eleştirilerini dinliyordu.

"Manevra yapmana bir şey demiyoruz" diye sürdürdü Hozan, "Ancak bizim bir savaş planımız ve bir ön cephe çizgimiz vardı. Sen manevra yapayım derken, ilk cephe çizgisini kaçışınla dağıttın. Aslında manevra sınırın buraya kadardı. Ondan sonra en azından çarpışarak çekilmeliydin. Oysa sen, o kadar büyük bir hızla manevra yapıyordun ki, neredeyse ikinci cephe çizgisini de aşacaktın..."

Hozan, gece geç vakitte, yanına aldığı küçük bir birimle Mowata'daki karargahından hareket ederek şafak sökmeden Resul'un şimdi bulunduğu ön cephe çizgisine ulaşmıştı. Resul gene uyuyamamıştı.

En sonda Resul dile geldi:

"Evet heval doğru" dedi. "İlk hatam inadıma yenilmemdi. O

vakit Xapuşkê'ye gitmeyi dayatmamalıydım. Gittikten sonra da inadımda ısrar ederek erken geri çekilme talimatına uymadım..."

Dilxwaz'ı görevden almanıza bir şey demiyorum ama her şeyi ona yüklemenizi doğru bulmuyorum."

Resul susup düşündü. Hozan'ın yan taraftaki taburun siyasi komiseri Ali Rıza'ya takıldı bakışı.

"Değil mi Ali Rıza arkadaş?"

Ali Rıza çok nazik ve düzgün bir Türkçeyle;

"Evet heval doğrudur" dedi, "Sonuçta Resul arkadaş bölük komutanıdır. Dilxwaz arkadaş değil. Bir takımın dağılışını tamamen manga komutanının eksikliğine bağlamak doğru değil. Günah keçisi aramaya benzer. Eğer Resul arkadaş birliğine hakim olsaydı, bu durumlar ortaya çıkmazdı."

"Tabii" dedi Hozan, "Bir komutanı savaş sorunu nedeniyle görevinden almak onun için zor bir şey. Aynı birlikte bir daha sözünü dinletebilmesi kolay olmaz. Bizim Kürt insanının çok gururlu olduğunu unutmamak gerekir. Kaldırmayabilir. En iyisi onu Karker'in birliğine alalım. Bu arada bir süre benim yanımda kalabilir, sonra göndeririz."

Resul, bütün eleştirileri kabul etti ve bundan sonra daha dikkatli olacağına dair söz verdi. Ama ortaya çıkan durumu kendine yediremiyor, öfkesi giderek büyüyordu.

Eleştiri ve uyarılardan sonra Hozan tek tek diğer cephelerdeki komutanlarla telsiz bağlantısı yaptı. Muhaberenin sonuçları temelinde kendisiyle beraber gelen taburun siyasi komiseri olduğu halde Resul'un savaşa giren gücüyle moral verici kısa bir toplantı yaptı.

Karşılıklı bekleyiş o gün de sürdü. O gün akşama doğru dinen yağmurun ardından hava biraz açıldı. Gök aydınlandı, berraklaştı. Düşmanın telsiz bağlantıları yoğunlaştı. Derken kara bulutlar gene gökte gezinmeğe, yer yer karla kaplı yer üstünde salınmağa başladı. Ve gökten tekrar hışımla, görülmemiş şiddette bir yağmur yağdı.

İki Kasırga Taburu güçleri dışında, eyalette başka güçler de Çelik Operasyonu için teyakkuza geçmişti. Alanlarını bırakmışlar, operasyonun yoğunlaştığı bölgelere kaymışlardı. Eyaletin merkezi muhaberesini bu güçlerden birinin komutanı olan Zaza Hasan geçici olarak sağlıyordu. Zaza Hasan, Eyalet komutanı Aras'la birlikte Avaşin'in Gündoğusunda konumlanmıştı. Yanındaki en yetkin telsizle düşmanın operasyon merkezini, Bêgaltê'deki karargahını dinliyor, anı anına Kasırga taburu komutanlarına bilgi veriyordu.

Ertesi sabah yağmur dindi, gün açıldı. Zaza Hasan telsizle Hozan'ı çağırdı:

"Düşman radyosunu dinlediniz mi?"

"Hayır, ne söylüyordu ki?"

"Yirmi kişilik bir birliğimiz diyordu, kaçan teröristleri kovalarken Şemdinli suyuna düşmüşler. Sanırım Şemdinli suyu demekle Basya'yı kastediyorlardı. Arabayla mı, yaya mı geçmişler, tam anlayamadım ama Türk halkına yalan söylemek için gene bir yalan uydurmuşlardı." Sonra da gülümseyerek;

"Düşmanı birbirine düşürmüşsünüz." dedi, "İki gün önceki savaştan sonra Cerrah kod adlı birini, sanırım sizin oradaki Bêgaltê Tabur komutanıdır, Şimşek ve ona bağlı birkaç bölük komutanını, herhalde içlerinde o kendi askerini suya atan Cebrail de var, karargaha çekilmişler. Sabahtan beridir dinliyorum, ne Şimşek'in, ne de Cerrah'ın tok sesi telsizlerde yok. Anlaşıldı mı?"

"Anlaşıldı. Başka ne vardı? Kayıpları hakkında bir şey öğrenebildiniz mi? Gerçekten kayıpları ne kadardı?"

"Bilemiyorum. Gizli tutuyorlar onu. Şifresini çözemedim. Fakat anladığım kadarıyla onları çok öfkelendirmişsiniz."

Konuşmasının sonuna doğru:

"Görevden alınanların yerine tosun gibi yenilerini gönderiyorlar. Bu işi ne olursa olsun, bitirmemiz gerek, diyorlar. Size söyleyeyim, onları çok öfkelendirmişsiniz..." diyerek telsizi kapattı.

Çukurca, Yüksekova ve sınır karakollarında bekletilen zırhlı birlikler ile birkaç tugaylık güçleri, Bêgaltê'deki birliklerinin ilerleyerek Mamreşo Tepesi'ni ele geçirmesini bekliyorlardı.

Zaza Hasan telsizi kapatmadan önce Hozan'ı uyardı:

"Bu sefer çok kararlı gelecekler ve büyük bir ihtimalle tek koldan değil, Basya'nın iki yanından ilerleyecekler!"

Durum son derece ciddiydi. Gerillanın coğrafyadaki mevzilenmesi ve gücün düzenlenmesi çetin bir savaş için son derece uygundu. Ancak, koordinenin çok incelikli yapılması ve geniş bir alana yayılacak savaşın saniye saniye dakiklikte idare edilmesi gerekiyordu.

Operasyonu yöneten düşman ana karargahının konumlandığı Bêgaltê Köyü, sadece bir kilometre ileride olmasına rağmen buraya saldırmak mümkün görünmüyordu. Köyün tam ortasından göğe bakan sivri, meşeli, kayalıklı tepeye konumlanan yüzlerce asker, bütün köyü kolaylıkla savunabilirdi. Bunun için, eğer ille de bir saldırı yapılmak isteniyorsa, yeniden Xapuşkê Tepesi hedeflenmeliydi. Resul bir kere bu tepeyi kafasına koymuştu.

"Bu kez daha doğudan, Govendê'den çıkacak, arkadan dolanacak, ta kuzeyden Xapuşkê'ye tırmanacağım" diyordu. Heyecanla önüne gelene anlatıyor, seyrettiği bir filmi anlatır gibi yapmayı tasarladıklarını canlandırıyordu. "Eğer bugünden yola çıkarsak, yarın sabah tepenin harman meydanı gibi kayalıklı yamacında, hedefimize iki saatlik uzaklıktayız. Zaten o yönden bir saldırıyı hayatlarında beklemezler..."

Planını sıcağı sıcağına Hozan'a da anlatıyordu.

"Uygun görürseniz, vururuz. Öncekine benzemeyecek" diyerek kararlılığını ifade ediyordu.

Hozan çok düşünüyordu. Düşmanın iki günlük sessizliği onu endişelendiriyordu. Buna bir türlü anlam veremiyordu. Aslında Resul'un planını gerçekçi görüyordu.

Diken üstünde bekleyiş sürerken, düşmanı hiç beklemediği bir yerinden, can damarından vurmak için bu öneri son dere-

ce yerindeydi. Fakat Hozan genel durumu kapsamlıca ele almak gerektiği düşüncesindeydi. Xapuşkê'de ikinci kez aynı hatanın tekrarlanmasını istemiyordu.

"Kapsamlı bir saldırı için şimdilik bir şey yapmamız doğru değil. Düşmanın hareket tarzı halen bizim açımızdan netleşmiş değil. Hangi koldan yeniden saldırıya geçeceğini bilmiyoruz. Başta bunu netleştirmemiz gerekiyor."

Hozan son kez kararı net bir ifadeyle yineledi.

"Gidebilirsiniz ama bir mangayla ve salt keşif için. En ufak bir tehlike sezdiğinizde talimat beklemeden hızla geri döneceksiniz."

"Tamam heval"

Bu bile Resul için yetiyor, artıyordu. İçi içine sığmıyor, bir an önce hareket etmek için acele ediyor, nereden, nasıl başlayacağını bilemiyordu.

Vakit gece yarısını geçerken, Govendê sırtlarına doğru kendi seçtiği altı arkadaşıyla birlikte yağmurun yumuşattığı bir buçuk metrelik karlara bata çıka yola koyuldu. Düşmanın tepeye konumlanışını, güçlerini nasıl harekete geçirdiğini öğrenmek için keşfe gidiyorlardı. Durum, saldırı için uygunsa, Mowata Köyü'nde bekleyen birliklerden bir takımlık güç, hemen akabinde kendilerini izleyecekti.

Mowata, Govendê doruğunun dibinde, doruktan iki saat uzakta, yeşillik içindeki bir köydür. Mowata'dan doruğa bir kapı çıkar. Kapı kimin elindeyse kendini güvende hisseder. Ve bu kapı gerillanın elinde bulunduğu müddetçe düşman için Govendê büyük bir tehlikeydi.

-XXIV-

Mahmut Kopar'ın cephesi zafer havasındaydı. Herkes moralli, yüzü aydın, hanı hanı tartışıp yepyeni öneriler getiriyor, başarıyla geçen günün kıvancındaydı.

Bütün mangası, bayan takımının çoğunluğu yağmurluktan yapma çadırın önünde yakılan ateşin etrafında Kopar'ın konuşmasını dinliyordu. Kopar sırt çantasının üstüne oturmuş, elinde kalınca sarılmış sigarası, ayağının ucuyla da ateşi kurcalıyordu.

Birazdan gök gürledi birkaç kez üst üste. "Galiba gene yağmur yağacak" dedi Jiyan göğe bakarak.

"Evet" dedi Şilan, "Baksana ihanet bulutları nasıl da kümelenmiş. Şimdi başımıza yağar hepsi."

Kopar hemen yerinden sıçradı.

"Ne bekliyoruz o zaman. Hadi çadıra. Odunlarımız lazım olur, ıslanmasın."

Ateşin önünde üst üste yığılmış odunlardan birer kucak alıp çadıra girdiler.

Bir katlı köy damı yüksekliğinde, yan yana iki kayanın ortasında kalan bir oda genişliğindeki boşluğun üstüne yağmurluk örtünmüştü. Payanda görevini gören ortadaki direğe lamba ve elbise asmak için üst üste çiviler çakılmıştı. Ön tarafındaki kapı boşluğundan Basya Irmağı gözler önüne geliyordu. Köprü iki yüz metre kadar aşağıya düşüyordu. Oradan köprü başına ağaçlar arasından kıvrılarak inen çok sayıda patikadan gidilirdi. Şivan çadırın önündeki ateşin yanında değildi; arada bir yedeğiyle yer değiştirerek bir sigara yahut çay içimi için elli metre yukarıdaki çadıra geliyordu.

Hep birlikte yağmurluğun altına girdiler. Yeleğinin cebindeki telsizi çıkarıp çadırın iskeletini taşıyan direğe çakılmış çiviye astı. Bayan gerillalar yağmur inmeden önce hızla davranarak dışarıdaki ateşin üstüne ıslı küçücük çaydanlığı koydular. Ateşin üstündeki çayla Küçük Berivan ilgileniyordu.

Jiyan dünden beridir ağzında marşı, gözleri gülen, sıcak sohbetler yapan, elini bir an olsun silahından ayırmadığı halde, hemen her şeye gülümsüyordu. Mevzide tüfeğiyle ateş ederken kendini birden kaybedip çamurun içine uzanıvermişti. Çamura belenen elbisesini akşam kendi çadırında temizlemiş, saçlarını yıkayıp taramış, silahını ikinci kez yağlamıştı.

Kopar köprüyü gözleyip dişlerini sıktı:

"Biz dün gerçekten bu köprünün başında İskender arkadaşın deyimiyle tam bir katliam yaptık, değil mi? Gidip baktınız mı? Köprü kana bulanmış. Birkaç tane kepleriyle bir G-3 silahı kalmıştı."

"Evet" dedi Jiyan gülümseyerek, "Bu sabah iyice baktım. Tam bir katliam sonrası manzaraydı gerçekten."

"Jiyan arkadaşın maşallah morali tam yerinde" dedi Mahmut Kopar.

"Tabi" dedi Şilan, Jiyan'a bakıp, "Arkadaş dün ilk savaş pratiğini yaşadı."

"Kaç kurşun sıkmıştın hevala Jiyan?"

Mahmut Kopar, Evin'in bu sorusunu Jiyan'a arka çıkarak cevapladı:

"Sen ilk çatışmanda kaç kurşun sıkmıştın heval, hatırlıyor musun?"

"Evet" dedi Evin, yumruğunu sıkarak, "Tam bir şarjör. Niye hatırlıyorum, biliyor musun?"

"Niye?"

"Çünkü o heyecanda insan her yaptığını katiyen unutmaz."

Şilan:

"Tam tersi."

"Evet" dedi Mahmut, "Hevala Şilan doğru söylüyor. Mesela

ben hiç hatırlamıyorum. Bildiğim bir şey var, o da elim titremişti. Elim birden tetiğe çökünce de tüfek birden kulaklarımı yırtan bir ses çıkardı. Sonra ne oldu, biliyor musun? Tüfeğimi tutamadım, düşürdüm."

Jiyan buna daha çok sevindi. Mahmut'a bakıp sevinçle, "Sana hangi tüfeği vermişlerdi ilk başta?" diye sordu.

Mahmut oturduğu yerde dizlerini daha da altına çekti. Yılların verdiği tecrübeyle taş zeminde oturuşunu sağlamlaştırdı, rahat bir pozisyon aldı. Rahatlığı yüzüne yansıdı ve yüzü ışıdı.

"Bak yoldaşıma söyleyeyim. O zamanlar bu kadar bol silah yoktu ki... Şimdiki bir takımın silahını o zaman iki bölük taşıyordu. Meseleyi baştan anlatayım. Bizim evin duvarında babamın eski bir İngiliz filintası vardı. Hep dokunurdum ama babamın korkusundan kullanamıyordum. İçime hasret olmuştu o tüfek. Neyse, doksan birin baharında partiye katıldım. Cudi'deydik, bizim rahmetli Cumayê Biliki'nin takımındaydım. Hevalê Cuma önüme üç silah koydu. Kleş, G-3, bir de babamın filintasından bir tane. 'Hangisini kullanmak istiyorsun?' dedi. Benim gözüm filintada tabi. Hiç şaşmadan hemen elimi ona uzattım. İngiliz filintası deyip geçmeyin ha" eliyle hayret ifade eden bir işaret yaptı, "Uzun menzilli hedefler için, teneke helikopterler için, suikastler için birebirdir. Suikast için karnastan sonra o gelir. Sesi çok çıkıyor, kulağı yırtıyor, omuzu incitiyor ama insanın içini de rahatlatıyor."

Şilan dayanamayıp güldü;

"Sen bir alemsin heval Mahmut!" Gülümserken eliyle ağzını örtüyordu. "Yani ufacık bir şeyi anlatmak için tarihe gitmene gerek yoktu ki..."

"Ma öyle değil mi? Sen ilk çatışmada korkmadın mı? Boğazın kurumadı mı? Burun direklerin kırılmış gibi olmadı mı barut kokusundan? Elin titremedi mi? Ha sevinçten, ha heyecandan, ha korkudan. Değil mi? İnsan halidir. İnsan babasının evinden gerillaya gelirken dört dörtlük değil ki..."

"Mahmut arkadaş doğru söylüyor" diye sırt çıktı Jiyan "Ben

gerçekten çok heyecanlıydım. Benim için tarihi bir andı. Yepyeni bir sayfa açtı benim yaşamımda. Hiç unutamayacağım bir andı. Hele nişanı alıp o köprüden koşup kaçanlara ateş açışımı hiç unutamam."

Şilan, yarı küçümser, yarı ciddi bir edayla söze girdi:

"Artık hatıra defterine yazarsın bunları..."

"Yazmak iyidir" dedi Kopar, "Sen devam et heval Jiyan. Kimseyi dinleme. Belki biz bir gün şehit düşeriz. İşte bu gördüğün dağları, suları, savaşı, bizleri yazarsın. Keşke senin gibi kalemde güçlü olsaydım. Parti olmasaydı doğru düzgün adımızı bile yazmayı becermiyorduk... Sen yaz hevala Jiyan. Bir gün Zagrosların romanını yazarsın belki."

Mahmut'un direğe asılı telsizi cız etti. Mahmut başını kaldırıp sustu. Telsiz biraz sonra anlaşılır anlaşılmaz sesler çıkarınca Mahmut kalkıp aldı. Ses ayarını yaptı, antenini kontrol etti. Birden işittiği sesle ürker gibi oldu:

"Vay alçak! Gene sen misin?"

"O mu yine heval Mahmut?" diye sordu Şilan.

Mahmut cevap vermedi. Yüzü kül gibi solmuştu;

"Kimdi o? Hangi serseriydi o bana küfreden? Kim olduğunu öğreneceğim! Kimdi o, kimdi, kimdi! Nasıl olsa öğreneceğim! Mahmut bari sen söyle..."

Hawar iki gündür deliye dönmüştü. Telsize her çıktığında, "Kimdi o bana küfreden? Bana köpek diyen kimdi?" diye soruyordu. Kopar'sa hep kendi adı telaffuz edildiği için arkadaşlarına karşı mahcup duruma düşüyordu. Kendi kendine kuruntular çıkarıp eziklik hissediyordu.

Mahmut bunun üzerine yapmacık bir gülümsemeyle başını salladı. "Bu adam sonunda ya kafayı yiyecek, ya da intihar edecek. Menaf bunu mahvetmiş ya..."

Jiyan uzun zamandır merak edip de öğrenemediklerini sorma fırsatı yakaladığına inanıyordu. Hawar'la ilgili çok şey duymuş ama az şey öğrenmişti. Kimin ağzı açılmışsa "Alçak, kontra, çete, itirafçı, serseri, köpek oğlu köpek" diyordu. Kimse-

den doğru dürüst Hawar'ın kim olduğunu, nasıl biri olduğunu öğrenememişti. En son, Şehit Cesur Kampında, Başkan Apo'nun Zagros Eyaletini değerlendirdiği çözümlemesinde kullandığı bir cümleyi unutamıyordu. Günlerce onu düşünüp durmuştu: "...Ve Hawar gibileri sizin pratiğinizin ürünüdür."

"Heval Mahmut bir şey soracağım ama kızmayacaksın ha."

Mahmut'un kapkara yüzü gene renk attı. Jiyan'ın soruş biçiminden neyi kastettiğini anlamıştı.

"Arkadaşlar anlatıyordu, sen Hawar'la uzun süre kalmışsın. Seni ve Fidel'i hep araması ondan mı?"

Şimdi ne diyecekti? Nereden başlayacaktı? Hawar'ın neresini anlatacaktı? Gerçekten de, neden hep onu arıyordu?

"Uzun süre kaldım maalesef" diyerek içini çekti.

"Başkan çözümlemelerde bahsediyordu, kaç aydır buradayım herkes ondan sözediyor ama kimse doğru dürüst birşey anlatmıyor. Sen Hawar'ı iyi tanıyorsun, anlatır mısın biraz? Çünkü bana göre üzerinde iyice yoğunlaşılması gereken bir kişiliktir. Ve bence bir kişi olmaktan ziyade bir tarzın temsilcisi."

"Doğrudur hevala Jiyan, doğrudur. Ah, eski bir yarayı deştin heval. Neyse, seni kırmayayım, anlatayım, belki bir gün yazarsın. Bu Hawar maalesef benim hemşehrim. İkimiz de Mardinliyiz ama ilçelerimiz ayrı. O da benim gibi 91'in başında katıldı. Birlikte iki yıldan fazla kaldık, Oramar'da, Yüksekova'da. Hawar'ın meselesi uzun. Parti, o daha kaçmadan onu çözdü ama maalesef hâlâ onu çözmeyenlerimiz var."

Derin bir sessizlik çöktü ve ayakta kalanlar yer bulup oturdu. Bu arada çay demlenmişti. Plastik bardaklar doldurularak ortaya konulmuştu. Herkes bir bardak alarak yudumladı ve Mahmut'un yudumlamasını bekledi.

Ama sessizliği telsizin hışırtısı bozdu gene. Hawar bu kez yine birisiyle diyalog yapıyormuş havasında konuşuyordu. Yalnız ses öncekine göre daha sönüktü, zor anlaşılıyordu.

"Dün denemeydi. Esas gücü yakında gösteririz size. Gücünüzü yokladık. Ne? Öyle mi? Sen gör, bak ne getireceğiz başı-

mıza! Tabii, tabii, sen öyle söyle, sağ kalanlarınız olursa, benim nasıl kraller gibi yaşadığımı görecektir..."

"Göreceğiz" dedi Mahmut başını sallayarak, "Sen şimdi sus bakalım."

Telsizi kapattı ve konuşmasına devam etti:

"Bu alçak Mardin'de doğmuş ama Adana'larda, Mersinler'de sokaklarda büyümüş. Geldiği günü hatırlıyorum. Kot pantolon giymişti. Sakız vardı ağzında. Hani yeni savaşçılar gelince eşyalarını güvenliğe teslim ediyorlar ya, bunun üstünden iki tane enjektör çıkmadı mı?"

"Ne enjektörü?" diye sordu Jiyan merak dolu bir sesle.

"Ne enjektörü olacak! Morfin mi, eroin mi, ne zukkumudur, onu çekiyormuş. Bunu arkadaşlar soruşturmaya aldı, her şeyi bülbül gibi söyledi. Haş çekiyormuş, kumar oynuyormuş, kadına kıza takılıyormuş, otobüs terminallerinde yolcuların çantalarını çalıyormuş, lunaparklarda zar atıyormuş, bir sürü pislik velhasıl."

"Onu okuldan da hep öğretmenlere karşı çıktığı için atmışlar."

"Sen dur hevalê Bahoz" diye uyarı yaptı Evin, "Dur da arkadaş anlatsın. Ma sen onun kadar mı tanıyorsun?"

"Tabi tanıyorum, az mı kaldım onun deliler takımında? Benim yanımdan kaçtı alçak!"

"Deliler takımı mı?" Jiyan afalladı birden, "O da ne hevalê Bahoz."

Mahmut Kopar karışık sesleri bastırmak için öksürdü.

"Durun dinleyin de ben her şeyi anlatayım. Sen sus Bahoz, sıra oraya gelince sen de deliler takımını anlatırsın... Parti bununla uğraştığı kadar kimseyle uğraşmadı. Doğru bildiği şeyden hiç caymıyordu. Dünya yıkılsa, o, kafasına koyduğu gibi yapardı. Bu Oramar çeteleri, Zeydan çeteleri var ya, çoğu onun yüzünden böyle biber gibi azıttılar ya! Gözü karaydı alçak! Hem köylülerle arası en iyi olan oydu, hem de onların üstüne en sert giden oydu."

Jiyan, bir gazeteci hassasiyetiyle detayları kaçırmadan dinliyordu.

"Silahsız köylere mi?"

"Yok o kadar da değil, bugün alçaksa da hakkını yememek lazım. Köylülerle arası iyiydi, köylüler de onu severdi. Ama çetelerin üstüne gitti mi, kıyamet kopuyordu, o cellad Cengiz Han mı ne diyorlar, onun gibi gittiği yerlerde taş üstünde taş bırakmazdı. Şimdi bu saflarda köylülüğün temsilcisi gibi öne çıktı. Gerçekten iyi huyları da vardı, harbiydi mesela. Senin yüzüne her şeyi söylerdi, arkandan hiç konuşmazdı. Şimdi bu, kendi bölüğüne aydın arkadaşları, senin gibi bayan arkadaşları, önderlik sahasından gelenleri mecbur kalmasa almıyordu."

Berivan müdahale etti.

"Bayanların hiçbirisini yanında istemiyordu. Onun için köylü de, aydın da birdi, yeter ki bayan olsun. Güvenmiyordu bayanlara. Neymiş, işte bayanlar duygusalmış, savaşta ayak bağı oluyormuş, hızlı koşamıyormuş, ağır yük taşıyamıyormuş, çok konuşuyor, hiç bir şey yapmıyorlarmış..."

Mahmut, sabırsızlıkla Berivan'ın sözünü bitirmesini beklerken Jiyan:

"Ee, daha sonra heval Mahmut?" diyerek onu dürtükledi.

"Şimdi telsizlerde diyor ya, benim yanımda bayan var, viski içiyorum, keyfim yerinde falan, filan. Partide kaba yaklaşıyordu bayana, orda da zaafıyla yaklaşıyor alçak! Şimdi bu, diyordu ki, Önderlik Sahasından gelenler her şeyi güzel açıklıyorlar, iyi siyasi değerlendirme yapıyorlar ama pratik bambaşkadır. Pratikte hep zayıf kalıyorlar. Neden, oradan gelip de hemen başımıza komutan diye veriliyorlar, diyordu. Etrafındakilere köylü anlayışları dayatıyor ve yaşatıyordu. Afyon gibi birçoğumuza bulaştırdı bu hastalığı. Mesela bizim Fidel arkadaşı tanıyorsun, cesurdur, gözü karadır, herkes sever onu, ama Hawar'ı taklit ediyor. Onu tam kendine benzeştirmiş Hawar. Fidel'i biliyorsun, 89'dan beri, daha on iki yaşındayken, o günden beridir karargahlarda, arkadaşların yanında. Harun arkadaşın, Ebubekir arkadaşın, en son da iki yıl Aras ar-

kadaşın yanında kaldı. Onlardan bir şey öğrenmedi ama iki ay bu Hawar'ın yanında kaldı, onun bütün huylarını aldı. Neyse, şimdi yanımızda, onu kötülemeyelim. Geçenlerde Fidel'e dedim, vazgeç bu kalıpçılıktan, kendin gibi ol, ona uyma, kendi gelişmeni engelliyorsun, dinlemedi beni. Hawar gitti diye, neden her şeyi inkar ediyorsunuz, dedi."

Birkaç kişi art arda, "Yok ya, Fidel politiktir, onun gibi değil ya..." dediler.

"Neyse" dedi Mahmut, Bahoz'a bakarak, "Bir şey daha söyleyeyim, sonra sen anlat, o deliler takımını. Bu öyle cahil mahil birisi de değildi hevala Jiyan. Çizgisi köylülükmüş gibi yansıyordu ama esasen o tam bir lümpendi."

Sanki kimse inanmamış, doğru değilmiş de alaya almışlar hissine kapılarak, "Gerçekten öyle. Hawar iki yüzlüydü, bir; metropol lümpeniydi, iki; köylünün en vahşi olanıydı. Şimdi bu ikisini birleştir hevala Jiyan, sen böyle şeylerden daha iyi anlarsın, ortaya ne çıkar?"

"Ucube bir tip."

"Hay diline sağlık hevala Jiyan! Tam adını koydun." dedi ve Bahoz'a döndü. "Evet hevalê Bahoz şimdi anlat şu deliler takımı?"

"Ben açık konuşayım" dedi Bahoz, heyecanlanarak, "Son güne kadar onu çok severdim Bizi kendisine bağlamıştı. Kaçtığında hiç inanmak istememiştik. Gerçekten de cesurdu, onun bölüğünde hepimiz moralliydik. Hep eylem yaptırıyordu. Eğitimi sevdirmiyordu bize, açıkça demiyordu, 'eğitim gereksizdir, yapmayın'. Ama davranışlarıyla bizi eğitimsiz bırakıyordu. Bize diyordu ki, 'asker kişi yarı yarıya deli olmalı.' Akıllı kişiler duygusal olur, çok düşünürler az iş yaparlar. Ama deli, az konuşur çok iş yapar. İş dediği de, eylem yani. Bu da hoşumuza gidiyordu. Hangi çete köyüne yaklaşıyorduysak, uzaktan telsizle onlara haber veriyordu, 'Biz geldik, deliler takımı, kaçın yoksa canınız gider!' Köylere gittiğimizde yalnız ihtiyarlar, çocuklar ve kadınlar kalırdı. Sesimizi duyanlar kaçıyordu bizden. Ama gerçekten o hangi alana gittiyse hemen orayı açıyordu. Konferanslarda çok

konuşmazdı. Son gün ayağa kalkıp, 'en zor alan neresiyse oraya gitmek istiyorum' deyip yerine oturuyordu."

"Tam Hogir gibi" dedi Şilan.

"Hem Hogir, hem Kör Cemal!" dedi Berivan.

Konuşma bu halde bir saat kadar sürdü. Hava kararmaya yüz tutunca bayan gerillalar kendi çadırlarına gittiler. Jiyan, çadıra varır varmaz çıra ışığı altında defterini açtı ve mutlu gününü çok kısa ve net cümlelerle ifade etti.

"Çok sevinçliyim. İlk kez çatışmaya girdim ve iki şarjörlük mermi harcadım. Omuzum biraz incindi, kulaklarım uğulduyor ve dizlerimi birkaç kez mevzideki taşlara çarptım. Gerillaya, silahla yaşamaya, silah takımıyla yatıp kalkmaya alışıyorum artık. Silahı kullandıktan sonra kendime güvenim daha büyüdü. Kitabi birçok bilgim somutluk kazandı. Mesela, düşman askerinin bükemediği bileği öper, sözünün özünü kavradım. Kabadayı gibi gelenler çığlıklar, feryatlar içinde suya atlıyordu. Birini ben öldürdüm sanırım. İlk kez bir can almış oluyorum. Hayatımda bir insanı öldürebileceğim aklımdan geçmiyordu. Aslında hâlâ onun etkisinden sıyrılmış değilim. Çünkü bir insanı incittiğimde, ya da acı çeken birini gördüğümde bazı zamanlar ona sarılır acısını sarmaya çalışırdım, bazen de gözlerden uzağa gider ağlardım. Bu kadar duygusal ve hümanisttim. Sanırım bir düşman askeri öldürmek beni hümanizm inancımla karşı karşıya getirmez. Bütün eski arkadaşlar çok sıradan bir şeymiş gibi anlatıyor, ama ben çok duygulanmış haldeydim."

"Bir itirafçının ruh dünyasını yeni yeni anlamaya başladım. Bizlerin ölümünde arıyor kendi yaşamını. Ama kendisi her an ölü, ecel terleri onu rahat bırakmıyor, bunu biliyorum. Hakkını yememek lazım, Hawar başarılıymış, üstelik çok cesur ama bir o kadar da kabaymış. O aslında eğitimsiz gerillanın tanımıdır. Eğitimsizliğin, ideolojiden kopukluğun gerillayı götüreceği sonuç budur işte. O şimdi yalın anlamıyla vahşi bir yaratık. Bu vahşi kişilik, kendisi henüz içimizdeyken onun bünyesinde yeşerdi. Arkadaşların anlatımlarına göre nüveleri o zamanlar gör-

mek mümkünmüş. Savaştaki sonuç alıcı eylemleri ve kaba başarıları onda müthiş bir çarpıklık geliştirmiş. Havasından yanından geçilmez olmuş. Artık eyalet komutanını bile takmaz olmuş. Varsa da ben, yoksa da ben, diyormuş. Hep, "Bana iyi koşabilen, kilolarca yükü günlerce sırtından indirmeyen, korkmayan, uykuya, açlığa düşkün olmayan, her çeşit silahı kullanabilen, ağlamayan savaşçılar lazım. Bana fazla akıllı olmayan, teori yapmayan savaşçı verin, gerisine karışmayın..." diyormuş."

"Hepimizin sonsuz bir saygıyla andığı Cesur arkadaşla arası en iyi olan kişiydi. Birbirlerinden hiç ayrılmazlardı. Ve sonuçta öyle kötü düştü ki, kendi canından daha çok sevdiği Cesur arkadaşın katili oldu. Cesur arkadaşın şehit düştüğü o gün o tepede bizzat Hawar'ın da bulunduğunu arkadaşlar telsiz konuşmalarından anlamıştı. Yani ilk darbeyi en sevdiği arkadaşına vurdu. Hawar'ı gerillada parlatan da, söndürüp iğrenç bir hain yapan da bir özelliğiydi. Dinmek nedir bilmeyen kariyer hırsı ve rütbe sevdasıydı..."

"Rütbe ve kariyer hırsı... Bir askere gerekli olan iki şey. Ama askerliği bu kadar sevmeme karşın bende zerre kadar yetki sevdası yok. Doya doya ideolojiyi özümsemeyi, ustaca onun günlük uygulamasını yapmayı, biçimi pek değiştirmeden özü doldurmayı her şeye tercih ederim. Görevini eksiksiz başaran bir asker olmayı, çok yetkiyle donatılmış ama birçoğunun üstesinden gelmeyen, salt kariyer hırsını tatmin eden komutanlığa hiç ikircik geçirmeden tercih ederim. Bunu okul yıllarında kafama iyi koydum. İsteseydim eğer, okul benim toplumda söz sahibi, yetki sahibi olmam için ele geçmez bir sıçrama yeriydi. Ama yapmadım, çünkü insan öyle durumlarda öz benliğini yadsımak zorunda kalıyor. Ve her şey, bir çok erdem, insana ait kutsal değer yargısı bir hiçmiş gibi çiğnenir. Partideki yetkinleşme süreci elbette ki, böyle değil. Partide insan eğildikçe yükseliyor. Demek istediğim şey, kendimde var olan enerjiyi hiç bir zaman yükselme arzusu için değil, görevlerimi eksiksiz yerine getirme uğruna harcamak isterim. Ama bu dışarıya çok farklı

yansıtıyor beni: Teorik Jiyan, küçük-burjuva Jiyan, ayakları havada Jiyan..."

"Menaf arkadaş o alçağın cevabını iyi vermiş. Menaf dedim de, aklıma asıl Menaf geldi, yani Xebat arkadaş. Şimdi Ana Karargahta rapor sürecinde. Köprüyü geçti sonunda. Ben onun köprüyü geçişini çok derin yorumlamaya çalışıyorum. Vikinglerin savaşa giderken gemiyi yakmaları gibi bir şey bana göre. Vaktim olsa bunu uzun soluklu bir yazı için konu seçerdim. Eylem arkadaşın intiharından sonra hâlâ tam anlamıyla kendine gelememişti. Geçmişteki yakınlığın derecesi ne olursa olsun, savaş ortamında geçmişi çağrıştıran en ufak bir şeyin kabul edilemez olduğunu kavramalı. İki yoldaş olsalar bile, yakınlaşmaların, sıkça bir araya gelmelerin savaş ortamlarında her zaman yanlış anlamalara yol açabileceğini unutmamak gerekiyor. Mesela kendim için söyleyecek olursam; Partinin huzuruna her eksikliğimle çıkarım ama bu konuda asla. İyi savaşmamış, komutam altındaki arkadaşları yönetim tarzım nedeniyle kaçırtmış, savaştırmamış olabilir, çok zayıf bir ihtimal de olsa, düşmana karşı zayıf düşebilirim, bu durumlarda partinin yargılama sürecine başım dik hazırım. Ama devrimci yaşamımı zedeleyecek herhangi bir davranış edeniyle "işte yaşam sorunu vardı" denilerek parti karşısına boynu bükük çıkmayı göze alamam. Böyle bir şey olmayacak da..."

"Ramazan'ın da durumu iyi değil. Vicdan azabı çekiyor. İçine kapanmış, kimseyle konuşmuyor.Günlerdir kimseye taraf bakmıyor, o sönük gözlerini herhangi bir yere, boşluğa dikip sessiz sessiz oturuyor."

23 Mart 1995, Başya Köprüsü

-XXV-

Tepe, Mowata Köyü'nün Govendê doruğuna doğru yükselen ormanlık yamacın en yüksek noktasıydı. Oradan doruğa açılan Mowata kapısı bir kilometrelik yokuştu. Güney Kürdistan sınırının bir kilometre iç tarafında olan köy ağaçlıktı. Baharla birlikte her taraf yemyeşil olur, dört bir yandan pınarlar kaynar. Henüz yerinde duran evler bomboştu. Tabur karargahını bu köyde kurmuştu.

Ayhan mangasıyla birlikte tepeye çıkmıştı. Rênas'ın komuta ettiği takımın üç mangasından biriydi bu. Ayhan akşam üstü, köydeki karargahta bulunan bölük komutanı Karker'i acil bir iş için aradı. Karker hemen tahmin etti. Ayhan tepede rolla cihazının istasyonunu kuruyordu.

"Avaşin hattadır" dedi Ayhan, "Acilen Hozan arkadaşla konuşmak istiyor."

Avaşin, Eyalet Karargahında düşmanın gizli muhaberesini dinleyen ve genel muhabereyi koordine eden Zaza Hasan'ın koduydu.

Karker, düşmanla ilgili önemli bir haber olduğunu düşünerek hızla köyün az aşağısındaki vadide bulunan Hozan'ın yanına koştu. Hozan'ın kaldığı vadiden normal telsizler çekmiyordu.

Hozan'ın yanına varana kadar tuşlarla uğraşarak Avaşin'in frekanslarını bulmuştu. Telsizi Hozan'ın eline verdiğinde Avaşin'in sesi duyuluyordu.

"Önemli haberlerim var" dedi, Hozan'la selamlaştıktan sonra.

"Nedir? Öğrendin mi sessizliğin nedenini?"

"Şifrelerini az önce çözdüm. Önemli bazı bilgiler aldım."

"İyi. Peki hareketlilikle ilgili bir gelişme var mı, olabilir mi?"

"Konuşmalar onu gösteriyor. Büyük ihtimalle yarın sabah başlayacaklar."

"Öyle mi?"

"Şimşek'in yerine gelen yeni tabur komutanının adı Çetin. Birçok kod yeni, büyük ihtimalle yeni güç getirmişler. Basya'nın batı yakasında hareketlilik var. Orada da yeni kodlar geçiyor. Bêzelê ve Herki isimleri geçiyor. Büyük ihtimalle Haki'nin karşısındaki koldur. Orada Cebrut adlı bir tabur komutanının adı geçiyor. Daha önce duymuş olduğum Cerrah diye birisi vardı, alay komutanıdır..."

Bilgilerin somut oluşu Hozan'ın telsizi dikkatle dinlemesine neden olmuştu. Her yeni bir haberle birlikte başını sallıyordu.

"O zaman alay ile hareket edecekler. Öyle gösteriyor..."

"Evet öyle olacak. Yeni alay komutanı ateşli nutuklar atıyor, çok keskin talimatlar veriyor. Bizzat Bêgaltê'ye yerleşmiş. İddialıydı."

"Peki hareketin biçimine, zamanına ilişkin bir şey..."

"Zamanı tam öğrenemedim ama iki kol üzerinden gelecekler. Köprüyü aralarına alacaklar. Köprüdeki birliği sıkıştırmak için de Dê-Satê yönünden gelebilirler."

"Hava bulutlu, yağış olabilir. Gelemezler..."

"Yok, yok" dedi Avaşin, gülümseyerek, "Hava durumunu dinledim. Açılıyor. İsmail ki tarafla da ateşkes yapmış. Ona göre..."

Avaşin'in iletttiği haberler ciddi ve somut oldukları kadar hazır cevap üslubundan dolayı güldürücü de oluyorlardı.

"Ayrıca unutmayın... Yoğun teknik kullanacaklar. Hatta kobralarla birlikte jetleri de..."

Hozan'ın dinlediklerini o an orada hazır olan Karker'in birliğinden Rênas'la birlikte iki bölüğün siyasi komiserleri de dinliyordu.

Haberler önemliydi ve Aras'a da iletilmeliydi. Yeni bir du-

rumla karşı karşıyaydı Hozan. Savaşın biçim ve karakteri değişiyor, dozu ve şiddeti gittikçe artıyordu. Artık taktik ustalık ve öngörüyle birlikte savaşın kaba hali adam çokluğu ve silah üstünlüğü devredeydi...

Aras gelişmelerden haberdardı. Önceden bu konu üzerinde yoğunlaştığı anlaşılıyordu.

"Taburunuzun cephedeki tutunması ilk sefer gibi olmayacak artık. Tazeledikleri güçleriyle intikam almaya çalışacaklar. Ne olursa olsun o alan bırakılmayacak." Hozan bekleme yerine saldırı fikrini önerince de Aras, "Eğer fırsat bulursanız karşı saldırıya geçebilirsiniz" dedi.

"Radyo haberlerini duydunuz mu? Ali Piling arkadaşın bölüğüyle ilgili bir şeyler söyleniyor..."

"Xakurkê'deki güçlerle ilişkiye geçemedik. Düşmanın söylemi doğru olmayabilir. Orada aslında lojistik birimiyle uğraşıyor. Ucuz zafer peşinde. Orayı düşünmeliydik..."

"Herhangi bir yardıma, müdahaleye gerek varsa..."

"Hayır, Bedran'la bölgedeki tabur komutanı Behzat'ı oraya müdahale için gönderiyoruz. Bunun için Haki'nin arkasındaki Dê-Sare boş kalacak. Bu kez oraya yönelebilirler. Haki sıkışırsa bir hat geri çekilebilir. Sıkışmamak için gerekirse köprüyü de bırakabilirler..."

"Hazırız, bekliyoruz, arkadan darbe vurmak için Resul'u keşfe gönderdik."

"İyi o zaman, uygundur. Başarılar diliyorum, selamlar, saygılar..."

"Selamlar, saygılar..."

Tabur yönetimi, Hozan, Karker ve iki siyasi komiser olduğu halde acilen bir araya geldi. Kısa süren toplantıda net ve acilen uygulanması gereken birtakım kararlar çıktı: Şimdiye kadar savaşa girmeyen Rênas'ın takımını birinci hattaki Sadun kayalığına gitmesi ve diğer bütün güçlerin ikindiden sonra olağanüstü duruma geçerek hazır halde beklemeleri kararlaştırıldı.

Rênas, Karker'in komutasındaki bölüğün üç takımından

ikincisinin komutanıydı. Aynı zamanda Karker'in askeri yardımcısıydı. Boyu bir hayli uzundu. Zayıf yapılı, iri kemikliydi. Yürürken öyle hızlıydı ki, yel gibi esiyordu, ona yetişmek çok zordu. Her zaman koşturuyor, alandan alana, dağdan dağa, pusudan sızmaya gidiyor, her defasında da ansızın fire vermeden sapasağlam dönüyordu. Rênas fazla konuşmazdı. Davranışlarıyla kendisini anlatır, karşısındakileri dinleyerek anlardı. Parti ilkelerini her şeyin önünde tutmaya çalışığı için dıştan çok resmi, soğuk gösteriyordu. Ona yakın olanlar sessizliğinde erişilmez bir derinliğin saklı olduğunu söylerlerdi. Onun için de, Basya ırmağının ağır akıntısıyla onu kıyaslar, "Suyun ağır akanından, adamın yere bakanından korkacaksın" diyorlardı. Davalarına çok derinden, yüreğinin en sıcak köşesiyle inanmış dervişlerin ağırbaşlılığı vardı onda. Hep takımıyla hareket ederdi, hiç ayrılmıyordu. Sızma, en olmadık yerlerde pusu, riskli noktalarda saldırıya geçme denildi mi mümkünü yok, herkesin aklına o gelirdi. Yanındakilerin atik olmaları kadar siyasi kişilikle yoğrulmuş olmalarına itina gösterirdi. Bir de gerillada ender rastlanan başka bir huyu vardı: Askeri ve siyasi yeteneği dengede götürüyordu. Her eylem öncesinde grubunu toplar, en yakın tarihte kaleme alınmış talimat, ya da çözümleme, eline ne geçtiyse, bulup eğitim niyetine savaşçılarına okurdu.

Düzenleme noktası denilen ikinci cepheye yerleşmiş takımından ayırdığı on kişilik bir güçle birlikte gece geç vakitte hareket ederek, Bêgaltê'nin burnu dibindeki Şehit Sadun'un bir elin parmakları gibi sık kayalıkları arasında pusuya yattı. Yağmur dinmişti. Saat sabahın beşini geçmiş, ufuklar aydınlanmıştı.

Taburun ilk çatışmayı yaşadığı kayalıktı. Askerlere ait kanlı pansuman bezleri, çamur içinde kepler vardı. Kanigil direnmişti burada. Hozan onu defalarca uyarmıştı. Dikkatli olacaktı, mutlak surette darbe vuracaktı. Ayhan'ın mangası vardı yanında. Hepsi de ateşli, atik ve gözü karaydı. Savaşçılarına güveniyordu. İlk günkü çatışmaların üzerinden beş gün geçmişti.

Yağmurlu, sisli, çarpışmasız beş gün. Operasyonun ayak seslerinin sekizinci günüydü. Takımının ilk sınavı olacaktı. Savaşçıları çok dayatmıştı. Sekiz gün herkes savaşırken onlar boş durmaktan bıkmıştı. Mesela Ayhan...

Beklemek, Ayhan'ın canına tak etmişti. Daralmış, her bir şeye sinirleniyor, olmadık şeylere tepki gösteriyor, "Daha ne kadar, ne kadar bekleyeceğiz?" diye soruyor, duyduğu cevaba bu kez daha içerleniyor, yumruklarını sıkarak homurtuya başlıyor, gene yatışmıyor, gidiyor Onu buluyor, "Biz ne zaman silahlarımızı ısıtacağız heval Rênas?" diyor, sonra kol kola, baş başa veriyorlar savaş anılarını tazeliyorlardı. Sıkılıyor, boş durmaktan, ye iç, kalk yat, yağmur dinsin, Kopar arasın, düşman operasyona çıksın denilmesinden usanmıştı. Yağmur dinmiyor, düşman çıkmıyor, Kopar aramıyordu. Bekle heval bekle. Dur heval dur... Tam beş gün... Kocaman beş gün... Her gün yirmi dört saat... Bir saat altmış dakika. Biksi saniyede üç kurşun sıkar, kleş iki... Bir kurşuna bir düşman... Askerler binlerce, bombalar, roketler bol. Kleş iki, biksi üç...

Bunları düşünürken birden, Rênas, Bêgaltê yönünden yaklaşan bir düşman kolunu farketti. Pusuda bekleyen arkadaşlarını uyararak:

"Isınma zamanı geldi" dedi.

Arkadaşları son kez silahlarını kontrol ettiler. Mekanizmaları yavaşça çekerek otomatik taramayı açtılar. Düşmanın daha da yaklaşmasını bekleyerek soluklarını tuttular.

Rênas:

"Bütün gece hareketsizlikten kemiklerimiz dondu. Çok şükür şimdi kemiklerimizi de, namlularımızı da ısıtırız."

Düşman iyice yaklaşınca ilk ateşi Rênas açtı. En öndeki asker, "Yandım anam" derken, gerideki ler bir anda tetiğe basarak yere yattılar ve rasgele etrafı taradılar. Mor benekli, sivri, kalıp gibi kayaların ardına mevzilenen Rênas, nişan alıp kurşunu yapıştırıyordu. Tek tek atıyor, inisiyatifi düşmana kaptırmıyordu.

Silah seslerini duyan Hozan, Rênas ile bağlantı kurdu.

"Durumumuz çok iyi" dedi Rênas. "Yardıma gerek yok heval, mahvedeceğiz onları."

"Tamam o zaman" dedi Hozan, "Düzenlemeyi bozmaya gerek yok. Çatışma sürekli inisiyatifinizde kalsın. Fakat uyanıklığı elden bırakmayın! Her an başka kollardan saldırabilirler. Sıkışırsanız hemen bölüğün yanına, ikinci hatta çekilebilirsiniz!"

"Tamam heval, anlaşıldı."

Bu diyalog üzerinden bir kaç dakika geçmemişti ki, Rênas sürekli açık olan kanaldan Hozan'ı arayarak durumun çok kritik hal aldığını ve manevra yapmak zorunda kaldıklarını bildirdi.

Bir anda şaşkına dönen Hozan, "Ne oldu heval?" diye sordu.

Rênas anlaşılır anlaşılmaz bir acelecilikle:

"Şimdi olmaz, açıklamaya vaktim yok, belki sonra..." deyip telsize bir daha cevap vermedi.

Gittikçe yoğunlaşan silah seslerinden inisiyatifin düşmana geçtiği anlaşılıyordu. Rênas gerçekten de çok zor durumdaydı. Çünkü kurşunlar patlar patlamaz, batı tarafından kendisine yaklaşan bir başka düşman kolunu farketmemişti. Sadece kuzeyden gelenleri görmüş, bunlar üzerinde inisiyatif kurayım derken yerini belli etmiş, batıdan bir anda saldırıya geçen güçler tarafından neredeyse kıskıvrak çembere alınmak üzereyken durumun vehametini anlamıştı. Ve şimdi iki yandan korkunç bir ateş altındaydı. Havan ateşi başlamış, aradan beş dakika geçmeden on gerillanın üstünde iki kobra helikopteri belirmişti. Düşman telsizleri aralıksız naralar, gerillayı tahrik eden sloganlar atıyor ve üç gün önce verdikleri kayıpların intikamını alacaklarını haykıran emirler yağdırıyorlardı. Hareket halindeki düşman birliklerinin alana yeni gelen Çetin kodlu komutanı ateşli emirler veriyordu.

"Bunları kesinlikle bırakmayacaksınız!" diyordu, "Üç gün önce düşen koçların intikamını bırakmayın! Haydi aslanlarım!"

Karşısındaki altıyüz kişilik düşman taburu dört ayrı koldan

ilerliyor ve çember neredeyse kuruluyordu. İki kol çatışırken, iki kol Basya hattından Rênas'ın takımını aşmıştı. Bunlar son hızla ıslanmış karı çiğneyerek gerillanın ikinci savunma hattına doğru yaklaşıyordu. Yanındaki dokuz arkadaşıyla birlikte direnen Rênas ciddi bir tehdit altındaydı. Bir kol onu sarmak için ansızın yukarı doğru tırmanmaya başladı. Rênas onu farkedince Hozan'ı aramış ve bütün gücüyle koşarak çembere düşmemek için ilerleyen koldan önce ikinci cephe hattında bulunan kendi birliğine ulaşmak istiyordu. Düzenleme noktasına ulaşırken grubundan biri eksikti. Düşman kolundan önce alana yetişti. Hemen takımı düzenledi. Düşman kesin gelecekti, onu bekliyordu. Sadun kayalıkları tekrar elden çıkmıştı.

Bir kısım birlik dışında iki bölüğe ait çoğunluk güç birbirini koruyacak halde dört ayrı noktada ikinci savunma hattını oluşturmuştu. Düşman gücüyse dört kol halinde buraya doğru ağır ağır ilerleyişe geçmişti. Rênas'ın kavuşarak üslendiği ikinci savunma hattını oluşturan tepeler Basya köprüsü dolaylarından başlıyor, silsile halinde yükselerek Govendê'ye dek uzanıyordu. Rênas'ın tutmuş olduğu yer aynı zamanda o cephenin en ileri hattıydı. Düzenleme Noktasının bir üstü olan kayalık tepe iki gücün ele geçirmeyi hedeflediği stratejik bir yerdi. Ancak karın yüksekliği nedeniyle oraya ulaşamıyordu. Oradan kuzeye, Govendê doruğu başlıyordu. Bu kayalığın ele geçmesi durumunda karşıdaki Mowata ve Herguş üslenme noktaları tehdit altına giriyordu. İşte, Bêgaltê'den çıkarak ilerlemeye başlayan düşmanın o günkü hedefi bu tepeleri ele geçirmekti. Bunu başarsalar, Mowata-Herguş ve stratejik Mamreşo Tepesi'ne kadar uzanan önemli alanda kalan gerillanın tutunması imkansız hale gelecekti ve geri çekilmek zorunda kalacaktı. Operasyon merkezinden talimat yağdıran yeni tabur komutanı Çetin çok keskin ve tehditkar konuşuyorlardı.

"Balkayalar (Govendê) dibindeki tepeleri ya alacaksınız, ya alacaksınız!" diyorlardı, "O tepeleri almadan bir adım geri atmayacaksınız!"

Zaza Hasan'ın telsizle söylediği gibi, düşman bu kez ırmağın iki yakasından, iki kol halinde ilerliyordu. Erdebil Köyü'nün güneyinde, köprünün öte yakasında bir takımlık gücün başında bulan Mahmut Kopar çatışa çatışa birliğiyle birlikte daha yüksek tepelere çıkmıştı. Şimdi bir yandan Erdebil'e giren düşmanı, diğer yandan da dürbünle karşı tepede sıkışmış bulunan Rênas'ı dikizliyordu.

Mowata Köyü'ndeki karargahında bulunan Hozan, çatışma alanını göremiyordu. Onun için oradaki durum, düşmanın ilerleyişi ve gerillanın hareketleri hakkında Kopar'dan sık sık bilgi alıyordu.

Govendê yöresindeki yüksek tepeler hâlâ kar altındaydı. Yamaç ve koyaklarındaki kar ısınmış, eriyerek çekilmişti. Basya kıyısına yakın tepeler, vadiye sokulmuş, vadiyle iç içe tepeler ise çoktan karlarını eritmişlerdi. Şimdi sık çınarlı, cevizli, meşeli yamaçları taze, ıslak, ham toprak, çim filizi kokuyordu. Toprağı gri, mor ve açık yeşile bürünmüştü bile. Toprak uyanıyor, çim köklerinden taze filizler yeşeriyor ve sayısız, sonsuz çeşitte otlar gün gün bitiyordu.

Gerillanın tuttuğu tepe yüksek değildi. Daha üstteki hakim kayalıklar ise kar altındaydı. Kayalıklı doruğu, sertçe sıkılmış bir insan yumruğu gibiydi. Ta eteğine dek bu tepe beyaz kar örtüsü altındaydı ve başındaki kayalıklı doruk, şimdi mor bir kasket gibi duruyordu. Tepeyi tutan gerilla grubu bu karlı kayalığın altındaki tümsekte mevzilenmişti.

Basya kıyısından savaş koordinesine aralıksız bilgi veren salt Kopar değildi; öte yakada, Erdebil Köyü'nde bulunan düşman kuvvetleri de kendi karargahlarına karşı yakadaki gerilla mevzilenmesi ve hareketleri hakkında bilgi veriyorlardı. Govendê ile Basya Irmağı arasında bir silsile oluşturarak uzanan tepelerdeki gerilla hareketliliğini düşman farketmişti. Ve şimdi yoğun hazırlıklara başlamış, gerillayı söküp bir bir o tepeleri ele geçirmek istiyordu. Bunun için bütün tepelere en yüksekten bakan Govendê doruğu iştah kabartıyordu...

-XXVI-

Düşman birlikleri, iki saat içinde gerilladan ele geçirdikleri sırtlara vakit geçirmeden mevzilendiler. Gerillanın şimdiki mevzilerine paralel uzanan birinci hat boyunca mevzilendikten sonra bir gruplarını da Govendê yönüne doğru çıkardılar. Amaçları, buradan yukarı çıkarak gerillanın tuttuğu hattın kuzeyinde bulunan o mor kayalıklı tepeyi ateş altına almaktı. Bunu başarabilseler, Basya kıyılarına yakın olan birinci hat gibi, bu ikinci cephe hattını da düşürecekler, başaramazlarsa, çok sayıda kayıp vererek daha gerilere çekilmek zorunda kalacaklardı.

En tepeye yükselmiş gün, karlı yamaçlara şavk saçmış, ortalığı ak, mavi, sonsuz parlaklıktaki ipiltilere boğmuştu. Yılın en sıcak günüydü belki de. Kar tamamen sulanmış, her yer, sırtlar, dollar, dize kadar çıkan su gölcükleri haline gelmişti. Bir kaya, yüksekçe taş yığını olmasa yatılan mevziler su yatağından öte bir şey değildi. Ve gökte çeşit çeşit kuşlar, kış boyunca yuvalarından çıkmamış kuşlar uçuşuyordu.

Vakit ikindi olunca, dört- beş kez şiddetli çarpışmalar oldu. Her defasında da düşmanın ileri kolları püskürtüldü. Kobralarla birlikte yoğun topçu atışı yapılmıştı. Ardından, Mowata Köyü'nde ve geri cephede beklетilen gerilla birlikleri de ön cephelere, düşmanın muhtemelen saldıracağı sırtlara kaydırıldı. Komutanlar mevzileri tek tek denetleyerek son bir kez bütün siperlerin sağlamlılığını gözden geçirdiler.

Yoğunlaşan kobra ve havan atışları sırasında durumu merak eden Eyalet Komutanı Aras Hozan'ı aradı. "Hâlâ sabah tuttuğumuz temel savunma alanımızdayız. Mevzilenmemiz iyi. Bırak-

ma niyetimiz yok." dedi Hozan. Gururla başını sallıyordu. "Bu şekilde savunmayı sürdürürsek düşman ancak birkaç noktada mızrak gibi içlere sokulur ama kesinlikle enine ilerleyemez."

Aras diğer kolların durumunu da sorunca, "Haki'nin birliğini çarpışmaya girmesin diye bir adım geri çektik. Dolayısıyla köprü iki taraftan ilerleyen düşmanın eline geçti" diyen Hozan için bu çok zor oldu.

"Peki bundan sonra ne düşünüyorsunuz?"

"Eğer akşama kadar direnişi sürdürebilirsek karşı saldırıya geçebilir ve kaybettiğimiz alanları tekrar ele geçirebiliriz. Fakat şimdilik erkendir."

Tam bu sırada askerler, Rênas'ın çekildiği noktaya doğru bir ileri harekatla saldırıya geçti. İlk hamlede Kani ve Karker komutasındaki güçler saldırıyı püskürttü. Birkaç kayıp ve yaralı veren düşman hızla eski yerine geri çekildi. Bu, püskürtülen beşinci hamlesiydi.

Bir süre sonra bir deneme daha yaptıklarında, öfkelenen gerilla tarafından kötü vuruldular ve tekrar geri çekildiler. Saldırıyı püskürttükten sonra Kani telsizle Hozan'a teknikini verdi.

"Bunlar sabah gibi Rênas'ı tek başına sanıyor her halde" diyerek güldü, "Rênas'ın ailesine ulaştığını, ailesinin de kendisine sahip çıkacağını hesaplayamadılar sanırım."

"Sonuç ne oldu?" diye sordu Hozan.

"Üst üste bizden iki tokat yiyip uzaklaştılar."

Ama düşman kendini gittikçe daha da artan bir güven havasına kaptırmıştı. Çünkü, gerillayı daha yükseklerden ve kuzeyden çevirmek üzere hareket etmiş birliklerinin Govendê yönüne doğru tırmanmasını heyecanla bekliyordu. Bu arada, yalnız bu taraftakiler değil, Basya'nın kuzeyindeki güçleri de ilerlemeyi durdurmuştu. Daha doğrusu ilerleyemiyordu. Neden sonra, beklemekten bıkarak, az önce darbe yedikleri yerleri, batıdaki mevzileri, gerillanın tuttuğu bütün hattı, yeni getirdikleri 120'lik ağır havan toplarının ateşi altına aldılar. 120'lik ağır havan ilk kez o vakit kullanılıyordu. Herkes kaya oyuklarına giz-

lenmişti. Bombalar kulaklarının dibinde patlıyor, kayalar paramparça oluyor, yukarıdan yere binlerce kızgın çelik parçaları, taşlar yağıyordu. Ve operasyonun başlangıcından sonra ilk kez o saat göğü yırtan jetler gerillanın üstünde belirdi. Az sonra, havan ve tarama seslerini bastıran gürültüsüyle birkaç helikopter Basya semalarında gözüktü. Kani bir yanda, Kopar bir yanda göğe başlarını kaldırarak kaç aydır görmedikleri çirkin jetlere baktılar. Kani telsizine sarılmıştı bile:

"Demek çok zorlandınız ha!"

Kopar bunu duyunca, tok sesiyle coştu:

"Zorlanmasalar bu meretleri kaldırırlar mıydı?"

Ağır top ve uçak bombardımanı kesilince düşman, deliklerinden çıkmış arılar gibi hareketlendi. Düşman askerlerinin, kendi arkadaşlarınca tutulmuş hat boyunca kuzeydoğuya doğru tırmandıklarını gören Kopar, durumu Hozan'a bildirdi. Hozan, en kuzeyde ve en hakim tepeye çekilmiş olan Rênas'a durumu bildirince, o da bir grup savaşçıyla birlikte ıslanmış karı yara yara, ilerlemekte olan düşman koluna paralel bir doğrultuda tırmanışa geçti.

Harekete başladıkları yer, karşı sırttan tırmanan düşmana göre daha avantajlıydı. Bir ara uygun bir yere geçerek, ilerleyen düşman timini ateş altına aldılar. İki düşman askeri düşünce, Rênas'ın grubu sırtın diğer tarafına sığınterek ilerlemeyi durdurdu. Fakat, daha fazla beklemeyerek bir daha tırmanışa geçtiler. Her iki taraf da iddialı görünüyordu. Çekişmeli, kıyasıya bir yarış başlamıştı. Govendê doruğunun dibindeki hakim kayalığa ilk ulaşan yarışı kazanacaktı. Her iki rakip grup, aşağılarda kendilerini izleyen arkadaşlarının bütün dikkatlerini üzerlerine çekmişti. Telsizler karşılıklı, tezahürat yapar gibi tırmanan gruplarına övgüler yağdırıyor, mutlaka doruğa ulaşmaları gerektiğini söylüyordu. Düşman karargahındaki tabur komutanı Çetin kesin dille konuşuyordu:

"O noktaya ulaşacaksınız ve kartal gibi tepelerine ineceksiniz koçlarım!"

Bu kıyasıya ilerleyişi göremeyen Hozan endişeler içindeydi. Göremediği araziyi iyi tanıyordu. Düşman askerlerinin avantaj sağlamak için onca kara karşın ilerleyişlerini hiç beklemiyordu, tuhafına gidiyordu. Yanındaki gerilla grubunun duyacağı sesle, kendi kendine, "Bu bir çılgınlıktır. Delilik bu yaptıkları!" diyordu. "Ya kendilerini imha edecekler, ya bizi."

Yanındaki Ali Rıza:

"Govendê dibindeki kayalıkta iki metre kar var, bu deliler orada nasıl savaşacak?"

Hozan elindeki dürbünü ona verdi. "Bak şuraya" dedi, "Eğer Rênas o kayalığı onlardan önce tutmasa Kani'yi de Karker'i de yarım saat içinde ordan çekmemiz gerekiyor. Biz de bugün burayı terketmek zorunda kalacağız."

Sabırsızlık içinde Kopar'dan cevap bekliyordu.

Tam o sırada, nefes nefese seyir sürerken Kopar, Hozan'ın telsizini aradı.

"Rênas zirvede!" dedi.

Tepenin doruğu seyrek kayalıktı. Orada burada tek tük meşe ağaçları vardı ve tüm doruk karla kaplıydı. Sert, buzlanmış, bir adam gövdesi kadar karla... Noktaya ulaşan gerilla grubu, düşman askerlerinin ilerlediği yönü denetimine almaya çalışıyordu. Yerlerini tuttuktan sonra Kopar ile bağlantı kurdular. Rênas heyecanlıydı:

"Heval Mahmut" dedi aceleyle ve soluklanarak, "Onları buradan göremiyoruz. Eğim çok dik, en iyisi sen izleyip bana söyle, ben de koparayım senin için."

Mahmut güldü:

"Madem koparıyorsun, ben de söyleyeyim" dedi, bir an sonra da "Vallahi bir tim tam senin altında, o çalının sağından sana doğru geliyor, hadi vursana!" diye seslendi.

Rênas hiç şaşırmadan iki adım ötedeki biksici Mahir Ezergeçer'in yanına gitti. "Hadi ruhum, gözüm Mahir, tam altımızdalar."

Mahir biksinin namlusunu taşın üstünden aşağı doğrultup

yüz metre aşağıdaki timi taradı. Kopar var sesiyle haykırdı:

"Her biji Rênas! Baksana nasıl kayıyorlar, aşağıya kadar durmaz onlar!"

Önlerindeki eğimin elverişsizliği yüzünden, aşağıyı, bir çok yeri göremiyorlardı. Bu yüzden arada bir mevzilerinden çıkıyor, sırtın kuytu yerlerini gören noktalara varıyor, ilerleyen timden görüş alanlarına girenlere göz açtırmıyorlardı. Ne var ki, aşağıda öfkesi dinmeyen düşman boş durmuyor, tuttukları tepelerden sağlı sollu zirvedeki gerillalara ateş açıyor, nişan alarak suikast atışları yapıyorlardı.

"Rênas çabuk!" diye çağrı yaptı Kopar ansızın. "Sizin sırta paralel tam yüz metre kadar üstünüze çıkmışlar."

Rênas, biksici Ezergeçer ile üç arkadaşını ayarlayarak aynı yönde yukarı tırmanmalarını emretti. Onbeş dakika sonra, askerlerin üstündeki çıplak tümseğe ulaşan dört gerilladan biri yaralandı ve mevzisini terk etti. İki arkadaşı yarahyla ilgilenirken, tümseğe çıkarılan biksinin başında Ezergeçer kalmıştı. Onun da durumu aşağılardan sıkılan karnas kurşunlarından dolayı tehlikedeydi. Mahir kendisini koruma telaşında alışık olmayan bir suskunluk içine girmişti. Bu durum, ilerleyen timi bayağı cesaretlendirmişti ki, tepelerinde kimse yokmuş gibi serbestçe tırmanmaya başladılar.

Cesur olan Rênas'ın o andan itibaren telsizden duyulan sesi telaşlı olduğunu gösteriyordu. İşin kötüsü ikircik batağına saplanmıştı. Bunu Karker ile olan bağlantısından anlamıştı Hozan. Rênas'ın alışılmış kararlı sesi yerine ikircik içinde bir ses işitiliyordu. Karker'se sertçe ve öfkeli bir üslupla talimat yağdırıyordu. Dehşet içindeki Hozan Karker'e kulak vermiş iyice dinliyordu. Kendi takım komutanlarıyla konuşmalarında saygıyı ve hoşgörüyü eksik etmeyen Karker bu defa hakarete varan bir anlayışsızlık içine girmişti.

"Tek bir kişi bile kalsanız orayı bırakmayacaksınız! Başınıza dünya da yıkılsa, kıyamet de kopsa orayı bırakmanız suçtur! Alçaklıktır!"

Rênas kendine güvenini yitirmişti. Sesi titriyordu.

"Hevalê Hêzil! Bize paralel sırttan yüz metre üstümüze çıkmışlar. Onların tarafı kayalıktır. Karşılarında bir tek Mahir kalmış, orası da çıplaktır, karla dolu."

"Ne diyorsun sen? Gerekçe merekçe olmaz, kalacaksınız!"

"Kalırız ama Mahir ateşten başını kaldıramıyor! Bu biçimiyle zordur! Gerekirse sonuna kadar direniriz fakat yine de yerimizi ele geçirirler. Siz de tehdit altında kalırsınız. Siz oradan çıkıp Mowata'ya kadar çekilin."

Diyalog Hozan'ın kaygılarını arttırıyordu. "Allah kahretsin! Durum çok kritik! Rênas'a yetişemezsek mahvoluruz! Kötü kaybederiz!..."

Yanındaki manga komutanı Bozan ve portatif Agit'i çağırdı.

"Haydi heval hazırlanın. Tepeye doğru gidiyoruz!"

Ali Rıza ve yanındaki savaşçı grubunun bütün karşı çıkışlarına Hozan kesin bir dille, "Ya bu tepeye çıkacağız ya da bu alanda kalmayız."

Sırttan kendini hızla aşağı bıraktı. Karlı bayırı enine yararak bir kilometre uzaktaki Rênas'ın tuttuğu tepeye doğru yollandı.

-XXVII-

Çelik Operasyonu henüz sekizinci günündeyken gazete ve televizyonlar olayı çarpıtmaya başladılar. Görsel, yazılı ve sözlü bütün düşman medya kuruluşları eşi görülmedik bir küstahlıkla ağız birliğine vararak operasyon bölgesinden anı anına yalan haberler veriyorlardı. Askerin ilk gün sınırı aşarak stratejik bütün tepeleri PKK'nin elinden aldığını söylüyorlardı. Yenilgi üstüne yenilgi alan bölücü PKK örgütü mensupları kaçmaya bile fırsat bulamıyor, çok sayıda ölü ve yaralıyı cephaneleriyle birlikte dağ başlarında bırakıyordu...

Erzak depoları ele geçmiş, içinden akıl almaz gıda maddeleri, ilaçlar çıkmış ve ortalığa dağıtılarak kameralara gösterilmeye başlanmıştı. Televizyonların ilk haberlerinde, gazetelerin manşetlerinde yan yana yatırılmış sayısız PKK ölüleri görünüyordu. Asker PKK'yi çökertmekle kalmıyor, PKK'nin tehdidi altındaki köylülere şefkat elini uzatıyor, asker doktorlar hastaları muayene ediyor, hümanist duygulu asker ilgiye muhtaç Kürt çocuklarına şeker ve elbise dağıtıyordu.

Ve ilginç bir sima... İstisnasız bütün gazete manşetlerinde çarşaf çarşaf resimleriyle ak saçlı bir general kamera objektiflerine şöyle yan yan bakıyor, gözünü uzaklara, dağ doruklarına dikerek pozlar veriyordu. Düşman basını her ne hikmetse, kibirli yüzünün yarısını örten laciverdi güneş gözlüğü ve elinden düşürmediği tamburalı tüfeğiyle bu generali her zaman için askerden daha fazla övüp öne çıkarıyordu. Harekatın hafızalarda kalacak biricik sembolü olarak pohpohlanıyordu. Operasyonu en tepeden yöneten Paşa'ydı bu. Tamburalı Paşa tıknaz, kır saçlı, şiş göbekli ve bıçkın gözlüydü. Gazete sayfasının yarısını kaplayan resimlerinde paşa, hep ileriye bakıyor, Sakarya Mey-

dan Muhaberesindeki Mustafa Kemal gibi, dimdik, karşıya gözlerini dikiyordu. Ve Paşa, bir brifingden çıkıyor, ötekine katılıyor, bozguna uğrayan PKK mensuplarına seslenerek devletin adaletine ve şefkatli kollarına teslim olmalarını öğütlüyordu.

Gerillanın ilgiyle dinlediği radyo kanallarının başında gelen ve tarafsızlığıyla tanınan BBC bile, düşman Genel Kurmaylığının tek taraflı propagandalarının etkisi altına girmiş olacak ki, o da PKK'nin verdiği ağır kayıplardan söz eder olmuştu.

Govendê doruğundaki keşiften dönen Resul'un ekibi Mowara Köyü'ndeki çeşmenin başında dinleniyordu. Çekdar Özellokma, o gün siyasi komiser Ali Rıza'nın radyosundan gün ortası haberlerini dinlerken kıs kıs gülüyordu.

"Miratê!" diyordu radyo için, "Ma Balkayalar Dağı Govendê degil mi?"

"Evet, odur" dedi Resul.

"Bu sabah kapısına kadar ulaştığımız Govendê yani şimdi düşmanın eline mi geçmiş? Allah Allah, Avaşin'i geçmişler, Zap'a inmişler, mağaraları yıkmışlar, tepelere bayraklarını dikmişler, gerillayı bitirmişler... Oho, ho ho, söyle... bedavadır... BiBiSi vardı, o da gitti."

"Kimse başkasının propagandasını yapmaz, herkes kendine..."

"Herkes kendine" dedi Çekdar, "İnsanın gerçekten de inanası geliyor, baksana nasıl da ciddi ciddi konuşuyor."

"Bizim için bir şey değişmez de, halk neye inanacağına şaşırmış."

Çekdar yumruğunu sıktı. "Bunlar yüzde yüz kaybedecekler, bundan eminler ama hayali zaferler yaratarak kazandıklarını tekrarlayacaklar ve psikolojik olarak halkı etkileyecekler."

"Bu operasyonun basın ayağı çok güçlü, önceden hazırlandıkları kesin. Bakalım hele bizimkiler ne yapacak?"

Çekdar Özellokma:

"Hani Akademiden gelen arkadaşlar bizim televizyon açılacak diyorlardı, ne oldu?"

"Açılacak" dedi Resul, "az kaldı..."

Özellokma coştu:

"Mele Reşit'e şimdiden cep televizyonları ısmarlatalım öyleyse."

Yanlarına gelen Ali Rıza Çekdar'ın son sorusunu duymuştu.

"Bir televizyon eksikti heval Çekdar" dedi , bir şeye kafası takılmış gibi, "O zaman ne olur, biliyor musun, dağda televizyon seyreden gerilla sivilleşmez mi?".

Resul'un aklı başka yerdeydi;

"Televizyon bu günlerde açılmasına açılacak da benim kafam heval Hozan'a takıldı."

Rênas'ın tuttuğu tepeyi kobralar dövüyor, havan ve makineliler durmaksızın ateş ediyorlardı.

"Neden bıraktınız heval Ali Rıza? Hozan arkadaşın gitmesine neden engel olmadınız?"

Hozan korkunç ateşin sürdüğü tepeye yüz metre yaklaştığında Rênas'ın grubu hâlâ direniştеydi. Düşman yeni bir hamle için yoğun hazırlıklara başlamıştı.

Düşman, gerillalar açısından durumun kötüleştiğinin farkındaydı ve noktayı sürekli olarak bombardıman altında tutuyordu. Ateşin en katmerlisi ise ön taraftaki sırtlara mevzilenmiş askerler tarafından açılıyordu. Havanlar, toplar bir biri ardınca düşüyor, çamur içinde kocaman çukurlar açıyor, tepeyi yara bere içinde bırakıyordu. Havan toplarının bazı gülleleri ise havada patlıyor, tepeye ulaşan gerillaların üzerine yağmur gibi şarapnel yağdırıyordu.

Üç kobra helikopteri yan yana, çirkin, zırhlı burunlarını öne doğru eğmiş, tehdit edercesine ilerliyordu. Epeyi yüksekte kalarak durur gibi oldular. Yılan dilini andıran makineli namlularını çıkardılar. Üçü de dillerini bir sağa bir sola, bir yukarı bir aşağı çevirdiler. Makineli taramasından vazgeçtiler. Bu kez yanlara doğru mesafe açtılar ve her biri gerillanın elindeki bir tepeyi roket, havan ve makineli taramasıyla dövmeye başladı.

Hozan ile iki arkadaşı yerlerinin elverişsizliği nedeniyle kar-

da sırt üstü uzanmışlardı. İlk defa bu kadar yakından süper kobraların atışlarını izliyorlardı. Düşman pilotları alanda uçaksavar mevzisi bulunmadığına kesin gözüyle baktıkları için endişesizce ateşe devam ediyorlardı. Süper kobralar köpek balığına benziyordu. Pilotun miğfere gömülü küçücük kafası rahatça görülebiliyordu. Roket ateşlendiğinde hemen peşinden kuyruk misali yoğun dumanı fışkırıyordu. Salt yalım kesmiş roket güllesi insan gözünün takip edebileceği bir hızla Rênasgilin üstüne iniyordu.

Ardından iki savaş uçağı, bir biri ardınca alçaktan uçarak önce pike yaptılar, Govendê doruğundan güneye doğru kırıp tepelerin üstünden geçtiler ve art arda bombalarını indirdiler. Kobralar, nedense kuzeydeki, gerillanın elinde olmayan insansız, karlı tepeleri de yoğun biçimde bombalıyorlardı. Bombardımanın en katmerlisini de bu hakim tepelere yaptılar. Akılları sıra oralar gerilla ile doluydu. Amaçları, buraları yoğun ateş altında temizlemek, ardından timlerle ele geçirmekti. Düşmanın o zamanki hesabına göre, bu kadar yoğun ateş altında kaçmadan beklemek, delilikten ziyade ölüme yatmaktı.

Hozan üç kobranın ateşlediği roketleri tek tek sayıyordu. Yirmidördüncü roket onların az aşağısında patlayınca Hozan doğruldu. "Hevaî hadi kalkalım" dedi, "Bunların roketi bitti. Hemen tepeye, arkadaşların yanına gidiyoruz!"

Tepeye yaklaştılar. Roketler ansızın gene ateşlendi. Önlerinde yere düşen bir roketin kızgın şarapnelleri bir anda üstlerine yağdı. Göz açıp kapatıncaya kadar kendilerini yerde buldular. Beş dakika kadar roket ateşinin bitmesini beklediler. Ateş kesilince her biri kolunu, göğsünü, üst başını eliyle yokladı. Hozan kolundan, Rızgar bacağından ufak şarapnel parçasıyla yara almıştı. Yaraları ağır değildi. Hemen şutiklerinden birer parça kesip bir dakika içinde bağladılar. Gene var güçleriyle kalkarak Rênas'ın tuttuğu kayalıktaki mevzilere doğru bombardıman altında ilerlediler.

Yamaçtaki mevzide kalan gerillalar Hozan'ın yaklaştığını

gördü. Rênas'a haber verdiler. Rênas önce inanmamış gibi baktı. Ama Hozan'ı yirmi metre yakınında görünce hemen koşup karşılamaya çıktı. Sıcak bir edayla, çok derin duygularla umar bekleyerek onu karşıladı, gözlerine inanamadı.

Yaralarını görünce korktu. "Siz yaralısınız" dedi, "Hemen aşağıda güvenlikli bir mevzi var. Arkadaşlar baksınlar" Yürürlerken Hozan'a döndü. "Siz niye geldiniz heval? Biz yeterliydik."

Hozan alaylıca baktı.

"Yeterliydiniz ha... Az kalsın tepeyi bırakıyordunuz? Hepimiz tehlikeye girecektik."

Yürüyüş devam ediyordu. "Neyse geçti. Durum şimdi nasıl?" dedi Hozan.

"Direniyoruz heval. Şimdiye kadar ilerleyememişler. Fakat az önce Kopar, bir timin en zirvedeki kayalıkların dibine doğru tırmandığını söyledi. Eğer onlar başarırsa Mahir tehlikeye girer, bırakırsa biz de burayı bırakmak zorunda kalabiliriz."

"Bunlar tam çılgına dönmüş. Orada iki metre kar var, nasıl tırmanırlar ki? Madem onlar tırmanıyordu, siz de o paralelde iki biksi çıkarsaydınız."

"Denedik heval. İki arkadaş çıkarmaya çalıştık ama kar çokmuş, eğim de dikmiş, tırmanamadı arkadaşlar."

"Hemen çağır onları. Kim onlar? Bu ne cesaret?"

Az sonra iki gerilla güvenlikli mevziye gelip oturan Hozan'ın karşısına çıktılar. İkisini de çok yakından tanıyordu Hozan. Birisi, daha önce iki kez kaçma teşebbüsünde bulunan Avareş, diğeri de tabura yeni katılan genç bir savaşçıydı. Hozan hemen, sertçe:

"Heval Avareş neden gitmedin!?" diye sordu.

"Heval iki metre kar vardı, dikti, çıkamadık..."

Hozan'ın yüzüne sıcak kan aktı. Yüzü öfkeden kapkara kesilmişti. Karşısında kem küm ederek konuşan Avareş savaş sorunu olan biriydi. Savaşın gerektiği yerde kendini geri çekiyordu. Dimdik gözlerinin içine bakıyordu.

"Avareş, kuralsız! Sen ızbandut gibisin! Hey kafir! Oraya tırmanan asker kadar da mı iraden yok, o kadar mı zayıfsın?"

Avareş'ten çıt çıkmıyordu.

"Korkuyorsun, biliyorum! Senin canın hepsinden daha mı şirin? Silahınla raxtını indir!"

Rênas'a döndü.

"Bunu tecrite alın. Akşam kendisiyle bir daha konuşuruz."

Avareş duyduğu kararla yıkılmıştı. Kendisiyle oraya gelen Ayhan'a döndü Hozan.

"Heval Ayhan sen bu arkadaşı" Avareş'le birlikte tepeye çıkamayıp geri gelen genç savaşçıyı gösterdi, "Al, hemen şimdi zirvedeki kayalığa tırmanacaksınız. Oraya ulaşır ulaşmaz talimat beklemeden oraya tırmanan time ateş açın. Ne pahasına olursa olsun durdurun!"

Hozan'ın ulaşmasıyla tepeyi bırakma tartışması son buldu. Şimdi savaşın koordinesi bu tepedeydi ve bu, ne olursa olsun, tepenin bırakılmayacağı anlamına geliyordu.

Hozan, düşman mevzilenmesini iyi anlamak amacıyla tepenin Günbatısına doğru gitti. Sırttan kendilerine bombalar yağdıran askerlerle aralarında ikiyüz metre mesafe ya vardı, ya yoktu. Hozan'ın yanında Rênas ile Agit vardı. Bu mevzide Küçük Dilxwaz, Şêro ve Beritan'ın takımından biksici Berçem vardı. Yan mevzideki Rukena Jirki'nin elinde de bir kırnas vardı ve nişan alıp arada bir kurşun sıkıyordu. Dilxwaz ile Şêro oralı değillermiş gibi son derece neşeliydiler. Silahlarını dizlerinin üstüne koymuşlardı. Kollarının yenini çekmişlerdi. Hozan'ı karşılarında görünce Şêro gülümsedi.

"Bitti" dedi, "Sanırım bugün vazgeçtiler. Şimdiye kadar altı tanesini Paris'e gönderdik."

Rukena Jirki hâlâ tek tük mermi ateşliyordu.

"Hâlâ kime ateş ediyorsun hevala Ruken?"

Ruken düşman mevzilerinin olduğu yeri eliyle Hozan'a işaret etti;

"Görüyor musunuz heval?" diye sordu.

Ruken'in işaret ettiği yere baktı Hozan. Bir mevziden asker kapşosunun baş tarafı görünüyordu. Hozan bir şeyi hatırlayarak gülümsedi:

"Küçük Napolyon Çekdar olsaydı bu güzel lokmayı ona bırakırdık." dedi. Taburdaki arkadaşları, Özellokma'ya Küçük Napolyon diye hitap ederdi, bu da mağrur Çekdar'ın çok hoşuna gidiyordu.

Dürbünü alıp çevreyi gözetledi. Dê-Satê yönünden, köprübaşının arka sırtlarından dumanlar yükseliyordu. "Bak hevala Ruken Bedran arkadaşla Kopar direniyorlar, yerlerini terketmemişler."

Hozan'ın yukarı gönderdiği Ayhan ve diğer savaşçı yoğun bombardıman altında adımlarını bir sağ bir sol yaparak, burunları dahi kanamadan zirvedeki yerlerini aldılar. Yukarıya doğru tırmanan düşman timi, iki gerillanın elindeki kleşlere hedef oldu. Durumun vahametini anlayan Tabur Komutanı Çetin, bu timi durdurarak, yerine yeni bir tim çıkardı.

Hozan rahat bir nefes aldı. Zirve şimdi onların, en güvendiği savaşçısı Ayhan'ın elindeydi. Kıyamet dahi kopsa Ayhan'ın orayı terketmeyeceğini biliyordu. Artık Karker'le bundan sonrası için plan geliştirmek için tartışmalara başlamıştı. Çünkü düşmanın iki taburu uygun olmayan yerdeydi. Gerilla daha hakimdi. Düşman ya riski göze alarak tepeyi almak için yeniden saldıracak, ya da Bêgaltê'deki karargahına kaçacaktı. Bu olasılığı Karker de doğruluyordu.

Zaza Hasan tam bu sırada Hozan'ı aradı:

"Akşam olmadan birkaç kez daha hamle yapacaklar. Şimdi gene bir taraftan bombardıman, bir taraftan tırmanış olacak. Unutmayın vakit sizden yana..."

Gündoğudan bir helikopter daha kalktı. Mola veren diğer iki helikopter de cehennem ateşine devam etmek için Bêgaltê tarafından havalandı. Az sonra üç yandan, üç helikopter yarım saat aralıksız bütün tepeyi dövdü. Bombalar yere düşerken karlı, kırmızı çamur iki adam boyu havaya yükseliyor, çok geniş

yayılarak dökülüyordu. Ortalık barut kokusundan dayanılmaz haldeydi. Barut kokusu keskindir, insanın boğazını, damağını kurutur, burun direklerini kırar sanırsın.

Bombardıman, günün en yoğun seansındaydı şimdi. Hiç bir gerilla bir santim olsun yerinden kımıldamıyordu. Kayaların diplerine, taş oyuklarına çekilmişlerdi. Bir gerilla için, kaya dibinde saklanıp, düşmanın yoğun bombardımanının bitmesini beklemek kadar zor, can sıkıcı bir şey yoktur. Kımıldasa bile elinden bir şey gelmez zaten. Böyle anlarda gerilla tek bir şeye, iradesine yüklenir...

Hozan, merak edip düşman kanallarını bulmaya çalıştı. Derken, bir kanal buldu, dinledi. Ses kibirli, daha üst rütbeli birine aitti. Cerrah kod adlı yeni bir komutandı bu.

Hozan sesi dinledikten sonra yanındaki Rênas'a bakıp, "Duydun mu?" dedi, "Durumları çok kötü bunların. Bir delilik yapacaklar gene."

Cerrah adlı yeni komutan Çetin ve Cebrut kod adlı tabur komutanlarına talimatlar yağdırıyordu. Cerrah, ne olursa olsun bu akşam hedefine ulaşmayı kafasına koymuş ve bunun için çok kararlı görünüyordu. Telsiz merkezinden savaştaki birliklere son derece kendinden emin bir ses tonuyla övgüler yağdırıyor, askerleri pohpohluyordu.

"Haydi aslanlarım! Haydi koçlarım! Gösterelim şunlara! Az kaldı! O huyarların hepsini yiyeceğiz!..." Fakat bu talimatlarda anlaşılmayan bir gariplik vardı. Çünkü karanlığın bastırmasına şunun şurasında iki saatten daha az zaman vardı. Kaldı ki, gün boyunca alamadığı tepeyi bu kadar kısa bir sürede alması akıl kârı değildi. Ve normal şartlarda çoktan geri çekilme hazırlıklarına başlamalıydı. Bunu yapmadıklarına göre demek ki, güvendikleri başka bir şeyleri vardı... Bir süre sonra Hozan, Cerrah'tan yeni ve çok ilginç bir talimat duydu:

"İleri hattaki bütün birlikler! Taarruza hazır olun! Bugün geri dönmek yok! Ne olursa olsun ele geçireceğiz! Bundan sonra havadan bir saldırı daha yapacağız ve peşinden taarruza geçe-

cek, ölülerini çiğneyerek tepeyi alacağız!..."

Hozan bu talimatların tuhaflığını anlamaya çalışırken, Zaza Hasan kendisini çağırıyordu. Saatler tam akşam üstü dördü gösteriyordu. Zaza Hasan, Hozan'a sürpriz bir haber verdi:

"Adamların durumu pek iyi görünmüyor" dedi.

Hozan onun ne demek istediğini anlayamadı. Şaşırmıştı.

"Hayır, yanılıyorsun. Adamlar helikopter istedi, taarruza geçeceklermiş."

"Tam tersi bir durum var oysa ki. Az önce gizli kanallarını dinledim. Çekilme hazırlığını yapıyorlar. Bu sahte emirlerle de sizi oyalamaya çalışıyorlar."

"Öyle mi?"

"Evet. Hatta bir bölük komutanı, 'artık direnmemiz anlamsız, mevzilerini sağlam kurmuşlar, aşamayız' diyordu. Eğer helikopter gelse bile, yaralı ve ölüleri almak içindir. Kobralar sizi bir müddet taradıktan sonra ağırlıkları alıp geride bir yere aktararak hızla geri çekilecekler. Kendinizi buna göre ayarlarsınız..."

Tuhaflığın nedeni şimdi anlaşılıyordu. Cerrah bir yandan gürültü koparırken, diğer yandan kaçma hazırlıkları yapıyordu.

Zaza Hasan ile Hozan, bağlantıyı kestikten sonra beş dakika geçmemişti ki, havan atışları yeniden şiddetlendi. Düşman telsizini tekrar açan Hozan, sahte emirleri dinlerken gülüyordu.

"Biraz bekleyin aslanlarım! Biraz sabredin! Az sonra akrepler gelecek! Sonra gider yerdeki cesetlerine basarsınız! Şimdi değil, biraz daha sabredin!"

Yoğun havan atışı sürerken bulutlanmış gökte helikopterler göründü. Cehennemi anımsatan ateşlerine başlayan kobralar Hozan'ın bulunduğu tepeyi menzile aldılar. Tam o an, düşman telsizinden "Taarruz için ileri!" komutu verildi. Fakat hiç bir askerde ileri harekat belirtisi olmadı. Karşı yakada olup biteni izleyen Kopar bağlantı kurdu. Alaycı bir sesle coşuyordu:

"İleri harekat emri yanlış anlaşıldı galiba" dedi ve bir kahkaha attı. "Ne ilerisi! Şu anda arkalarına dahi bakmadan hepsi geri kaçıyor!"

On beş dakika kadar süren yoğun bombardıman gerillayı büsbütün hareketsiz tutmuştu. Fırsat bu fırsat diyen düşman güçleri, bütün yaralı ve ölüleri geride sağlam noktalara taşıdı. Noktaya uğrayan kobralar, yerdekileri alıp havalandığında, yüklerinden kurtulmuş askerler son hızla kaçıyorlardı. Ve saat beş buçuğa gelirken, doruklara kızıllık düşmüşken, savunma hattında saldırı için hazırlık yapan taburun Kani ve Karker komutasındaki ihtiyaç güçleri kapsamlı bir saldırıya başladılar. Mevzilerindeki bütün gerillalar her yandan hücum yaptı ve kaçan askerleri arkadan kurşun sıkarak kovalamaya başladı.

Kani ile Karker, komutaları altındaki güçlerle ilerliyor, düşmanın önünü kesmeye çalışıyorlardı. Ama onların ilerlemesiyle birlikte yüklü bulutlar da hareketlenmişti, güneyden kuzeye doğru fırtına yüklü bulutlar başlarının üstünde kümeleniyordu. Hayra alamet değildi bu. Hem de güneyden gelen hayırsız bulutlardı bunlar. Az sonra göğün boşalmaması işten değildi.

Toparlanan güçler daha bir kilometre ilerlememişti ki, ansızın alaca bir karanlık geldi, akşamın üstüne çöktü. Sağlı sollu tepelerle dolu geniş bir vadiydi kaçış güzergahı. Karanlık çökmemiş olsaydı kaldıkları yükseltiden karda iz bırakarak kaçan askerleri rahatlıkla takip edebilirlerdi. Ne var ki, bu mümkün değildi ve kovalama göz tahminiyle olacaktı. Son hızla koşarlarken Kani ansızın durdu. Bir tümsekten alaca karanlıktaki vadiye bakıyordu, gözlerini kısmış halde. Şaşkınlık dolu bir sesle:

"Durun arkadaşlar. Ateş yakmışlar. Tedbirli ilerleyelim" dedi.

Askerlerin kaçış güzergahında, bir çırpıda üç ayrı yerde ateşler yakılmıştı; alevler ulu bir ağaç boyu kadar yükselmişti. Karanlıksa artık tamamen koyulaşmıştı.

Ateş kümeleri birbirine yaklaşık ellişer metre mesafedeydi. Buradan oraya ise en az bir kilometre yol vardı. Gizlice ateşlere yaklaşana kadar epeyi vakit kaybettiler. Hep birden ateşlerin yöresini taradılar. Tanyorlar ama karşılık bulmuyorlardı. Tek taraflı tarama Kani'nin oyunu anlamasıyla kırp diye kesildi.

"Durun" dedi arkadaşlarına, "Bunlar kaçarken oyun oynadılar bize."

Kani yaklaşıp baktı. Başını sallayarak hayıflanırcasına mırıldanıyordu. Söndürdüğü ateşi ayağıyla eşeledi. Ateş çevresindeki karın üstünde tuhaf lekeler vardı. Bir şey dikkatini çekmiş olmalı ki, eğilip kokladı. "Vay be" dedi, gene kekemesi tutmuştu, "Görüyor musunuz şunların yaptığını? Bizi bu sahte ateşle oyalayarak en az bir saat zaman kazandılar."

Yerde, benzinle ıslatılmış odunlar dışında başka bir şey yoktu. Şimdi çoktan Bêgaltê'deki güvenlikli karargahlarına varmışlardı bile.

Gerillalar tekrar eski yerlerine yerleşti. Welat'ın takımından bir manga Şehit Sadun kayalığına, Kopar'ın ve Şilan'ın takımı köprü başına, Karker'in birliği Mowata'ya ve Resul'ün birliği de Düzenleme Noktasına geri döndü.

-XXVIII-

O gece dehşet bir karanlık vardı. Kümelenmiş yüklü bulutlar akşam karanlığıyla birlikte bütün vakit gürleyen gökten nihayet boşaldı. Karanlığın üstüne ırmaklardan boşalırcasına yağmur indi. Yağmur görülmemiş derecede yoğundu. Buna karşın gerillalar yorgun ve uykusuzdular; kan ter içindeydiler. Yağmur tepeden tırnağa hepsini ıslattı. Şalvarları, yelekleri yapış yapış oldu. Yağmurla birlikte Basya Irmağı hışımla aktı. Kabardı, köpüklendi, taştı... Kabaran ırmak balçıktan öte bir şey değildi sanki. Bu apaçık bir kasırgaydı. Bir anda karlı, yağmurlu ve balçık dolu hortumlar dönmeye başlamıştı. Irmak hışımla akıyor, rüzgar uğulduyor, kapkaranlık gök durmadan gürlüyor ve uzakta, birbiri üstüne şimşekler çakıyordu. Şimşekler gök yüzünü yırtıyor, gök gürültüsü uzaktan uzağa yankılar yapıyordu.

Karker ile Kani yağmur iner inmez Şehit Sadun kayalığında bir manga bıraktıktan sonra patika yolundan geri döndüler. Henüz birkaç yüz metre gitmemişlerdi ki, hızları birden kesildi. Olacak gibi değildi. İri taneli yağmur, tıpatıp fırtına gibi bir şiddetle tam cepheden yüzlerine yağıyordu. Yağmur elbiselerini ıslatıyor, yollarını zorlaştırıyor, ağızlarına, gözlerine çarpıp nefessiz bırakıyordu. Soluk alamaz halde fırtına şiddetindeki yağmura karşı yürümek şurda kalsın bir adım atıp ilerleyemiyorlardı. Ama yürümek ilerlemek zorundaydılar. Ve iradelerine yüklendiyer. Başlarını öne doğru eğerek omuzlarını da kısıp öyle yürüyorlardı. En önde Kani yürüyordu. Bir ara arkasını dönüp baktı. Tam bir metre arkasından onu Karker izliyordu.

"Daha fazla gidemeyiz, bir yer bulup bekleyelim!" diyebildi

zar zor. Kani kekeliyordu gene. Çünkü başarısız kovalamaca onun neşesini büsbütün kırmıştı. Onun ne dediğini hem kekemeden, hem de yoğun yağmurun sesinden anlamamıştı Karker.

"Ne diyorsun" diyerek elini sallıyordu.

Kani yaklaşıp ağzını Karker'in kulağına götürdü. Kekeliyordu hâlâ:

"Kayalara taraf" deyip eliyle de az önce asker kovaladıkları yamaçları gösterdi.

Karker başını sallamakla yetindi. Sağa saparak yukarı doğru yamacı tuttular. Bu kez pek zorlanmadan elli metre kadar yürüyerek yanlarındaki arkadaşlarıyla birlikte buldukları bir kaya inine zoraki attılar kendilerini.

Henüz dinlenmek için buraya sığınalı beş dakikayı geçmemişti ki, Hozan telsizle onları aradı. Telsiz hışırtılıydı, ses zoraki anlaşılıyordu, daha doğrusu tahmin ediliyordu.

Birbirinden kopan güçler için hiç de hayırlı bir şey olmamıştı bu yağmur. Hozan, Basya'nın doğusunda bulunan taburun bütün güçleriyle bağlantı kurarak en kısa zaman içinde, yağmur demeden, karanlık demeden Mowata'ya gelmeleri talimatını veriyordu. Karker ile Kani dilleri dışarda soluklanıyorlarken göz göze geldiler. İkisi de bir üstün talimatlarını eleştiren yapılara sahip değillerdi. Öteki iki savaşçının bu fırtınada kalkmaya hiç niyetli olmadıkları belliydi. Kani onlara taraf keskin bir gözle bakınca itirazkar bakışları değişti. Bunun üzerine "Tamam, kalkalım" gibisinden baş işaretiyle anlaştılar.

Yorgunluk, yağmur ve karanlık altında yürüyüşün kahrı çekilir ama uykusuzluk adamı yer, bitirir. Bütün güçler uykusuzdu. Mowata Köyü'nün yakınlarında bulunan Hozan, yanındaki grupla birlikte Mowata'ya ancak şafak sökerken ulaştı. Başarılı geçen eylemin kıvancı olmasa o fırtınalı yağmurda yol almak insanoğlunun gücünün çok üstünde kudret gerektiriyordu. Neredeyse bütün gruplar gözlerinden su gibi uyku akarak, yürüyüşe kalabalık başladılar, yolun yarısına gelmeden küçük

gruplara bölündüler. Grupların başı gün atarken, sonu öğlen üstü ancak vardı.

Kani saat sekiz dolaylarında ancak noktaya ulaşabildi. Kani'yi arkadan izleyen Karker en az beşyüz metre gerideydi, diğer savaşçılar da çamur içinde kalmış halleriyle yarım saat sonra ancak varabildiler.

Düşman telsizlerini köprü başındaki mevzisinden dinleyip araziyi gözaltında tutan Kopar, o sabah Karker'i aradı. Çok neşeliydi:

"Bunlar mahvolmuşlar, bir haftaya kadar kendilerine gelemezler."

Karker'in birliği yaralı arkadaşlarını katırla güneydeki hastaneye gönderdikten sonra Mowata alanında çarpışmanın değerlendirmesini yapıyordu. Sona doğru yaklaşan toplantı gündem maddelerinin işleyiş sırasına göre karar bölümüne ulaşmıştı. Kızgın savaşçıların önünde Avareş'le Serbest, başları eğik, sessizce duruyordu. Karker gittikçe öfkesini yenemiyor, sesini yükseltiyordu;

"Dünkü çatışmada bütün cephelerde başarılıydık arkadaşlar. Taburumuz yiğitçe savaştı. Düşmanı tekrar ilk günkü Bêgaltê sınırına geri püskürttük. Fakat bazılarının zaafı çıktı. Bunu mahkum etmezsek zaaf gelişecek, yayılacak ve bir ur gibi taburun bünyesini kemirecektir..."

Yan tarafta duran iki savaşçısından Avareş'e bakıp:

"Avareş düşman saldırısının en kritik anında Govendê dibindeki kayalık mevziye çıkmayıp, talimatı reddetmiştir." dedi ve Serbest'e dikti gözlerini:

"Serbest hem Rênas'ın grubundayken manevra sırasında kopuyor, hem de bizimle düşman cepheleri arasında bir yerde akşama kadar kendi başına kalıyor. Ne düşmana saldırıyor, ne de korkusundan arkadaşların tarafına geçiyor."

Karker'in sert konuşması savaşçıların tümünü hiddetlendirmişti. Birkaç öfkeli savaşçıdan sonra Ayhan söz istedi. Ayhan'ın öfkesi salt yargılamıyor, moral ve kıvanç da veriyordu;

"Avareş doğru konuşmuyor. Kardan dolayı yukarı çıkamamış, imkansızmış, bunlar doğru değil. Çıkmak mümkündü. Hozan arkadaş bana söyler söylemez ben çıktım, her yandan ateş ediliyordu, ateş yoğundu, bacaklarımın arasından kurşunlar vınlıyordu ama en sonda çıktım. Mesele kar değildi, Avareş kurşunlardan korkmuş, doğru konuşmalıdır. Bana göre Avareş bu haliyle parti silahını hak etmiş birisi değildir. Hozan arkadaş iyi yapmış. Silahsız kalmasının devamından yanayım. Aynı şekilde soruşturması devam etmeli, rapor yazmalı."

Bayan takımından biksici Berçem hemen elini kaldırdı. Ayhan gibi o da öfkeliydi.

"Serbest'in saklandığı yer, bizimle ikiyüz metre ötedeki düşmanın makineli mevzisi arasındaki kayalıktı. Orayı iyi tanıyorum, akşama kadar bakıyordum. Eğer isteseydi kendini rahatça aşağı bırakır o mevziyi bombayla bile rahatça susturabilirdi. Bunu yapmaya cesareti yoktu diyelim, hiç olmazsa kendini hızla yokuş aşağı bırakıp Kani arkadaşın takımının mevzilendiği sırta ulaşabilirdi..."

Başını eğip alaylıca salladı, tam Serbest'in gözlerinin içine baktıktan sonra arkadaşlarına döndü.

"Akşama kadar o kayalıkta başını eğmiş korkudan yerinden kalkmıyordu. Utanç verici bir durum! İki ateş arasında kalmıştı. Hem bizim, hem düşmanın kurşunlarından başını kaldıramıyordu. Ben de Ayhan arkadaşın önerisine katılıyorum, raporunu yazsın."

Ayhan ve Berçem'in konuşması savaşçıların çoğunluğunun duygusunu dile getirmişti. Önerileri oy çoğunluğuyla kabul edildi.

Elinde bir kağıt tutan Hozan, kıvanç dolu yüzüyle toplantı dağılmadan alana ulaştı. Sargılı sağ kolu boynuna asılıydı.

"Karargahtan bize bir mesaj geldi. Başkan Apo operasyona karşı gösterdiğimiz direnişten dolayı güçlerimizi kutluyor. Okuyorum."

Mesaj herkeste mutlu bir şaşkınlık yaratmıştı. Böyle bir ha-

ber beklemiyorlardı. Kıvançla birbirine bakınmaya başladı herkes. Duyguları ısındı ve az önceki bütün öfkeli ifadeler, sert bakışlı yüzler gevşedi.

Başarı dilekleriyle biten mesajdan sonra herkes ayağa kalkıp bir ağızdan sloganlar attı. Yankılanan ses Mowata Köyü'nün vadisini, sokaklarını ve ağaçlı yamaçlarını doldurdu.

-XXIX-

"Bugün Çelik Operasyonunun on birinci günü. Babam, ağabeylerime ve küçüğüm olan erkek kardeşlerime hep derdi, "Oğlum, biriyle kavga ettiğinizde ne yapın edin ilk tokadı siz vurun, ondan sonrası tıkırında gelir..." Babam doğru söylüyormuş. İlk darbe bizdendi... Bu güne değin hâlâ bir şehit vermiş değiliz."

"Savaşa alışıyor muyum acaba?... Duygularımda bir sertleşme, düşüncelerimde bir somutluk görüyorum. Savaş insanı her yönüyle değiştiriyor gerçekten. İnsanın cildini, düşüncesini, rüyalarını ve umutlarını... Artık üniversitedeyken gördüğüm rüyaları değil, bambaşka şeyleri görüyorum. O arkadaşı gittikçe unutuyor muyum yoksa? Eylem'in başına gelenler korkunçtu. Öyle bir sonla karşılaşmak istemiyorum. Dönüşüm sağlamam gerekiyor. Ama nasıl? Zor... Öz benliğimi bastırmalı mıyım yoksa? Bilemiyorum."

"Ölü sessizliği sürdü üç gün. Çarpışmalar düne kadar her tarafta durmuştu. Bugünkü telsiz sohbetlerinde özellikle İnönü Burnundan söz ediliyordu. İnönü Burnu, yani Kürtçe Difnê İnönü dediğimiz yer, Xapuşkê Tepesi'nin bitişiğindeki, doruğu sivri tepedir. Düşman buna Bayrak Tepesi diyor, arkadaşlar da İnönü'nün kemikli ve uzun burnuna benzettikleri için o adı takmışlar. Böyle çok ilginç ad takmalar var. Arkadaşların ikinci kod adları gibi. Güneyden gelen bulutlara arkadaşlar, ihanet bulutları diyor. Barzan Dağı'na da, Barzan muntıkasına da uğursuz diyorlar."

"Dün, telsizlerimiz durmadan çalıştı. Kani ve Baran arkadaşlar gruplarıyla birlikte dün akşam İnönü Burnundaki düşman

karargahını oluşturan çadırlara saldırı düzenlemiş. Baskını dört gün önceki çarpışmada geri çekilen düşman birliklerinin bıraktığı lav silahları ve roketler ile yapmışlar. Düşman şaşkına dönmüş. Çünkü oraya mutlak surette saldırı beklemiyordu. Bu eylem psikolojik üstünlük sağlamak açısından çok önemli."

"Bu sabah daha ilginç bir olay oldu. Gene Kani ile Baran arkadaşlar. Dün geceki baskının şokunu üzerlerinden atmak isteyen askerler araziye çıktı. Biz de buradan onları izliyorduk. Arkadaşlar dayanamayıp yürüyüş kolunun ilerleyeceği yerlere mayın döşedi. Mayın uzmanımız Baran arkadaş bu işi üstlendi. Askerlerden ikisine mayın patladı. Gerideki kollar arkadaşları çevirmek istedi. Kani'nin tuttuğu hat karşısındaki bütün tepelerin arka yamaçlarına, uzun bir çizgi boyunca, Kani'ye görünmeyen tarafta yığınla asker mevzilenmiş bekliyordu. İleriye gönderdikleri küçük grup ise, ön cephede bulunan arkadaşları kendi üzerlerine çekmek içindi. Mevziye yatan askerlerin arkasındaki grup bir müddet sonra yeniden göründü. Yaklaşıp tam atış menziline gireceklerken, ansızın oldukları yerde geri dönerek sırtın arkasında bizim görebileceğimiz yamaçta gene saklandılar. Kopar arkadaşla biz nefeslerimizi tutmuş, şaşkınlık içinde bu tuhaf askerlerin ne yapmaya çalıştıklarını izliyorduk. Kani arkadaş garipliği iyice anlamak için o ara bu yakada gözcülük yapan Kopar'ı aradı. 'Bizim bu yakada neler oluyor? Bir bak hele.' Kopar birkaç dakika sonra cevap verdi. 'Tam bir Bitlis kurnazlığı!' dedi Kani. Sonra düşmanın telsiz kanalına giren Kopar onlarla alay etti. 'Aptallar!' dedi, 'devekuşu gibi başınızı gömmüşsünüz ama hepinizin tek tek kıçınızı görüyoruz. Hareket etmeseniz kıçlarınızdan birer kurşun yersiniz.'

"Tam üç gün aralıksız, bardaktan boşalırcasına yağan yağmur bugün dindi. Dün akşam gökte, uzaklarda üst üste şimşekler çaktı, gök gürledi ama boşalmadı. Yağmur sonrası Zagrosları seyretmek kadar hoş bir şey olmasa gerek dünyada. İstisnasız her yağmurun ardından rengarenk gök kuşağı açılır. Gök kuşağına erişmek, mümkünse dokunmak, renkli kuşağının al-

tında ılgıt ılgıt çiçek kokan, ot kokan, doğa kokan havasını ta ciğerlerime doldurmak benim için vazgeçilmez tutkulardır... Yağmur yağmakla iyi yapıyor. Kar ıslanmış, mevzi çukurlarımız suyla dolmuş, yürüyüşümüzü zorlayan bu kar bir türlü kalkmak nedir bilmiyor. Yağmur yağdıkça yamaçlardan seller boşaldı kaç gün üst üste. Onun için Govendê kalesi şimdi iyi görünüyor, kardan temizlenmiş. Govendê dedim de aklıma iki şey geldi. Biri, biz o dağa kendi aramızda 'Ay' diyoruz. Doruğuna çoğu kez bir taraftan baktığımızda yarım aya benzetiyoruz, ya da aya çıkma heyecanıyla kale doruğa çıkma heyecanını bir tutuyoruz."

"Aklıma gelen ikinci şey portatif arkadaşların 1993 Govendê Direnişi. Ah portatif arkadaşlar! Onlar partinin geleceği. Ailelerde nasıl ki, en küçüğü çok seviliyorsa partide de bu doğal olarak böyle. Bir de bu arkadaşlar tertemiz, iyi ahlaklı ve gözü karadırlar. Korku nedir bilmiyor, atik ve çok tatlıdırlar."

"1993 yılı mart ayındaki operasyonda yaşı 16'nın altında olan bütün genç arkadaşlar, kendi deyişimizle portatifler, çatışma alanı dışındaki güvenlikli yerlerde korunmaları amacıyla Govendê'ye çıkarılıyorlar. Yirmi biri portatif, beşi yetişkin yirmi altı arkadaşın Govendê'de olduğunu düşman duyar duymaz bütün gücüyle oraya yükleniyor. Arkadaşlar beş kapıyı sürekli kontrollerinde tutuyorlar. Tam beş gün beş gece bütün uçak, helikopter, tank ve havan bombardımanıyla komando- korucu birliklerine rağmen bir türlü dağa çıkmayı başaramıyor düşman ordusu. Yirmi bir portatif arkadaş orada tarihimizin büyük ve unutulmaz destansı direnişlerinden birini sergiliyor. Herkes orada Çekdar arkadaşın cesaretini ve biksideki ustalığını anlatıyor. O zaman henüz on dördüne ya girmiş, ya girmemiş. Altıncı günün sabahı KDP güçlerinin işbirliğiyle düşman ordusu o güne kadar arkadaşların bilmediği Bena kapısından doruğa çıkmayı başarıyor. İki gün dağın labirent benzeri kayalıklı sokaklarında kovalamaca ve çarpışmalar olmuş. Gene Çekdar arkadaş hep öndeymiş. Sekizinci gün bir iniş yolu bularak üç şutik

bağlanıp altmış metre yüksekliğinde sırf kayalık olan doruktan iniyor arkadaşlar. En sona kalan Çekdar önce biksiyi göndermiş aşağı. Sonra üç şutiki çözüp aşağı atmış. Arkadaşlar intihar edeceğinden, ya da akıl almaz bir oyun yapacağından korkup sertçe uyarmışlar. Ama o doruğun ucuna çıkıp gülümseyerek, 'Şutik düşmana kalmayacak! Ha şutik ha silah, aynı şey. Silahsız kalırım ama şutiksiz kalamam, nasıl bırakırım?' demiş ve incecik, küçük elleriyle kaya yarıklarını tuta tuta beş dakika gibi kısa bir vakit içinde aşağı inmiş..."

"Birçok arkadaştan daha iyi biksi kullanıyor. Çekdar şimdiden iyi bir komutanın birçok yeteneğini kazanmış. Savaş yeteneği de müthiş. Savaşta çok pişecek ve daha yirmisine varmadan, eğer kazara bir şey geçirmese, kesinlikle bölük komutanlığına yükselir."

"Neden onu çok sevdiğimi şimdi anladım. Benim küçüğüm olan erkek kardeşime tıpatıp benziyor. İnce, Yunanlılarınkine benzeyen burun, dümdüz ve sütbeyazı dişler, binlerce duyguyla dolu o ışıltılı gözler ikisinde de aynı. Hele ikisinin de yüzündeki o çocuksu gülümseme. Onun o tatlı yüzü, en sert insanın bile yüreğini kazanır. Şehit düşen Otomatik Merwan'a kuryelik yapan kardeşimi en son dört yıl önce, 1991 yılının Ekim ayında gerillaya katıldığı gün görmüştüm. Beraber katılacaktık ama benden önce gitti. Gittiğinden yalnız benim haberim vardı. Şimdi nerede, yaşıyor mu, şehit mi, bilemiyorum. Ama şehit düşmediğinden eminim. İnsan ne kadar kendini genelleştirse, sevgi ve saygısını bir iki kişiye değil de bütün insanlığa dağıtsa da mutlaka içlerinden bir veya birkaçının özel yeri oluyor. Bence bu inkar edilemez bir gerçeklik. Çünkü kardeşim olduğu kadar on bir yıllık okul arkadaşımdı aynı zamanda. Lise son sınıfa kadar aynı sırada oturmuştuk. Çekdar'ı her gördüğümde onu hatırlıyorum. Mümkün olsa da ikimizden birisi gök kuşağının altından geçse ve erkek erkeğe, ya da kadın kadına ayrılmaz bir arkadaşlık kursaydık. Baran ve Ayhan ikilisi gibi, ya da Rufat ile Mele Reşit, Ezergeçer ile portatif Şêro veya Marks ile Engels gi-

bi... Gel gelelim, savaş ve ordu yaşamı ne kadar saf ve temiz niyetler taşısalar da farklı cinsten insanların birbirlerine fazla yaklaşmalarını kaldıramaz."

"Kasım ayının son haftasında kuşatmaya alarak tamamen etkisiz kılmayı hedeflediğimiz ama sonra partinin bir fırsat daha vererek affettiği Dê- Satê çeteleri iki gün önce köylerinin dışına operasyona çıkmışlar. O azılı çeteler iflah olacağa benzemiyor gerçekten. Yıllardır ellerinde silah, hem bizimle, hem TC ile ve hem de KDP ile bir arada yaşamak istiyorlar. Bir elleri balda, bir elleri yağda misali. Bunları aslında geçen yıl temizlemeliydik. Ülkemizi bir organizmaya benzetecek olursak bu çeteler kelimenin tam anlamıyla kanser virüsü. Bedran arkadaşın bölüğü vardı orda. Arkadaşlar onları telsizle uyarmış. Kimisi, heval ne yapalım, düşman zorluyor, demiş, kimisi de sonbaharda yalvarmayı unutmuşlar gibi arkadaşlara küfürle karşılık vermiş. Bunun üzerine arkadaşlar saldırıya geçmiş. Çetelerin mevzilendiği iki tepeyi o akşam ele geçirdiler. Bu çatışmada üç çete öldürülmüş. Ölülerin üstünden silahları alınmış. Açık hareket eden bir arkadaş yaralanmıştı. Sınırdaki köylerin çoğu böyle çok ilkel özelliklere sahip. Yaşamları son derece kapalı. Köyün dışına çıkmamış çok kişi var. Bizi bu sene gene epeyi uğraşturacağa benziyorlar. Herhalde bu kez korucu maaşına olan düşkünlüklerini hayatlarıyla ödeyecekler..."

"Mahmut ve Şivan arkadaşlar, sabah erkenden Basya kıyılarını gezip dolaştılar. Hatta karşı tarafa çıkarak Dola Çınara dediğimiz yerde durgun bir yer buldular ve küçük bir dinamit lokumunu suya atarak balık avladılar. Yağda kızarttık. Çok güzel olmuştu. Şimdi ben bu satırları yazarken ikisi çok yakınımda oturmuş. Altı bayan arkadaş öğlen yemeği için erkek arkadaşların çadırına gelmiştik. Ellerinde çakıları var. Şivan ağızlık yapıyor, Kopar ince bir baston. Zımpara niyetine de pürüzlü taşları var yanlarında. Ağızlık ve baston taşımak, saatlerce çakıyla, jiletle onları yontmak neredeyse bütün arkadaşlarda yaygın bir alışkanlık halini almış. Baston kullanmayı arkadaşlar Mahir

Ezergeçer'den öğrendi. O da Botan'daki Garzan arkadaştan öğrenmiş. Biz Önderlik Sahasından ülkeye geçtiğimizde Garzan'ı görmüştüm. Bacağından yaralıydı. Duyduğum kadarıyla yarası kötüleştiği için Avrupa'ya çıkarılacak. Garzan arkadaş gibi son derece kalın bıyıklı yüzyıllar öncesinin Kürdüyle Avrupa'yı bir arada düşündükçe gülümseme tutuyor beni. Neyse bastona dönelim. Sırtlarında ağır yük olunca ve hele yollar yokuş, sarp kayalıklıysa baston epeyi iş görüyormuş. Eğitim ve toplantılarda birçok arkadaş başı eğik, elindeki bıçakla uğraşıyor. Ders veren arkadaşlar birkaçını uyardığında ise, heval biz böyle yoğunlaşıyoruz, dersi böyle daha iyi anlıyoruz, diyorlar."

"Çok sevindirici bir haber duydum. Gözlerim doldu. Yıllardan sonra ilk kez sevinçten ağlayacak gibi oldum. İlk Kürt televizyonu, sanırım ismi Med Tv'ymiş, dün akşam deneme yayınına başlamış. Artık ulusumuzun da dünyaya açılan bir sesi, kulağı ve beyni olacak, ne güzel... Görmeyi çok isterdim. Bazı arkadaşlar, şimdiden lojistikçilere küçük cep televizyonu ısmarlayacağını söylüyormuş. Ama sanırım uydu yayını olduğu için kolay kolay seyredemeyeceğiz. Olsun, halkımız seyretsin yeter. Kopar arkadaşın sevincine diyecek yok zaten, 'biz vuralım, televizyonumuz haber versin' diyor. Sürgünde bir parlamento kuruluşu da gündemdeydi. Newroz Bayramında kuruluşunu ilan etmeliydi. Ertelendi mi, ne oldu, bilmiyorum..."

"Bu akşam Kopar arkadaş Şivan'ın mangasıyla birlikte Erdebil köyünde üstlenen düşman askerlerine saldırı yapacak. Koparacağım diyor ama bakalım kendisi bir şeyini koparmazsa iyi olacak... Düşman telsizleri ben bu satırları yazarken çalışmaya başladı. Büyük ihtimalle silahlarımız gene patlayacak. Bağımsızlık savaşı vermek ne güzel..."

1 Nisan 1995, Basya Kıyısı

-XXX-

Gece yarısını geçtiğinde Resul'un bölüğü ve Karker'in bölüğünden yalnız Xelil Rüstem'in takımını arkasına alan Hozan, Basya köprüsüne doğru yollandı.

Gece çok karanlıktı. İnsan bir adım önünü dahi zor görebiliyordu. Ve hava dayanılmaz derecede soğuktu. Soğuk ve ıslak hava insanın ciğerlerini üşütüyordu. Dizlerine kadar sıçrayan balçık ise işin cabasıydı.

Yolda hiç konuşmuyorlardı. Düşmanın kaygı veren sessizliği her tarafa sinmişti. Ne zaman, nereden bitiverecekleri, silahlarının ne zaman patlayacağı hiç belli değildi. Ancak tehlikeli de olsa köprüyü geçip birliklerin karşı kıyıya geçirilmesi gerekiyordu.

Islak gecede yol alan gerillalar bir saat kadar sonra, kıyılarını döven Basya'nın sesini işittiler. Suyun kıyısına yaklaştıklarının işaretiydi.

Hep birlikte köprünün başına vardılar. Öncüler köprünün başında bekliyordu. Savunmalı bir biçimde ve teker teker düşmanın ilk ilerleyişi sırasında, Kopar'ın birliği tarafından tahtaları kısmen sökülen köprüyü geçtiler. Gerideki savunma grubunun köprüyü geçip karşı yakadaki birliklere yetişmesiyle köprüden geçiş süresi bir saati bulmuştu. Karşı kıyıda mevzilerinde bekleyen Kopar'ın birliğinden bir manga alarak yola devam ettiler.

Yol onları kuzey istikametine doğru götürüyordu. Sarp ve dik eğimli bir yamaçtı. Yürüyüş karanlıkta, çamurlu yamaçta güçlükle oluyordu. Sırtın üst tarafında Erdebil Köyü'ne çıkan patikayı bir saat sonra bulmaları iyi olmuştu. Köy şimdi düş-

man askerleriyle kaynıyordu. Sessizdi; yıkık, ışıksız, derin bir karanlık içindeydi Erdebil. Buradan orası yaram saatlik yoldu. Patikayı tersten izleyerek sırtlarını Erdebil tarafına, yüzlerini güneydoğuya verdiler. Patika az sonra yamaç aşağı indi; dere yatağını andıran bir vadide kıvrılarak uzanıyordu.

Vadi yükselen iki yamacın göbeğinde bitiyor, yol yukarıdaki bayırlara sapıyordu. Karanlık gittikçe açılıyor, sabahlara has serinlik ve hafiflik çöküyordu. Doruklar ışımaya başlamıştı, şafak söküyordu.

Dola Saca noktasında Haki'nin esas birlikleri kamp halinde mevzilenmiş olmalıydı. 1993 yılında kış kampı olarak kullanılmış bir yerdi burası. Hozan ve arkasındaki birlikler vadideki alana indiklerinde karşılarında hiç kimseyi bulmadılar. Ipıssızdı, kimse yoktu. Haki nereye gitmiş olabilirdi? En son Kopar bile onun buradaki yamaç ve tepeleri tuttuğunu söylemişti... Öyleyse neredeydi?... Görev alanını terketmiş olması mümkün olamazdı. Buna ihtimal vermek bile ürkütücüydü...

Çalılar, kayalıklar, alçak ve yüksek yerler git gide seçilebiliyordu.. Hozan Resul'u çeğırdı.

"Arayın her tarafı! Nerde bunlar?"

Vadide kısa bir süre bekleyen birlikler etrafı kolaçan ettikleri halde kimseyi görmediler

Hozan öfkelenmişti. Resul'a duyabileceği bir sesle, "Yukarı yamaca çıkıyoruz, orada olabilirler" dedi.

Düzenli halde yamacı çıktılar. Haki'nin birliğine ait mangalar orada burada uyukluyordu. Yere serdikleri naylonların üstüne üçer, beşer kişi yan yana uzanmış yatıyordu. Etrafta nöbetçiler olsaydı gelirlerdi, uzaktan bile sorarlardı... Bütün bölük nöbetçisiz, tepecisiz halde kaygısızca uyuyordu. Yüzlerce roketten ve el bombalarından oluşan öbekler üstü açık halde ortalıktaydı. Binlerce kleş ve biksi mermisi akşam yanmış olduğu belli olan ateş közünün yanında sahipsiz duruyordu. İnanılmaz bir şeydi bu. Her gören şaşkınlık içinde dehşete kapılıyordu.

Resul Hozan'a yanaştı.

"Böyle bir şey olamaz!" Kollarını açmış, şaşkınlıktan pörtlemiş gözleriyle ortalıktaki tehlike verici durumu gösteriyordu, "Ne bir nöbetçi, ne tepeci, ne de bir devriye! Hiç kimse yok. Bu suçtur!"

Gelenler görülmemiş hal karşısında dehşet içinde kalmıştı. Herkes bir şeyler söyleniyordu. Beklenmedik durum karşısında en çok şaşıran Hozan'dı. Öfkesini dindiremiyordu, içe atılacak bir şey değildi;

"Şu gafillere bakın hele! Kaldırın hepsini!"

Gelenler bir anda uyuklayanları kaldırdı. Uyananlar ani baskının şokunu yaşıyordu. Hozan alışılmadık bir sertlikle ilk kalkan savaşçıya döndü:

"Haki nerde? Nereye gitmiş komutanınız?"

"O da şurada yatıyordu..."

"Çağırın hemen gelsin."

Beş dakika geçmemişti ki, gözlerini ovuşturan Haki Hozan'ın karşısında belirdi. Şaşkınlık içinde sesi titriyordu;

"Rojbaş Heval Hozan... Gelmişsiniz...Sizi..."

"Evet geldik, fakat bizim yerimize Erdebil'deki düşman da gelebilirdi!"

Haki, suçunun farkına varmış, yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Susmuştu.

"Gafletin bu kadarı da olmaz! Düşman her an üstünüze gelebilir. Nasıl hesap vereceksin? Birliğine böyle mi sahip çıkıyorsun?"

Haki söze gelemiyordu. Başını eğmişti.

"Neden nöbetçi ve devriyeleri çıkarmadınız? Kuralsızlığın bu kadarı olmaz!"

"Keşif grubunu çıkarmıştık heval... Arkadaşlar hâlâ düşmanı izliyordu..."

"Bu gerekçe olamaz! İlle de düşman mı öğretecek size bunları! Bunun üzerinde sonra duracağız. Şimdiki eylem hazırlıkları nasıl?"

Haki az önceki sıkıntılı halden sıyrılıp biraz daha rahat bir

edayla konuşmaya başladı.

"Keşifçiler çıkarılmıştı. Cephanemizi de hazırlamıştık, işte burada..."

Düşmanın ileri harekat yaptığı son hamleden bu yana bir haftadan fazla zaman geçmişti. Basya, Avaşin ve stratejik tepeler hareketsiz ve çarpışmasız bir hafta geçirmişti. İlk ileri hareket emrinden sonraki üç gün neredeyse ölüm sessizliğiyle geçmişti. Difnê İnönü saldırısı, patlayan mayınlar ve Erdebil askerlerini taciz eylemi, sonraki günlerin sessizliğini bozmuş ama düşmandan taraf gene ciddi bir karşı koyuş olmamıştı.

Gerilla bu durum karşısında sabırsızlanmaya başlamıştı. Taburun kendi içindeki tartışmaları Eyalet yönetimine kadar intikal etmişti. Tartışmalar karar gücüne ulaşmıştı. İkinci Kasırga Taburunun güçlerinin bir kısmıyla düşmanın zayıf kollarından birine saldırıp kökten imhası için karar verilmişti. Düşmanın Basya yakınında bulunan Erdebil Köyü'ndeki iki yüz dolayındaki güçleri kendi başlarına bırakılmıştı. O tarafta Erdebil Köyü ile onun kuzeyinde Bêzelê karakolu bulunuyordu. Hedef, Erdebil tepelerini vurmak ve oradaki güçleri geri çekilmeye zorlamaktı. Basya'nın güney yakasında bu nedenle yalnızca Karker'in bölüğünden Rênas ve Beritan'ın takımları bırakılmıştı. Bunun haricindeki bütün birlikler son gece yürüyüşünün ardından tamamen nehrin kuzey yakasına geçmişti.

XXXI

Herguş, bütün Behdinan, Barzan bölgesi içinde en hoş köydür. Köyün her tarafında çeşmeler, pınarlar kaynar. Bu köydeki çeşmelerin sayısının üç yüz altmış beş adet olduğu söylenir. Herguş orman içinde, Herguş yeşillik içinde, balı, hayvanı, bahçesi bol bir köy. Bütün Herguş evleri Govendê kayalıklarından kırılıp getirilmiş biçimli, düz, kalıp taşlardandır. Her bir evin önünde duvarlara yapışık kocaman asmalar yere geniş gölgelerini yayarlar. Asmaların yazın gölgeli dibinde kalıp taşlardan oturaklar, bir adam boyu kadar suyla dolu havuzlar, havuzların dibi pırıl pırıl, sırf beyaz kalıp taşlar göz kamaştırır. Her bir Herguş evinin kapısının önünde tek kalıp taştan sekisi vardır. Herguş köylüleri tandıra ekmek vurmaz, her evin asmasının altında kalıp taşlardan fırın ocakları vardır. Ne acıdır ki, bu Herguş'u geçen yıl sonbaharda medeniyet katili düşman ordusu yıkmış, o güzelim evlerini yerle bir etmiş, cennet köyü insansız bırakmış. Herguş yıkılmasına yıkılmış, insansız, hayvansız bırakılmış ama Herguş ölmemiş... Şimdi yıkık duvarlar arasından baharın yeşilliği fışkırmış, köyün üç yüz altmış beş çeşmesi canlı bir uğultu içinde akıyor, her cinsten meyve ağaçları çiçeklerini açmış, koku hafif bir rüzgarla bomboş köyün içinde dolaşıyor, toprak, ot, bin bir çiçeğin kokusuyla karışıyordu. Köy, düşmanın yakmasına, şimdi de işgaline karşın bütün görkemiyle baharını yaşıyordu.

Basya'nın güneyindeki hattın stratejik tepelerine ertesi gün küçük gerilla grupları yerleştirildi. Karker bu geniş alanda eksik güçleriyle tek başına kalmıştı. En ön cephede Karker iki mangalık güçle bizzat birlikteydi. Rênas'in komutasındaki takı-

ma bağlı Menaf ve Ayhan'ın mangalarıydı bunlar. Herguş savunma hattında Çekdar'ların mangası, onun hemen arkasında kalan tepede ise Beritan'ın bayan takımı mevzilenmişti.

Bir kilometre güneyinde karlı örtüsüyle Adilbeg Dağı ve sarp kayalıklı boğazı duruyordu. Karlı örtü oradan başlayıp Herguş savunma hattının engebeli tepelerine dek uzuyordu. Kar kuzeye doğru azalıyordu. Mangalar bu tepelerin kar tutmamış güne bakan yamaçlarında mevzilenmişti.

Govendê'den inip Basya'nın kıyılarına kadar sokulan engebeli tepeler silsilesini tam ortadan ikiye, derin ve dik yamaçlı Dola Kesaba Vadisi ayırıyordu. Vadiden itibaren tekrar yeniden yükselen bu karlı tepelerin sırtları Mamreşo'ya kadar uzanıyordu. Vadi karsız tepeleri tutmuş gerilla savunma hattının güneyine düşüyordu.

Savunma hattının bütün inisiyatifini Karker, manga komutanı olduğu halde Büyük Çekdar'a vermişti. Yanında da her zamanki gibi Çekdar Özellokma vardı.

Çekdar bayan takımından Evin'in mangasını kendi savunması için Mamreşo yönüne doğru yükselen arkadaki tepeye göndermişti. Mangası, yardımcısı Özellokma ve bir mangalık bayan gücüyle birlikte karsız yamaçta muhtemel düşman ilerleyişine karşı şafaktan önce pusu atmıştı. Karışık güçten teşekkül pusu grubu derecesiz coşkuluydu. Düşmanı her an için umutla bekliyorlardı.

Özellokma'nın coşkusuna diyecek yoktu. İkide bir yanındaki bayan gerillalara dönüp coşkusunu onlara da taşıyordu.

"Ah heval, keşke bugün gelseler de hasretimizi gidersek."

İlk defa savaşa girecek olan bayan savaşçılar buna karşın daha heyecanlı ve sakin görünüyorlardı.

"Gelirler mi acaba?" diye sordu biri.

"Hem de nasıl" diyerek başını salladı Özellokma, "Benim biksim hazır, karşıma çıkanı ortadan ikiye biçeceğim. Kaç gündür doğru dürüst savaşmadık ya!"

Büyük Çekdar;

"Adilbeg boğazı çok karlı. Geçiş yolu kapalı, gelebileceklerini zannetmiyorum. Bakalım hele bizim keşifçiler az sonra gelirler, ne diyecekler..."

Keşifçilerin verdiği bilgiler ışığında Haki'nin çizdiği eylem planı üzerinde tartışmalar başlamıştı.

Resul:

"Eğer en üstteki kırmızı topraklı tepeyi ani bir baskınla ele geçirebilirsek alttaki düşman taburu ya kaçar, ya da imha olur."

"Orayı bir defa görmüştüm" dedi Kani, kırmızı tepeyi kastederek, "Eğer kendimizi kamuflaj edip arkadan gizlice yaklaşabilirsek Resul arkadaşın dediği gibi gündüz ele geçirebiliriz."

Karker:

"Son keşfe ben gitmiştim, arkadaşların önerdiği gibi gündüz değil de, akşamın gölgeleriyle birlikte hareket edip vurursak avantajımız daha fazla olacaktır. Çünkü görülmemiz durumundan beklemediğimiz sonuç çıkabilir."

Tartışmalar sürerken açık olan telsiz kanalından suyun öte yakasındaki Büyük Çekdar'ın sesi duyuldu.

"Adilbeg sırtlarından misafirlerimiz iniyor."

Tartışma bir anda bitiverdi. Herkes kendi telsizine davrandı. Hızla düşman muhabere kanallarına girmeye çalışıyordu her komutan. Adilbeg sırtlarından askerlerin dolaşıp inmesi Hozan'a asla mümkün görünmüyordu. Bu tekmil üzerine şaşkınlığa girdi, "Heval emin misiniz, bir yanlışlık olmasın..."

"Hayır, keşifçiler şimdi geldi, kendi gözleriyle görmüşler."

"Peki tam olarak nereden görmüşler?"

"Adilbeg boğazının dibindeki Benê Köyü'nde görmüşler. Yavaş yavaş bize doğru iniyorlar... Yarım saate kalmaz ateş menzilimize girerler." Hozan hâlâ tam inanmak istemediği için dağılan düşüncelerini toparlayamıyordu. Telsizlerini dinleyen yanındaki komutanlardan Resul hemen davrandı.

"Hele bak heval, bir değil birçok koldan iniyorlar. Hem de işin içinde yeni kodlar var. Öyle anlaşılıyor ki, yeni güçler getirmişler..."

Hozan durumun netleşmesi için mevzilerini tutan bütün birliklerin tekmilini aldı. Arka arkaya cevaplarını veren her birlik aynı paralelde tekmil veriyordu.

Karker:

"Bêgaltê'deki güçleri mevzilenme noktasına kadar ilerlemişler. Biraz sonra ateş menzilimizdeler..."

Kopar:

"Erdebil'deki güçleri bizim köprünün yakınına kadar gelmiş! Yavaş yavaş bize doğru geliyorlar."

Dê- Satê karşısındaki tepeleri tutmakla görevli Bedran'ın tekmili hayret vericiydi.

"Çetelerle birlikte bir düşman kolu köyden çıkıyor..."

Herkes birbirine bakıyordu. Ortaya yeni ve beklenmedik bir durum çıkmıştı. Eylem planı ister istemez erteleniyordu. Bu defa çok daha kapsamlı bir saldırıyla karşı karşıyaydılar.

Ön cephede iki mangasıyla birlikte bekleyen Karker ikinci tekmilini verdiğinde komutanların yüz ifadeleri ansızın değişti.

"Govendê üzerinden de bir kolları aşağı iniyor..."

Bu haberi aldığı ilk anda Hozan, düşmanın sessizliğini doğru yorumlayamadığı için bu yakaya geçmekle büyük bir hata yapmış olduğunu anladı. Fakat artık çok geçti. "Bunlar tam çıldırmışlar" dedi ve sustu.

Daha önce iki koldan ilerlemeye çalışan askerler, Dê- Satê'den çıkan güçle birlikte bu kez beş koldan ilerliyordu. Üstelik Basya'nın güneyinde bıraktıkları güçler yok denecek kadar az olmasına rağmen, düşman ordu birliklerinin üç kolu yalnızca buraya yönelmişti. Hal böyleyken bütün stratejik tepeler şimdi Govendê doruklarının doğusundan inen askerler tarafından şiddetli bir tehdit altındaydı ve tutulmaları imkansızdı. Buna rağmen Hozan, bu yakadaki arkadaşlarına tepeleri kesinlikle bırakmamaları talimatını verdi. Eğer akşama kadar tutabilirlerse, kendilerine yetişeceklerdi. Hatta akşamdan önce bile hızlı bir yürüyüşle yetişebileceklerini söyledi.

Adilbeg sırtlarından inmekte olan askerlerin önünde Beri-

tan ve komutasındaki bayan takımı vardı. Rênas bir mangalık güçle bayan takımının yardımına gitti. Kısa bir süre sonra Kani de yanındaki mangayla aynı yere hareket etti. Ön cephedeki stratejik tepede ise yalnızca bir mangasıyla kala kala Menaf kalmıştı. Menaf elindeki telsizle kimin kanalına girdiyse aynı şeyi söylüyordu:

"Bunları mahvedeceğiz! Bir adım bile ilerleyemezler!"

Fakat düşmanda bu kez alışılmadık hareketler vardı. Çok cesurlarmış gibi geliyorlar, kendilerinden emin görünüyor ve tepeyi sürekli ateş altında tutarak ilerliyorlardı.

İki Çekdar her zamanki gibi yan yana mevzideydiler. Menaf'la, Kani'yle ve Beritan'la sürekli telsiz bağlantısını kuruyorlardı. Özellokma coşuyordu. Düşman askerlerinin bu hareketlerini görünce birkaç gün önceki kaçışlarını hatırladı.

"Akıllanmışlar ha, görüyorsun şunları" diyordu.

Menaf bir süre sonra Hozan'ı tekrar aradı.

"Bizim burada, Ay üzerinde hareketlilik var!"

Dürbünle bakan Hozan, bir önceki şiddetli çarpışmanın yaşandığı tepenin tam üstündeki Govendê kayalıklarında dizi dizi askerin hiç de acele etmeden hareket ettiklerini gördü. İki haftayı aşkın zaman boyunca tutmuş oldukları savunma hattını yalnız başına mangasıyla Menaf'ın savunabilmesi mümkün değildi. Zor da gelse böyle bir karar vermek zorundaydı. Hemen Menaf'ı aradı:

"Orayı hemen bırakın ve siz de Karker arkadaşın bulunduğu alana çekilin."

Bu talimatı aldığı anda Menaf ve mangası, hem yukarıdan, hem de aşağıdan cehennem gibi bir ateş altına alındılar. Menaf'ın telsizi o andan sonra bütün anonslara cevap vermedi.

Mangalarıyla birlikte iki Çekdar, bayan takımının bulunduğu yerin ön hatlarına ulaşmış, bir manga bayanla birlikte Adilbeg sırtlarından inen askerlerin önüne hâlâ pusu atmış oldukları yerde bekliyorlardı.

Yanındaki güçleri savaş düzenine sokup yerlerine gönder-

dikten sonra Resul ile birlikte Basya kıyısına bakan en yakın sırta tırmanmaya başladı. Sırtın üstüne geldiğinde yavaş yavaş Çekdar'ların Herguş önündeki cepheleri hariç bütün cephelerden silah sesleri gelmeye başlamıştı. Silah seslerinden çarpışmaların başlamış olduğu da belli oluyordu. Durmaksızın patlayan havan, susmayan makinelilere karşı arada bir susan, tek tek atışlar yapan tüfek sesleri geliyordu. Karışık seslerden bile hangi tarafın nerede olduğunu anlamak güç değildi.

Resul Basya'nın güney yakalarını dikizlerken, Hozan düşman telsizlerini dinliyordu. Az sonra Resul'e seslendi.

"Bunlar gece yarısından beri sessizce hareket etmiş. Birçok yeni kod var, Volkan kodunu da duydum. Bu Volkan'ı iyi tanıyorum, sesini geçen yılki operasyonda da duymuştum, Hakkari Tugay Komutanıdır. Şimdi öyle anlaşılıyor ki, her bir kolda en az bir alay var. Taburumuza karşı beş alay ilerlemiş durumda.."

Resul bir yandan Hozan'ı dilerken, diğer yandan da Herguş sırtlarına doğru ilerleyen kalabalık düşman kolunu izliyordu.

"Bir kol hızla Çekdar'ların hattına doğru ilerliyor" dedi.

Hozan bunu öğrendiği an Çekdar'ı aradı:

"Yeriniz eğer çok uygun değilse pusudan vazgeçerek daha yukarılara çekilin!"

Çekdar:

"Yerimiz çok iyi, yakından vurabiliriz" dedi.

Tam o an Hozan'ın kulağına daha ince bir ses geldi, "Silah kaldıracağız heval, silah!"

Hozan o stresli anda gülümsedi:

"O yanındaki kim? Küçük Napolyon değil mi? Gene berabersiniz velhasıl."

"Evet heval, odur. Kesin silah kaldıracağız heval, yerimiz de iyi."

Çekdar Özellokma'nın savunmada değil de, yanında bulunması doğru değildi. Hozan bağlantıyı kesmeden önce uyardı.

"Çekdar arkadaşı neden kendi savunmanız için çıkarmadın?

Hata yapmışsınız! Sizi biksi savunmalıydı."

"Savunmamız var" dedi Büyük çekdar. "Kızılorduyu savunmada tutmuşuz."

Bir süre sonra Hozan tekrar Çekdar'ı aradı. Durumdan kaygılıydı.

"Yeriniz riskli ise geri çekilin!" diye diretti.

Büyük Çekdar bu kez sert çıktı:

"Ata baba toprağıdır, çiğnetmeyiz!"

Özellokma başını telsize yaklaştırdı, boyun damarları şişerek bağırdı:

"Vuracağız, silah da kaldıracağız heval! Ne çekilmesi!"

Birkaç dakika sonra askerler pusuya girmiş, şiddetli bir çarpışma başlamıştı bile. Düşmanın çarpışmaya ilişkin geçtiği birinci haberine göre biksinin ilk ateşi sırasında bir çavuş ile bir teğmen öldürülmüştü. Buradaki kayıplarını öğrenen kol komutanı subay, yakındaki bütün güçlerini Çekdar'ların pusu noktasına nakletti. Az sonra Çekdarlar her taraftan ateş altına alındılar. Bayan takımı hâlâ silahlarını çalıştırmamış, olup bitene seyirci kalmıştı. Hozan bir kez daha arayarak geri çekilmeleri gerektiğini bildirdi.

Büyük Çekdar:

"Özellokma subayın silahını almaya indi. Gelince hep birlikte çıkarız."

Ama çarpışma gittikçe o nokta üzerinde yoğunlaşıyordu. En şiddetli çarpışma oradaydı. Mermiler üstlerine üç bir yandan yağmur gibi yağıyordu. Durum gittikçe kaygı veren bir hal alıyordu. Hâlâ çarpışma mahallini dikizleyen Resul tedirgin olmaya başlamıştı.

"Düşman durmadan ilerliyor hâlâ . Bir değil, birkaç koldan gene... Karlı toprağı aşmış, karsız alana girmiş. Bir kol da Herguş'a inmiş, arkadan arkadaşları çevirmeye çalışıyor" Hozan'a diktiği bakışlarında net bir mana vardı. Sesi de netti. "Heval artık arkadaşlar çıkmalı, gecikirlerse daha sonra çıkmaları mümkün değil."

Hozan Çekdar'ları yeniden arayarak bir an önce oradan çıkmaları talimatını ilettiğinde Çekdar dokunaklı, boğazı dolmuş bir sesle karşılık verdi:

"Subayın silahını getirirken Çekdar arkadaş ağır yaralandı. Onu burdan çıkardıktan sonra ancak çıkarız..."

Tam o an Hozan'ın telsizinden acı içinde inleyen birinin sesi geliyordu. Bu sesi o an telsizi açık olan bütün komutanlar dinliyordu. Ses ağır yara almış Çekdar Özellokma'nındı.

Hiç beklenmedik birisi, Zaza Hasan o an herkesi saran hüzün ve öfkeden uzak, son derece coşkulu bir sesle, "Duydunuz mu?" diye sordu, "Beş asker ölmüş, bir de subay..."

Hâlâ Çekdar'ın duyduğu sesinin etkisinde olan Resul yanındaki Hozan'a açık öfkeli bir yüzle baktı.

"Hele şu arkadaşa bak" dedi, "Bir yandan arkadaşların inleme sesi geliyor, bu da coşku moşku, bir şeyler anlatıyor! Heval hele ona söyleyin de sussun."

Grup savunmasız kalmıştı. Kendi başlarına bir yandan çatışıp, diğer yandan o ateş çemberinden çıkmaları mümkün değildi. Rênas ve Karker'in güçleriyle birlikte onlara ulaşmaları en akıllı yoldu. Hozan ikisini arayarak çemberdekilere yetişip savunma görevini yapmalarını istedi.

"Bu savunmadakiler ne yapıyor allah aşkına! Hiç ses mes yok, kurşun bile patlatmıyorlar! Allah kahretsin! Hepsini tutup soruşturmaya alacaksın ki..."

Resul:

"Ama orada Evin'in mangası vardı, böyle inisiyatifsiz kalacak biri değildi o. Büyük ihtimalle orada yanlış mevzilendirme var..."

Büyük Çekdar bir daha aradı. "Artık çıkamayız. Buradan çıkmamız mümkün değil."

Küçük Çekdar'ın telsizinden inleme sesi kırp diye kesildi ve Çekdar sloganlar atmaya başladı. Sesinden kendini zorladığı, nefesinin yetmediği anlaşılıyordu.

"Biji Serok Apo!... Beni bırakın, siz çıkın gidin, hadi!"

Sesi işitenler duygulanmıştı. Suskun, bir şey diyemeden birbirlerine bakıyorlardı. Susmamış olan Hozan çok duygulanmış haliyle durmadan etrafına talimatlar yağdırıyordu. Rênas'a Karker'in ne zaman çarpışma alanına ulaşacağını soruyordu. Rênas, mangasıyla birlikte mahsur kalan iki Çekdar'a ulaşmak için süratle koşuyordu. Gerideki savunma hattı sağlamdı. Tek zayıf yer çatışma alanıydı. Rênas en son verdiği tekmilinde, "Ulaştık, mevzileniyoruz" dedi.

Bunu duyan Hozan vakit geçirmeden Çekdar'ı aradı.

"Arkadaşlar arka tarafınızı tutmuş, savunmanızı yapıyorlar, hemen çıkın ordan, şimdi!"

"Bir kahramanımız var, onu almadan nasıl çıkarız!?"

İnleme sesi susalı çok olmuştu. Çekdar Özellokma'nın telsizi ses vermiyordu artık. Kimse korkunç olasılığı kafasında canlandıramıyordu. Kahraman kimdi? Hiçbiri bunu düşünmek bile istemiyor, hepsi de bir yerden, bir sesten umar bekliyor, bilerekten kendilerini iyimser düşüncelerle avutuyorlardı. Çekdar ve şehit kelimelerini birbirine yaklaştırmak... Kullanılması en zor şeydi bu...

Çekdar'ı çok seven Resul'un yüreği yanıyordu, yalnız dudakları açılıp kapandı bir an için. Kime, neden söylediğini kendisi de bilmiyordu.

"Çekdar şehit düşmüş."

Hozan aynı anda kendini toparlayarak en zor kararlardan birini o vakit söyledi. Grup çünkü hâlâ ciddi bir tehdit altındaydı. Çekdar'ın şahadeti kesinlik kazanmıştı, cenaze kurşunlar altında, yerdeydi...

"Kahramanı bırakın, silahını alın ve beklemeden hemen çıkın."

Büyük Çekdar çok soğukkanlı davranıyordu.

"Silahını ve raxtını aldık. Bayan arkadaşlara verdik. Onları yukarı gönderiyoruz. Yanımdaki iki bayan arkadaşla biz dördümüz de kahramanı buradan alıp çıkmaya çalışacağız."

"Heval talimattır! Kahramanı bırakın ve dördünüz hiç bek-

lemeden derhal çıkın!"

Zaman her gittikçe aleyhlerine dönüyordu. Bunu farkettiği için Hozan aceleyle Çekdar'ı tekrar aradığında kulağında kesik kesik soluyan ve boğazı hırıldayan birinin sesini duydu. Çekdar kendini konuşmaya zorlayarak zor bela, "Kalan üç arkadaşı yukarı gönderdim. Onlar burdan çıktı. Benle kahraman kaldık. Ben de yaralıyım."

"Hemen çık ve Rênas'a yetiş!"

"Yaram ağır heval, çıkamam..."

Açık telsizden gelen sesler, Çekdar'ın yaralı haliyle çatışmaya devam ettiğini gösteriyordu. Hozan Çekdar'ı bırakıp Rênas'ı aradı.

"Siz onları alamaz mısınız?"

"Hayır, mümkün değil heval. Oradan gelenlerden ikisi yaralandı. Yoğun ateş var, yamaç tümden karlı, onlarca silahı oraya doğrultmuşlar, arkadaşları göndersek kayıp veririz..."

Derken Büyük Çekdar'ın telsizinden birtakım tuhaf sözler ve sloganları duyuldu. Taburun bütün telsizleri dinlemedeydi.

"Buradan çıkmam mümkün değil... Kimse gelmesin... Tehlikelidir... Arkadaşlar! Kahramanca savaşmaya devam edeceğinizi biliyoruz. Biz aranızdan ayrılıyoruz, hak etmişsek şehit oluruz. Bütün arkadaşlara ikimizin selamlarını söyleyin. Biji Serok Apo! Bi xatirê we! Bixatirê we!"

Son sözlerini söyleyen bu ses yürek parçalayıcıydı. Sustu diye herkes düşünürken, Çekdar bütün gücünü harcayarak dilini döndürebildi:

"Hozan, Hozan, Hozan..." ve sustu.

Büyük Çekdar'ın bu sözleri, telsizi dinleyen taburdaki bütün komutan ve savaşçıların yüreklerini yaktı. Sustular, düğümlenen boğazlarından ses çıkaramadılar.

Telsizlerle durmadan Büyük Çekdar'ı çağıran komutanlar o andan sonra yoldaşlarının sesini bir daha duymadılar.

XXXII

Çatışma alanı ürperti veren bir sessizliğe büründü. Hayli uzun süren bir bahar günü daha bitmiş, karanlık çökmeye başlamıştı.

Düşman askerleri birbirini rahatça savunacak uzunca bir hat biçiminde Mowata'dan Herguş'a, oradan da suyun karşı yakasındaki Erdebil Köyü çevresi ve köprübaşını kontrol altında tutan tepelere kadar mevzilenmişlerdi. Yaktıkları ateşler hattın uzunluğunu gösteriyordu. Kasırga Taburunun sabah tutmuş olduğu stratejik bütün tepelerde şimdi düşman askerleri ateş yakmıştı.

Karker dağılan güçlerini hızla toplama telaşındaydı. En kısa zaman içinde karşı yakada toparlanmakta olan taburun esas güçleriyle uyum içinde toparlanarak talimat üzerine doğruca daha güneydeki ulu ve tepeden tırnağa karlı Mamreşo Tepesi'ne doğru harekete geçmeliydi.

Karker'in birliği, iki şehit, iki yaralı ve Bozan'ın mangasından şehit olduklarından kuşkulanılan üç kayıp verdiği halde yola çıkarak, düşmanın bundan sonraki hedefi olan Mamreşo Tepesi'ne doğru hareket etti. Bu kayıplar, İkinci Kasırga Taburu'nun operasyon başladıktan beri verdiği ilk kayıplardı. Yalnızca bu mu?... İlk çarpışmadan sonra bir daha telsize çıkmayan Menaf'la mangasının akıbetinden de endişeliydi. Şehitlerin, yaralıların ve kayıp olanların verdiği acı bir yana, bir şeyi elde edemeden geri çekilmiş olmak ayrıca psikolojik bir yük getiriyordu. Bütün bunlara rağmen şu an yürümekte oldukları yol onları direk, düşmanın daha ileri bölgelere ulaşabilmek için temel hedef olarak belirlediği tepeye, ünlü Mamreşo Tepesi'ne

götürüyordu.

Karker kendine lanetler yağdırıyordu. Yanındakilerle en ufak bir şey konuşmuyordu. Burun deliklerinden öfkeyle, hüzünle, hırsla soluyordu. Uzaktaydı o zaman, eli yetişemiyordu arkadaşlarına ve eli kolu bağlı, beceriksiz hissetmişti kendisini. Yoğun çarpışma sırasında ortalıkta dört dönmüştü, avazı çıktığınca bağırmıştı, ikide bir durumu öğrenmek isteyen Hozan'a bölüğündeki gerillalarına hakim olamamanın ezikliğiyle çelişkili bilgiler iletmişti. Çekdargillerin şahadetinden kısa bir süre sonra Hozan'a ecel terleri içinde ikinci üzüntülü haberi vermişti:

"Bozan arkadaşın mangasının bulunduğu yerden silah sesleri seyreldi." Ama ne olup olmadığı konusunda kendisi de emin değildi. Çünkü Bozan'ın bir huyuydu, susuyor, manevra yapıyor, sonra ansızın gene ortaya çıkıyor, tek tek sıkıyordu. Silah sesleri kesilince Karker, kurumuş boğazıyla yutkunmaya çalışarak, "Heval şimdi de silah sesi tam sustu. Sanırım, sanırım onlar da..." demişti. O cehennem vaktinde Bozan'ın mangası en yoğun silah seslerinin ortasındaydı. Dört arkadaşıyla birlikte Çekdar'ların az yukarısındaydı. Telsizleri olmadığı için ne bilgi verebiliyordu, ne de etraflarındaki düşman hareketliliğini öğrenebiliyordu. Bozangilin akıbetini kendince anlayan Hozan onun sözünü keserek sert eleştiriler yöneltmişti.

"Bölüğüne hakim değilsin, kimin nerede, ne yaptığını dahi bilmiyorsun. Her şey bir yana bu manganın elinde telsiz olmayışı nedir? En kısa zamanda durumu netleştir ve bölüğünü derhal bir araya getirerek Mamreşo Köyü'ne geri çekil."

Karker bir yandan neden ön cephedeki arkadaşlarının yanında bulunmadığına kızıyor, bir yandan da o zaman kaldığı ikinci hattı bırakamayışına kahroluyordu. Bozan'ın da sessizliğe girmesiyle ön cephe o zaman tamamen düşmanın eline geçmişti. Ama diye düşündü Karker, Bozan manevra için susmuş olamaz mıydı? Bir süre bunu kafasında tarttı, geçmişe daldı ve bir an için o tedirgin yüzü rahatladı.

Düşman askerlerinin stratejik tepeleri ellerine geçirmeleriyle birlikte bütün o alanlar, Erdebil'e bakan sırtlar şimdi ciddi tehdit altındaydı. Bu nedenle de hiç vakit kaybetmeden önden Mamreşo'ya doğru gitmeye hazırlanan Karker'in peşinden taburun esas güçleri de güneye doğru ilerlemek zorundaydı. Düşmanın kendilerinden önce Mamreşo Tepesi'ni ele geçirmesi durumunda, Basya'nın kuzeyindeki bu birlikler sıkışabilir ve çevirme harekatıyla karşı karşıya kalabilirdi.

Alandan geri çekilme fikri gündeme geldiğinde taburun komutanları arasında ayaküstü tartışmalar boy verdi. Resul geri çekilmenin tümden olmasına taraftar değildi.

"En azından Kani'nin takımı kalmalıdır" diyordu, "Düşmana bir kaç gün daha adım attırmayalım."

Sabahtan akşamın ilk karanlığına kadar takımıyla birlikte çarpışmalara katılan Kani güçlerin yanına henüz yeni varmıştı. Yorgundu ve tepeden tırnağa ıslaktı. Saçları alnına düşmüştü, şalvarı çamura belenmişti.

"İki haftadan fazladır burada direniyoruz, düşmana bir adım dahi attırmadık. Resul arkadaşın fikrine katılıyorum. Doğrudur, bütün taburun kalması risklidir ama benim takımım bir hafta daha kalabilir, düşmanı oldukça meşgul ederiz." Yorgunluktan dolayı zorla konuşuyordu, kekemesi tutmuştu.

Hozan daha farklı düşünüyordu. İlerleyen düşman gücü tahminlerinin bile üstündeydi. En güçlü teknikle donanmış alaylarla ilerliyordu düşman. Bir süre önce Eyalet Yönetimiyle yaptığı muhaberede geri çekilme kararını kesinleştirmişti, geriye yanı başındaki yardımcılarının ikna edilmeleri kalıyordu.

"Burada kalmanın hiç bir faydası olmayacaktır. Kimse kalmayacaktır. Alanı tutmakta ısrar etmek bize zarar verecektir. Şimdiye kadar gösterdiğimiz direniş yeterlidir, kalmak bize kayıplara yol açacaktır. Gideceğiz, gidip üçüncü bir savunma hattı oluşturacağız. Ondan sonra da kapsamlı bir karşı saldırı için hazırlıklara başlayacağız. Arkadaşlar birliklerinin başına geçsin, hemen hareket ediyoruz."

Bütün güçler o gece yarısı, düşmanın eline geçen Basya köprüsünden daha içerlerde, Dola Bizina dolaylarındaki teleferiğin başında toplandılar. Düşmanla temas halinde olan Kopar'ın sona kalan takımı şafak sökerken teleferikten geçerek, wdiğer güçlerle birlikte Mamreşo Tepesi'ne doğru yöneldi. En batıda, Dê- Satê yöresinde Bedran'a bağlı yerel güçler kalmıştı. Onlar da hızla manevra yaparak o akşam geç vakitlerde geri çekilirken Dê- Satê dolaylarından ve köprü başındaki sırtlardan tek taraflı silah sesleri açılmakta olan geceyi yırtıyordu.

-XXXIII-

Şahadet haberi dağınık olan taburun üstüne karanlık bir bulut gibi düşmüştü. Karker, sabaha doğru kendi bölüğüne, ilk buluşma noktası olan Mamreşo Köyü'nde üzücü haberi resmen açıkladı. Az sonra alana mangasıyla birlikte ulaşan Nuhat, Bozan'ın netleşmemiş durumuyla ilgili son haberleri getirmişti. Karker, suskun bölüğe daha sonra Bozan'ın netleşmeyen durumunu da anlatınca dinleyen herkesin yüzü hüzünle birlikte derinden intikam duygularıyla uyandı. Kimse, ne bir şey sordu, ne kurcaladı. Bölük sessiz, sağır, kımıltısız, karanlıkta duruyordu. Göz göze bakamadan herkes durmuş, cenazeleri bile elde olmayan arkadaşlarını gözlerinin önüne getiriyor... Birkaç saat önce gördükleri arkadaşlarını... Birlikte yiyip içen iki Çekdar'ın yine birlikte şahadeti o zamana değin durgun olan bir çok gerillanın yüreğini ısıttı. Kendileri olan ama adları pek duyulmayan ve kendi köşelerine çekilmiş bir çok gerilla dinmez bir intikam hırsıyla ortaya çıktı.

Ezergeçer biksideki rakibi Özellokma'nın şahadetini öğrendiğinde depreme uğramış gibi sarsıldı. Bir şey diyemedi ve yüzünü elleriyle örterek diz üstü yere çöktü. İki Çekdar'ın şehit düştükleri kuşkusuna düşmüştü ama yol boyunca şahadetleri ilan edilmediği için kuşkularını herkes gibi o da bastırmıştı.

Kasırga Taburu'ndaki savaşçılar o günü, herkesin üzerinde derin yaralar açan iki Çekdar'ın son çatışmalarını anlatarak geçirdi. Şehit şehittir, farkı, eksiği, fazlası olmaz ancak, belki henüz küçük olmasından ileri geliyordu, Çekdar Özellokma'nın şahadeti herkesi derinden üzmüştü. Şehit olmadan önce telsizle yaptıkları son konuşma çok etkili olmuştu.

Menaf, telsiz antenini ilk kurşunlar patlar patlamaz kaybettiği için, bölüğün toplandığı yere ulaşan en son manga komutanı oldu.

Menaf olayı herkesten sonra öğrendi. Çünkü Mamreşo Köyü'ne en son gelen oydu. Telsizi çalışmadığı için bir çoğu gibi baştan haberdar olmamıştı. Sevinç içinde onu bekleyen bölüğüne ulaştı. Herkes gelmiş, herkes sağ, onu bekliyordu. Telsiz anteninin koptuğunu nasıl izah edeceğine takmıştı kafasını. Hele Özellokma'nın diline düşerse vay onun haline. Telsizine bile sahip çıkamayan kişi nasıl komutan olur Menaf? Rıfat'ın lojistiğine nasıl göz koyar? Bir telsize bile sahip çıkamayan birisi... Sevinci bir anda sönüverdi. Onu ve mangasını bekleyenler asık suratlıydı. Ne merhaba dediler, ne takılan oldu, ne şakalaşan... Halay malay da çekilmiyordu. Özellokma bir yüksek taşın üstüne çıkmamış, etrafına kalabalık toplanmamış, başarılarını anlatmıyordu.

Karker de bir şey sormadı. Geldi tam karşısında durdu. Sabahın alacakaranlığındaki yüzü iyi görünmüyordu. Menaf görse, gözlerinden niye yaklaştığını, ne söylemek istediğini hemen anlardı. Çünkü Karker sevincini de, öfkesini de, üzüntüsünü de yüzünde toplardı. Sevindiğinde yerinde duramıyor, çok konuşuyor, çok hızlı yürüyor, en zifiri karanlıklarda bile gözleri çelik ışıltısı gibi çakıyor. Bir de kızdığında elleri titriyordu. Telsiz gitmiş, bunca slogandan sonra düşmana hiç bir şey yapamamış, zar zor mangasını kurtarmış Menaf'tan elbette hesap sorardı. Sen manga komutanı oldun, hani komutanlık senin hoşuna gidiyordu, komutan olmadığın için kendini vermiyordun, geri çekiyordun. Ya şimdi?

Ama Karker hesap sormadı. Ne öfkeli, ne sevinçliydi. "Beş şehidimiz, iki yaralımız var heval Menaf. Şehit arkadaşlar, Çekdar..."

Duyduğunda ansızın elektriğe çarpar gibi irkildi. Hiç ama hiç düşünmemişti Özellokma'nın bir gün şehit düşebileceğini. Çekdar hayat dolu, Çekdar capcanlı, Çekdar bahar çiçeği...

Çünkü onu hiç ölmeyecekmiş gibi, hep beraber, ömürleri boyunca birbirlerinden ayrılmayacaklarını düşünmüştü. İnsan kabul etmese de, ölüm gelip yakalar insanı. Herkes ölecek, hele savaşta, çok şehit var üstelik. Ama Çekdar'a, Özellokma'ya ölüm hiç yakışmaz ki... Onu ölümle bağdaştırmak? Sanki yalnızca gülmek, güldürmek, partinin her şeyini korumak, kim yanlış yapıyorsa hemen yüzüne karşı söylemek için yaratılan Özellokma... O yerinde durmayan, hep oyun peşinde koşan, silahını, merminin, yemeğin, elbisenin en iyisine konan Özellokma... Kafasında yaramazlığın bütün marifetleri... Özellokma...

Menaf, bir an o şaşkınlık içinde düşünüp durdu, sonra kendi kendine, belki de kesin değil, dedi, numara olamaz mı, mesela Özellokma'nın her zamanki oyunlarından biri... Neden olmasın ki? Nereye adım atıyorsa hep gölge gibi onu izleyen o Özellokma, böyle bir numarayı nasıl yapmazdı ki... İnandı buna. İnanmak istedi. Ona gene bir numara yapıyorlardı. Bütün bu numaralar da onun o küçücük kafasının içinden çıkıyordu. Nerde o? Kalabalığın içinde ama nerde? Gene bana bir oyun kuruyorsun sen! Şimdi bulurum seni saklandığın delikte.

Onu bırak da ne olmuş bunlara böyle? Kimse gülmüyor, herkes moralsiz... Ezergeçer neden öyle başını indirmiş, gözleri şişmiş, yaş içinde. Ağlamış mı ne? Yok ya... Bu gece kesin moral var, şimdiden gülecek şey arıyorlar. Sizi gidi... Savaş başlamış, çatışa çatışa vurulmuşlar, baksana yüzleri asık, gülmek istiyorlar. Bula bula gene bizi buldular...

Kalabalığı bir bir süzdü. Üzgün görünüyorlardı, kimse kimseyle konuşmuyor, herkes bir tarafta kendi başına duruyordu.

Hepsi numara. Oyuna gelmeyecekti bu sefer. Muhakkak moral gecesi falan yapacaklar gene. İnsan yalan söylese bile gözleri söylemez.

Gidiyor, kimi buluyorsa önünde duruyor, solmuş, ferini yitirmiş gözlerinin odağına, gözbebeklerine bakıyor, onu yanıltmaya niyetli bir şey arıyor ama göremiyordu. Gene inanmıyordu. Yaramaz bir çocuğun kurnazlığıyla gülümsüyordu. Saklan-

dığı yerde bulmak için kalabalığın arasına daldı. Burada bir yerde saklanıyor da nerede? Arayıp bulacak onu. Faka düşmeyecekti bu kez, oyunu baştan çakmışkı. Menaf eski Menaf değil; birazdan görürsünüz, bana mı, size mi gülünür, az sonra...

Bölük ayaktaydı. Yağmur çiseliyordu. Sırt çantaları kaldırılıyor, şunkler bağlanıyor, yükler paylaştırılıyor, ama her bir iş sessiz yapılıyordu. Bir ses bile yoktu. Hava da aydınlanmıştı. Durup bekleyenleri, koşuşturanları, birer ikişer bir taşın ardına çekilenleri tek tek süzdü. Kimi görüyorsa, nerde o, onu bulacağım, diye soruyor, ciddi ve şakaya isteksiz kişiler görüyor, uzaklaşıp bir başkasına gidiyor, aynı üzüntüyü, kayıtsızlığı onda da görünce bir başkasına...

Kim şaka yapmaz, kim oyun oynamaz? Buldum: Hevala Jiyan. Ona sormalı. Ne olduysa Jiyan onu söyler. Eksik bırakmaz, fazlalık katmaz. İstersen ağla, istersen öl, o doğrusunu söyler. Ama ya gerçekse! Üstelik her seferinde kalbini kıyordu Çekdar'ın.

Gözleriyle Jiyan'ı ararken Büyük Çekdar'ı da ihmal etmiyordu.

Özellokma neredeyse o da orda. Ama o da yok... Bozan yok, iki arkadaşı yok, bu gerçek, ya Özellokma ile Çekdar? O mirat telsizin anteni de kırılacak zaman buldu? Hiçbir şeyden haber de alamadık. Ne olmuş, ne olmamış bilmiyoruz ki. Gel de meraktan çıldırma. Birini bulup sormalı. Jiyan nerede! Ha, işte orada! Yanında Beritan, Beritan neden boynunu bükmüş? Bir de Gülizar var. Ama o olmaz. Bir şey desem, dedikodu çıkar. Zar zor kurtulmuştuk. Gitmemeli oraya. Bayanlara da bir şey sorulmaz ki... Tekrar gidip Karker'e mi sormalı acaba? Şakaysa şaka, ciddiyse ciddi... Ne varsa onu söyleyin heval! Böyle dese miydi acaba? Kızmaz mı, Karker? Bize inanmıyor musun, heval Menaf? Bir yoldaşına, hem de üstüne inanmayan kişi nasıl gerilla olur? En iyisi gene hevala Jiyan...

"Hevala Jiyan merhaba."

"Merhaba. Sen misin heval Menaf?"

"He benim, şey, sana bir şey, yok yok, sen neredeydin çatışmada?"

"Erdebil tarafında köprü başındaydık."

Sorsa mıydı acaba? Ama nasıl?

"Senle kimdiniz, hangi arkadaş?"

"Bendim, Kopar arkadaştı, Şilan arkadaştı, bizim takımdaki diğer arkadaşlar."

"Ha, öyle mi? İyi o zaman. İyi geçti ya? Bu kadar güçle geldi ama başaramadı gene."

Jiyan buna bir şey demedi. Çok önemli bir şey yoksa Menaf'ın bayan gerillalara yaklaşmasının asla mümkün olmadığını biliyordu. Menaf'ın lafı bir yere getirmek istediği belliydi. Ancak nereye, işte onu çıkaramıyordu.

"Gidecek miyiz, kalacak mıyız heval?"

"Elbette gideceğiz. Mêroz'a gidiyoruz. Hogir arkadaşın birliği düşmandan önce Mamreşo'yu tutmuş. Arkadaşların intikamını orada alacağız. Şimdiden büyük heyecan duyuyorum. Ah, şimdi orada olsaydık. Hâlâ inanamıyorum heval Menaf. Hem bir yoldaş, hem de kardeşti benim için. Ben de, Mahir arkadaş da söz verdik, onun o yeşil izli mermileriyle intikamını alacağız. Bir biksi sustu ama yeri dolacaktır."

Menaf'ın yüreğine hançer gibi saplandı bu sözler: İntikam... Kimin? Bir biksi sustu... Özellokma da, Ezergeçer de... İkisi de biksici. Özellokma da biksiciydi. Ve yeşil izli mermiler? Onundu, evet onundu bu mermiler. Öyleyse? Doğru olamaz ya! Olmamalı! Kızıyordum, kalbini kırıyordum, dinlemiyordum, yönetimin peşine takılma, bizi dinleme, bizi dinleyip yönetime söylüyorsun! Ya doğruysa? Özellokma artık yoksa?

O sabah, o saatte de, sonraki saatlerde de Menaf'ın ağzını bıçaklar açmadı. Cesaret edip de kimseye direk soramadı. Alacağı cevaptan öylesine korkuyordu ki, dünkü kahramanca direnişlerden bahsedenlerin sesini işitince uzaklaşıyordu.

Barzan alanına, Mêroz Köyü'nün arkasındaki ormanlık vadiye geldiler. Öğlene doğru taburun bütün güçleri ulaştı. Onlar-

ca manga naylondan çadırlarını kuruyordu. Menaf çadırlar kurulurken, bütün arkadaşları çalışırken ortalıkta görünmedi. Öğlen yemeğinde, sonrası dinlenmede de onu görmediler. Yağmur yağdı. Bardaktan su boşalırcasına hem de. İp gibi, iri damlalı. Herkes çadırlara koştu. Çadırlar birer mangalıktı. Mangası çadırda onsuz bekliyordu. Karanlık çöktü çökecek. Yağmur durmuyor. Menaf nerede, Menaf'ı gören var mı, nereye gitmiş?... Görmedik, bilmedik, Menaf'tır kim bilir nerede, gelir...

Menaf sel gibi inen yağmurun altında... Çadırlardan yüz, yüz elli metre aşağıda, vadinin Avaşin'e yaklaştığı yerde... Ayakta durmuş, sırılsıklam, ta uzaklara bir yere, Herguş tarafına bakıp duruyor. Ne zamandan beri duruyor, bilinmez. Silahı elinde sımsıkı tutmuş. Yağmur yoğunlaşıyor. Çok da rüzgar esiyor. Yağmur karşıdan yağıyor. Yüzüne karşı... Kurşunlar da böyle yağmıştı. Damlalar tap tap düşüyor. Burnuna, gözüne, yanağına çarpıp düşüyorlar. Ya kurşunlar? Vınlıyor, vızıldıyor, insanın kulağının dibinden, gözlerinin tam önünden geçiyor. Değince insan önce hissetmiyor. O çok kurşun yarası almış. Kolundan, bacağından, omzundan yaralanmış. Kurşun değer değmez insan elektriğe çarpılmış gibi oluyor. Ya da bir kedi, bir köpek aniden tırmalıyormuş gibi. Nereye değmiş onu bilmiyorsun. Elinle ara, nereden kan akıyorsa orası. Dokunuyorsun, acımıyor. Neden? Uyuşmuş da ondan. Ya sonra? Sonra yavaş yavaş ağrıyor. Ağrıyor, şişiyor, yakıyor. Közde cızırdayan et gibi yanıyor. Şişmansan kanın çok fazla akar. Aksın babam aksın bitmez ki. Ha şişman insan, ha mezbahanede kesilen inek. Kan oluk oluk. Ya zayıf, kansız, etsiz, küçücük insanlara ne olur? Meret kurşun dolaşır vücutlarında. Kalbe gidene kadar dolaşır. Kalp olmasa ciğere. Giriyor ciğerdeki, kalpteki damarların içine, ne kadar kan varsa hepsini boşaltıyor mu dışarı? Boşaltıyor. Kan gidiyor, su gidiyor, vücut kuruyor. Sonra vücut su istiyor. Vermesen kuruyup gider. Öyle su ister ki, dayanamazsın. Su!.. Biraz su!.. Çekdar!.. Kurşun!.. Su verin, su yok mu? Kar verin, su yoksa kar... Ne olur bir bardak, yok yok bir sürahi su. Kaç

arkadaş su içmiş de şehit olmuş, bilinmez ki... Acıyor, çok çok acıyor. Dolaşıyor kurşun. Ne olur su verin! İmansızlar, sizi gidi arkadaş sevmez taş yürekliler! Kurşunlar tıp tıp, Çekdar'ın göğsüne. Göğüs yok ki, kemik çatısı. Etsiz, zayıf. Ama bu bahar öyle bir boy atmıştı ki, bu yaşıyla beni geçmiş, koltuğunun altına zor yetişiyor başım. Yakışıklı, omuzları geniş... Kurşunlar değince kemik memik paramparça oluyor. Göğsü paramparça... Kanlar içinde. Pembe kan, taze kan. Yaşı on beş, yok on altı... Delikanlı. Kanı deli. Delice, çılgınca akıyor. Heyecan da ondan. Gülüyor, hâlâ , her zaman gülüyor.

Menaf'ın boğazına bir yumruk gelmiş tıkanmış, yüksek sesle, içini rahatlatmak istercesine ağlamamak için çabalıyordu. Gitti bir sel çukurunun başında bekledi. Yağan yağmuru, selin götürdüğü taze otları, ağaç yapraklarını gözledi, içi yatışmadı. Sel çukurunu izleyerek aşağıya doğru gitti. Çalı dipleri selin sürüklediği ot yığınlarıyla doluydu. Ayağını nereye atıyorsa çamura batıyordu. Yerde bir kuş ölüsü gördü. Yavru bir kuştu. Tüyleri yeni çıkmış, gagasının kenarları sarı. Kuşun ağzı açık, çamura belenmiş her tarafı. Eğilip eline aldı. İki avucunu geniş-çe açtı. Küçükken yakaladığı yaralı kuşları avucunda tutar, kendi soluğuyla onları ısıtırdı. Bir saat içinde de iyileşirlerdi. Yavru kuşun anası şimdi dört dönüyordur, yağmur altında dilsiz hayvan şimdi çar naçar bekliyordur. İçi yandı Menaf'ın. Çekdar küçücüktü, yavru bir kuştu. Şimdi yerdeydi belki, elbisesiz, çamur içinde, ağzı açık... İçini her gittikçe ağır bir sızı sarıyor, doluyor, acıyla yutkunuyor durmadan. Teselli olacak hiçbir şey, kimseler yok. Şişmiş gözleriyle etrafa bakındı. Bir şey dikkatini çekti sanki. Gözlerini dikip bir süre yamaca taraf baktı. İçi rahat etmiyor. Sonra yamaç yukarı tepeye tırmandı, sonra gene indi. Sanki bir yolu gözlüyor, birileri gelecek diye yollarını bekliyor. Gitti, geldi; gitti, geldi... Yağmur, gök boşalırcasına iniyordu. Menaf'sa tek başına, luşım gibi yağan yağmur altında oradan oraya gidip geliyordu.

-XXXIV-

Üçüncü gün yalım gibi tartışmalar başlamış, ortalık ısınmıştı.

Öğlen üstü bölük resmi değerlendirme toplantısını yaptı. Çekdar'ların şehit düştüğü yerde savunma görevini yerine getiremeyen bayan takım komutanı Beritan'ı öfkeli savaşçılar çok sert eleştirdiler. Beritan çoğunluğun oy birliğiyle görevinden alındı. Rolünü oynayamayan başka savaşçılar uyarıldı. Menaf bunların başındaydı. Menaf'a "Gaflet içinde yaşayan, aldığı görevin hakkını veremeyen komutan" eleştirileri yöneltildi. Menaf, başı önde eğik, ağır suçlar işlemişçesine dinledi. En ufak bir itiraz yapmadı eleştirilere. Ayrıca eyalet yönetimi de eleştirilerini tabur komutanlığına yöneltti. Taburun geneli içindeyse, son çatışmada güçleri üzerinde hakimiyet sağlayamayan Karker, en çok eleştiri alan komutan oldu.

Bütün tabur, intikam duygularından başka çok az şey düşünüyordu. Şehit düşen arkadaşlarının intikamının alınacağı, hangi şartlar altında olursa olsun intikamın mutlaka alınacağı duygusu bütün taburu sarmıştı.

Mamreşo Tepesi, Güney Kürdistan'ın derinliklerine ilerlemek isteyen düşman operasyon kollarının tam yolunun üstündedir. Tepe, Avaşin'de bulunan Eyalet Karargahının doğu yakasını koruyordu. Düşman operasyon kollarının bu tepeyi ele geçirmeden karargaha doğru adım atmaları riskliydi. Eğer Mamreşo Tepesine güç yığabilir, oradan gerillayı uzaklaştırabilirlerse karargahın üstüne doğru silahlarını doğrultmuş olacak ve Avaşin Vadisi'ne denetime alacaklardı. Böylece günler öncesinden Eyalet Karargahının sınırları olan Ertoş, Kinyaniş Şifraza

karakollarına nakledilen iki tugaylık güç hiç beklemeden karargâhın üstüne abanacaktı. Batıdan, Haftanin, Metina ve Zap yönünden saldırıya geçen düşman birlikleri yaklaşık olarak yirmi kilometrelik mesafeyi rahatlıkla aşmıştı. En doğudaki Xakurkê Vadisinin derinliklerine direnişle karşılaşmaksızın girebilmişlerdi. Bu halde demek oluyordu ki, batı ve doğu uçlarından içerilere girmiş ama Behdinan'ın yüreği olan Avaşin dolaylarında Kasırga Taburunun direnişi karşısında henüz ancak üç- dört kilometrelik mesafe katedebilmişti. Burada Mamreşo Tepesi, zorluğu ve önemiyle düşman sızma kollarının karşısına dikiliyordu. Bu nedenle tepe alandaki iki güç açısından da savaşın kaderini belirleyecek önemde bir yerdi. İki ordu, sömürgeci düşman ordusuna bağlı beş alaylık askerle, ikinci Kasırga Taburu'na bağlı sayıları ikiyüz dolayında bulunan gerillalar son kozlarını bu tepede paylaşacaklardı. Düşman açısından operasyonun, gerilla açısından da direnişin başarısı burada belirlenecekti. Son, belirleyici ve en heyecanlı çarpışma Mamreşo Tepesi'ni ele geçirme ve savunma çarpışması olacaktı.

Mamreşo Tepesinin önemli kesimi hâlâ karla kaplıydı. Tepe sömürgeci sınırlar itibariyle Irak dahilinde kalır. Bir diğer deyişle Güney Kürdistan'ın Barzan mıntıkasına düşer. Govendê Dağı'nın güneyindeki bu tepe Avaşin (Küçük Zap) Irmağının Mêroz'daki bütün yörelerine hakimdir. Avaşin çevresi ve Güneye çıkan bütün geçiş yollarının kavşağıdır. İlerlemek isteyen sömürgeci alaylar için buralar paha biçilmez yerlerdi.

Mazlum adlı bölük komutanı, yerel bölüğüyle birlikte Mamreşo Tepe savunması için ihtiyat gücü olarak bekliyordu. Alanı savunacak asıl güçler Mêroz'da yoğun hazırlık içinde olan tabura bağlı birliklerdi. Mazlum, yağmur altında düşman saldırısını bekliyordu. Çok yoğun sis çökmüştü tepenin her tarafına. Bu halde ne düşman saldırısı olabilirdi, ne de saldırıya karşılık savunma yapılabilirdi. Govendê kayalıkları, Herguş ve Mowata kapıları düşman alaylarınca tutulmuştu. Saldırı olacaksa kesinlikle bu taraflardan başlatılacaktı.

Altıncı günün gecesi yağmur azaldı ve sis birden kalktı. Ertesi sabah düşman hava güçleri saldırıya geçti. Önceki gibi, tepede gerilla olsun olmasın buna bakmadan, kobralar bomba üstüne bomba yağdırdılar. Yağmur hâlâ yağıyordu ve sisin olmaması Askerlere avantaj sağlıyordu. Ordu güçleri bu kez daha akıllıca davranıyordu. Bombardımana önce tepenin eteklerinden başladı. Kontrollü bir biçimde bombardıman yamaç yukarı kaydı. Hava desteğinde karadan ilerleme oldu. Düşman çok büyük bir güçle geliyor, bir asker düşüyor, peşinden başkası geliyordu. Mazlum Herguş'ta bir hafta önceki kayıplardan ders çıkararak mevzi savaşına girmedi. Seri pusular atarak düzenli bir biçimde ikindiye kadar tepenin en üst noktasına kadar çekildi. Tepenin eteklerden başlayarak yükseğe doğru yarısı düşmanın denetimine geçmişti. Kontrolünde kala kala şu an tuttuğu zirvedeki son savunma hattı kalmıştı.

Üç haftayı geçen operasyon sürecinde eyalet karargahındaki gerillalar ilk kez çıplak gözle düşman askerlerinin hareketini izliyordu. İlk kez yakından gördükleri düşmanı dikkatle izliyorlardı. Ele geçirdikleri mevzilerine aşağılardan habire güç takviye ediyor, skorski helikopterlerle de ağır silahlar indiriyordu. Mamreşo'nun karşısına düşen karargah sırtlarında bulunan Aras, Hozan'ı aradı. Hayretini gizleyemiyordu.

"Buraya kadar geldiler demek... Tepeyi tümden mi ele geçirdiler?"

"Hayır. Yarısı ellerinde, yarısını da Mazlum arkadaş koruyor."

"Peki akşama kadar Mazlumgil dayanabilir mi?"

"Dayanabilir sanıyorum, akşam olunca da onları çekeriz. Fazla direttmesi anlamsız olur. Çünkü arka tarafları tamamen uçurum, sıkışırlarsa kötü olur, mutlaka çekmeliyiz."

"Peki ya siz?" Taburun esas gücünü kastediyordu "Siz ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Onların oraya rahatça yerleşmelerine göz yummayacağız. Tam yerleşmeden kapsamlı bir saldırıya geçip onları oradan sökebiliriz."

"Olabilir...Peki hazırlıklarınız var mıdır?"

"Taburun güçlerini bilinçli olarak bugünkü çarpışmaya sokmadık. Mazlum çekilir çekilmez esas gücümüz devreye girecek. Arkadaşlar intikam yemini içmiş, hepsi öfkeli ve hırslı..."

Sabahtan beri tepede süren çarpışmayı Mêroz Köyü sırtlarında bulunan taburun esas gücü dürbünlerle izliyordu, savaşçıların çoğunluğuysa saldırı için hummalı hazırlığın içindeydi.

Gece bir hayli ilerlemişti. Hâlâ yamaçlardan zirvedeki mevziye ateş devam ediyordu. Kaldığı mevzisinden tepenin savunmasını yapan Mazlum, dakika başı Mêroz'daki Hozan'ın görüşlerine başvuruyor, ne düşünüyorsa ona danışıyordu, çünkü her an için 'geri çekil' talimatıyla karşılaşabilirdi.

Hozan, yani başındaki hazırlıklara güvenerek bu durumda bir bölük güçle fazla direnmenin yararlı olmayacağını düşünüyordu. Tan ağarırken ateş altında zor anlar yaşayan Mazlum'u aradı ve:

"Bu durumda orada kalmanız doğru değil. Geri çekilme yapmanız daha uygun." dedi.

Mazlum'un bölüğü sabahın erken saatlerinde, hiç kayıp vermeden Mêroz'daki birliklere ulaştığında operasyon tam yirmibeşinci gününe giriyordu.

Böylece Bêgaltê'deki ilk saldırıdan sonra düşman ordusu ancak yirmibeş gün sonra beş- altı kilometre ilerideki Mamreşo Tepesine ulaşmıştı. Buraya bin, gerideki araziyi de kontrol altına almak için yaklaşık dokuzyüz asker yığmıştı.

Askerler Mamreşo'ya yerleşme çalışmalarını yaparken, Mêroz Köyü'ndeki hazırlıklar son aşamasına gelmişti. Mermiler, roketler, bombalar kampın ortasındaki iki çadıra öbek öbek yığılmıştı. Tabur yönetimi gün ağarana kadar közlenmiş ateş etrafında Mamreşo'ya yapılacak saldırının detaylarını tartışıyordu. Karker'in elinde tuttuğu gazete sayfası büyüklüğündeki kağıtta resmedilmiş bir Mamreşo krokisi vardı.

Karker daha önce birliğiyle bir hafta kadar tepede kalmış olduğu için taş taş, yamaç yamaç, dol dol her yeri tanıyordu. Kro-

kiyle tepenin tanıtımını yaptıktan sonra durum değerlendirmesi yaptı.

"Aslında bu eylem için keşfe fazla gerek yok. Taburumuzun yarısı orada tepecilik görevi yapmış. Düşman nerede mevzilenecek, nöbetçilerini nereye dikecek, gücünü nerelere dağıtacak her arkadaş bunu biliyor. Güneş biraz daha aydınlatsa son durumu rahatlıkla netleştirebiliriz."

Söz söyleyen kimse olmadı. Karker devam etti:

"Miratê, tepe öyle bir yer ki, tam uçurumdur, dimdik. Tırmanış için yalnızca üç- dört yerden yol veriyor. Ama oraları erkenden tutmuş olabilirler. İyice yerleşmişlerse oradan sökmek için bazı kayıpları göze almalıyız."

Bayan takım Komutanı Şilan:

"Bence de öyle" dedi acele konuşarak. "Yalnız çok acele etmeliyiz. Belki henüz tam tutunamamış ama tepe düşmanın eline geçmiş. Aradan geçen her saat onun için avantaj oluyor."

"Doğru bir karara varmamız gerek" dedi Karker. "Saldırı sırasında en ufak bir ikircik gösterilse kurşunlarımız daha patlamadan hiç de haketmeyeceğimiz kayıplar olacaktır. Şunu da unutmamalıyız, düşmanın direncini önemli oranda kıramazsak geri çekilmemiz de zorlaşacaktır."

Siyasi Komiser Ali Rıza:

"Çekdar arkadaşlardan sonra tabur yeni kayıplar kaldıramaz. Yirmibeş günlük direnişten sonra böyle bir durum coşkuyu kırar. Ona göre planlamayı dikkatlice yapmamız gerek."

"Bu tepeyi ben de iyi biliyorum" dedi Haki oturduğu yerden öne doğru çıkarak, "Normal şartlarda düşürülmesi zordur. Şimdi düşman oraya en az iki bin askerini yığmıştır. Bence bazı yerleri taciz ateşi altına alalım, yalnızca aşağıda kalan tepeciği hedef alalım. Tümünü hedeflememiz gücümüzü aşar."

Haki'nin konuşması belli ki Resul'u dürtüklemişti.

"Hedefleyeceksek bütün tepeyi hedeflemeliyiz." Kararlı yüzü tartışmaya coşku verdi. "Tepe boydan boya birbirini savunan mevzilerle dolu. Yalnızca aşağıdakini hedeflersek üstten

açılacak ateşe tam hedef oluruz. O halde geri çekilmek bile zorlaşır."

Bu sözler Karker'in düşündükleriyle benzerdi.

"Resul arkadaşa katılıyorum. En azından stratejik mevzilerin tamamını hedeflememiz gerek." Haki ve Ali Rıza'ya bakarak, "Tabi zor olacak ve risklidir de. Arkadaşların intikamını almak için bazı riskleri göze almamız gerekiyor."

Yardımcılarının durum tartışmasını Hozan sakince dinliyordu. Gün aydınlanmıştı, tartışma sonuca doğru gidiyordu ama Hozan hâlâ karara varmamıştı. Verilecek karar zordu. Yoğun düşünceler içindeydi, hâlâ karara ulaşmadığı sessizliğinden anlaşılıyordu.

Ortada çelişkili ve iki başlı bir durum vardı. Birincisi, göz göre göre düşmanın tepeye yerleşmesine sessiz kalmamazdı. Aksi halde Avaşin karargahı büyük bir tehlike altına girecekti. Dolayısıyla bu, savaş mantığına ters düşen bir şeydi. Savaşta hedefine kilitlenmiş bir düşmanı seyrederek zamanını geçirmek kadar büyük bir talihsizlik olamazdı. İkincisi, eğer saldırı yapılacaksa bu çok kapsamlı olmalıydı. Hele iki bin askerin ağır silahlarla tuttuğu bu vahşi kaleyi almaya çalışmanın fazladan kayıp verme ihtimali de yüksek. Operasyonun sonuna doğru böyle bir şey taburu kötü sarsmaz mıydı...? Tabi... Nasıl sarsmaz... Asıl mesele bu değildi ama. Kasırga Taburlarına karargahın atfettiği görevler vardı. Kendi taburu için öngörülen rol başarılmış mıydı? Esas taktik amacına ulaşmış mıydı? Yalnızca bir defa düşman kollarından biri kapana kıstırılsaydı... Yalnızca bir defa... İlk başta köprüde imha olanları savunan grup çemberi yarıp kurtulmuştu. Sonra, geri çekilen kolların peşine takılmıştılar, ama düşman gene akıllı davranıp ateş oyunu yapmıştı. Sonuncusunun başarıya ulaşma şansı daha fazlaydı. Erdebil'deki birlikleri çevirip kıstırmak zor olmayacaktı. Neden sonra beş koldan yapılan karşı saldırı o fırsatı da kaçırttı. Ve şimdi Mamreşo'ya yerleşmekte olan düşman askeri gözlerinin önünde tütüyordu... Acaba çepeçevre sarıp ortada imha edilecek bir kol

yok muydu? Bunun için neler eksikti? Operasyon son demindeyken böyle bir fırsatı tatmanın koşulları yok muydu? Vardı. Ateşli savaşçılar vardı. Çekdarların intikamını almaya yemin etmiş gözü kara, cesur ve delikanlı savaşçıları vardı. Her tehlike anında kendini adamaya kararlı, gözü ufukta, Resul gibi korkunun kelimesini ağzına almayan, savaştaki geleceği parlak genç komutanlar vardı...

Boyutlanan tartışmayla birlikte Hozan'ın kafasında 'kısıtrabileceğimiz bir düşman kolu' fikri ete kemiğe bürünmeye başlamış, bütün risklerine rağmen bu düşünce Mamreşo'ya güdümlenmiş ve buraya hemen bir saldırı isteği vazgeçilmez hale gelmişti.

"Son üç hafta içerisinde taburumuz yoğun savaş süreci yaşadı" diyerek düşüncelerinden sıyrılıp konuştu. "Düşmana ağır kayıplar verdirdik. Fakat bir türlü onun bir kolunu güçlerimizin ortasına alıp imha edemedik. Dolayısıyla taktiği tam uyguladığımız söylenemez. Ama burada ilk defa taburumuz derli topludur. Yorgunluğumuzu üzerimizden atmış ve bir haftadan beridir final eylemi için hazırlıklar yapmaktayız. Bu intikam ruhuyla dopdolu olan taburumuz kimsenin durdurabileceğini sanmıyorum. İlk defa tam istediğimiz gibi dağılma- toparlanma taktiğini uygulayabileceğiz. Düşman güçleriyse dün akşama kadar savaştaydı. Henüz tam olarak mevzilenmemiş. Yorgun, uykusuz ve diken üstündedir. Aynı şekilde, bu sabah geri çekildiğimiz için gene bu gün saldırı yapabileceğimizi aklından bile geçirmiyordur."

Susup yardımcılarına baktı. Hepsinin yüzünü bir güven havası yalayıp geçti. Bundan memnun kaldı.

"Doğrudur, tepe uçurumlarla dolu. Saldırı risklidir. Tepeyi iki bin asker tutmuş, gücümüz ancak bunun yarısını sıkıştırmaya yetiyor. Onun için düzenlemeyi özenle yapmalıyız. Saldırı grup komutanlarının hepsini genç, kıyamet de kopsa geri adım atmayacak kadar gözü kara arkadaşlardan seçmeliyiz. Rênas, Kopar, Ramazan, Kanî, Ayhan, Baran, Şêro, Nuhat, Küçük Kar-

ker, Küçük Dilxwaz, Küçük Berîvan, ve Evin. biksiciler Mahir Ezergeçer, Berçem; roketçiler Kahraman, Dilovan. Kısacası bütün savaş sermayemiz."

Resul başını kaldırıp Hozan'a baktı.

"Aslında bizler de saldırı gruplarında bulunmalıyız."

Resul'un fikrini Karker de hemen destekledi. "Küçük ihtimallere yer vermemeliyiz. Biz de saldırı gruplarında yer almalıyız, arkadaşlar güç alır."

Saldırı gruplarının başında bulunma teklifleri ısrarlı hale gelmeden Hozan onları susturdu.

"Takım komutanlarının yarısı yeterlidir. Herkes kendi birliğinin eylem düzenlemesini yapsın. Öğlene kadar bütün tabur istirahat etsin. Öğleden sonra içtimayı yapıp harekete geçeceğiz."

-XXXV-

Öğleden sonra, Mêroz'daki ormanlık alanda Mazlum'un bölüğüyle birlikte dört bölük arka arkaya içtima düzenini almıştı. Karşı saldırı başlatılacağını bildikleri için bütün gerillalar tam teçhizatlıydı. Birçoğu fazladan bomba almıştı, bazıları silaha takılı şarjöre bantla bir tanesini daha eklemişti. B-7'ciler ilk patlatacakları roketi roketatara takmıştı.

Yönetim çadırından çıkan Hozan'la Karker göründüğünde savaşçılar aralarındaki konuşmayı kesti, sıralarını düzeltti ve esas duruşa geçerek bekledi.

Karker, takım komutanlarından mevcudiyeti sordu. Tepeci ve gözlemciler dışında herkes hazırdı. Hozan operasyonun gelinen aşamasını anlattıktan hemen sonra başlatacakları saldırı hamlesine girdi. Eliyle iki km. uzakta sis altındaki Mamreşo Tepesini gösterdi.

"Yirmibeş günlük yoğun savaştan sonra düşman hedeflediği yere girmiş durumda. Fakat tam olarak yerini bulmamış, takviyelerle iyice yerleşmek istiyor. Eğer düşmanı tam yerleşmemişken söküp atarsak şimdiye kadar süren operasyon tersine dönecektir. Bütün amaçları gerçekleşmeden kursağında kalacaktır. Böylelikle bugüne kadar gösterdiğimiz direniş gerçek anlamını bulacaktır. Bugünkü karşı saldırı hamlemiz operasyonun kaderini belirleyecektir. Düşmana son sözümüzü bugün söyleyeceğiz! Biliyoruz, hedefimiz sonderece zor bir yer. Sarptır. Her zaman için düşmanın ateşi üstümüzde olacaktır. Ancak bütün arkadaşlarımıza güveniyoruz, çünkü irade ve kararlılığımız onlarınkinden kat be kat daha üstündür. Bunun için başaracağız!"

Köydeki makarada bulunan KDP komutanlarının şüphe çeken davranışları dikkatini çekmişti. "KDP şefleri düşmanın Tugay Komutanıyla görüşmüşler. Bizi buradan birlikte çıkarmayı planlıyorlar. Bugünkü karşı saldırımızda gücümüzü yalnız düşman ordusuna değil, KDP'ye de gösterecek, sinsi planlarını kursaklarında bırakacağız. Geçen yılki operasyonda düşman askerleri Mamreşo Köyü'nü yakmıştı. Altı yurtsever köylüyü katletmişti. Bugün aynı zamanda yurtsever Mamerşo Köyü'nün de intikamı alınacak, mezardaki kemikleri sızlamayacaktır."

Bütün taburun Çekdargillerin intikamını hayalleddiğini düşündüğü için konuşmasını onunla bitirdi. "Hepiniz Çekdarların şehit düşmeden önceki kararlı sözlerini dinlediniz. İşte bugün taburumuzun bu kahraman şehitlerinin intikamını alacağız!"

İçtimada askeri vaziyette dimdik ayakta duran savaşçıların gözlerinin içine bakarak o korku denen illeti arıyordu. Sanki, "Bakın çok önemli ama o kadar tehlikeli bir çarpışmaya giriyoruz. Bir çoğumuz yaralanıp, ölebiliriz. Ölüm hepimizin ensesinde. Korkmayacaksınız, kim korkaksa hemen çıksın, gelmesin! Ölüm olsa da şereflice olsun!" diyordu. Ne bir korkak çıktı, ne de kararsız birisi. Eylemin önemi herkesi etkilemişti. Kendiliğinden öfke dolu, cesaret dolu, intikam dolu bir hava esmeye başlamıştı.

Sıra, saldırı ve savunma güçlerinin düzenlenmesine gelmişti.

"Saldırıda yer almak isteyen arkadaşlar bir adım öne geçsin!"

Aynı anda bütün tabur tek vücut, tek kütle gibi hırsla bir adım öne geçti. Taburun içtima düzeni aynı disiplinle bir adım öne kaymıştı. Herkes saldırıya geçmek istiyordu. Oysa eylem gerçekten de çok tehlikeliydi ve savunma hattının oluşturulması da fazla mümkün değildi. Ama öfkeli tabur bir yürek, bir el, bir beden olmuştu. Hozan bu kararlılıktan çok gururlandı.

Resul, yönetimin kendi arasında saldırı için belirlediği isim listesini okuyunca, adlarının olmadığını gören savaşçılar yerle-

rinde donup kaldılar. Her bölükten onbeşer kişi düşman mevzilerine sızma yapacak olan gruplara verilmişti. Ortam çok ciddiydi. Hiç bir hafifliğe ve başına buyruk davranışa mahal vermeyecek kadar disiplinliydi. İtirazlarını ifade edemeyen savaşçıların kimi küsüyor, kimi öfkeden dudaklarını ısırıyor, kimi başını sallıyordu. Fakat az sonra yedek saldırı grubunun isimleri de okununca yüreklere su serpildi. Bunlar en yakın mesafeden saldırı gruplarını destekleyeceklerdi; böylece bütün tabur yek vücut olarak genel saldırı planlamasında yer alıyordu.

Planlamaya göre, Resul, yanındaki bölüğüyle arkadan saldıracaktı. Yürüyüş halindeki tabur ise üç kol halinde güneyden saldıracaktı. Akşam üstü Resul komutasındaki bölük, Mêroz ile Herguş arasındaki bölgede, kuzey- güney arasında uzanan bir vadide ilerleyerek daha kuzeye doğru kaydı. Görevi, ilerleyecek düşman takviyesinin yolunu kesmek veya arkadan çevirmek ve basmaktı.

Bulutlu ve sisli havanın avantajından faydalanarak saldırıya giden taburun kalan gücü üç kol halinde yürüyüş halini aldı. Çiselemekte olan bahar yağmuru devam ediyordu ve dağların eteğindeki sis ağır gökyüzünün altında başka bir bulut tabakası varmış gibi görünüyordu. Mamreşo tepeden tırnağa sis altındaydı. Bu gerillanın işini kolaylaştıracaktı. Tepeden çıplak gözle veya dürbünle etraftaki hareketliliğin görülmesi imkansızdı.

Mêroz'da yalnızca o gün YAJK I. Kongresinden alana gelen bir grup bayan gerilla kaldı.

Peşi sıra üç kol halinde tam kuşanmış gerillalar tepenin dibindeki Mamreşo Köyü'nün yıkık ilk evlerine ulaştığında karanlık tamamen çökmüştü. Düşman askerlerinin tutmuş olduğu tepeye baktı herkes. Biraz sonra geceyi birbirine katacak olan silahların patlatılacağı tepeye... Tepenin yamaçları karsızdı, zirveye doğru yama yama kar vardı. Ve Mamreşo Tepesinin yamaçları kayalarla örülüydü. Tıpkı Govendê kayalıklarının birer küçük benzerleri, yamaçta, zirvede yan yana, üst üste sıralanmışlardı. Mamreşo'nun yamaçlarını fırdolayı ören kalıp gibi

dimdik kaya blokları uzaktan bir kalenin burçlarını andırıyordu. Çok derin uçurumlar ve geniş kaya kovukları vardı. Vahşi hayvanların yatağıdır Mamreşo. Bu yüzden gerillalar kendi aralarında buraya Vahşi Kale de diyorlardı.

Son hazırlıklar köyün yıkık evleri arasında yapılıyordu. Birçoğunun çok yakından tanıdığı o yaşam dolu, gerillaya her kapısı açık yurtsever Mamreşo Köyü'nden eser kalmamıştı. Ipıssız yıkık köy manzarası her gerillayı duygulandırıyordu.

Burada az sonra dağılma oldu. Karker'in kolu en sona kalmıştı. Saldırı gruplarından birinin komutanı Rohat sessizce Hozan'a yaklaştı.

"Heval size bir şey diyeceğim."

"Ne var, söyle."

"Benim grubuma pek uygun olmayan bir arkadaş vermişler..."

"Kimdir bu? Sorun nedir?"

"Xalit arkadaş. İlk kez eylemlere katılıyor, tecrübesiz. Kışın kampta birlikteydik, kendi başına nöbete çıkmaktan korkuyordu. Bizim kolun yöneleceği yer çok riskli, paniğe kapılmasından korkuyorum."

Hozan onun söylediklerine çok kızdı.

"Hayır heval! Böyle kapsamlı bir saldırıda kimse paniğe kapılmaz! Bu kadar grubun içinde en korkağı bile cesaret alır, kim korkar? Hemen durma, çabuk birliğine yetiş!"

Köyün yaslandığı tepede genel savunma grupları ve sağlıkçılarla birlikte Hozan kaldı. Bölük komutanlarının her biri kendi kolunun başında planlanan hedeflerine doğru yola çıktı.

Jiyan en son ayrılan savunma grubunun içindeydi. Kalkıp gidene kadar defterinin üstünden başını kaldırmadı.

"Çekdar şehit düştü... En sevdiği ve hiç ayrılmadığı arkadaşıyla birlikte şahadeti seçti. Bu satırları yazarken çok zorlanıyorum. Şahadetler elbette insanın moral değerlerini biliyor, daha zorlu koşullara karşı insanı ayakta tutacak değerlerle donatıyor. Ve parti ölümlerden baş eğmeyen yaşamı yaratıyor. Yalnız

şunu itiraf etmem gerekiyor: Ben hiç bir şeye öz benliğim dışında yorum getirmem. Her şeye evet, ama şehit düşen arkadaşlar için üzülmemek elde değil. Belki de kendimiz için üzülüyoruz, onu bilemeyeceğim ama çok sevdiğin bir arkadaşın bir daha dönmemek üzere ayrılması gerçekten acı verici bir şey. Kadın oluşumdan kaynaklı bir duygu olabileceğini zannetmiyorum. Ölüm her zaman, her yerde ve herkes için acı getirir, üzüntü getirir... Çekdar arkadaşların şahadetinden dolayı bir haftadır ağzım açılmıyor. Zaten küçük Çekdar'ı anımsadıkça bir tuhaf oluyorum. Yaşam doluydu. Gülümsemesi, coşkusu bambaşkaydı... Onu ölümle bağdaştıramıyorum. Yakıştırmıyorum ona ölümü. Ölüm çok küçük, basit bir şeymiş gibi kalıyor onun yanında."

"Bu akşam Çekdarların intikamını alacak büyük bir karşı saldırı yapacağız. Sekiz ayı bulan gerillacılığımda tanık olacağım en riskli, en zorlu ama aynı şekilde arkadaşların en azimli olduğu bir eylem. Hem final hem intikam eylemi olacak. İçtima çok heybetli geçti. Herkes saldırıda olmak istiyordu. Ama bana kaygı veren bir şey oldu. İçime düşmüş. Genç komutanların tamamı saldırıda ön tarafta yer alacak. Hepsi de Çekdar'ın yaşında, onun gibi capcanlı... Çekdar'ı anımsadıkça kaygım artıyor. Çok mu duygusalım acaba? Bilemiyorum. Sanırsam, Hozan arkadaş eylemin başarıyla sonuçlanması için taburdaki bütün genç komutanları özellikle seçti. Gençler her zaman için cesurdur, gözü karadır ve ölümden korkusu olmayan kuşaktır. Yanılıyor olabilirim. Şêro, Ayhan, Baran ve Nuhat gibi bana hep Çekdar'ı anımsatan genç arkadaşların tamamı ön saflarda görevlendirildi. Bu görevlendirme ne kadar doğru bilemiyorum, hâlâ ikna olmuş değilim. Belki çoğu, belki birkaçı Çekdar gibi şehit olacak. Elim titriyor yazarken. Savaşın ne kadar acımasız ve duyguyu gerilere ittiğini yeni anlıyorum. Ayrıca saldırı gruplarında yedi bayan arkadaş var. Çok istememe rağmen arkadaşlar beni öne almadılar. Ama yine de fazla uzak sayılmayacak bir savunma grubunda yer alacağım."

"İçtimada dikkatle her arkadaşın yüzüne baktım. Korkuyu ve cesareti arıyordum. Cesaret ve intikamı herkeste gördüm. Korkuyu değil. Ama korku her zaman için kendisini gizler. Savaşçının korkup korkmadığı içtimada değil, bombaların üst üste patladığı, silahların susmaksızın ölüm tehdidi saçtıkları anlarda olur. Korkunun adresi yoktur. Gerilla da, asker de her halükarda korkabilir. İşte burada asıl iş komutana düşer. Savaşçının yüreğine oturan ölüm korkusunu görüp defetmesini becerebilmelidir. Bir de savaşın en kritik anında inisiyatifi nasıl kullandığı önemlidir. İşini bilen bir komutan en korkak savaşçılardan muazzam cesaret örneği yaratmasını bilendir."

"Bu operasyon benim için savaşla tanışma, silahı kullanma ve gerillacılığın hiç kitaplardan öğrenemediğim incelikleriyle tanışmam açısından çok yararlı geçti. Şahadeti, yoldaş sevgisini, yorgunluğu, ölümü, öldürmeyi an be an yaşadım. Bilgilerim somutlaştı."

"Kadın kongresinden gelen bayan arkadaşlar var. Birliğimizin adı Yekitiya Azadiya Jinên Kurdistan, yani YAJK olmuş. Oturup genişçe tartışamadık. Ayaküstü konuşmamızda alınan bazı önemli kararları anlattı arkadaşlar. Ordulaşmaya ilişkin önemli kararlar alınmış, geniş bir merkez seçimi yapılmış. Kongrenin son gününde düşman Metina'ya indirme yapıyor. Bayan arkadaşlar savaş düzeni almamışlardı. Son gün manevra yapıp çekiliyorlar. Savaş bana kadın ve zorluklar gerçeğini de öğretti. YAJK hepimizin omzuna ağır yük getiriyor. Sorumluluklarımız arttı. Her şeyimiz savaş içinde, savaştaki kadının gerçeğinde karakterize oluyor. 'Nasıl Yaşamalı?', özgürlük, güç olma gibi temel kriterler bizim gibi savaşta yer alan bayan arkadaşların birincil derecede hayata geçirmesi gereken şeylerdir."

"Mamreşo Köyü'nden geçeceğiz. Gün gözüyle dürbünle bakmıştım. Köyden geriye kalan şey yalnız yıkık duvarlarla kocaman bir harabe. Mamreşo'yu bana arkadaşlar anlattı. Herkes iç çekerek anlatıyor. Çok sevilen ve saygı gösterilen bir köymüş. Yeşillik içinde, bütün kapıları bizim arkadaşlara her za-

man açıkmış. Köy KDP'ye soğuk bakıyormuş, peşmergelik yapmaya hiçbir erkeğini KDP'ye vermemiş. Arkadaşlarınsa sık sık uğradığı yurtsever bir köymüş. Zor günlerinde hep arkadaşlara sahip çıkıyorlarmış. KDP şefleri güçlerinin yetmediği köyü düşman subaylarına ihbar etmişti. Ve geçen yılın tam bu vaktindeki operasyonda köye ansızın saldıran peşmergelerle düşman askerleri köyün en önde gelenlerinden birini altı oğluyla birlikte üst baştaki uçurumdan aşağıdaki kayalıklara atmışlar, küçük çocukları beraberlerinde götürmüş ve köyü de ateşe vermişlerdi. Şimdi eski Mamreşo köyünden en ufak bir eser kalmamış. Bu geceki eylemimizden sonra katledilen Mamreşolu yurtseverler mezarlarında huzur içinde yatabilirler..."

15 Nisan 1995- Mêroz

-XXXVI-

Dimdik, apartman gövdesi gibi kocaman kayalıklardan teşekkül bir tepe olan Mamreşo'ya saldırı ancak ve ancak sızma ile olabilirdi. Rênas gibilerine çok iş düşüyordu böylece. En tepedeki mevzilerin yanına yaklaşmak ancak bütün yamaçların tutulmasıyla mümkündü. Bu bir yana, bin kadar askerin tuttuğu tepenin tamamen düşürülmesi en imkansızı başarmak gibi bir şeydi.

Rênas en ön gruplardan birini yönetecekti. Roketçi Kahraman'ın peşinden ise bir mangalık seçkin gerillalar gidecekti. Karker ile birlikte keşfe çıkan Nuhat tepeyi avucunun içi gibi biliyordu. Elinde kleşi, raxtında altı şarjörü, beline astığı on adet el bombasıyla zayıf, dal gibi ince Nuhat gövdesi kadar ağır silahlar taşımaktaydı. Hemen bir adım arkadan Kahraman'ı izleyecekti.

Kapsamlı karşı saldırının telsiz şifresi hiç dikkat çekmeyecek tarzda belirlenmişti. Baştan sona bütün şifreleme toplantı ve eğitim düzeninin gündem maddelerine göre ayarlanmıştı. Saldırı emrinin şifresi, "Çekdar" demekti. Geri çekilme emrinin şifresi ise her zamanki gibi, "Biji Serok Apo" olacaktı. Buna göre Mamreşo Tepesine yönelim üç kademeye bölünmüştü. Alana giriş birinci kademeydi ve şifredeki kodu ise "Birinci gündem maddesi" Yolun yarılanması ikinci kademeydi, kodu ise, "İkinci gündem maddesi", saldırı alanına giriş ise, "Üçüncü gündem maddesi, eleştiri özeleştiri" olarak kotlanmıştı. En son, planlama maddesi ele alınacak bu da, saldırı emrinin beklendiği anlamına gelecekti.

Mamreşo Tepesi'ne yerleşmiş düşman askerleri ve çeteler

en seçme birliklerden oluşuyordu. Mevzi savunmasını günlerce yürütebilecek biçimde donatılmıştı. Silah, cephane ve lojistik sorunları yoktu.

Sisli bahar havası o gün gerilladan yanaydı. Sisin ve yağmurun altında akşamdan yola çıkan gerilla birlikleri gece yarısı vakti ilk kademeyi geçerek ikinciye doğru yaklaşıyorlardı. Güney istikametinden iki kol halinde ilerleyen kollar kendi içinde daha dar birimlere bölünmüştü. Yarım saat kadar kısa bir zaman içinde eylem koordinasyonunu arayan gerilla telsizleri bir biri ardınca aynı tekmili tekrarlıyordu.

"Heval toplantımıza coşkulu bir havada başladık... Herhangi bir sorun çıkmadı... Şimdi birinci gündem maddesini bitirdik, ikinci gündem maddesine geçiyoruz..."

Telsiz tekmillerini dinleyen düşman ordu muhaberecileri gerilla koordinasyonuyla alay etmeye başlamışlardı;

"Şunlara bak ya... Adamlar o kadar darbe yemiş ki toplantı üstüne toplantı yapıyor...Yapın toplantılarınızı bakiyim... Siz kongre de yapmıştınız..."

Akşamın ilerleyen vaktinde gerilla telsizleri gene aynı düzen içinde ikinci tekmillerini verdiler.

"Heval toplantımızı sürdürüyoruz. İkinci gündem maddesini de bitirdik. Şimdi üçüncüsüne yaklaşıyoruz. Sorun çıkaranlar olursa sizi haberdar ederiz."

Düşman muhaberesi hâlâ toplantı muhaberesiyle alay etmeye devam ederken, birkaç subay haklı olarak tedirgin olmaya başlamıştı. Çünkü bu kadar uzun süren bir toplantının telsizlerde üstelik gece vakti, bu denli incelikli ele alınması şaşırtıcıydı... Anlam veremeyen bazı subaylar gerilla komutanlarını tehdit ediyordu.

"Hangi deliğe saklandın Habur? Ortaya çık da boyunun ölçüsünü alalım hele... Hizan, sen hangi çukura girdin? Çıksana lan!.. Toplantı yaparak işi kurtaracağınızı mı sanıyorsunuz?"

Hezil, Resul'un; Habur ise Kani'nin telsiz kodlarıydı. Her çatışma ve evlemde sık sık bu iki kodu duyan düşman muhabere-

si fırsat bulduğunda tahriklere giriyordu.

Mamreşo'yu turmuş olan askerlerin telsizleri daha aralıksız çalışmaya başladı. Tedirginlikleri artmış ve bu işin içinde başka işlerin olduğundan şüphelenmeye başlamışlardı artık. O saatlerde bir subay, diğer bir subaya, "Bu eğitim toplantısı tuhafıma gitti benim. Acaba bunun altında başka bir şey olamaz mı?" diye soruyordu.

Saatler akşam On biri gösterdiğinde, kuzeyden gelerek arkadan çevirme yapacak olan Resul'un birliği dışında herkes yerini çoktan tutmuştu. Güneyden yaklaşan birinci kol, fazla çetin ve engebeli olmayan bir araziden mevzilere yaklaşmıştı. Fakat Rênas'ın en önde olduğu kolun yaklaşma güzergahı derin uçurumlar, sarp kayalıklarla geçit vermeyen yerlerdi. Bu kayalara tırmanarak mevzilere yaklaşmak zorundaydı. O da diğer öncüler gibi asker mevzilerine en yakın mesafeden vurabileceği yere gitmeliydi. Her eylemde Rênas mutlaka dar bir grubu yanına alıyor, en zor yerden, düşmanın hiç beklemediği hatlardan ilerliyor ve kaderi değiştirecek hamleleri yapıyordu. Rênas ile zorluk, Rênas ile çeviklik, Rênas ile öldürücü darbe bir yüzün iki yanağı olmuşlardı.

Rênas'tan giderek umut kesiliyordu. Namlularına mermilerini sürmüş bütün gerillalar sabırsızlık içinde durmuş, Rênas'ın yerini tutmasını bekliyordu. En ön mevzilerden birinin dibinde roketçi Kahraman, hemen peşinde Nuhat elleri tetikte, soluklarını kesmiş, bekliyorlardı. Rênas ulaştığını bildirse Kahraman, dimdik, dört köşeli kocaman kayalıkların hemen üst başındaki makineli mevzisini darmadağın edecek roketini ateşleyecekti.

Nihayet Rênas, saat Onbiri çeyrek geçe aradı.

"Heval biz eleştiri maddesindeyiz. Burada bir kuralsız var, sorun çıkarıyor. Çekdar ceza vermeyi düşünüyor. Ceza verelim mi vermeyelim mi, ne diyorsunuz?"

Rênas o zaman, bir makinelinin başında duran nöbetçinin ayaklarının dibindeydi. Kahraman aynı dakika aradı.

"Heval biz çoktan eleştiri özeleştiriye başladık, planlamaya geçmek istiyoruz" dedi. Sesinden çok sabırsız olduğu anlaşılıyordu. Hozan ikisine birden hitap etti.

"Tamam heval" dedi, "Planlamaya geçin, başarılar diliyoruz!"

Önce Kahraman'ın, ardından Rênas'ın roketleri ateşlendi. Daha ilk patlamanın bir anlık aydınlığı kesilmeden Kahraman'ın üst başındaki makineli tıkırdadı.

Sis içindeki karanlık ve ıslak gece cehenneme dönmüştü. Bir anda bir kilometrelik sırt boyunca her taraftan kurşunlar patlıyor, ortalık aydınlanıyor, gece yırtılıyordu. Barut kokusu gecenin ıslak toprak kokusuna karışıyor, onu bastırıyordu. Derken bombalar patlamaya başladı. Hozan bunun bir ileri aşama olduğunu hemen anladı. Artık geri dönüş yoktu. Altmış kişilik saldırı grupları muhkem mevzilerini tutmuş bin kişilik askerin içine sızmıştı.

Tıkırdayın makinelinin ateşiyle Küçük Karker kolundan yaralanıp hemen Nuhat'ın ayaklarının dibine çökmüştü. Sabri ile Nuhat aynı anda göz göze geldiler. O makineli susturulmalıydı. Birinin öne atılması gerekiyordu. Sen mi, ben mi...? İkisi de bir anlık ikircikte girmişti. Sabri taş kesilmişti, kıpırdamıyordu. Ve Nuhat anladı: Sabri korkmuştu. Ölüm korkusu onun yüzünü allak bullak etmişti. Çok tuhaf, dile gelmez, yanıp sönen kör bir ışığa benzer ölüm korkusunun heyecanı... Makineli birkaç metre ötede, yukarıda ölüm saçıyordu. Elini palaskasına asılı bombalardan birine attı Nuhat. Bütün her şey birkaç saniyelik anda oluyordu. Nuhat bir şey söyleyecekti ki, ayakları onu yukarı itti. İleri atılıp makinelinin mevzisine bomba attı, patlamadı. İkinci bombayı atınca yerini belli ettirdi ve aynı makineli onu da taradı.

Karker'le Nuhat'ın düşüşünden sonra Kahraman bir an bile ikircikte girmeden inisiyatifi ele aldı. Bu arada her ne hikmetse, belki de vicdanıyla hesaplaşmıştır, Sabri atağa geçti ve Kahraman ile birlikte savaşmaya başladı.

İlk roketlerin patlamasından iki üç dakika sonra saldırı kollarından birinci tekmiller geldi. Rênas, "İkinci tepenin dibindeyiz, burada bir katliam yapacağız!"dedi. Ama ondan sonra, diğer bir kaç kol aradı, Rênas aramadı. Tam beşinci dakikada aynı telsizden Rênas'ın yardımcısı Delil tekmili verdi.

"Rênas sor oldu!"

Bu, gerilla koordinasyonuna ulaşan birinci şahadet haberiydi.

"İki arkadaş da sêv oldular ama biz durmuyor, ilerliyoruz" diyerek tekmilini noktaladı Delil.

Nuhat düştükten sonra bir kaç şarapnel parçasını da kendi arkadaşlarının attığı isabetsiz roketlerden almış, ağır yaralı halde çamur içinde yatıyordu.

Rênas'ın düşmesinden sonra kolun denetimi kaybedilmişti. Herkes çılgın gibi mevziden mevziye atlayarak ilerliyor, havada bombalar uçuşuyor ve çığlıklar, bağırışlar, patlamalar kıyameti andırıyordu. Örgütlü bir ilerleyiş yerine, bireysel hırsla Karker'in bütün çağrılarına uymayarak herkes yukarı ilerliyordu.

Üçüncü kol, Ramazan'ın yönettiği koldu. Önlerindeki mevzi ilk üç dakika düşmemiş, direniyordu. Ramazan bir an için ikircikllendi, sonra saklandığı yerden bütün gövdesiyle çıktı. Bir an için herkes intihar edecek sandı.

"Ramazan geç yerine! Saklan! Nereye gidiyorsun? Yere atsana kendini! Dur Ramazan!" dediyseler de o aldırmadı. İleri yürüdü. Akıl almaz bir şeydi bu. Bile bile ölüme gidiyordu. İki bombanın pimini çekti Ramazan. Aynı anda mevziye fırlattı ikisini. Bombalar korkunç gümbürtüyle patladı. Taşlar uçuştu, şarapneller havalandı. Mevzi alt üst oldu. İlk mevziyi böylece düşüren Ramazan'ın kolu hızla ikinci mevziye doğru hamle yaptı.

İlk beş dakikadan sonra bu hat üzerindeki düşman mevzileriyle gerillalar da ötekiler gibi iç içe girmişti. Askerler telaş içinde, mevzilerini korumak için önlerindeki sandıklardan habire bomba fırlatıyor, bombanın nereye düştüğü, kimi vurduğu bel-

li olmuyordu.

Düşman mevzilerine her koldan gerilla saldırısı başlamıştı. Roketler ve bombalar mevzilerde patlıyor, acı içinde asker çığlıkları duyuluyor, korkunç patlamalar oluyordu. İlk onbeş, yirmi dakika geride kalırken ön hattaki altı mevzi düştü. Mevzilere giren gerillalar her mevziden sandık dolusu el bombalarıyla karşılaşıyordu. O anda saldırı kollarının kendi aralarındaki muhabere kesilmiş, burun buruna olan düşman mevzilerini birbiri ardına düşürerek ilerliyorlardı. Sanki saniyelik koordine varmış gibi ilerleme düzenliydi. Fakat düşman tarafı şok halindeydi, kontrolü tamamen kaybetmiş, tek bir mevzisinden bile haber alamıyordu. Tepedekilerin hepsi kendini savunmaya çalışıyor ve ancak ölmemek için direniyordu. İlk mevzilerini yitirdikten sonra şaşkınlık içinde birbirlerinin mevzilerine bombalar atıyor, intihar ediyorlardı.

Yakın köylerdeki KDP peşmergeleriyle aileleri damlara çıkmış, aynı anda patlayan yüzlerce bombanın karanlığın neresinden geldiğini öğrenmek için kulak kesilmişlerdi. Kırk yıldır savaş içinde olan KDP peşmergeleri hayatlarında bu kadar bombanın patlatıldığı bir çatışmayı görmediklerini, uzak yakın makaralara telsizlerle anlatıyorlardı.

Gerilla savaşında, tepelere karşı saldırılar her zaman için baskın niteliğini taşır. Ve normal koşullarda baskın en fazla beş ile yedi dakika sürer. Oysa Mamreşo Tepe baskını yarım saatini doldurmuş olmasına karşın, hâlâ bombalar, roketler, tüfekler patlıyordu. Durum her iki taraf açısından da net değildi. Kıran kırana vuruşuyorlardı. Ne olup bittiğini, hangi tarafın zorlandığını, kimin düşüp kimin kaldığını her iki taraf da fazla anlamamıştı. Dolan yarım saat içinde gerilla koordinasyonunun bildiği tek şey, Rênas'ın şahadeti ile iki yaralının durumuydu.

Otuz beşinci dakikada Kahraman aradı.

"Epeyi silah kaldırdık ama taşıyacak kimse yok, birkaç arkadaş gönderin."

Yaralı haliyle mangasının ilerleyişini idare ediyor, sürüne-

rek düşen mevzilerinden silah kaldırıyor, alıp gerideki tenha yere götürüyor, üst üste yığıyordu.

Kahraman'ın tekmilini alır almaz yedek saldırı gruplarının kaldığı yerden hareket eden Karker bir grupla birlikte önce Rênas'ın cenazesini kaldırdı. Ardından yakındaki Kahraman ile Nuhat'ın yanına vardı. Yaralıları kontrol ettikten sonra saldırıya katılmak üzere bombaların patladığı mevzilere doğru gitti. Yaralı Kahraman, onları almaya gelenlerden Xalit'e eliyle önde ki bir mevziyi gösterdi "Orada sağ kalmış bir asker var" dedi, "O mevziye onun yüzünden giremedim. Şunun işini bitirip o meret silahını bana getir, ondan sonra da diğer silahları alın."

Xalit mevziye acemice yaklaştı. Askerin ne başı, ne de silahı görünüyordu. Pimi çekerek bombayı göz tahminiyle mevzi çukuruna attı. Birkaç saniye bekledi, bomba patlamadı. Tam umutsuz olmaya başlayınca bombanın korkunç patlamasıyla birlikte askerin çığlığı ortalığı doldurdu. Gözleri parlayarak sakına sakına mevziye girdi Xalit. Karnı paramparça olmuş asker çamur içinde debeleniyordu. Yerde yüz üstü, ağzı yukarı yatmış birkaç asker ölüsü daha vardı. İlk defa insan öldüren Xalit afallamıştı. Bunun nasıl olduğunu hâlâ anlamamıştı. Bir an kanla dolu mevzi çukuruna iyice baktıktan sonra kendini toparladı ve eğilip hızla bir makineliyle birlikte iki piyade tüfeği aldı.

Şafak sökmek üzereydi, vakit daralıyordu. Stratejik mevzilerin tamamı düşürülmüştü. Kalan mevzilerde hâlâ bombalar patlıyordu. Askerler mevzilerinden fırlamış, panik içinde araziye dağılmıştı. Artık kazılmış siperler kalmamıştı. Her taş, her çukur birer mevziydi, kimin nereyi tuttuğu belli olmuyordu. Düşman muhaberelerinden anlaşıldığı kadarıyla denetim kalmamıştı. Her asker kendi başına kalmıştı. Dakikalar ilerledikçe gerilla tırmanıyor, gündoğudaki dağların ucu hafiften ışıyor bu da Hozan'ı endişelendiriyordu. Göğüs göğüse çarpışmalar birinci saatini doldurduğunda gerilla koordinasyon telsizinden, "Biji Serok Apo!" sloganı yükseldi.

Çamur içinde uzanan yaralı Nuhat, başucunda uzun boylu

birinin karartısını gördü. Karartı bir an duraksadıktan sonra yaklaşıp eğildi. İçten ve duygulu bir sesle:

"Sen misin heval Nuhat? Yaralısın..."

Ses bayan sesiydi. Kim olabilirdi? Evin'in, Ruken'in, yahut Şilan'ın kalın sesine hiç benzemiyordu bu. Çömeldi ve başını eğip iyice baktı. Nuhat'ın yaralı bacağını farketti. Nuhat kan kaybından dolayı hafızasını da yitirmişi. Bir türlü onu çıkaramıyordu.

"Kimsin sen heval? Hangi koldaydın? Bitti mi çarpışma?..."

"Benim, ben, Jiyan! Seni kaldıracağım, hadi."

Nuhat kabul etmiyordu.

"Sırtıma alacağım seni, hadi, bırak feodal inadı, yoldaşız biz."

Nuhat'ın itirazları işe yaramadı. Jiyan onu sırtladığı gibi aşağı doğru süzüldü. Güneş dorukların ucundan başını kaldırmıştı. Saldırıya geçen gruplar, asker ölülerinden kaldırdıkları silahlar ve artlarında hafif yaralı arkadaşlarıyla birlikte yamaçlardan aşağı bıraktılar kendilerini.

Korkunç bir tablo ortaya çıkmıştı. Bölük komutanlarıyla birlikte Tabur Komutanı Hozan da şaşırmıştı. Çünkü normal koşullarda üstteki mevzilerden geri çekilme yapan gerillaya ateş edilmeliydi. Ama hiçbir ses yoktu. Mevziler ölü sessizliğine gömülmüştü. Belli ki takat kalmamıştı, kendi dertlerine düşmüştüler. Yerdeki yaralı ve ölülerini kaldırmakla uğraşıyorlardı.

Geri çekilen grupların tamamı Hozan'ın yanından geçip uzaklaştı. Yorgun yüzlerinden intikamı almanın gururu okunuyordu. Herkesin elbisesi kanlıydı. Kendi kanı mı, taşıdığı bir arkadaşının mı, askerin mi, belli değildi. Karker eliyle onların yanından geçmekte olan gruptan birini gösterdi Hozan'a:

"Baksanıza heval, bizim Jiyan arkadaş bile..."

Hozan'ın dikkatini çeken şey güvenle gülümseyen Jiyan'ın kanlı elbiseleriydi. İlk kez kanlanmıştı bu elbiseler. Ama rahat yürüyüşü hiç de bir yaralının yürüyüşüne benzemiyordu.

"Sen de mi yaralandın heval?"

"Hayır heval, Nuhat arkadaşı kaldırdım da..."

Karşılıklı bomba atışları sırasında hafif yaralanan onbeş gerilla belli mesafelerle kendi ayaklarıyla bunların arasında yürüyordu. Yalnız Kahraman ile Nuhat el yapımı sedyelerle taşınıyordu. Karker'in sona kalan grubu gelip durdu. Hozan görevli manganın Rênas ve Jandost'u defnetmesini bekliyordu.

Karker hayretle başını sallıyordu:

"Tam bir katliam yaptık heval. Bizden de yara almayan kimse kalmadı. Ama onlardan onlarca ölü var, kimin kime bomba attığı belli değildi, birçoğu birbirini vurdu."

Tepenin görünmeyen yönünden helikopter sesleri geliyordu. Hozan bu arada telsizi açıp dinledi. Aşağıdakiler pilotlara koordinat veriyor, tepedekilerse Alay Komutanı Cerrah'a baskın tekmilini veriyordu. Hozan'ın dinlediği muhaberede Cerrah'a altmışiki kişilik liste okundu. Bunlardan kaçının ölü, kaçının yaralı olduğunu tanınmayan kodlamalardan dolayı anlayamadı.

Karker'e döndü Hozan:

"Gerçekten" dedi, "Tam bir katliam olmuş..."

-XXXVII-

Ertesi sabah erkenden Zaza Hasan son gelişmelerle ilgili bilgi vermek üzere telsize çıkmıştı.

"Dün saldırıya uğrayan güçlerinin tamamını değiştirdiler. Xakurkê'de arkadaşları zorlayan Tabur Komutanı Şemşun'u tekrar getirmişler. Herhalde onu ödüllendirmişler... Çok mağrur birisidir. Sanırım, Mêroz ile Herguş arasında bir yerde görüntü almışlar. Şemşun da, 'Bırakmayacağım, hepsini öldüreceğim' diyor. Eğer orada sizden kimse varsa dikkat etmesi gerekiyor..."

Şemşun kodunu kullanan subayı tanımayan yoktu. Şemşun tam bir düşman prototipidir. Bak Şemşun'a, tanı düşmanı. Onun öfkesi, heyecanı, savaş tarzı, asker sevdası neyse devletin de tıpa tıp odur. Düzgün bir Türkçe konuşan bu subayın sesini iki yıl oralarda savaşmış her gerilla tanıyordu. Katı disipliniyle bilinen düşman ordusu nedendir bilinmez ama bunca başarısızlığına rağmen Şemşun kodlu subayını bir türlü Zagros Eyaletinin dışına sürmüyordu. Bir karakolda darbe yemişse ertesi gün Şemşun'un küfürleri yakındaki başka bir karakol telsizinden duyuluyordu. Sanki Zagroslardaki düşman birliklerinin bir tür gururuydu. Ordu köklü dokunmuyor, yenilgisini de zaferini de yamalarla geçiştiriyordu. Deli gibi öfkeleniyordu bazen. Küfürlere başlıyor, ahlak nedir, alt üst nedir, devlet nedir, asker nedir unutuyor, hata yapanın mezardaki cibilliyetine kadar küfürlerini götürüyordu. Küçücük bir zafer yakaladı mı da, başlıyordu askerlerine Türk ırkının Ortaasya'dan başlayan şanlı ilerleyişine övgüler dizmeye... Ünlü Türk paşalarına benzettiği askerlerini aylık izinlere göndereceğine, armağanlara ve pa-

raya boğacağına dair sözler veriyor, methiyeler diziyor, muzaffer askerlerini öve öve bitiremiyor, 'koçlarım, aslanlarım' deyip kendini unutuyordu.

Operasyon başladıktan itibaren Xakurkê cephesindeki bir kolun başında görevlendirilmişi. En son, gerillanın saldırısından hemen sonraki gün, Mamreşo Tepesi'ne takviye edilen yeni birlikler içerisinde tekrar Şemşun adı geçti. Xakurkê'deki güçlerin komutanlığına atanır atanmaz operasyonun ilk haftasında oradan Güney Kürdistan içlerine doğru hızlı bir ilerleyiş oldu. Şemşun komutasındaki düşman birlikleri hiç bir ciddi direnişle karşılaşmadan üç gün içinde Xakurkê Vadisi'ndeki stratejik Lêlika Tepesi'ne bayrak dikmişti. O zaman Xakurkê bölgesindeki geçiş yollarının düşman askerlerince kullanılmayacağını düşünen ARGK Ana Karargahı oraya ihtiyat amacıyla sayıca pek zayıf olan bir lojistik takımıyla iki takımlık genç eğitim adaylarını konumlandırmıştı. Bu iki takımdaki gerillaların çoğu savaşa yeni, tecrübesiz ve yaşça çok gençti. Silah altına yeni alınmış, bazıları silah tutmasını dahi bilmeyen ve çoğunluğu Avrupa'dan yeni gelen kırk elli kişilik bayan erkek karma takımlardı. Düzenli bir yürüyüşle, marşlar okuyarak kalabalık gücüyle ilerleyen Şemşun karşısında bir gün gibi kısa bir süre direndikten sonra geri çekilmişlerdi. Ve Şemşun o zaman başlamıştı telsiz kanallarından gerillaya bağırmaya. "Asker geldi!.. Kaçmayın!.. Düşman ordusu burada, hıyarlar nerede? Hepinizi teker teker yiyeceğim, artık kurtulamazsınız!.." Karşısında daha ilk eğitimlerini dahi tamamlamamış, dağı yeni gören, içlerinden çoğu silah tutmasını bilmeyen gerilla adayları bulan Şemşun zafer sarhoşu olmuştu. Şimdi ise Şemşun bu başarısı nedeniyle Mamreşo Tepesi'ne gönderilmişti.

Mamreşo baskını gecesinde doğu yakasındaki stratejik tepeyi düşüren Resul, hem geri çekilecek askerlerin önüne pusu atmak, hem de yeni bir baskın yapmak amacıyla eylem alanından uzaklaşmamıştı. Mêroz ile Mamreşo arasındaki derin vadinin başladığı yere yakın bir dolda ağaçlardan gözükmeyen bir ma-

ğaraya güçlerini toplayarak karargahını kurmuştu. Bir köy meydanı genişliğinde dere yatağına benzeyen dol vardı ve bu dolu iki yandan arasına alan sırtlar yamaç yukarı doğru uzanıyordu. Mağara bu dolun içinde, tepenin Herguş yönüne bakan kayalık yamacının tam dibindeydi. Üstteki askerlerin dik eğimden dolayı aşağı inemeyeceklerine güvendiği için kaygısızdı. Ayrıca kireç taşı benzeri kayalar, yaban inciri çalıları, iki meşe ağacı orayı kapatmış, mağarayı kamufle etmişti. Mağaranın az ötesinde, yukarılardan gelerek aşağılara kuvvetle akan suyun uğultusu mağaranın içini dolduruyordu. Ses mağarada yankılanıyor, artarak yoğunlaşıyordu. Onun için mağaradan dışarıya, dışarıdan mağaraya başka bir ses gidip gelmezdi.

Bölük dulda mağaranın ağzında ateş yaktı. Yediyüz sekizyüz metre yukarıdaki yamaçlar asker kaynıyordu. Odunu, çırpıyı öyle bir biçimde koydular ki, duman tütmedi. Ateş öbeğinin boş ortasına yanlardan tüten duman baş aşağı yapıp dalıyordu. Temiz naylon içinde hamur yoğruldu, ekmek saçı ateşin üstüne kondu. Akşam olmadan ekmeklerini pişirdiler, ayaküstü hafif yemek yiyip planlamaya başladılar.

Baran, yanına dört arkadaşını alıp geceden beri geçiş güzergahının keşfine çıkmıştı. Çekdarların şehit düştüğü yere gelmiş ve arkadan askerleri gözlüyorlardı. Sabah erkenden yirmi kişilik bir timin sallana sallana onlara doğru geldiğini gördüklerinde pusuya yattılar. İlk ateşle birlikte birkaç asker düştü ve yukarı yamaçtan üzerlerine mermiler yağdı. Mamreşo'da üstlenmiş askerlere yalnızca on dakika uzaktaydılar. Ok gibi yerlerinden fırlayan Baran ve dört arkadaşı beş dakika kadar yokuş aşağı koşmuşlardı ki, yukarıdaki tepelerden gene ateş altına alındılar. Asker telsizleri ilk anda "Herguş Köyü çevresinde hıyarlar çıkmış" mesajını duyduklarında büyük bir çevirmeden kuşkulandılar. Ağaçların ve kayaların arasından zikzak yaparak vadinin diğer yakasına yetişen grup, hızla kendini aşağıya bırakırken, Mamreşo Tepesi'nden bir taburluk güç, güneyden grubu vadide kıstırmak üzere yola çıkarılmıştı. Ve bu taburun başın-

da da Xakurkê'nin muzaffer komutanı Şemşun bizzat bulunmaktaydı.

Keşif grubu, öteki arkadaşlarının yerlerini deşifre etmemek için mağaraya doğru değil de taburun asıl güçlerinin konumlandığı Mêroz Köyü'ne doğru koşuyordu. Şemşun henüz yaklaşmamışken telsizden bağırmaya başlamıştı bile:

"Sizin için mermi bile harcamayacağım, elimle yakalayacağım!.."

Bu arada Mêroz'daki taburun başında bulunan Hozan, Mamreşo'dan kuzeye doğru bir düşman kolunun yola çıktığını ve Barangilin arazide mahsur kaldığını duyunca Resul'ü aradı. hâlâ nerede saklandıklarını bilmiyordu:

"Neredesiniz siz heval? Beklemeyin, hemen çıkın ve buraya gelin!"

Kaldığı mağaradan dışarı çıkan Resul çevredeki hemen hemen bütün tepelerin askerler tarafından tutulmuş olduğunu gördü. Şaşkınlık içinde bir an duraksadıktan sonra karara vardı ama düşmanın telsizi dinleyebileceğini düşünerek yerini bildirmedi, salt:

"Biz yerimizden ayrılmayacağız, yerimiz sağlamdır" tekmilini verdikten sonra telsizi kapattı ve geri mağaraya girdi. Askerler Barangil dışında vadide başka bir birliğin varlığından endişelenmiş ama Resul'un birliğinin yerini bilmiyordu.

Zaza Hasan'ın sabahki konuşmasının anlamını Hozan yeni anlıyordu. Şemşun komutanlığında tepeden indirilen taburun esas amacı Resulgilin yerini tespit edip onları imha etmekti. Böylece hem beş kişilik keşif grubunun, hem de Resul'a bağlı birliğin hayatı tehlikeye girmişti.

Tekrar Resul'u aradı:

"Hiç vakit kaybetmeden hemen oradan çıkıp bize doğru gelin!"

"Barangil gelsin, biz akşama kadar kalacağız."

"Olur mu?" diye kızdı Hozan, "Bir bölüğün hayatını tehlikeye koymaya ne hakkın var?"

İsteksiz bir sesle, "Tamam geleceğiz, arkadaşlar hamur yoğurmuş ekmek yapacaklar, bitirip geliriz."

"Hayır, bırakıp geleceksiniz."

Hızla ilerleyen Şemşun'un önü kesilmezse keşif grubu çok kalmadan imha olacaktı. Bunun üzerine Hozan Mêroz'daki taburu süzdü. Herkes yorgundu. Çarpışmadan yeni gelmişlerdi. Gözünü gezdirirken Karker'i bulup çağırdı.

"Bu Resul tam deli gerçekten. Düşmanın tam dibinde mağaraya girmiş, alduış etmediği gibi orda bir de mutfak kurmuş... Bu işten sağ çıksın hele ondan hesap sorarız. Durumları tehlikeli. Takviye göndermeliyiz. Kimi gönderelim? Arkadaşların hepsi yorgun..."

"Bizim bölükten Menaf tepecidir, eyleme girmemişti. Vadinin girişindedir, en yakın yerdedir."

Mangasıyla birlikte Menaf Mamreşo baskınında tepeci görevini yapmıştı. Çarpışmaya girmediği için bu manga dinçti. Hozan onu telsizle çağırdı.

"Hemen mangan al ve aşağı doğru kendini bırak. Vadiyi kapat, düşman bir adım bile ilerlemeyecek!"

Çekdarların şahadetinden dolayı kendini ezik hisseden Menaf yaptırım beklerken böyle sürpriz bir görevlendirmeyle karşılaşmakla şaşırdı.

Mangası ardında, kendisi önde koşan Menaf yarım saat sonra Şemşun ile Baran arasında kalan hakim bir tepeye ulaştı. Yerini tuttu. Birkaç kez tek tek mevzilenmiş arkadaşlarını kontrol etti.

Elini sırtlarına vurdu. "Hazır mısınız? Hım, hazırsınız değil mi? Geliyor işte! Şemşun geliyor, bekleyin..." diyerek arkadaşlarına moral dağıttı. Telsizini açıp iki tarafa Türkçe seslendi:

"Gelsin Şemşun, ben ona gösteririm."

Şemşun hareket halindeydi ve hızla Menaf'a doğru ilerliyordu. Önündeki tepede ona meydan okuyan Menaf'tan haberi yoktu. O koşuyor, durup telsiziyle tehditler savuruyor, Menaf'sa kaldığı yeri belletmeden meydan okuyordu. Az sonra bü-

tün asker, bütün gerilla telsizleri hışırdadı. Düşman telsizlerinden Şemşun'a, gerilla telsizlerinden Menaf'a tezahürat yapılıyordu. Yarı komediye dönüşen bir yarış başlamıştı.

Şemşun, tam Menaf'ın menziline giren paralel tepenin üstüne çıkmıştı ki, Menaf "Başlıyorum" diyerek ilk tekmilini verdi. "Bakın onu ne hale getireceğim. Gözünüzü ayırmayın!"

Menaf savaşçısından biksiyi almıştı. "Bugün benim günümdür, bakın hele" diyordu. Biksinin üstüne kısa, tıknaz gövdesiyle çöktü. Birkaç seri tarama yapınca, Şemşun'un birliği kendini tümden yere attı. Menaf ikinci tekmilini verdi.

"Şimdi bütün bölük saldırı mesafesine geçeceğiz. Saldırı grupları oluşturdum, çıkarttım. Az sonra bomba seslerini duyarsınız. Yerlerinden ayrılıp geri gitmeseler hepsini gebertir, silahlarını da kaldırız."

Menaf bir yandan hayali talimatlar veriyor, diğer yandan da gücünün çok üstünde bir güç görüntüsü vererek Şemşun'u korkutmak istiyordu. Şemşun da dinliyor, yerini belli etmemek için konuşmuyor, yakın mesafeden üstlerine kurşun yağdıran grubun yerini öğrenmeye çalışıp usuldan gerisin geri çekiliyordu.

Bütün gerilla noktaları telsizden, "Haydi Menaf! Bitir Şemşun'un işini! Fırsat bu fırsat!" diye bağırıyorlardı. Şemşun'un birliği bir türlü silah sıkan gerilla grubunun yerini öğrenemiyordu, telsiz konuşmalarındaki tahrikler de korkutmaya başlamıştı. Menaf yerinden hareket etti ve aşağıya, Şemşun'un gizlendiği yere doğru kademe kademe ilerledi. Altı üstü beş kişilik grubuyla yaklaşan Menaf karşısında, Şemşun'un altı yüz kişilik taburu kademeli ve savunmalı bir biçimde geri çekilmeye başlamıştı. Bir grup mevzilenirken diğeri gerisin geri gidiyor, ardından ötekiler mevzileniyor, gerideki savunma grubu ulaşıp geçiyor ve böylece geri çekilme sürüyordu.

Şemşun tekrar Mamreşo'ya çekildiğinde ortalık tamamen kararmıştı. Menaf büyük başarılar kazanmış bir komutan edasıyla Meroz'daki karargaha döndü. Şemşun'un birliğinden bir silah bile kaldıramamıştı; ölü ve yaralılarını bilmediği halde

karargaha gelirken takındığı havaya diyecek yoktu. Tabur sıraya dizilerek mangayı karşıladı.

Düşman askerleri ertesi sabah erkenden Mamreşo Tepesi'nden inmeye başladılar. İlkin helikopterlerle ağır silahları kaldırdılar. Daha sonra piyade silahlarını kaldırıp grup grup çekildiler. Ağır silahlarını kaldırdıktan sonra çekilme hızlandı. İki saat içinde tepedeki bütün askerler Herguş'a doğru indi. Bu, operasyonun fiilen bittiğine işaretti. Düşman operasyon kolları tam yirmi sekiz günlük bir savaşla sınır noktasındaki üslerinden ancak Mamreşo Tepesi'ne kadar ilerleyebilmişlerdi. Yirmi sekiz günde yalnız ve yalnız birkaç saatlik yolu kat etmişlerdi. Gerilla telsizleri zafer sloganları atarak düşmanla alay ediyorlardı:

"Bir gece daha bekleyin, bir gece!.."

"Bir gün daha bekleyin de Şemşun'la görülecek hesabımız var."

"Kolay mı gitmek?"

"Neden çekiliyorsunuz? Hani cesetlerimizi ezip güneye girecektiniz!"

"Bükemediğiniz eli hep böyle öpüyorsunuz demek..."

"Kaçın, ondan sonra da Sadettin Teksoy'un programında hava atın."

Takımlar halinde ayrı yerlerden dört gerilla birliği askerlerin peşine takıldı. Fakat gerilla ne kadar hızlandıysa da yetişemedi. Savaş her zaman sürpriz, bilinmezlik ve enteresan olaylarla doludur. Gerilla yetişmedi çünkü, çok ilginçtir ki, düşman askeri yirmisekiz günde geldiği yolu dört saatte geri döndü. Öğlene kadar hem Begaltê civarında, hem de Mamreşo yöresinde tek bir düşman askeri kalmamıştı.

Ve ilk günkü gibi Şehit Sadun kayalıklarına ve köprü başına ikinci Kasırga Taburu'na bağlı öncü birlikler yeniden yerleşti.